

Kallelse till miljö- och samhällsbyggnadsnämndens sammanträde

Datum och tid: 2025-06-18 kl. 13:30

Plats: Stadshuset, Christian Nilsson

Förhinder anmäls till Ina Petersson, ina.petersson@eslov.se

Ärenden

- 1 Upprop
- 2 Val av protokolljusterare
- 3 Ekonomisk månadsrapport för miljö- och samhällsbyggnadsnämnden per maj 2025 2025/13
- 4 Remissvar avseende promemorian "En ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor - slutredovisning" (Mi 2025-289)
- 5 Ställningstagande angående utökad finansiering till Saxån-Braåns vattenråd 2024/466
- 6 Yttrande över granskning av vattentjänstplan för Eslövs kommun 2024/657
- 7 Information om uppföljning av miljöstrategin för Eslöv, med tillhörande planer för 2024 2025/263
- 8 Remissvar avseende tre rapporter från Boverket om genomförande av direktiv om byggnaders energiprestanda (rapport 2025:3 2025:6 och 2025:8) 2025/165
- 9 Ärende om bygglov på fastigheten Ämnaröd 3:10 (BYGG 2025-284)
- 10 Ärende om förhandsbesked på fastigheten Skärtoorp 1:10 (BYGG 2025-144)
- 11 Ärende om förhandsbesked på fastigheten Harlösa 57:1 (BYGG 2025-220)
- 12 Ärende om bygglov på fastigheten Sibbarp 2:86 (BYGG 2025-262)
- 13 Yttrande över vägplan för anläggning av gång- och cykelväg på fastigheten Eslöv 53:4 (BYGG 2025-406)
- 14 Ärende om förhandsbesked på fastigheten Rönneholm 1:104 (BYGG 2025-91)
- 15 Ärende om förhandsbesked på fastigheten Rönneholm 6:2 (BYGG 2025-111)
- 16 Ärende om olovligt ibruktagande av ny byggnation på fastigheten Roslöv 1:2 (BYGG 2025-139)
- 17 Yttrande till mark- och miljööverdomstolen gällande överklagande av mark- och miljödomstolens dom om föreläggande att vidta åtgärder på fastigheten Hovdala 3 (TILLSYN 2021-15)
- 18 Information från avdelningen gata, trafik och park
- 19 Information om enskilt avlopp
- 20 Initiativärende från Sverigedemokraterna (SD) 2025/300

- 21 Redovisning av delegeringsbeslut 2025
- 22 Anmälningar för kännedom 2025

2025/14
2025/15

Ordförande

Bengt Andersson (M)

2025-06-09

Wajahat Ali

0413-620000

wajahat.ali@eslov.se

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Tjänsteskrivelse. Ekonomisk månadsrapport för miljö- och samhällsbyggnadsnämnden per maj 2025

Förslag till beslut

- Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden godkänner ekonomisk månadsuppföljning för maj 2025.

Ärendebeskrivning

Den ekonomiska månadsrapporten för maj har tagits fram. Utfallet för perioden visar ett överskott på 4,2 miljoner kronor. Merparten av överskottet beror på lägre kostnader för vinterväghållning på grund av en mild vinter, lägre utbetalda bidrag avseende bostadsanpassning, lägre kapitalkostnaden samt högre intäkter än budgeterat inom kart- och bygglovsverksamheten.

Prognosen för året visar på ett underskott om 1,3 mnkr för miljö- och samhällsbyggnadsnämnden. Underskottet är hänförbart till gata-, trafik- och park och beror på kostnaderna för dagvattenpumpstationer. VA-Syd från år 2025 lämnar över hanteringen av dagvattenpumparna till respektive kommun, vilket innebär en kostnadsökning med 1,3 mnkr för Eslöv kommun. Kostnaderna avser bland annat översyn av pumpar, elkostnader och driftunderhåll. Det handlar om 11 pumpstationer som bland annat ser till att viadukterna under järnvägen hålls vattenfria vid nederbörd och skyfall. Nämnden har inte utrymme i budgeten att finansiera alla dessa kostnader på egen hand.

Prognos för vinterväghållning förutsätter att året avslutas med en mild vinter.

Investeringar

Investeringsprognosen visar att 96,4 mnkr av investeringsmedel kommer att förbrukas vilket är 27,7 mnkr lägre än budgeterat.

Hälsotalet för Miljö och Samhällsbyggnad är 92,3 procent. För Miljö och Samhällsbyggnad motsvarar varje medarbetares frånvaro ca 2 procentenheter.

Beslutsunderlag

Ekonomisk månadsrapport för maj 2025

Beredning

Månadsrapporten har tagits fram i samråd med avdelningarna på Miljö och Samhällsbyggnad.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

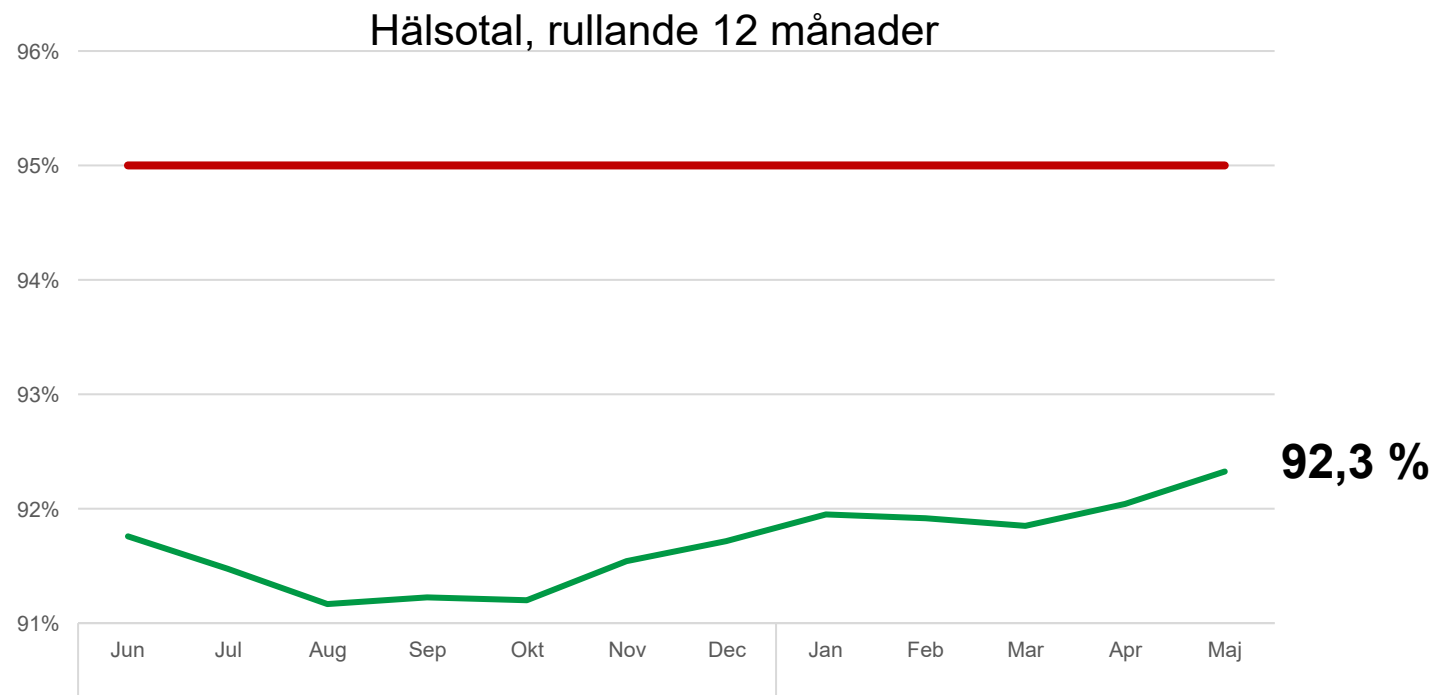
Dave Borg
Förvaltningschef

Karin Sandström
Avdelningschef stab och miljö

Ekonomisk månadsrapport maj 2025

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Hälsotal

Ramförändringar 2025 (mnkr)

- Beslutad internbudget 101,4
- Kapitalkostnadskompensation 1,1

Aktuell budgetram 102,5

Utfall, budget* och prognos (mnkr)

	PERIOD JANUARI - MAJ			HELÅR (PROGNOS)		
	BUDGET PERIOD	UTFALL PERIOD	AVVIK. PERIOD	BUDGET HELÅR	PROGNOS HELÅR	AVVIK. HELÅR
Intäkter	8,1	9,2	1,1	19,3	20,5	1,2
Kostnader	-50,2	-47,2	3,1	-121,8	-124,3	-2,5
Personalkostnader	-15,3	-14,9	0,3	-36,7	-37,8	-1,1
Driftskostnader	-19,9	-18,5	1,4	-49,1	-50,6	-1,4
Kapitalkostnader	-15,0	-13,7	1,3	-36,0	-36,0	0,0
Nettokostnader	-42,2	-38,0	4,2	-102,5	-103,8	-1,3
Kommunbidrag	42,2	42,2	0,0	102,5	102,5	0,0
ÅRETS RESULTAT			4,2			-1,3

Utfall 25:

- Kapitalkostnad
- Vinterväghållning
- BAB
- Intäkter: kart- och bygglovsverksamheten

Utfall, budget* och prognos per avdelning (mnkr)

	PERIOD JANUARI - MAJ			HELÅR (PROGNOS)		
	BUDGET PERIOD	UTFALL PERIOD	AVVIK. PERIOD	BUDGET HELÅR	PROGNOS HELÅR	AVVIK. HELÅR
Nämnd	-0,3	-0,3	0,0	-0,8	-0,8	0,0
Förvaltningsadmin och miljöstrategi	-5,8	-6,2	-0,4	-13,8	-14,0	-0,1
Tillsynsenheten	-1,6	-1,0	0,5	-3,7	-3,7	0,0
Kart- och bygglovsavdelning	-2,7	-1,6	1,2	-6,6	-6,6	-0,0
Bostadsanpassning	-1,6	-1,2	0,3	-3,7	-3,7	0,1
Gata Trafik Park	-30,2	-27,6	2,6	-73,8	-75,1	-1,3
Nettokostnader	-42,2	-38,0	4,2	-102,5	-103,8	-1,3
Kommunbidrag	42,2	42,2	0,0	102,5	102,5	0,0
ÅRETS RESULTAT			4,2			-1,3

Prognos 25

- Pumpstationer

Investeringar 2024 (mnkr)

Utfall per april 36,2

Budget 124,1

Återstår 87,9

	Budget	Prognos
Trehäradsvägen etapp 2 (Gasverksg-Verkstadsg)	-5,8	-4,0
Föreningstorget	-28,9	-22,0
Kanalgatan etapp 2	-15,2	-5,0
Stinstorget	-10,0	-8,0
GC-väg Medborgarhuset-Bryggaregatan	-4,3	-0,5
Stora torg inkl anslutande gator	-0,2	0,0
Stadsparken	-3,3	-1,5
GC-väg Vetegatan-Ö Asmundtorp	-1,4	-0,5
	-69,1	-41,5

Christoffer Borg Mattisson

2025-05-27

Camilla Vidlund

0413-62058

camilla.vidlund@eslov.se

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Remissvar avseende promemorian promemorian ”En ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor – Slutredovisning”

Förslag till beslut

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden har inget att erinra avseende inkommen remiss.

Ärendebeskrivning

Den 16 april 2025 inkom remittering av promemorian En ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor – Slutredovisning (Fö2025:10) till miljö- och samhällsbyggnadsnämnden med sista svarsdatum den 15 augusti 2025.

I syfte att förhindra och motverka utveckling av kriminellas tillgång till explosiva varor föreslås ett antal förslag i promemoria som ska utöka och förbättra kontrollen av personer som har rätt att hantera explosiva varor enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE).

Förslag som föreslås är kort sammanfattat enligt följande:

- Polismyndigheten ska få ha direktåtkomst till uppgifterna i det nationella tillståndsregistret för explosiva varor samt att Polismyndigheten ska ha rätt att ta del av uppgifterna i registret i vissa specifikt angivna syften som inte är renodlat brottsbekämpande.
- Företag ska anmäla till tillståndsmyndigheten om någon i företaget som är anmäld enligt LBE som deltagare, föreståndare eller person med betydande inflytande över verksamheten slutar eller får nya arbetsuppgifter så att personen i fråga inte längre deltar i, förestår eller har ett betydande inflytande över verksamheten.
- En kommunal tillståndsmyndighet ska i samband med att den återkallar ett tillstånd kunna återkalla också andra tillstånd som

tillståndshavaren har enligt LBE men som har utfärdats av en annan kommunal tillståndsmyndighet.

Beslutsunderlag

Remittering av promemorian En ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor - Slutredovisning (Fö2025:10), inkom 2025-04-16.

Beredning

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden bedömer att det inte finns något att erinra avseende de föreslagna förändringarna i promemorian En ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor – Slutredovisning (Fö2025:10).

Beslutet skickas till

Försvarsdepartementet, Rättssekretariatet via e-post
fo.remissvar@regeringskansliet.se med kopia till
fo.rs.remissvar@regeringskansliet.se.

Dave Borg
Förvaltningschef

Martin Dahl
Enhetschef, stab- och
miljöavdelningen

En ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor – slutredovisning

Ds 2025:10

Regeringskansliet
Försvarsdepartementet

SOU och Ds finns på [regeringen.se](https://www.regeringen.se) under Rättsliga dokument.

Svara på remiss

Statsrådsberedningen, SB PM 2021:1.

Information för dem som ska svara på remiss finns tillgänglig på [regeringen.se/remisser](https://www.regeringen.se/remisser).

Omslag: Regeringskansliets standard

Tryck och remisshantering: Elanders Sverige AB, Stockholm 2025

ISBN 978-91-525-1219-7 (tryck)

ISBN 978-91-525-1220-3 (pdf)

ISSN 0284-6012

Förord

Försvarsdepartementet gav den 21 maj 2024 rådmannen Fredrik Nydén i uppdrag att biträda Försvarsdepartementet med att göra en översyn av lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor, i det övergripande syftet att skapa en ändamålsenlig tillståndsgivning för explosiva varor samt en väl fungerande och effektiv tillsyn över tillståndspliktig verksamhet rörande explosiva varor. Uppdraget utökades genom beslut den 20 december 2024, då även uppdragstiden förlängdes.

Som sekreterare i uppdraget förordnades från och med den 24 maj 2024 respektive den 17 juni 2024 hovrättsassessorerna Hanna Bergendahl och Emil Nordin och från och med den 1 januari 2025 jur.dr. Ivar Lavett.

Arbetet har bedrivits under beteckningen En ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor Fö 2024:B och biträttats av en expertgrupp.

I februari 2025 överlämnades en delredovisning av uppdraget (Ds 2025:6).

Med denna promemoria slutredovisas uppdraget.

Stockholm i mars 2025

Fredrik Nydén

/Ivar Lavett

Innehåll

Förord.....	1
Sammanfattning.....	5
1 Författningsförslag.....	7
1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor	7
1.2 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor.....	9
2 Överväganden	11
2.1 En utökad kontroll av personer som har rätt att hantera explosiva varor.....	11
2.2 Polismyndighetens behov av att lämna uppgifter till tillstånds- och tillsynsmyndigheter utan hinder av sekretess.....	21
2.3 Anmälan av personer som slutar i en tillståndspliktig verksamhet.....	36
2.4 Återkallelse av tillstånd meddelade av andra tillståndsmyndigheter	38
3 Ikraftträdande och behovet av övergångsbestämmelser	43
4 Konsekvenser	45

4.1	Sammantaget om konsekvenserna av utredningens förslag.....	45
4.2	Förslagen om direktåtkomst och utökad tillgång till det nationella tillståndsregistret för explosiva varor för Polismyndigheten (avsnitt 2.1).....	45
4.3	Förslaget om anmälningsskyldighet (avsnitt 2.3)	46
4.4	Förslaget om att en tillståndsmyndighet ska kunna återkalla tillstånd utfärdade av andra tillståndsmyndigheter (avsnitt 2.4)	47
5	Författningskommentar	49
5.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor	49
Bilaga 1	Uppdrag att säkerställa en ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor.....	53
Bilaga 2	Ändring i och förlängd tid för uppdraget att säkerställa en ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor.....	67

Sammanfattning

De senaste åren har antalet sprängdåd i Sverige ökat kraftigt. I syfte att motverka denna utveckling och förhindra att kriminella har tillgång till explosiva varor lämnas i denna promemoria ett antal förslag som ska utöka och förbättra kontrollen av personer som har rätt att hantera explosiva varor enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE).

I promemorian föreslås att Polismyndigheten ska få ha direktåtkomst till uppgifterna i det nationella tillståndsregistret för explosiva varor samt att Polismyndigheten ska ha rätt att ta del av uppgifterna i registret i vissa specifikt angivna syften som inte är renodlat brottsbekämpande. Förslagen bedöms ge Polismyndigheten möjligheter att använda det nationella tillståndsregistret för explosiva varor i utökad utsträckning och på ett ändamålsenligt sätt, som inbegriper en rutinmässig kontroll av personer som förefaller olämpliga att hantera explosiva varor.

Vidare föreslås att ett företag ska anmäla till tillståndsmyndigheten om någon i företaget som är anmäld enligt LBE som deltagare, föreståndare eller person med betydande inflytande över verksamheten slutar eller får nya arbetsuppgifter så att personen i fråga inte längre deltar i, förestår eller har ett betydande inflytande över verksamheten. Att företag informerar tillståndsmyndigheten om detta bedöms vara nödvändigt för att tillståndsmyndigheten ska ha möjlighet återkalla tillståndet eller godkännandet för personen i fråga och för att det nationella tillståndsregistret för explosiva varor ska innehålla uppdaterade och adekvata uppgifter om vem som har rätt att handskas med explosiva varor.

Slutligen föreslås att en kommunal tillståndsmyndighet i samband med att den återkallar ett tillstånd ska kunna återkalla också andra tillstånd som tillståndshavaren har enligt LBE men som har

utfärdats av en annan kommunal tillståndsmyndighet. Förslaget bedöms nödvändigt bl.a. för att åstadkomma ett snabbt återkallande av tillstånd när en tillståndshavare har uppvisat mycket allvarliga brister i sin hantering av explosiva varor.

I utredningens uppdrag har också ingått att analysera och ta ställning till Polismyndighetens behov av att, utan hinder av sekretess, kunna lämna uppgifter till tillstånds- och tillsynsmyndigheter. Utredningens bedömning är att den befintliga sekretesslagstiftningen inte hindrar att Polismyndigheten lämnar relevant information till tillstånds- och tillsynsmyndigheter. Något förslag om ändring i sekretesslagstiftningen lämnas därför inte i promemorian.

Utredningens uppdrag såvitt avser slutredovisningen finns bifogat som bilaga 2 till denna promemoria.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor

dels att 19 d § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 20 c §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 d §¹

Om någon av dem som anges i 19 § byts ut eller om det tillkommer någon sådan person, ska det snarast anmälas till tillståndsmyndigheten.

Om *personen* är anmäld som föreståndare eller deltagare och kraven i 19 § är uppfyllda, ska tillståndsmyndigheten godkänna personen enligt 19 a §.

Om någon av dem som anges i 19 § byts ut eller om det tillkommer någon sådan person, ska det snarast anmälas till tillståndsmyndigheten.

Detsamma ska göras om någon av dem som anges i 19 § inte längre deltar i, förestår eller har ett betydande inflytande över verksamheten.

Om *den som tillkommer enligt första stycket* är anmäld som föreståndare eller deltagare och kraven i 19 § är uppfyllda, ska tillståndsmyndigheten godkänna personen enligt 19 a §.

¹ Senaste lydelse 2021:657.

20 c §

En tillståndsmyndighet som återkallar ett tillstånd som har meddelats enligt 18 § andra stycket får återkalla även andra tillstånd som samma tillståndshavare innehar om dessa har meddelats av tillståndsmyndigheten i en annan kommun.

Det ankommer på den tillståndsmyndighet som utfärdat det återkallade tillståndet att vidta de åtgärder som är nödvändiga med anledning av att tillståndet återkallats.

Denna lag träder i kraft den 15 juli 2025.

1.2 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor

dels att 24 g § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 22 c och 24 i §§, och närmast före 22 c § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Underrättelse vid återkallat tillstånd

22 c §

En tillståndsmyndighet som återkallar ett tillstånd där tillståndshavaren har ytterligare tillstånd utfärdade av andra tillståndsmyndigheter ska skyndsamt underrätta de berörda tillståndsmyndigheterna om beslutet.

24 g §¹

Kustbevakningen,
Polismyndigheten,
Säkerhetspolisen, Tullverket och
Åklagarmyndigheten har rätt att ta del av uppgifter från det nationella tillståndsregistret för explosiva varor, om den mottagande myndigheten behöver uppgifterna i sin brottsbekämpande verksamhet eller för kontroll av tillstånd vid

Kustbevakningen,
Polismyndigheten,
Säkerhetspolisen, Tullverket och
Åklagarmyndigheten har rätt att ta del av uppgifter från det nationella tillståndsregistret för explosiva varor, om den mottagande myndigheten behöver uppgifterna i sin brottsbekämpande verksamhet, för kontroll av tillstånd vid införsel eller utförsel över

¹ Senaste lydelse 2024:479.

införsel eller utförsel över
Sveriges gräns.

*Sveriges gräns eller för att fullgöra
sina uppgifter enligt lagen
(2010:1011) om brandfarliga och
explosiva varor eller
ordningslagen (1993:1617).*

En tillståndsmyndighet enligt
lagen (2010:1011) om
brandfarliga och explosiva varor
har rätt att ta del av uppgifter
från det nationella
tillståndsregistret för explosiva
varor, om den mottagande
myndigheten behöver
uppgifterna i sin
tillståndsprovning eller tillsyn
enligt den lagen.

En tillståndsmyndighet enligt
lagen om brandfarliga och
explosiva varor har rätt att ta del
av uppgifter från det nationella
tillståndsregistret för explosiva
varor, om den mottagande
myndigheten behöver
uppgifterna i sin
tillståndsprovning eller tillsyn
enligt den lagen.

24 i §

*Polismyndigheten får ha
direktåtkomst till uppgifter i det
nationella tillståndsregistret för
explosiva varor, om uppgifterna
behövs i enlighet med vad som
anges i 24 g § första stycket.*

Denna förordning träder i kraft den 15 juli 2025.

2 Överväganden

2.1 En utökad kontroll av personer som har rätt att hantera explosiva varor

Förslag: Polismyndigheten ska få ha direktåtkomst till uppgifter i det nationella tillståndsregistret för explosiva varor.

Polismyndigheten ska, utöver vad som gäller i dag, ha rätt att ta del av uppgifter från det nationella tillståndsregistret för explosiva varor om Polismyndigheten behöver uppgifterna för att fullgöra sina uppgifter enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor eller ordningslagen (1993:1617).

Skälen för förslaget

Inledning

Innan en tillståndsmyndighet beslutar om ett tillstånd till hantering av explosiva varor ska den inhämta ett lämplighetsyttrande från Polismyndigheten. Detta framgår av 14 § förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor (FBE). Ett sådant yttrande ska inhämtas även när en person anmäls enligt 19 d § första stycket LBE. Efter att ett tillstånd har beviljats eller en person har godkänts som deltagare eller föreståndare i en tillståndspliktig verksamhet görs dock i regel ingen ny bedömning i lämplighetsfrågan. Under arbetet med denna utredning har företrädare för tillståndsmyndigheterna och branschen lyft fram detta som en brist som bör åtgärdas med lagstiftning. De har också kommit med önskemål om att lämplighetsprovningen förändras, bland annat för att möjliggöra en

löpande lämplighetsprövning av tillståndshavare, godkända deltagare och föreståndare. Utredningen har dock kommit fram till att de ändringsförslag som branschen och tillståndsmyndigheterna har presenterat inte skulle lösa de allvarligaste problemen med lämplighetsprövningen och dessutom riskera att skapa nya problem.¹ Som en följd av detta har utredningen fått i särskilt uppdrag att analysera och lämna förslag på hur en utökad och löpande kontroll kan utformas i fråga om personer vars lämplighet behöver godkännas i en tillståndspliktig verksamhet gällande explosiva varor.

Förbättrade kontrollmöjligheter av personer som har rätt att hantera explosiva varor

Enligt utredningens mening är det angeläget att det finns möjlighet att löpande upptäcka om en person som har tillstånd eller som har godkänts enligt LBE inte längre uppfyller de krav som bör ställas på den som hanterar explosiva varor. Lämplighet i detta avseende är inte något statiskt, utan tvärtom något som kan förändras över tid. Även om en person i samband med ett beslut har bedömts vara lämplig, kan det senare inträffa något eller tillkomma information som ger anledning att ifrågasätta hans eller hennes lämplighet. Ytterst kan det då bli fråga om att återkalla tillståndet eller godkännandet. Det är därför av stor vikt att berörda myndigheter tidigt får kännedom om omständigheter som kan förändra den bedömning som tidigare gjorts i lämplighetsfrågan.

Vilka omständigheter som medför att en person inte längre kan anses lämplig enligt 19 § LBE varierar. Många gånger rör det sig dock om omständigheter som uppdagas genom Polismyndighetens brottsbekämpande verksamhet. Det kan exempelvis handla om att en person blir misstänkt för brott eller upptäcks ha kontakter med kriminella. Det kan också handla om sådant som inte har en direkt koppling till brottslighet, men som Polismyndigheten ändå många gånger uppmärksammas på. Som exempel kan nämnas att en person har en missbruksproblematik eller blivit föremål för tvångsvård. En sådan omständighet kan motivera att en person anses olämplig till den grad att tillståndet eller godkännandet ska återkallas, även om

¹ Se Ds 2025:6 avsnitt 3.1.

bedömningen måste göras utifrån omständigheterna i varje enskilt fall.

Mot bakgrund av detta anser utredningen att det finns starka skäl att utforma lagstiftningen så att Polismyndigheten redan på ett tidigt stadium – det vill säga innan fällande dom eller misstanke har uppstått – kan få kännedom om huruvida någon viss person som påträffas i dess verksamhet har tillstånd att hantera explosiva varor eller godkänts som deltagare eller föreståndare enligt LBE. Samhällets möjlighet att förebygga och förhindra att explosiva varor används för kriminella syften och hanteras av personer som inte är lämpliga kan då förbättras.

Det nationella tillståndsregistret för explosiva varor

När det kommer till möjligheterna att upptäcka om personer som har rätt att hantera explosiva varor är olämpliga spelar det nationella tillståndsregistret för explosiva varor en viktig roll. Registret förs av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) sedan år 2024 och innehåller uppgifter bland annat om den person eller verksamhet som är tillståndshavare enligt LBE och vad tillståndet avser (21 a § LBE och 24 d § FBE). Syftet med registret är bland annat att underlätta handläggningen av frågor om tillstånd enligt LBE och att ge information om sådana uppgifter som behövs för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller för att utreda eller lagföra brott med anknytning till explosiva varor (21 b § LBE). Polismyndigheten har rätt att ta del av uppgifter från registret om uppgifterna behövs i brottsbekämpande verksamhet (24 g § första stycket FBE). För att en anställd inom Polismyndigheten ska vara behörig att del av uppgifterna i det nationella tillståndsregistret måste dock en anmälan om detta göras till MSB (2 § MSBFS 2024:7). Om anmälan godkänns – vilket i regel sker – kan personen i fråga skapa ett individuellt användarkonto och därefter logga in och söka i registret på en webbtjänst som tillhandahålls av MSB. Under utredningsarbetet har det framgått att det är ytterst få anställda inom Polismyndigheten som har ansökt om tillgång till registret.

För Polismyndigheten är det nationella tillståndsregistret för explosiva varor tänkt att användas som ett verktyg för tillståndskontroll i arbetet med att förebygga, förhindra och beivra

brottslighet relaterad till explosiva varor. I förarbetena framhålls att registret möjliggör lättillgängliga kontroller oavsett tid på dygnet och utifrån data från samtliga tillståndsmyndigheter.² Som exempel på hur registret kan användas på detta sätt kan nämnas att Polismyndigheten i sin underrättelseverksamhet upptäcker att en person innehar sprängmedel, varpå Polismyndigheten kan göra en slagning i registret på personen för att kontrollera om innehavet är lagligt. Registret är därtill ett användbart verktyg för kontroll av om personer som förefaller olämpliga att hantera explosiva varor har rätt att göra det enligt LBE. Om Polismyndigheten exempelvis i sin underrättelseverksamhet observerar att en person har kontakter med kriminella eller får annan information som talar för att någon inte är lämplig att hantera explosiva varor, kan Polismyndigheten göra en slagning i registret på personen och få uppgift om huruvida han eller hon har ett tillstånd eller godkännande enligt LBE. Om det anses befogat i det enskilda fallet kan Polismyndigheten därefter vidta åtgärder för att tillståndet eller godkännandet återkallas. Utredningen bedömer att en sådan användning av registret är förenlig med registrets syfte och att det är önskvärt att Polismyndigheten rutinmässigt gör kontroller av detta slag.

Trots att det nationella tillståndsregistret för explosiva varor kan fylla dessa viktiga funktioner, har det under arbetet med utredningen framkommit att Polismyndigheten använder registret i mycket begränsad omfattning. För att möjliggöra att Polismyndigheten använder registret i högre utsträckning och på ett ändamålsenligt sätt – som inbegriper rutinmässiga slagningar på personer som förefaller olämpliga att hantera explosiva varor – anser utredningen att Polismyndighetens tillgång till registret bör utökas och att de hinder som i dag finns för Polismyndighetens anställda att ta del av uppgifterna i registret bör undanröjas.

Polismyndigheten bör få direktåtkomst till det nationella tillståndsregistret för explosiva varor

I dag får utlämnandet av uppgifter från det nationella tillståndsregistret från MSB till Polismyndigheten göras genom så kallat medium för automatiserad behandling (24 h § FBE). I teknisk

² Prop. 2023/24:139 s. 32

mening innebär det att Polismyndigheten inte hämtar uppgifterna från sitt eget system, utan att den via ett automatiserat förfarande frågar efter uppgifterna hos MSB, som därefter hämtar uppgifterna och lämnar ut dem till Polismyndigheten (en så kallad frågasvarstjänst). Denna utlämnandeform skiljer sig från utlämnandeformen direktåtkomst, som innebär att uppgifterna i ett externt register är direkt tillgängliga för den mottagande myndigheten, vilken kan inhämta uppgifterna på egen hand utan att den utlämnande myndigheten reagerar. I praxis och förarbeten har detta uttryckts som att direktåtkomst föreligger om en myndighet hos en annan myndighet har en sådan teknisk tillgång till upptagningar som avses i 2 kap. 6 § första stycket tryckfrihetsförordningen.³ Av detta följer också att uppgifter som en myndighet har direktåtkomst till anses förvarade hos myndigheten och som huvudregel utgör allmänna handlingar där.

Som utredningen konstaterade i avsnittet under föregående rubrik är det ytterst få anställda inom Polismyndigheten som i dag har tillgång till det nationella tillståndsregistret för explosiva varor. För att registret ska användas i ökad utsträckning och på ett ändamålsenligt sätt, som inbegriper att rutinmässigt kontrollera om personer som kan anses olämpliga att hantera explosiva varor har tillstånd eller är godkända enligt LBE, ser utredningen ett behov av att det tillhandahålls e-tjänster som gör registret mer tillgängligt för Polismyndighetens anställda.

En sådan e-tjänst kan bestå i att integrera uppgifterna i det nationella tillståndsregistret för explosiva varor i Polismyndighetens IT-system PMF (Polisens multifråga) och mPMF (Polisens multifråga i mobilen). Det skulle innebära att uppgifter i registret kan inhämtas vid en så kallad multifråga, det vill säga utan en separat sökning i tillståndsregistret, av exempelvis poliser i yttre tjänst. Utredningen bedömer att en sådan teknisk lösning skulle vara av stor nytta för att åstadkomma en utökad kontroll av personer som har rätt att hantera explosiva varor. Efter kontakter med Polismyndighetens och MSB:s it-avdelningar har utredningen också fått bekräftat att det är tekniskt möjligt att få till stånd en sådan e-tjänst. Utifrån vad utredningen har förstått skulle den inte heller

³ Se exempelvis SOU 2015:39 s. 389 ff. och HFD 2015 ref 61. I dessa källor hänvisas till 2 kap. 3 § andra stycket tryckfrihetsförordningen, vilken i dag motsvaras av 2 kap. 6 § första stycket tryckfrihetsförordningen.

nödvändigtvis kräva att Polismyndigheten får direktåtkomst till registret.⁴ Det är dock inte utredningens uppgift att bestämma vilken e-tjänst Polismyndigheten ska tillhandahålla för att registret ska användas i ökad utsträckning och på ett ändamålsenligt sätt. Vad utredningen anser sig kunna – och böra – göra är i stället att föreslå en rättslig reglering som möjliggör att Polismyndigheten genomför de tekniska lösningar som främjar ett ökat användande av registret i syfte att motverka brottslighet och att upptäcka personer som har rätt att hantera explosiva varor trots att de inte är lämpliga. Utredningens uppfattning är att en direktåtkomst skulle ge Polismyndigheten störst manövreringsutrymme och därmed bäst förutsättningar för detta.

Utredningen föreslår därför att Polismyndigheten får direktåtkomst till det nationella tillståndsregistret för explosiva varor. Med en sådan tillgång kommer Polismyndigheten att kunna integrera registret i sitt eget tekniska system och inhämta uppgifter från registret direkt därifrån, i stället för från MSB. Syftet med förslaget är att möjliggöra tekniska lösningar som tillgängliggör uppgifterna i registret för Polismyndigheten i högre utsträckning än i dag och på ett sätt som innebär förbättrade kontrollmöjligheter av personer som hanterar explosiva varor. Förslaget kan också innebära en effektivisering av uppgiftslämnandet mellan Polismyndigheten och MSB, eftersom det ger Polismyndigheten rätt att ta del av uppgifterna i det nationella tillståndsregistret utan föregående kontakt med MSB.⁵

Ett genomförande av förslaget innebär att Polismyndigheten får ökad tillgång till informationen i det nationella tillståndsregistret för explosiva varor. Utredningen anser att Polismyndigheten själv är bäst lämpad att bestämma hur den ska hantera denna information. Utredningen lämnar alltså inget förslag om hur Polismyndigheten ska gå vidare när det av en slagning i registret framkommer att en viss person har ett tillstånd eller godkännande enligt LBE. I stället får Polismyndigheten själv ta fram rutiner för hur sådana situationer ska hanteras. I praktiken handlar det om att bestämma om – och i så fall under vilka förutsättningar – informationen ska vidarebefordras till någon särskild person, grupp eller enhet inom Polismyndigheten

⁴ Däremot utgör 2 § MSBFS 2024:7, som MSB har meddelat med stöd av 25 § första stycket p. 15 FBE, ett hinder mot en sådan e-tjänst.

⁵ Det ska framhållas att en sådan effektivisering kan uppnås också på annat sätt, genom en ändring av 2 § MSBFS 2024:7.

och vad som ska krävas för att man inom Polismyndigheten ska agera vidare på informationen. Det sistnämnda kan ske i form av att Polismyndigheten ansöker om återkallelse av tillståndet eller godkännandet⁶ eller underrättar ansvarig tillstånds- eller tillsynsmyndighet om vad den känner till.

Ett genomförande av förslaget, som bl.a. syftar till att Polismyndigheten ska använda det nationella tillståndsregistret i större utsträckning, innebär dock en viss ökad arbetsbelastning för Polismyndigheten. Då det arbete som tillkommer har en stark koppling till Polismyndighetens brottspreventiva kärnuppgift får det anses motiverat. Något som i detta avseende ska påpekas särskilt är att direktåtkomst skapar så kallad överskottsinformation hos den mottagande myndigheten, eftersom alla uppgifter i registret då anses förvarade hos Polismyndigheten. Utredningen vill härvid framhålla att en bestämmelse som medger att Polismyndigheten får direktåtkomst till det nationella tillståndsregistret för explosiva varor inte i sig medför att Polismyndigheten skaffar sig sådan åtkomst. Om Polismyndigheten anser sig kunna utforma tekniska lösningar som möjliggör att registret används på ett ändamålsenligt sätt kan den alltså välja att avstå från att begära direktåtkomst från MSB, med de eventuella arbetsbesparande fördelar detta kan ha. Utredningen vill dock framhålla att valet av utlämnandeform bör motiveras av vad som bäst främjar ett ändamålsenligt användande av registret.

När det övervägs om en bestämmelse ska införas som innebär ett ökat utbyte av personuppgifter mellan myndigheter måste också integritetsaspekten beaktas. Generellt kan sägas att en möjlighet till direktåtkomst ökar riskerna för spridning av känsliga personuppgifter, eftersom direktåtkomst typiskt sett innebär att uppgifter blir tillgängliga för fler personer och att den utlämnande myndighetens möjligheter att kontrollera användningen av uppgifterna minskar.⁷

Frågan om vilka avvägningar som måste göras inför ett ökat elektroniskt uppgiftslämnande mellan myndigheter har behandlats i flera tidigare förarbeten. Det har då framhållits att skyddet för den personliga integriteten måste vägas mot de viktiga allmänintressen

⁶ Idag saknar Polismyndigheten möjlighet att ansöka om återkallelse av tillstånd. Utredningen har dock föreslagit att Polismyndigheten ska få en sådan möjlighet. Se Ds 2025:6 avsnitt 3.5.

⁷ De brottsbekämpande myndigheternas direktåtkomst till uppgifter i beskattningsdatabasen, promemoria från Justitiedepartementet, s. 37.

som kan motivera ett utökat informationsutbyte. Sådana intressen kan vara exempelvis att informationsutbytet leder till en ökad effektivitet hos myndigheter och att kontrollmöjligheter förbättras.⁸ Av dataskyddsförordningen⁹ följer också krav på att personuppgifterna samlas in för särskilda, uttryckliga och berättigade ändamål och att personuppgiftsbehandlingen uppfyller ett ändamål av allmänt intresse samt att den är proportionell mot det legitima mål som eftersträvas (artikel 5 och 6 dataskyddsförordningen; se även 3 och 4 §§ brottsdatalagen).

När det gäller denna bedömning vill utredningen inledningsvis framhålla uppgifterna i det nationella tillståndsregistret rör tillstånd och godkännanden enligt LBE. Det är uppgifter som typiskt sett inte är känsliga för den enskilde.¹⁰ Nämnas ska också att Polismyndigheten redan i dag har tillgång till uppgifterna i det nationella tillståndsregistret för explosiva varor och förvarar handlingar om de flesta som förekommer i registret i och med att Polismyndigheten yttrar sig i lämplighetsprövningen (14 § FBE).

Om Polismyndigheten medges direktåtkomst till vissa uppgifter i det nationella tillståndsregistret för explosiva varor såsom utredningen föreslår, kommer personuppgifter likväl att kunna spridas i ökad omfattning jämfört med idag. Detta innebär i sig ett visst intrång i den personliga integriteten.

Mot detta förhållandevis ringa intrång i den personliga integriteten som förslaget kan medföra, ska ställas det allmänintresse som motiverar förslaget. Härvid konstaterar utredningen att förslaget syftar till att förbättra kontrollmöjligheterna av personer som hanterar explosiva varor, vilket i sin tur ska tjäna det allmänna intresset av att motverka att explosiva varor används illegalt eller av personer som inte är lämpliga att hantera explosiva varor. Intresset av detta är enligt utredningen mycket stort. Sammantaget måste det anses väga betydligt tyngre än de integritetsskäl som talar mot förslaget att medge Polismyndigheten direktåtkomst till det nationella tillståndsregistret för explosiva varor.

Även risken för att sekretessbelagda uppgifter sprids till obehöriga måste beaktas när det övervägs om Polismyndigheten ska

⁸ Prop. 2007/08:160 s. 48 och prop. 2016/17:58 s. 124.

⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning)

¹⁰ Prop. 2023/24:139 s. 20 och 31.

medges direktåtkomst till det nationella tillståndsregistret för explosiva varor. Enligt 18 kap. 16 c § OSL gäller sekretess för uppgift som hänför sig till registret om det kan antas att explosiva varor kan komma till brottslig användning om uppgiften röjs. Förslaget om direktåtkomst – som alltså innebär att uppgifter i det nationella tillståndsregistret för explosiva varor kan komma att spridas i högre utsträckning än i dag – innebär därför en ökad risk för att sekretessbelagda uppgifter kommer obehöriga tillhanda. Uppgifterna kommer dock endast att tillgängliggöras för Polismyndigheten, vilken redan i dag har rätt att ta del av uppgifterna i enlighet med 10 kap. 28 § OSL och 24 g § FBE. Dessutom gäller sekretessregeln i 18 kap. 16 c § OSL även för Polismyndigheten. Mot bakgrund av detta bedömer utredningen att risken är försumbar att sekretessbelagda uppgifter sprids till obehöriga i ökad utsträckning som en följd av Polismyndigheten får direktåtkomst till registret.

Sammanfattningsvis anser utredningen att Polismyndigheten ska få direktåtkomst till uppgifterna i det nationella tillståndsregistret för explosiva varor. En särskild bestämmelse om detta föreslås införas i en ny paragraf i FBE, som ska placeras i anslutning till den paragraf som i dag anger att ett utlämnande av uppgifter från registret får göras på medium för automatiserad behandling (24 h §). I den nya paragrafen bör anges att direktåtkomst får medges om uppgifterna behövs för de syften som anges i 24 g § första stycket FBE.

Polismyndigheten bör få ta del av uppgifter från det nationella tillståndsregistret för explosiva varor i fler syften än i dag

Av 24 g § första stycket FBE följer att Polismyndigheten får ta del av uppgifter i det nationella tillståndsregistret för explosiva varor om uppgifterna behövs i myndighetens brottsbekämpande verksamhet. Av bestämmelsens konstruktion följer att Polismyndigheten även får ta del av uppgifter ur registret om det behövs för kontroll av tillstånd vid införsel eller utförsel över Sveriges gräns, något som dock i praktiken endast gäller Tullverket. I huvudsak är det också i brottsbekämpande syfte som det finns anledning för Polismyndigheten att inhämta uppgifter från registret. Utredningen anser dock att det finns skäl att utöka Polismyndighetens rätt i detta

avseende något, eftersom det i vissa fall kan finnas andra syften som motiverar att Polismyndigheten tar del av uppgifterna i registret.

Som framgått ovan anser utredningen att det nationella tillståndsregistret för explosiva varor rutinmässigt bör användas för att kontrollera om personer som förefaller olämpliga att hantera explosiva varor har rätt att göra det. Utredningen har också tidigare föreslagit att Polismyndigheten ska ha rätt att begära återkallelse av tillstånd och godkännanden.¹¹ I och med detta får Polismyndigheten en uppgift som inte är renodlat brottsbekämpande. Visserligen är det många gånger risken för att explosiva varor kommer till brottslig användning som gör att en person kan anses olämplig så att det finns anledning att begära återkallelse av tillstånd. Det kan emellertid tänkas bero på annat, såsom risk för olycka. Det kan också uppstå situationer när risken för att explosiva varor kommer till brottslig användning är tämligen opreciserad, men det ändå finns skäl för Polismyndigheten att närmare överväga återkallelse. Som exempel kan nämnas att Polismyndigheten observerar att en viss person har kontakter med en kriminell. Även om det inte finns några misstankar om brott, kan det i ett sådant fall kan fall vara motiverat att Polismyndigheten går in i det nationella tillståndsregistret och kontrollerar om personen i fråga har ett tillstånd eller godkännande enligt LBE. Enligt utredningen är det dock tveksamt om Polismyndigheten i ett sådant fall kan sägas inhämta uppgifterna från registret i sin brottsbekämpande verksamhet. För att det inte ska råda någon osäkerhet om att Polismyndigheten får ta del av uppgifter i registret även i sådana fall, bör det anges uttryckligen i författningstext att Polismyndigheten har rätt att ta del av uppgifter ur det nationella tillståndsregistret också om uppgifterna behövs för att Polismyndigheten ska kunna fullgöra sina uppgifter enligt LBE.

Utredningen har också föreslagit att Polismyndigheten enligt 3 kap. 6 § första stycket ordningslagen ska få bevilja tillstånd till sprängning endast till den som har tillstånd till hanteringen av explosiva varor. Vid prövningen av om det finns ett sådant tillstånd talar effektivitetsskäl för att Polismyndigheten ska kunna inhämta uppgifterna från det nationella tillståndsregistret för explosiva varor. Polismyndigheten bör därför få rätt att ta del av uppgifter ur det nationella tillståndsregistret för explosiva varor även i sådana fall, det

¹¹ Se Ds 2025:6 avsnitt 3.5.

vill säga om uppgifterna behövs för att Polismyndigheten ska kunna fullgöra sina uppgifter enligt ordningslagen.

Utredningen föreslår alltså att det i författningstext uttryckligen anges att Polismyndigheten ska ha rätt att ta del av uppgifter från det nationella tillståndsregistret för explosiva varor om det behövs för att myndigheten ska kunna fullgöra sina uppgifter enligt LBE eller ordningslagen. Detta bör anges i 24 g § FBE i enlighet med bestämmelsens nuvarande systematik.

2.2 Polismyndighetens behov av att lämna uppgifter till tillstånds- och tillsynsmyndigheter utan hinder av sekretess

Bedömning: Polismyndigheten har i hög utsträckning möjlighet att lämna relevant information till tillstånds- och tillsynsmyndigheter enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

Några ändringar i offentlighets- och sekretesslagen behöver inte genomföras för att Polismyndigheten ska kunna fullfölja sin uppgift att yttra sig om personers lämplighet enligt 14 § förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor eller för att ytterligare skärpa tillståndshanteringen och tillsynen av explosiva varor.

Skälen för bedömningen

Bakgrund

Polismyndigheten ansvarar inte för att utfärda beslut om tillstånd eller att utöva tillsyn enligt LBE. Emellertid har Polismyndigheten särskilda möjligheter att inhämta och erhålla information som är relevant för huruvida en viss person ska ha rätt att handskas med explosiva varor. För att säkerställa att denna information kommer tillståndsmyndigheterna till del finns bestämmelsen i 14 § FBE, som anger att en tillståndsmyndighet ska inhämta ett lämplighetsyttrande från Polismyndigheten innan

tillståndsmyndigheten beslutar om ett tillstånd eller godkännande enligt LBE.

Under arbetet med denna utredning har det framkommit att Polismyndigheten anser att det är oklart vilken rättslig möjlighet myndigheten har att dela nödvändig information med tillståndsmyndigheterna. Problemet – såsom Polismyndigheten har formulerat det för utredningen – är att de uppgifter som Polismyndigheten lägger till grund för sin bedömning och delar med tillståndsmyndigheten ofta som utgångspunkt bedöms vara sekretessbelagda av Polismyndigheten. Det gäller även när Polismyndigheten har uppgifter som talar för att ett tillstånd eller ett godkännande av en deltagare eller föreståndare bör återkallas eller inskränkas eller att en tillsyn bör inledas. I sina kontakter med utredningen har Polismyndigheten gett exempel på vad det kan röra sig om för uppgifter och då nämnt t.ex. uppgift om att en person är misstänkt för brott och omständigheterna kring det, att personen eller någon i dess närhet tillhör ett kriminellt gäng, att personen själv har lämnat uppgifter om hur den på ett olämpligt sätt har hanterat explosiva varor och att personen har blivit tvångsomhändertagen eller har en missbruksproblematik. Det kan också vara uppgifter som rör t.ex. företag, såsom att ett företag har samröre med kriminella, att explosiva varor från företaget läcker till illegal verksamhet och används vid grova brott eller att företaget har uppvisat brister gällande t.ex. säkerhet och förvaring av explosiva varor och kan misstänkas överträda regelverket på ett sätt som bör få förvaltningsrättsliga konsekvenser.

Det ska framhållas att Polismyndigheten inte har gjort gällande att information i dag inte delas i nödvändig utsträckning med tillstånds- och tillsynsmyndigheter på grund av sekretesshinder. Snarare är problemet för Polismyndigheten att det anses vara oklart i vilken utsträckning Polismyndigheten faktiskt får vidarebefordra relevant information till tillstånds- och tillsynsmyndigheterna med stöd av de sekretessbrytande bestämmelser som finns i OSL, även om detta görs i normalfallet. Polismyndigheten har också påpekat att denna oklarhet ytterst kan leda till att ett yttrande inte innehåller allt som skulle ha varit av betydelse för framför allt tillståndsmyndighetens bedömning vid en ansökan om tillstånd enligt LBE. Det har också påpekats att det ytterst kan vara straffbart

för en enskild handläggare att dela sekretessbelagda uppgifter med en annan myndighet.

Polismyndigheten har därför efterfrågat en särskild sekretessbrytande bestämmelse, som klart och tydligt anger att Polismyndigheten har rätt att – utan hinder av sekretess – lämna uppgifter till tillstånds- och tillsynsmyndigheter enligt LBE. Det ingår också i utredningens uppdrag att ta ställning till om en sådan bestämmelse bör införas, eller om Polismyndighetens behov av att kunna lämna uppgifter till tillstånds- och tillsynsmyndigheter kan tillgodoses genom befintlig sekretesslagstiftning eller med stöd av den generella sekretessbrytande bestämmelse som har föreslagits i delbetänkandet *Ökat informationsutbyte mellan myndigheter. Behov och föreslagna förändringar* (SOU 2024:63). Dessutom ska utredningen analysera om det finns ett välavvägt skydd för de uppgifter som lämnas från Polismyndigheten till tillstånds- och tillsynsmyndigheterna.

Allmänna utgångspunkter för utredningens bedömning

Innan utredningen tar ställning till de frågor som föranleds av uppdragsbeskrivningen finns det skäl att redovisa de allmänna utgångspunkter som utredningen har haft för sin bedömning.

Till att börja med anser utredningen att en lagändring bör föreslås bara om det kan konstateras att det finns ett reellt problem som behöver lösas lagstiftningsvägen. Förändrad sekretesslagstiftning innebär oundvikligen en viss inskränkning i intresset av antingen offentlighet eller sekretess, och bör därför föreslås endast om den är motiverad av att dagens reglering ger upphov till ett allvarligt problem.

Problemet i fråga bör vidare vara knutet till LBE och Polismyndighetens särskilda behov av att dela information till tillstånds- och tillsynsmyndigheter i angelägenheter som rör explosiva varor. Om det i stället rör Polismyndighetens generella möjlighet att dela information med andra myndigheter, bör det hanteras genom allmän lagstiftning. Det ligger inte inom ramen för denna utredning att göra sådana generella överväganden.

Slutligen bör en lagändring föreslås endast om den löser problemet utan att skapa nya, större problem. Det betyder att

utredningen inte kommer att föreslå att en sekretessbrytande bestämmelse införs om en sådan bestämmelse sammantaget skulle få otillfredsställande konsekvenser för Polismyndigheten och den brottsbekämpande verksamheten.

Den befintliga sekretessregleringen

Med sekretess avses ett förbud att röja en uppgift, vare sig det sker muntligen, genom utlämnande av en allmän handling eller på något annat sätt (3 kap. 1 § OSL). Sekretessen innebär alltså dels handlingssekretess, dels tystnadsplikt. Om sekretess gäller för en uppgift får uppgiften inte röjas för enskilda eller för andra myndigheter, om inte annat anges i OSL eller annan lag eller förordning som OSL hänvisar till (8 kap. 1 § OSL). Huvudregeln är alltså att en uppgift som skyddas av sekretess hos en viss myndighet inte får lämnas ut till en annan myndighet.

Syftet med sekretess är att skydda ett visst intresse som kan ta skada om en uppgift röjs. Sekretessens styrka bestäms i regel med hjälp av s.k. skaderekvisit. Man skiljer mellan raka och omvända skaderekvisit. Vid raka skaderekvisit är utgångspunkten att uppgifterna är offentliga och att sekretess gäller bara om det kan antas att en viss i bestämmelsen angiven olägenhet (skada eller men) uppkommer om uppgiften röjs. Det omvända skaderekvisitet har den omvända utgångspunkten, dvs. det uppställer sekretess som huvudregel. Vid ett omvänt skaderekvisit gäller alltså sekretess om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att viss skada uppkommer. En del bestämmelser innehåller ett kvalificerat rakt skaderekvisit. Det innebär att det krävs särskilt mycket för att sekretessen ska gälla. Sekretessen enligt en bestämmelse kan även vara absolut. I ett sådant fall ska de uppgifter som omfattas av bestämmelsen hemlighållas utan någon skadeprövning om uppgifterna begärs utlämnade.

De övergripande intressen som skyddas i OSL är dels allmänna intressen (15–20 kap. OSL), dels enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden (21–40 kap. OSL). Vad gäller sekretess hos Polismyndigheten är såvitt nu är aktuellt två kapitel i OSL av särskild relevans. Det ena är 18 kap., som rör sekretess till skydd främst för det allmänna intresset av att förebygga och beivra brott.

Kapitlet innehåller sekretessbestämmelser bl.a. för uppgifter som hänför sig till förundersökning i brottmål och till angelägenhet som avser användning av tvångsmedel i brottmål (18 kap. 1 § OSL) samt till underrättelseverksamhet (18 kap. 2 § OSL).

Det andra kapitlet som är särskilt relevant för Polismyndigheten är 35 kap. I likhet med 18 kap. OSL innehåller det sekretessbestämmelser för uppgifter som förekommer i brottsbekämpande verksamhet. Sekretessen i 35 kap. uppställs dock inte till skydd för den brottsbekämpande verksamheten, utan till skydd för enskild. I 35 kap. 1 § OSL anges följaktligen att sekretess gäller för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider skada eller men och uppgiften förekommer i exempelvis utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål (punkten 1), angelägenhet som avser användning av tvångsmedel i brottmål (punkten 2), Polismyndighetens brottskämpande verksamhet i övrigt (punkten 4) eller misstankeregistret (punkten 6). Andra bestämmelser som i detta sammanhang kan nämnas särskilt är 35 kap. 3 § OSL om sekretess för uppgifter i belastningsregistret, 35 kap. 4 och 4 a §§ om sekretess för uppgifter i andra register angående brott m.m. och 35 kap. 20 § om sekretess för uppgifter som hänför sig till verksamhet som ligger vid sidan av Polismyndighetens rent brottsbekämpande verksamhet.

I vissa fall måste myndigheter utbyta uppgifter för att kunna utföra sina uppgifter. Sekretessregleringen innehåller därför särskilda sekretessbrytande bestämmelser. Dessa har utformats efter en intresseavvägning mellan myndigheternas behov av att utbyta uppgifter och det intresse som den aktuella sekretessbestämmelsen avser att skydda. En sekretessbrytande bestämmelse kan förutom för myndigheter även gälla till förmån för enskilda, en annan verksamhetsgren inom samma myndighet, utländska myndigheter eller mellanfolkliga organisationer. Definitionen av en sekretessbrytande bestämmelse är att det är en bestämmelse som innebär att en sekretessbelagd uppgift får lämnas ut under vissa förutsättningar (3 kap. 1 § OSL). I 10 kap. OSL finns flera sekretessbrytande bestämmelser, varav två ska nämnas särskilt här. Den sekretessbrytande bestämmelsen i 10 kap. 2 § OSL avser så kallat nödvändigt utlämnande och har tillkommit för att sekretess

inte ska hindra myndighetspersoner från att fullgöra sina uppgifter.¹² Bestämmelsen ger följaktligen en myndighet möjligheten att i vissa situationer lämna ut uppgifter som omfattas av sekretess. Förutsättningarna är att utlämnandet sker till annan myndighet eller enskild och att det är nödvändigt för att den utlämnande myndigheten ska kunna fullgöra sin verksamhet. Vidare finns i 10 kap. 27 § OSL den s.k. generalklausulen som, med vissa tillämpningsbegränsningar, innebär att sekretess inte hindrar att uppgifter lämnas till en annan myndighet om det är uppenbart att intresset av att uppgifterna lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda. Syftet med generalklausulen är att den ska utgöra en ventil för det fall ett utbyte av uppgifter uppenbart behöver ske och situationen inte har kunnat förutses i lagstiftningen.¹³ I sammanhanget kan särskilt nämnas att JO har ansett att generalklausulen under vissa närmare förutsättningar kan ge Polismyndigheten rätt att till en annan myndighet lämna ut vissa annars sekretessbelagda uppgifter.¹⁴

En sekretessbrytande bestämmelse i OSL som anger att sekretess enligt en viss bestämmelse inte hindrar att uppgifter lämnas till andra myndigheter medför inte någon skyldighet för myndigheten att lämna ut uppgifter på eget initiativ. Om en annan myndighet begär ut uppgifter som den sekretessbrytande bestämmelsen är tillämplig på uppstår dock en skyldighet för den myndighet som förfogar över uppgifterna att lämna ut dessa enligt 6 kap. 5 § OSL. Den enda grunden för en myndighet att avstå från att samverka med andra myndigheter och lämna ut efterfrågade uppgifter är att det skulle hindra arbetets behöriga gång.

¹² Prop. 1979/80:2 Del A s. 122.

¹³ Prop. 1979/80:2 Del A s. 91.

¹⁴ Se JO 2017/18 s. 275 om utlämnande av uppgift avseende beslagtagna egendom och JO 2016/17 s. 373 om utlämnande om uppgift avseende misstanke om brott. I det sistnämnda fallet hade Polismyndigheten med stöd av generalklausulen lämnat ut sekretesskyddade uppgifter om brottsmisstankar till en skola och en utbildningsförvaltning. Uppgifterna avsåg en anställd på skolan. JO ansåg visserligen att generalklausulen inte var tillämplig i det aktuella fallet, men framhöll att det i många fall finns ett starkt intresse av att en skola informeras om att en anställd där misstänks för brott och att det kan finnas förutsättningar för polisen att lämna sekretessbelagda uppgifter om brottsmisstankarna till skolan med stöd av generalklausulen. Som exempel nämndes bl.a. misstankar om sexualbrott med en tillhörande finns risk för att den misstänkte begår brott mot de elever som den anställde kommer i kontakt med på sin arbetsplats.

Den föreslagna sekretessbrytande bestämmelsen i delbetänkandet *Ökat informationsutbyte mellan myndigheter. Behov och föreslagna förändringar* (SOU 2024:63)

I delbetänkandet *Ökat informationsutbyte mellan myndigheter. Behov och föreslagna förändringar* (SOU 2024:63) föreslås att det ska införas en ny generell sekretessbrytande bestämmelse i OSL som möjliggör att vissa annars sekretessbelagda uppgifter utlämnas från en myndighet till en annan. Bestämmelsen ska bryta sekretess till skydd för enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden om det behövs för något av de syften som anges i bestämmelsen. Ett sådant syfte är att förhindra, upptäcka eller utreda regelöverträdelser. Ett annat är att handlägga ärenden i författningsreglerad verksamhet. Av betänkandet framgår att dessa syften ska göra det möjligt för en myndighet att lämna ut en annars sekretessbelagd uppgift till en annan myndighet som handlägger ett tillståndsärende och behöver uppgiften för att kunna utfärda tillstånd på korrekta grunder.¹⁵ Ytterligare ett syfte som möjliggör ett utlämnande enligt den föreslagna bestämmelsen är att motverka brottslig verksamhet. Uppgifter som behövs i detta syfte ska få lämnas ut inte bara till myndigheter som har brottsbekämpning som sin huvudsakliga uppgift, utan även till myndigheter som har i uppgift att mera allmänt motverka brott eller förebygga brottslighet. En uppgift får dock enligt den föreslagna bestämmelsen inte i något fall lämnas ut om övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen ska skydda har företrädare framför intresset av att uppgiften lämnas ut.

Allmänt om behovet av informationsöverföring från Polismyndigheten

För att motverka att explosiva varor kommer till illegal användning är det uppenbart att det bör kunna ske en viss informationsöverföring från Polismyndigheten till de myndigheter som har beslutanderätt enligt LBE. Polismyndigheten har, som nämnts ovan, särskilda möjligheter att erhålla och inhämta information som är relevant för huruvida en viss person eller verksamhet ska ha rätt att handskas med explosiva varor. Polismyndigheten har också genom sin underrättelseverksamhet

¹⁵ SOU 2024:63 s. 295–296 och 520–521.

särskilda möjligheter att få kännedom om pågående eller eventuellt förestående brottslighet inom en viss verksamhet och om andra förhållanden som talar för att ett tillstånd eller godkännande bör återkallas eller ges begränsade villkor eller att en tillsyn bör inledas. Det är just av sådana brottspreventiva skäl lagstiftaren har gett Polismyndigheten i uppgift att yttra sig i lämplighetsfrågan inför ett beslut om tillstånd eller godkännande (14 § FBE). Utöver detta har utredningen föreslagit att Polismyndigheten ska ha rätt att begära återkallelse av tillstånd eller godkännanden enligt LBE och att överklaga beviljade sådana, något som också förutsätter att Polismyndigheten kan dela viss information med tillståndsmyndigheterna.

När Polismyndigheten yttrar sig om en persons lämplighet enligt 14 § FBE eller begär återkallelse eller överklagar i enlighet med vad utredningen har föreslagit, finns det också rättssäkerhetsskäl som talar för att Polismyndigheten lämnar ett underlag för sitt ställningstagande till tillståndsmyndigheten. Det är nödvändigt dels för att tillståndsmyndigheten ska kunna fatta ett korrekt och välgrundat beslut, dels för att parten i ärendet ska kunna bemöta ett beslut som går honom eller henne emot. Rättssäkerhetsintresset kräver alltså att Polismyndigheten lämnar information som tydliggör vad som lett fram till ställningstagandet. Det innebär dock inte nödvändigtvis att Polismyndigheten behöver gå in i detalj på alla omständigheter som ligger till grund för ställningstagandet.

Trots att det alltså finns starka skäl för att Polismyndigheten ska kunna lämna information till tillståndsmyndigheter, står det klart att det finns vissa lagliga begränsningar i fråga om vilken information Polismyndigheten kan dela. Som Polismyndigheten själv har framhållit för utredningen kan det nämligen vara så att de uppgifter som myndigheten bedömer att den behöver lämna till tillståndsmyndigheten är sekretessbelagda, vilket innebär att uppgifterna inte får röjas för annan myndighet vare sig genom utlämnande av allmän handling, muntligen eller på annat sätt (3 kap. 1 § OSL).

Att sekretesslagstiftningen drar en gräns för vad Polismyndigheten kan ange när den yttrar sig om en persons lämplighet enligt 14 § FBE uppmärksammas också i den regeringspromemoria som ligger till grund för bestämmelsen i dess nuvarande avfattning. I promemorian anges till att börja med att

yttrandet bör innehålla relevanta uppgifter ur misstankeregistret och belastningsregistret samt annan viktig information som Polismyndigheten har tillgång till, såsom uppgifter avseende omhändertaganden enligt lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m. och kända ekonomiska förhållanden.¹⁶ Ytterst uppges det vara Polismyndigheten som får avgöra vad och vilka som ska kontrolleras. Vidare anges att det självfallet finns begränsningar när de gäller vilka uppgifter som Polismyndigheten kan lämna till tillståndsmyndigheten, till exempel om det rör sig om underrättelseinformation. I de fall Polismyndigheterna lämnar uppgifter som går den sökande emot anges det dock vara angeläget att underlaget är så tydligt och utförligt att den sökande har en reell möjlighet att bemöta synpunkterna. I den efterföljande propositionen (prop. 2020/21:158) diskuteras inte sekretesslagstiftningens eventuella inverkan på Polismyndighetens möjlighet att lämna information till tillståndsmyndigheterna.

Polismyndigheten har i hög utsträckning möjlighet att lämna relevant information till tillstånds- och tillsynsmyndigheter

När Polismyndigheten yttrar sig om en persons lämplighet enligt 14 § FBE eller – i enlighet med vad utredningen har föreslagit – ansöker om återkallelse eller överklagar ett beviljat tillstånd eller godkännande, bör Polismyndigheten beakta samtliga för myndigheten kända och relevanta omständigheter, vare sig dessa är offentliga eller belagda med sekretess. Det är dock inte de handlingar hos Polismyndigheten som innehåller dessa uppgifter som ska lämnas ut till tillståndsmyndigheten. Den handling som lämnas ut är i stället yttrandet eller ansökan. Fråga som uppkommer är då hur Polismyndigheten kan formulera yttrandet eller ansökan utan att röja uppgifter som är sekretessbelagda. Det gäller för den enskilde tjänstemannen att formulera skälen på ett sådant sätt att de å ena sidan innehåller den information som tillståndsmyndigheten behöver för att kunna fatta ett korrekt och motiverat beslut, å andra sidan inte röjer uppgifter som är sekretesskyddade. Detta är givetvis inte alltid en helt lätt uppgift men heller ingen fråga som är unik för yttranden eller ansökningar enligt LBE.

¹⁶ Ds 2020:17 s. 45.

Även om Polismyndighetens ställningstagande grundas på uppgifter som kan vara sekretessbelagda, bör det enligt utredningen i många fall gå att formulera ett yttrande som inte röjer sådana uppgifter men ändå innehåller ett tillräckligt tydligt underlag för ställningstagandet. Särskilt utrymme ser utredningen att det finns för detta när det rör sig om uppgifter som kan vara sekretessbelagda till skydd för enskilda enligt t.ex. 35 kap. OSL. Vad gäller sådana uppgifter anser utredningen att den skadebedömning som ska göras ofta torde kunna resultera i att ett utlämnande inte medför skada eller men och att uppgifterna alltså kan lämnas till tillståndsmyndigheten. Det beror på att sekretessbestämmelserna i 35 kap. OSL är uppställda till skydd huvudsakligen för den person som inleder ärendet hos tillståndsmyndigheten – antingen direkt genom en egen ansökan eller indirekt genom att ansöka om anställning hos ett företag för vilket ett godkännande hos tillståndsmyndigheten är en nödvändig förutsättning. Sökanden torde i regel vara väl medveten om att uppgifterna i fråga finns hos Polismyndigheten och att ett lämplighetsyttrande om den sökande ska inhämtas från Polismyndigheten i samband med att ansökan prövas. Under sådana förhållanden anser utredningen att den skadebedömning som ska göras enligt 35 kap. 1 § OSL många gånger bör kunna resultera i att sekretess inte föreligger och att en i och för sig känslig uppgift om den sökande kan lämnas från Polismyndigheten till tillståndsmyndigheten.

Skulle det ändå vara så att sekretess föreligger för en uppgift, följer det av den sekretessbrytande bestämmelsen i 10 kap. 2 § OSL att sekretess inte hindrar att en uppgift lämnas till en annan myndighet, om det är nödvändigt för att den utlämnande myndigheten ska kunna fullgöra sin verksamhet. I fall där det bedöms vara nödvändigt att lämna ut en sekretessbelagd uppgift till tillståndsmyndigheten för att Polismyndigheten ska kunna fullgöra sitt uppdrag att yttra sig enligt 14 § LBE bör ett utlämnande alltså kunna ske med stöd av 10 kap. 2 § OSL.

I andra fall kan den så kallade generalklausulen i 10 kap. 27 § OSL ge Polismyndigheten förutsättningar att på eget initiativ lämna relevanta uppgifter tillstånds- och tillsynsmyndigheter utan hinder av sekretess. Det krävs då att det i det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas till tillstånds- eller tillsynsmyndigheten har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda. Enligt

utredningens mening kan det vara fallet exempelvis när en tillståndshavare misstänks för ett brott som talar för att han eller hon kan komma att hantera explosiva varor illegalt. I sådana fall finns det ett stort intresse av att tillstånds- eller tillsynsmyndigheten får del av uppgiften, så att den kan återkalla tillståndet eller vidta andra nödvändiga åtgärder. Om uppgiften bedöms vara sekretessbelagd bör Polismyndigheten då på eget initiativ kunna vidarebefordra den till en tillstånds- eller tillsynsmyndighet med stöd av generalklausulen i 10 kap. 27 § OSL. Vid den intresseavvägning som ska föregå utlämnandet måste det dock beaktas om sekretess gäller inte bara till skydd för enskild utan även till skydd för intresset av att förebygga och beivra brott. Om uppgiften alltså är sekretessbelagd med stöd av exempelvis 18 kap. 1 § OSL och det bedöms att ett utlämnande kan skada den pågående förundersökningen, kan intresseavvägningen resultera i att uppgiften inte får lämnas ut med stöd av generalklausulen.

I detta sammanhang ska också nämnas den generella föreslagna sekretessbrytande bestämmelse som har föreslagits i delbetänkandet *Ökat informationsutbyte mellan myndigheter. Behov och föreslagna förändringar* (SOU 2024:63).¹⁷ Utredningens bedömning är att denna bestämmelse – om den införs – kommer att ge Polismyndigheten tydligare förutsättningar att dela uppgifter med såväl tillstånds- som tillsynsmyndigheter utan hinder av sekretessreglerna i 35 kap. OSL. Det gäller även uppgifter hos Polismyndigheten som skyddas av sekretess enligt någon annan av bestämmelserna i 21–40 kap. OSL. Noteras ska dock att de sekretessbrytande bestämmelserna i 10 kap. OSL inte gäller för vissa av bestämmelserna i 21–40 kap. OSL, såsom exempelvis 35 kap. 3 § OSL.

Uppgifter som är offentliga vid andra myndigheter, såsom domar från allmän domstol eller förvaltningsdomstol, kan det enligt utredningen aldrig föreligga något hinder för Polismyndigheten att omnämna i sina yttranden till tillståndsmyndigheten. Detta oavsett om en sammanställning över uppgifterna kan vara belagda med sekretess hos Polismyndigheten, såsom ett utdrag ur belastningsregistret. Det är nämligen sammanställningen som gör

¹⁷ Se ovan under rubriken Den föreslagna sekretessbrytande bestämmelsen i delbetänkandet *Ökat informationsutbyte mellan myndigheter. Behov och föreslagna förändringar* (SOU 2024:63).

uppgiften känslig och inte innehållet i varje avsnitt för sig, eftersom dessa uppgifter aldrig kan sekretessbeläggas i ett domslut och domen som sådan är offentlig vid den domstol som meddelat den.

Under arbetet med utredning har Polismyndigheten angett att den i vissa särskilda fall grundar sin bedömning på underrättelseinformation som skyddas av sekretessreglerna i 18 kap. OSL och anses vara så känslig för den polisiära verksamheten att det inte finns något utrymme att ge ett tydligt och klart bedömningsunderlag till tillståndsmyndigheten. I vissa fall beror det enligt Polismyndigheten på rätten till partsinsyn, som medför att den sökande som utgångspunkt har rätt att få del av Polismyndighetens yttrande. I andra fall beror det på att uppgifterna anses vara så känsliga att något underlag inte bedöms kunna lämnas ut till tillståndsmyndighet alldeles oavsett rätten till partsinsyn.

Att Polismyndigheten i vissa fall grundar sitt yttrande på underrättelseuppgifter som är så känsliga att det inte går att lämna något underlag till tillståndsmyndigheten får negativa följder ur rättssäkerhetssynpunkt både för tillståndsmyndigheten, som inte får ett klart bedömningsunderlag för sitt beslut, och för parten, som inte får någon reell möjlighet att bemöta och överklaga beslutet. Utredningen vill dock framhålla att detta inte är ett problem som kan lösas med en sekretessbrytande bestämmelse som ger Polismyndigheten möjlighet att dela uppgifter till tillståndsmyndigheter utan hinder av sekretess. En sådan bestämmelse skulle innebära att Polismyndigheten på eget initiativ fick en rätt, men inte en skyldighet, att dela uppgifterna. Om Polismyndigheten gavs en sådan rätt, skulle den alltså kunna fortsätta att avstå från att dela uppgifter med tillstånds- eller tillsynsmyndigheten i de fall ett utlämnande bedöms kunna skada den polisiära verksamheten.

En lösning, för att tillse att tillståndsmyndigheterna får tillgång till dessa uppgifter, förefaller snarare kräva en bestämmelse som ger Polismyndigheten en skyldighet att dela sekretessbelagda uppgifter med tillståndsmyndigheten (dvs. en uppgiftsskyldighet). Det ingår inte i utredningens uppdrag att analysera om en sådan bestämmelse bör införas. Utredningen vill dock framhålla att en uppgiftsskyldighet riskerar att få mycket negativa konsekvenser för polisens brottsbekämpande verksamhet.

Ett annat alternativ är att införa en bestämmelse som möjliggör att Polismyndighetens yttrande kan sekretessbeläggas i förhållande till sökanden hos tillståndsmyndigheten. Med andra ord skulle det förutsätta en inskränkning av sökandens rätt till partsinsyn. Men även med en sådan bestämmelse skulle Polismyndigheten i vissa fall vara förhindrad att lämna ett underlag för sin bedömning, eftersom redan ett utlämnande till tillståndsmyndigheten kan innebära risk för skada på den polisiära verksamheten. Ett utlämnande innebär t.ex. att uppgifterna sprids till fler tjänstemän med den risk som det kan innebära. Det ska också framhållas att sekretessreglerna i 18 kap. 1 och 2 §§ OSL gäller för en tillståndsmyndighet och att rätten till partsinsyn redan i dag gäller med vissa inskränkningar (10 kap. 3 § OSL). Utredningen bedömer att det inte är lämpligt att göra mer långtgående inskränkningar i rätten till partsinsyn än vad som gäller i dag. Det kan tilläggas att inte heller Polismyndigheten har drivit frågan att dess yttranden ska kunna sekretessbeläggas hos tillståndsmyndigheterna.

Mot bakgrund av detta och vad som ingår i uppdraget, anser utredningen att det bör accepteras att Polismyndigheten i vissa särskilda fall på grund av sekretess är förhindrad att lämna ett tydligt underlag för sin bedömning till tillståndsmyndigheten. Utredningen vill dock framhålla att detta endast torde inträffa i undantagsfall som rör känslig underrättelseinformation och att det normalt torde vara möjligt för Polismyndighetens tjänstemän att formulera ett yttrande som innehåller relevant information utan att röja sekretessbelagda uppgifter. Om det ändå förhåller sig så att Polismyndigheten har konkreta uppgifter som tydligt visar att en person inte är lämplig men att uppgifterna som ligger till grund för denna bedömning omfattas av sekretess enligt 18 kap. OSL är det utredningens bedömning att Polismyndigheten bör ange det i yttrandet utan att närmare gå in på vad det är för typ av uppgifter. Detta bör enligt utredningen vara en tydlig signal till tillståndsmyndigheterna om att ett tillstånd inte bör lämnas. Motsvarande ordning finns idag t.ex. i personutredningar som Kriminalvården lämnar till allmänna domstolar enligt lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m. Där avstyrker myndigheten ibland att en person döms till skyddstillsyn eller samhällstjänst med hänsyn till att det finns underrättelseuppgifter som t.ex. visar att personen har kopplingar till allvarlig och organiserad brottslighet. Någon närmare

information om vad myndigheter bygger denna bedömning på lämnas normalt inte och bedömningen godtas regelmässigt av domstolarna.

En följd av detta blir att den enskilde får svårt att bemöta Polismyndighetens yttrande inom ramen för det förvaltningsrättsliga ärendet. Detta är dock något som enligt utredningen måste accepteras för att skydda särskilt känslig information. Det bör understrykas att Polismyndigheten inte rutinmässigt får lämna i praktiken omotiverade yttranden, utan att detta endast bör ske undantagsvis.

Det finns inte behov av en ny sekretessbrytande bestämmelse

Sammanfattningsvis bedömer utredningen att Polismyndigheten i hög utsträckning har rättslig möjlighet att lämna relevant information till tillstånds- och tillsynsmyndigheter, det vill säga den information som dessa myndigheter behöver för att fatta korrekta och motiverade beslut i ett tillstånds- eller tillsynsärende. När det gäller utlämnande av uppgifter som är potentiellt känsliga för enskild – som att en viss person är misstänkt för brott, har blivit tvångsomhändertagen eller har ett kriminellt umgänge – bedömer utredningen att sekretessreglerna i 35 kap. OSL i många fall inte utgör ett hinder för utlämnande med hänsyn till den ringa skada som ett utlämnande inom ramen för ett LBE-ärende innebär för den enskilde eller någon till honom eller henne närstående. I sådana fall föreligger det inte sekretess för uppgiften i det enskilda fallet, varför de kan lämnas till tillståndsmyndigheten. Om det föreligger sekretess enligt 35 kap. OSL och det bedöms vara nödvändigt att lämna ut en sekretessbelagd uppgift till tillståndsmyndigheten för att Polismyndigheten ska kunna fullgöra sitt uppdrag enligt 14 § FBE kan ett utlämnande ske med stöd av 10 kap. 2 § OSL. I vissa andra fall kan ett utlämnande ske med stöd av generalklausulen i 10 kap. 27 § OSL. Därutöver är utredningens bedömning att den sekretessbrytande bestämmelse som har föreslagits i delbetänkandet *Ökat informationsutbyte mellan myndigheter. Behov och föreslagna förändringar* (SOU 2024:63) kommer att ge Polismyndigheten tydligare förutsättningar att dela uppgifter med såväl tillstånds- som tillsynsmyndigheter utan hinder av sekretessreglerna i 35 kap. OSL.

När det gäller uppgifter som är känsliga för den polisiära verksamheten kan sekretessreglerna 18 kap. OSL förhindra ett utlämnande. Utredningen vill dock framhålla att detta inte nödvändigtvis innebär att Polismyndigheten inte kan lämna något underlag till tillståndsmyndigheten. Många gånger bör den kunna yttra sig i generella termer om grunderna för sin bedömning, så att sekretessbelagda uppgifter inte röjs. I andra fall kan det finnas förutsättningar att lämna ut uppgifterna med stöd av 10 kap. 2 § OSL eller 10 kap. 27 § OSL. Ett sådant utlämnande måste alltid föregås av en prövning utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet.

I vissa särskilda undantagsfall kan det ändå tänkas inträffa att den information som Polismyndigheten grundar sin bedömning på är så känslig att den av sekretesskäl inte kan ge något underlag för bedömningen till tillståndsmyndigheten. Utredningen anser att detta måste accepteras, men vill inskräpa att det av rättssäkerhetsskäl åligger Polismyndigheten att – så långt det är möjligt inom ramen för sekretesslagstiftningen – motivera sitt ställningstagande för tillståndsmyndigheten så att denna kan uppfylla FL:s krav på ärendehandläggning. Utredningen har också fått information om att det inom Polismyndigheten bedrivs ett arbete med att göra hanteringen av lämplighetsyttrandena mer enhetlig. Ett sådant arbete kan förhoppningsvis bidra till att förbättra kvaliteten på yttrandena och ge tjänstemännen närmare praktisk vägledning i fråga om hur yttrandena kan formuleras.

Av detta följer att utredningen inte anser att det finns anledning att föreslå en sekretessbrytande bestämmelse som ger Polismyndigheten möjlighet att lämna uppgifter till tillstånds- och tillsynsmyndigheter utan hinder av sekretess. Något som härvid ska påpekas är att Polismyndigheten inte har gjort gällande att en sådan bestämmelse nödvändigtvis skulle innebära att Polismyndigheten delade uppgifter med tillståndsmyndigheterna i högre utsträckning än vad som faktiskt görs i dag, utan snarare att en sekretessbrytande bestämmelse skulle ge myndigheten ett tydligare rättsligt stöd för uppgiftslämnandet. Utredningen kan därför inte se att dagens reglering ger upphov till ett faktiskt problem som måste lösas med ny lagstiftning. Det ska också påpekas att en sekretessbrytande bestämmelse inte bara skulle medföra att Polismyndigheten har rätt att sprida annars sekretessbelagda uppgifter till tillståndsmyndigheterna, utan även att tillståndsmyndigheterna,

inom ramen för den samverkan som sker mellan myndigheter, i motsvarande mån kan begära ut uppgifterna från Polismyndigheten (6 kap. 5 § OSL). En sådan bestämmelse skulle visserligen kunna kombineras med en intresseavvägning som medger att Polismyndigheten under vissa förutsättningar avstår från att lämna ut uppgifter. En intresseavvägning kan formuleras på olika sätt och kan t.ex. ange att en uppgift får lämnas endast om intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda (se exempelvis 18 kap. 4 a § OSL). Enligt utredningen är det dock den enskilda tjänstemannen som skulle behöva göra prövningen och de tillämpningsproblem som Polismyndigheten pekat på skulle därmed alltjämt kvarstå. Vid en begäran från en annan myndighet skulle det dessutom ytterst bli en fråga för rättstillämpningen att avgöra om Polismyndigheten haft fog för att avstå från att lämna ut uppgifter.

Beträffande införandet av en särskild sekretessbrytande bestämmelse vill utredningen också framhålla att det inte bara är i LBE-ärenden som Polismyndigheten ska avge ett lämplighetsyttrande till en annan myndighet (se exempelvis 8 kap. 11 alkohollagen). Om det införs en särskild sekretessbrytande bestämmelse för LBE-ärenden riskerar osäkerhet att uppstå om vad som gäller för Polismyndighetens rättsliga möjlighet att yttra sig på dessa andra områden.

2.3 Anmälan av personer som slutar i en tillståndspliktig verksamhet

Förslag: En tillståndspliktig verksamhet ska snarast anmäla till tillståndsmyndigheten om någon som prövats enligt 19 § LBE inte längre deltar i, förestår eller har ett betydande inflytande över verksamheten.

Skälen för förslaget

Av 19 d § LBE följer att ett företag som bedriver tillståndspliktig verksamhet enligt LBE ska anmäla till tillståndsmyndigheten om det

inom företaget byts ut eller tillkommer någon som anges i 19 § LBE. Med detta avses föreståndare enligt 9 § LBE, de som är anmälda att delta i en verksamhet enligt 9 a § LBE och de fysiska personer som har ett betydande inflytande över en tillståndspliktig verksamhet som är en juridisk person. Bestämmelsen infördes år 2021 i syfte att säkerställa att tillståndsmyndigheten informeras om eventuella förändringar som görs inom ett företag avseende vilka som deltar i en tillståndspliktig verksamhet, så att en prövning kan göras av de som tillkommer. Bestämmelsen är emellertid viktig också för att tillståndsmyndigheten ska få kännedom om att en anmäld föreståndare eller deltagare har slutat eller fått arbetsuppgifter som innebär att vederbörande inte längre förestår eller deltar i verksamheten. Detta är viktigt för att tillståndsmyndigheten ska kunna återkalla tillståndet eller godkännandet avseende dessa personer och registrera förändringen i det nationella tillståndsregistret för explosiva varor. Över lag framstår det också som tillbörligt att tillståndsmyndigheten alltid har uppdaterade uppgifter om vilka som förestår, deltar i eller har ett betydande inflytande över en tillståndspliktig verksamhet. Detsamma gäller naturligtvis för uppgifterna i det nationella tillståndsregistret för explosiva varor.

Under arbetet med denna utredning har det dock framgått att många aktörer tolkar 19 d § LBE i enlighet med dess ordalydelse, det vill säga som att en anmälan ska göras bara när någon som tillhör de personkategorier som bestämmelsen omfattar *byts ut* eller *tillkommer*, men inte när någon av dessa *slutar*. Följden av detta kan bli att tillståndsmyndigheten inte får kännedom om att exempelvis en föreståndare har slutat i verksamheten utan att ersättas av någon ny. Det innebär i sin tur att den före detta föreståndaren kommer att vara fortsatt godkänd som föreståndare hos tillståndsmyndigheten och registrerad som sådan i det nationella tillståndsregistret för explosiva varor, trots att han eller hon inte längre har någon del i den tillståndspliktiga verksamheten och i praktiken inte får hantera explosiva varor inom ramen för denna. Detta är enligt utredningen inte en lämplig ordning.

Utredningen föreslår därför att det anges i lag att anmälningsskyldigheten i 19 d § LBE gäller även när någon som tillhör de personkategorier som bestämmelsen omfattar inte längre deltar i, förestår eller har ett betydande inflytande över

verksamheten. I praktiken betyder det att en anmälan ska göras både när en person slutar i det företag som bedriver verksamheten och när en person arbetar kvar i företaget, men har fått arbetsuppgifter som innebär att han eller hon inte längre är deltagare i eller är föreståndare för verksamheten eller har ett betydande inflytande över företaget.

2.4 Återkallelse av tillstånd meddelade av andra tillståndsmyndigheter

Förslag: När en kommunal tillståndsmyndighet återkallar ett tillstånd avseende explosiva varor, får även tillstånd som andra kommunala tillståndsmyndigheter utfärdat återkallas om det behövs.

Tillståndsmyndigheten ska underrätta övriga tillståndsmyndigheter som utfärdat tillstånd om sitt beslut.

Skälen för förslaget

Återkallelse av tillstånd

Enligt 20 § LBE ska ett tillstånd återkallas om 1) förutsättningarna för tillståndet inte längre är uppfyllda, 2) en bestämmelse i lagen, en föreskrift som meddelats i anslutning till lagen eller ett villkor som uppställts med stöd av lagen i något väsentligt avseende inte följs, 3) det är av väsentlig betydelse med hänsyn till risken för obehörigt förfarande, brand och explosion samt konsekvenserna av en brand eller en explosion, eller 4) det finns någon annan skälig anledning att återkalla tillståndet. Enligt 20 a § ska ett godkännande enligt 19 a § återkallas av tillståndsmyndigheten om förutsättningarna för godkännandet inte längre är uppfyllda.

Även om det inte uttryckligen framgår av lagtexten, är det den myndighet som har meddelat ett tillstånd som också har möjlighet att återkalla tillståndet. Gällande godkännanden framgår det av lagtexten att det är tillståndsmyndigheten som meddelar beslut om återkallelse.

Enligt 24 d § FBE ska det nationella tillståndsregistret för explosiva varor innehålla uppgifter om återkallade tillstånd som avser explosiva varor. Enligt 21 a § LBE ska MSB och kommunerna ansvara för att registrera uppgifter i det nationella tillståndsregistret. När en kommun beslutar om att återkalla ett tillstånd har den alltså en skyldighet att registrera uppgift om det återkallade tillståndet i det nationella tillståndsregistret.

Det har under utredningsarbetet framkommit att det finns brister i systemet för återkallade tillstånd då en tillståndshavare har flera tillstånd utfärdade av olika kommuner, t.ex. då det handlar om förvaring i ett flyttbart förråd och förvaringen ska ske i fler än en kommun (18 § andra stycket andra meningen LBE).¹⁸ Även om uppgiften om att ett tillstånd återkallas registreras i det nationella tillståndsregistret, finns det ingen möjlighet för andra kommuner att få kännedom om detta om inte en sökning görs för just den aktuella tillståndshavaren. Får kommunen reda på att ett tillstånd har återkallats, finns det ingen skyldighet för kommunen att agera på den informationen och självständigt undersöka om även andra tillstånd borde återkallas. Detta leder till en tröghet i systemet och att olämpliga tillståndshavare kan fortsätta hantera explosiva varor med stöd av andra tillstånd även inom den kommun som beslutat att återkalla det tillstånd som den själv meddelat.

En tillståndsmyndighet som återkallar ett tillstånd ska kunna återkalla även andra tillstånd

Som en allmän utgångspunkt får anses gälla att det är den myndighet som fattat ett visst beslut som har bäst förutsättningar för att bedöma om det meddelade tillståndet behöver förändras eller om det ska återkallas. Det finns också situationer då det är lämpligt för en tillståndshavare att ha kvar tillstånd i en kommun trots att den har fått ett annat tillstånd återkallat av en annan kommun. Det kan t.ex. handla om mindre allvarliga överträdelser som lett till återkallandet och som har en starkt lokal prägel för verksamheten i en kommun, medan verksamheten i en annan kommun är välskött. I regel bör dock ett beslut från en kommun att återkalla ett tillstånd vara en stark signal om att även andra tillstånd bör ses över.

¹⁸ Se också utredningens föreslagna ändringar i Ds 2025:6 avsnitt 3.2.

I de fall där en kommun anser att tillståndet för den verksamhet som bedrivs inom kommunen ska återkallas är det inte rimligt att kommunen inte fullt ut har möjlighet att stoppa verksamheten på platsen. Så kan t.ex. vara fallet om verksamhetsinnehavaren har ett tillstånd till förvaring av sprängmedel utfärdat från en annan kommun än den som verksamheten bedrivs i. I vissa fall, där tillståndshavaren uppvisar mycket allvarliga brister i sin verksamhet, t.ex. om tillståndsinnehavaren inte kan redovisa för de sprängmedel som denne innehaft eller om det framkommer uppgifter om att sprängmedel överlåtits till obehöriga personer, utgör detta en sådan brist i tillståndsinnehavarens hantering att verksamheten inte bör tillåtas fortgå, oavsett i vilken kommun den bedrivs. I sådana fall är det inte tillfredsställande att bolaget kan driva verksamhet vidare i andra kommuner till dess att även dessa inhämtat underlag för att inleda och fatta beslut i separata återkallelseprocesser. Detta kan nämligen innebära en betydande tidsåtgång mellan det första beslutet om återkallelse och det att verksamheten slutligen upphör. Till detta kommer att beslut om återkallelse i olika kommuner leder till att besluten kan komma att överprövas av olika länsstyrelser och därefter av olika förvaltningsrätter. Detta innebära inte bara en kostnad för staten utan också för den enskilde tillståndshavaren. Därtill finns risken att processerna, i allt fall i de första instanserna, kan leda till olika utgångar beroende på vilket material de olika tillståndsmyndigheterna fått till sig. Detta framstår varken som särskilt effektivt eller rättssäkert.

Tidigare var det knappast praktiskt möjligt för en tillståndsmyndighet att återkalla andra tillstånd än de som den själv utfärdat. Detta eftersom tillståndsmyndigheterna inte hade någon kunskap om vilka andra tillstånd, om några, en tillståndshavare hade. I och med införandet av det nationella tillståndsregistret för explosiva varor finns dock numera dessa uppgifter enkelt tillgängliga. En tillståndsmyndighet som är i färd med att återkalla ett tillstånd kan göra en sökning på aktuella tillståndshavare i det nationella tillståndsregistret och då få information om vilka andra tillstånd som aktören har.

Det ovan anförda leder till slutsatsen att det finns ett behov av en reglering där en tillståndsmyndighet vid ett och samma tillfälle kan återkalla tillstånd som den själv utfärdat, men också som utfärdats av andra kommuner. Det bör ankomma på den tillståndsmyndighet

som initierat ett ärende om återkallelse att bedöma om beslutet om återkallelse enbart ska gälla det tillstånd som den själv utfärdat eller även andra tillstånd som tillståndshavaren har. Vid denna prövning bör bl.a. beaktas hur allvarliga de brister som uppmärksammas i tillståndshavarens verksamhet är samt om de är kopplade till ett visst verksamhetsställe eller tar sikte på hur tillståndshavaren mer generellt bedriver sin verksamhet. Tillståndsmyndigheten är också fri att inhämta yttranden från de andra kommuner vars tillstånd det är aktuellt att återkalla innan så sker (jfr 26 § förvaltningslagen [2017:900]).

Utredningen föreslår därför att en ny bestämmelse, 20 c §, ska införas i LBE med innebörden att en tillståndsmyndighet som återkallar ett tillstånd som har meddelats enligt 18 § andra stycket får återkalla även andra tillstånd som samma tillståndshavare innehar om dessa har meddelats av tillståndsmyndigheten i en annan kommun med stöd av samma bestämmelse.

Om ett beslut fattas om återkallelse av andra tillstånd än det som tillståndsmyndigheten själv utfärdat, ankommer det på den tillståndsmyndighet som utfärdat det återkallade tillståndet att vidta nödvändiga åtgärder med anledning av att tillståndet återkallats. Det kan t.ex. handla om att utreda var de varor som omfattats av tillståndet förvarats och se till så att dessa avvecklas på ett säkert sätt. I vissa fall kan det vara aktuellt med ett förverkandeförfarande, varpå Polismyndigheten ska underrättas.¹⁹ Det är alltså av vikt att den tillståndsmyndighet som ska vidta nödvändiga åtgärder skyndsamt blir underrättad om beslutet.

Även i de fall då tillståndsmyndigheten enbart väljer att återkalla det tillstånd som den själv utfärdat finns det ett behov av att övriga tillståndsmyndigheter får kännedom om beslutet. Utredningen anser därför att tillståndsmyndigheten i alla lägen ska underrätta övriga tillståndsmyndigheter som utfärdat tillstånd till den aktuella tillståndshavaren om sitt beslut. En bestämmelse med sådant innehåll föreslås därför införas i 22 c § FBE.

Den föreslagna regleringen, att en kommun får återkalla andra kommuners utfärdade tillstånd, kan anses inskränka den kommunala självstyrelsen. Samtidigt är det värt att notera att redan den omständigheten att en kommun getts rätt att bevilja tillstånd för verksamhet i andra kommuner än den egna innebär en inskränkning

¹⁹ Se Ds 2025:6 avsnitt 3.6 angående utredningens förslag om detta.

i självstyrelsen som har ansetts såväl acceptabel som nödvändig.²⁰ Det förslag som nu läggs är alltså mer en naturlig följd av hur tillståndsgivningen har organiserats mellan kommunerna än en faktisk inskränkning i kommunernas rätt att besluta över verksamheter som bedrivs inom respektive kommun. Det är också värt att notera att det är fråga om en horisontell inskränkning, där olika kommuner har att förhålla sig till varandra, inte en inskränkning i förhållande till staten. Behovet av en effektiv återkallelseprocess när det är fråga om uppenbara risker får enligt utredningen anses väga tungt och motivera att den inskränkning som redan gjorts när det gäller tillståndsgivningen får en motsvarighet beträffande frågan om återkallelse.

²⁰ Se Ds 2025:6 avsnitt 3.2 angående detta.

3 Ikraftträdande och behovet av övergångsbestämmelser

Förslag: Författningsändringarna ska träda i kraft den 15 juli 2025.

Bedömning: Det finns inget behov av övergångsbestämmelser.

Regeringen har aviserat att de författningsförslag som utredningen tidigare har lagt fram ska beredas skyndsamt och träda i kraft den 15 juli 2025. De författningsändringar som utredningen nu föreslår är så pass begränsade att de enligt utredningen bör kunna hanteras inom samma beredningsprocess och träda i kraft vid samma tidpunkt. De föreslagna författningsändringarna föreslås alltså träda i kraft den 15 juli 2025.

Det bedöms inte finnas något behov av övergångsbestämmelser.

4 Konsekvenser

4.1 Sammantaget om konsekvenserna av utredningens förslag

Det övergripande målet med de författningsändringar som föreslås i promemorian är att minska kriminellas tillgång till explosiva varor. Förslagen möjliggör förbättrade kontrollmöjligheter och en effektivare återkallelseprocess och bedöms kunna ha viss brottspreventiv effekt. Förslagen bedöms inte påverka Sveriges åtaganden i förhållande till EU, jämställdheten eller miljön.

De som huvudsakligen påverkas av förslagen är Polismyndigheten, MSB, de kommunala tillståndsmyndigheterna, företag som bedriver tillståndspliktig verksamhet enligt LBE samt enskilda som förekommer i det nationella tillståndsregistret för explosiva varor. Utredningen bedömer att samtliga dessa aktörer påverkas i relativt liten utsträckning och att förslagen inte motiverar höjda ekonomiska anslag till någon myndighet. Nedan följer en närmare redogörelse för hur de olika aktörerna påverkas av respektive förslag.

4.2 Förslagen om direktåtkomst och utökad tillgång till det nationella tillståndsregistret för explosiva varor för Polismyndigheten (avsnitt 2.1)

Förslaget innebär att Polismyndigheten får ha direktåtkomst till det nationella tillståndsregistret för explosiva varor, som förs av MSB. I dag har anställda hos Polismyndigheten rätt att ta del av uppgifterna i registret efter en anmälan till MSB. Förslaget om direktåtkomst möjliggör för Polismyndigheten att ta del av uppgifterna i registret

utan föregående kontakt med MSB och bedöms därmed bidra till en effektivisering av uppgiftslämnandet mellan myndigheterna.

Förslaget binder inte Polismyndigheten vid en viss teknisk lösning och förutsätter inte, såvitt utredningen kan bedöma, att Polismyndigheten eller MSB investerar i nya it-system eller datorprogram. Vissa kostnader kan ändå uppkomma för t.ex. anpassning av system och utformning av tekniska lösningar. Kostnaderna bedöms rymmas inom respektive myndighets befintliga anslag.

Ett syfte med förslaget är att Polismyndigheten ska använda det nationella registret för explosiva varor i ökad utsträckning och på ett sätt som innebär att anställda vid Polismyndigheten gör rutinmässiga slagningar i registret på personer som de kommer i kontakt med inom ramen för sin tjänst och som inte förefaller lämpliga att hantera explosiva varor. På så sätt påbjuder förslaget en viss ökad arbetsbelastning för Polismyndigheten, som i enlighet med förslaget ska inhämta mer information och göra fler bedömningar än i dag. Polismyndigheten kan också komma att behöva ta fram rutiner och riktlinjer för hur informationen som nås via direktåtkomsten ska hanteras och hur enskilda poliser ska gå vidare efter att ha inhämtat informationen. Inte heller detta bedöms medföra kostnader som kräver ökade anslag för Polismyndigheten.

Enskilda som förekommer i det nationella tillståndsregistret för explosiva varor påverkas i viss mening i och med att personuppgifter om dem kan spridas i ökad omfattning till följd av förslaget. Utredningen bedömer dock att spridandet av personuppgifter utgör ett förhållandevis litet intrång i den personliga integriteten och att det väl vägs upp av det allmänintresse som motiverar förslaget.

4.3 Förslaget om anmälningsplikt (avsnitt 2.3)

Förslaget innebär att företag som bedriver tillståndspliktig verksamhet ska anmäla till tillståndsmyndigheten när någon som enligt LBE är anmäld som deltagare, föreståndare eller person med betydande inflytande inte längre deltar i, förestår eller har ett betydande inflytande över verksamheten. I dag finns en sådan anmälningsplikt för företagen när någon som tillhör dessa personkategorier byts ut eller tillkommer i verksamheten. Förslaget

innebär alltså en viss utökning av företagens anmälningssplikt och därmed en något större administrativ börda för företagen.

Även för tillståndsmyndigheterna bedöms förslaget medföra en något ökad arbetsbörda, i och med att tillståndsmyndigheterna till följd av förslaget bör få in fler anmälningar från företagen jämfört med i dag. Det arbete som kan tillkomma för tillståndsmyndigheterna består i att administrera de inkomna anmälningarna, fatta beslut om att återkalla godkännanden samt registrera uppgifterna i det nationella tillståndsregistret för explosiva varor. Utredningens bedömning är att detta arbete är av förhållandevis enkel beskaffenhet och att det kan utföras enligt ett standardiserat förfarande.

4.4 Förslaget om att en tillståndsmyndighet ska kunna återkalla tillstånd utfärdade av andra tillståndsmyndigheter (avsnitt 2.4)

Förslaget innebär att en kommunal tillståndsmyndighet i samband med att den återkallar ett tillstånd kan få återkalla även andra tillstånd som har utfärdats åt samma tillståndshavare av annan kommunal tillståndsmyndighet.

Förslaget bedöms medföra övergripande effektivitetsvinster för kommunerna, i och med att det möjliggör att en kommun som har inlett ett ärende om återkallelse av ett tillstånd som den själv har utfärdat kan besluta att återkalla även andra kommuners tillstånd. På så sätt behöver inte varje enskild kommun som har utfärdat tillstånd inleda egna ärenden om återkallelse. En följd av detta är också att besluten om återkallelse kan överklagas till en och samma länsstyrelse, i stället för till varje enskild länsstyrelse i de respektive kommuner som har beslutat om tillstånden. På så sätt kan parallella överklagandeprocesser undvikas. Förslaget bedöms därför vara samhällsekonomiskt effektivt.

Förslaget har viss inskränkande inverkan på den kommunala självstyrelsen. Utredningen bedömer dock att inskränkningen är proportionerlig med tanke på de effektivitetsvinster förslaget medför. Det ska också påpekas att reglerna om tillståndsgivning tillåter en liknande inskränkning av det kommunala självstyret, i och med att en kommun i dag har rätt att bevilja tillstånd för verksamhet

som ska bedrivas i andra kommuner än den egna. Förslaget bör därför ses som en naturlig följd av hur tillståndsgivningen har organiserats mellan kommunerna, även om det innebär en viss inskränkning i kommunernas självstyre.

5 Författningskommentar

5.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor

19 d § Om någon av dem som anges i 19 § byts ut eller om det tillkommer någon sådan person, ska det snarast anmälas till tillståndsmyndigheten. *Detsamma ska göras om någon av dem som anges i 19 § inte längre deltar i, förestår eller har ett betydande inflytande över verksamheten.*

Om den som tillkommer enligt första stycket är anmäld som föreståndare eller deltagare och kraven i 19 § är uppfyllda, ska tillståndsmyndigheten godkänna personen enligt 19 a §.

Paragrafen anger vad som ska ske om någon av dem som anges i 19 § byts ut eller slutar eller om det tillkommer någon sådan person. Övervägandena finns i avsnitt 2.3.

Bestämmelsen omfattar föreståndare enligt 9 §, de som är anmälda att delta i en verksamhet enligt 9 a § och de fysiska personer som har ett betydande inflytande över en tillståndspliktig verksamhet som är en juridisk person. Av ändringen i första stycket följer att ett företag som bedriver tillståndspliktig verksamhet ska anmäla till tillståndsmyndigheten om en person tillhörig någon av dessa kategorier inte längre lägre deltar i, förestår eller har ett betydande inflytande över verksamheten. Det betyder att en anmälan ska göras även om personen i fråga fortfarande arbetar för företaget som bedriver den tillståndspliktiga verksamheten, men har fått nya arbetsuppgifter som medför att han eller hon inte längre är deltagare, föreståndare eller en person med ett betydande inflytande över verksamheten. En anmälan ska alltså göras i sådana fall även om anställningsförhållandet inte upphör.

När en tillståndsmyndighet får en anmälan om att en person inte längre deltar i, förestår eller har ett betydande inflytande över en verksamhet ska tillståndsmyndigheten registrera uppgift om detta i det nationella tillståndsregistret för explosiva varor. Om personen i fråga var godkänd som deltagare eller föreståndare i verksamheten bör godkännandet återkallas.

Ändringen i andra stycket är terminologisk och tydliggör att det endast är den som tillkommer och är anmäld som föreståndare eller deltagare som ska godkännas, om förutsättningarna för detta är uppfyllda.

20 c § En tillståndsmyndighet som återkallar ett tillstånd som har meddelats enligt 18 § andra stycket får återkalla även andra tillstånd som samma tillståndshavare innehar om dessa har meddelats av tillståndsmyndigheten i en annan kommun.

Det ankommer på den tillståndsmyndighet som utfärdat det återkallade tillståndet att vidta de åtgärder som är nödvändiga med anledning av att tillståndet återkallats.

Paragrafen, som är ny, reglerar tillståndsmyndigheters möjlighet att återkalla tillstånd som utfärdats av annan tillståndsmyndighet samt vilken myndighet som har att vidta nödvändiga åtgärder till följd av en sådan återkallelse. Övervägandena finns i avsnitt 2.4.

Huvudregeln i LBE är att tillstånd får återkallas av den myndighet som har utfärdat tillståndet. *Första stycket* innebär en avvikelse från denna huvudregel. Där anges att en kommunal tillståndsmyndighet i vissa fall får återkalla tillstånd utfärdade av annan kommunal tillståndsmyndighet. Så får ske endast i samband med att tillståndsmyndigheten återkallar ett tillstånd som den själv har utfärdat. Det måste dessutom vara samma tillståndshavare vars tillstånd återkallas i den egna och andra kommunen. Det finns ingen begränsning i fråga om hur många tillstånd som kan återkallas på detta sätt. Om en viss tillståndshavare har tillstånd i flera olika kommuner kan alltså samtliga tillstånd återkallas av en och samma tillståndsmyndighet vid ett och samma tillfälle.

Det ankommer på den tillståndsmyndighet som initierat ett ärende om återkallelse att bedöma om beslutet om återkallelse enbart ska gälla det tillstånd som den själv har utfärdat eller samtliga tillstånd som tillståndshavaren har. Vid bedömningen bör beaktas bl.a. hur allvarliga de brister som uppmärksammats i

tillståndshavarens verksamhet är samt om de är kopplade till ett visst verksamhetsställe eller tar sikte på hur tillståndshavaren mer generellt bedriver sin verksamhet. Om en verksamhet bedrivs med tillstånd från flera kommuner samtidigt kan en återkallelse av samtliga tillstånd vara nödvändigt för att tillse att verksamheten på platsen upphör. Tillståndsmyndigheten har också möjlighet att inhämta yttranden från de andra kommuner vars tillstånd det är aktuellt att återkalla innan så sker (jfr 26 § förvaltningslagen [2017:900]).

Om en tillståndsmyndighet återkallar ett tillstånd enligt första stycket, ankommer det på den myndighet som har utfärdat tillståndet att vidta nödvändiga åtgärder med anledning av att tillståndet återkallats. Detta anges i *andra stycket*. De åtgärder som det kan bli fråga om är t.ex. att utreda var de varor som omfattats av tillståndet förvarats och se till så att dessa avvecklas på ett säkert sätt. I vissa fall kan det vara aktuellt med ett förverkandeförvarande, varpå Polismyndigheten ska underrättas (FBE 22 b §). Det är alltså av vikt att den tillståndsmyndighet som ska vidta nödvändiga åtgärder skyndsamt blir underrättad om beslutet. En bestämmelse med sådant innehåll finns i 22 c § FBE.

Uppdrag att säkerställa en ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor

Uppdraget i korthet

En utredare ska biträda Försvarsdepartementet och ges i uppdrag att göra en översyn av lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE). Syftet med översynen är att skapa en ändamålsenlig tillståndsgivning för explosiva varor samt en väl fungerande och effektiv tillsyn över tillståndspliktig verksamhet rörande explosiva varor.

Översynen ska göras mot bakgrund av den eskalerande våldsutvecklingen med sprängningar till följd av konflikter i kriminella miljöer. Målsättningen är att minska kriminellas tillgång till sprängmedel genom att förebygga och försvåra illegal hantering av explosiva varor i samhället.

Uppdraget ska redovisas senast den 20 december 2024.

Behovet av en lagstiftning även i brottsbekämpande syften

Ökat antal sprängdåd

Antalet sprängdåd i Sverige har de senaste åren ökat kraftigt. År 2023 var antalet illegala sprängningar det högsta som någonsin noterats – 156 fullbordade brott om allmänfarlig ödeläggelse genom sprängning, vilket kan jämföras med 89 året innan.

Polismyndigheten bedömer att kriminella nätverk har en god tillgång till explosiva varor. Under 2023 gjordes beslag av flera ton tillståndspliktiga varor, enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE), som kan kopplas till kriminella sammanhang.

Personer i kriminella miljöer använder allt oftare sprängmedel på offentliga platser, på andra platser där allmänheten vistas och direkt mot enskildas bostäder som en del av kriminella uppgörelser. Den allvarliga våldsutvecklingen är systemhotande och leder ofta till förödande konsekvenser för enskilda – i vissa fall med dödlig utgång.

Bestämmelserna om hantering av explosiva varor återfinns främst i LBE med tillhörande förordning. Nuvarande reglering är framför allt framtagen i syfte att förebygga olyckor och inte i syfte att bidra till brottsbekämpning. Mot bakgrund av samhällsutvecklingen med fler och mer hänsynslösa sprängningar inom kriminella miljöer samt annan otillåten hantering av explosiva varor är det viktigt att ha en reglering som fungerar för båda syftena. Målsättningen är att regelverk och kontrollfunktioner i större utsträckning ska vara anpassade för att förebygga och försvåra illegal hantering av explosiva varor i samhället samt utgöra ett effektivt verktyg för att upptäcka, utreda och lagföra brott kopplade till explosiva varor.

Tidigare lagändringar

Den 21 december 2000 tillsattes en utredning för att bl.a. göra en översyn av polisens arbetsuppgifter. Utredningen tog namnet Polisverksamhetsutredningen. Ett betänkande överlämnades i juli 2002 (SOU 2002:70). Ett av utredningens uppdrag var att föreslå en renodling av polisens verksamhet. Bland annat bedömde utredningen att polisens tillståndshantering av explosiva varor skulle föras över till Sveriges kommuner. Utredningen övervägde även om länsstyrelserna skulle ha uppgiften, men konstaterade bl.a. att länsstyrelserna inte hade tillräcklig lokalkännedom och saknade ansvar för förebyggande åtgärder avseende brandrisker. Regeringen höll med om utredningens slutsatser om tillståndshanteringen i sitt förslag till en ny lag om brandfarliga och explosiva varor 2010. Den 21 oktober 2004 tillsattes en utredning för att göra en översyn av dåvarande lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor samt tillhörande förordning. Som skäl framfördes att regelverket

behövde moderniseras och förenklas. Betänkandet överlämnades i mars 2006 och låg till grund för den nya lagen om explosiva och brandfarliga varor (LBE) som trädde i kraft den 1 september 2010 (prop. 2009/10:203, bet. 2009/10:FöU6, rskr. 2009/10:380). Av propositionen framgick att regeringen delade Polisverksamhetsutredningens bedömning att ansvaret för tillståndshanteringen av explosiva varor skulle flyttas från Polismyndigheten till kommunerna. Regeringen konstaterade att tillståndshanteringen för explosiva varor inte var en uppgift av sådan karaktär att den nödvändigtvis behövde utföras av Polismyndigheten. Vidare var uppgiften nära besläktad med andra uppgifter som kommunen redan hade, bl.a. som tillståndsmyndighet för brandfarliga varor. En överflyttning av tillståndshanteringen skulle medföra att brand- och explosionsriskerna blev bedömda på ett likartat sätt av en och samma myndighet. Genom överflyttningen fick kommunerna även ett stort ansvarsområde inom skydd och säkerhet och därmed en mycket god överblick över hela ansvarsområdet. Detta, menade regeringen, framstod som ändamålsenligt och borde leda till stora samordningsfördelar för kommunerna. Dessutom konstaterades att kommunerna hade en lokalkännedom som i fråga om bedömning av risker med explosiva varor var mycket viktig. Vad gäller Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) skulle myndigheten fortfarande ansvara för vissa av tillstånden för explosiva varor. Prövningen skulle omfatta frågor om tillstånd för import och gränsöverskridande överföring av explosiva varor samt tillstånd för tillverkning, bearbetning, behandling, destruktion, underhåll och återvinning av sådana varor inklusive annan hantering som sker i anslutning till sådant förfarande. MSB skulle också ansvara för tillstånd gällande Försvarsmaktens, Försvarets materielverks, Totalförsvarets forskningsinstitut och Fortifikationsverkets hantering av explosiva varor.

Sedan LBE trädde i kraft har en rad åtgärder vidtagits för att minska sprängdåden i samhället. Skärpta regler avseende tillstånd och tillsyn trädde i kraft den 1 augusti 2021 (prop. 2020/21:158, bet. 2020/21:FöU9, rskr. 2020/21:352). Bland annat skärptes och utökades lämplighetskontrollerna inför tillståndsgivningen av de personer som deltar i verksamhet med explosiva varor. Samtidigt ökade kraven på förfarandet vid tillståndsgivningen och innebar bl.a. att fler tillstånd för explosiva varor fick en uttrycklig och kortare

giltighetstid. Detta innebar i sin tur att bl.a. lämplighetsprövningar behövde genomföras tätare, eftersom tillstånden måste sökas på nytt minst vart tredje år. Ändringarna underlättade även för tillståndsmyndigheter att återkalla tillstånd.

I syfte att minska sprängdåden i samhället har straffen för de allvarigare formerna av brott mot tillståndsplikten för explosiva varor skärpts vid flera tillfällen. Senaste skärpningen gjordes den 1 januari 2024 då bl.a. minimistraffet för grovt brott mot tillståndsplikten för explosiva varor höjdes från två till fyra års fängelse och minimistraffet för synnerligen grovt brott höjdes från fyra till sex års fängelse (prop. 2023/24:33, bet. 2023/24:JuU4, rskr. 2023/24:84). Därutöver infördes i juli 2023 en ny typ av straffskärpningsbestämmelse i brottsbalken som tar sikte på våldsamma uppgörelser bland kriminella och som innefattar användning av bl.a. sprängmedel (prop. 2022/23:53, bet. 2022/23:JuU8, rskr. 2022/23:179).

Regeringen gav MSB i regleringsbrev för budgetåret 2023 i uppdrag att utveckla och göra tillgängligt ett nationellt tillståndsregister för explosiva varor. I registret ska information samlas bl.a. om vilka aktörer som har tillstånd som avser explosiva varor och vad tillstånden innefattar. Sammantaget kommer registret att ge en bättre bild över de sprängmedel som finns och motverka att de hamnar i orätta händer. Den 8 maj 2024 beslutades propositionen Explosiva varor – ett nationellt tillståndsregister och kriminalisering av förstadier till brott mot tillståndsplikten (prop. 2023/24:139). I propositionen föreslår regeringen de lagändringar som krävs för att få registret på plats, viss utökad sekretess och att kriminalisera förstadier till brott mot tillståndsplikten gällande explosiva varor. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 8 juli 2024.

En ändamålsenlig tillståndsgivning för explosiva varor

Den rättsliga regleringen

Enligt 1 § LBE ska den som hanterar, överför, importerar eller exporterar explosiva varor ha tillstånd till det. Den som bedriver tillståndspliktig verksamhet ska ha den kompetens eller tillgång till

den kompetens som behövs med hänsyn till verksamhetens omfattning och varornas egenskaper (8 § LBE). Den som bedriver en tillståndspliktig verksamhet med explosiva varor ska anmäla till tillståndsmyndigheten vilka personer i verksamheten som får delta i hantering, överföring, import och export av sådana varor (9 a § LBE). Tillståndsmyndigheten ska sedan pröva anmälda föreståndares och deltagares lämplighet (19 § LBE). Det innebär bl.a. att den sökande kontrolleras i relevanta register, såsom misstankeregistret och belastningsregistret, och att Polismyndigheten uttalar sig om personens lämplighet. En godkänd lämplighetsprövning är en förutsättning för att någon ska få delta i en verksamhet där explosiva varor hanteras, exempelvis genom sprängarbeten. (19 a § andra stycket LBE).

En majoritet av tillstånden för hantering och överföring av explosiva varor prövas och utfärdas av Sveriges kommuner (jfr. 18 § andra stycket LBE). Utgångspunkten är att tillståndsprövningen sker i den kommun där varorna ska hanteras. Tillstånden som kommunerna utfärdar gäller i tre år (19 b § andra stycket).

MSB prövar frågor om tillstånd för explosiva varor när det rör tillverkning, bearbetning, behandling, destruktion, underhåll, återvinning och annan hantering som sker i anslutning till sådan hantering. Detsamma gäller gränsöverskridande överföring, import, export och sådan hantering som Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt, Totalförsvarets forskningsinstitut och Fortifikationsverket behöver ha tillstånd till (18 § första stycket LBE). I 13 § FBE finns vissa inskränkningar i tillståndskravet när det gäller dessa myndigheter, samt undantag från kravet för vissa uppräknade myndigheter. MSB utfärdar cirka 300 tillstånd per år. Tillstånd som utfärdas av MSB gäller vanligtvis i tio år.

Vad gäller sprängning inom ett område som omfattas av detaljplan finns särskilda regler i ordningslagen (1993:1617). För att utföra en sådan sprängning krävs tillstånd av Polismyndigheten (3 kap. 6 § ordningslagen). Något lagstadgat krav på att ett sådant tillstånd också kräver tillstånd enligt LBE finns inte. Tillstånden från Polismyndigheten kan vara av två typer, antingen ett platsbestämt tillstånd eller ett generellt tillstånd (Rikspolisstyrelsens allmänna råd om sprängning, RPSFS 2012:6 FAP 523-1). Det platsbestämda tillståndet anger en exakt plats för sprängarbetet medan det generella

tillståndet avser olika platser, vilka inte kan anges vid tidpunkten för tillståndets utfärdande.

Uppdraget i fråga om tillstånd för explosiva varor

Mot bakgrund av den allvarliga våldsutvecklingen med sprängningar till följd av konflikter i kriminella miljöer samt kriminellas tillgång till sprängämnen finns ett behov av att se över reglerna för tillstånd som avser explosiva varor i LBE. En ändamålsenlig och likvärdig tillståndsprövning bör kunna bidra till att förhindra att kriminella kommer över dessa varor. Ändamålet med tillståndsprövningen bör också vara att den som fått tillstånd har ett tydligt utpekat ansvar för den explosiva varan och kan bli straffrättsligt ansvarig om varan försummas eller hanteras på ett felaktigt sätt. Vidare bör tillståndsansökningar bedömas på ett likvärdigt sätt oavsett i vilken kommun de provas i.

En övergripande inriktning för utredaren är att MSB och kommunerna fortsatt ska ha kvar tillståndsprövningen samt att ansvarsfördelningen mellan MSB och kommunerna i stort ska fortsätta gälla. Frågan om vem som ska ansvara för tillståndshanteringen av explosiva varor har belysts tidigare (se t.ex. SOU 2002:70 och prop. 2009/10:203). Bedömningen att Polismyndighetens uppgifter primärt ska bestå av uppgifter som kräver polisiär kompetens kvarstår. Vad gäller länsstyrelserna är bedömningen att de skäl som tidigare anförts mot att ge länsstyrelserna ytterligare uppgifter på området fortfarande är relevanta.

Det har av flera berörda aktörer lyfts att tillståndshanteringen för explosiva varor bör utformas på ett liknande sätt som för vapen och ammunition enligt vapenlagen (1996:67). Frågan om personliga tillstånd för explosiva varor ska därför analyseras av utredaren. Emellertid finns flera skillnader mellan tillstånd för vapen och tillstånd för explosiva varor. Ett exempel är att det för att få inneha vapen och ammunition krävs ett personligt tillstånd som utfärdats av Polismyndigheten. För explosiva varor är det i stället vanligtvis en näringsverksamhet som ansöker om tillstånd, t.ex. ett företag som utför bergsprängningsarbeten i samband med byggnationer av fastigheter eller vägar. I samband med tillståndsansökan ska

näringsverksamheten ange fysiska personer (föreståndare och/eller deltagare) som ska använda de explosiva varorna. Tillstånden för explosiva varor är alltså i dag inte personliga. När det gäller vapen finns ett ändamål som är personligt såsom jakt, målskytte eller samling. En enskild som har vapentillstånd tar ansvar för "sitt" vapen, vilket inte gäller för explosiva varor. Vid en lämplighetsprövning för ett personligt tillstånd avseende explosiva varor måste en mängd faktorer beaktas som den enskilde inte alltid kan kontrollera eller kan antas ha kännedom om, utan som härrör till verksamheten som personen verkar i. Exempelvis kan det vara fråga om detaljerad information om vilka explosiva varor som ska användas, vilka mängder eller hur de förvaras. Skillnaderna mellan vapen och explosiva varor bör således beaktas när utredaren analyserar frågan om personliga tillstånd för explosiva varor.

När det gäller tillsyn och myndighetssamarbete har MSB i uppgift att samordna tillsynsmyndigheternas verksamhet och hjälpa dem i deras arbete med tillsynen (23 § LBE). Motsvarande uppgift vad gäller tillstånd saknas. Det ställs inte några ytterligare krav på myndighetssamordning i samband med tillståndsgivning utöver den som sker när tillståndsmyndigheten ber om yttrande från Polismyndigheten. Ett ökat myndighetssamarbete inom tillståndsgivningen för explosiva varor bör kunna bidra till en mer ändamålsenlig och likvärdig tillsyn för explosiva varor samt att mer välgrundade tillståndsbeslut fattas, vilket kan göra att färre explosiva varor hamnar i orätta händer. Detta är därför en fråga som utredaren bör undersöka.

Vidare bör utredaren se över möjligheten att utvidga skyldigheten för domstolar att, om någon döms för brott enligt LBE, underrätta MSB och kommunen där brottet begicks. Den skyldigheten framgår av 22 § förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor. En sådan utvidgning skulle kunna avse andra brott som kan påverka lämpligheten för en enskild att inneha tillstånd för hantering av explosiva varor, t.ex. vapenbrott eller narkotikabrott.

Vad gäller tillstånd till sprängningar inom detaljplanerat område som Polismyndigheten hanterar saknas i dag en uttrycklig koppling mellan ordningslagens bestämmelser om tillstånd för sprängning och LBE. Exempelvis framgår inte i författning om ett tillstånd att genomföra en sprängning förutsätter att tillstånd också finns att hantera explosiva varor eller vad Polismyndigheten ska beakta vid sin

tillståndsprövning. Att ett sådant tillstånd finns bör vara en förutsättning för tillstånd enligt ordningslagen. Förhållandet mellan ordningslagen och LBE bör därför utredas och klargöras, främst för att säkerställa att Polismyndigheten har ändamålsenliga förutsättningar för att utfärda tillstånd enligt ordningslagen. Inte heller finns det någon skyldighet för Polismyndigheten att meddela aktuell tillstånds- och tillsynsmyndighet när ett tillstånd givits för sprängning inom detaljplanerat område, vilket får till följd att tillståndsgivaren saknar information om att sprängning pågår och var tillsyn kan göras. Det finns således behov av att utreda dessa frågor, med syftet att få en mer enhetlig, ändamålsenlig och sammanhängande tillståndsprövning för explosiva varor i alla delar av samhället.

Det nya nationella tillståndsregistret för explosiva varor kommer att vara ett viktigt verktyg för tillståndsgivande och brottsbekämpande myndigheter. Inom ramen för utredningen bör det därför analyseras hur tillståndsregistret kan användas för att uppnå en bättre och mer samordnad tillståndshantering i landet.

Vad gäller brandfarliga varor är bestämmelserna i LBE om tillstånd detsamma som för explosiva varor. Flera berörda aktörer framhåller vikten av att ha harmoniserade regler om tillstånd för båda dessa varor, för att processen inte ska bli alltför komplicerad. I den mån det bedöms ändamålsenligt bör utredaren därför eftersträva att dessa bestämmelser även fortsättningsvis följs åt.

Utredaren ska:

- analysera och lämna förslag på hur hanteringen av tillstånd som avser explosiva varor kan bidra till att förhindra att kriminella kommer över dessa varor,
- utifrån analysen, ta ställning till, samt vid behov lämna nödvändiga förslag, om det är lämpligt att införa en tillståndshantering för explosiva varor likt den för vapen och ammunition, dvs. personliga tillstånd, eller om tillståndsprövningen kan utformas på annat sätt i syfte att åstadkomma en högre grad av individuell prövning,
- analysera, ta ställning till samt vid behov lämna nödvändiga förslag om samordning mellan samt stöd till ansvariga tillståndsmyndigheter bör förändras i syfte att skärpa

tillståndshanteringen och i så fall hur en sådan samordning och dylikt stöd bör se ut. I synnerhet ska behov av skärpt samordning, och stöd till kommunerna avseende hantering och återkallande av tillstånd, ses över. Det ska särskilt övervägas hur MSB samt Polismyndigheten kan bidra,

- analysera, ta ställning till och vid behov lämna nödvändiga förslag avseende skyldighet för domstolarna att underrätta MSB och relevanta kommuner om brott som kan påverka lämpligheten för en enskild att ha tillstånd avseende explosiva varor,
- analysera och ta ställning till hur Polismyndighetens tillståndsprövning av sprängningar enligt ordningslagen bör förhålla sig till LBE och lämna förslag på hur sambandet mellan lagstiftningarna kan förtydligas,
- i den mån det bedöms ändamålsenligt, eftersträva att även fortsättningsvis hålla samman regleringen avseende brandfarliga varor och explosiva varor, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

En väl fungerande och effektiv tillsyn över tillståndspliktig verksamhet som hanterar explosiva varor

Den rättsliga regleringen

Den myndighet som prövar och utfärdar tillstånd enligt LBE har även ansvar för tillsyn över efterlevnaden av lag, föreskrifter och beslut som meddelats i anslutning till lagen (21 § första stycket LBE). Det innebär i korthet att både MSB och kommunerna bedriver tillsyn på området avseende tillstånd de själva meddelat.

Enligt 23 § LBE ska MSB samordna tillsynsmyndigheternas verksamhet och hjälpa dem i deras arbete med tillsynen. Den tillsynsvägledning som MSB utför på området är främst riktad mot kommunerna. Polismyndigheten ska lämna den hjälp som behövs för tillsynen (24 § tredje stycket LBE).

En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att lag, föreskrifter och beslut som har meddelats i

anslutning till lagen ska efterlevas (25 § första stycket LBE). Ett beslut om föreläggande eller förbud får förenas med vite (25 § andra stycket).

Uppdraget i fråga om tillsyn över hantering av explosiva varor

En väl fungerande tillsyn är av stor betydelse för att effektivt kunna förebygga allvarliga brister vad gäller hantering av explosiva varor. Exempelvis kan tillsynen bidra till att förhindra att kriminella kommer över explosiva varor. MSB konstaterar återkommande i sina årsuppföljningar om kommunernas tillståndsprövning och tillsyn gällande explosiva varor att det finns avsevärda brister i kommunernas tillsyn. I årsuppföljningen för 2022 (publikationsnummer MSB 2261) konstateras bl.a. att antalet genomförda tillsyner i förhållande till antalet utfärdade tillstånd är lågt samt att det utfärdas få förelägganden eller förbud.

Mot bakgrund av angivna brister ska utredaren se över hur tillsynen enligt LBE kan bli bättre. Utredaren ska även överväga om ytterligare krav vad gäller tillsyn behövs, exempelvis i vilken omfattning tillsyn bör genomföras och om det finns behov av standardiserade förfaranden eller dokumentation såsom gemensamma checklistor. En väl fungerande och effektiv tillsyn är en grundförutsättning för att explosiva varor inte ska hamna i orätta händer och minska sprängningarna i samhället.

Inom ramen för utredarens uppdrag bör det övervägas om MSB-utöver att samordna tillsynsmyndigheternas verksamhet och erbjuda hjälp i arbetet med tillsyn – kan ges mer effektiva verktyg för att i högre grad kunna ge stöd till andra tillsynsmyndigheter. Utredaren ska även överväga om det finns någon annan statlig myndighet som kan bidra med att stärka kommunernas tillsynsarbete och hur det i så fall skulle kunna gå till.

Ett exempel på ett till LBE närliggande område som utredaren bör beakta är skydd mot olyckor. Enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) har kommunerna, precis som i LBE, ansvarar för tillsyn av viss verksamhet. I LSO fördelas ansvaret för förebyggande åtgärder och förmåga att hantera en olycka mellan den enskilde, kommunen och ett antal statliga myndigheter. Kommunen ansvarar för tillsyn över den enskildes åtaganden (5 kap. 1 § LSO). Tidigare

utövades tillsynen av LSO av en kommun inom kommunens område och av länsstyrelsen inom länet. Den centrala tillsynen utövades av MSB eller, i fråga om statlig räddningstjänst, av den myndighet som regeringen bestämt. Kommunernas tillsyn enligt LSO var under många år undermålig, bl.a. vad gäller frekvens i tillsynsbesök, meddelande av förelägganden samt uppföljning efter att krav på åtgärder framställts. Genom lagändringar 2021 fick MSB uppgiften att utöva tillsyn över att kommunerna följde lagen (prop. 2019/20:176). I propositionen framhöll regeringen att tillsynsuppgiften över kommunerna behövde koncentreras till en specialiserad statlig myndighet i stället för att vara utspridd på samtliga länsstyrelser. Regeringen ansåg att uppgiften att utföra tillsyn över kommunerna var komplex och krävde djup sakkunskap. MSB fick genom lagändringarna möjlighet att begära in och granska dokument, genomföra tillsynsbesök hos kommuner samt utfärda förelägganden (dock inga viten).

Sedan MSB fick uppgiften att utföra tillsyn över att kommunerna följer LSO har kommunernas arbete med tillsyn enligt samma lag förbättrats. Generellt har lägstanivån ökat och antalet kommuner som inte genomför någon tillsyn alls minskar stadigt. Att genom ändringar i den lagstiftning som reglerar tillsyn förbättra kvalitet och kvantitet i kommunernas tillsynsarbete är således möjligt, vilket visas genom exemplet med LSO, och är därför något som utredaren bör beakta i sitt uppdrag vad gäller åtgärder för att förbättra tillsynen enligt LBE.

Vad gäller brandfarliga varor är bestämmelserna i LBE om tillsyn detsamma som för explosiva varor. Flera berörda aktörer framhåller vikten av att ha harmoniserade regler om tillsyn för båda dessa varor, för att processen inte ska bli alltför komplicerad. I den mån det bedöms ändamålsenligt bör utredaren därför eftersträva att dessa bestämmelser även fortsättningsvis följs åt.

Utredaren ska:

- analysera och lämna förslag på hur tillsynen avseende explosiva varor kan förbättras och skärpas bl.a. i syfte att bidra till att förhindra att kriminella kommer över dessa varor,

- utifrån analysen, överväga och ta ställning till, samt vid behov lämna nödvändiga förslag, om en statlig myndighet bör ges ansvar att följa upp kommunernas arbete med tillsyn enligt LBE, t.ex. på ett liknande sätt som i LSO,
- ta ställning till om det finns skäl att ställa ytterligare krav vad gäller tillsyn,
- analysera, ta ställning till samt vid behov lämna nödvändiga förslag, om stöd till och samordning mellan ansvariga tillsynsmyndigheter bör utökas i syfte att skärpa tillsynshanteringen. I synnerhet ska behov av skärpt samordning och stöd till kommunerna avseende tillsyn beaktas,
- analysera, ta ställning till samt vid behov lämna nödvändiga förslag, om bestämmelserna om förelägganden, förbud och vite bör skärpas i syfte att ge tillsynsmyndigheterna mer befogenheter i sitt uppdrag,
- i den mån det bedöms ändamålsenligt, eftersträva att även fortsättningsvis hålla samman regleringen avseende brandfarliga varor och explosiva varor, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Utredningsarbetet och redovisning av uppdraget

Utredaren ska analysera och redovisa konsekvenserna av sina förslag. Om förslagen kan förväntas leda till kostnadsökningar för det allmänna ska utredaren lämna förslag om hur dessa ska finansieras.

Utredaren ska bedriva sitt arbete utåtriktat och ska i relevant omfattning inhämta kunskap, erfarenheter och synpunkter från MSB, Arbetsmiljöverket, Domstolsverket, Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt, Totalförsvarets forskningsinstitut, Polismyndigheten samt Sveriges Kommuner och Regioner. Utredningen ska även beakta det arbete som pågår i nationellt forum för sprängämnessäkerhet, särskilt det som sker inom ramen för uppdraget att intensifiera och utveckla arbetet med att stoppa illegala sprängningar (Fö 2023/01615). Vidare ska utredaren inhämta

kunskap, erfarenheter och synpunkter från berörda branschorganisationer såsom Bergsprängningentreprenörernas förening (BEF), Kompetenscentrum för Energetiska Material (KCEM) och Byggföretagen. Vid behov ska utredaren hämta in synpunkter och upplysningar även från andra myndigheter och aktörer som kan vara berörda.

I den mån det bedöms som motiverat ska utredaren även inhämta kunskap och erfarenheter från andra länder.

Utredaren ska beakta relevant arbete som pågår inom Regeringskansliet och kommittéväsendet. Utredaren ska säkerställa att de förslag som lämnas är förenliga med krav som uppställs i relevanta EU-rättsakter och med Sveriges internationella åtaganden i övrigt.

Utredaren har möjlighet att ta upp även andra frågor som har samband med de frågeställningar som ska utredas under förutsättning att uppdraget ändå kan redovisas i tid.

Uppdraget ska redovisas senast den 20 december 2024.

(Försvarsdepartementet)

Ändring i och förlängd tid för uppdraget att säkerställa en ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor

Ändring i och förlängd tid för uppdraget

Regeringskansliet beslutade den 21 maj 2024 att en utredare skulle biträda Försvarsdepartementet och ges i uppdrag att göra en översyn av lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE). Syftet med översynen var att skapa en ändamålsenlig tillståndsgivning för explosiva varor samt en väl fungerande och effektiv tillsyn över tillståndspliktig verksamhet rörande explosiva varor.

Utredaren får nu även i uppdrag att:

- Analysera och lämna förslag på hur en utökad och löpande kontroll ska utformas i fråga om personer vars lämplighet behöver godkännas i en tillståndspliktig verksamhet gällande explosiva varor. En utgångspunkt för arbetet är att information som är av betydelse för personers lämplighet i tillståndspliktig verksamhet för explosiva varor ska användas på ett effektivt och ändamålsenligt sätt utan risk för att skada myndigheternas verksamhet. Information bör kunna hanteras på ett automatiserat sätt. Kostnadsberäkningar för berörda myndigheter ska redovisas.

- Analysera och ta ställning till Polismyndighetens behov av att, utan hinder av sekretess, kunna lämna uppgifter till tillstånds- och tillsynsmyndigheter. Detta dels för att fullfölja uppgiften att yttra sig om personers lämplighet enligt 14 § förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor, dels för att ytterligare skärpatillståndshanteringen och tillsynen av explosiva varor. En utgångspunkt för informationsutbytet är att Polismyndigheten ges möjlighet att lämna information.
- Analysera om behovet kan tillgodoses genom befintliga sekretessbrytande bestämmelser eller bedöms kunna tillgodoses med stöd av den generella sekretessbrytande bestämmelse som föreslås i delbetänkandet Ökat informationsutbyte mellan myndigheter (SOU 2024:63). Om utredaren bedömer att så inte är fallet, ska utredaren överväga om det bör införas en möjlighet för Polismyndigheten att, utan hinder av sekretess, lämna uppgifter till tillstånds- och tillsynsmyndigheterna. Vid utformningen av bestämmelsen ska det särskilt beaktas att ett utökat informationsutbyte kan utgöra ett intrång i den personliga integriteten samt att bestämmelsen ska vara proportionerlig med en möjlighet för myndigheten att beakta motstående intressen vid ett utlämnande.
- Analysera om det, med hänsyn tagen till motstående intressen som insyn och bibehållen rättssäkerhet, finns ett välavvägt skydd för de uppgifter som lämnas från Polismyndigheten till tillstånds- och tillsynsmyndigheterna.
- Med utgångspunkt i de analyser som gjorts, lämna nödvändiga författningsförslag vad gäller utökad och löpande kontroll (strecksats 1) samt vid behov lämna nödvändiga författningsförslag vad gäller övriga frågor (strecksats 2–4).

Utredningstiden förlängs. Uppdraget ska i stället redovisas senast den 31 mars 2025.

Departementsserien 2025

Kronologisk förteckning

1. Hyra anstaltsplatser utomlands. Ju.
2. Moderna – en ny myndighet för modern konst, arkitektur och design. Ku.
3. Sveriges försvarsmaterieldirektör. En ny inriktning. Fö.
4. En ny lag om unga lagöverträdare. Ju.
5. Genomförande av direktivet om skydd för personer som deltar i den offentliga debatten. Ju.
6. En ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor. Fö.
7. Polisens användning av AI för ansiktsigenkänning i realtid. Ju.
8. Administrativa sanktioner i socialförsäkringen. S.
9. Ett nationellt mobilförbud i de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet. U.
10. En ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor – slutredovisning. Fö.

Departementsserien 2025

Systematisk förteckning

Försvarsdepartementet

Sveriges försvarsmaterieldirektör.

En ny inriktning. [3]

En ändamålsenlig hantering av tillstånd
och tillsyn av explosiva varor. [6]

En ändamålsenlig hantering av tillstånd
och tillsyn av explosiva varor
– slutredovisning. [10]

Justitiedepartementet

Hyra anstaltsplatser utomlands. [1]

En ny lag om unga lagöverträdare. [4]

Genomförande av direktivet om skydd för
personer som deltar i den offentliga
debatten. [5]

Polisens användning av AI för
ansiktsigenkänning i realtid. [7]

Kulturdepartementet

Moderna – en ny myndighet för modern
konst, arkitektur och design. [2]

Socialdepartementet

Administrativa sanktioner
i socialförsäkringen. [8]

Utbildningsdepartementet

Ett nationellt mobilförbud i de
obligatoriska skolformerna och
fritidshemmet. [9]

2025-06-12

Annika Söderman

+4641362335

annika.soderman@eslov.se

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Tjänsteskrivelse. Ställningstagande angående utökad finansiering till Saxån-Braåns vattenråd

Förslag till beslut

- Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden beslutar att inte ersätta Saxån-Braåns vattenråd med 112 500 kronor i utökad ersättning, som ett engångsbelopp, för 2025.

Ärendebeskrivning

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden beslutade den 29 januari 2025 § 10 att ersätta Saxån-Braåns vattenråd med 112 500 kronor i utökad ersättning, som ett engångsbelopp, för 2025. Beslutet fattades under förutsättning att övriga medlemskommuner också fattade beslut om att tillstyrka utökad ersättning för 2025 (se bilaga 1).

Kävlinge kommun har beslutat att inte tilldela vattenrådet ett budgettillskott för åren 2025 och 2026 (se bilaga 2). Med anledning av att beslutet om höjningen av medlemsavgiften var beroende av ett gemensamt ställningstagande från alla medlemskommuner, önskar vattenrådet att de återstående medlemskommunerna, Eslöv, Svalöv och Landskrona, tar ställning till om man avser att fortsätta med den tidigare överenskomna höjningen av medlemsavgiften.

Beslutsunderlag

- Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens beslut § 10, 2025 Höjning av medlemsavgift och ställningstagande till förslag på förändrad fördelning av medlemsavgifter i Saxån-Braåns vattenråd
- Kävlinge kommuns svar på skrivelse från Saxån-Braåns vattenråd

Beredning

Saxån-Braåns vattenråds verksamhet bygger på ett samarbete mellan deltagande kommuner. Finansieringen av vattenrådet måste därför ske gemensamt och på lika villkor för medlemskommunerna. Eftersom Kävlinge kommun har beslutat att inte bevilja utökad finansiering för åren

2025 och 2026 så beslutar miljö- och samhällsbyggnadsnämnden att inte betala ut engångssumman på 112 500 kr. Engångssumman som initialt godkändes förutsatte likalydande beslut från övriga medlemskommuner.

Beslutet skickas till

Saxån-Braåns vattenråd

Dave Borg
Förvaltningschef

Karin Sandström
Avdelningschef stab och miljö

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

§ 10

MOS 2024/466

Höjning av medlemsavgift och ställningstagande till förslag på förändrad fördelning av medlemsavgifter i Saxån-Braåns vattenråd**Beslut**

- Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden beslutar att ersätta Saxån-Braåns vattenråd med 112 500 kronor i utökad ersättning, som ett engångsbelopp, för 2025, under förutsättning att övriga medlemskommuner också fattar beslut om att tillstyrka utökad ersättning för 2025.

- Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunstyrelsen att i den kommande mellankommunala diskussionen gällande omförhandling av det kommunala samarbetsavtalet för Saxån-Braåns vattenråd, lyfta nedan redovisade frågor angående vattenrådets organisation och värdkommun, föreslagen fördelningsnyckel och ekonomihantering.

Ärendebeskrivning

Saxån-Braåns vattenråd har inkommit med en skrivelse där de äskar ett ökat årligt anslag om 112 500 kronor per medlemskommun att gälla från och med 2025. De bifogar även en önskan om att vattenrådets medlemskommuner ska ta ställning till ett förslag på en ny fördelningsberäkning av medlemsavgifterna. Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden hanterade ärendet i september 2024 (§134, sammanträdesprotokoll 2024-09-25). Beslut fattades att vattenrådets fråga om ökad tilldelning av medel skulle tas upp i kommunens budgetprocess.

Då medlemsavgift hanteras i det samarbetsavtalet som ligger till grund för kommunernas samarbete i Saxån-Braåns vattenråd och då samarbetsavtalet är ett mellankommunalt avtal, så tog inte miljö- och samhällsbyggnadsnämnden upp frågan om ställningstagande till en ny fördelningsnyckel av medlemsavgifter utan överförde frågan till kommunstyrelsen.

Ansvaret för kommunens arbete och representation i Saxån-Braåns vattenråd ligger hos miljö- och samhällsbyggnadsnämnden som därför lyfter några punkter angående ändrad fördelningsnyckel av medlemsavgifterna och omförhandling av samarbetsavtalet, inför en kommande diskussion mellan medlemskommunerna.

Justerares signatur

Utdragsbestyrkande

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse. Höjning av medlemsavgift och ställningstagande till förslag på förändrad fördelning av medlemsavgifter i Saxån-Braåns vattenråd
- Skrivelse. Förfrågan om finansiering till Saxån-Braåns vattenråd
- Protokoll Saxån-Braåns styrelsemöte. Förfrågan om finansiering till Saxån-Braåns vattenråd.
- Förslag till beslut. Förfrågan om finansiering till Saxån-Braåns vattenråd.
- Samarbetsavtal mellan kommunerna i Saxån-Braåns vattenråd 2020 – tv
- Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens beslut § 134, 2024 Förfrågan om finansiering till Saxån-Braåns vattenråd

Beredning

Saxån-Braåns vattenråd har inkommit med en begäran till sina medlemskommuner om ett ökat årligt anslag om 112 500 kronor per kommun att gälla från och med 2025. Vattenrådet ber även kommunerna att ta ställning till ett förslag om ny fördelning av medlemsavgifterna. Anledningen till att man vill höja avgifterna är främst för att Länsstyrelsen Skåne har meddelat att medfinansieringsgraden av vattenrådets åtgärdssamordnare kommer att minskas löpande framledes med start 2025 för att slutligen upphöra helt. De har därmed uppmanat alla vattenråd som får medfinansiering att planera för egen finansiering av tjänsten. Med anledning av detta beslöt Saxån-Braåns vattenråds styrelse i mars 2024 att utreda om en höjning av den kommunala årliga avgiften kan säkerställa rådets ekonomiska långsiktighet (se vidare ”Skrivelse med förfrågan om finansiering till Saxån-Braåns vattenråd”).

Vattenrådets styrelse har även under 2024 utrett och tagit fram förslag till en alternativ fördelning av medlemsavgiften mellan kommunerna. Detta för att uppnå en vad man anser, mer rättvis fördelning av medlemsavgiften. Enligt gällande samarbetsavtal så är medlemsavgiften lika för alla medlemskommuner oberoende av hur stor areal av avrinningsområdet som finns inom respektive kommun. I andra vattenråd fördelas ofta avgiften enligt en fördelningsnyckel som är baserad på flera faktorer, exempelvis hur stor andel av avrinningsområde varje kommun hyser, befolkningstäthet och areal av åker och tätortsmark.

Justerares signatur

Utdragsbestyrkande

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Eftersom fördelning av medlemsavgifter specificeras i det kommunala samarbetsavtalet så behöver ett nytt samarbetsavtal tas fram om denna ska ändras. I en sådan mellankommunal process så bör följande punkter lyftas i diskussionen,

- I många vattenråd med liknande fördelning av medlemsavgifterna som nu föreslås, så ligger ansvaret för kansli och administration på den kommun som står för den största andelen av vattenrådets finansiering. Vid en förändring av fördelningsnyckeln bör man därför diskutera om ett liknande upplägg vore lämpligt även för Saxån-Braåns vattenråd.
- Den föreslagna fördelningsnyckeln föreslås gälla endast för delar av grundfinansieringen samt är baserad på endast två faktorer. Andra faktorer som exempelvis markanvändning, geografiskt läge och VA-verksamhet skulle även kunna vägas in i en ny fördelningsnyckel. Det bör därför göras en fördjupad utredning av en lämplig fördelningsnyckel som även belyser potentiella konsekvenser för hela organisationen.
- Vattenrådets ekonomihantering bör förbättras på ett sådant sätt att vattenrådets ekonomi särskiljs från värdkommunens.

Saxån-Braåns vattenråd äskar redan i budget 2025 om ökad ersättning med 112 500 kronor från varje medlemskommun. I väntan på att ett nytt mellankommunalt samarbetsavtal tas fram föreslås att en engångsersättning för 2025 beviljas. Om inget nytt avtal tagits fram till 2026 uppmanas vattenrådet komma in med en ny förfrågan om höjda medel för 2026.

Beslutet skickas till

Saxån Braåns vattenråd
Kommunstyrelsen

Justerares signatur	Utdragsbestyrkande

Kävlinge kommun
Sektor Samhällsbyggnad
244 80 Kävlinge

2025-04-16

Svar på skrivelse från Saxån-Braåns vattenråd

Styrelsen för Saxån-Braåns vattenråd har i en skrivelse till Kävlinge kommun efterfrågat ett klargörande avseende kommunstyrelsens beslut från 2024-09-25 vilket villkorar att det kommunala ökade anslaget ska stå i proportion till rådande statlig medfinansiering. Med anledning av att Länsstyrelsen Skåne 2025-02-28, tvärtemot tidigare signaler, beslöt att bevilja vattenrådets ansökan om LOVA-stöd till fullo önskar således rådets styrelse ett klargörande hur ovan angivna villkor ska tolkas.

Kävlinge kommun klargör härmed för Saxån-Braåns vattenråd att i enlighet med tidigare beslut inte tilldela vattenrådet ett budgettillskott för åren 2025 och 2026. Den kommunala medfinansieringen kvarstår således på 2024 års nivå och indexuppräknas.

Kommunen anser att nuvarande situation med 75 % extern medfinansiering av vattenrådets åtgärdssamordnare inte kan ses som långsiktigt hållbar. För att vattenrådet ska kunna verka optimalt är det avgörande att åtgärdssamordnartjänsten är stabilt finansierad. Åtgärdssamordnaren är avgörande för rådets genomförande av åtgärder vilka ska leda till att vattenförekomsterna i avrinningsområdet når god status. En osäker och instabil finansiering som lutar sig på externa bidrag riskerar att kraftigt försvåra åtgärdsarbetet.

Inför en ny förvaltningscykel, 2028, signalerar vattenmyndigheterna såväl nya åtgärder som tillkommande vattenförekomster. Vikten av ett fungerande åtgärdsarbete blir därmed ännu mer påtagligt.

Kommunen vill betona vikten av att det i ett nytt samarbetsavtal mellan medlemskommunerna är viktigt att ange finansieringsformer, storlek på kommunal medfinansiering och fördelning mellan medlemmarna. Om ett behov finns av att höja medlemsavgifterna för att uppnå det ovan skrivna bör samarbetsavtalet utformas på så vis.

Med vänlig hälsning

Lina Rosenstråle
Sektorchef Samhällsbyggnad

2025-06-04

Marie Brandt

+4641362764

marie.brandt@eslov.se

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Tjänsteskrivelse. Granskningsyttrande över vattentjänstplan för Eslövs kommun

Förslag till beslut

- Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden beslutar att anta förvaltningens yttrande som sitt.

Ärendebeskrivning

Enligt *Lag om allmänna vattentjänster* ska alla kommuner ha en aktuell vattentjänstplan.

Kommunledningskontoret har tillsammans med VA SYD tagit fram ett förslag till vattentjänstplan för Eslövs kommun. Förslaget har varit på samråd och miljö- och samhällsbyggnadsnämnden yttrade sig på samrådsförslaget i november 2024. Förslaget har därefter reviderats och den 6 maj 2025, § 76 beslutade kommunstyrelsen att skicka ut det reviderade förslaget för granskning.

På Miljö och Samhällsbyggnad har avdelningen Stab och Miljö berett detta granskningsyttrande.

Beslutsunderlag

- Kommunstyrelsens beslut § 76, 2025 Granskning av Eslövs kommuns vattentjänstplan
- Samrådsredogörelse gällande vattentjänstplan, Eslövs kommun. 2025-05-06
- Vattentjänstplan - Eslövs kommun. Granskningsförslag.
- Undersökning av betydande miljöpåverkan. Bilaga till Eslövs kommuns vattentjänstplan

Beredning

Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens synpunkter som framfördes i samrådsyttrandet har bemötts i *Samrådsredogörelse, vattentjänstplan*.

De synpunkter på dokumentets disposition och oklarhet kring vilka mål planen styr mot har bemötts på ett klargörande sätt.

Planens mandat

Samrådsredogörelsen lyfter problemet med att vattentjänstplanen, som ska antas av Eslövs kommunfullmäktige, inte har mandat att mer än övergripande styra arbetet med att uppnå målen planen ska bidra till. Detta eftersom majoriteten av arbetet som enligt planen ska genomföras ligger inom VA SYDs ansvar och VA SYDs verksamhet styrs genom VA SYDs politiska styrning enligt förbundsordningen, inte av kommunfullmäktige. Detta är problematiskt eftersom Miljö och Samhällsbyggnad önskar en större tydlighet i beskrivningarna av åtgärderna i planen, exempelvis när de ska genomföras.

Exempel på problematiken är att i samrådsredogörelsen framgår - angående att planen beskriver att förnyelsebehovet av såväl dricksvattennätet, spillvattennätet och dagvattennätet är stort samtidigt som förnyelsetakten på ledningssystem är under riksgenomsnittet - att: "...Bedömningen för Eslöv är dock att förnyelsetakten behöver fördubblas under den kommande 10-årsperioden för att bibehålla ledningsnätets nuvarande status och för att minska risken för akuta driftsstörningar. VA SYD har inte någon fastställd målförnyelsetakt och behovet av förnyelse bedöms tillsammans med andra behov på va-anläggningen."

Miljö och Samhällsbyggnad anser att det ska säkerställas att denna fördubblade förnyelsetakt genomförs.

VA- utbyggnad

Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens synpunkt på planens brist på tydlighet angående tidplan för VA- utbyggnaden har hanterats tillfredsställande.

Övriga synpunkter

Av planen framgår: "Eftersom föroreningsbelastningen från befintlig bebyggelse är så låg i kommunens övriga orter och byar finns inga planer på reningsanläggningar för dagvatten utöver de som planeras i Eslövs tätort."

Har detta utretts bör det redovisas, annars behöver det utredas för att bedöma behov av rening.

Av planen framgår: "Hurva vattenverk ska på sikt läggas ner. Sydvatten ansvarar för skyfallssäkring av Ringsjöverket och Vombverket."

Det bör framgå vem som är ansvarig för att skyfallssäkra Hurva vattenverk till dess att det är nedlagt.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Dave Borg
Förvaltningschef

Karin Sandström
Avdelningschef Stab och Miljö

Granskning av Eslövs kommuns vattentjänstplan**Beslut**

- Vattentjänstplan granskningshandling – Eslövs kommun ska hållas tillgänglig för granskning.
- Granskningsperioden ska avslutas senast den 11 juli 2025.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen beslutade den 1 oktober 2024, § 138 att hålla vattentjänstplan för Eslövs kommun tillgänglig på samråd. Planen har varit på samråd under 30 oktober 2024 - 8 januari 2025. Berörda myndigheter samt fastighetsägare utifrån VA-utbyggnadsplanen har fått information om vattentjänstplanen skickad till sig och därmed fått möjlighet att lämna synpunkter på planen. Under samrådet har totalt 36 yttranden inkommit, varav 31 yttranden är med erinran och 5 utan erinran. Planförslaget har reviderats utifrån inkomna synpunkter från samrådet och ett granskningsförslag finns nu tillgängligt.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse, Granskning av Eslövs kommuns vattentjänstplan
- Kommunstyrelsens beslut § 149, 2023
- Kommunstyrelsens beslut § 138, 2024
- Vattentjänstplan granskningshandling – Eslövs kommun
- Undersökning av betydande miljöpåverkan
- Vattentjänstplan samrådsredogörelse

Beredning

I juni 2022 beslutade Sveriges riksdag, som en följd av propositionen Vägar till hållbara vattentjänster (2021/22:208), om ändringar av lag om allmänna vattentjänster (LAV). Till 6 § LAV gjordes tillägg som innebär att varje kommun ska ha en aktuell vattentjänstplan. Planen ska enligt den lagstiftning som trädde i kraft den 1 januari 2023 redogöra för:

- Kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses.
- Kommunens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall.

Justerares signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

Utöver dessa krav är det upp till respektive kommun att anpassa planen utifrån egna behov och förutsättningar. Syftet med Eslövs kommuns vattentjänstplanens är att tydliggöra utvecklingen av en långsiktig VA-försörjning. Vattentjänstplanen ska också verka som underlag för kommunens planering och tydliggöra ansvarsfördelningen kopplat till allmänt VA mellan Eslövs kommun, VA SYD och fastighetsägare. Planen lyfter därmed genomgående behovet, förutsättningar, status och utveckling för allmänna vattentjänster vad gäller försörjning av dricksvatten samt bortledning och rening av spillvatten och dagvatten, både vad gäller i befintliga områden och i samband med exploatering. Utifrån detta beskriver planen förutsättningarna för ny bebyggelse i kommunens orter. Vattentjänstplanen inkluderar även en VA-utbyggnadsplan som utifrån 6 § LAV redogör för områden som är i behov av utbyggnad av allmänna vattentjänster. Eslövs kommun befintliga VA-utbyggnadsplan från 2015 kommer ersättas av vattentjänstplanen.

Beslut om vattentjänstplanen ska tas i kommunfullmäktige och en bedömning av planens aktualitet ska göras minst var fjärde år. Planen är inte juridiskt bindande.

Planförslaget ska samrådas med myndigheter och berörda fastighetsägare och ska ställas ut för granskning under en period av minst fyra veckor. Planen omfattas även av miljöbalkens sjätte kapitel om strategisk miljöbedömning. En undersökning om betydande miljöpåverkan har utförts och den samlade bedömningen är att vattentjänstplanen inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan eftersom åtgärder i planen endast beskrivs på en övergripande nivå.

Vattentjänstplanen har arbetats fram tillsammans med en projektgrupp med representanter från Kommunledningskontoret, Miljö och Samhällsbyggnad samt VA SYD. Arbetet har skett inom ramen för Eslövs vatten, som också är styrgrupp. Eslövs vatten är en strategisk chefsgrupp för samordning, långsiktig gemensam planering kopplat till kommunens och VA-systemets utveckling och för ökad transparens mellan Eslövs kommun och VA SYD. Vattentjänstplanen innehåller en rad åtgärder vad gäller utveckling och underhållningsarbete av VA-anläggningar. I planförslaget har åtgärderna inga prioriteringar eller tidsplaner utan är beskrivna utifrån vad som ska åtgärdas inom ramen för vattentjänstplanens tidshorisont på 12 år och vad som är planerat till efter 2037. Eslövs vatten är ansvariga för att arbeta vidare med vattentjänstplanens åtgärder vad gäller dialog om tidsplaner för

Justerares signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

VA SYDs åtgärder och kommunens bebyggelseutveckling, samt att årligen återrapportera status på åtgärderna till kommunstyrelsens arbetsutskott.

Planförslaget har reviderats utifrån inkomna synpunkter under samrådet. Revideringarna består huvudsakligen av förtydliganden, mindre justeringar samt redaktionella ändringar. De huvudsakliga ändringarna som har gjorts innebär bland annat:

- En tydligare definition av Eslövs vattens roll och ansvar vad gäller uppföljning av vattentjänstplanen samt det fortsatta arbetet med dialog om tidsplaner för VA SYDs åtgärder och kommunens bebyggelseutveckling.
- Förtydligande har gjorts kring att åtgärderna planeras att påbörjas inom vattentjänstplanens tidshorisont, innan 2037.
- Åtgärd om att arbeta med tillskottsvatten har justerats, utifrån att alla orter i kommunen behöver utredas, och i olika grad åtgärdas.
- Förtydligande hur vattentjänstplanen förhåller sig till andra kommunala styrdokument, så som översiktsplanen, dagvatten- och översvämningsplanen samt kommande klimatanpassningsplan.
- För att undvika dubbelstyrning har de strategier som tidigare hämtats i sin helhet från dagvatten- och översvämningsplanen tagits bort, och i stället görs en hänvisning till planen.
- VA-utbyggnadsplanen har kompletterats med ett tidsspänn för när fastighetsägare i VA-utbyggnadsområdena för spillvatten bedöms anslutas.
- Utifrån inkomna uppgifter om indikationer på problem med dricksvatten har Berga, Östra Karaby och Stehags Kyrkby ändrats från uppföljningsområde till utredningsområde för att utredas närmare om ett behov av allmänt dricksvatten föreligger eller inte.

Yrkanden

Janet Andersson (S) och Catharina Malmborg (M) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Beslutet skickas till

Kommunledningskontoret, Tillväxtavdelningen
Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden
VA SYD

Justerares signatur

Utdragsbestyrkande

VATTENTJÄNSTPLAN – ESLÖVS KOMMUN

Eslövs kommuns vattentjänstplan sträcker sig till 2037.
Granskningsförslag 2025-05-06

Innehåll

Ordlista	6
Sammanfattning.....	9
Inledning.....	14
Allmänna vattentjänster.....	14
Vattentjänstplan.....	15
Syfte med Eslövs vattentjänstplan.....	15
Vattentjänstplanens tidshorisont.....	15
Uppföljning av vattentjänstplanen.....	15
Processen för framtagande av vattentjänstplanen.....	16
Eslövs vattentjänstplan och Eslövs kommande klimatanpassningsplan ..	17
Eslövs vatten.....	17
Faktorer som påverkar behovet av utbyggnad, förändring och förnyelse av den allmänna VA-anläggningen	19
Befolkningen ökar och bebyggelsen förändras i Eslövs kommun	19
VA-anläggningens återstående livslängd	20
Lagstiftning och styrande regelverk	21
Klimatförändringar	22
Ansvar kopplat till den allmänna VA-anläggningen	23
Kommunens ansvar	23
VA-huvudmannens ansvar	24
Sydvattens ansvar	25
Fastighetsägarens ansvar	25
Länsstyrelsens ansvar	25
Status på och utveckling av den befintliga anläggningen.....	25
Dricksvatten.....	25

Nuläge.....	25
Långsiktig plan för den allmänna dricksvattenanläggningen.....	28
Sammanfattning av åtgärder för dricksvattenförsörjning som påbörjas inom vattentjänstplanens tidshorisont (2037):.....	30
Spillvatten.....	32
Nuläge.....	32
Långsiktig plan för den allmänna spillvattenanläggningen.....	36
Sammanfattning av åtgärder för spillvattenhantering som påbörjas inom vattentjänstplanens tidshorisont (2037):.....	39
Sammanfattning av åtgärder för spillvattenhantering efter 2037:.....	41
Dagvatten.....	42
Nuläge.....	42
Långsiktig plan för den allmänna dagvattenanläggningen.....	45
Sammanfattning av åtgärder för dagvattenhantering som påbörjas inom vattentjänstplanens tidshorisont (2037):.....	46
Kontinuitetsarbete inklusive skyfallsplanering	47
Skyfallsåtgärder för att upprätthålla allmänna VA-anläggningens funktion.....	47
Vattenverk	48
Ledningsnät för dricksvatten	49
Avloppsreningsverk.....	49
Ledningsnät för spill.....	49
Ledningsnät för dagvatten samt öppna dagvattenanläggningar	50
Åtgärder utanför den allmänna VA-anläggningen	52
Skyfallssäkring av fastighetsägarens egna VA-installation	52
VA-förutsättningar i kommunens orter och byar.....	53
Billinge - nuläge	53
Förutsättningar för bebyggelseutveckling i Billinge	53
Eslövs tätort - nuläge	53
Förutsättningar för bebyggelseutveckling i Eslövs tätort.....	54
Flyinge och Gårdstånga – nuläge	54

Förutsättningar för bebyggelseutveckling i Flyinge och Gårdsstånga	55
Harlösa – nuläge	56
Förutsättningar för bebyggelseutveckling i Harlösa	57
Hurva - nuläge	57
Förutsättningar för bebyggelseutveckling i Hurva	58
Kungshult – nuläge	58
Förutsättningar för bebyggelseutveckling i Kungshult	59
Löberöd – nuläge	59
Förutsättningar för bebyggelseutveckling i Löberöd	60
Marieholm – nuläge	60
Förutsättningar för bebyggelseutveckling i Marieholm	61
Stehag - nuläge	62
Förutsättningar för bebyggelseutveckling i Stehag	63
Stockamöllan - nuläge	63
Förutsättningar för bebyggelseutveckling i Stockamöllan	64
Örtofta, Vaggarp och Toftaholm – nuläge	64
Förutsättningar för bebyggelseutveckling i Örtofta, Vaggarp och Toftaholm	65
VA-utbyggnadsplan	66
Metodik	66
Spillvatten	69
Dricksvatten	70
Dagvatten	71
Kommunövergripande karta	72
Tidsplan för VA-utbyggnadsområden	73
Tidsplan för utredningsområdena	73
VA-utbyggnadsområde	74
Arup/Kungabacken	76
Berga (Kastberga/Nr-3vägen)	78
Bosarps Jär	81

Högseröd.....	84
Östra Karaby.....	87
Brödåkra/Utteröd.....	90
Utredningsområde	92
Stehags Kyrkby	93
Uppföljningsområde	95
Billinge Norra.....	96
Östra strö	98
Öslöv.....	100
Hunneberga.....	102
Öslövs Ry	104
Gullarp närliggande	106
Västra Strö närliggande	109
Stabbarp närliggande	112
Vattentjänstplanens konsekvenser.....	114
Ekonomiska konsekvenser	114
Miljökonsekvenser	115
Sociala konsekvenser.....	115
Lagstiftning och styrande regelverk.....	116
Lag om allmänna vattentjänster.....	117
Plan- och bygglag	117
Miljöbalken.....	117
EU:s vattendirektiv	118
EU:s dricksvattendirektiv	118
EU:s förordning om återanvändning av vatten.....	118
EU:s avloppsdirektiv	118
Ökad beredskap för att säkerställa en robust och kontinuerlig leverans av vattentjänster.....	119

Ordlista

Allmän VA-anläggning är en anläggning för vatten eller avlopp som kommunen äger eller har rättsligt bestämmande över och som har anordnats för att uppfylla kommunens skyldigheter enligt lagen om allmänna vattentjänster (LAV). De samlade VA-anläggningarna (för produktion, distribution och omhändertagande) inom en kommuns gränser, för vilka en kommun är huvudman, benämns ”den allmänna VA-anläggningen”. En allmän VA-anläggning kan även benämnas kommunal VA-anläggning. Kommunen ska enligt LAV ha bestämmande inflytande över den allmänna VA-anläggningen. Den måste därmed helt eller till största delen ägas och bestämmas över av kommunen.

Allmän VA-försörjning avser VA-försörjning inom allmänt verksamhetsområde för VA. Allmän VA-försörjning kan även benämnas kommunal VA-försörjning.

ARV är en förkortning på avloppsreningsverk.

Avloppsvatten är samlingsnamn för spillvatten och dagvatten.

Avtalsanslutning innebär att ett eller flera hushåll är anslutna till allmänt vatten och/eller avlopp och har ett avtal som styr nyttjandet av tillhandahållna VA-tjänster. Hushåll med avtalsanslutning ligger inte inom verksamhetsområde för allmänt VA.

Dagvatten är tillfälligt, avrinnande vatten på ytan, mark eller konstruktion t.ex. regnvatten, smältvatten eller framträngande grundvatten.

Dikningsföretag är en form av samfällighet där fastighetsägare har gått ihop för att avvattna mark. Dikningsföretag har bildats sedan 1800-talets slut för att dränera landskapet och göra det mera ekonomiskt användbart (oftast för odling). Området som genom avvattningen har ökat i ekonomiskt värde kallas för båtnadsområde. Idag bildas nästan inga nya dikningsföretag, men bestämmelser i äldre företag gäller tills de officiellt har ändrats eller upphävts.

Enskild VA-försörjning avser VA-försörjning utanför allmänt verksamhetsområde för VA.

Enskild VA-anläggning är en anläggning eller annan anordning för vatten eller avlopp som inte ingår i kommunal VA eller allmän VA. Enskilda anläggningar kan finnas för ett hushåll, för flera hushåll tillsammans eller för samfälligheter och föreningar.

Kombinerat ledningsnät innebär att spillvatten och dagvatten leds till samma ledningar. Idag byggs inte ledningsnätet på det viset utan dagvatten och spillvatten avleds i olika ledningar. Dock finns många kombinerade områden kvar.

LAV Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster, den lag som reglerar allmänna vattentjänster.

Recipient är en sjö eller ett vattendrag som får motta dagvatten, bräddvatten och renat avloppsvatten.

Redundans i dricksvattenförsörjningen innebär att försörjningssystemet klarar att förse området med dricksvatten även om det inträffar ett avbrott någonstans i systemet.

Skyfall är kraftiga regn som kommer under en kort tid. De är större än vad den allmänna VA-anläggningen ska kunna hantera och innebär därför att vatten rinner på ytan.

Spillvatten är förorenat vatten från hushåll, industriell tillverkningsprocess, arbetsplats, serviceanläggning m.m.

Statusklassning av vattenförekomster innebär att tillståndet i vattenförekomsten bedömts utifrån kriterier och gränsvärden som fastlagts i vattendirektivet. För grundvattenförekomster bedöms kemisk och kvantitativ status (vattentillgång) och för ytvattenförekomster bedöms kemisk och ekologisk status. Målet är att vattenförekomsterna ska uppnå ”god status” i samtliga avseenden.

VA är ett samlingsnamn för vatten och avlopp.

Vattenförekomst är, enligt vattenförvaltningsförordningen, den minsta enheten för beskrivning och bedömning av vatten. Vattenförekomster presenteras i den nationella databasen VISS (VattenInformationssystem i Sverige). I databasen finns uppgifter om bland annat statusklassificeringar,

miljökvalitetsnormer, riskbedömningar och bedömningar av vattenmiljöproblem.

Grundvattenförekomster är grundvattenmagasin där det pågår eller är möjligt att göra vattenuttag som är större än 10m³/dygn eller som förser minst 50 personer med dricksvatten.

Ytvattenförekomster är sjöar med en yta större än 0,5 km² eller vattendrag som har ett tillrinningsområde större än 10 km².

Vattentjänster innebär dricksvattenförsörjning och bortledande och omhändertagande av avlopp. Dricksvattenförsörjning är tillhandahållande av vatten som är lämpligt för normal hushållsanvändning. Avlopp är bortledande och omhändertagande av dagvatten och dränvatten från ett område med samlad bebyggelse eller från en begravningsplats, bortledande av spillvatten eller bortledande av vatten som har använts för kylning. Allmänna vattentjänster brukar ibland kallas för ”kommunalt vatten och avlopp” för att skilja det från till exempel privat brunn och enskild avloppsanläggning.

Verksamhetsområde är ett av kommunfullmäktige fastställt geografiskt definierat område, inom vilket kommunen är huvudman för vatten- och/eller avloppsförsörjning samt och/eller dagvatten. Inom verksamhetsområdet gäller kommunal VA-taxa.

Sammanfattning

En vattentjänstplan innehåller kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses. Eslövs vattentjänstplan pekar i huvudsak ut åtgärder som ska påbörjas inom vattentjänstplanens tidshorisont, det vill säga till 2037, men redovisar även förändringar som planeras på längre sikt. Planeringen görs för att möta de behov som uppstår till följd av befolkningsförändringar, förändringar i lagstiftning, klimatförändringar samt att VA-anläggningen har en begränsad livslängd och kapacitet. Planen innehåller även var verksamhetsområde för vattentjänster behöver utökas och allmänt VA ska byggas ut. Vidare innehåller planen en bedömning av vilka åtgärder som kan behöva vidtas för att den allmänna VA-anläggningen ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall.

Verksamhetsområde för spillvatten föreslås införas i områdena:

- Bosarps Jär
- Arup/Kungabacken
- Högseröd
- Berga
- Östra Karaby
- Brödåkra/Utteröd

Vattentjänstplanen redovisar dels vilka områden som har behov av att lösa en eller flera vattentjänster genom den allmänna VA-anläggningen och dels tidsplan för utbyggnad av allmänt VA.

Vattentjänstplanen beskriver åtgärder som ska genomföras av såväl VA SYD som av kommunen och av Sydvatten AB. De åtgärder som genomförs av Sydvatten AB beskrivs kort i denna plan, men beslutas inom ramen för den politiska styrningen av Sydvatten AB. Åtgärder som ska genomföras av VA SYD beskrivs också i denna plan men beslutas inom ramen för den politiska styrningen av VA SYD. Nedan presenteras en sammanfattning av åtgärder kopplat till den långsiktiga planeringen för dricksvatten, spillvatten och dagvatten. Åtgärderna beskrivs närmare i kapitlet *Status och utveckling av den befintliga anläggningen*. I nedanstående lista har aktiviteter som genomförs kontinuerligt i linjeverksamheten uteslutits.

Kommunens långsiktiga planering för dricksvattenförsörjning omfattar följande åtgärder:

VA SYDs åtgärder som påbörjas inom vattentjänstplanens tidshorisont (2037):

- Ny överföringsledning för dricksvatten Södra Sandby-Flyinge-Hurva. Nedläggning av Hurva Vattenverk. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Förnyelse av dricksvattennätet (pågår). Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Förstärkningar inom östra Eslövs tätort. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Förstärkningar i samband med exploatering. Ansvaret ligger inom VA SYDs ansvar.
- Sammankoppling av dricksvattensystemet i sydöstra kommundelen. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Ta fram dimensionsplan för dricksvattennätet i kommunen. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Ta fram strategiska ledningsnätsplaner för Eslövs tätort och systemet i sydöstra kommundelen. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Kartering av anläggningsdelar som är utsatta vid skyfall samt åtgärdsplanering för att minska riskerna. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar men åtkomst till anläggningsdelar behöver utredas och åtgärdas i samverkan med Eslövs kommun.

Sydvattens åtgärder:

- Säkra kvaliteten på befintliga råvattentäkter. Denna åtgärd behöver olika aktörer arbeta med men den åtgärd som åsyftas här ligger inom Sydvattens ansvarsområde.
- Öka robustheten på överföringssystemet mellan produktion och Eslövs kommun. Åtgärden ligger inom Sydvattens ansvarsområde.
- Verka för att minska vattenanvändningen. Åtgärden ligger inom Sydvattens ansvarsområde men behöver ske i samverkan med VA SYD och Eslövs kommun.

Kommunens långsiktiga planering för spillvattenhantering omfattar följande åtgärder:

VA SYDs åtgärder som påbörjas inom vattentjänstplanens tidshorisont (2037):

- Utredda och fortsätta åtgärda tillskottsproblematiken i kommunen. Detta gäller för alla orter i kommunen utom Eslövs tätort. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar men kräver även åtgärder av privata fastighetsägare på deras egna VA-installation.
- Förnyelse av spillvattennätet (pågår). Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Separering av ledningsnätet i Eslövs tätort (pågår). Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Utredda och utföra tillfälliga lösningar för Harlösa ARV. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Ny överföringsledning för spillvatten Harlösa-Södra Sandby. Nedläggning av Harlösa ARV. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Ny överföringsledning och pumpstation för spillvatten Södra Sandby-Flyinge-Hurva. Nedläggning av Flyinge ARV. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Förstärkningar i samband med exploatering. Ansvaret ligger inom VA SYDs ansvar.
- Utredda och utföra ombyggnad av Södra Sandby ARV (i Lunds kommun) inom befintligt tillstånd. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Ta fram strategiska ledningsnätsplaner för Eslövs tätort och systemet i sydöstra kommundelen. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Tillståndsprocess för utökning av Södra Sandby ARV (i Lunds kommun). Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Tillståndsprocess för utökning av Ellinge ARV. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Utbyggnad av spillvatten till Arup/Kungabacken. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Utbyggnad av spillvatten till Berga. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Utbyggnad av spillvatten till Bosarps Jär. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.

- Utbyggnad av spillvatten till Högseröd. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Utbyggnad av spillvatten till Östra Karaby. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Utbyggnad av spillvatten till Brödåkra/Utteröd. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Kartering av anläggningsdelar som är utsatta vid skyfall samt åtgärdsplanering för att minska riskerna. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar men åtkomst till anläggningsdelar behöver utredas och åtgärdas i samverkan med Eslövs kommun.
- Fortsätta testa strategier och metoder för återanvändning av spillvatten. Åtgärden genomförs av VA SYD.

VA SYDs övriga åtgärder efter vattentjänstplanens tidshorisont:

- Överföringsledning för vatten och spillvatten Hurva-Löberöd samt nedläggning av Hurvas och Löberöds ARV. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Ombyggnad av Södra Sandby ARV (i Lunds kommun) inom nytt tillstånd. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Ombyggnad av Ellinge ARV inom nytt tillstånd. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.

Kommunens långsiktiga planering för dagvattenhantering omfattar följande åtgärder:

VA SYDs åtgärder som påbörjas inom vattentjänstplanens tidshorisont (2037):

- Genomförande av åtgärder för dagvattenrening uppströms Långakärr. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Genomförande av åtgärder för rening av dagvatten från Eslövs tätort vid Krondammen. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Förstärkningar i samband med exploatering för att skapa förutsättningar för den nya bebyggelsen. Ansvaret ligger inom VA SYDs ansvar.
- Kartering av anläggningsdelar som är utsatta vid skyfall samt åtgärdsplanering för att minska riskerna. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar men åtkomst till anläggningsdelar behöver utredas och åtgärdas i samverkan med Eslövs kommun.

Åtgärder med delat ansvar mellan Eslövs kommun och VA SYD:

- Genomföra översyn av kapacitet, ansvarsförhållanden och driftsfrågor för diktningföretag som används för avledning av dagvatten och renat spillvatten. Ansvar för åtgärden ligger på VA SYD och Eslövs kommun.
- Utredning av ansvar för öppna dagvattenanläggningar. Ansvar för åtgärden ligger på VA SYD och Eslövs kommun.

Läshänvisning

Vattentjänstplanen är indelad i 6 kapitel.

Kapitel 1 - Inledning, finns grundläggande information om allmänna vattentjänster, vattentjänstplanens syfte samt process för framtagande.

Kapitel 2 - Befintlig anläggning, beskriver nuläget och den långsiktiga utvecklingen för den befintliga allmänna VA-anläggningen. I detta kapitel beskrivs också åtgärder för att upprätthålla den allmänna VA-anläggningens funktion vid skyfall.

Kapitel 3 - Beskriver VA-förutsättningar i kommunens orter och byar kopplat till kommunens översiktsplanering.

Kapitel 4 - Kommunens VA-utbyggnadsplan med bedömning av vilka områden som har eller inte har ett behov av en eller flera allmänna vattentjänster men även vilka områden där behovet behöver utredas vidare.

Kapitel 5 - Beskriver vattentjänstplanens miljömässiga, ekonomiska och sociala konsekvenser.

Kapitel 6 - Lagstiftning och styrande regelverk, beskriver de lagar och regelverk som påverkar allmänt VA.

Inledning

Allmänna vattentjänster

Kommunen har enligt Lagen om allmänna vattentjänster (LAV) skyldighet att ordna vattenförsörjning och avlopp för viss bebyggelse. Skyldigheten gäller om det finns ett behov sett till människors hälsa och behovet av att skydda miljön. Det är kommunfullmäktige i kommunen som fattar beslut om vilka fastigheter som har behov av tillgång till allmänt (kommunalt) vatten och avlopp. Den bedömningen görs med stöd av LAV. Det område där kommunen har beslutat att det finns behov av kommunalt vatten och avlopp kallas för verksamhetsområde.

Kommunen förser fastigheter inom verksamhetsområdet med vatten och avlopp genom en allmän VA-anläggning som ägs, byggs ut och underhålls av kommunens VA-huvudman. Det kan vara kommunen själv eller en annan organisation, till exempel ett aktiebolag eller ett förbund, men kommunen måste ha ”rättsligt bestämmande inflytande” över VA-anläggningen. Det innebär att kommunen ensam eller tillsammans med andra kommuner alltid ska ha en majoritet av beslutsmakten över VA-huvudmannen. I Eslövs kommun är det sedan 2012 kommunalförbundet VA SYD som är huvudman för den allmänna VA-anläggningen.

Kommunen kan välja att bygga ut vatten och avlopp utöver det som man har ett strikt ansvar för enligt LAV. Då inrättas inte verksamhetsområde och fastigheterna som ansluts blir istället avtalsanslutna. Avtalsanslutna omfattas inte av bestämmelserna i Lag om allmänna vattentjänster utan rättigheter och skyldigheter regleras istället genom separata avtal mellan VA SYD och fastighetsägaren.

VA-verksamheten finansieras genom avgifterna i VA-taxan. Avgifterna är uppdelade i anläggningsavgiften och brukningsavgiften.

Anläggningsavgifter ska täcka kostnader för anslutning av nya kunder och är en engångsavgift. Brukningsavgiften ska täcka kostnaden för drift och underhåll av den allmänna VA-anläggningen, till exempel ledningsnät, reningsverk och andra anläggningar. Avgiften ska också täcka kostnader för investeringar i den allmänna VA-anläggningen.

Vattentjänstplan

I juni 2022 beslutade Sveriges riksdag, som en följd av propositionen Väger till hållbara vattentjänster (2021/22:208), om ändringar i lagen om allmänna vattentjänster (LAV). Till 6 § LAV gjordes tillägg som innebär att varje kommun ska ha en aktuell vattentjänstplan. Planen ska enligt den lagstiftning som trädde i kraft den 1 januari 2023 redogöra för:

- Kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses.
- Kommunens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall.

Vattentjänstplanen är inte juridiskt bindande.

Syfte med Eslövs vattentjänstplan

Vattentjänstplanens syfte är att tydliggöra utvecklingen av en långsiktig VA-försörjning i enlighet med lagkravet. Vattentjänstplanen ska också verka som underlag för kommunens planering och tydliggöra ansvarsfördelningen kopplat till allmänt VA mellan Eslövs kommun, VA SYD och fastighetsägare.

Vattentjänstplanens tidshorisont

Vattentjänstplanen har en tidshorisont på 12 år. Enligt lagstiftningen ska planen ange kommunens långsiktiga planering och förarbetena till lagändringen anger att 12 år är en lämplig tidshorisont. Huvuddelen av de åtgärder som redovisas planeras att påbörjas under dessa 12 år, men några åtgärder som beskrivs planeras att påbörjas efter vattentjänstplanens tidshorisont.

Uppföljning av vattentjänstplanen

Enligt LAV 6 a§ ska vattentjänstplanens aktualitet prövas av Kommunfullmäktige minst vart fjärde år. Detta ska ske i början av varje mandatperiod, i samband med att Eslövs kommun följer upp kommunens översiktsplan. Vattentjänstplanen innehåller en rad åtgärder, som är beskrivna utifrån vad som ska påbörjas inom vattentjänstplanens tidshorisont 2037 och vad som ska utföras efter. För att vattentjänstplanen ska kunna verka som ett underlag för kommunens långsiktiga planering är det av vikt att arbeta vidare med åtgärdslistorna, där kommunen och VA SYD tillsammans tittar på möjliga tidsplaner och prioriteringar för att synka

organisationernas arbete så mycket som möjligt. Det är även viktigt att åtgärdslistorna sedan följs upp och kontinuerligt uppdateras för att fånga upp eventuella ändringar. Arbetet med att titta närmare på vattentjänstplanens åtgärder, både vad gäller prioritering, tidsaspekter och uppföljning ska ske inom ramen för Eslövs vatten. Eslövs vatten har ansvar för att årligen återkomma med uppföljning av arbetet med åtgärder i vattentjänstplanen till kommunstyrelsens arbetsutskott.

Processen för framtagande av vattentjänstplanen

Vattentjänstplanen tas fram genom ett samarbete mellan Eslövs kommun och VA SYD. Från Eslövs kommun har förvaltningarna Kommunledningskontoret och Miljö och Samhällsbyggnad medverkat. Den långsiktiga planeringen av allmänna vattentjänster är komplex och ett nära samarbete mellan parterna har därmed varit en väsentlig del i framtagandeprocessen. Planen har ställts ut för samråd enligt 6 c § LAV för att samla in synpunkter från berörda fastighetsägare, myndigheter och grannkommuner. Samrådssynpunkterna har sedan sammanställts och besvarats i en samrådsredogörelse. Vattentjänstplanen har ändrats utifrån inkomna synpunkter och ny information som kommit in. Den ändrade planen ställs nu ut för granskning. Efter granskningen kommer mindre justeringar göras om det finns behov av detta och därefter kan vattentjänstplanen antas av Eslövs kommunfullmäktige.

Eslövs vattentjänstplan och Eslövs översiktsplan

Vattentjänstplanen är ett viktigt underlag för såväl kommunens arbete med översiktsplanering som detaljplanering då den visar vilka förutsättningar det finns för kommande exploateringen utifrån ett VA-perspektiv. Om kommunen i översiktsplanen har med utbyggnadsområden där det inte finns kapacitet i det allmänna VA-nätet behöver det framgå vilka investeringar som behövs för att en exploatering ska vara möjlig och efterföljande detaljplaneprocesser behöver sedan hantera frågan. Samtidigt fungerar översiktsplanen som ett underlag till vattentjänstplanen genom att visa vilka områden som kommunen, utifrån ett planeringsperspektiv, vill prioritera för VA-utbyggnad.

Eslövs vattentjänstplan och Eslövs kommande klimatanpassningsplan

Eslövs kommun är i processen att ta fram en klimatanpassningsplan som syftar till att utveckla klimatanpassningsarbetet och därigenom öka kommunens förmåga att hantera klimatrelaterade väderhändelser.

Vattentjänstplanen och kommande klimatanpassningsplan angränsar till varandra i några avseende. I syfte att tydliggöra gränsdragningarna för de två planerna vad gäller skyfallsåtgärder kopplat till de allmänna VA-anläggningarna beskrivs åtgärder som helt ägs av VA SYD, vad gäller skydd för själva anläggningen, i vattentjänstplanen. Åtgärder som ägs av kommunen som handlar om åtgärder utanför den allmänna VA-anläggningen, exempelvis åtgärder som att identifiera framkomlighet till och från anläggningen, beskrivs i kommande klimatanpassningsplan. Det är viktigt att vid revideringar av planerna se över hur de förhåller sig till varandra och uppdatera vid behov.

Eslövs vatten

Eslövs vatten är en strategisk chefsgrupp för samordning, långsiktig gemensam planering kopplat till kommunens och VA-systemets utveckling och för ökad transparens mellan Eslövs kommun och VA SYD. År 2019 beslutade Eslövs vatten att fem strategiska planer skulle arbetas fram, VA-utbyggnadsplan, dagvatten- och översvämningsplan, nödvattenplan, sjö- och vattendragsplan samt vattenförsörjningsplan. Alla planerna är inte framtagna än. Eslövs vatten ansvarar för att kontinuerligt se över behov, revidering och uppföljning av vattenstrategiska planer som berör både VA SYD och Eslövs kommun. Utifrån lagkravet på att alla kommuner ska ha en aktuell vattentjänstplan, inkluderas även vattentjänstplanen inom ramen för Eslövs vatten. Nedan beskrivs planerna inom Eslövs vatten närmare.

Vattentjänstplan

Vattentjänstplanen syftar till att tydliggöra utvecklingen av den långsiktiga VA-försörjningen och verka som ett underlag för kommunens planering. Planen ska också tydliggöra ansvarsfördelningen kopplat till allmänt VA mellan Eslövs kommun och VA SYD. En del av den långsiktiga planeringen för VA-försörjning omfattar var VA behöver byggas ut och verksamhetsområde för VA behöver utökas. Därför omfattar vattentjänstplanen även det som nuvarande VA-utbyggnadsplan innehåller.

VA-utbyggnadsplan

När vattentjänstplanen antas i kommunfullmäktige ersätter den Eslövs kommun befintliga VA-utbyggnadsplan från 2015 och dess bilaga i sin helhet.

Dagvatten- och översvämningsplan

Eslövs kommunfullmäktige antog dagvatten- och översvämningsplan för Eslövs kommun 2020. Syftet med planen är att hitta bättre sätt att hantera dagvatten och skyfall i både planering och genomförande. Planen syftar också till att uppnå samsyn och en tydlig ansvarsfördelning kring dagvatten- och översvämningsfrågor mellan VA SYD och Eslövs kommun. Dagvatten- och översvämningsplanen innehåller flertal viktiga ställningstagande och strategier som i olika utsträckning har koppling till åtgärder i vattentjänstplanen. För att undvika dubbelstyrning har strategierna i dagvatten- och översvämningsplanen inte inkluderats i vattentjänstplanen. Planerna angränsar dock till varandra och därmed är det viktigt att vid revideringar av planerna se över hur de förhåller sig till varandra och uppdatera vid behov.

Nödvattenplan

Eslövs kommun har sedan 2023 en nödvattenplan. Syftet med nödvattenplanen är att tydliggöra ansvarsfördelning mellan VA SYD och Eslövs kommun avseende nödvatten och en övergripande plan på hur samhällets skyddsvärden ska upprätthållas vid en störning i dricksvattenleveransen.

Sjö- och vattendragsplan

Arbetet med att ta fram en sjö- och vattendragsplan påbörjades inom ramen för Eslövs vatten. När Eslövs kommun sedan började arbeta fram en miljöstrategi med tillhörande naturplan, miljöplan och klimat- och energiplan togs beslutet att delar av sjö- och vattendragsplanen i stället skulle omarbetas till ett kunskapsunderlag och finns som bilaga 2c till miljöstrategin, *Vattenmiljö i Eslövs kommun – kunskapsunderlag*.

Vattenförsörjningsplan

En vattenförsörjningsplan är inte framtagen. Vattenförsörjningsplanen ska redovisa hur vattenförsörjningen inom och utanför verksamhetsområde för dricksvatten ska säkerställas. Vattentjänstplanen omfattar delar av vattenförsörjningsplanen angående de områden som ligger inom gällande eller föreslaget verksamhetsområde för dricksvatten.

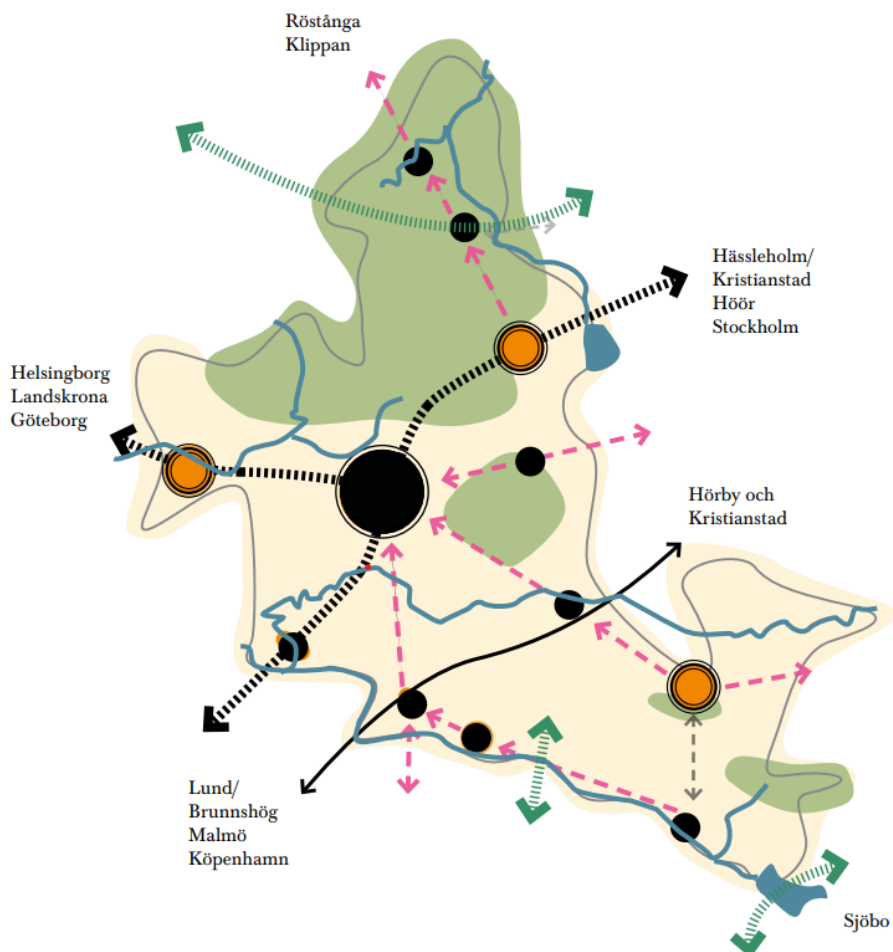
Faktorer som påverkar behovet av utbyggnad, förändring och förnyelse av den allmänna VA-anläggningen

Flera faktorer skapar ett behov av att förändra och förnya den allmänna VA-anläggningen. Faktorerna är beskrivna utifrån läget i Eslövs kommun men det är faktorer Eslövs VA-anläggning delar med stora delar av Sverige och världen. Nedan beskrivs dessa faktorer kort. Sist i planen finns mer information om lagstiftning och regelverk som styr förvaltningen och utvecklingen av den allmänna VA-anläggningen.

Befolkningen ökar och bebyggelsen förändras i Eslövs kommun

Ny bebyggelse planeras i flera av kommunens orter. Eslövs tätort ska kunna växa med 2800 bostäder fram till 2035 och ytterligare 950 bostäder i Östra Eslöv efter 2035. Dessutom planeras ett nytt verksamhetsområde nordost om Eslöv tätort. Kommunens orter planeras också att kunna växa och tillkommande planerad bebyggelse finns i bland annat Vaggarp, Marieholm, Gårdstånga, Stehag, Löberöd och Flyinge (Översiktsplan för Eslöv, antagen 2018).

När kommunens invånare blir fler innebär det att den allmänna VA-anläggningen behöver anpassas för att till exempel kunna leverera mer dricksvatten samt avleda och rena mer spillvatten. Ökad befolkning genom att nya områden byggs eller genom förtätning inom befintlig bebyggelse innebär också oftast att marken hårdgörs mer än innan vilken ökar belastningen på dagvattenssystemet. Ny bebyggelse påverkar VA-anläggningen i olika utsträckning beroende på var den tillkommer och vilka förutsättningar som finns på platsen. Kapacitet i ledningsnätet, förutsättningarna i diken och vattendrag som tar emot dagvatten och spillvatten och reningsverkens storlek skiljer sig åt i kommunens olika orter. I avsnittet *VA-förutsättningar i kommunens orter och byar* beskrivs VA-anläggningens status och förutsättningar för ytterligare bebyggelse.

Övergripande utvecklingsstrategi för Eslövs kommun, från översiktsplan 2018.

VA-anläggningens återstående livslängd

Den allmänna VA-anläggningen som är i bruk idag i Eslövs kommun har byggts ut under en period på mer än hundra år, framför allt under femtio-, sextio- och sjuttio-talet. Anläggningen åldras och underhåll, förnyelse och uppgradering är nödvändigt för att kunna leverera vatten och avlopp även i framtiden. När förnyelsearbetet inte genomförs i rätt tid ökar risken för läckor både in i och ut ur ledningarna. Ledningar som inte underhålls innebär också risk för plötsliga driftsstörningar, vilket innebär att akuta och dyra reparationsarbeten måste göras. Ur ett samhällsekonomiskt och

miljömässigt perspektiv är det alltså viktigt att genomföra förnyelsearbeten i rätt tid. Ett mått på i vilken grad förnyelse sker är den så kallade förnyelsetakten. I Eslövs kommun var förnyelsetakten för spillvatten- och dricksvattenledningar 0,36% under perioden 2017-2021 och 0,17% på dagvattenledningarna under samma period. Takten har varierat över tid, beroende på tillståndet på det befintliga ledningsnätet; vilken ålder det är på ledningarna inte den enda parametern som skapar ett förnyelsebehov. Gamla ledningar kan vara minst lika väl fungerande som nya. Förnyelsetakten i Eslövs kommun har ökat de senaste åren jämfört med tidigare men takten behöver fortsätta öka för att investeringsskulden inte ska öka.

Ledningsnätet åldras och måste förnyas

Lagstiftning och styrande regelverk

Allmänna vattentjänster styrs av både svensk och europeisk lagstiftning och direktiv. Svensk lagstiftning som styr allmänna vattentjänster är framför allt Lag om allmänna vattentjänster, Livsmedelslagen, Miljöbalken samt Plan- och bygglagen. Under den långa tid som samhället har tagit hand om vattenförsörjning och hantering av avlopp har lagstiftning och krav ändrats väsentligt. Svensk lagstiftning ska även integrera Europaparlamentets och Europarådets direktiv. När parlamentet antar direktiv som rör vattentjänster och som innebär hårdare krav jämfört med svensk lagstiftning eller praxis så

innebär detta att förutsättningarna för att leverera vattentjänster förändras. VA-anläggningen byggs för att fungera i upp emot 100 år. Därför är det viktigt att vid nybyggnation och förnyelse ta både nuvarande lagstiftning och kommande förändringar i lagstiftning som det finns kunskap om i beaktande.

Klimatförändringar

Mänskligheten går mot en framtid där den pågående globala uppvärmningen kommer medföra större problem för människor och samhällen runt om i världen. Den direkta konsekvensen är fler perioder med extremväder, såsom torka eller kraftig nederbörd med översvämningar som följd. Stora fluktuationer i vädret kommer inträffa allt oftare. Detta leder till ökad belastning på och krav på klimatanpassning av VA-systemet. Flera av dessa problem upplever vi redan idag men med ett förändrat klimat ökar både intensiteten i extremhändelser och antalet tillfällen det sker på.

De klimatförändringar som framför allt i närtid kommer att påverka den allmänna VA-anläggningen i Eslövs kommun är ökad nederbörd under vissa perioder och torka under andra perioder. Den ökade nederbörden innebär i första hand att dagvattenledningsnätet överbelastas. Dagvattenledningar i befintliga områden är byggda med en mindre kapacitet än de ledningar som läggs idag. Kombinationen av att äldre dagvattenledningar byggdes med en mindre kapacitet och framtidens kraftigare regn innebär att det finns risk att det oftare kommer att ske marköversvämningar, det vill säga att ledningsnätet är överfullt. Det finns inga lagkrav på att anpassa det befintliga ledningsnätet till dagens standard och framtidens kraftigare regn. Om det finns felkopplingar inne på privata fastigheter och dagvatten därmed leds till spillvattenledningar kan även spillvattennätet överbelastas med källaröversvämningar, bräddningar på ledningsnätet och i pumpstationer samt försämrad rening på reningsverken till följd. Detta är redan idag ett problem i Eslövs kommun men ökade regnmängder i samband med klimatförändringar kommer att förvärra dessa problem.

Klimatförändringarna ökar även risken för riktigt stora regn, skyfall. Hur den allmänna VA-anläggningen påverkas och åtgärder för att säkra den allmänna VA-anläggningens funktion vid ett skyfall behandlas i denna plan (se mer under delkapitlet *Kontinuitetsarbete inklusive skyfallsplanering*).

Även höga vattennivåer i sjöar och vattendrag i kommunen skapar utmaningar för VA-anläggningen, både idag och på sikt. Det handlar framför allt om att förutsättningarna för avledning av dagvatten och renat spillvatten förändras.

I nuläget innebär torka i första hand att efterfrågan på vatten ökar. Konsekvensen av detta är att efterfrågan kan överskrida kapaciteten för att bereda och distribuera dricksvatten. På längre sikt kan torka ge större problem med vattentillgång. Utöver torkans påverkan på dricksvattenförsörjningen kan klimatförändringen i form av höjda temperaturer och förändrade nederbördsmonster resultera i kvalitetsförändringar på råvatten som kan medföra behov av annan beredningsprocess för att producera ett bra dricksvatten. Torka påverkar även tillgången till grundvatten, i Hurva finns det problemet redan idag. Låga nivåer av grundvatten kan medföra att tillgången på råvatten påverkas, eftersom den konkurrerar med uttag av vatten för bevattning av jordbruksmark. Det kan göra att områden i kommunen som idag bedöms kunna lösa sin dricksvattenförsörjning med enskilda brunnar, i framtiden behöver allmänt dricksvatten. Kraftiga förändringar av grundvattennivåer, såväl låga som höga nivåer, kan även innebära att markstabiliteten blir sämre. Detta påverkar livslängden på ledningar och innebär ökade underhållskostnader.

Ansvar kopplat till den allmänna VA-anläggningen

Kommunens ansvar

Kommunen har enligt Lagen om allmänna vattentjänster (LAV) skyldighet att ordna vattenförsörjning och avlopp för viss bebyggelse. Skyldigheten gäller om det finns ett behov sett till människors hälsa och behovet av att skydda miljön. Det är kommunfullmäktige i kommunen som fattar beslut om vilka fastigheter som har behov av tillgång till allmänt vatten och avlopp. Det område där kommunen har beslutat att det ska finnas kommunalt vatten och avlopp kallas för verksamhetsområde.

Kommunen förser fastigheter inom verksamhetsområdet med vatten och avlopp genom en allmän VA-anläggning som ägs, byggs ut och underhålls av kommunens VA-huvudman.

Kommunen kan själv vara VA-huvudman, men uppdraget kan också läggas ut på ett bolag eller ett förbund. I Eslöv är det VA SYD som är VA-

huvudman. VA SYD är ett kommunalförbund och ägs förutom av Eslövs kommun även av Burlövs kommun, Lomma kommun, Lunds kommun, Malmö stad och Svedala kommun. Oavsett vilken typ av organisation som är VA-huvudman ska kommunen ensam eller tillsammans med andra kommuner alltid ha en majoritet av beslutsmakten över VA-huvudmannen.

Förutom det ansvar som kommunen har enligt LAV är kommunen också fastighetsägare och har där samma ansvar och rättigheter som övriga fastighetsägare, se nedan under Fastighetsägares ansvar.

Plan- och bygglagen, PBL (2010:900), reglerar kommunens fysiska planering av mark och vatten i form av översiktsplanering och detaljplanering. Varje kommun har ett ansvar och planmonopol för att planera sina mark- och vattenområden. Mark och vatten ska användas till det som är mest lämpligt och hänsyn ska tas till både enskilda och allmänna intressen. Lokalisering av bebyggelse ska ske med hänsyn till möjligheterna för vatten- och avloppsförsörjning.

Kommunen ansvarar för tillsyn enligt miljöbalken på bland annat mindre avloppsreningsverk, enskilda avlopp och ledningsnät.

VA-huvudmannens ansvar

VA SYD är VA-huvudman i Eslövs kommun. Som VA-huvudman ansvarar VA SYD för den allmänna VA-anläggningen. Den allmänna VA-anläggningen består bland annat av ledningar, pumpstationer, tryckstegringsstationer, avloppsreningsverk, vattenverk och öppna dagvattenanläggningar. Som VA-huvudman ska VA SYD se till att den allmänna VA-anläggningen fungerar, med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön. Dricksvatten är ett livsmedel som ska klara högt ställda kvalitetskrav och det ska vara tillräckligt bra tryck i ledningarna. Spillvatten ska kunna ledas bort från fastigheter och renas enligt de krav som tillsynsmyndigheten ställer. Dagvatten ska också ledas bort så att det inte orsakar översvämningar under normala förhållanden och även renas vid behov. Det finns inga lagkrav på att anpassa det befintliga ledningsnätet till dagens standard och framtidens kraftigare regn. Om en fastighetsägare får skador på sin fastighet utreds orsaken och om den allmänna VA-anläggningen visat sig ha brister kan VA SYD behöva betala ersättning för hela eller delar av den ekonomiska skada som fastighetsägaren lidit.

Sydvattens ansvar

Eslövs kommun är sedan 1966 delägare i Sydvatten. Bolagets uppdrag är att producera dricksvatten till de 17 ägarkommunerna med totalt 1 miljon invånare. Sydvatten äger och driver Bolmentunneln, de två vattenverken Ringsjöverket och Vombverket samt huvudledningssystemet för distributionen av dricksvatten. Sydvatten distribuerar vatten till bolagets delägarkommuner som ansvarar för ledningsnätet inom respektive kommun.

Fastighetsägarens ansvar

Fastighetsägaren har ansvar för ledningar och egna vatten- och avloppsinstallationer inom fastigheten. Med fastighet menas hela tomten, inte bara byggnader. Detta gäller också anordningar för skydd mot inträngande avloppsvatten, till exempel bakvattenstopp av olika slag. Ansvaret gäller från anslutningspunkten i gatan som brukar ligga ungefär en halv meter utanför tomtgränsen. Fastighetsägaren har ansvar för att avvattna sin tomt. Det innebär att ta hand om vattnet som faller på den egna fastigheten och leda det till anslutningspunkten.

Länsstyrelsens ansvar

Länsstyrelsen utövar tillsynen över att kommunen fullgör skyldigheten enligt 6 § att tillgodose behovet av vattentjänster, det vill säga att kommunen bygger ut allmänt VA där det finns behov.

Status på och utveckling av den befintliga anläggningen

I detta kapitel beskrivs nuläget och den långsiktiga planen för den allmänna VA-anläggningen som tjänar bebyggelsen i Eslövs kommun. De åtgärder som beskrivs i den långsiktiga planen ska genomföras av VA SYD om inget annat nämns. Åtgärderna kräver dock samarbete med bland annat Eslövs kommun.

Dricksvatten

Nuläge

Merparten av det dricksvatten som VA SYD distribuerar i Eslövs kommun produceras av Sydvatten. Eslövs kommun är sedan 1966 delägare i Sydvatten. Bolagets uppdrag är att producera dricksvatten till de 17

ägarkommunerna med totalt 1 miljon invånare. Sydvatten äger och driver Bolmentunneln, de två vattenverken Ringsjöverket och Vombverket samt huvudledningssystemet för distributionen av dricksvatten. Sydvatten distribuerar vatten till bolagets delägarkommuner som ansvarar för ledningsnätet inom respektive kommun.

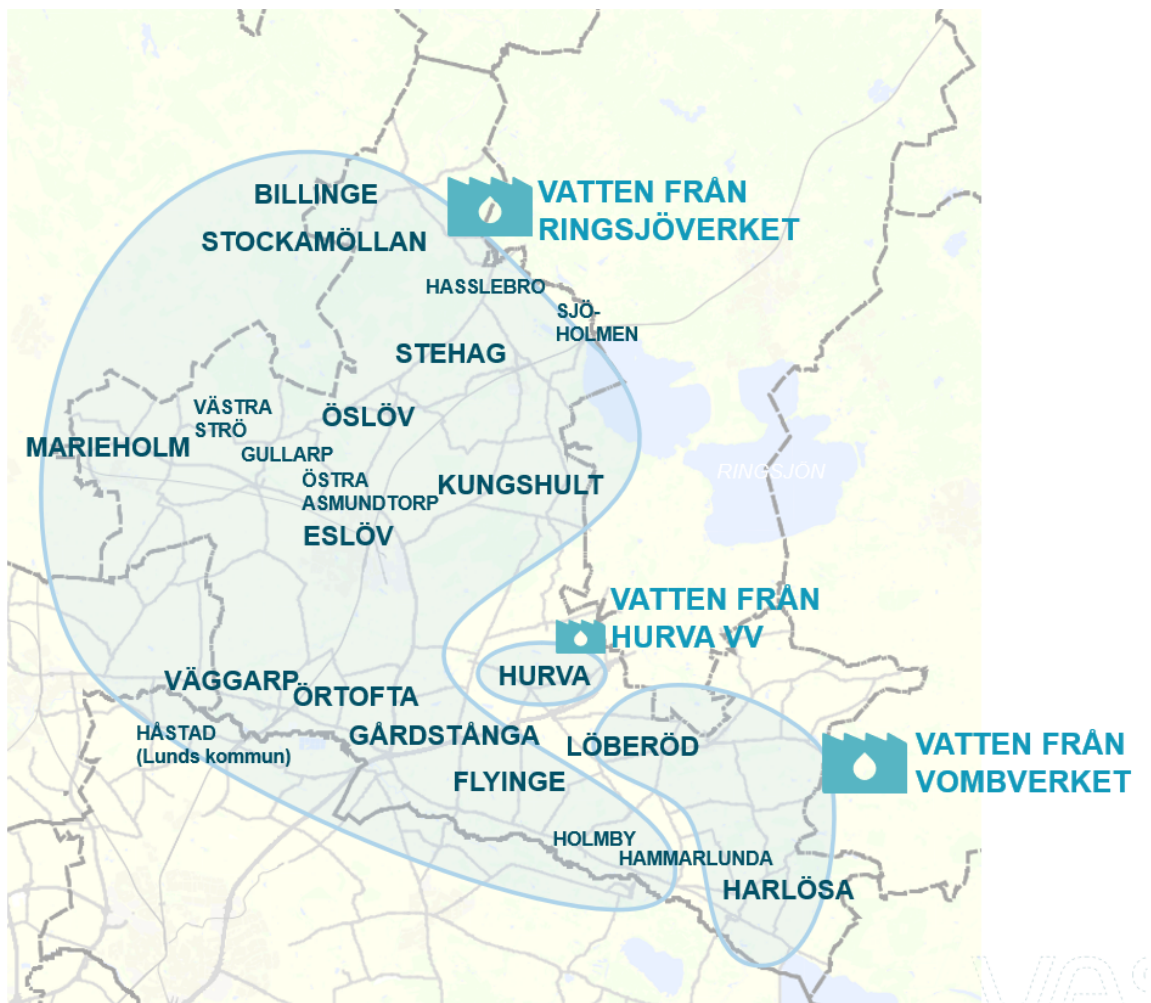
VA SYD förser kunder i Eslövs kommun med knappt 3 miljoner m³ dricksvatten årligen. Ungefär hälften av vattnet förbrukas av hushåll och hälften av verksamheter.

Eslövs tätort, Billinge, Stockamöllan, Hasslebro, Stehag, Sjöholmen, Marieholm, Örtofta/Väggarp, Kungshult, Flyinge, Gårdstånga, Västra Strö, Gullarp, Stabbarp, Holmby och Hammarlunda får vatten som har producerats vid Sydvattens anläggning Ringsjöverket i Stehag i Eslövs kommun. Här renas råvatten som kommer från sjön Bolmen i södra Småland. Löberöd och Harlösa får vatten från Vombverket i Lunds kommun. Där renas råvatten från den intilliggande Vombsjön.

Orten Hurva har ett eget vattenverk som hämtar råvatten från en brunn belägen i tätorten. Brunnen kan i nuläget inte försörja samhället under sommartid om inte bevattningsförbud införs. Förutsättningarna för att borra en ny brunn är dåliga enligt de bedömningar som gjorts.

Samtliga råvattentäkter som används för produktion av dricksvatten till VA SYDs kunder i Eslövs kommun är skyddade med vattenskyddsområde.

Den äldsta kända ledningen för dricksvatten som är i bruk är från 1922 och den ligger i Eslövs tätort. Dricksvattenledningsnätet i Eslövs kommun har i huvudsak byggts ut sedan 40-talet med en topp under 60-talet. Även under 2000-talet har en stor utbyggnad av dricksvattenanläggningen skett i samband med att bebyggelsen har byggts ut i Eslövs olika orter och byar.

Bilden visar från vilka vattenverk de olika orterna i Eslövs kommun får sitt dricksvatten.

Generellt är dricksvattenförsörjningen för VA SYDs kunder i Eslövs kommun, förutom till Hurva (se ovan), tillfredsställande. Systemet är byggt så att försörjningen är säker, både vid normala förhållanden och om vatten till exempel behöver stängas av på något ställe. Billinge och Stockamöllan hade tidigare egna vattenverk men dessa har ersatts av dricksvatten från Ringsjöverket. Åtgärder har även gjorts för att förbättra redundansen i dricksvattenförsörjning för Eslövs tätort.

För Gårdstånga finns begränsad kapaciteten i ledningsnätet. Det får som konsekvens att det finns problem med trycket hos vissa kunder.

Status på VA SYDs dricksvattenledningsnät i Eslövs kommun har bedömts utifrån hur mycket vattenförluster som finns på ledningsnätet. 2023 var vattenförlusterna drygt 10% från det allmänna ledningsnätet. Vattenförluster beror i huvudsak på skicket på ledningarna som i sin tur beror på till exempel ledningarnas ålder, hur ledningsnätet har skötts, om det utsatts för till exempel snabba temperatursvängningar och om ledningarna utsatts för rörelser i marken. Oftast behöver vattenförlusterna åtgärdas genom att ledningarna förnyas. Det finns ett behov av förnyelse av ledningsnätet men ledningsnätets status är sällan något som märks för VA SYDs kunder utan detta påverkar framför allt VA SYD i form av kostnader för vatten som läcker ut innan det når kunderna. Förnyelsetakten i Eslövs kommun de senaste åren har varit 0,9 km/år eller 0,36 % av vattenledningsnätet (snittvärde 2017–2021). Det nationella snittet på förnyelse av dricksvattennätet är 0,52%¹. Med den förnyelsetakt som finns idag ökar riskerna för skador på ledningar och mark men även, om delar av ledningsnätet blir trycklöst, att grundvatten läcker in och förorenar dricksvattnet.

Nödvattenförsörjning

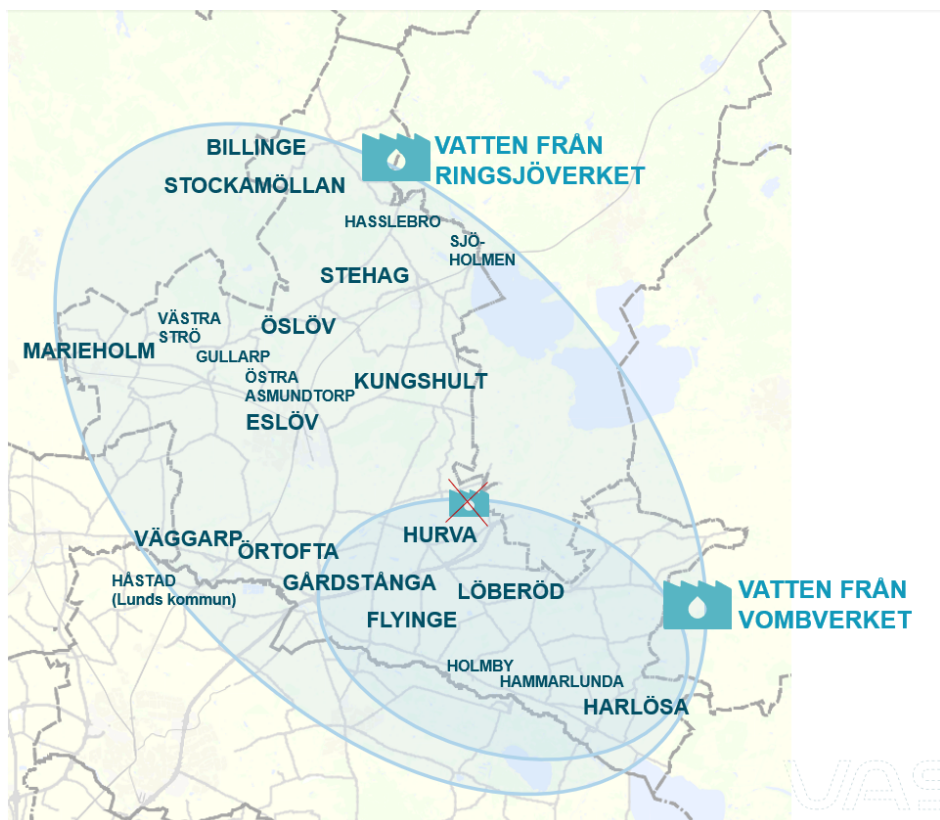
Vid händelse av att den ordinarie dricksvattenanläggningen inte fungerar, är ur bruk eller att vattnet är förorenat och föroreningen inte kan kokas bort, kan vatten behöva distribueras på annat sätt för att i möjligaste mån upprätthålla dricksvattenförsörjning till allmänhet och prioriterade verksamheter. Sedan hösten 2023 har Eslövs kommun en nödvattenplan som ska användas som stöd inför, under och efter ett avbrott i vattenleveransen. Nödvattenplanen har tagits fram gemensamt av kommunen och VA SYD.

Långsiktig plan för den allmänna dricksvattenanläggningen

Sydvatten arbetar med att säkra kvaliteten på och skyddet av råvattnet samt med att skapa ett robust system för överföring till VA SYD. Vidare planerar Sydvatten för att Bolmen ska bli den primära råvattentäkten för båda sina vattenverk varvid Vombsjön kommer ha funktionen av en reservvattentäkt. Skyddet av råvattnet innebär att vattenskyddet runt råvattentäkterna ska utvecklas genom samarbete med kommuner och övriga intressenter kring vattentäkter. Övervakning av föroreningar i vattenmiljön,

¹ Svensk vattens investeringsrapport 2023

till exempel PFAS, är en viktig strategi. Även forskning om hur markanvändning och klimatförändringar påverkar vattenkvaliteten är viktiga åtgärder. Sydvatten arbetar för en god redundans i leveransen till kommunerna genom att öka kapaciteten för beredning av vatten vid vattenverken samt genom att öka kapaciteten för att ha flera alternativa vägar för att distribuera vattnet till kommunerna. Sydvatten arbetar också med att förbättra skalskyddet genom att försvåra intrång till såväl produktionsanläggningarna som yttre anläggningar.

Bilden visar kommunens långsiktiga plan för dricksvattenförsörjning.

På kort sikt planeras VA SYDs vattenverk i Hurva att läggas ner och Hurva planeras att kopplas samman med orter som redan i dag får sitt dricksvatten från Vombverket. På lång sikt planeras en omkoppling av distributionsnätet i sydöstra delen av Eslövs kommun. Orterna Löberöd, Harlösa, Flyinge, Gårdstänga, Hammarlunda och Holmby kommer då att försörjas från både Ringsjöverket och Vombverket. Åtgärderna syftar till att öka dricksvattenförsörjningens robusthet i orterna och att Hurva ska få lika god tillgång till dricksvatten som övriga orter i kommunen.

Förnyelsetakten på ledningsnätet behöver öka de kommande åren för att minska risken för driftstörningar och avbrott och för att inte investeringsskulden ska öka. En ökad förnyelsetakt syftar också till att minska vattenförlusterna.

VA SYD arbetar med olika planer för planering av åtgärder på den allmänna VA-anläggningen i Eslövs kommun. Bland annat kommer VA SYD att ta fram en dimensionsplan för dricksvattennätet i Eslövs kommun.

Dimensionsplanen ska identifiera de delar av ledningsnätet där åtgärder behöver göras och även ge förslag på om ledningar behöver annan dimension. De förstärkningar som behöver göras bör till stor del sedan kunna genomföras i samband med exploateringar och andra projekt, till exempel ombyggnad av gator eller omläggning av andra ledningar. VA SYD tar även fram en strategisk ledningsnätsplan för samtliga vattenslag. Ledningsnätsplanen identifierar var större åtgärder behövs för att upprätthålla ledningsnätets funktion.

I samband med exploateringar behöver ofta förstärkningar på dricksvattennätet utföras. Detta gäller bland annat i östra Eslöv och Vaggarp.

Både Sydvatten och VA SYD har ett långsiktigt arbete med att minska dricksvattenförbrukningen.

Sammanfattning av åtgärder för dricksvattenförsörjning som påbörjas inom vattentjänstplanens tidshorisont (2037):

- Ny överföringsledning för dricksvatten Södra Sandby-Flyinge-Hurva. Nedläggning av Hurva Vattenverk. Åtgärden syftar till att lösa stabil vattentillgång för Hurva samt att skapa större redundans för orternas dricksvattenförsörjning. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Förnyelse av dricksvattennätet. Åtgärden syftar till att minska läckage och risker för driftstörningar. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Förstärkningar inom östra Eslövs tätort. Åtgärden syftar till att möjliggöra utbyggnaden av östra Eslöv. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Förstärkningar i samband med exploatering för att skapa förutsättningar för den nya bebyggelsen. Ansvaret ligger inom VA SYDs ansvar.

- Sammankoppling av dricksvattensystemet i sydöstra kommundelen. Åtgärden syftar till att öka redundansen för dricksvattenförsörjningen i orterna. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Ta fram dimensionsplan för dricksvattennätet i kommunen. Åtgärden syftar till att ge vägledning för VA SYDs åtgärder på dricksvattennätet. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Ta fram strategiska ledningsnätsplaner för Eslövs tätort och systemet i sydöstra kommundelen. Åtgärden syftar till att identifiera strategiskt viktiga åtgärder på ledningsnätet. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Kartering av anläggningsdelar som är utsatta vid skyfall samt åtgärdsplanering för att minska riskerna. Åtgärden syftar till att upprätthålla den allmänna VA-anläggningens funktion även vid skyfall. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar men åtkomst till anläggningsdelar behöver utredas och åtgärdas i samverkan med Eslövs kommun.
- Säkra kvaliteten på befintliga råvattentäkter. Denna åtgärd behöver olika aktörer arbeta med men den åtgärd som åsyftas här ligger inom Sydvattens ansvarsområde
- Öka robustheten på överföringssystemet mellan produktion och Eslövs kommun. Åtgärden ligger inom Sydvattens ansvarsområde
- Verka för att minska vattenanvändningen Åtgärden ligger inom Sydvattens ansvarsområde men behöver ske i samverkan med VA SYD och Eslövs kommun.

Spillvatten

Nuläge

Rening av spillvatten

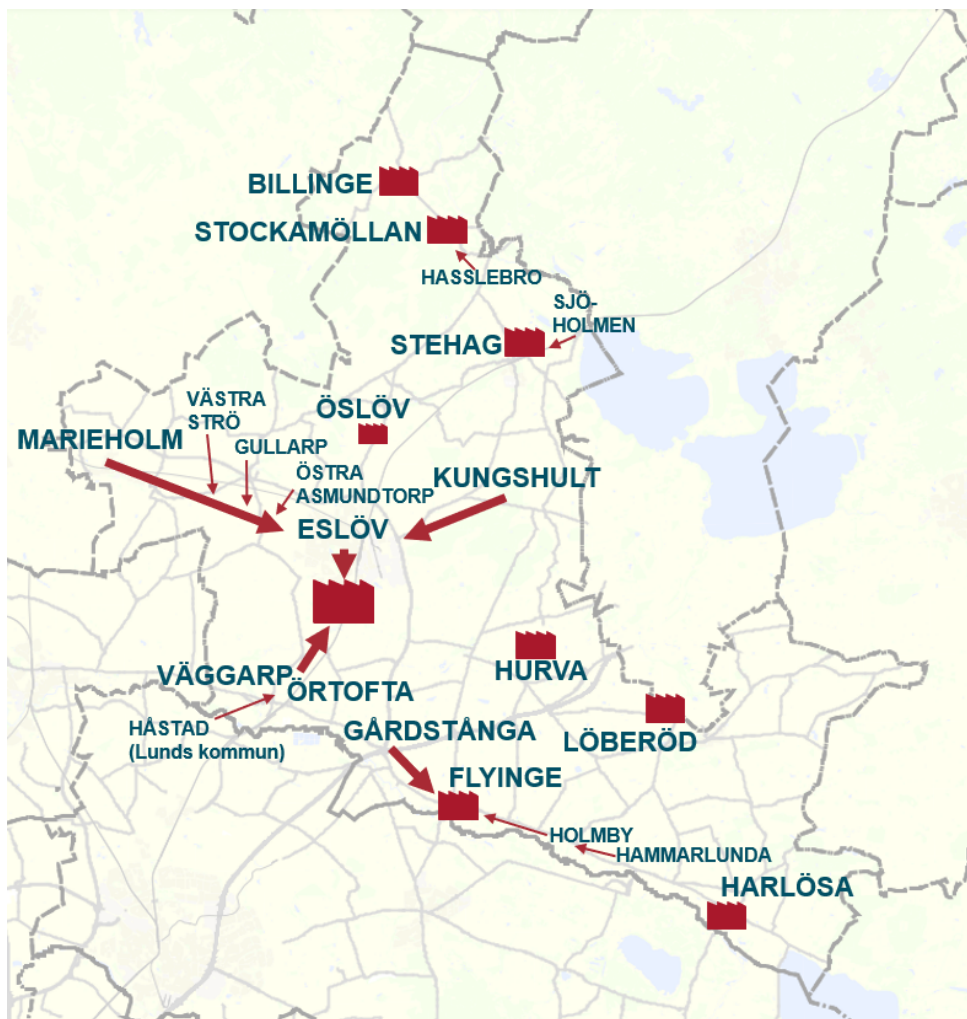
I Eslövs kommun finns ett flertal avloppsreningsverk, ARV, av olika storlekar. Ellinge är kommunens största avloppsreningsverk och det tar emot spillvatten från Eslövs tätort, Gullarp, Östra Asmundtorp, Stabbarp, Västra Strö, Kungshult, Marieholm och Örtofta. Inom upptagningsområdet finns även verksamheter som har stor påverkan på Ellinge, framför allt Orkla food.

I Eslövs kommun finns även åtta mindre avloppsreningsverk, alla byggda under 1960- och 70-talet. Dessa verk är mycket olika stora, från Öslövs ARV med drygt 35 anslutna personer till Flyinge ARV med knappt 1500 personer anslutna (siffror från 2024). Det renade vattnet från avloppsreningsverken leds till vattendragen Eslövsbäcken, Bråån, Rönne å och Kävlingeån.

Nya, hårdare krav på rening och ökande belastning innebär att Eslövs avloppsreningsverk behöver byggas om. Det arbetet har pågått sedan 2018. De flesta avloppsreningsverken är endast byggda för avskiljning av organiskt material medan det idag även krävs rening av fosfor. Ombyggnad har skett av Billinge ARV och Stockamöllans ARV.

Ellinge ARV har idag en bra rening och uppfyller de krav som ställs på verket. Bedömd ökad belastning från både ny bebyggelse och utökning av Orkla Food innebär dock att verket behöver byggas om på sikt, där nya krav i EUs avloppsdirektiv troligen också kommer ställa krav på utökad rening.

Till verken leds, förutom spillvatten, också stora mängder regn- och grundvatten, så kallat tillskottsvatten (se mer om tillskottsvatten under ledningsnät nedan). Stora mängder tillskottsvatten innebär att allt vatten som kommer in till verken inte kan renas. Avloppsreningsverken behöver antingen byggas för att kunna hantera stora flöden eller så behövs åtgärder på ledningsnätet. I vissa fall behövs båda dessa åtgärder eftersom det inte helt går att bygga bort problemen med tillskottsvatten.

Bilden visar var spillvatten från orterna i Eslövs kommun renas.

Ledningsnät

Ledningsnätet för spillvatten består av ledningar och pumpstationer och dessa ska leda bort spillvatten från enskilda fastigheters förbindelsepunkt till avloppsreningsverken. Spillvatten fördröjs i vissa orter i magasin för att inte överbelasta pumpstationer och ledningar nedströms.

Ett åldrande ledningsnät

Stora delar av ledningsnätet byggdes under rekordåren på 1960 och 1970-talet men det finns även betydligt äldre ledningar. Det material som använts för spillvatten historiskt är betong. På senare år har andra material börjat användas i större skala, bland annat för att kunna utföra schaktfri renovering av ledningarna. Allteftersom ledningarnas ålder ökar, ökar problemen med

tillskottsvatten och eftersom ledningarna är av betong finns även risk för att ledningarna ska kollapsa när de åldras. Förnyelsetakten i Eslövs kommun de senaste åren har varit 0,7 km/år eller 0,36% av det spillvattennätet (snittvärde 2017–2021). Det nationella snittet på förnyelse av spillvattenledningar är 0,51%². Om förnyelsetakten fortsätter att ligga på samma nivå även framåt så ökar risken för att ledningarna kollapsar men framför allt ökar problemen med tillskottsvatten.

De östra delarna av Eslövs tätort utreddes specifikt i samband med framtagande av fördjupningen av översiktsplanen för östra Eslöv. Utredningen bekräftar bilden av ett stort behov av ökad förnyelse av ledningsnätet.

Kombinerade områden

Ledningsnätet för spillvatten ska oftast inte ta emot regn men i vissa områden är ledningsnätet byggt för att ta emot både spillvatten och dagvatten. Ledningar där både spillvatten och regn och dräneringsvatten går till samma ledningar kallas kombinerat ledningsnät. Kombinerade ledningsnät byggdes fram till 1960-talet. Eslövs tätort och Löberöd har områden med kombinerat ledningsnät. Totalt är 16% av ledningsnätet i Eslövs tätort kombinerat. I Löberöd handlar det om mindre områden. I Eslövs tätort har separering gjorts i samband med andra arbeten. Detta har tydligt avlastat de stora ledningsstråken i orten.

Tillskottsvatten

Regn och dräneringsvatten men även grundvatten kan ta sig in i spillvattennätet även om det inte är avsett. Detta kallas för tillskottsvatten. Orsaken till tillskottsvatten kan vara felkopplade husgrundsdräneringar, felkopplade tak- och gatuytor och otäta ledningar på både privat och allmän mark. Tillskottsvatten innebär stora belastningar på pumpstationer och avloppsreningsverk men ökar även risken för källaröversvämningar och bräddningar av orenat avloppsvatten till recipienten. I Eslövs kommun är spillvattennätet starkt påverkat av tillskottsvatten vilket även påverkar avloppsreningsverken. Värst är det i Billinge där ca 90% av det vatten som kommer in till avloppsreningsverket är tillskottsvatten men många andra av

² Svenskt vattens investeringsrapport 2023

kommunens verk har runt 80% tillskottsvatten. I Marieholm innebär mängderna tillskottsvatten att det sker bräddning av stora mängder spillvatten vid Marieholms pumpstation.

Tillskottsvatten är en av de största utmaningarna för VA-anläggningens funktion i Eslövs kommun. Vissa åtgärder har gjorts på det allmänna spillvattenledningarna men undersökningar i områden med mycket tillskottsvatten visar att det behövs ett fortsatt förnyelsearbete på allmänna ledningar och åtgärder inne på enskilda fastigheter. I samband med att åtgärder för att minska tillskottsvatten utreds behöver även påverkan på dagvattenssystemet undersökas så att problemet förvärras någon annan stans.

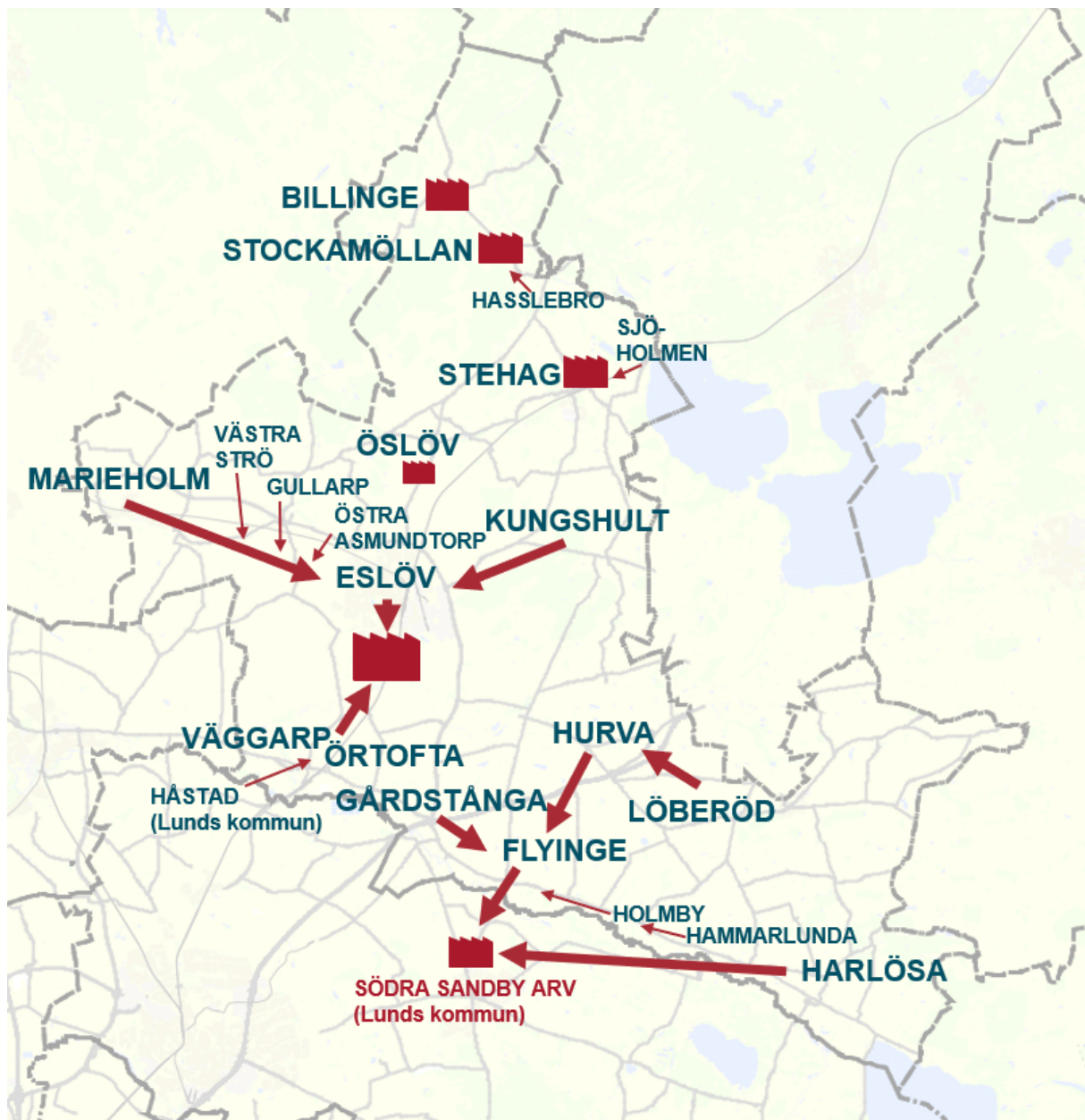
Återvinning av slam

Ellinge har under 2023 mottagit slam från övriga ARV i kommunen men även från stora livsmedelsindustrier och från Sjölanda ARV, Källby ARV och Södra Sandby ARV. På Ellinge ARV pågår ett projekt, testbed Ellinge, vars huvudsakliga syfte är att skapa underlag till svenska VA-verks vägval för hållbar slamhantering- och avsättning. Projektet är en pilotstudie där torkning och pyrolys³ ska ske av avloppsslam från olika avloppsreningsverk. Projektet ska:

- Erhålla drifterfarenheter och optimera driftbetingelser för torkning och pyrolys av olika typer av avloppsslam.
- Skapa nya, bättre marknadsanpassade gödselprodukter av avloppsslam.
- Skapa en innovationsplattform för framtida, alternativ slamhantering.

³ Pyrolys är en upphettning av organiskt material i en syrefri miljö där fosfor stannar kvar i slammet och där en del av kolet inte försvinner som koldioxid och bidrar till växthusgasutsläpp.

Långsiktig plan för den allmänna spillvattenanläggningen

Bilden visar kommunens långsiktiga plan för hantering av spillvatten.

Avloppsreningsverk

VA SYDs långsiktiga plan för spillvattenrening är att ha kvar de mindre avloppsreningsverk som finns i norra delen av kommunen, det vill säga Billinge ARV, Stockamöllan ARV och Stehags ARV. De har eller ska byggas om för att klara dagens krav på rening, befolkningsökning och även

för att till viss del kunna ta emot en del tillskottsvatten. Stockamöllan ARV klarar reningskraven för dagens och planerad bebyggelse men åtgärder för att komma tillrätta med tillskottsvatten behöver göras för att undvika ännu en ombyggnad av verket på sikt. Stehags ARV planeras byggas om. Även Öslövs ARV planeras behållas men anläggningen behöver åtgärdas, vilket är under utredning.

I södra kommundelen föreslås Ellinge ARV finnas kvar. Utredning om framtida Ellinge ska starta 2025. Behovet av eventuell tillbyggnad beror till stor del på livsmedelsindustrin Orkla, vars spillvatten behandlas på Ellinge. Så länge befolkningsökning sker som prognostiserat och om Orkla inte utökar eller ändrar sitt innehåll i avloppsvattnet (framförallt kväveinnehåll) så behöver Ellinge ARV inte byggas om inom vattentjänstplanens tidshorisont, det vill säga inte innan 2037. Ökade reningskrav på till exempel läkemedelsrening och förändrad belastning kan innebära att verket behöver stå klart tidigare och arbetet med nytt tillstånd behöver komma igång innan 2037.

I sydöstra kommundelen planeras alla avloppsreningsverk att på sikt läggas ner och spillvatten ska föras över till Södra Sandbys avloppsreningsverk i Lunds kommun. De åtgärder som ligger inom vattentjänstplanens tidshorisont är nedläggning av Flyinge och Harlösa ARV men på sikt planeras även Löberöds och Hurva ARV att läggas ner. För att klara befolkningsökningen och stora mängder tillskottsvatten byggs Löberöds ARV om, en ombyggnad som pågår. Det kommer även att behövas åtgärder på Harlösa ARV i väntan på överföringen till Södra Sandby ARV.

Södra Sandby ARV behöver byggas om för att klara den framtida belastningen på verket. En första ombyggnad sker inom det tillstånd som finns för avloppsreningsverket men som inte tagits i bruk och planeras påbörjas inom vattentjänstplanens tidshorisont. Den ombyggnaden behövs dels för att verket ska klara befolkningsökningen i Södra Sandby men även för att kunna klara att ta emot spillvatten från Flyinge, Gårdstånga och Harlösa i Eslövs kommun och från Revinge och Revingehed i Lunds kommun. På sikt behövs ett nytt tillstånd för Södra Sandby ARV för att verket ska klara den planerade befolkningsökningen i anslutna orter och för att kunna ta emot spillvatten från Löberöd och Hurva. När den andra ombyggnaden behöver ske beror på hur befolkningsökningen blir i orterna. Arbetet med att söka nytt tillstånd kommer att behöva startas inom vattentjänstplanens tidshorisont.

Ledningsnät

Det har genomförts ett flertal utredningar för att definiera problem och föreslå åtgärder för ledningsnätet i Eslövs kommun. VA SYD ska ta fram en strategisk ledningsnätsplan för Eslövs tätort och även för sydöstra kommundelen, vilket på sikt kommer öka kunskapen om det långsiktiga behovet som finns för ledningsnätet i kommunen. Den strategiska ledningsnätsplanen kommer också ge möjlighet att testa hur olika scenarier, som till exempel minskning av tillskottsvatten från kringliggande orter eller separering av det kombinerade ledningsnätet. I samband med exploateringar behöver ofta förstärkningar på spillvattennätet utföras.

Ett åldrande ledningsnät

Förnyelsebehovet beror på ledningarnas status. Förnyelsetakten behöver fördubblas de kommande åren för att minska risken för driftstörningar och avbrott. En ökad förnyelsetakt syftar också till att minska problemen med tillskottsvatten.

Kombinerat ledningsnät

För att Eslövs tätort ska kunna fortsätta att expandera, inte minst i östra Eslöv, behöver separering av kombinerade ledningar fortsätta.

Tillskottsvatten

Ortsspecifika mätningar och utredningar avseende tillskottsvatten har genomförts i Marieholm och Stehag där tillskottsvattenproblematiken är stor. Därefter behöver Hurva, Stockamöllan, Löberöd, Harlösa, Billinge och Kungshult utredas och åtgärder vidtas. Generellt finns det ett stort behov av att minska mängden tillskottsvatten i ledningsnätet. Innan överföring av spillvatten till Södra Sandbys ARV kan ske behöver åtgärder för att minska tillskottsvatten i orterna i sydöstra kommundelen utföras. För Kungshult behöver tillskottsvattenproblematiken minska för att utbyggnad av Berga (Kastberga/Nr 3-vägen) ska kunna ske.

VA-utbyggnad

Ett antal samhällen eller bebyggelsegrupper har konstaterats ha ett behov av allmänt spillvatten. Till dessa områden ska spillvatten byggas ut. Se vidare om denna bedömning i delen om VA-utbyggnad.

Sammanfattning av åtgärder för spillvattenhantering som påbörjas inom vattentjänstplanens tidshorisont (2037):

- Utredda och fortsätta åtgärda tillskottsproblematiken i kommunen. Detta gäller för alla orter i kommunen utom Eslövs tätort. Åtgärden syftar till att minska belastningen på avloppsreningsverk, minska bräddningar och minska risk för källaröversvämningar. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar men kräver även åtgärder av privata fastighetsägare på deras egna VA-installation.
- Förnyelse av spillvattennätet. Åtgärden syftar till att minska tillskottsvattenproblematiken och risken för driftsstörningar. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Separering av ledningsnätet i Eslövs tätort. Åtgärden syftar till att minska flödesbelastningen på Ellinge ARV och minska risken för källaröversvämningar i Eslövs tätort. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Ny överföringsledning för spillvatten Harlösa-Södra Sandby. Nedläggning av Harlösa ARV. Åtgärden syftar till att skapa en långsiktig lösning för spillvattenhanteringen för Harlösa. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Ny överföringsledning och pumpstation för spillvatten Södra Sandby-Flyinge-Hurva. Nedläggning av Flyinge ARV. Åtgärden syftar till att skapa en långsiktig lösning för spillvattenhanteringen för Flyinge och Gårdstånga samt förbereda för nedläggning av Hurva ARV. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Förstärkningar i samband med exploatering för att skapa förutsättningar för den nya bebyggelsen. Ansvaret ligger inom VA SYDs ansvar.
- Utredda och utföra tillfälliga lösningar för Harlösa ARV. Åtgärden syftar till att förbättra reningen innan överföring till Södra Sandby ARV kan ske. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Färdigställa ombyggnaden av Löberöds ARV. Åtgärden syftar till att förbättra reningen så att avloppsreningsverket klarar krav på rening för den befolkningsökning som pekas ut i översiktsplanen. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Utredda ombyggnad av och bygga om Stehags ARV. Åtgärden syftar till att förbättra reningen så att avloppsreningsverket klarar krav på rening för den befolkningsökning som pekas ut i översiktsplanen. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Utredda och utföra ombyggnad av Södra Sandby ARV inom befintligt tillstånd. Åtgärden syftar till att skapa utrymme för

bebyggelseutveckling inom de närmaste 10-15 åren. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.

- Ta fram strategiska ledningsnätsplaner för Eslövs tätort och systemet i sydöstra kommundelen. Åtgärden syftar till att identifiera strategiskt viktiga åtgärder på ledningsnätet. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Tillståndsprocess för utökning av Södra Sandby ARV. Åtgärden syftar till att skapa en långsiktig lösning för spillvattenhanteringen för orterna kring Kävlingeån i Eslövs och Lunds kommun. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Tillståndsprocess för utökning av Ellinge ARV. Åtgärden syftar till att skapa förutsättningar för bebyggelse- och verksamhetsutveckling inom Ellinges upptagningsområde samt att klara nya krav på rening. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Utbyggnad av spillvatten till Arup/Kungabacken. Åtgärden syftar till att förbättra vattenkvaliteten i Bråån. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Utbyggnad av spillvatten till Berga/Kastberga. Åtgärden syftar till att förbättra vattenkvaliteten i Saxån. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Utbyggnad av spillvatten till Bosarps Jär. Åtgärden syftar till att förbättra vattenkvaliteten i Saxån. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Utbyggnad av spillvatten till Högseröd. Åtgärden syftar till att förbättra vattenkvaliteten i Bråån. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Utbyggnad av spillvatten till Östra Karaby. Åtgärden syftar till att förbättra vattenkvaliteten i Bråån. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Utbyggnad av spillvatten till Brödåkra/Utteröd. Åtgärden syftar till att förbättra vattenkvaliteten i Kävlingeån. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Kartering av anläggningsdelar som är utsatta vid skyfall samt åtgärdsplanering för att minska riskerna. Åtgärden syftar till att upprätthålla den allmänna VA-anläggningens funktion även vid skyfall. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar men åtkomst till anläggningsdelar behöver utredas och åtgärdas i samverkan med Eslövs kommun.

- Fortsätta testa strategier och metoder för återanvändning av spillvatten. Åtgärden genomförs av VA SYD.

Sammanfattning av åtgärder för spillvattenhantering efter 2037:

- Överföringsledning för vatten och spillvatten Hurva-Löberöd samt nedläggning av Hurvas och Löberöds ARV. Åtgärden syftar till att skapa en långsiktig lösning för spillvattenhanteringen för Hurva och Löberöd. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Ombyggnad av Södra Sandby ARV inom nytt tillstånd. Åtgärden syftar till att skapa en långsiktig lösning för spillvattenhanteringen för orterna kring Kävlingeån i Eslövs och Lunds kommun. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Ombyggnad av Ellinge ARV inom nytt tillstånd. Åtgärden syftar till att skapa förutsättningar för bebyggelse- och verksamhetsutveckling inom Ellinges upptagningsområde. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.

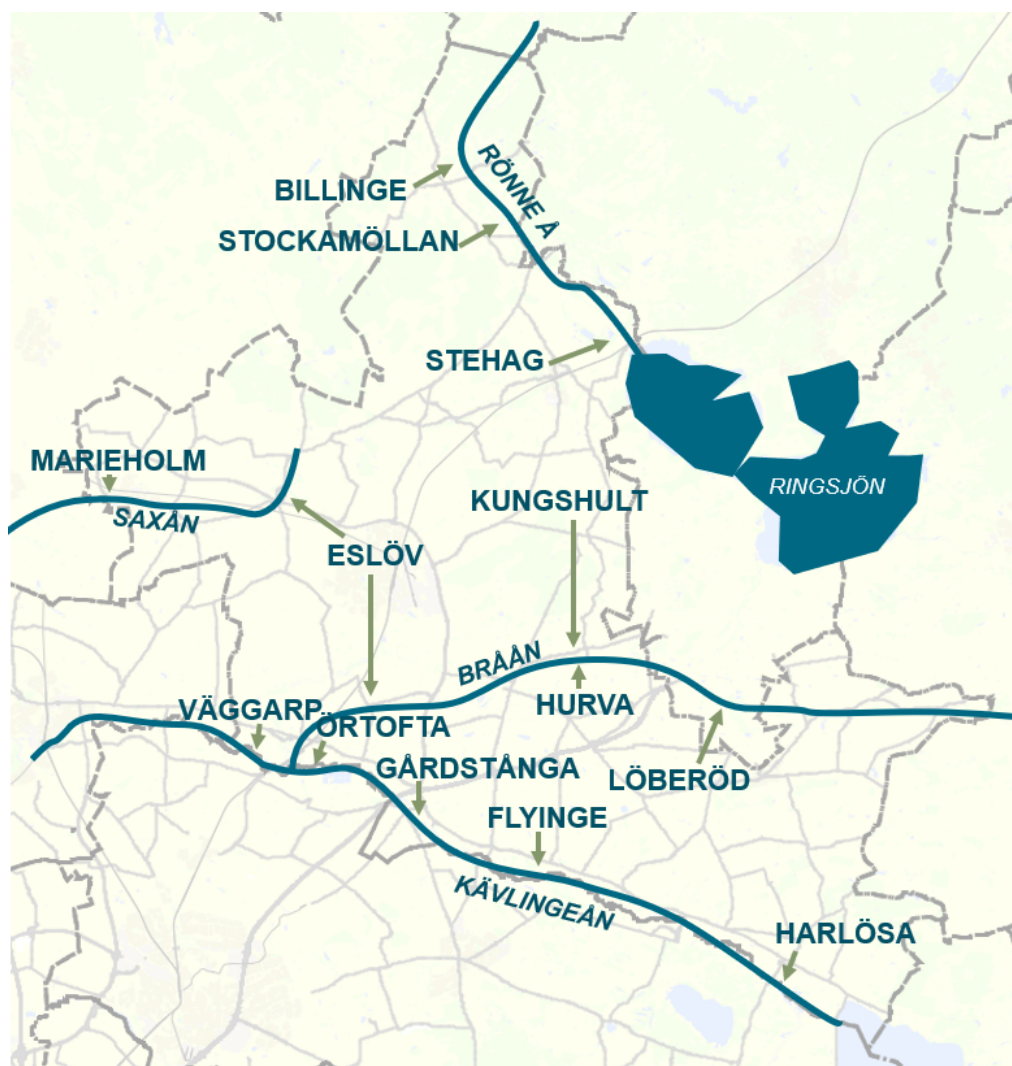
Dagvatten

Nuläge

Avledning av dagvatten i ledningar och öppna lösningar

Dagvattnet samlas upp och avleds via ledningar och diken till de olika recipienterna i kommunen. Dagvatten avleds idag till kommunens alla större vattendrag samt till mindre bäckar, diken och privata ledningar.

Dagvattensystemen är lokala och dagvatten från en ort leds inte till en annan, som spillvatten, utan via ett eller flera utlopp till närliggande vattendrag och diken.

Bilden visar till vilka vattendrag som dagvatten leds till från de olika orterna i kommunen.

Dagvattensystemen i Eslövs kommun är utbyggda i många olika etapper och av olika aktörer. Det innebär att det är mycket olika status för dagvattenanläggningen i kommunen. I en del av byarna, till exempel Flyinge, Gårdsstånga, Kungshult och Harlösa, är inte dagvattennätet utbyggt i hela verksamhetsområdet eller så är fastigheter inom verksamhetsområdet inte anslutna till dagvattennätet. I vissa fall avleds dagvatten istället från fastigheterna via spillvattennätet vilket är en av orsakerna till kommunens problem med tillskottsvatten.

Dagvattenledningar i befintliga områden är byggda med en mindre kapacitet än de ledningar som läggs idag eftersom andra krav ställt historiskt på kapaciteten i ledningsnätet. Kombinationen av att äldre dagvattenledningar byggda utifrån andra krav, att mer bebyggelse har kopplats in och framtidens regn förväntas bli kraftigare innebär att det oftare kommer att ske marköversvämningar, det vill säga att ledningsnätet är överfullt. Det är därför viktigt att göra så mycket som möjligt för att inte öka avrinningen till ledningsnätet så att dagvattenanläggningen belastas ytterligare.

Störst utbyggnad av dagvattennätet skedde på 1960 och 1970-talet, och det material som främst användes är betong. Det är först på senare år som andra material har börjat användas i större skala på dagvattennätet vilket till stor del är relaterat till användningen av schaktfria metoder vid förnyelse. Förnyelsetakten i Eslövs kommun de senaste åren har varit 0,3 km/år eller 0,17 % av det dagvattenförande ledningsnätet (snittvärde 2017–2021). Det nationella snittet på förnyelse av spillvattenledningar är 0,29%⁴.

Det finns ett 40-tal öppna dagvattendammar och diken för fördröjning dit dagvatten från VA SYDs ledningsnät leds. Ägandeskap för en del av dessa är oklart, och det är inte säkert att de faller under VA SYDs ansvar. Strax under hälften är placerade i Eslövs tätort, resterande finns i byarna. Det finns ett stort behov av åtgärder i de öppna anläggningarna på grund av historiskt eftersatt underhållsarbete. Det arbetas löpande med underhållsarbete och prioritering sker av de största behoven, till exempel rensning av sediment, röjning/gallringsbehov på grund av igenväxning samt lagning av erosionsskador.

En hel del dagvatten i Eslövs kommun, i synnerhet från byarna, leds till recipienter via dikningsföretag. Status och ägandeskap för dessa

⁴ Svenskt vattens investeringsrapport 2023.

dikningsföretag är inte alltid kartlagt. Även Bråån och Saxån är till viss del dikningsföretag, detta gäller även Kävlingeån fram till Håstad. Hur dikningsföretag ska hanteras behöver utredas, bland annat vad gäller kapacitet, ansvarsförhållanden och driftsfrågor.

Vid separering av det kombinerade ledningsnätet i Eslövs tätort behöver dagvatten fördröjas för att inte riskera ökade problem med översvämning inne i tätorten och skador på recipienten.

Dagvattenkvalitet

När dagvatten rinner över en yta för det med sig de föroreningar som ansamlats på den ytan. Dagvattens sammansättning varierar och beror bland annat på markanvändning, trafikintensitet, mänsklig aktivitet och vilka byggnadsmaterial som används. Föroreningshalterna varierar också beroende på årstid, mellan olika regn och t.o.m inom ett och samma regntillfälle. Exempel på föroreningar som finns i dagvattnet är näringsämnen, tungmetaller och oljor. När dagvattnet leds till recipienterna kan dagvattenföroreningar bidra till en negativ påverkan på recipientens ekosystem. Fosfor används som indikatorparameter för föroreningar i dagvatten eftersom det är en låg mätosäkerhet och det finns många referensvärden på fosfor från olika markanvändning. Mätningar visar att höga fosforhalter ofta korrelerar med höga halter av andra föroreningar.

Flera av recipienterna i Eslöv är så kallade vattenförekomster som klassats enligt EUs ramdirektiv för vatten. Direktivet syftar till att vi ska ta hand om våra vattenresurser så att denna och kommande generationer ska få tillgång till vatten av bra kvalitet i tillräcklig mängd. För vattenförekomsterna finns det miljö kvalitetsnormer som anger vilken kvalitet vattenförekomsten ska ha nått vid en viss tidpunkt. Vattenförekomsterna i Eslöv ska nå en god status till år 2027. Idag uppnår ingen av vattenförekomsterna en god status, en av anledningarna till detta är att näringsämnena är för höga i jämförelse med miljö kvalitetsnormerna. Då vattenförekomster ofta sträcker sig över kommungränser utförs mycket av Eslövs kommuns vattenförvaltningsarbete i samverkan med andra kommuner och aktörer, bland annat genom vattenråd. Eslövs kommun är aktiv i fyra vattenråd: Ringsjöns vattenråd, Kävlingeåns vattenråd, Saxån-Brååns vattenråd och Rönne ås vattenråd. I vattenråden samlas olika aktörer för att gemensamt arbeta för bättre ekologisk status i vattenförekomsterna.

Dagvattnet anges som en av flera betydande påverkanskällor till att en god status inte nås, och därför behöver mängden dagvattenföroreningar till recipienten minskas. Detta kan ske antingen genom rening av dagvatten eller åtgärder för att undvika att förorenat dagvatten uppstår från första början.

Från hela Eslövs kommun (all markanvändning) släpps 17 000 kgP/år. Av denna mängd beräknas dagvatten från Eslövs tätort stå för 590 kg fosfor per år, dagvatten från Marieholm för drygt 60 kg fosfor per år och dagvatten från övriga orter mellan 6 och 40 kg fosfor per år.

Utbyggnad enligt översiktsplanen kommer att bidra med ytterligare 100 kg fosfor per år, från dagvatten, i hela kommunen, varav 61 kg fosfor per år från dagvatten från Eslövs tätort.

Det finns inga befintliga reningsanläggningar för dagvatten i Eslövs kommun, den rening som sker gör det som en positiv bieffekt av fördröjning av dagvatten.

Långsiktig plan för den allmänna dagvattenanläggningen

Avledning av dagvatten i ledningar och öppna lösningar

Liksom ledningsnätet för dricksvatten och spillvatten behöver dagvattenledningarna förnyas. Förnysetakten i förhållande till dagens takt behöver mer än fördubblas. Dagvattennätet är generellt yngre än spillvattennätet och det är först på lite längre sikt som det stora förnyelsebehovet finns. Dagvatten har dessutom en mindre påverkan på materialet än spillvatten har vilket gör att livslängden på ledningarna är längre. Förnyelsen syftar, liksom för dricksvatten- och spillvattenledningar, till att minska risken för driftstörningar och avbrott.

Eftersom dikningsföretag är en mycket viktig del av avledningen av dagvatten men det finns oklarheter både kring förvaltning av dikningsföretag i dag och framtiden behöver dessa utredas. Även ägandeskapet för vissa öppna anläggningar behöver utredas.

I samband med exploateringar behöver ofta förstärkningar på dagvattensystemet utföras.

VA SYD har utrett behovet av rening av dagvatten från befintlig bebyggelse i Eslövs tätort. Tillsammans med Eslövs kommun har platser för reningsanläggningar för dagvatten pekats ut. Åtgärd för att minska föroreningsbelastningen till Långakärr är prioriterad eftersom det är ett Natura 2000-område. Därefter är Krondammen prioriterad. Eftersom föroreningsbelastningen från befintlig bebyggelse är så låg i kommunens övriga orter och byar finns inga planer på reningsanläggningar för dagvatten utöver de som planeras i Eslövs tätort.

Eslövs kommun har som beskrivits tidigare en dagvatten- och översvämningsplan som antogs av kommunfullmäktige 2020. Dagvatten- och översvämningsplanen innehåller många viktiga strategier men för att undvika dubbelstyrning har vattentjänstplanen inte inkluderat dem i sin helhet. I arbetet med dagvatten är det viktigt att förhålla sig till både vattentjänstplanen och dagvatten- och översvämningsplanen i syfte att skapa förbättrade dagvatten- och skyfallslösningar i befintlig miljö och säkerställa en hållbar dagvattenhantering vid ny bebyggelse genom ett helhetsperspektiv.

Återanvändning av dagvatten

VA SYD har flera projekt där återanvändning av dagvatten testas, både för användning av hushåll och av VA SYD och medlemskommunerna. Det arbetet behöver fortsätta för att minska belastningen på dagvattenanläggningen och även för att minska dricksvattenanvändningen.

Sammanfattning av åtgärder för dagvattenhantering som påbörjas inom vattentjänstplanens tidshorisont (2037):

- Genomförande av åtgärder för dagvattenrening uppströms Långakärr. Åtgärden syftar till att förbättra vattenkvaliteten i Natura 2000-området. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Genomförande av åtgärder för rening av dagvatten från Eslövs tätort vid Krondammen. Åtgärden syftar till att förbättra vattenkvaliteten i Saxån. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar.
- Förstärkningar i samband med exploatering för att skapa förutsättningar för den nya bebyggelsen. Ansvaret ligger inom VA SYDs ansvar.
- Genomföra översyn av kapacitet, ansvarsförhållanden och driftsfrågor för dikningsföretag som används för avledning av

dagvatten och renat spillvatten. Åtgärden syftar till att skapa en säkrare och effektivare förvaltning av diktningföretag som används för avledning av vatten från bebyggelsen. Ansvar för åtgärden ligger på VA SYD och Eslövs kommun.

- Utredning av ansvar för öppna dagvattenanläggningar. Åtgärden syftar till att säkerställa rätt åtgärder och skötsel av anläggningarna. Ansvar för åtgärden ligger på VA SYD och Eslövs kommun.
- Kartering av anläggningsdelar som är utsatta vid skyfall samt åtgärdsplanering för att minska riskerna. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar men åtkomst till anläggningsdelar behöver utredas och åtgärdas i samverkan med Eslövs kommun.

Kontinuitetsarbete inklusive skyfallsplanering

Kontinuitetshantering inom VA SYD handlar om att planera för att upprätthålla leveransen av allmänna vattentjänster på en acceptabel nivå. Oavsett vilken störning verksamheten utsätts för, till exempel översvämning, strömbrott, uteblivna leveranser av nödvändig materiel, ska VA SYD ha en beredskap för att leverera vattentjänster. Med en plan för kontinuitetshantering kan organisationen snabbare återhämta sig från och mildra konsekvenserna av en händelse. Det innebär kortare störningsperioder och minskar förlust av personella, ekonomiska, funktionella eller andra värden.

Planeringen för att upprätthålla den allmänna VA-anläggningens funktion är en del av kontinuitetsarbetet. Eftersom det finns ett uttalat krav på att vattentjänstplaner ska innehålla kommunens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att den allmänna VA-anläggningen ska fungera vid skyfall, beskrivs skyfallsplanering specifikt nedan. På lite längre sikt måste VA-anläggningen anpassas för att hantera även torka, stigande havsnivåer och eventuellt andra klimatförändringar. Det är därför angeläget att dessa risker utreds till kommande aktualisering av vattentjänstplanen.

Skyfallsåtgärder för att upprätthålla allmänna VA-anläggningens funktion

Vid ett skyfall ska VA-anläggningens avsedda funktion upprätthållas: avloppsreningsverk ska fortsätta rena spillvatten, dricksvatten ska levereras, avloppsledningar, såväl spillvattenledningar som dagvattenledningar, ska kunna avleda de volymer de är dimensionerade för. Därför behöver vissa skyfallsåtgärder genomföras på den allmänna VA-anläggningen. De största riskerna för att den allmänna VA-anläggningen vid skyfall är överbelastning

på det spillvattenförande ledningsnätet på grund av kombinerade områden och felkopplingar, översvämningar av vissa anläggningsdelar till exempel elinstallationer i pumpstationer samt att personal inte kommer fram till viktiga anläggningsdelar för att vägar är översvämmade.

En del skyfallsåtgärder kan bara genomföras utanför den allmänna VA-anläggningen. Därför är det viktigt att kommunens skyfallsplanering är väl samordnad med VA SYDs behov av att förebygga störningar till följd av skyfall.

Inga detaljerade utredningar är gjorda för åtgärderna. I åtgärderna pekas inte några enskilda anläggningar ut. Åtgärderna beskrivs istället nedan per anläggningstyp.

Faktaruta - Kraftiga regn och skyfall

Skyfall är kraftiga regn som kommer under en kort tid. De är större än vad den allmänna VA-anläggningen ska kunna hantera och innebär därför att vatten rinner på ytan. Skyfall orsakar ofta översvämningar. I och med klimatförändringarna kommer tillfällena med skyfall att komma oftare och de kommer även att bli kraftigare.

Översvämningar kan också uppstå genom att det regnar mycket under en lång period och marker blir mättade. Under vintern kan det förstärkas av att marken är frusen.

Ett skyfall definieras av SMHI som ett mycket intensivt regn där det faller minst 50 mm regn på en timme eller en mm per minut. Vid planläggning enligt PBL brukar ett så kallat 100-årsregn användas som ett värsta scenario.

Vattenverk

Risker för störningar i produktionen hänger framför allt ihop med marköversvämningar inom verken.

Åtgärder för att upprätthålla dricksvattenproduktionen vid skyfall:

- Åtgärda eventuella marköversvämningar inom vattenverken som påverkar verkens funktion. Hurva vattenverk ska på sikt läggas ner. Sydsvatten ansvarar för skyfallssäkring av Ringsjöverket och Vombverket.

Ledningsnät för dricksvatten

Riskerna för dricksvattennätet vid skyfall bedöms som små. Utsatta delar är ventilkammare, reservoarer och tryckstegringsstationer som kan översvämmas.

Åtgärder för att upprätthålla dricksvattendistributionen vid skyfall:

- Identifiera anläggningsdelar som är utsatta vid skyfall och vid behov ta fram platsspecifika åtgärder.

Avloppsreningsverk

Eftersom ledningsnätet för spillvatten påverkas av regnvatten även vid skyfall kommer större flöden att ledas till avloppsreningsverken vid dessa tillfällen. Verken är inte utformade för att klara extrema mängder vatten och har olika säkerhetsanordningar för att hantera detta. Till exempel leds inkommande avloppsvatten till tillfälliga dammar men i vissa fall leds även orenat avloppsvatten förbi avloppsreningsverket och direkt ut i recipienten vid mycket kraftiga regn.

Vid skyfall kan marken inom och intill avloppsreningsverken översvämmas vilket kan innebära att vatten ytledes rinner in i reningsanläggningen och begränsar dess funktion.

De avloppsreningsverk som ligger nära vattendrag riskerar att översvämmas när vattennivån i vattendragen stiger.

Åtgärder för att upprätthålla avloppsrening vid skyfall:

- I viss mån säkerställa reservvolymer så att orenat avloppsvatten som trots separering och åtgärder mot tillskottsvatten leds till avloppsreningsverken, inte leds till recipienten. Det går dock inte att helt säkerställa att förbiledning inte kommer att ske vid skyfall.
- Åtgärda eventuella marköversvämningar inom avloppsreningsverken som påverkar verkens funktion.
- Skydda avloppsreningsverken mot höga flöden i intilliggande vattendrag.

Ledningsnät för spill

Vid kraftig nederbörd finns risk för att spillvattennätet fylls med dagvatten. Detta sker genom att ytvatten leds ner i spillvattensystemet via brunnar i källartrappor och liknande på privata fastigheter. Det kan också rinna ner i spillvattenledningar via det gatubrunnar i områden med kombinerat ledningsnät. Konsekvenserna blir att ledningsnätet överbelastas och översvämningar sker i enskilda fastigheter och i extrema fall att

avloppsvatten tränger upp genom brunnar i t ex gator. Vid lokala regn kan dämning ske i ett par fastigheter eller i ett kvarter, men vid större skyfall kan hela stadsdelar påverkas.

Pumpstationer för avloppsnätet

Pumpar riskerar att hamna under vatten då pumpstationer får ta emot för mycket vatten. Pumparna är ofta dränkbara, däremot tål inte elutrustningen att hamna under vatten. Elinstallationer måste säkras på de pumpstationer som riskerar att hamna under vatten vid ett skyfall. Vissa pumpstationer har bräddutlopp som ligger så högt att det inte sker någon bräddning förrän stora delar av pumpstationens avrinningsområde står under vatten. Detta innebär att bräddning måste ske genom pumpning för att undvika källaröversvämning via spillvattennätet.

Åtgärder för att upprätthålla spillvattendistributionen vid skyfall:

- På lång sikt bör det spillvattenförande nätet anpassas så att inte dagvatten leds in till spillvattenledningar. Framför allt handlar det om att bygga bort kombinerade ledningar.
- Det behövs även åtgärder på enskilda fastigheter så att dagvatten inte är inkopplat på spillvattennätet.
- Pumpstationer som riskerar att påverkas vid skyfall behöver identifieras och åtgärdas.
- VA SYDs reservkraftsstrategi för pumpstationer behöver uppdateras och ses över.

Ledningsnät för dagvatten samt öppna dagvattenanläggningar

Dagvattenanläggningen ska vara anpassat för att hantera normala regn. Tidigare har systemet byggts för att kunna hantera ett regn som faller i genomsnitt var tionde år. Nya delar av anläggningen byggs för att klara regn om faller i genomsnitt var tionde-trettionde år, beroende på typ av bebyggelsen. Detta är alltså VA-huvudmannens ansvar. Större regn än vad den allmänna VA-anläggningen ska hantera kommer att stanna kvar på markytan och rinna till lågpunkter. Det finns inte lagkrav på att den allmänna VA-anläggningen ska vara anpassad för kraftigare regn, så kallade skyfall. Det hade varit oerhört kostsamt om ledningsnätet dimensionerades upp så att det kunde avleda ett skyfall. Vid kraftig nederbörd kommer dagvattenledningar att fyllas så vatten antingen inte kan rinna ner i brunnar eller så att vatten trycker upp genom brunnar. Själva ledningsnätet kommer att avleda de mängder det är dimensionerat för och vid skyfall går det inte att undvika att det sker marköversvämningar, på privata fastigheter och på till exempel allmänna gator. Vid kraftiga regn kan även vatten tränga in i dränering in i hus på privata fastigheter. Där dagvatten avleds till diken kan kraftiga regn innebära att vattnet får höga hastigheter och orsakar

erosionsskador i diket. Det kan till och med innebära att diket rasar helt och att avledningen inte kan ske och att vattnet istället svämmas över på marken kring diket.

Vid skyfall kan även öppna anläggningar för fördröjning och rening av dagvatten sättas igen genom att jord och vegetation samlas vid in- och utlopp. Detta kan i sin tur leda till att avledningen inte kan ske. Höga flöden till anläggningar som renar dagvatten kan även innebära att förorenat sediment spolats ut i recipienten.

Vid kraftiga regn kan vattennivån i de vattendrag, dammar och sjöar som dagvatten leds till, bli så höga att dagvattnet inte kan rinna ut från ledningsnätet. Istället trycker vatten från recipienten upp i ledningsnätet och orsakar översvämningar i bebyggelsen. Detta sker även vid långvariga regn som orsakar höga vattennivåer i recipienter.

Åtgärder för att upprätthålla dagvattenavledning, fördröjning och rening vid skyfall:

- Förebyggande åtgärder bör göras där det erfarenhetsmässigt finns en risk för igensättning av in- och utlopp.
- Diken behöver utformas så att de inte skadas av höga flöden. Det kan till exempel handla om att göra om konventionella diken till tvåstegsdiken. Generellt behöver diken skötas och slänter som skadas behöver åtgärdas så att de inte riskerar att kollapsa. Många gånger är det dikningsföretag som ska utföra dessa åtgärder.
- Dammar för rening och fördröjning behöver utformas och skötas så att de inte skadas vid skyfall.
- Utlopp till recipienter där vattennivån riskerar att orsaka stora skador på bebyggelsen om vatten trycker upp behöver förses med bakvattenstopp och det behöver troligen även installeras pumpar som vid höga flöden pumpar dagvatten förbi bakvattenstoppen till recipienten.
- I vilken grad dagvattenanläggningen ska åtgärdas behöver bli föremål för en diskussion mellan kommunen och VA SYD utifrån vilka konsekvenser skyfall och efterföljande höga flöden i vattendrag får. Till exempel kan det vara prioriterat att minska översvämningar från dagvattennätet i byggnader framför marköversvämningar från dagvattennätet på gator. Detta är en avvägning mellan målen att minska störning på samhället och att begränsa utgifterna för förnyelse eller förbättring av ledningsnätet.

Åtgärder utanför den allmänna VA-anläggningen

Utöver de åtgärder som kan behövas på den allmänna VA-anläggningen kan det behövas åtgärder som styr undan vatten från anläggningsdelar och som säkrar personalens framkomlighet. Att säkra skydd av och framkomligheten till samhällsviktig verksamhet är i huvudsak kommunens ansvar men VA SYD har kunskapen om vilka delar av VA-anläggningen som är kritiska och VA SYD behöver därför identifiera sådana åtgärder så att de kan bli en del av kommunens klimatanpassningsarbete.

Övriga åtgärder för att upprätthålla VA-anläggningens funktion vid skyfall:

- Identifiera behov av att styra bort vatten från viktiga anläggningsdelar. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar men behöver sedan användas i kommunens klimatanpassningsarbete för att skydda samhällsviktig verksamhet.
- Identifiera åtkomstvägar till viktiga anläggningsdelar som behöver vara farbara även vid skyfall. Åtgärden ligger inom VA SYDs ansvar men behöver sedan användas i kommunens klimatanpassningsarbete för att skydda samhällsviktig verksamhet.

Skyfallssäkring av fastighetsägarens egna VA-installation

Fastighetsägaren har ansvar för att säkerställa funktionen för ledningar och vatten- och avloppsinstallationer inom fastigheten. Ansvaret gäller från förbindelsepunkten som brukar ligga ungefär en halv meter utanför fastighetsgränsen. Fastighetsägaren ansvarar för att avvattna sin tomt, det vill säga att ta hand om vattnet som faller på fastigheten och leda det till förbindelsepunkten. Fastighetsägaren ansvarar även för anordningar för skydd mot inträngande avloppsvatten, till exempel bakvattenstopp av olika slag. För att förhindra att undvika att dagvatten tränger upp i dräneringsledningarna runt huset bör dräneringsvatten pumpas, detta gäller framförallt fastigheter med källare. Fastighetsägaren ska separera avloppssystemet inom fastigheten om VA SYD anlagt separerat system i gatan. Detta innebär att dagvatten inte längre får belasta spillvattenledningsnätet. Fastighetsägaren har ansvar för att vidta förebyggande åtgärder och skydda sin fastighet, även mot ytligt rinnande vatten.

VA-förutsättningar i kommunens orter och byar

I detta avsnitt av vattentjänstplanen beskrivs det övergripande läget för den allmänna VA-anläggningen i Eslövs tätorter. Dessutom beskrivs förutsättningarna för bebyggelseutveckling enligt Översiktsplan för Eslövs kommun avseende vatten och avlopp:

Billinge - nuläge

Dricksvatten

Dricksvatten till Bilinge produceras i Ringsjöverket som har god kapacitet under normala förhållanden. Även ledningsnätet har god kapacitet generellt men det finns ett behov av förnyelse av ledningsnätet.

Spillvatten

Spillvatten från Bilinge renas i Bilinge ARV. Avloppsreningsverket byggdes om och stod klart 2023. Ledningsnätets status är oklar men den mycket stora mängden tillskottsvatten till Bilinge ARV tyder på ett förnyelsebehov.

Dagvatten

Större delen av Bilinge är verksamhetsområde för dagvatten. Dagvatten avleds till största delen till Rönne å men ett mindre område avleds till Billabäck via ett dikningsföretag. Dikningsföretagets status och begränsningar är oklara.

Förutsättningar för bebyggelseutveckling i Bilinge

Det finns, med vissa lokala åtgärder, förutsättningar för bebyggelseutveckling i enlighet med enligt gällande översiktsplan i Bilinge. Vid förtätning eller bebyggelseutveckling som avleds till dikningsföretaget behöver begränsningar för vad som får ledas till detta utredas. Dikningsföretagets begränsningar innebär troligtvis att fördröjning av dagvatten behöver ske. Översiktsplanen anger 40 nya bostäder. Det finns inget pågående planuppdrag.

Eslövs tätort - nuläge

Dricksvatten

Dricksvatten till Eslövs tätort produceras i Ringsjöverket som har god kapacitet under normala förhållanden. Även ledningsnätet har god kapacitet

generellt men det finns ett behov av förnyelse av ledningsnätet. Redundansåtgärder har genomförts för att trygga Eslövs vattenförsörjning. En ny tryckstegringsstation i södra Eslövs tätort kvarstår att uppföra.

Spillvatten

Spillvatten från Eslövs tätort leds till Ellingeverket som har god kapacitet i dagsläget men på sikt behöver verket byggas om för att klara ökad belastning och nya reningskrav.

Ledningsnätet har till vissa delar begränsad kapacitet och behov av förnyelse, särskilt i centrala och östra Eslöv. Problem finns med tillskottsvatten och kombinerade ledningar. Mycket av tillskottsvattnet kommer från Marieholm.

Dagvatten

Eslövs tätort har platser som drabbas av översvämningar och ett dagvattensystem vars kapacitet är begränsat. Delar av Eslöv saknar också separerat dagvattensystem, istället finns här kombinerade system där dagvatten leds tillsammans med avloppsvatten.

Dagvatten från befintlig bebyggelse i Eslövs tätort behöver renas innan det når recipienterna Bråån och Saxån.

Förutsättningar för bebyggelseutveckling i Eslövs tätort

På ett övergripande plan finns det förutsättningar för bebyggelseutveckling i enlighet med gällande översiktsplan men det behövs i de flesta fall lokala åtgärder på samtliga distributionsnät i samband med exploatering. I östra Eslöv behövs större åtgärder vilket utbyggnaden behöver samordnas med.

Översiktsplanen anger 2800 nya bostäder för Eslövs tätort och detaljplaneprocesser pågår i såväl västra som östra Eslöv. Det är därmed viktigt att åtgärder synkas med pågående och kommande projekt.

Flyinge och Gårdstånga – nuläge

Dricksvatten

Dricksvatten till Flyinge och Gårdstånga produceras i Ringsjöverket som har god kapacitet under normala förhållanden.

Försörjningen av dricksvatten till Flyinge är tillfredställande men det finns kapacitetsproblem till Gårdstånga. Behov finns även av förnyelse av ledningsnätet.

Spillvatten

Spillvatten från Flyinge och Gårdstånga renas i Flyinge ARV som också renar spillvatten från Hammarlunda och Holmby. Verket har till viss del problem med att klara de krav på rening som ställs och det finns även problem med tillskottsvatten som kommer till verket. På sikt planeras spillvatten från Flyinge föras över till Södra Sandby ARV i Lunds kommun. Överföringsledning från Flyinge är byggd men för att kunna lägga ner Flyinge ARV behöver Södra Sandby ARV byggas om.

Ledningsnätet i Flyinge och Gårdstånga är till stora delar ett duplikatsystem som är byggt på 1960-talet. Det finns problem med tillskottsvatten även om problemet inte är lika stort som i många andra orter i Eslövs kommun. För att kunna dimensionera det nya avloppsreningsverket i Södra Sandby för en rimlig belastning bör mängden tillskottsvatten minska.

Ledningsnätets status är oklar men mängden tillskottsvatten tyder på ett förnyelsebehov.

Dagvatten

Större delen av Flyinge och Gårdstånga är verksamhetsområde för dagvatten men det är oklart i vilken grad fastigheter har anslutits till dagvattennätet eller om de istället är anslutna till spillvattennätet alternativt avleder dagvatten direkt till Kävlingeån eller diken. Hammarlunda och Holmby är inte verksamhetsområde för dagvatten. Dagvatten från Flyinge avleds till stora delar via ett dikningsföretag som går igenom byn, till Kävlingeån. Dagvatten från Gårdstånga avleds direkt till Kävlingeån.

Förutsättningar för bebyggelseutveckling i Flyinge och Gårdstånga

På grund av statusen på Flyinge ARV finns det inte förutsättningar för ytterligare bebyggelse i anslutna orter i dagsläget, utöver den bebyggelse som redan föreslås i pågående detaljplaner 2024. Ytterligare bebyggelse kan troligen komma till först efter att Flyinge och Gårdstånga är anslutna till Södra Sandby ARV. För ny bebyggelse i Gårdstånga behövs dessutom förstärkningar på dricksvattennätet. Dikningsföretagens utsläppskrav kräver omfattande fördröjning av dagvatten för nya områden.

Flyinge är en ort där kommunen har något högre planeringstakt än vad översiktsplanen anger. I dagsläget finns drygt 200 nya bostäder i pågående planer, medan översiktsplanen anger upp till 150 nya bostäder till 2035. Översiktsplanen konstaterar, på samma sätt som vattentjänstplanen, att det inte finns någon kapacitet för spillvatten innan Flyinge blir kopplat till Södra Sandbys ARV. Översiktsplanen beskriver att Flyinge ska kopplas till Södra Sandbys ARV efter 2020.

I Gårdstånga har kommunen tagit fram en detaljplan som medger 30 bostäder där exploatering pågår. Översiktsplanen anger ytterligare 20 nya bostäder. Översiktsplanen konstaterar, på samma sätt som vattentjänstplanen, att det inte finns någon kapacitet för spillvatten innan Gårdstånga blir kopplat till Södra Sandbys ARV. Översiktsplanen beskriver att Gårdstånga ska kopplas till Södra Sandbys ARV efter 2020. Översiktsplanen anger också att kapaciteten på dricksvatten i Gårdstånga är god, vilket skiljer sig från vattentjänstplanens slutsats om att det finns kapacitetsproblem.

Harlösa – nuläge

Dricksvatten

Dricksvatten till Harlösa produceras i Vombverket som har god kapacitet under normala förhållanden.

Även ledningsnätet har god kapacitet generellt men det finns ett behov av förnyelse av ledningsnätet.

Spillvatten

Spillvatten från Harlösa har tidigare renats på P7 Revingehed i Lunds kommun. Harlösa har stora mängder tillskottsvatten som vilket tidvis ger kraftigt förhöjda flöden till avloppsreningsverket. Avtalet om överföring av spillvatten till P7 sades upp och sedan 2023 finns en tillfällig lösning i Harlösa. På sikt ska spillvatten från Harlösa ledas till Södra Sandby ARV men det krävs både en ny överföringsledning och ombyggnad av Södra Sandby ARV innan det kan ske. Nya tillfälliga lösningar för spillvattenhanteringen från Harlösa kommer att behövas.

Ledningsnätet i Harlösa är till stora delar ett duplikatsystem. Det finns stor påverkan av tillskottsvatten. För att kunna dimensionera det nya

avloppsreningsverket i Södra Sandby för en rimlig belastning bör mängden tillskottsvatten minska.

Ledningsnätets status är oklar men mängden tillskottsvatten tyder på ett förnyelsebehov.

Dagvatten

Större delen av Harlösa är verksamhetsområde för dagvatten men det är oklart i vilken grad fastigheter har anslutits till dagvattennätet eller om de istället är anslutna till spillvattennätet. Dagvatten från Harlösa avleds till stora delar via ett dike längs gamla järnvägen till Kävlingeån. Mindre delar avleds till Harlösabäcken som delvis går igenom privata fastigheter. Harlösabäcken leder sedan ut i Kävlingeån.

Förutsättningar för bebyggelseutveckling i Harlösa

På grund av statusen på Harlösa ARV finns det inte förutsättningar för ytterligare bebyggelse. Ytterligare bebyggelse kan först komma till efter att Harlösa är anslutet till Södra Sandby ARV.

Översiktsplanen anger 40 nya bostäder. Sedan dess har cirka 100 lägenheter blivit byggda på befintliga planer. Kommunen har inga pågående detaljplaneprocesser. Översiktsplanen konstaterar, precis som vattentjänstplanen, att det inte finns kapacitet för spillvatten men att åtgärder för att lösa kapacitetsfrågan är prioriterade.

Hurva - nuläge

Dricksvatten

Dricksvatten till Hurva produceras i Hurva vattenverk som har problem med att förse bebyggelsen med tillräckliga mängder vatten under sommarhalvåret. Det finns ett behov av förnyelse av ledningsnätet.

Spillvatten

Spillvatten från Hurva renas i Hurva ARV. Avloppsreningsverket klarar utsläppskraven, men de stora mängderna tillskottsvatten gör dock att vatten leds förbi reningssteg i avloppsreningsverket.

Ledningsnätets status är oklar men mängden tillskottsvatten tyder på ett förnyelsebehov.

Dagvatten

Större delen men inte hela Hurva är verksamhetsområde för dagvatten. I södra delen av orten hanteras dagvatten enskilt. Det dagvatten som hanteras av VA SYD leds till Bråån via ett dikningsföretag. Dikningsföretagets status och begränsningar är oklara.

Förutsättningar för bebyggelseutveckling i Hurva

På grund av dricksvattenproblem är det inte lämpligt med mer bebyggelse i Hurva förrän orten är inklopplat på det övergripande dricksvattennätet och orten inte längre är beroende av vatten från Hurva vattenverk.

Vid förtätning eller bebyggelseutveckling behöver även dikningsföretaget som tar emot dagvatten från orten utredas. Dikningsföretagets begränsningar innebär troligtvis att fördröjning av dagvatten behöver ske.

Översiktsplanen anger 50 nya bostäder, men konstaterar precis som vattentjänstplanen att det inte är möjligt med någon exploatering innan både dricksvatten och spillvatten har fått en ökad kapacitet.

Kungshult – nuläge

Dricksvatten

Dricksvatten till Kungshult produceras i Ringsjöverket som har god kapacitet under normala förhållanden. Även ledningsnätet har god kapacitet generellt men det finns ett behov av förnyelse av ledningsnätet.

Spillvatten

Spillvatten från Kungshult renas i Ellingeverket som har god kapacitet i dagsläget men på sikt behöver verket byggas om för att klara ökad belastning och nya reningskrav.

Spillvatten från Kungshult pumpas till Ellingeverket. Ledningsnätet i byn bedöms vara kraftig påverkat av tillskottsvatten vilket innebär att det inte finns tillräcklig kapacitet i överföringen av spillvatten in till Eslövs tätort. Åtgärder som minskar kapacitetsproblemet behöver genomföras för att minska problem som finns i Kungshult idag för att kunna koppla in VA-utbyggnadsområdet Kastberga. Ledningsnätets status är oklar.

Dagvatten

Större delen av Kungshult är verksamhetsområde för dagvatten. Dagvatten avleds till ett dikningsföretag med oklar status och begränsning.

En del fastigheter inom verksamhetsområde för dagvatten är eventuellt inte anslutna till dagvattennätet.

Förutsättningar för bebyggelseutveckling i Kungshult

På grund av kapacitetsproblem i överföringsledningen för spillvatten är det inte lämpligt med ytterligare bebyggelse eller inkopplingar i Kungshult eller mellan Kungshult och Eslövs tätort. Det innebär att VA-utbyggnad till Berga behöver invänta åtgärder som ökar kapaciteten på överföringsledningen.

Avledning av dagvatten från Kungshult behöver utredas innan ytterligare bebyggelse kan kopplas på dagvattensystemet i orten.

Översiktsplanen anger 20 nya bostäder. Översiktsplanen konstaterar liksom vattentjänstplanen att det finns en kapacitetsbrist i överföringsledningar för spillvatten och att det måste bli åtgärdat innan en eventuell exploatering.

Löberöd – nuläge

Dricksvatten

Dricksvatten till Löberöd produceras i Vombverket som har god kapacitet under normala förhållanden. Även ledningsnätet har god kapacitet generellt men det finns ett behov av förnyelse av ledningsnätet.

Spillvatten

Spillvatten från Löberöd renas i Löberöds ARV. Verket har problem med att klara de krav på rening som ställs och verket ska byggas om. Det nya avloppsreningsverket planeras vara i drift 2025. På längre sikt planeras spillvatten från Löberöd föras över till Södra Sandby ARV i Lunds kommun.

Löberöds ledningsnät är till stora delar ett duplikatsystem som är byggt på 1960-talet. Kombinerat system finns i ett par gator. Trots att dagvattensystemet finns i större delen av Löberöd bedöms spillvattennätet vara kraftigt påverkat av tillskottsvatten. Det nya avloppsreningsverket i

Löberöd kommer att byggas för att ta emot de stora mängderna tillskottsvatten. På sikt behöver tillskottsvattenmängderna i ledningsnätet minska för att stora mängder vatten inte ska behöva hanteras i Södra Sandby ARV.

Ledningsnätets status är oklar men mängden tillskottsvatten tyder på ett förnyelsebehov.

Dagvatten

Större delen av Löberöd är verksamhetsområde för dagvatten. Dagvatten från östra halvan av Löberöd leds via ett dikningsföretag till Bråån och västra halvan via ett dikningsföretag till Kävlingeån. En del fastigheter inom verksamhetsområde för dagvatten är troligen inte anslutna till dagvattennätet utan leder sitt dagvatten till spillvattennätet.

Förutsättningar för bebyggelseutveckling i Löberöd

I och med att Löberöds ARV inom kort är ombyggt finns förutsättningar för ytterligare bebyggelse i orten. Det finns också förutsättningar för att ansluta de två VA-utbyggnadsområdena Arup/Kungabacken och Högseröd.

Översiktsplanen anger 170 nya bostäder och det finns pågående planer/exploateringsprojekt för cirka 60 stycken. Översiktsplanen konstaterar att det inte finns någon kapacitet för spillvattnet innan åtgärder genomförs på avloppsreningsverket. Ombyggnaden av Löberöds ARV färdigställs under 2025.

Marieholm – nuläge

Dricksvatten

Dricksvatten till Marieholm produceras i Ringsjöverket som har god kapacitet under normala förhållanden. Även ledningsnätet har god kapacitet generellt men det finns ett behov av förnyelse av ledningsnätet. Åtgärder har gjorts för att förstärka dricksvattendistributionen för orten.

Kopplat till utvecklingen av Tegelbruksområdet behövs en del förstärkningar. Dessa behöver göras innan utbyggnaden av bebyggelse inom Tegelbruksområdet.

Spillvatten

Spillvatten från Marieholm renas i Ellingeverket som har god kapacitet i dagsläget men på sikt behöver verket byggas om för att klara ökad belastning och nya reningskrav.

Marieholm avleds med självfall till Marieholms pumpstation där det pumpas till Eslöv. Närliggande Reslöv avleds med självfall till Reslövs pumpstation där spillvatten lyfts till Marieholms ledningsnät.

I Marieholm finns mycket stor andel tillskottsvatten vilket medför källaröversvämningar, bräddning vid Marieholms pumpstation och att VA SYD pumpar stora mängder vatten till Ellinge. Tillskottsvatten påverkar även ledningsnätet i Eslövs tätort negativt när det leds genom tätorten till Ellinge.

Ledningsnätets status är oklar men den mycket stora mängden tillskottsvatten tyder på ett förnyelsebehov.

Dagvatten

I princip hela Marieholm är verksamhetsområde för dagvatten.

Dagvattensystemet består av många små avrinningsområden som avleds med självfall till Ottabäck eller Saxån. Flera fastigheter har egen avledning till respektive recipient. En del fastigheter inom verksamhetsområdet är därför inte anslutna till dagvattennätet. Vid Saxån har dikningsföretag problem med höga flöden.

Förutsättningar för bebyggelseutveckling i Marieholm

På grund av de stora mängderna tillskottsvatten i spillvattennätet är det inte lämpligt att ansluta fler innan åtgärder har genomförts. Vilka åtgärder som ska genomföras behöver utreds men det handlar med stor sannolikhet om både åtgärder på den allmänna VA-anläggningen och inne på privata fastigheter.

Exploateringsområden nära Saxån är problematiska ur ett dagvattenperspektiv eftersom avledningen till Saxån riskerar att sättas ur spel vid höga flöden i ån. Detta innebär dyra och energikrävande lösningar för VA SYD men det innebär även risker för översvämning via dagvattensystemet för enskilda fastighetsägare. Vid exploatering längs Saxån behöver möjligheten att avleda dagvatten undersökas.

Översiktsplanen anger upp till 250 nya bostäder i Marieholm fram till 2035. Enligt översiktsplanen är kapaciteten för spillvatten god. Detta skiljer sig från vattentjänstplanen, som konstaterar att det inte finns tillräckligt med kapacitet för spillvattnet.

Stehag - nuläge

Dricksvatten

Dricksvatten till Stehag produceras i Ringsjöverket som har god kapacitet under normala förhållanden.

Visst behov finns av förnyelse av ledningsnätet. En del områden har lägre tryck än andra eftersom Stehag har stor höjdvariation. Det finns inget behov av att åtgärda detta i dagsläget.

Spillvatten

Spillvatten från Stehag renas i Stehags ARV. Dit leds även spillvatten från Ringsjöbaden och Sjöholmen. Stehags ARV klarar inte de reningskrav som finns på verket och verket planeras byggas om för att klara dagens och ökad belastning. Stehags ARV belastas även av tillskottsvatten.

Utredning för ombyggnation pågår. Nytt ARV beräknas kunna tas i drift 2028. För att kunna dimensionera det nya avloppsreningsverket för en rimlig belastning behöver mängden tillskottsvatten minska.

Ledningsnätets status är oklar men mängden tillskottsvatten till Stehags ARV tyder på ett förnyelsebehov.

Dagvatten

Större delen av Stehag är verksamhetsområde för dagvatten. Huvuddelen av dagvatten avleds till Blegebäcken som rinner igenom orten, bäcken är delvis kulverterad.

Dagvatten från del av ortens södra delar avleds till en mindre bäck.

Dagvatten från ytterligare ett område avleds till åkerdränering med oklart ansvarsförhållande.

En del fastigheter inom verksamhetsområde för dagvatten är eventuellt inte anslutna till dagvattennätet.

Förutsättningar för bebyggelseutveckling i Stehag

På grund av statusen på Stehags ARV finns det inte förutsättningar för ytterligare bebyggelse i Stehag förrän åtgärder har genomförts på avloppsreningsverket.

Översiktsplanen anger 180 nya bostäder till 2035. Det pågår en detaljplan för cirka 170 bostäder. I översiktsplanen står det att spillvattnet har begränsad kapacitet och att uppgradering av avloppsreningsverket planeras. I översiktsplanen framgår det dock inte om det är möjligt med någon exploatering innan uppgraderingen är gjord eller inte, eller när i tiden uppgraderingen är planerad till. Att utreda ombyggnad av och bygga om Stehags ARV är utpekad som en hög prioritet i vattentjänstplanen och arbetet har påbörjats.

Stockamöllan - nuläge

Dricksvatten

Dricksvatten till Stockamöllan produceras i Ringsjöverket som har god kapacitet under normala förhållanden.

Även ledningsnätet har god kapacitet generellt men det finns ett behov av förnyelse av ledningsnätet.

Spillvatten

Spillvatten från Stockamöllan renas i Stockamöllan ARV. Dit leds även spillvatten från Hasslebro och från Ringsjöanstalten. Stockamöllan ARV klarar de krav som ställs på verket av rening av BOD och totalfosfor, men har svårt att klara de mängder tillskottsvatten som kommer in till verket. För att undvika att ARV behöver byggas ut behöver mängden tillskottsvatten minska.

Ledningsnätets status är oklar men den mycket stora mängden tillskottsvatten till Stockamöllans ARV tyder på ett förnyelsebehov.

Dagvatten

Större delen av Stockamöllan är verksamhetsområde för dagvatten. Dagvatten avleds till största delen direkt till Rönne å men ett område avleds till Pysslingabäcken. För ett tredje område är avledningen oklar.

Förutsättningar för bebyggelseutveckling i Stockamöllan

Det finns, med vissa lokala åtgärder, förutsättningar för bebyggelseutveckling i enlighet med enligt gällande översiktsplan, i Stockamöllan. Översiktsplanen anger 30 nya bostäder men det finns inget pågående planuppdrag.

Örtofta, Vaggarp och Toftaholm – nuläge

Dricksvatten

Dricksvatten till Örtofta, Vaggarp och Toftaholm produceras i Ringsjöverket som har god kapacitet under normala förhållanden.

Även ledningsnätet har relativt god kapacitet men det finns ett behov av förnyelse. Förslag finns att förstärka dricksvattenförsörjningen i samband med att området mellan Vaggarp och järnvägen byggs ut. Förstärkningen syftar till att både skapa bra förutsättningar för ny bebyggelse men även för att öka redundansen i Örtofta, Vaggarp och Toftaholm generellt.

Spillvatten

Spillvatten från Örtofta, Vaggarp och Toftaholm renas i Ellingeverket som har god kapacitet i dagsläget men på sikt behöver verket byggas om för att klara ökad belastning och nya reningskrav.

Spillvatten från Örtofta, Vaggarp och Toftaholm avleds med självfall till Örtofta pumpstation och pumpas därifrån till Ellinge. Till pumpstationen kommer stor andel tillskottsvatten och tillskottsproblematiken har ökat i och med att spillvatten från Håstad i Lunds kommun leds via Örtofta till Ellinge ARV.

Det finns behov av lokala åtgärder på ledningsnätet, bland annat bör en ledning under Bråån ersättas.

Ledningsnätets status är oklar men mängden tillskottsvatten tyder på ett förnyelsebehov.

Dagvatten

Större delen av Örtofta/Vaggarp och även närliggande Toftaholm är verksamhetsområde för dagvatten. Dagvatten från Örtofta och Toftaholm leds direkt till Kävlingeån. Dagvatten från Vaggarp avleds till Bråån. En del fastigheter inom verksamhetsområde för dagvatten är eventuellt inte anslutna till dagvattennätet.

Förutsättningar för bebyggelseutveckling i Örtofta, Vaggarp och Toftaholm

I och med utbyggnaden av orterna behövs lokala förstärkningar på både spillvatten- och dricksvattennätet. Det finns, med vissa lokala åtgärder, förutsättningar för bebyggelseutveckling i enlighet med enligt gällande översiktsplan, i Örtofta, Vaggarp och Toftaholm. Sedan översiktsplanen antogs har ytterligare förslag på ett stort antal bostäder kommit till i området. Förutsättningarna för denna ökade utbyggnad behöver studeras vidare ur ett VA-perspektiv och den stora utbyggnaden bedöms innebära stora och kostsamma åtgärder på VA-systemet. Övergripande åtgärder behöver genomföras innan den nya bebyggelsen kan anslutas.

Översiktsplanen anger 70 nya bostäder. I Vaggarp pågår ett planprogram för 150-400 bostäder, vilket är en högre planeringstakt än vad översiktsplanen anger. Det är därmed väsentligt att utredningar och eventuella åtgärder kopplat till VA synkas med det pågående planprogrammet.

VA-utbyggnadsplan

VA-utbyggnadsplanen har tagits fram i syfte att identifiera områden med befintlig bebyggelse som är i behov av utbyggnad av allmänna vattentjänster. VA-utbyggnadsplanen har därmed en viktig funktion i att tydliggöra för kommuninvånaren om kommunens ansvar att ordna allmänna vattentjänster enligt 6 § LAV.

Kommunens skyldighet att ordna vattentjänster enligt 6 § LAV:

6 § Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, ska kommunen

1. bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och
2. se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän VA-anläggning.

De olika områdena i VA-utbyggnadsplanen klassificeras utifrån utbyggnadsområde, utredningsområde eller uppföljningsområde, utifrån respektive vattentjänst (spillvatten, dricksvatten och dagvatten).

Nedan följer en kort beskrivning av respektive indelning.

VA-utbyggnadsområde: VA-utbyggnadsområde är de områden där kriterierna i 6 § LAV bedöms uppfyllas, där kommunal skyldighet att ordna en eller flera vattentjänster föreligger.

Utredningsområde: Om underlag saknas, är bristfälligt eller om det finns indikationer på problem med någon vattentjänst, behöver området utredas vidare för att kunna avgöra om kriterierna i 6 § LAV uppfylls eller inte.

Uppföljningsområde: Uppföljningsområden är de områden som inte bedöms uppfylla kraven i 6 § LAV. Områdena bevakas dock och om ny information tillkommit eller om förutsättningarna ändrats vid en revidering av planen kan en ny bedömning komma att göras.

Metodik

Bedömningsgrunder

Utifrån 6 § LAV har följande bedömningsgrunder tillämpats för att avgöra om kommunalt ansvar om allmänna vattentjänster föreligger för en viss bebyggelse eller inte:

Samhälle: Det ska vara ett större sammanhang (Enligt praxis menas ett större sammanhang ofta en samlad bebyggelse av 20 till 30 fastigheter och att avståndet mellan fastigheternas adresspunkter inte bör överstiga 100 meter, men det kan variera beroende på omständigheterna i det enskilda fallet. Hänsyn tas också till eventuellt fler planerade bostäder i området)

Miljö: Det ska finnas behov ur miljösynpunkt (Bedöms utifrån utsläppens belastning på recipienten, recipientens känslighet samt vilka naturgivna förutsättningar som råder för enskilda spillvattenanläggningar samt hantering av dagvatten)

Hälsa: Det ska finnas behov ur hälsoskyddssynpunkt (Bedöms utifrån dagvattnets samt enskilda spillvattenanläggningars påverkan på enskilt dricksvatten och skyddade dricksvattentäkter samt dricksvattnets kvalitet och kvantitet)

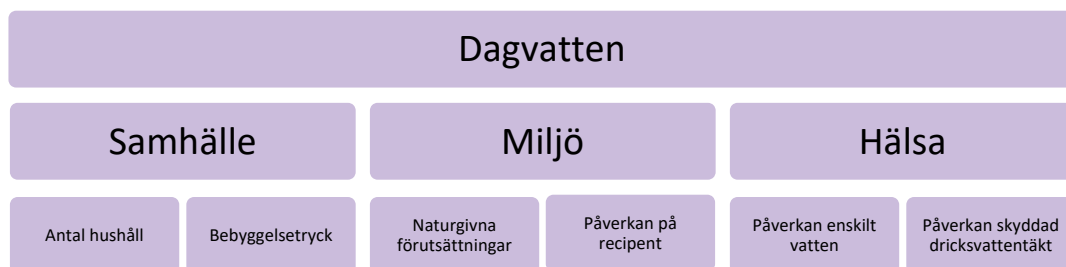
Eslövs kommuns VA-utbyggnadsplan från 2015 har fungerat som utgångspunkt för de inventerade och analyserade områden, men för att fånga upp förändringar i bebyggelsen har en ny GIS-analys utförts. GIS-analysens utgångspunkt är 100 meter mellan fastigheternas adresspunkt i respektive område. Varje område är samtidigt unikt och 100 meter är därmed mer en riktlinje där utvärderingar har gjorts i varje enskilt fall för att bedöma rimligheten i vad som inkluderas i en samlad bebyggelse. Mer detaljerade gränsdragningar för vilken bebyggelse som inkluderas eller inte i va-utbyggnadsområdena, görs senare i processen när ett verksamhetsområde ska inrättas. Gränsdragningar för verksamhetsområde tas fram gemensamt av kommun och VA SYD men det är kommunfullmäktige som tar det slutgiltiga beslutet.

Vattentjänsterna spill-, dricks-, och dagvatten har bedömts separat. Utgångspunkten i bedömningarna är Lagen om allmänna vattentjänster.

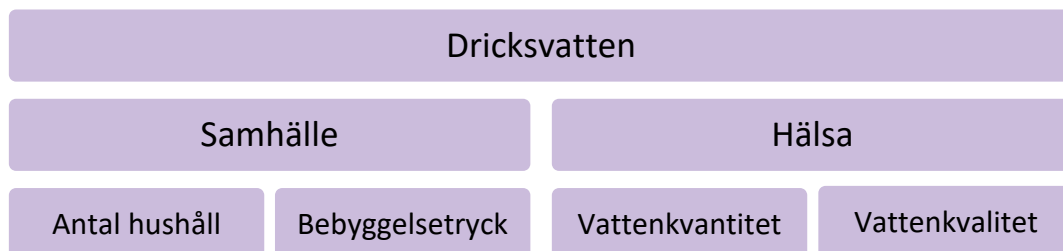
Modell för bedömning av spillvatten:

Modell för bedömning dagvatten:

Modell för bedömning av dricksvatten:

Ovanstående modeller tydliggörs ytterligare i tabellerna nedan.

Spillvatten

Samhälle - Spillvatten			
Antal hushåll		Bebyggelsetryck	
Bebyggelse ska ligga samlad och bör inte överstiga mer än 100 meter mellan adresspunkter.		Utpekat som utvecklingsområde i översiktsplanen, området har pågående eller planerade detaljplaner, eller planerad tillkommande bebyggelse.	
<20	Antalet fastigheter i området är färre än 20 stycken	Lågt	Bebyggelsetrycket i området är lågt och förväntas inte öka
20-60	Antalet fastigheter i området är mellan 20 och 60 stycken	Måttligt	Bebyggelsetrycket i området är måttligt
>60	Antal fastigheter i området är fler än 60 stycken	Högt	Bebyggelsetrycket i området är högt

Miljö - Spillvatten			
Naturgivna förutsättningar		Recipientens känslighet	
Naturgivna förutsättningar baseras på fastigheternas storlek, topografin i området, markförhållanden och generellt de fysiska förutsättningarna för möjlighet till att anordna enskilda spillvattenanläggningar. Exempelvis har mindre fastigheter, områden med en backig topografi och med en hög eller låg infiltrationskapacitet ofta sämre förutsättningar för att anordna enskilda spillvattenanläggningar.		Eslövs kommuns vattendrag och sjöar har idag stora miljöproblem på grund av övergödning, vilket bland annat beror på utsläpp av näringsämnen som kväve, fosfor och BOD, där enskilda utsläpp från spillvattenanläggningar är en stor bidragande faktor. Inga vattendrag i Eslövs kommun uppnår idag god ekologisk eller kemisk status. EUs ramdirektiv för vatten har som mål att alla vattenförekomster ska uppnå god ekologisk och kemisk status till år 2027. Hänsyn i bedömningen för recipientens känslighet tas därmed utifrån recipientens ekologiska och kemiska status, huruvida recipienten är nationellt värdefull eller särskilt nationellt värdefull utifrån natur och/eller fiske, samt närheten till skyddade områden enligt miljöbalken kap 7 (Ex. naturreservat eller Natura 2000).	
Lämpligt	Området har de naturgivna förutsättningarna för att anordna enskilda spillvattenanläggningar.	Mindre känslig	Recipienten är mindre känslig.
Måttligt lämpligt	Området har delvis de naturgivna förutsättningarna för att anordna enskilda spillvattenanläggningar.	Känslig	Recipienten är känslig.
Olämpligt	Området har inte de naturgivna förutsättningarna för att anordna enskilda spillvattenanläggningar.	Mycket känslig	Recipienten är mycket känslig.

Hälsa - Spillvatten

Påverkan enskilt vatten		Påverkan skyddad dricksvattentäkt	
Påverkan på enskilt vatten baseras på i vilken utsträckning som enskilda spillvattenanläggningar kan komma att påverka enskilda dricksvattenanläggningar. Exempelvis kan genomsläpplig mark medföra risk för negativ påverkan på enskild brunn.		Påverkan på skyddad dricksvattentäkt är baserad på i vilken utsträckning som enskilda spillvattenanläggningar kan komma att påverka skyddade dricksvattentäkter. Desto närmare avstånd till en skyddad dricksvattentäkt, desto större risk för påverkan.	
Låg	Låg påverkan	Låg	Låg påverkan
Måttlig	Måttlig påverkan	Måttlig	Måttlig påverkan
Stor	Stor påverkan	Stor	Stor påverkan

Dricksvatten

Samhälle - Dricksvatten

Antal hushåll		Bebyggelsetryck	
Bebyggelse ska ligga samlad och bör inte överstiga mer än 100 meter mellan adresspunkter.		Utpekad som utvecklingsområde i översiktsplanen, området har pågående eller planerade detaljplaner, eller planerad tillkommande bebyggelse.	
<20	Antalet fastigheter i området är färre än 20 stycken	Lågt	Bebyggelsetrycket i området är lågt och förväntas inte öka
20-60	Antalet fastigheter i området är mellan 20 och 60 stycken	Måttligt	Bebyggelsetrycket i området är måttligt
>60	Antalet fastigheter i området är fler än 60 stycken	Högt	Bebyggelsetrycket i området är högt

Hälsa - Dricksvatten

Vattenkvantitet		Vattenkvalitet	
Beaktar eventuella problem som är förknippade med vattenkapaciteten		Beaktar eventuella problem som är förknippade med vattenkvaliteten	
Tillräcklig kapacitet	I området finns tillräcklig kapacitet	Inga kända kvalitetsproblem	I området finns inga kända kvalitetsproblem
Delvis tillräcklig kapacitet	I området finns delvis tillräcklig kapacitet	Måttliga kvalitetsproblem	I området finns måttliga kvalitetsproblem
Otillräcklig kapacitet	I området råder otillräcklig kapacitet	Stora kvalitetsproblem	I området finns stora kvalitetsproblem

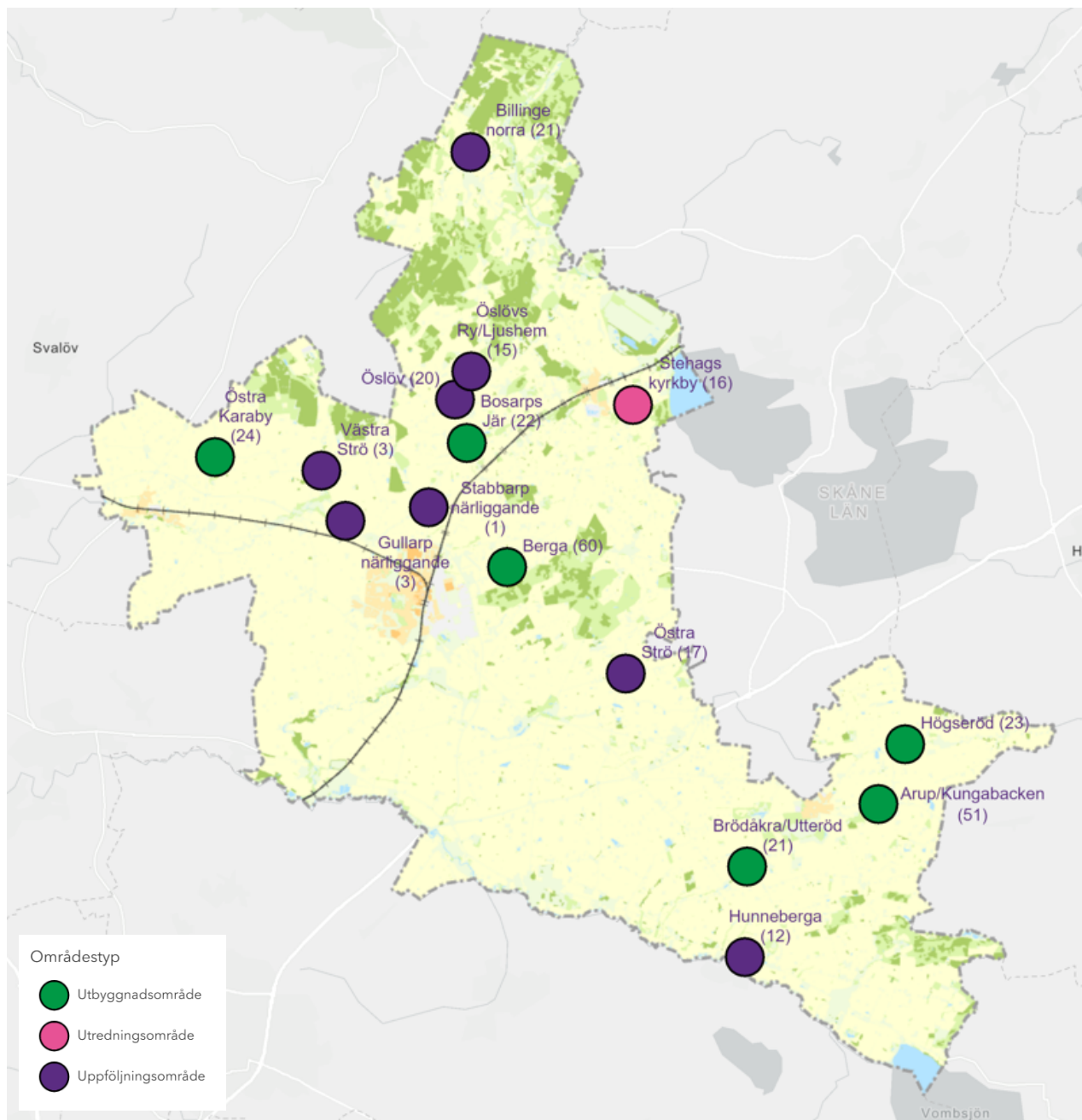
Dagvatten

Samhälle - Dagvatten			
Antal hushåll		Bebyggelsetryck	
Bebyggelse ska ligga samlad och bör inte överstiga mer än 100 meter mellan adresspunkter		Utpekad som utvecklingsområde i översiktsplanen, området har pågående eller planerade detaljplaner, eller planerad tillkommande bebyggelse.	
<20	Antalet fastigheter i området är färre än 20 stycken	Lågt	Bebyggelsetrycket i området är lågt och förväntas inte öka
20-60	Antalet fastigheter i området är mellan 20 och 60 stycken	Måttligt	Bebyggelsetrycket i området är måttligt
>60	Antalet fastigheter i området är fler än 60 stycken	Högt	Bebyggelsetrycket i området är högt

Miljö - Dagvatten			
Naturgivna förutsättningar		Påverkan på recipient	
Baseras på infiltrationskapaciteten i området som bedöms utifrån vilka jordarter som finns i området, hur dagvattnet inom området påverkar annan angränsade bebyggelse genom exempelvis rinnvägar, huruvida det finns fastigheter med kända problem med dagvatten samt utifrån eventuella problem med stående vatten vid dimensionerande regn.		Eslövs kommuns vattendrag och sjöar har idag stora miljöproblem på grund av övergödning och inga vattendrag i kommunen uppnår god ekologisk eller kemisk status. Bedömningen baseras på dagvattnets utsläpp i fosfor som är beräknat på totala ytan av respektive område. Recipienterna är precis som vid bedömningen för spillvatten mycket känsliga men dagvattnets utsläpp i förhållande till spillvattnet är små och har därmed en betydligt lägre påverkan på recipienterna. Bedömningen för dagvatten är därmed baserad på dess påverkan på recipienten.	
Lämpligt	Området har de naturgivna förutsättningarna att ta hand om dagvattnet på respektive enskild fastighet.	Låg påverkan	Utsläppen är så små att påverkan på recipienten är låg.
Måttligt lämpligt	Området har delvis de naturgivna förutsättningarna att ta hand om dagvattnet på respektive enskild fastighet.	Måttlig påverkan	Utsläppen är ganska stora vilket har en måttlig påverkan på recipienten.
Olämpligt	Området har inte de naturgivna förutsättningarna att ta hand om dagvattnet på respektive enskild fastighet.	Stor påverkan	Utsläppen är stora vilket har en stor påverkan på recipienten.

Hälsa - Dagvatten			
Påverkan enskilt vatten		Påverkan skyddad dricksvattentäkt	
Påverkan på enskilt vatten baseras på i vilken utsträckning som dagvattnet kan komma att påverka enskilda dricksvattenanläggningar.		Påverkan på skyddad dricksvattentäkt är baserad på i vilken utsträckning som dagvattnet riskerar att förorena skyddade dricksvattentäkter.	
Låg	Låg påverkan	Låg	Låg påverkan
Måttlig	Måttlig påverkan	Måttligt	Måttlig påverkan
Stor	Stor påverkan	Stor	Stor påverkan

Kommunövergripande karta

Kommunövergripande karta över identifierade områden för VA-utbyggnadsplanen.

Tidsplan för VA-utbyggnadsområden

VA-utbyggnad spillvatten		
2026-2030	2031-2035	2036-2040
Bosarps Jär	Arup/Kungabacken Högseröd	Berga Östra Karaby Brödåkra/Utteröd

Tabellen ovan redogör tidsplan för när fastighetsägare i respektive VA-utbyggnadsområde kommer anslutas till allmänt VA. Tidsplanen är beskriven i en 5-års intervall eftersom förutsättningarna att ansluta sig till den befintliga anläggningen kan se olika ut, vad gäller exempelvis markförhållande, tillståndsansökningar och närhet till det befintliga nätet. VA SYD kommer kontakta berörda fastighetsägare när det är dags att påbörja projekteringen för respektive område.

Områdenas utbyggnadsordning grundar sig i behovsbedömningen som VA-utbyggnadsplanen redovisar och är därmed baserat på hur stort behovet är. Utbyggnadsordningen måste samtidigt koordineras och förhålla sig till andra projekt så att en så ekonomisk samhällsnytta som möjligt uppnås. Exempelvis innebär det att Arup/Kungabacken och Högseröd kommer utredas parallellt då de geografiskt ligger nära varandra och kan komma att ha en inverkan på varandra. Bergas utbyggnad är beroende av att åtgärder med tillskottsvatten genomförs i Kungshult, vilket innebär att utredningen av Berga måste samordnas med det.

Tidsplan för utredningsområdena

Utredningsområde dricksvatten
2026
Berga Östra Karaby Stehags Kyrkby

Utredningsområdena för dricksvatten innebär att kommunen under 2026 kommer att undersöka områdena vidare vad gäller behovet av allmänt

dricksvatten, vilket handlar om att samla in information kring hur dricksvattnets kvalitet och kvantitet från fastigheter i respektive område ser ut.

VA-utbyggnadsområde

Utbyggnadsområden är de områden som bedöms ha behov av en eller flera allmänna vattentjänster och som då omfattas av kommunalt ansvar enligt 6 § LAV. Ett område kan bedömas som utbyggnadsområde inom en vattentjänst men exempelvis uppföljningsområde inom en annan vattentjänst. För samtliga områden som har bedömts som utbyggnadsområden har endast behov av allmänt spillvatten konstaterats. Inget område har bedömts omfattas av kommunalt ansvar för dagvatten eller dricksvatten. Under samrådet inkom uppgifter som indikerar på problem med dricksvatten i några områden, där Berga, Östra Karaby och Stehags Kyrkby därmed har lagts som utredningsområde vad gäller dricksvatten. Det innebär att mer information från områdena måste samlas in för att kunna göra en bedömning om det finns behov av allmänt dricksvatten eller inte. Områdena som bedömts som VA-utbyggnadsområde för spillvatten är Arup/Kungabacken, Berga, Bosarps Jär, Högseröd, Brödåkra/Utteröd och Östra Karaby. Nedan följer en beskrivning och motivering till bedömning av respektive område.

I väntan på utbyggnad

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden har tillsynsansvar för enskilda avloppsanläggningar vilket innebär att ställa krav på tillräckligt bra rening av avloppsvatten. För de områden som omfattas av utbyggnad krävs därmed riktlinjer kring vad som gäller för anläggningarna i väntan på utbyggnad. Tillsynsplanen för miljöbalkstillsynen innehåller följande riktlinjer:

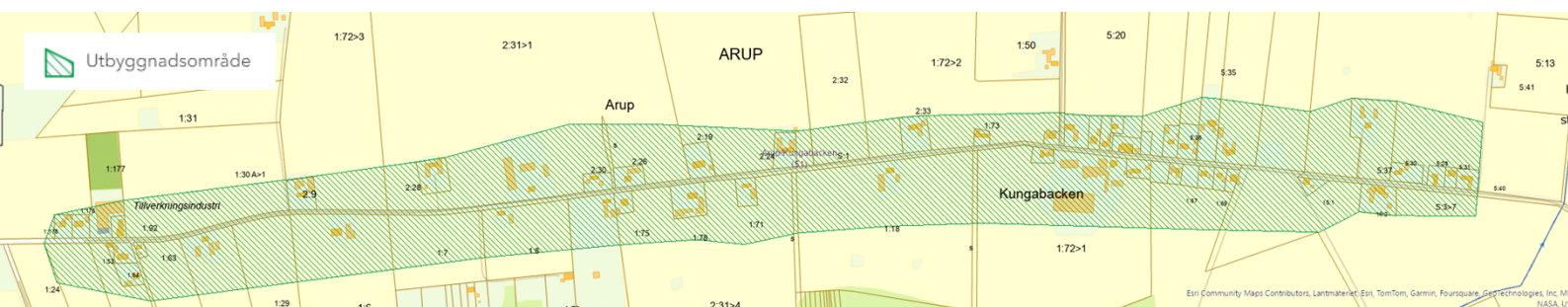
- I ett föreslaget VA-utbyggnadsområde, där utbyggnad beräknas ske inom en femårsperiod, ställs inga åtgärdskrav på befintliga avloppsanläggningar, om det inte finns särskilda omständigheter som motiverar krav i det enskilda fallet.
- Vid behov av nyanläggning av enskild avloppsanläggning i ett föreslaget VA-utbyggnadsområde, där utbyggnad beräknas ske inom en femårsperiod, är utgångspunkten att i första hand rekommendera sökanden att avvakta tills den kommunala lösningen finns på plats. Om ny anläggning ändå ska tillåtas är en förutsättning att det inte

ska medföra ytterligare risk för olägenheter i området eller belastning på recipienten, och tillstånd kan komma att tidsbegränsas.

- I föreslaget VA-utbyggnadsområde, där utbyggnad beräknas ske inom 5-10 år, är det motiverat att ställa krav på tillräcklig rening i väntan på kommunal lösning. Bedömning ska dock ske i varje enskilt fall baserat på belastning och eventuell befintlig anläggnings reningseffekt och förutsättningarna på platsen. Vid nyanläggning kan tillstånd tidsbegränsas, och valet av avloppslösning får inte medföra oacceptabel risk för olägenheter i området eller belastning på recipienten.

Arup/Kungabacken

Området är beläget i sydöstra delen av kommunen och ingår inte i något verksamhetsområde för spill-, dricks- eller dagvatten. Samtliga fastigheter har enskilda spillvattenanläggningar och egna dricksvattentäkt.

Översiktskarta över Arup/Kungabacken (observera att markerat område eventuellt kan komma att ha andra gränser vid ett framtida verksamhetsområde)

Den samlade bedömningen:

- Spillvatten: Arup/Kungabacken bedöms ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.
- Dricksvatten: Arup/Kungabacken bedöms inte ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.
- Dagvatten: Arup/Kungabacken bedöms inte ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.

Spillvatten

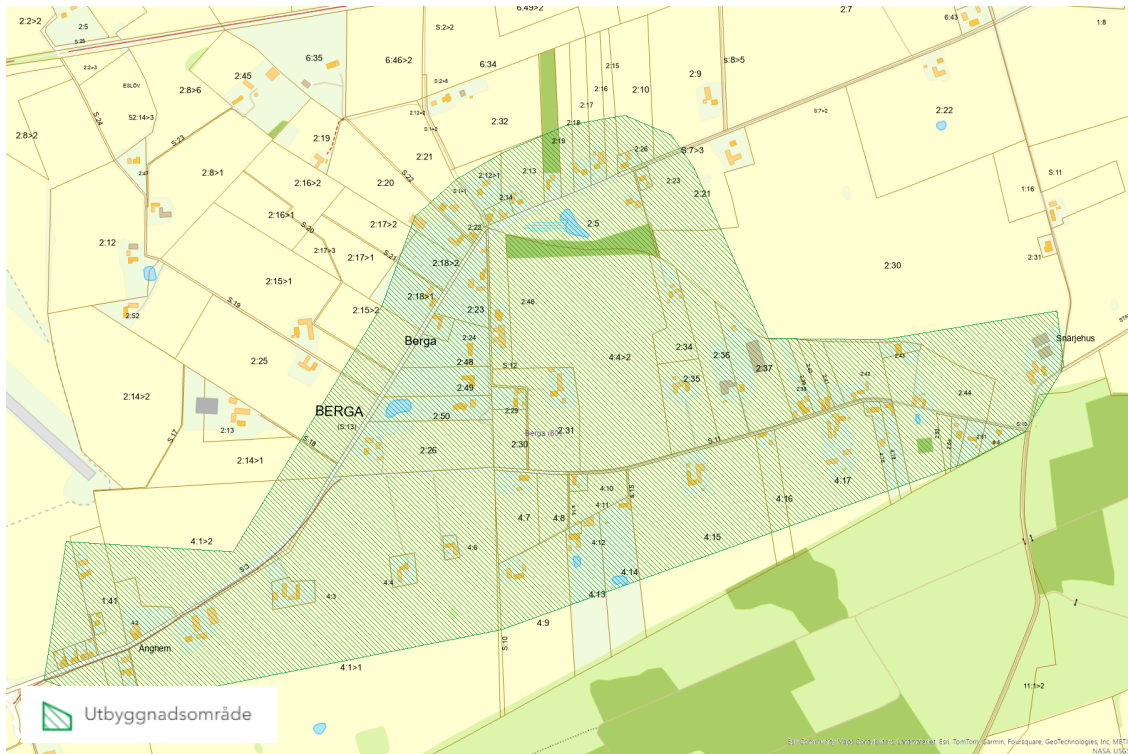
Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 51 fastigheter.	51
	Bebyggelse-utveckling	Området är inte utpekad som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Miljö	Naturgivna förutsättningar	Området består av sandig morän. Topografin i området är relativt platt. Fastigheterna i området är av varierad storlek, några är större med bättre förutsättningar för enskilda lösningar, medan andra fastigheter ligger mer samlat med sämre förutsättningar för enskilda lösningar.	Måttligt lämpligt
	Recipientens känslighet	Recipienterna Kävlingeån och Bråån uppnår inte god ekologisk eller kemisk status. Kävlingeån klassas som nationellt särskilt värdefull ur fiskesynpunkt med arter som abborre, storfisken gädda, havsöring, sandkrypare, lax, ål, utter och kungsfiskare. Bråån klassas som nationellt särskilt värdefull ur naturvårdssynpunkt med arter som lax, utter, kungsfiskare, grönling, sandkrypare, ål, tjockskalig målarmussla och toppig hattsnäcka.	Mycket känslig

Hälsa	Påverkan på enskilt vatten	Inga kända uppgifter på att det skulle finnas en påverkan på det enskilda dricksvattnet.	Låg
	Påverkan skyddad dricksvattentäkt	Området ligger inte nära en skyddad dricksvattentäkt.	Låg
Bedömning	VA-utbyggnadsområde		

Dagvatten			
Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 51 fastigheter.	51
	Bebyggelse-utveckling	Området är inte utpekad som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Miljö	Naturgivna förutsättningar	Området består av sandig morän. De flesta fastigheter är stora och dagvattnet anses inte ha någon påverkan på angränsande bebyggelse. Någon fastighet kan ha stående vatten vid dimensionerande regn, men med små vattendjup och det finns inga uppgifter att någon fastighet skulle ha problem.	Lämpligt
	Påverkan på recipient	Dagvattnet tillför enligt en översiktlig beräkning så pass små föroreningar att det inte finns skäl att rena.	Låg påverkan
Hälsa	Påverkan på enskilt vatten	Inga kända uppgifter på att det skulle finnas en påverkan på det enskilda dricksvattnet	Låg
	Påverkan skyddad dricksvattentäkt	Området ligger inte nära en skyddad dricksvattentäkt	Låg
Bedömning	Uppföljningsområde		

Berga (Kastberga/Nr-3vägen)

Området är beläget öster om Eslövs tätort och ingår inte i något verksamhetsområde för spill-, dricks- eller dagvatten. En del av fastigheterna är redan anslutna till det kommunala spillvattennätet via avtal. Resterande fastigheter har enskilda spillvattenanläggningar och egna dricksvattentäktar.

Översiktskarta över Berga (Kastberga/Nr-3vägen) (observera att markerat område eventuellt kan komma att ha andra gränser vid ett framtida verksamhetsområde)

Den samlade bedömningen:

- Spillvatten: Berga bedöms ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.
- Dricksvatten: Berga behöver utredas vidare innan en bedömning om behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster finns eller inte.
- Dagvatten: Berga bedöms inte ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.

Spillvatten

Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 60 fastigheter.	60
	Bebyggelse-utveckling	Området är inte utpekade som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Miljö	Naturgivna förutsättningar	Området består av morängrovler och lerig morän och har en viss genomsläpplighet. Topografin i området är relativt platt. Fastigheterna i området är av varierad storlek, några är större med bättre förutsättningar för enskilda lösningar, medan andra fastigheter ligger mer samlat med sämre förutsättningar. Vissa fastigheter har risk för översvämningsytor och vatten som rinner in från omkringliggande jordbruksmark.	Måttligt lämpligt
	Recipientens känslighet	Recipienten Saxån uppnår inte god ekologisk eller kemisk status. Saxån klassas som nationellt särskilt värdefull ur natursynpunkt med arter som grönling, sandkrypare, havsöring, ål, tjockskalig målarmussla, kungsfiskare, utter	Mycket känslig
Hälsa	Påverkan på enskilt vatten	Inga kända uppgifter på att det skulle finnas en påverkan på det enskilda dricksvattnet.	Låg
	Påverkan skyddad dricksvattentäkt	Området ligger inte nära en skyddad dricksvattentäkt.	Låg
Bedömning		VA-utbyggnadsområde	

Dricksvatten

Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 60 fastigheter.	60
	Bebyggelse-utveckling	Området är inte utpekade som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Hälsa	Vattenkvantitet	Finns indikationer på kvantitetsproblem.	Delvis tillräcklig kapacitet
	Vattenkvalitet	Finns indikationer på kvalitetsproblem.	Måttliga kvalitetsproblem
Bedömning		Utredningsområde	

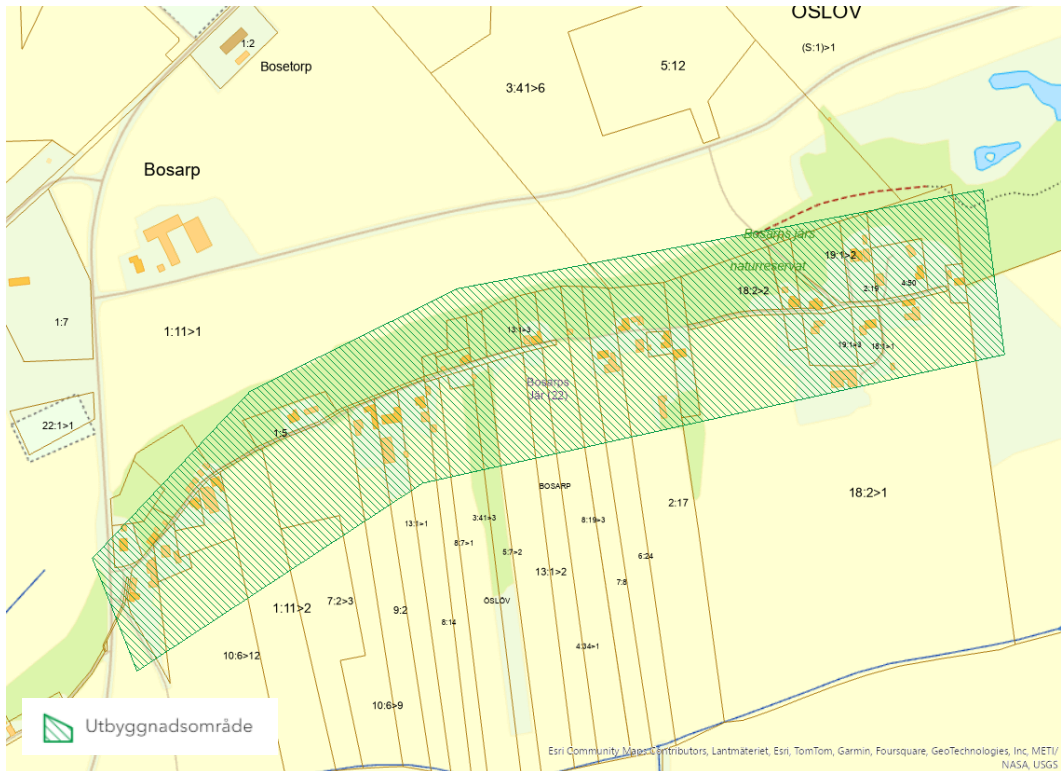
Dagvatten

Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 60 fastigheter.	60
	Bebyggelse-utveckling	Området är inte utpekade som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg

Miljö	Naturgivna förutsättningar	Området består av morängrovlera och lerig morän. Det finns rinnsstråk över en del fastigheter som kommer från omkringliggande jordbruksmark. Många fastigheter är stora men några kan ha stående vatten vid dimensionerande regn.	Lämpligt
	Påverkan på recipient	Dagvattnet tillför enligt en översiktlig beräkning så pass små föroreningar att det inte finns skäl att rena.	Låg påverkan
Hälsa	Påverkan på enskilt vatten	Inga kända uppgifter på att det skulle finnas en påverkan på det enskilda dricksvattnet.	Låg
	Påverkan skyddad dricksvattentäkt	Området ligger inte nära en skyddad dricksvattentäkt.	Låg
Bedömning	Uppföljningsområde		

Bosarps Jär

Området är beläget en bit norr om Eslövs tätort och ingår inte i något verksamhetsområde för spill-, dricks- eller dagvatten. Samtliga fastigheter har enskilda spillvattenanläggningar och egna dricksvattentäkter.

Översiktskarta över Bosarps Jär (observera att markerat område eventuellt kan komma att ha andra gränser vid ett framtida verksamhetsområde)

Den samlade bedömningen:

- Spillvatten: Bosarps Jär bedöms ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.
- Dricksvatten: Bosarps Jär bedöms inte ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.
- Dagvatten: Bosarps Jär bedöms inte ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.

Spillvatten

Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 22 fastigheter.	22
	Bebyggelse-utveckling	Området är inte utpekade som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Miljö	Naturgivna förutsättningar	Området består av glacial lera och isälvsediment grus och sand med genomsläpplig mark. Området har också periodvis högt grundvatten vilket kan påverka spillvattenanläggningarnas funktion negativt, vilket i sig medför en högre risk för utsläpp av föroreningar. Topografin i området präglas av en grusås. En del fastigheter är vattenmättade vissa delar av året, troligtvis på grund av utströmmande vatten från rullstensåsen. De flesta fastigheter är stora, men väldigt långsmala.	Olämpligt
	Recipientens känslighet	Recipienten Saxån uppnår inte god ekologisk eller kemisk status. Saxån klassas som nationellt särskilt värdefull ur natursynpunkt med arter som grönling, sandkrypare, havsöring, ål, tjockskalig målarmussla, kungsfiskare, utter.	Mycket känslig
Hälsa	Påverkan på enskilt vatten	Den genomsläppliga marken kan medföra risk på negativ grundvattenpåverkan.	Måttlig
	Påverkan skyddad dricksvattentäkt	Området ligger inte nära en skyddad dricksvattentäkt.	Låg
Bedömning		VA-utbyggnadsområde	

Dricksvatten

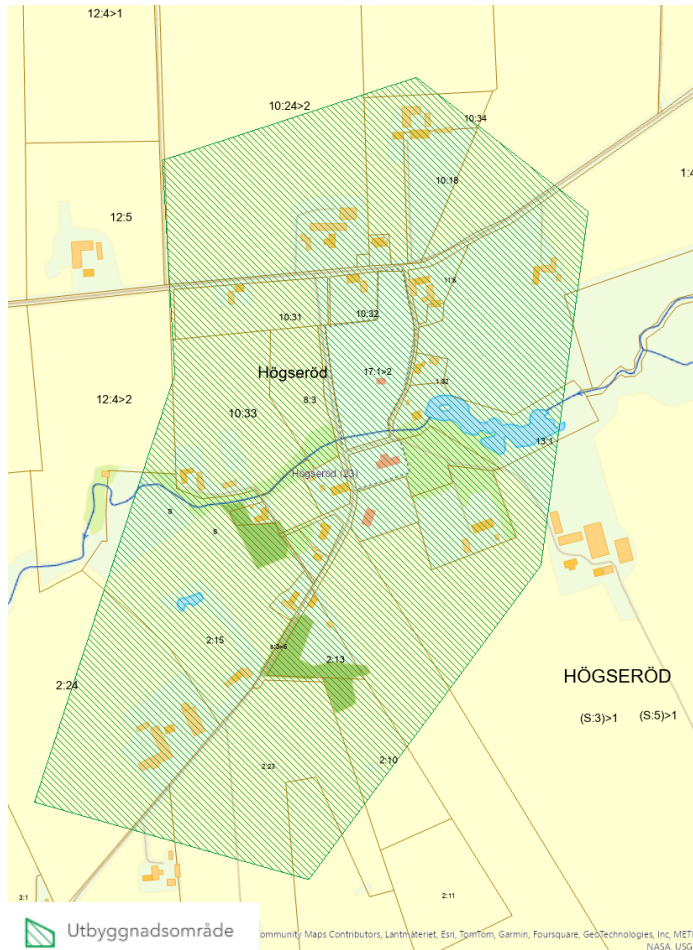
Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 22 fastigheter.	22
	Bebyggelse-utveckling	Området är inte utpekade som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Hälsa	Vattenkvantitet	Finns inga kända uppgifter att det skulle finnas några kapacitetsproblem.	Tillräcklig kapacitet
	Vattenkvalitet	Finns inga kända uppgifter om problem med dricksvattnets kvalitet.	Inga kända kvalitetsproblem
Bedömning		Uppföljningsområde	

Dagvatten

Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 22 fastigheter.	22
	Bebyggelse-utveckling	Området är inte utpekad som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Miljö	Naturgivna förutsättningar	Området består av glacial lera och isälvsediment grus och sand. De flesta fastigheterna är stora, men långsmala. En del fastigheter kan ha problem med stående vatten vid dimensionerat regn, men med relativt små vattendjup. Finns inga uppgifter på att någon fastighet skulle ha problem.	Lämpligt
	Påverkan på recipient	Dagvattnet tillför enligt en översiktlig beräkning så pass små föroreningar att det inte finns skäl att rena.	Låg påverkan
Hälsa	Påverkan på enskilt vatten	Inga kända uppgifter på att det skulle finnas en påverkan på det enskilda dricksvattnet.	Låg
	Påverkan skyddad dricksvattentäkt	Området ligger inte nära en skyddad dricksvattentäkt.	Låg
Bedömning	Uppföljningsområde		

Högseröd

Området är beläget i sydöstra delen av kommunen och ingår inte i något verksamhetsområde för spill-, dricks- eller dagvatten. Samtliga fastigheter har enskilda spillvattenanläggningar och egna dricksvattentäkter.

Översiktskarta över Högseröd (observera att markerat område eventuellt kan komma att ha andra gränser vid ett framtida verksamhetsområde)

Den samlade bedömningen:

- Spillvatten: Högseröd bedöms ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.
- Dricksvatten: Högseröd bedöms inte ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.
- Dagvatten: Högseröd bedöms inte ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.

Spillvatten

Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 23 fastigheter.	23
	Bebyggelse-utveckling	Området är inte utpekade som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Miljö	Naturgivna förutsättningar	Området består av sandig morän. Topografin i området är tämligen platt. Området ligger i direkt anslutning till Bråån. Fastigheterna i området är av varierad storlek, några är större med bättre förutsättningar för enskilda lösningar, medan andra fastigheter ligger mer samlade med sämre förutsättningar för enskilda lösningar.	Måttligt lämpligt
	Recipientens känslighet	Recipienten Bråån uppnår inte god ekologisk eller kemisk status. Bråån klassas som nationellt särskilt värdefull ur natursynpunkt med arter som lax, utter, kungsfiskare, grönling, sandkrypare, ål, tjockskalig målarmussla och toppig hattsnäcka.	Mycket känslig
Hälsa	Påverkan på enskilt vatten	Inga kända uppgifter på att det skulle finnas en påverkan på det enskilda dricksvattnet	Låg
	Påverkan skyddad dricksvattentäkt	Området ligger inte nära en skyddad dricksvattentäkt.	Låg
Bedömning	VA-utbyggnadsområde		

Dricksvatten

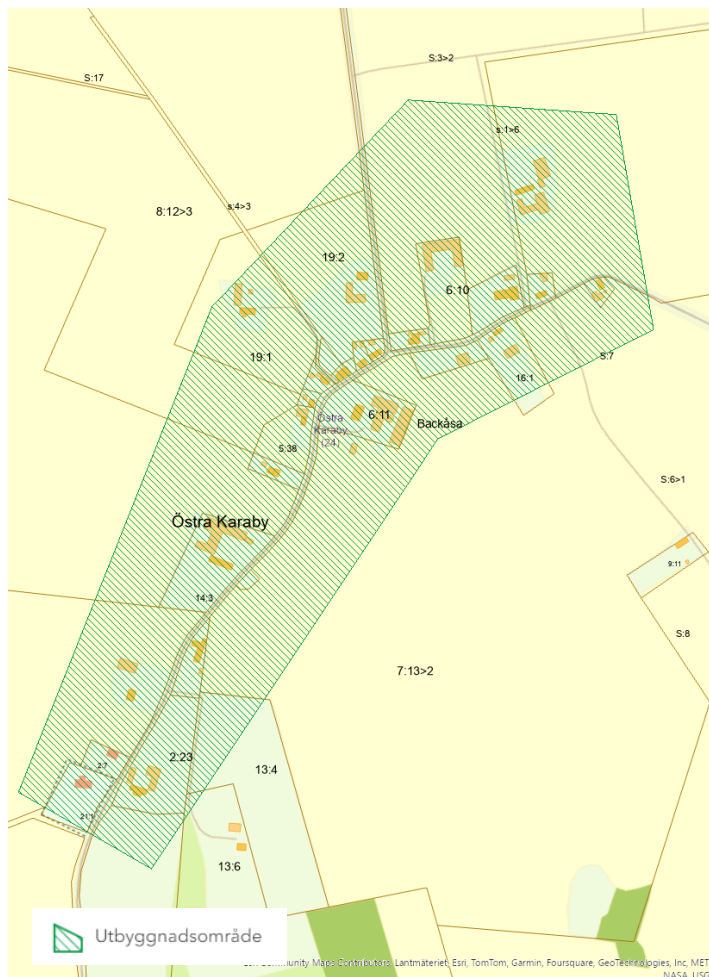
Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 23 fastigheter.	23
	Bebyggelse-utveckling	Området är inte utpekade som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Hälsa	Vattenkvantitet	Finns inga kända uppgifter att det skulle finnas några kapacitetsproblem.	Tillräcklig kapacitet
	Vattenkvalitet	Finns inga kända uppgifter om problem med dricksvattnets kvalitet.	Inga kända kvalitetsproblem
Bedömning	Uppföljningsområde		

Dagvatten

Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 23 fastigheter.	23
	Bebyggelse-utveckling	Området är inte utpekat som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Miljö	Naturgivna förutsättningar	Området består sandig morän. Någon fastighet kan ha rinnstråk över deras fastighet. En del fastigheter kan ha problem med stående vatten vid dimensionerat regn, men med relativt små vattendjup. Finns inga uppgifter på att någon fastighet skulle ha problem.	Lämpligt
	Påverkan på recipient	Dagvattnet tillför enligt en översiktlig beräkning så pass små föroreningar att det inte finns skäl att rena.	Låg påverkan
Hälsa	Påverkan på enskilt vatten	Inga kända uppgifter på att det skulle finnas en påverkan på det enskilda dricksvattnet.	Låg
	Påverkan skyddad dricksvattentäkt	Området ligger inte nära en skyddad dricksvattentäkt.	Låg
Bedömning	Uppföljningsområde		

Östra Karaby

Området är beläget i västra delen av kommunen och ingår inte i något verksamhetsområde för spill-, dricks- eller dagvatten. Samtliga fastigheter har enskilda spillvattenanläggningar och egna dricksvattentäktar.

*Översiktskarta över
Östra Karaby
(observera att
markerat område
eventuellt kan komma
att ha andra gränser
vid ett framtida
verksamhetsområde)*

Den samlade bedömningen:

- Spillvatten: Östra Karaby bedöms ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.
- Dricksvatten: Östra Karaby behöver utredas vidare innan en bedömning om behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster finns eller inte.
- Dagvatten: Östra Karaby bedöms inte ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.

Spillvatten

Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 24 fastigheter.	24
	Bebyggelse-utveckling	Området är inte utpekade som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Miljö	Naturgivna förutsättningar	Området består av moränfinlära. De flesta fastigheter är stora. Topografin i området är backig. En del fastigheter är stora och ligger glest med bättre förutsättningar för enskilda lösningar, medan andra fastigheter är mindre och ligger mer samlat med sämre förutsättningar för enskilda lösningar.	Måttligt lämpligt
	Recipientens känslighet	Recipienten Saxån uppnår inte god ekologisk eller kemisk status. Saxån klassas som nationellt särskilt värdefull ur natursynpunkt med arter som grönling, sandkrypare, havsöring, ål, tjockskalig målarmussla, kungsfiskare, utter.	Mycket känslig
Hälsa	Påverkan på enskilt vatten	Inga kända uppgifter på att det skulle finnas en påverkan på det enskilda dricksvattnet	Låg
	Påverkan skyddad dricksvattentäkt	Området ligger inte nära en skyddad dricksvattentäkt	Låg
Bedömning			VA-utbyggnadsområde

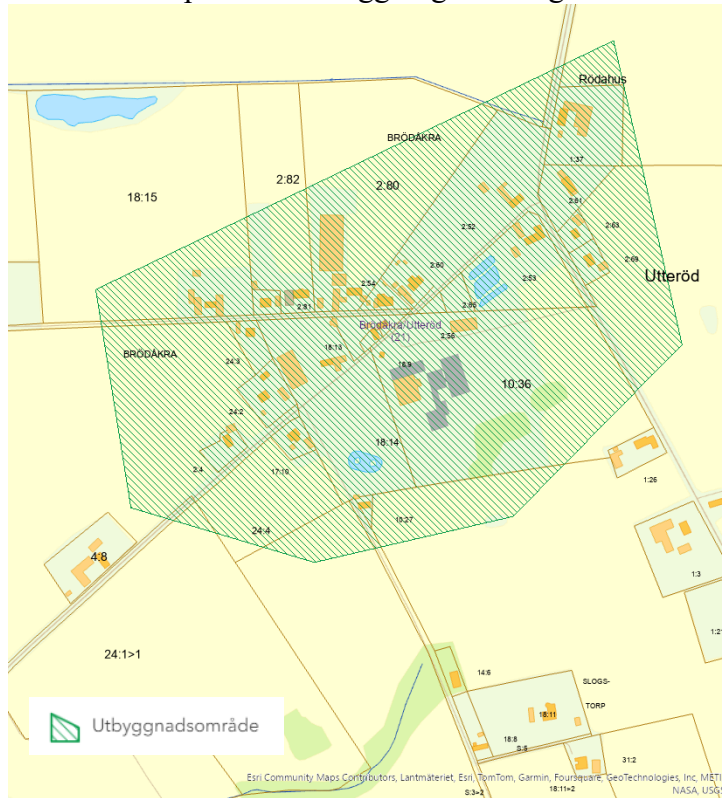
Dricksvatten

Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 24 fastigheter.	24
	Bebyggelse-utveckling	Området är inte utpekade som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Hälsa	Vattenkvantitet	Finns indikationer på kvantitetsproblem.	Delvis tillräcklig kapacitet
	Vattenkvalitet	Finns indikationer på kvalitetsproblem	Måttliga kvalitetsproblem
Bedömning			Utredningsområde

Dagvatten			
Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 24 fastigheter.	24
	Bebyggelse-utveckling	Området är inte utpekad som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Miljö	Naturgivna förutsättningar	Området består av moränfinlera. Dagvattnet har låg påverkan på angränsande bebyggelse och finns inga kända uppgifter med problem på någon fastighet. För några fastigheter finns risk för stående vatten vid dimensionerande regn, men med små vattendjup.	Lämpligt
	Påverkan på recipient	Dagvattnet tillför enligt en översiktlig beräkning så pass små föroreningar att det inte finns skäl att rena.	Låg påverkan
Hälsa	Påverkan på enskilt vatten	Inga kända uppgifter på att det skulle finnas en påverkan på det enskilda dricksvattnet	Låg
	Påverkan skyddad dricksvattentäkt	Området ligger inte nära en skyddad dricksvattentäkt	Låg
Bedömning	Uppföljningsområde		

Brödåkra/Utteröd

Området är beläget i sydöstra delen av kommunen och ingår inte i något verksamhetsområde för spill-, dricks- eller dagvatten. Samtliga fastigheter har enskilda spillvattenanläggningar och egna dricksvattentäktar.

*Översiktskarta över
Brödåkra/Utteröd
(observera att
markerat område
eventuellt kan komma
att ha andra gränser
vid ett framtida
verksamhetsområde)*

Den samlade bedömningen:

- Spillvatten: Brödåkra/Utteröd bedöms uppfylla kriterierna enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.
- Dricksvatten: Brödåkra/Utteröd bedöms inte uppfylla kriterierna enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.
- Dagvatten: Brödåkra/Utteröd bedöms inte uppfylla kriterierna enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.

Spillvatten

Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 21 fastigheter.	21
	Bebyggelseutveckling	Området är inte utpekade som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Miljö	Naturgivna förutsättningar	Området består av sandig morän. Topografin i området är platt. De flesta fastigheterna är stora men några är små och dessa har sämre förutsättningar för enskilda lösningar.	Måttligt lämpligt
	Recipientens känslighet	Recipienten Kävlingeån uppnår inte god ekologisk eller kemisk status. Kävlingeån klassas som nationellt särskilt värdefull ur fiskesynpunkt med arter som abborre, storvuxen gädda, havsöring, sandkrypare, lax, ål, uter och kungsfiskare.	Mycket känslig
Hälsa	Påverkan på enskilt vatten	Inga kända uppgifter på att det skulle finnas en påverkan på det enskilda dricksvattnet.	Låg
	Påverkan skyddad dricksvattentäkt	Området ligger inte nära en skyddad dricksvattentäkt.	Låg
Bedömning		VA-utbyggnadsområde	

Dricksvatten

Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 21 fastigheter.	21
	Bebyggelseutveckling	Området är inte utpekade som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Hälsa	Vattenkvantitet	Finns inga kända uppgifter att det skulle finnas några kapacitetsproblem.	Tillräcklig kapacitet
	Vattenkvalitet	Finns inga kända uppgifter om problem med dricksvattnets kvalitet.	Inga kända kvalitetsproblem
Bedömning		Uppföljningsområde	

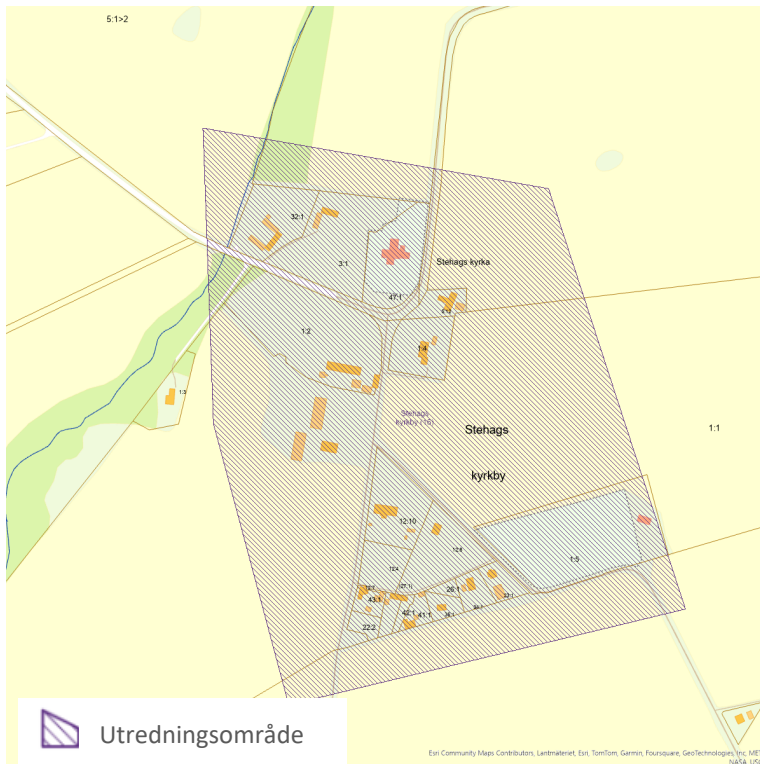
Dagvatten			
Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 21 fastigheter	21
	Bebyggelse-utveckling	Området är inte utpekad som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Miljö	Naturgivna förutsättningar	Området består av sandig morän. Dagvattnet har låg påverkan på angränsande bebyggelse och finns inga uppgifter med problem på någon fastighet. För några fastigheter finns risk för stående vatten vid dimensionerande regn.	Lämpligt
	Påverkan på recipient	Dagvattnet tillför enligt en översiktlig beräkning så pass små föroreningar att det inte finns skäl att rena.	Låg påverkan
Hälsa	Påverkan på enskilt vatten	Inga kända uppgifter på att det skulle finnas en påverkan på det enskilda dricksvattnet	Låg
	Påverkan skyddad dricksvattentäkt	Området ligger inte nära en skyddad dricksvattentäkt	Låg
Bedömning	Uppföljningsområde		

Utredningsområde

Utredningsområde är de områden som det finns indikationer på problem med någon vattentjänst, men inte tillräckligt för att kunna avgöra om området uppfyller kriterierna i 6 § LAV eller inte. Områdena behöver därmed utredas vidare innan beslut kan tas. Under denna rubrik presenteras Stehags Kyrkby som är utredningsområde för dricksvatten. Östra Karaby och Berga är även de utredningsområde för dricksvatten men de presenteras i sin helhet i rubriken under VA-utbyggnadsområde eftersom de omfattas av utbyggnad för spillvatten.

Stehags Kyrkby

Området är beläget i norra delen av kommunen och ingår inte i något verksamhetsområde för spill-, dricks- eller dagvatten. Samtliga fastigheter har enskilda spillvattenanläggningar och egna dricksvattentäkter.

Översiktskarta över Stehags Kyrkby (observera att markerat område eventuellt kan komma att ha andra gränser vid ett framtida verksamhetsområde)

Den samlade bedömningen:

- Spillvatten: Stehags Kyrkby bedöms inte ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.
- Dricksvatten: Stehags Kyrkby behöver utredas vidare innan en bedömning om behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster finns eller inte.
- Dagvatten: Stehags Kyrkby bedöms inte ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.

Spillvatten

Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 16 fastigheter.	16
	Bebyggelse-utveckling	Området är inte utpekade som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Miljö	Naturgivna förutsättningar	Området består av morängrovlara. Topografin i området är backig. Området består av en del stora fastigheter som ligger mer glest med bättre förutsättningar för enskilda spillvattenlösningar men några fastigheter är mindre, ligger mer samlade och har något sämre förutsättningar för enskilda spillvattenlösningar	Måttligt lämpligt
	Recipientens känslighet	Recipienten Rönne å uppnår inte god ekologisk eller kemisk status. Rönne å klassas som nationellt särskilt värdefullt ur både natur- och fiskesynpunkt med arter som lax, havsöring, ål, sandkrypare, kungsfiskare och uter.	Mycket känslig
Hälsa	Påverkan på enskilt vatten	Inga kända uppgifter på att det skulle finnas en påverkan på det enskilda dricksvattnet	Låg
	Påverkan skyddad dricksvattentäkt	Området ligger inte nära en skyddad dricksvattentäkt	Låg
Bedömning	Uppföljningsområde		

Dricksvatten

Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 16 fastigheter.	16
	Bebyggelse-utveckling	Området är inte utpekade som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Hälsa	Vattenkvantitet	Finns indikationer på kvantitetsproblem	Delvis tillräcklig kapacitet
	Vattenkvalitet	Finns indikationer på kvalitetsproblem	Måttliga kvalitetsproblem
Bedömning	Utredningsområde		

Dagvatten

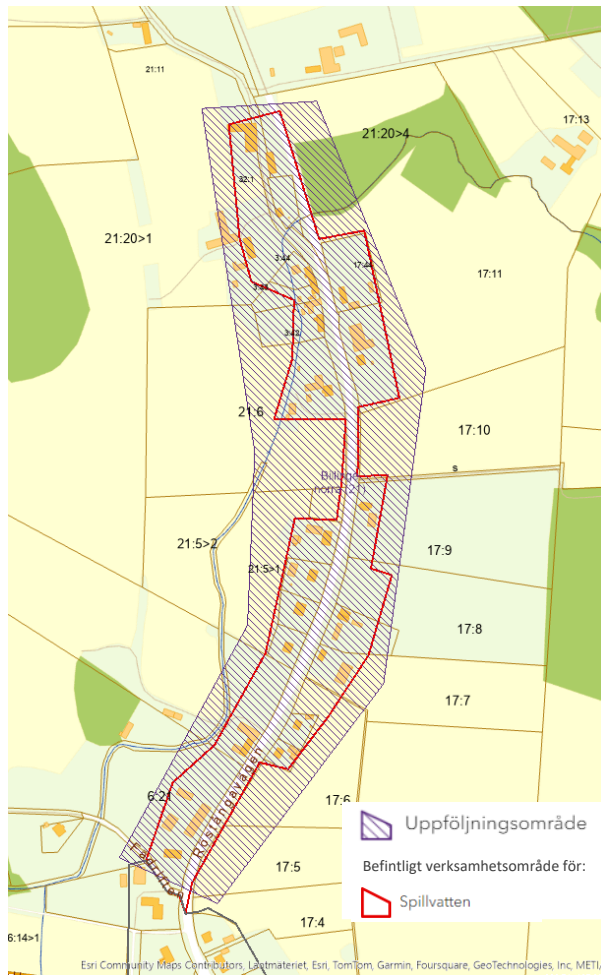
Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 16 fastigheter.	16
	Bebyggelse-utveckling	Området är inte utpekad som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Miljö	Naturgivna förutsättningar	Området består av morängrovlara. Dagvattnet kan ha påverkan på någon angränsande bebyggelse men det finns inga uppgifter på några fastigheter med kända problem och de flesta fastigheter är stora. För några fastigheter finns dock risk för stående vatten vid dimensionerande regn, men med små vattendjup.	Lämpligt
	Påverkan på recipient	Dagvattnet tillför enligt en översiktlig beräkning så pass små föroreningar att det inte finns skäl att rena.	Låg påverkan
Hälsa	Påverkan på enskilt vatten	Inga kända uppgifter på att det skulle finnas en påverkan på det enskilda dricksvattnet.	Låg
	Påverkan skyddad dricksvattentäkt	Området ligger inte nära en skyddad dricksvattentäkt.	Låg
Bedömning		Uppföljningsområde	

Uppföljningsområde

Uppföljningsområde är de områden som idag inte anses uppfylla kraven för 6 § LAV, men som bevakas och följs upp vid en revidering av planen. Om förutsättningarna eller behovet för ett område då har ändrats, kan en annan bedömning komma att bli aktuell. Områdena som bedömts som uppföljningsområde är Billinge Norra, Östra Strö, Öslöv, Hunneberga, Öslövs Ry/Ljushem, Gullarp närliggande, Västra Strö närliggande och Stabbarp närliggande. Nedan följer en beskrivning och motivering till bedömning av respektive område.

Billinge Norra

Området är beläget i norra delen av kommunen och ingår i verksamhetsområde för spillvatten men inte för dricks- eller dagvatten. Samtliga fastigheter har egna dricksvattentäkter.

Översiktskarta över Bilinge Norra (observera att markerat område eventuellt kan komma att ha andra gränser vid ett framtida verksamhetsområde)

Den samlade bedömningen:

- Spillvatten: Ingår i verksamhetsområde för spillvatten.
- Dricksvatten: Bilinge Norra bedöms inte ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.
- Dagvatten: Bilinge Norra bedöms inte ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.

Dricksvatten

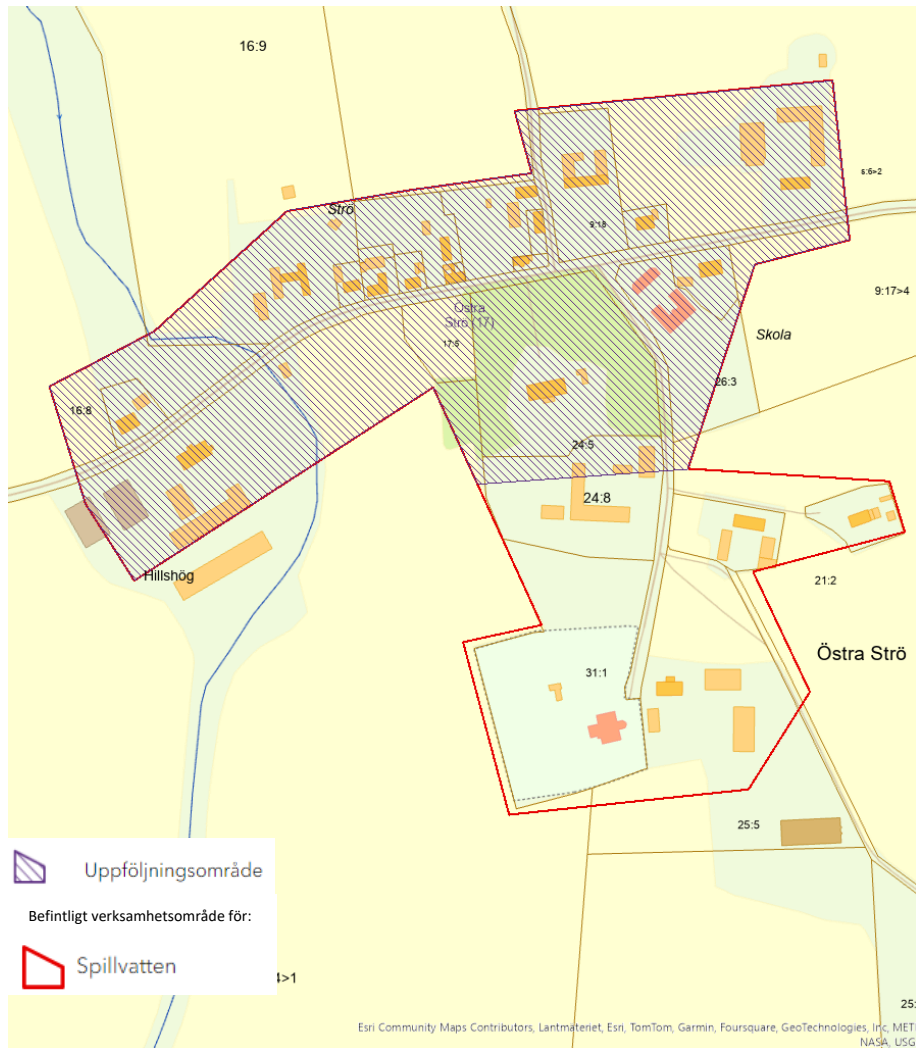
Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 21 fastigheter.	21
	Bebyggelse-utveckling	Området är inte utpekat som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Hälsa	Vattenkvantitet	Finns inga kända uppgifter att det skulle finnas några kapacitetsproblem.	Tillräcklig kapacitet
	Vattenkvalitet	Finns inga kända uppgifter om problem med dricksvattnets kvalitet.	Inga kända kvalitetsproblem
Bedömning	Uppföljningsområde		

Dagvatten

Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 21 fastigheter.	21
	Bebyggelse-utveckling	Området är inte utpekat som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Miljö	Naturgivna förutsättningar	Området består av lerig morän och svämsilt/lerslit. Dagvattnet avleds till obebyggd mark och finns inga kända uppgifter med någon fastighet som skulle ha kända problem. För några fastigheter finns dock risk för stående vatten vid dimensionerande regn, men med små vattendjup.	Lämpligt
	Påverkan på recipient	Dagvattnet tillför enligt en översiktlig beräkning så pass små föroreningar att det inte finns skäl att rena.	Låg påverkan
Hälsa	Påverkan på enskilt vatten	Inga kända uppgifter på att det skulle finnas en påverkan på det enskilda dricksvattnet.	Låg
	Påverkan skyddad dricksvattentäkt	Området ligger inte nära en skyddad dricksvattentäkt.	Låg
Bedömning	Uppföljningsområde		

Östra strö

Området är beläget öster om Eslövs tätort och ingår i verksamhetsområde för spillvatten men inte för dricks- eller dagvatten. Samtliga fastigheter har egna dricksvattentäkter.

Översiktskarta över Östra Strö (observera att markerat område eventuellt kan komma att ha andra gränser vid ett framtida verksamhetsområde)

Den samlade bedömningen:

- Spillvatten: Ingår i verksamhetsområde för spillvatten.
- Dricksvatten: Östra Strö bedöms inte ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.
- Dagvatten: Östra Strö bedöms inte ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.

Dricksvatten

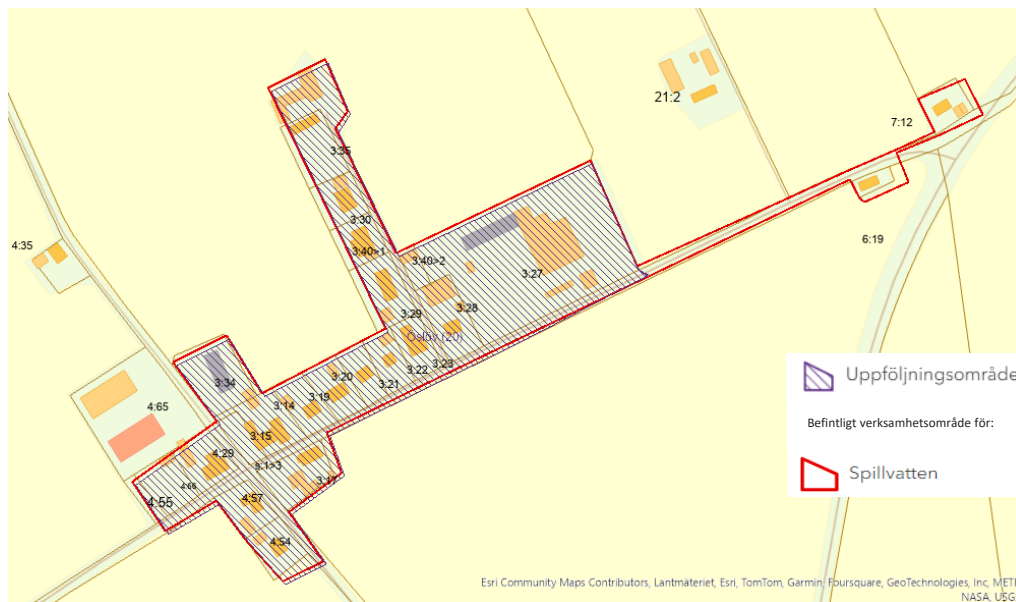
Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 17 fastigheter.	17
	Bebyggelse-utveckling	Området är inte utpekade som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Hälsa	Vattenkvantitet	Finns inga kända uppgifter att det skulle finnas några kapacitetsproblem.	Tillräcklig kapacitet
	Vattenkvalitet	Finns inga kända uppgifter om problem med dricksvattnets kvalitet.	Inga kända kvalitetsproblem
Bedömning	Uppföljningsområde		

Dagvatten

Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 17 fastigheter.	17
	Bebyggelse-utveckling	Området är inte utpekade som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Miljö	Naturgivna förutsättningar	Området består av sandig morän. Dagvattnet avrinner till obebyggd mark. För några fastigheter finns risk för stående vatten vid dimensionerande regn, men med små vattendjup och fastigheterna är relativt stora.	Lämpligt
	Påverkan på recipient	Dagvattnet tillför enligt en översiktlig beräkning så pass små föroreningar att det inte finns skäl att rena.	Låg påverkan
Hälsa	Påverkan på enskilt vatten	Inga kända uppgifter på att det skulle finnas en påverkan på det enskilda dricksvattnet.	Låg
	Påverkan skyddad dricksvattentäkt	Området ligger inte nära en skyddad dricksvattentäkt.	Låg
Bedömning	Uppföljningsområde		

Öslöv

Området är beläget norr om Eslövs tätort och ingår i verksamhetsområde för spillvatten men inte för dricks- eller dagvatten. Samtliga fastigheter har egna dricksvattentäkter.

Översiktskarta över Öslöv (observera att markerat område eventuellt kan komma att ha andra gränser vid ett framtida verksamhetsområde)

Den samlade bedömningen:

- Spillvatten: Ingår i verksamhetsområde för spillvatten.
- Dricksvatten: Öslöv bedöms inte ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.
- Dagvatten: Öslöv bedöms inte ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.

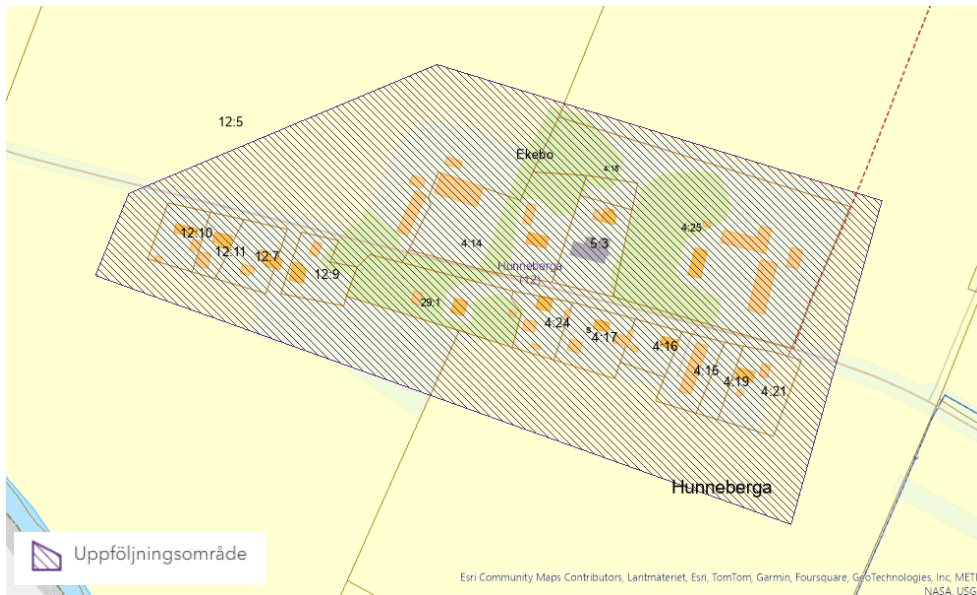
Dricksvatten			
Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 17 fastigheter.	17
	Bebyggelseutveckling	Området är inte utpekad som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Hälsa	Vattenkvantitet	Finns inga kända uppgifter att det skulle finnas några kapacitetsproblem	Tillräcklig kapacitet
	Vattenkvalitet	Finns inga kända uppgifter om problem med dricksvattnets kvalitet	Inga kända kvalitetsproblem
Bedömning			Uppföljningsområde

Dagvatten

Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 17 fastigheter.	17
	Bebyggelse-utveckling	Området är inte utpekad som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Miljö	Naturgivna förutsättningar	Området består av lerig morän. Dagvattnet avrinner till obebyggd mark. För några fastigheter finns risk för stående vatten vid dimensionerande regn, men med små vattendjup och fastigheterna är relativt stora.	Lämpligt
	Påverkan på recipient	Dagvattnet tillför enligt en översiktlig beräkning så pass små föroreningar att det inte finns skäl att rena.	Låg påverkan
Hälsa	Påverkan på enskilt vatten	Inga kända uppgifter på att det skulle finnas en påverkan på det enskilda dricksvattnet.	Låg
	Påverkan skyddad dricksvattentäkt	Området ligger inte nära en skyddad dricksvattentäkt.	Låg
Bedömning	Uppföljningsområde		

Hunneberga

Området är beläget i sydöstra delen av kommunen och ingår inte i något verksamhetsområde för spill-, dricks- eller dagvatten. Samtliga fastigheter har enskilda spillvattenanläggningar och egna dricksvattentäktar.

Översiktskarta över Hunneberga (observera att markerat område eventuellt kan komma att ha andra gränser vid ett framtida verksamhetsområde)

Den samlade bedömningen:

- Spillvatten: Hunneberga bedöms inte ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.
- Dricksvatten: Hunneberga bedöms inte ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.
- Dagvatten: Hunneberga bedöms inte ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.

Spillvatten			
Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 12 fastigheter.	12
	Bebyggelse-utveckling	Området är inte utpekad som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg

Miljö	Naturgivna förutsättningar	Området består av moränggrovler. Områdets topografi är relativt platt. Fastigheterna är stora med goda förutsättningar för enskilda spillvattenlösningar.	Lämpligt
	Recipientens känslighet	Recipienten Kävlingeån uppnår inte god ekologisk eller kemisk status. Kävlingeån klassas som nationellt särskilt värdefull ur fiskesynpunkt med arter som abborre, storvuxen gädda, havsöring, sandkrypare, lax, ål, utter och kungsfiskare.	Mycket känslig
Hälsa	Påverkan på enskilt vatten	Inga kända uppgifter på att det skulle finnas en påverkan på det enskilda dricksvattnet	Låg
	Påverkan skyddad dricksvattentäkt	Området ligger inte nära en skyddad dricksvattentäkt	Låg
Bedömning		Uppföljningsområde	

Dricksvatten

Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 12 fastigheter.	12
	Bebyggelseutveckling	Området är inte utpekade som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Hälsa	Vattenkvantitet	Finns inga kända uppgifter att det skulle finnas några kapacitetsproblem.	Tillräcklig kapacitet
	Vattenkvalitet	Finns inga kända uppgifter om problem med dricksvattnets kvalitet.	Inga kända kvalitetsproblem
Bedömning		Uppföljningsområde	

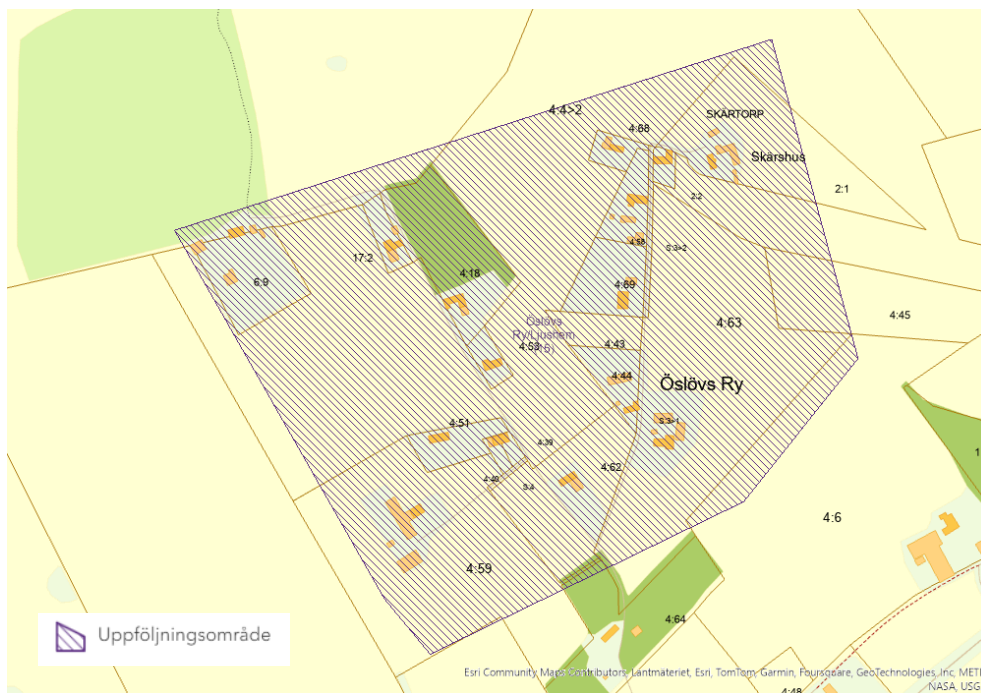
Dagvatten

Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 12 fastigheter.	12
	Bebyggelseutveckling	Området är inte utpekade som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Miljö	Naturgivna förutsättningar	Området består av morängrovler. Fastigheterna är relativt stora och dagvattnet anses inte ha någon påverkan på angränsade bebyggelse. Någon fastighet kan ha stående vatten vid dimensionerad regn, men med små vattendjup och det finns inga kända uppgifter att någon fastighet skulle ha problem.	Lämpligt
	Påverkan på recipient	Dagvattnet tillför enligt en översiktlig beräkning så pass små föroreningar att det inte finns skäl att rena.	Låg påverkan
Hälsa	Påverkan på enskilt vatten	Inga kända uppgifter på att det skulle finnas en påverkan på det enskilda dricksvattnet.	Låg

	Påverkan skyddad dricksvattentäkt	Området ligger inte nära en skyddad dricksvattentäkt.	Låg
Bedömning	Uppföljningsområde		

Öslövs Ry

Området är beläget en bit norr om Eslövs tätort och ingår inte i något verksamhetsområde för spill-, dricks- eller dagvatten. Samtliga fastigheter har enskilda spillvattenanläggningar och egna dricksvattentäkter.

Översiktskarta över Öslövs Ry/Ljushem (observera att markerat område eventuellt kan komma att ha andra gränser vid ett framtida verksamhetsområde)

Den samlade bedömningen:

- Spillvatten: Öslövs Ry bedöms inte ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.
- Dricksvatten: Öslövs Ry bedöms inte ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.
- Dagvatten: Öslövs Ry bedöms inte ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.

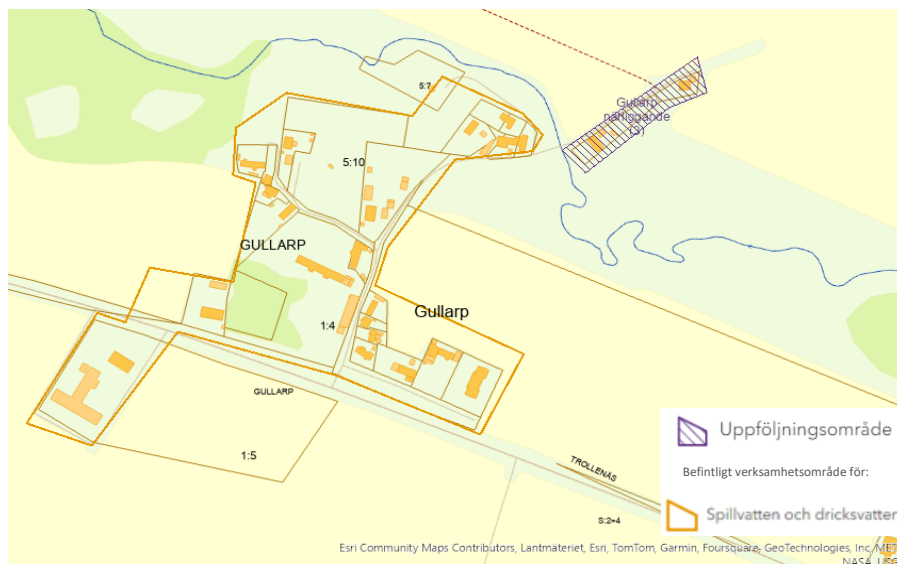
Spillvatten			
Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 15 fastigheter.	15
	Bebyggelseutveckling	Området är inte utpekade som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Miljö	Naturgivna förutsättningar	Området består av morängrovler. De flesta fastigheterna är stora och ligger väldigt glest med goda förutsättningar för enskilda spillvattenanläggningar.	Lämpligt
	Recipientens känslighet	Recipienten Saxån uppnår inte god ekologisk eller kemisk status. Saxån klassas som nationellt särskilt värdefull ur natursynpunkt med arter som grönling, sandkrypare, havsöring, ål, tjockskalig målarmussla, kungsfiskare, utter.	Mycket känslig
Hälsa	Påverkan på enskilt vatten	Inga kända uppgifter på att det skulle finnas en påverkan på det enskilda dricksvattnet.	Låg
	Påverkan skyddad dricksvattentäkt	Området ligger inte nära en skyddad dricksvattentäkt.	Låg
Bedömning	Uppföljningsområde		

Dricksvatten			
Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 15 fastigheter.	15
	Bebyggelseutveckling	Området är inte utpekade som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Hälsa	Vattenkvantitet	Finns inga kända uppgifter att det skulle finnas några kapacitetsproblem.	Tillräcklig kapacitet
	Vattenkvalitet	Finns inga kända uppgifter om problem med dricksvattnets kvalitet.	Inga kända kvalitetsproblem
Bedömning	Uppföljningsområde		

Dagvatten			
Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 15 fastigheter.	15
	Bebyggelse-utveckling	Området är inte utpekat som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsetrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Miljö	Naturgivna förutsättningar	Området består av morängrovler. Dagvattnet har ingen påverkan på angränsade bebyggelse och det finns inga uppgifter om fastigheter med kända problem. För några fastigheter finns risk för stående vatten vid dimensionerande regn, men med små vattendjup och fastigheterna är relativt stora.	Lämpligt
	Påverkan på recipienten	Dagvattnet tillför enligt en översiktlig beräkning så pass små föroreningar att det inte finns skäl att rena.	Låg påverkan
Hälsa	Påverkan på enskilt vatten	toppig hatsnäcka. Inga kända uppgifter på att det skulle finnas en påverkan på det enskilda dricksvattnet.	Låg
	Påverkan skyddad dricksvattentäkt	Området ligger inte nära en skyddad dricksvattentäkt.	Låg
Bedömning		Uppföljningsområde	

Gullarp närliggande

Området är beläget nordväst om Eslövs tätort. De tre fastigheter som har utretts har idag enskilda spillvattenanläggningar och enskilda dricksvattentäkter. Övriga fastigheter i byn ingår i verksamhetsområde för spill- och dricksvatten.

Den samlade bedömningen:

- Spillvatten: Gullarp närliggande bedöms inte ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.
- Dricksvatten: Gullarp närliggande bedöms inte ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.
- Dagvatten: Gullarp närliggande bedöms inte ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.

Spillvatten			
Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 3 fastigheter.	3
	Bebyggelseutveckling	Området är inte utpekade som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Miljö	Naturgivna förutsättningar	Området består av moränfinlera och morängrovlera. Fastigheterna är stora med goda förutsättningar för enskilda spillvattenlösningar.	Lämpligt
	Recipientens känslighet	Recipienten Saxån uppnår inte god ekologisk eller kemisk status. Saxån klassas som nationellt särskilt värdefull ur natursynpunkt med arter som grönlång, sandkryp, havsöring, ål, tjockskalig målarmussla, kungsfiskare, uter.	Mycket känslig
Hälsa	Påverkan på enskilt vatten	Inga kända uppgifter på att det skulle finnas en påverkan på det enskilda dricksvattnet.	Låg
	Påverkan skyddad dricksvattentäkt	Området ligger inte nära en skyddad dricksvattentäkt.	Låg
Bedömning		Uppföljningsområde	

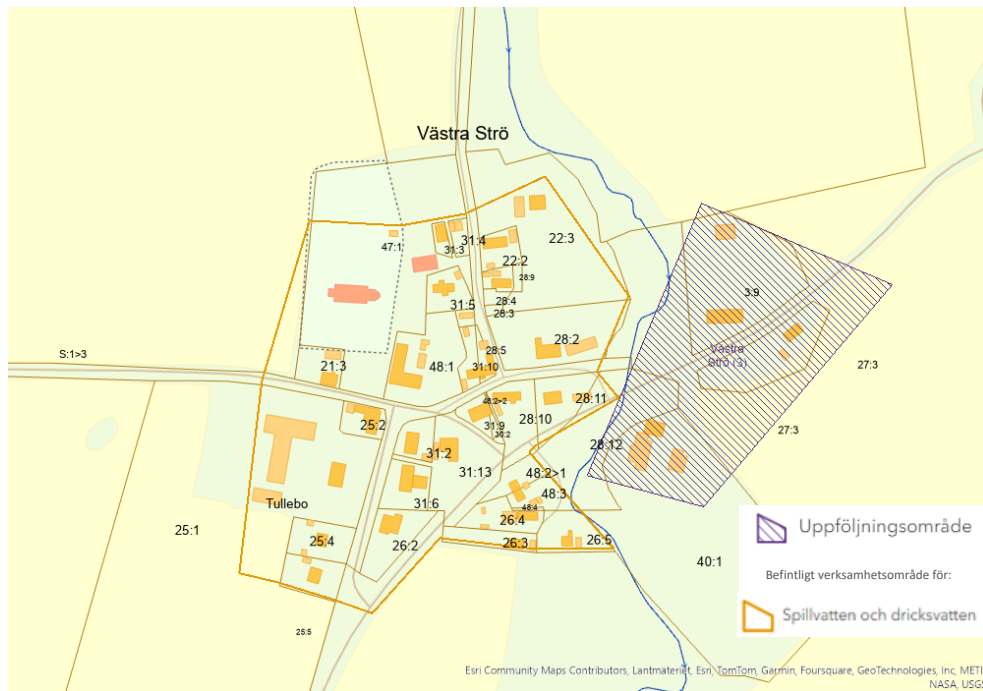
Dricksvatten			
Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 3 fastigheter.	3
	Bebyggelseutveckling	Området är inte utpekade som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Hälsa	Vattenkvantitet	Finns inga kända uppgifter att det skulle finnas några kapacitetsproblem	Tillräcklig kapacitet

	Vattenkvalitet	Finns inga kända uppgifter om problem med dricksvattnets kvalitet	Inga kända kvalitetsproblem
Bedömning	Uppföljningsområde		

Dagvatten			
Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar ca 25 fastigheter (Bedömningen för dagvatten är utförd på hela Gullarp)	25
	Bebyggelse-utveckling	Området är inte utpekad som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Miljö	Naturgivna förutsättningar	Området består av moränfinlera och morängrovler. Kan finnas rinnstråk över fastigheter men flesta fastigheter är stora och finns inga kända problem med någon fastighet. För några fastigheter finns risk för stående vatten vid dimensionerande regn, men med små vattendjup.	Lämpligt
	Påverkan på recipient	Dagvattnet tillför enligt en översiktlig beräkning så pass små föroreningar att det inte finns skäl att rena.	Låg påverkan
Hälsa	Påverkan på enskilt vatten	toppig hatsnäcka. Inga kända uppgifter på att det skulle finnas en påverkan på det enskilda dricksvattnet.	Låg
	Påverkan skyddad dricksvattentäkt	Området ligger inte nära en skyddad dricksvattentäkt.	Låg
Bedömning	Uppföljningsområde		

Västra Strö närliggande

Området är beläget nordväst om Eslövs tätort. De tre fastigheter som har utretts har idag enskilda spillvattenanläggningar och enskilda dricksvattentäkter. Övriga fastigheter i byn ingår i verksamhetsområde för spill- och dricksvatten.

Översiktskarta över Västra Strö (observera att markerat område eventuellt kan komma att ha andra gränser vid ett framtida verksamhetsområde)

Den samlade bedömningen:

- Spillvatten: Västra Strö närliggande bedöms inte ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.
- Dricksvatten: Västra Strö närliggande bedöms inte ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.
- Dagvatten: Västra Strö närliggande bedöms inte ha behov enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.

Spillvatten

Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 3 fastigheter.	3
	Bebyggelseutveckling	Området är inte utpekad som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Miljö	Naturgivna förutsättningar	Området består av lerig morän. Fastigheterna är stora med goda förutsättningar för enskilda spillvattenlösningar.	Lämpligt
	Recipientens känslighet	Recipienten Saxån uppnår inte god ekologisk eller kemisk status. Saxån klassas som nationellt särskilt värdefull ur natursynpunkt med arter som grönling, sandkrypare, havsöring, ål, tjockskalig målarmussla, kungsfiskare, utter.	Mycket känslig
Hälsa	Påverkan på enskilt vatten	Inga kända uppgifter på att det skulle finnas en påverkan på det enskilda dricksvattnet.	Låg
	Påverkan skyddad dricksvattentäkt	Området ligger inte nära en skyddad dricksvattentäkt.	Låg
Bedömning		Uppföljningsområde	

Dricksvatten

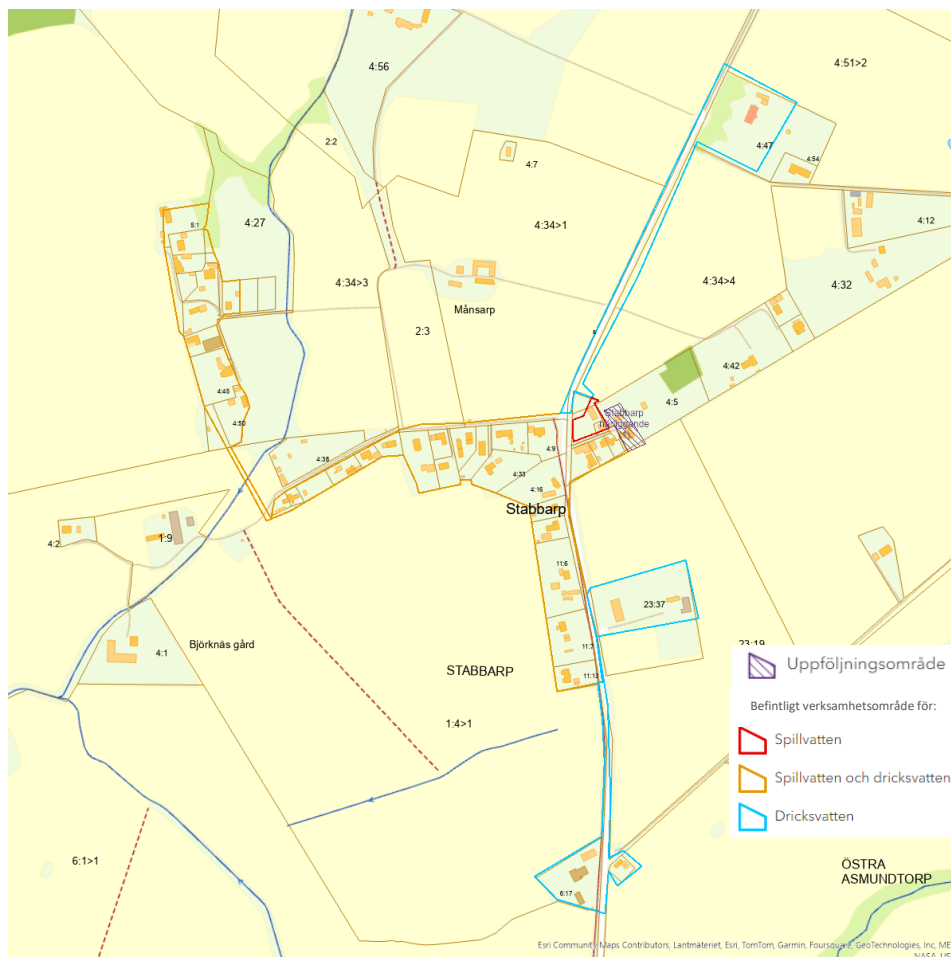
Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar 3 fastigheter.	3
	Bebyggelseutveckling	Området är inte utpekad som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Hälsa	Vattenkvantitet	Finns inga kända uppgifter att det skulle finnas några kapacitetsproblem.	Tillräcklig kapacitet
	Vattenkvalitet	Finns inga kända uppgifter om problem med dricksvattnets kvalitet.	Inga kända kvalitetsproblem
Bedömning		Uppföljningsområde	

Dagvatten

Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar ca 30 fastigheter (Bedömningen för dagvatten är utförd på hela Västra Strö)	30
	Bebyggelse-utveckling	Området är inte utpekade som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Miljö	Naturgivna förutsättningar	Området består av lerig morän. Kan finnas rinnstråk över fastigheter men flesta fastigheter är stora och finns inga kända problem med någon fastighet.	Lämpligt
	Påverkan på recipient	Dagvattnet tillför enligt en översiktlig beräkning så pass små föroreningar att det inte finns skäl att rena.	Låg påverkan
Hälsa	Påverkan på enskilt vatten	Inga kända uppgifter på att det skulle finnas en påverkan på det enskilda dricksvattnet	Låg
	Påverkan skyddad dricksvattentäkt	Området ligger inte nära en skyddad dricksvattentäkt	Låg
Bedömning		Uppföljningsområde	

Stabbarp närliggande

Stora delar av Stabbarp har befintligt verksamhetsområde för spill- och dricksvatten och några fastigheter har endast verksamhetsområde från dricksvatten.

Översiktskarta över Stabbarp (observera att markerat område eventuellt kan komma att ha andra gränser vid ett framtida verksamhetsområde)

Stabbarp pekades ut som uppföljningsområde i VA-utbyggnadsplanen från 2015 utifrån dels några enstaka fastigheter som inte hade verksamhetsområde för spill- eller dricksvatten i utkanten av byn men även utifrån möjlig utbyggnad av spillvatten till de fastigheter som omfattades av verksamhetsområde för dricksvatten. Den uppdaterade GIS-analysen visar att fastigheterna som undersöktes, utom en, har stora avstånd från byn och kan därmed inte inkluderas i samlad bebyggelse och bedömningen. Därmed

är det endast en fastighet som det idag rör sig om. Fastigheten verkar vara ansluten via kommunalt vatten och avlopp via avtal. Bedömningen för dagvatten har utförts på hela Stabbarp:

Dagvatten			
Samhälle	Antal fastigheter	Omfattar ca 30 fastigheter (Bedömningen för dagvatten är utförd på hela Stabbarp)	30
	Bebyggelse-utveckling	Området är inte utpekad som utvecklingsområde i översiktsplanen, det finns inga pågående eller planerade detaljplaner. Bebyggelsestrycket i området är därmed lågt och förväntas inte öka.	Låg
Miljö	Naturgivna förutsättningar	Området består av lerig morän. Kan finnas rinnstråk över fastigheter men flesta fastigheter är stora och finns inga kända problem med någon fastighet.	Lämpligt
	Påverkan på recipient	Dagvattnet tillför enligt en översiktlig beräkning så pass små föroreningar att det inte finns skäl att rena.	Låg påverkan
Hälsa	Påverkan på enskilt vatten	Inga kända uppgifter på att det skulle finnas en påverkan på det enskilda dricksvattnet.	Låg
	Påverkan skyddad dricksvattentäkt	Området ligger inte nära en skyddad dricksvattentäkt.	Låg
Bedömning		Uppföljningsområde	

Vattentjänstplanens konsekvenser

I detta kapitel beskrivs konsekvenserna av Eslövs vattentjänstplan. Det är i huvudsak beslut om utbyggnad av VA till befintlig bebyggelse som fastställs av vattentjänstplanen. Utredningar och åtgärder för den befintliga VA-anläggningen beskrivs i vattentjänstplanen men beslutas i andra sammanhang och konsekvenserna av dessa beskrivs därför mer översiktligt.

Ekonomiska konsekvenser

Utbyggnaden av VA till utpekad bebyggelse kommer att innebära kostnader för VA SYD och för de fastigheter som ansluts. Utbyggnaden finansieras med de anslutningsavgifter som fastighetsägarna betalar i och med att de ansluts till VA-anläggningen. Avgiften speglar ett snitt av kostnader för utbyggnad av VA-anläggningen och ett utbyggnadsområde kan bli dyrare eller billigare än snittet. Om kostnaden för utbyggnad av VA till befintlig bebyggelse såväl som till ny bebyggelse till exempel ökar i kommunen kommer även anslutningsavgifterna att öka.

För de områden där VA inte kommer att byggas ut kommer fastighetsägarna i många fall behöva åtgärda sina enskilda spillvattenanläggningar. Detta innebär en kostnad för respektive fastighetsägare. Tillsyn över enskilda anläggningar innebär även kostnad för kommunen och för fastighetsägarna som betalar avgifter för tillsynen. Den löpande driften av de enskilda anläggningarna innebär kostnader för fastighetsägarna. Att provta enskilt dricksvatten är också en kostnad för fastighetsägaren. Kommunen har inte någon tillsyn över enskilda dricksvattenbrunnar och har därför inte några kostnader för detta.

Den befintliga VA-anläggningen har behov av förbättring och förnyelse i alla delar. De största kostnaderna finns på avloppsreningsverken och på ledningsnätet. Ansvar för detta ligger på VA SYD och kostnaden hanteras inom Eslövs taxekollektiv för VA. Det stora behovet av åtgärder på den allmänna VA-anläggningen kommer att innebära höjd VA-taxa i Eslövs kommun. Denna utveckling ser likadan ut i resten av Sverige. Om inte åtgärder sker i tid ökar investeringsskulden och kostnader skjuts till kommande generationer.

Tillskottsvatten är en av de stora utmaningarna i Eslövs kommun. För att minska problemet behöver VA SYD åtgärda det allmänna ledningsnätet men det kommer även att krävas åtgärder på fastighetsägarnas installationer/anläggning. Detta kommer att innebära kostnader för enskilda

fastighetsägare. Att minska tillskottsvattnet kommer å andra sidan att minska kostnaderna för att pumpa spillvatten och även kostnader för ombyggnader av avloppsreningsverken och ledningsnäten för att kunna hantera tillskottsvattnet. En minskning i behovet av investeringar kan på sikt påverka hur VA-taxan behöver förändras.

Miljökonsekvenser

Eslövs kommuns vattendrag och sjöar har idag stora miljöproblem på grund av övergödning, vilket bland annat beror på utsläpp av näringsämnen som kväve, fosfor och BOD, där enskilda spillvattenanläggningar är en bidragande faktor. Inga vattendrag i Eslövs kommun uppnår idag god ekologisk eller kemisk status samt att de innehåller en del rödlistade och skyddade arter. EU:s ramdirektiv för vatten har dessutom som mål att alla vattenförekomster ska uppnå god ekologisk och kemisk status till år 2027. Utbyggnad av kommunalt VA innebär att små enskilda spillvattenanläggningar, vissa med dålig reningskapacitet, tas ur bruk. Istället renas spillvatten i större kommunala avloppsreningsverk med högre reningseffekt och med kontinuerlig tillsyn och kontroll. Detta medför minskade utsläpp av näringsämnen vilket bidrar till att recipienterna ges bättre förutsättningar att uppnå god ekologisk status, framför allt avseende övergödning. Risker för lokal förorening av grundvatten minskar också. Vad gäller utpekade åtgärder kopplat till den befintliga VA-anläggningen, är detta också faktorer som på sikt kommer vara positivt för miljön, exempelvis genom att högre krav på rening ställs. Dessa åtgärders miljöpåverkan beror dock på hur åtgärderna genomförs. Miljökonsekvenserna behöver därför bedömas i det fortsatta arbetet med respektive åtgärd. Vattentjänstplanen omfattas av 6 kap. i miljöbalken och därmed har en separat bedömning kring om planen bedöms ha en betydande miljöpåverkan eller inte utförts.

Sociala konsekvenser

Målbilden med vattentjänstplanen är att tydliggöra den långsiktiga VA-planeringen för alla aktörer, där förhoppningen är att det ska generera en större trygghet hos alla parter. När det kommer till VA-utbyggnadsplanen så tydliggör den vad som gäller kring kommunens långsiktiga planering av dricks-, spill-, och dagvatten. I de områden där allmänt VA kommer byggas ut kommer fastighetsägare inte längre ha enskild spillvattenanläggning och/eller dricksvattenbrunn. Den enskilde behöver då inte längre ta egna vattenprover för att vara säker på att deras dricksvatten uppnår god kvalitet

och då kvalitetskraven på kommunalt vatten är högre samt omfattar mer regelbunden kontroll än för enskilda dricksvattentäkter kommer anslutna hushåll få en säkrare dricksvattenförsörjning. Den enskilde behöver inte heller ansvara för att ha tillräcklig rening av sitt spillvatten. Färre enskilda spillvattenanläggningar och dricksvattentäkter minskar risken för förorening av dricksvattentäkter och genererar därmed positiva effekter för det allmänna hälsotillståndet. Samtidigt kan anslutning till allmänna VA-tjänster också innebära stor oro för den enskilde när det gäller finansieringen. VA SYD erbjuder således berörda att ansöka om en avbetalningsplan. Vattentjänstplanen anses inte direkt ha någon påverkan utifrån ett barnperspektiv.

Lagstiftning och styrande regelverk

Vattentjänster styrs i första hand av svensk lagstiftning genom Lag om allmänna vattentjänster, Plan- och bygglagen samt Miljöbalken. Svensk lagstiftning ska integrera Europaparlamentets och Europarådets direktiv. När parlamentet antar direktiv som rör vattentjänster och som innebär hårdare krav jämfört med svensk lagstiftning eller praxis så innebär detta att förutsättningarna för att leverera vattentjänster förändras. VA-anläggningen byggs för att fungera i upp emot 100 år. Därför är det viktigt att nybyggnation och förnyelse anpassa både för nuvarande lagstiftning och för de kommande förändringar i lagstiftning som det finns kunskap om.

Vattenförvaltning är ett samlingsord för det arbete som görs av svenska myndigheter och kommuner för att både säkra tillgången på dricksvatten och bevara naturliga vattenmiljöer. Det knyter ihop EU-direktiv med svensk lagstiftning genom miljökvalitetsnormer, krav på kvaliteten i vattnet.

Miljökvalitetsnormer är ett juridiskt styrinstrument för myndigheter och kommuner när de tillämpar lagar och bestämmelser på miljöområdet, till exempel vid tillståndsprövning och tillsyn. Normerna är även styrande för den fysiska planeringen i kommunerna. De säger vilken status en vattenförekomst ska ha vid en viss tidpunkt. Huvudregeln är att alla vattenförekomster ska uppnå god status, undantag kan lämnas i specifika fall. Det är förbjudet att försämra statusen och att vidta åtgärder som försämrar möjligheten att nå god status framöver.

Arbetet med vattenförvaltning sker i cykler på sex år. Den nuvarande löper 2021–2027. De åtgärdsprogram som tas fram till varje ny förvaltningscykel beskriver hur arbetet för att förbättra vattenmiljön ska genomföras.

Faktaruta Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer beskrivs med ekologisk och kemisk kvalitet. Den ekologiska kvaliteten hos en ytvattenförekomst klassificeras som ”hög”, ”god”, ”måttlig”, ”otillfredsställande” eller ”dålig”. Den kemiska kvaliteten hos en ytvattenförekomst klassificeras som ”god” eller ”uppnår ej god”.

Normerna för Skåne beslutas av länsstyrelsen Kalmar län som är vattenmyndighet för Södra Östersjöns vattendistrikt.

Läs mer om miljökvalitetsnormer på Havs- och vattenmyndighetens webbplats: www.havochvatten.se

Läs mer om statusen på vattnet i kommunen på Vatteninformationssystem Sverige: <https://viss.lansstyrelsen.se/>

Lag om allmänna vattentjänster

Lagen syftar till att säkerställa att vattenförsörjning och avlopp ordnas i ett större sammanhang om det behövs med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön. Ett större sammanhang innebär normalt att det ska vara en samlad bebyggelse som omfattar minst 20 fastigheter. Det är kommunen som gör bedömningen av inom vilket område det behövs kommunalt vatten och avlopp för att skydda människors hälsa eller miljön. Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet och kan ställa krav på att kommunen reviderar sin bedömning. Där det finns ett behov av kommunalt vatten och avlopp är det kommunens VA-huvudman som har ansvar för att bygga ut vatten och avlopp.

Plan- och bygglag

Lagen syftar bland annat till att främja en samhällsutveckling med en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer. I lagen anger att det är en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten. Planläggningen ska bland annat ta hänsyn till naturvärden, miljö- och klimataspekter genom att tillgodose möjligheterna att ordna vattenförsörjning och avlopp.

Miljöbalken

Lagen syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. Miljöbalken ska användas för att skydda människors hälsa och miljön.

EU:s vattendirektiv

Vattendirektivet innebär att alla medlemsländer ska använda samma regelverk för att förvalta sina vatten. I Sverige är EU-direktivet till största delen infört i miljöbalken, vattenförvaltningsförordningen, genom Havs- och vattenmyndighetens samt Sveriges geologiska undersöknings föreskrifter (avseende grundvatten) och vattenmyndigheternas instruktioner. Inom arbetet med EU:s vattendirektiv har Sveriges sjöar, vattendrag och kustnära hav delats in i mindre enheter som kallas vattenförekomster, vattendirektivet gäller alla dessa vattenförekomster. För vattenförekomsterna görs en övergripande bedömning av hur vattnet mår. Öppet hav förvaltas enligt EU:s havsmiljödirektiv. Kravet på att förvalta vattenresursen innebär i förlängningen krav på avloppsreningsverk och på att rena dagvatten.

EU:s dricksvattendirektiv

Dricksvattendirektivet avser kvaliteten på dricksvatten för alla inom den Europeiska unionen. Målen med direktivet är att skydda människors hälsa från skadliga effekter av alla slags föroreningar av dricksvatten genom att säkerställa att vattnet är hälsosamt och rent samt att förbättra tillgången till dricksvatten. Direktivet ställer krav på medlemsstaterna att göra en bedömning av vattenläckagenivåer och potentialen för att minska dessa.

Medlemsstaterna ska införa en riskbaserad metod för vattensäkerhet. Metoden ska omfatta alla faser i vattenproduktionskedjan. Hur klimatförändringarna påverkar vattenresurserna ska också beaktas. Metoden ska innefatta en riskbedömning och riskhantering när det gäller tillrinningsområdena för uttagspunkterna för dricksvatten och för varje försörjningssystem som innefattar uttag, beredning, lagring och distribution av vatten till leveranspunkten som utförs av vattenleverantörerna.

EU:s förordning om återanvändning av vatten

Målet med förordningen är att skapa förutsättningar för att återanvända vatten genom att reglera minimikrav för vattenkvalitet och övervakning samt bestämmelser om riskhantering, för en säker användning av vattnet. Bakgrunden till direktivet är att skapa en mer robust vattenförsörjning där renat avloppsvatten används som en resurs.

EU:s avloppsdirektiv

Det direktiv som gäller i nuläget är från 1991. Men den 26 oktober 2022 presenterade Europeiska kommissionen ett förslag till omarbetat avloppsdirektiv. Direktivet syftar till att skydda miljön från skadlig

inverkan till följd av utsläpp av avloppsvatten från tätbebyggelse och vissa industrisektorer. Direktivet innehåller krav på att samla upp och rena avloppsvatten från tätbebyggelse över en viss storlek.

Enligt förslaget ska direktivet utökas till att, utöver nuvarande skydd för miljön, även innefatta skydd av människors hälsa, minskade växthusgasutsläpp, ökad styrning och transparens av sektorn, bättre tillgång till sanitet och övervakning av hälsoparametrar. Direktivet ska även bidra till bättre resursanvändning och att gradvis minska utsläpp av växthusgaser från avloppsreningsverk och öka energihushållningen.

Ökad beredskap för att säkerställa en robust och kontinuerlig leverans av vattentjänster

Regeringen beslutade den 18 augusti 2022 att en särskild utredare ska se över regelverk och ansvarsfördelning för att trygga leveransen av vattentjänster som dricksvatten och rening av avloppsvatten. Syftet är att höja beredskapen mot extremväder och stärka förmågan att leverera vattentjänster i händelse av kris och höjd beredskap, ytterst krig. Detta innebär ett ökat krav på att minska sårbarheten i hela systemet och bygga en ökad redundans, för att säkerställa leverans även vid underhållsarbeten eller andra driftsstörningar.

Bilaga till Eslövs kommuns vattentjänstplan

- *Undersökning av betydande miljöpåverkan*

Innehåll

Inledning.....	2
Vattentjänstplanen.....	3
Undersökning	3
Sammanvägd bedömning.....	6

Inledning

Eslövs kommun har i samverkan med VA SYD tagit fram en vattentjänstplan som beskriver en långsiktig planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses samt vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall. Vattentjänstplanen omfattas av 6 kap. i miljöbalken och därmed syftar denna undersökning att fastställa om vattentjänstplanen antas medföra en betydande miljöpåverkan eller inte. Om planen bedöms innebära en betydande miljöpåverkan ska en strategisk miljöbedömning med miljökonsekvensbeskrivning upprättas.

Undersökningen om vattentjänstplanen antas medföra en betydande miljöpåverkan eller inte har utförts parallellt med framtagandet av vattentjänstplanen och bedömningen kommer ställas ut för samråd samtidigt som vattentjänstplanen.

Vattentjänstplanen

I juni 2022 beslutade Sveriges riksdag, som en följd av propositionen Vägar till hållbara vattentjänster (2021/22:208), om ändringar av lag om allmänna vattentjänster (LAV). Till 6 § LAV gjordes tillägg som innebär att varje kommun senast 1 januari 2024 ska ha en aktuell vattentjänstplan. Planen ska enligt den lagstiftning som trädde i kraft den 1 januari 2023 redogöra för: kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses, samt kommunens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna va-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall.

Undersökning

Enligt miljöbalken 6 kap. 6 § ska kommunen göra en bedömning av om vattentjänstplanen antas medföra en betydande miljöpåverkan. Om undersökningen visar att planen inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan behöver ingen strategisk miljöbedömning tas fram. Om undersökningen istället visar att vattentjänstplanen antas medföra en betydande miljöpåverkan ska en miljökonsekvensbeskrivning tas fram.

Undersökningen om vattentjänstplanen antas ge upphov till betydande miljöpåverkan har gjorts utifrån 2-4 §§ miljöbedömningsförordningen (2017:966) och miljöbalkens 6 kap. 5-7§. För att tydliggöra vilka aspekter som har bedömts har en checklista använts och resultatet redovisas i Tabell 1 nedan.

Bedömning miljöpåverkan	Negativ	Ingen	Positiv	Kommentar
Globala mål, Agenda 2030			x	Vattentjänstplanen antas bidra till målen: rent vatten och sanitet för alla, hållbara städer och samhällen, ekosystem och biologisk mångfald samt hav och marina resurser
Regionala planer			x	Vattentjänstplanen antas bidra till en rad av Region Skånes miljömål, som är samma mål som för de nationella miljökvalitetsmålen.
Översiktsplan		x		Vattentjänstplanen påverkar möjligheten av genomförandet av översiktsplan och därmed är det viktigt att de synkas.
Nationella miljökvalitetsmål			x	Vattentjänstplanen antas bidra till målen: Ingen övergödning, levande sjöar och vattendrag, grundvatten av god kvalitet. Bidrar indirekt till en rad av de andra målen.
Naturreservat		x		Ingen direkt påverkan, möjligtvis en viss positiv påverkan på Bosarps Jär naturreservat.
Vattenskyddsområde		x		Vattentjänstplanen antas inte ha någon påverkan på något vattenskyddsområde.
Biotopskyddsområde		x		Vattentjänstplanen antas inte ha någon påverkan på något biotopskyddsområde. I enskilda projekt behöver frågan bevakas eftersom det kan finnas påverkan beroende på exempelvis en ny överföringsled placeras.
Djur- och växtskyddsområde		x		Vattentjänstplanen antas inte ha någon påverkan på något djur- och växtskyddsområde. I enskilda projekt behöver frågan bevakas eftersom det kan finnas påverkan beroende på exempelvis en ny överföringsled placeras.
Yt- och grundvattenpåverkan			x	Vattentjänstplanen antas ha en positiv yt- och grundvattenpåverkan utifrån bland annat att områden i VA-utbyggnadsplanen ansluts till kommunalt VA med bättre rening.
Våtmarker		x		Vattentjänstplanen antas inte ha någon påverkan på våtmarker.
Strandskydd	x			VA-anläggningar inom strandskyddsområde kan komma att påverkas av vattentjänstplanen. I enskilda projekt behöver frågan bevakas eftersom arbeten kan behöva utföras inom områden som omfattas av strandskydd.
Miljökvalitetsnormer vatten			x	Vattentjänstplanen antas ha en positiv påverkan för miljökvalitetsnormer för vatten.

Förorenad mark		x		Vattentjänstplanen antas inte ha någon påverkan kopplat till förorenad mark.
Översvämning		x		Vattentjänstplanen i sig antas inte ha någon påverkan kopplat till översvämningar. Enskilda projekt kan minska problem med översvämningar men då främst inne på fastigheter.
Skred, ras och erosion		x		Vattentjänstplanen antas inte ha någon påverkan kopplat till skred, ras och erosion.
Kulturvärden		x		Åtgärder i vattentjänstplanen ligger inom område för särskilt värdefull kulturmiljö, men åtgärderna anses inte ha någon direkt påverkan på kulturvärdena. Detta undersöks närmare vid projektering.
Fornminnen		x		Beroende på projektering kan åtgärder i vattentjänstplanen vara inom område för fornminnen. I enskilda projekt behöver frågan bevakas eftersom det kan innebära en påverkan beroende på var exempelvis en ny överföringsled placeras. Detta undersöks närmare vid projektering.
Landskapsbild		x		Vattentjänstplanen antas inte ha någon påverkan på landskapsbilden.
Riksintresse friluftsliv		x		Vattentjänstplanen antas inte ha någon påverkan på riksintresseområde för friluftsliv.
Riksintresse naturvård			x	Bosarps Jär ligger inom område för riksintresse naturvård. Vattentjänstplanen pekar ut Bosarps Jär som ett utbyggnadsområde och därmed kan det antas få positiva effekter för naturvården.
Natura 2000-område		x		Åtgärder för rening av dagvatten innan det släpps till Långa kärr, som är ett Natura 2000-område, kan förbättra föroreningsbelastningen i området. Eftersom vattentjänstplanen inte anger detaljerna för dessa åtgärder går det inte att bedöma påverkan på Natura 2000-området. Detta behöver undersökas i det specifika projektet. Inget övrigt Natura 2000-område anses påverkas av vattentjänstplanen.
Riksintresse totalförsvär		x		Vattentjänstplanen innehåller åtgärder som ligger inom område för riksintresset totalförsvär hinderfrihet, men antas inte ha någon påverkan.

Tabell 1. *Bedömning om Eslövs kommun vattentjänstplanen antas medföra en betydande miljöpåverkan eller inte.*

Sammanvägd bedömning

Den sammanvägda bedömningen är att vattentjänstplanen inte kommer medföra en betydande miljöpåverkan. En strategisk miljöbedömning med miljökonsekvensbeskrivning behöver därmed inte upprättas. I specifika projekt som vattentjänstplanen beskriver, till exempel ombyggnader av avloppsreningsverk och anläggande av överföringsledningar, kommer miljökonsekvenser att behöva utredas och bedömas i det fortsatta arbetet med respektive åtgärd.

2025-06-04

Marie Brandt

+4641362764

marie.brandt@eslov.se

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Tjänsteskrivelse. Information om uppföljning av Miljöstrategi för Eslöv, med tillhörande planer för 2024

Förslag till beslut

- Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden lägger informationen till handlingarna.

Ärendebeskrivning

I februari 2024 antog kommunfullmäktige Miljöstrategi för Eslöv som tillsammans med Naturplan för Eslöv, Miljöplan för Eslöv, Energi- och klimatplan för Eslöv och Avfallsplan för kommunerna Eslöv, Hörby och Höör samlar kommunorganisationens miljöarbete. Planerna är antagna av kommunstyrelsen förutom avfallsplanen som är antagen av kommunfullmäktige.

Miljöstrategin och planerna ska följas upp årligen. Uppföljningen samordnas av kommunens miljöstrateg.

Beslutsunderlag

Rapport, Miljöstrategi för Eslöv – Uppföljning 2024

Beredning

Uppföljningen bygger på insamlad information från förvaltningarna och bolagen Eslövs bostads AB (ebo) och Mellanskånes Renhållnings AB (Merab).

Bedömning av status för åtgärderna har gjorts av miljöstrategins referensgrupp, som består av representanter från förvaltningarna och bolagen ebo och Merab. Resultatet av uppföljningen redovisas i rapporten *Miljöstrategi för Eslöv – uppföljning 2024*.

Uppföljningen har presenterats för miljöstrategins styrgrupp som består av kommundirektörens stora ledningsgrupp. Styrgruppen har godkänt uppföljningen den 7 maj 2025.

Uppföljningen visar att det är inom naturvården som behoven av insatser är störst. Men även upphandling, arbete mot nedskräpning, kommunikation och friluftsliv behöver stärkas upp.

Beslutet skickas till

Miljö och Samhällsbyggnad

Dave Borg
Förvaltningschef

Karin Sandström
Avdelningschef Stab och Miljö

Miljöstrategi för Eslöv - Uppföljning 2024

Miljöstrategi för Eslöv

- uppföljning 2024

Detta är den första uppföljningen av *Miljöstrategi för Eslöv*.

Miljöstrategin antogs i februari 2024 och visar riktningen för Eslövs kommuns miljöarbete. Uppföljningen visar vad som har gjorts men också gapet mellan var vi står nu och vart vi ska.

Bedömningar och nyckeltal

Uppföljningen bygger på bedömningar av arbetet med de åtgärder som beskrivs i *Naturplan för Eslöv*, *Miljöplan för Eslöv*, *Avfallsplan för kommunerna Eslöv, Hörby och Höör* och *Energi- och klimatplan för Eslöv*, samt på miljöstrategins nyckeltal som finns i slutet på detta dokument.

Har åtgärden genomförts helt genererar det en: *

Har åtgärden genomförts till mer än hälften genererar det en: *

Har åtgärden påbörjats men genomförts till mindre än hälften genererar det en: *

Har åtgärden inte påbörjats genererar det en: *

Så här har uppföljningen gjorts

Uppföljningen har gjorts av miljöstrategin referensgrupp som består av representanter för kommunens förvaltningar och för bolagen ebo och Merab. Uppföljningen har godkänts av miljöstrategins styrgrupp, 2025-05-07.

Det första målet i Miljöstrategi för Eslöv

Rik natur i Eslöv - Naturen och den biologiska mångfalden i Eslövs kommun ska skyddas, bevaras och utvecklas

En rik natur är förutsättningen för allt gott liv på jorden och därmed för alla de ekosystemtjänster naturen ger helt gratis. Utarmningen av biologisk mångfald pekas ut som ett av de absolut största hoten mot hållbar utveckling.

Arbetet för att uppnå målet beskrivs i *Naturplan för Eslöv*. Det handlar om arbete inom kommunorganisationens rådighetsområde med fokus på skydd av natur, skötsel av den egna marken, fysisk planering och det arbete som sker i de vattenråd Eslövs kommun är med i.

Andelen skyddad natur ska öka

Inom EU finns målet om att 30 procent av landytan ska ha lagligt naturskydd, exempelvis som nationalpark, naturreservat, Natura 2000-område eller biotopskyddsområde.

I Eslöv är 0,3 procent av ytan skyddad, som naturreservat.

Så här gick det 2024

Ingen natur har fått ett lagligt skydd under 2024.

Arbetet med att identifiera områden lämpliga för skydd har inte påbörjats.

När det gäller den kommunägda Gyaskogen och Skytteskogen i anslutning till Stehag har dialoger med allmänhet och föreningslivet angående skogens förvaltning och utveckling inletts. Det är en av de bitar som ska ligga till grund för arbetet framåt.

Under året pågick en tillståndsprocess om att etablera en miljöfarlig verksamhet på Rönneholms mosse där torvbrytningen nu har avslutats. En sådan verksamhet

skulle innebära stora naturvärdesförluster, och kommunorganisationen motsätter sig de planerna. Tanken är att området i stället ska återställas till ett våtmarksområde med mycket höga natur- och rekreationsvärden.

Det finns tre åtgärder i *Naturplan för Eslöv* som ska bidra till att delmålet nås:

- 1.1 Skydd av värdefull natur *
- 1.2 Snärjet säkras som natur- och friluftslivsområde *
- 1.3 Rönneholms mosse utvecklas till natur- och friluftslivsområde *

Den biologiska mångfalden ska bevaras och utvecklas

Det räcker inte med att bara skydda den mest värdefulla naturen. För att nå de nationella och internationella målen om biologisk mångfald behöver all natur bevaras och helst också utvecklas.

Kommunen kan arbeta med den egna marken för att höja naturvärden och kompensera för natur som går förlorad i exempelvis exploateringar.

Så här gick det 2024

Ungefär 0,35 hektar äng har kommit till under året, genom insådd av ängsfrö och genom att ytor helt har lagts om till äng.

Faunadepåer har anlagts för att gynna vedlevande insekter, och en sandblotta som ska gynna sandlevande bin och andra insekter har iordningställts.

Naturvårdsarbete finansieras vanligtvis ofta med externa medel från det statliga bidragssystemet LONA. De möjligheterna har minskat avsevärt under denna mandatperiod och därför har inga nya naturvårdsprojekt startat upp.

Merab har öppnat upp för inlämning av invasiva arter på återvinningscentralen i Eslöv (går att lämna in på återvinningscentralen på Rönneholm sedan tidigare).

Det finns 15 åtgärder i *Naturplan för Eslöv* som ska bidra till att delmålet nås:

- 2.1. Biologisk mångfald i detaljplaneringen *
- 2.2 Ekosystemtjänstanalys *
- 2.3 Kommunens naturreservat sköts enligt skötselplan *
- 2.4 Vattenledning till Abullahagens södra hagar *
- 2.5 Naturvårdsåtgärder för hotade arter *
- 2.6 Mer ängsmark *
- 2.7 Mer inhemska växtarter *
- 2.8 Fler träd *
- 2.9 Mer död ved *
- 2.10 Skötsel av naturmark *
- 2.11 Mer blommande grönytor *
- 2.12 Fler boplatser *
- 2.13 Invasiva främmande arter på egen mark *
- 2.14 Främmande invasiva arter rapporteras in *
- 2.15 Hantering av främmande invasiva arter *

Våra vattenförekomster ska uppnå God ekologisk- och kemisk status

Det allra mesta vattenvårdande arbetet görs inom de fyra vattenråd Eslövs kommun sitter med i. Här samordnas de åtgärder som ska bidra till EU:s gemensamma mål om att det ska finnas tillräckligt vatten av bra kvalitet för alla, även i framtiden.

Så här gick det 2024

Ur Ringsjön trålades drygt 66 ton mört och braxen upp innan det reduktionsfiske, som pågått i Ringsjöns vattenråds regi sedan 2005, avstannade. Sjön är i en bra ekologisk balans och den positiva utvecklingstrenden fortsätter, mot en mer badbar och klar sjö med ett friskt rovfiskbestånd. Det innebär att behovet av reduktionsfiske minskar. Utmaningen nu är att behålla balansen genom att på något sätt styra uttaget av rovfisk och vitfisk. Annars riskerar sjön att tippa tillbaka till återkommande kraftiga algbloomingar igen.

För Rönne å fortsatte arbetet med att starta upp ett åtgärdsarbete i vattenrådets regi. En åtgärdssamordnare som delas med Vegeåns vattenråd har rekryterats.

Kävlingeåns vattenråd har under året anlagt två

våtmarker i Hjälmared intill Vombsjön och fortsatt sitt arbete med projektering och markägardialog för att bygga förbi ett vandringshinder i Grybybäckens nedre delar. Grybybäcken är ett biflöde till Bråån som rinner söder om Eslöv och har stor potential att bli ett viktigt vattendrag för reproduktion av öring och andra strömvattenlevande arter.

Saxån-Braåns vattenråd har anlagt ett svämplan i Saxån öster om Marieholm. Under året har vattenrådet börjat undersöka möjligheterna till flödesdämpande åtgärder på kommunal mark i området kring Marieholm och Reslöv.

I samarbete med *Naturifokus* erbjuder Saxån-Braåns vattenråd exkursioner för skolor i medlemskommunerna. Under 2024 har totalt 582 elever och lärare från grundskolan deltagit i guidade exkursioner till olika våtmarker och å-sträckor längs Saxån-Braån.

Det finns fyra åtgärder i *Naturplan för Eslöv* som ska bidra till att delmålet nås:

- 3.1 Kävlingeåns vattenråd *
- 3.2 Rönne å vattenråd *
- 3.3. Saxån-Braåns vattenråd *
- 3.4 Ringsjöns vattenråd *

Sprida information om, och locka ut människor i naturen

En viktig ekosystemtjänst är naturrekreation som bevisat ger bättre hälsa och välbefinnande. I Sverige ska arbetet med de tio nationella friluftslivsmålen bidra till ökad vistelse i naturen.

Så här gick det 2024

I Eslövs kommun har inget systematiskt arbete med friluftslivsfrågor kommit igång ännu. Det som görs handlar om underhåll av anläggningar såsom exempelvis grillar, möbler och broar.

Det finns en åtgärd i *Naturplan för Eslöv* som ska bidra till att delmålet nås:

- 4.1 Friluftsplän *

Rik natur i Eslöv - behov av insatser

Arbetet med målet *Rik natur i Eslöv* har inte gått som planerat. En del kan förklaras med att en tjänst på Miljö och Samhällsbyggnad - Stab och Miljö har legat vakant som en besparingsåtgärd. Men också andra besparingsåtgärder har gjort att åtgärder har leget på is. Att det statliga stödpaketet LONA har bantats ner rejält har inneburit att nya projekt för att driva naturvårdsarbete inte har sökts.

Det är inom naturvården Eslövs kommun bedöms ha halkat efter allra mest.

Resurser till skötsel av naturreservaten

För att komma ikapp de förlorade åren av utebliven skötsel av naturreservat och kommunens egen mark behöver pengar tillsättas.

Det andra målet i Miljöstrategi för Eslöv

Ren miljö i Eslöv - Eslövs kommun ska arbeta för ren och effektiv resursanvändning och vara en hållbar förebild

Arbetet för att uppnå målet beskrivs i *Miljöplan för Eslöv* och i *Avfallsplan för kommunerna Eslöv, Hörby och Höör*. Det handlar om arbete inom kommunorganisationens rådighetsområde med fokus på upphandling, exploatering, byggande, nedskräpning och avfallsförebyggande arbete.

Vara en god miljö-förebild

Ambitionen är att Eslövs kommunorganisation ska vara en god förebild genom att ta miljöhänsyn i alla delar av verksamheten. Eslöv är medlem i *Sveriges ekokommuner*, en förening som bygger på idén om att kommuner kan lyfta och inspirera varandra och andra till bra miljöarbete.

Så här gick det 2024

Arbetet med att ställa relevanta miljökrav i upphandlingar går framåt. Fossilbränslefrihet och kemikaliekrav ställs alltid när det anses befogat. Problemet är att de krav som ställs inte alltid följs upp. Det behövs mer resurser för att leva upp till ambitionen om att ställa bra och relevanta miljökrav i de upphandlingar där det är befogat, samt för att se till att dessa krav följs upp.

Inom förskoleverksamheterna har projekt *Vattencirkeln* växt från att handla om att samla in regnvatten till att även omfatta näringskretslopp, odling, kompostering och naturexkursioner. Initiativtagarna till projektet belönades med Eslövs kommuns interna miljöpris 2024.

Eslövs miljöpris, som delas ut i samarbete med Kraftringen och Skånska dagbladet, gick till Ivar och Kerstin Bengtsson som prisades för sin satsning på biogasproduktion på Rårödsgården.

151 hektar, 22 procent, av den kommunägda odlingsmarken brukas ekologiskt. Alla nya avtal ska tecknas med brukare som brukar marken i enlighet med definitionen för "ekologisk produktion".

Arbetet med att få in miljöfrågorna i rätt fas i kommunorganisationens egna bygg- och exploateringsarbetet har startat upp.

Det finns tio åtgärder i *Miljöplan för Eslöv* som ska bidra till att delmålet nås:

- 1.1 Sveriges ekokommuner *
- 1.2 Hållbarhetssäkring av strategiska planer, beslut och investeringar *
- 1.3 Miljökrav i upphandlingar *
- 1.4 Miljökrav i arrendeavtal *
- 1.5 Hållbarhetsprogram för utbyggnaden av Östra Eslöv *
- 1.6 Hållbart byggande (lokalförsörjning) *
- 1.7 Miljösmart mat *
- 1.8 Eslövs miljöpris *
- 1.9 Eslövs interna vandringsmiljöpris *
- 1.10 Miljöfokus i pedagogiska verksamheter *

Människor och miljö ska skyddas från exponering av farliga kemiska ämnen, med extra fokus på att skapa giftfria miljöer för barn och unga

Miljögiftspridningen är ett av de största hoten mot hållbar utveckling. Farliga kemiska ämnen finns runt omkring oss i alla möjliga typer av produkter såsom byggmaterial, livsmedel, möbler och utrustning av olika slag. Farliga kemiska ämnen finns också i kemiska produkter såsom förbruknings- och underhållskemikalier och bekämpningsmedel.

I arbetet med att minska riskerna med exponering för farliga kemiska ämnen är barn och unga särskilt viktiga. Det beror bland annat på att barns kroppar inte är färdigutvecklade och att störningar i utvecklingen av exempelvis nervsystem, fortplantningsorgan och immunsystem kan få stora negativa konsekvenser. Forskare ser samband mellan exponering av farliga kemiska ämnen och bland annat koncentrationssvårigheter, lägre IQ, fetma, tidig pubertet, försämrad fertilitet, fosterskador, diabetes, cancer och andra sjukdomar.

Så här gick det 2024

Kemikaliekrav har ställts i upphandlingar av bland annat köksutrustning, kontorsmaterial och idrottsutrustning. När det gäller nybyggnad och renoveringar behövs bättre koll på om kemikaliekrav ställs och efterlevs. Där ska kraven vara tuffare när det handlar om lokaler som barn och unga ska vistas i.

Arbetet med åtgärden *Giftfria skolor och förskolor* har följts upp. Det ser så mycket bättre ut nu jämfört med för fem, tio år sedan, men fortfarande finns en del att göra för att minska förskolebarnens risker för farlig kemikalieexponering.

Bekämpningsmedel används bara i undantagsfall, när det handlar om bekämpning av främmande invasiva arter när andra metoder inte funkar.

Det finns två åtgärder som ska bidra till delmålet:

- 2.1 Giftfria skolor och förskolor *
- 2.2 Bekämpningsmedelsfri skötsel *

Kommunikation och samverkan

Kommunikation är en viktig del i ett hållbart miljöarbete.

bete. Den enskildes förståelse för miljöfrågorna och för möjligheten att själv kunna bidra till förändring kan skapa engagemang och handling i rätt riktning.

Kommunorganisationen har många kanaler och nätverk där miljöfrågor kan och ska lyftas och kommuniceras.

Så här gick det 2024

I början av juni genomfördes en lanseringsvecka där miljöstrategin uppmärksammades internt med mikroföreläsningar, information på intranätet och tårtkalas med miljöprisutdelning på världsmiljödagen 5 juni.

En kommunikationsplan för miljöstrategin har inte tagits fram. En sådan behövs för att systematisera kommunikationen och styra den mot önskad effekt.

Samverkan med näringsliv och föreningsliv har inte kommit i gång.

Det finns tre åtgärder i *Miljöplan för Eslöv* som ska bidra till att delmålet nås:

3.1 Kommunikationsplan *

3.2 Näringslivssamverkan *

3.3 Föreningssamverkan *

Avfallsplan för kommunerna Eslöv, Hörby och Höör

Den avfallsplan som antogs i mars 2024 gäller för kommunerna Eslöv, Höör och Hörby. I den finns tre mål: *Minskad nedskräpning*, *Avfallsminimering* och *Hållbar avfallshantering*. Till dem finns åtgärder och nyckeltal kopplade.

Det arbete som följs upp här ligger på kommunorganisationen och på Merab.

Minskad nedskräpning

Målet innebär att nedskräpningen i kommunen ska minska. Att minska nedskräpningen ger många positiva effekter, det ger miljönytta, skapar mer trivsel och ger också ekonomiska vinster. Målet innebär också att minska spridning av farliga ämnen från nerlagda avfallsdeponier.

Så här gick det 2024

I Eslöv saknas en plan för arbetet mot nedskräpning.

Nya smarta papperskorgar på Stora Torg hindrar fåglar och andra skadedjur från att komma åt skräpet. Fem skräpmätningar i tätorter genomfördes.

Håll Sverige Rents skräpplockardag uppmärksammades och en digital skräpplockarkampanj genomfördes.

Det finns tre åtgärder i avfallsplanen som ska bidra till att delmålet nås:

1.1 Ta fram rutin för minskad nedskräpning *

1.2 Ta fram åtgärdsplaner för deponier *

1.2 Kommunicera om nedskräpning *

Avfallsminimering

Målet innebär att mindre avfall ska uppstå. Upphandling och inköp, återvinning och återbruk samt minskat

matsvinn är centrala områden att arbeta med för att förhindra att avfall uppstår.

Så här gick det 2024

Arbetsmarknadsinsatsen *Återbruket* startade upp som verkar för ökat återbruk av till exempel möbler i kommunorganisationen.

Den samordnare som ska leda arbetet med avfallsplanen i de tre kommunerna anställdes inte förrän 2025. Därför har exempelvis arbetet med att identifiera och åtgärda produktflöden inte kommit igång som planerat.

Det finns sju åtgärder i avfallsplanen som ska bidra till att delmålet nås:

2.1 Ställa krav på resurseffektiva inköp och upphandlingar *

2.2 Identifiera och åtgärda prioriterade produktflöden *

2.3 Öka möjlighet till internt återbruk *

2.4 Minska matsvinn i alla verksamheter *

2.5 Främja allmänhetens möjlighet till återbruk *

2.6 Utveckla möjligheter till återbruk på återvinningscentralerna (Merab) *

2.7 Kommunicera kring återbruk *

Hållbar avfallshantering

Målet innebär att insamlade fraktioner ska bli fler och renare, att andelen brännbart avfall ska minska och att andelen återvinningsbart avfall ska öka.

Så här gick det 2024

I stadshuset finns numer bra möjligheter till att källsortera i kök och pentryn och i anslutning till konferensrummen men det saknas möjlighet till nära källsortering på flera av kommunens skolor, det förväntas vara på plats 2026.

Det finns nio åtgärder i avfallsplanen som ska bidra till att delmålet nås:

3.1 Säkerställa nära källsortering *

3.2 Utreda möjligheten till källsortering på offentliga platser *

3.3 Ta fram en plan för avfallsinfrastrukturen *

3.4 Ta fram rutin för avvikelsehantering *

3.5 Undersöka möjligheter till slutna materialflöden *

3.6 Utveckla möjligheter till insamling av farligt avfall *

3.7 Genomföra kundundersökning och plockanalys *

3.8 Ta fram kommunikationsplan *

3.9 Ta fram åtgärdsplaner för nedlagda deponier och genomföra dem *

Ren miljö - behov av insatser

Uppföljning av miljökrav

Det behövs en lösning som säkerställer att kommunorganisationen lever upp till de krav och förväntningar som finns på upphandlande organisationer när det gäller miljökravställning.

Det tredje målet i Miljöstrategi för Eslöv

Begränsad klimatpåverkan i Eslöv - Eslövs kommun ska bidra till att begränsa klimatpåverkan. Eslövs kommun ska bli en fossilbränslefri organisation och nettoutsläppen av växthusgaser ska minska i hela kommunen.

Arbetet för att uppnå målet beskrivs i *Energi- och klimatplan för Eslöv*. Det handlar om arbete inom kommunorganisationens rådighetsområde med fokus på att minska klimatgasutsläpp genom fossilbränslefrihet och energieffektivisering, men också med att kompensera för de utsläpp verksamheten genererar. Det behövs mer förnybar energi och användningen av energi behöver bli mer effektiv.

Balansera och kompensera växthusgasutsläpp

Klimatförändringarna är ett av de största hoten för människor och ekosystem och redan nu märks effekterna av de kraftigt förhöjda halterna av växthusgaser i atmosfären. Förutom att arbeta för att kraftigt minska utsläppen, måste växthusgasutsläpp kompenseras för att målen ska nås.

Så här gick det 2024

Eslövs kommun har ingen koldioxidbudget på plats. En sådan skulle visa på var organisationen står i förhållande till nationella och internationella mål om att begränsa klimatpåverkan.

För att se vilken klimatpåverkan kommunorganisationens inköp genererar har ett miljöspendverktyg köpts in.

Klimatväxlingen genererade 75 000 kronor, som användes till inköp av elcyklar och en kompetensutvecklingsinsats om energieffektivisering i storkök.

Det finns tre åtgärder i *Energi- och klimatplan för Eslöv* som ska bidra till att delmålet nås:

- 1.1 Koldioxidbudget *
- 1.2 Miljöspendanalys för inköp *
- 1.3 Klimatväxling/klimatkompensation *

Bli fossilbränslefria

Att fasa ut de fossila bränslena är en av de viktigaste åtgärderna för att nå målet om begränsad klimatpåverkan.

Så här gick det 2024

Detta är en av Eslövs kommuns bästa miljö-grenar. 100 procent av elen som används kommer från fossilbränslefri produktion och 99,98 procent av all uppvärmning inom kommunorganisationen är fossilbränslefri. Tjänsteresor är till 81 procent fossilbränslefria.

Det finns fyra åtgärder i *Energi- och klimatplan för Eslöv* som ska bidra till att delmålet nås:

- 2.1 Fossilbränslefria fordon *
- 2.2 Fossilbränslefri uppvärmning *
- 2.3 Fossilbränslefri el *
- 2.4 Fossilbränslefri skötsel *

Minska effekt- och energianvändningen

För att främja energihushållningen och begränsa klimatpåverkan behöver arbetet med att minska energianvändningen fortsätta. På nationell nivå finns målet om att Sverige år 2030 ska ha 50 procent effektivare energianvändning jämfört med 2005. Eslövs kommun har målet om minskad energianvändning i fastighetsbeståndet med 15 procent (5 procents minskning 2024–2027 och 10 procents minskning 2028–2030) i jämförelse med år 2022.

Så här gick det 2024

Inom fastighetsförvaltningen och vid nyproduktion finns frågan om energieffektivisering alltid med. Nya riktlinjer för inomhustemperatur i kommunens lokaler

är på plats liksom rutin för energironder. Storköken har energi-inventerats och ska effektiviserats. Arbete med att installera energieffektiv gatubelysning pågår. Energirådgivning ges till allmänhet, föreningar och företag.

Det finns sex åtgärder i *Energi- och klimatplan för Eslöv* som ska bidra till att delmålet nås:

- 3.1 Energi- och klimatrådgivning *
- 3.2 Stötta industrins energieffektivisering *
- 3.3 Minska energianvändningen i egna lokaler (består av flera delåtgärder) *
- 3.4 Installera energieffektiv gatubelysning *
- 3.5 Undersöka möjligheterna till smart energilagring och energianvändning *
- 3.6 Utredda möjligheter att använda spillvärme för att försörja värmebehov vid nyproduktion *

Ökad förnybar energiproduktion

Inom Eslövs kommuns geografiska område produceras mycket förnybar energi. Vindkraft står för 105 GWh och kraftvärmeverket i Örtofta levererade 75 GWh el, 490 GWh värme och 97 GWh processånga.

Riktlinjer för solenergi på kommunala byggnader håller på att tas fram.

Så här gick det 2024

När det gäller kommunorganisationens egen solenergiproduktion så uppgick den till 370 MWh. Vid varje investeringsprojekt undersöks förutsättningarna för solceller och vid ny och ombyggnad är ambitionen att hålla "bästa" taksidan fri från andra installationer.

Det finns två åtgärder i *Energi- och klimatplan för Eslöv* som ska bidra till att delmålet nås:

- 4.1 Utredda möjligheter att producera förnybar energi *
- 4.2 Egen solenergiproduktion *

Resa och transportera hållbart

Resor och transporter står för en fjärdedel av Sveriges växthusgasutsläpp och bidrar till andra miljöproblem såsom dålig luftkvalitet.

Att skapa förutsättningar för att transportera sig hållbart är en viktig uppgift för kommunorganisationen. Utmaningen därefter är att förändra människors beteenden så att de nyttjar de förutsättningarna.

Så här gick det 2024

En plan för den publika laddinfrastrukturen togs fram.

HR-avdelningen undersöker möjligheterna att införa en förmånsportal där förmånscykel och förmånskort kan ingå som alternativ.

Det finns sju åtgärder i *Energi- och klimatplan för Eslöv* som ska bidra till att delmålet nås:

- 5.1 Riktlinjer för resor och möten *
- 5.2 Aktualisera utbytesplanen av fordon och ta fram en behovsanalys över fordonsinnehav och maskiner *
- 5.3 Laddinfrastruktur *
- 5.4 Rese- och fordonsansvariga *
- 5.5 Cykelpool *

5.6 Utredda möjligheterna att införa förmånscykel samt förmånskort för kollektivtrafik *

5.7 Eco Drivning *

Energiplanering, säkerhet och tillgång

Det arbete som beskrivs här är det som görs inom ramen för det kommunala energiplaneringsansvaret. Det har påverkan på målen i miljöstrategin, men görs alltså med stöd av *Lag om kommunal energiplanering*.

Lagen är från 1970-talet och innebär att alla kommuner ska ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi.

Så här gick det 2024

Arbetet med att ta fram en plan som uppfyller alla delar av lagkravet har startat upp.

Det finns tre åtgärder i *Energi- och klimatplan för Eslöv* som ska bidra till att delmålet nås:

- 6.1 Lag om kommunal energiplanering *
- 6.2 Planering för energiproduktion *
- 6.3 Initiera projekt om smarta energilösningar *

Begränsad klimatpåverkan i Eslöv - behov av insatser

Finansiering

Många åtgärder i energi- och klimatplanen saknar resurser för att kunna genomföras fullt ut. En utredning av hur mycket resurser som finns tillgängliga och hur mycket som saknas för att genomföra åtgärderna i energi- och klimatplanen de kommande åren behöver tas fram.

Det behövs också undersökas vilka externa finansieringsmöjligheter som finns för arbete med syfte att begränsa klimatpåverkan.

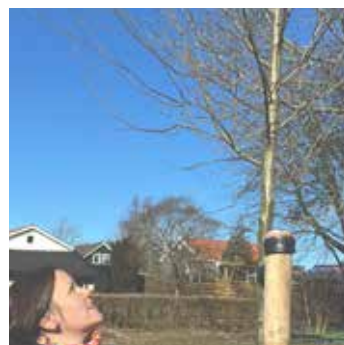
Exempel på arbete knutet till Miljöstrategi för Eslöv

Fler träd

Träd fyller många viktiga funktioner. De bidrar till biologisk mångfald eftersom många arter är knutna till dem. De binder koldioxid och är därmed jätteviktiga i kampen mot klimatförändringarna. De är multifunktionella klimatanpassare som ger skugga och svalka när det är varmt och hanterar vatten när det regnar. Dessutom är de bevisat bra för människors hälsa och välbefinnande.

Matilda Hansén är entreprenadledare på Gata Trafik Park och jobbar en hel del med träd. Hon förklarar att enligt kommunens trädpolicy ska träd på allmän platsmark bara tas ner när de är skadade, sjuka eller har vält. Enligt trädpolicyen ska varje nertaget träd ersättas med två. 2024 togs 59 träd ner och 61 planterades så där räckte resurserna inte hela vägen.

Enligt *Naturplan för Eslöv* ska de träd som planteras i möjligaste mån vara av inhemsk art. De inhemska arterna riskerar inte att bli invasiva och de är väl anpassade till andra arter som är utvecklade till att leva tillsammans med dem. Exotiska (icke inhemska) arter ska undvikas men planteras ändå ibland, exempelvis i miljöer där våra svenska skogsträd inte trivs.

Matilda Hansén och en nyplanterad gråal. Enligt kommunens trädpolicy ska varje nedtaget träd ersättas med två.

Giftfria skolor och förskolor

En av åtgärderna i *Miljöplan för Eslöv* är *Giftfria skolor och förskolor*. Det innebär att lokaler barn och unga vistas inte ska innehålla farliga kemiska ämnen, vare sig i byggmaterial eller i utrustning och möbler. Det finns mycket att göra för att minska riskerna för farlig kemikalieexponering genom att rensa ut. Det kan röra sig om gamla plastleksaker, utklädningsaccessoarer och annat som inte är avsett att användas av barn. Utgångstanken är att barn ska leka med sådant som är avsett för lek (inte byggmaterial, traktordäck eller elektronik) och att inomhus ska finnas sådant som hör hemma där (inte lastpallar och kabelvindor).

Exempel på sådant som ska rensas bort från förskolorna. Traktordäck i sandlådan är ättekul, men kan innehålla PAH:er. Gamla pysselprodukter inköpta för länge sedan, kan innehålla lite vad som helst. Gamla leksaker av mjukgjord plast, förmodligen från 1900-talet, kan innehålla ftalater.

Byggmaterial är en av de största källorna till farliga kemiska ämnen. Därför ställs extra hårda kemikaliekrav när skolor och förskolor byggs.

Hantering av främmande invasiva arter

Invasiva främmande arter är arter som med människans hjälp flyttats från sin ursprungliga miljö. I sin nya omgivning saknar de naturliga fiender och konkurrenter, sprider sig snabbt och kan orsaka allvarliga skador på ekosystemen. Främmande invasiva arter kostar samhället mycket pengar och är ett av de största hoten mot biologisk mångfald.

En ganska vanligt förekommande trädgårdsväxt som klassas som främmande invasiv är parkslide som ursprungligen kommer från Himalaya. Den är extremt svår att bekämpa och har förmågan att snabbt konkurrera ut andra arter på stora områden. Den trivs i stort sett överallt och det behövs bara ett gram av ett rotfragment för att en planta ska kunna slå rot. Därför är det jätteviktigt att trädgårdsavfall som kan innehålla parkslide eller andra invasiva växter inte hamnar i naturen, eller någon annanstans, än på Merabs återvinningscentraler som alla tar emot främmande invasiva arter.

Nu kan invasiva arter lämnas in på alla Merabs återvinningscentraler.

Öka möjlighet till internt återbruk

På Återbruket i gamla brandstationen jobbar arbetsledare Malin Ljungberg och hennes grupp med att få snurr på återbrukandet i kommunorganisationen. Återbruket är en arbetsmarknadsinsats för personer som behöver hjälp med att komma ut på arbetsmarknaden.

De hämtar upp möbler och annat som inte längre behövs på ett ställe, lagar, fixar till och levererar till ett annat. Allt sköts genom en sida på kommunens intranät där anställda lägger ut det de vill bli av med och beställer det de behöver. Där omsätts skrivbordsstolar, hyllor, skrivbord, fåtöljer (de går snabbt!) och en hel del annat.

– Alla borde gå in där först och kolla, innan de beställer nytt. Det är ju både ekonomiskt smart och bra för miljön, säger Malin Ljungberg.

De odlar också och Malin vill utveckla verksamheten med mer sömnad. Det finns mycket tyg som borde gå att återvinna. Kreativa idéer saknas inte och nästan ingenting som kommer in slängs.

Återbruket är hållbart på så många plan, det är en socialt viktig samhällsfunktion som genererar stor miljönytta och dessutom sparar pengar. Win, win, win!

Malin Ljungberg på Återbruket. Det någon inte behöver blir till nytta för någon annan.

Minska energianvändningen i egna lokaler

Eslövs kommun har fått nya riktlinjer för inomhustemperaturer. Från tidigare 21 grader till 20 i kontorslokaler och skolor, och 20,5 i förskolor.

Lennart Prahll är driftingenjör på Serviceförvaltningen och en av dem som fick ta emot en del klagomål på att det var kallt när de infördes.

– Men egentligen är det inte kallt, det är ruggigt. När du sänker temperaturen stiger luftfuktigheten initialt och då känns det ruggigt. Det rättar till sig efter ett tag, säger Lennart Prahll.

Sänkningen sparar energi och därmed miljö. Cirka 800 MWh grovt räknat, kan vinsten på den graden innebära per år.

Och det händer mer på energieffektiviseringsområdet. För att optimera uppvärmningen används nu ett system där en AI lär sig hur lokalernas behov av uppvärmning påverkas av väderprognoser och användning. Det kommer också att innebära energibesparingar.

Alla storkök ska inventeras och energieffektiviseras och gatubelysning uppgraderas till mer energieffektiv.

Den bästa kilowattimmen är den som aldrig används

Målet är att minska energianvändningen i fastighetsbeståndet med 15 procent i jämförelse med 2022.

Miljöarbetet i siffror

Indikatorer Rik natur i Eslöv

Skydda natur

- Areal skyddad natur i Eslövs kommun 165,5 ha (cirka 0,3 %)
- Areal skyddad kommunägd naturmark 46,0 ha

Bevara natur

- Areal stadsäng 5,5 ha
- Areal betesmark 1143,6 ha
- Areal skogsmark 6597,7 ha

Vattenvårdsarbete

Ringsjön

- Statusklassning Otillfredsställande
- Siktdjup sommarmedelvärde västra: 1,25 m, Östra: 2,3 m, Sätöfta: 1,15 m

Rönne å

- Statusklassning Måttlig

Kävlingeån

- Ekologisk statusklassning Otillfredsställande

Saxån- Braån

- Ekologisk statusklassning Saxån: måttlig

Indikatorer Ren miljö i Eslöv

Vara en god miljöförebild

- Andel ekologiskt odlade livsmedel 33 %
- CO2-ekvivalenter/kg livsmedel 1,7 kg CO2-ekvivalenter/kg livsmedel
- Andel ekologiskt odlad kommunägd mark 22 %

Hållbar avfallshantering

- Mängd brännbart avfall per person 143 kg (2023)
- Total mängd insamlat brännbart avfall 9 576 ton (2023)
- Kostnader för förbränning av avfall 7,8 Mkr
- Fraktioners renhet plockanalys genomförs 2025
- Andel rotbart matavfall av det insamlade matavfallet 3 443,7 ton

Indikatorer Begränsad klimatpåverkan i Eslöv

Fossilbränslefritt

- Andel fossilbränsleanvändning
 - el 0 %
 - uppvärmning 0,2 %
 - drivmedel 5,3 %
 - transporter och resor 18,8 %

Minska effekt- och energianvändningen

- Total energianvändning i kommunen 12 900 MWh

Mer förnybar energiproduktion

- Solcellsanläggningar i kommunorganisationen solel: 168 kWp installerad effekt (137,6 MWh)
- Värme från solfångare 232 MWh
- Producerad förnybar energi inom kommunens geografiska område 785 GWh
- Volym producerad biogas (Merab) 392 234 kb

Hållbara transporter och resor

- Antalet flygresor, alternativt sträcka för flygresor 20 st
- Antal körsträcka med privat bil i tjänst 160 163 km
- Antal laddpunkter i kommunorganisationen 10 st
- Antal laddpunkter inom kommunens geografiska område 37 st

*På framsidan syns "Slättergubbar" i Abullahagen. Förr var de de som med sin blomning
signalerade att det var dags att påbörja slåttern.*

2025-06-04

Semsudin Bajramovic

+4641362118

semsudin.bajramovic@eslov.se

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Tjänsteskrivelse. Remissvar av tre rapporter från Boverket om genomförande av direktiv om byggnaders energiprestanda (rapport 2025:3 2025:6 och 2025:8)

Förslag till beslut

- Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden antar förvaltningens yttranden som sina.
- Paragrafen justeras omedelbart.

Ärendebeskrivning

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden har av Klimat- och näringslivsdepartementets Energhuset, under Regeringskansliet, inbjudit Eslövs kommun att besvara remissen från Boverket av tre rapporter angående genomförandet av direktiv om byggnaders energiprestanda. Remissen avser följande tre rapporter:

1. Metoder, definitioner och krav inom solenergi i direktivet om byggnaders energiprestanda (Rapport 2025:3).
2. Översyn av systemet med energideklarationer (Rapport 2025:6).
3. Hållbar mobilitet (Rapport 2025:8).

Syfte

Boverket fick i uppdrag att undersöka möjligheterna att:

1. föreslå ändringar i byggregler och författningar gällande solenergi, energihushållning och värmeisolering i byggnader (Rapport 2025:3).
2. föreslå lag- och förordningsändringar gällande energideklaration för byggnader och därigenom stärka energideklarationernas roll som ett effektivt verktyg för energieffektivisering i byggsektorn (Rapport 2025:6).
3. hållbar mobilitet införs som tekniskt egenskapskrav (Rapport 2025:8).

Resultat av utredningen

Resultaten från rapporterna "Rapport 2025:3", "Rapport 2025:6" och "Rapport 2025:8" indikerar att det finns utrymme för att införa hållbar mobilitet som ett tekniskt egenskapskrav, samt för att bland annat genomföra en översyn och skärpning av energideklarationer och lag- och förordningsändringar inom solenergi enligt direktiv om energiprestanda.

På grund av ovannämnda har Klimat- och näringslivsdepartementets Energienhet, hos Regeringskansliet begärt in remissvar från nämnden.

Enligt uppdraget, ska remissvaret vara Klimat- och näringslivsdepartementet tillhanda senast den 16 juni 2025. På begäran fick miljö- och samhällsbyggnadsnämnden den 5 maj 2025 anstånd för inlämning av remissvaret till och med den 25 juni 2025.

Beslutsunderlag

- Rapport 2025:3. Metoder, definitioner och krav inom solenergi i direktivet om byggnaders energiprestanda
- Rapport 2025:6. Översyn av systemet med energideklarationer
- Rapport 2025:8. Hållbar mobilitet
- Avdelningen gata, trafik och parks yttrande, inkom 2025-05-09
- Avdelningen stab och miljö yttrande, inkom 2025-05-15

Beredning

Boverkets förslag om ändringar gällande genomförandet av direktivet om byggnadens energiprestanda bedöms ha övervägande positiva konsekvenser i förhållande till de eventuella negativa. Mot denna bakgrund anser miljö- och samhällsbyggnadsnämnden att förslagen är välgrundade och ändamålsenliga ur flera perspektiv. Nedan redovisas några av de huvudsakliga skälen till att nämnden ställer sig positivt till förslagen:

- Omarbetning av bland annat definitioner och direktiv. Detta medför nya krav på energihushållning och värmeisolering i byggnader, samt krav på installation av solenergiteknik och införande av begreppet nollutsläppsbyggnad.
- Flera nya krav och ändringar, såsom att byggnadsägare ska upprätta energideklarationer vid ombyggnationer, samt att deklarerationer ska innehålla uppgifter om energianvändning och växthusgasutsläpp.
- Införande av hållbar mobilitet som ett tekniskt egenskapskrav i plan- och bygglagen (PBL). Det nuvarande kravet på laddning av elfordon breddas till att även omfatta cykelparkeringsplatser.

Synpunkter:

- Synpunkter från avdelningen gata, trafik och park samt avdelningen stab och miljö kan sammanfattas enligt följande: avdelningarna är positiva till Boverkets förslag men ger även förbättringsförslag. Yttrandena bifogas i sin helhet.

Beslutet skickas till

Klimat- och näringslivsdepartementets Energienheten
(Diarienummer: KN2025/00719)

Dave Borg
Förvaltningschef

Christian Nielsen
Bygglovschef

Metoder, definitioner och krav inom solenergi i direktivet om byggnaders energiprestanda

– Förslag på författningsändringar,
delredovisning av regeringsuppdrag

Titel: Metoder, definitioner och krav inom solenergi i direktivet om
byggnaders energiprestanda
Rapportnummer: 2025:3
Utgivare: Boverket, februari 2025
ISBN pdf: 978-91-89581-75-3
Processnummer: 3.4.1
Diarienummer: 3894/2024, 4198/2024

Förord

Regeringen har gett Boverket i uppdrag att fastställa metoder och definitioner enligt direktivet om byggnaders energiprestanda (KN2024/01304) samt att ta fram underlag för genomförandet av krav inom solenergi i samma direktiv (KN2024/01373).

Denna rapport utgör delredovisningar i de två uppdragen och omfattar förslag på ändringar på lag- och förordningsnivå för att genomföra de artiklar i det omarbetade direktivet som ingår i dessa uppdrag.

Anette Löfgren har varit uppdragsägare och Emma Hermansson har samordnat arbetet med regeringsuppdrag till Boverket kopplade till direktivet om byggnaders energiprestanda. Varje regeringsuppdrag har genomförts som delprojekt i arbetet med att införliva det omarbetade direktivet.

Karlskrona februari 2025

Anders Sjelvgren
generaldirektör

Innehållsförteckning

Förord	3
Innehållsförteckning.....	4
Sammanfattning	7
1 Författningsförslag.....	9
1.1 Förslag till förordning om ändring i plan- och byggförordningen (2011:338).....	9
2 Inledning och läsanvisningar.....	13
2.1 Bakgrund.....	13
2.2 Beskrivning av uppdragen	14
2.3 Avgränsningar	15
2.4 Genomförandet av utredningen	16
2.5 Läsanvisningar	16
2.6 Begrepp/ordlista	17
3 Ändringar i EPBD, aktuella artiklar	19
3.1 Artikel 2 Definitioner.....	19
3.2 Artikel 4 Antagande av en metod för beräkning av byggnaders energiprestanda.....	19
3.3 Artikel 5 Fastställande av minimikrav avseende energiprestanda.....	20
3.4 Artikel 6 Beräkning av kostnadsoptimala nivåer för minimikrav avseende energiprestanda	21
3.5 Artikel 7 Nya byggnader	21
3.6 Artikel 8 Befintliga byggnader	22
3.7 Artikel 9 Minimistandarder för energiprestanda för lokalbyggnader och utvecklingsbanor för progressiv renovering av bostadsbyggnadsbeståndet.....	23
3.8 Artikel 10 Solenergi i byggnader	24
3.9 Artikel 11 Nollutsläppsbyggnader.....	25
3.10 Artikel 13 Byggnadens installationssystem	26
4 Beskrivning av nuvarande regler kopplade till artiklarna	28
4.1 Regler på lagnivå – PBL	28
4.2 Regler på förordningsnivå PBF	30
4.3 Regler på föreskriftsnivå – BBR och BEN	32
5 Problembeskrivning	35
5.1 Artikel 2 Definitioner.....	35
5.2 Artikel 4 (inklusive bilaga I) Antagande av en metod för beräkning av byggnaders energiprestanda	36
5.3 Artikel 5 Fastställande av minimikrav avseende energiprestanda.....	37
5.4 Artikel 6 Beräkning av kostnadsoptimala nivåer för minimikrav avseende energiprestanda	39
5.5 Artikel 7 Nya byggnader	39
5.6 Artikel 8 Befintliga byggnader	40
5.7 Artikel 9 Minimistandarder för energiprestanda för lokalbyggnader och utvecklingsbanor för progressiv renovering av bostadsbyggnadsbeståndet.....	40
5.8 Artikel 10 Solenergi i byggnader	41
5.9 Artikel 11 Nollutsläppsbyggnader.....	42
5.10 Artikel 13 Byggnadens installationssystem	43
6 Alternativa lösningar	45
6.1 Nollalternativet.....	45
6.2 Alternativ 1	45

6.3	Alternativ 2	46
6.4	Boverket föreslår alternativ 1	46
7	Förslag till ändrade regler på lag- och förordningsnivå.....	48
7.1	Bestämmelserna om de tekniska egenskapskraven på energihushållning och värmeisolering i PBF omarbetas.....	48
8	Bedömning av konsekvenser av de föreslagna reglerna	54
8.1	Vilka avsedda effekter uppnås?	54
8.2	Begränsning av kostnader givet målet som ska uppnås	54
8.3	Aktörer som påverkas.....	54
8.4	Konsekvenser för företag och andra organisationer som uppför eller äger byggnader.....	55
8.5	Konsekvenser för enskilda och hushåll	56
8.6	Konsekvenser för ideella organisationer	56
8.7	Konsekvenser för kommuner och regioner	56
8.8	Konsekvenser för staten	57
8.9	Konsekvenser för miljön	57
8.10	Bedömning av samhällsekonomisk effektivitet.....	57
8.11	Utvärdering av konsekvenser	58
9	Särskild hänsyn vad gäller tidpunkt för ikraftträdande	59
10	Behov av föreskrifter	60
10.1	Artikel 4 samt bilaga I, Antagande av en metod för beräkning av byggnaders energiprestanda	60
10.2	Artikel 5 Fastställande av minimikrav avseende energiprestanda.....	61
10.3	Artikel 6 Beräkning av kostnadsoptimala nivåer för minimikrav avseende energiprestanda	61
10.4	Artikel 7 Nya byggnader	61
10.5	Artikel 8 Befintliga byggnader	61
10.6	Artikel 9 Minimistandarder för energiprestanda för lokalbyggnader och utvecklingsbanor för progressiv renovering av bostadsbyggnads-beståndet.....	61
10.7	Artikel 10 Solenergi i byggnader	62
10.8	Artikel 11 Nollutsläppsbyggnader.....	63
10.9	Artikel 13 Byggnadens installationssystem	68
11	Författningskommentar.....	69
11.1	Förslag till förordning om ändring i plan- och byggförordningen (2011:338).....	69
	Bilaga 1 – Skillnader i definitioner mellan det tidigare och omarbetade EPBD.....	74
	Bilaga 2 – Artikel 4 inklusive bilaga I, ändringar	81
	Bilaga 3 – Artikel 5, ändringar	86
	Bilaga 4 – Artikel 6, ändringar	89
	Bilaga 5 – Artikel 7, ändringar	91
	Bilaga 6 – Artikel 8, ändringar	93
	Bilaga 7 – Artikel 9 (EU) 2024/1275	94
	Bilaga 8 – Artikel 10 (EU) 2024/1275	99
	Bilaga 9 – Artikel 11 (EU) 2024/1275	101
	Bilaga 10 – Artikel 13 (EU) 2024/1275	103
	Bilaga 11 – Uppdrag att fastställa metoder och definitioner enligt direktivet om byggnaders energiprestanda	111

Bilaga 12 – Uppdrag att ta fram underlag för genomförandet av krav inom solenergi i direktivet i byggnaders energiprestanda .. 115

Sammanfattning

Denna delredovisning omfattar förslag på författningsändringar på lag- och förordningsnivå för genomförande av följande artiklar i det omarbetade EPBD¹:

- artikel 2 Definitioner
- artikel 4 Antagande av en metod för beräkning av byggnaders energiprestanda
- artikel 5 Fastställande av minimikrav avseende energiprestanda
- artikel 6 Beräkning av kostnadsoptimala nivåer för minimikrav avseende energiprestanda
- delar av artikel 7 Nya byggnader
- artikel 8 Befintliga byggnader
- delar av artikel 9 Minimistandarder för energiprestanda för lokalbyggnader och utvecklingsbanor för progressiv renovering av bostadsbyggnadsbeståndet
- artikel 10 Solenergi i byggnader
- artikel 11 Nollutsläppsbyggnader
- artikel 13 Byggnadens installationssystem.

Det omarbetade direktivet medför att nya krav på energihushållning och värmeisolering i byggnader behöver införas i byggreglerna samt att ett flertal befintliga krav och beräkningsmetoder för kravnivåernas fastställande behöver ändras. Bland annat införs krav på minimistandarder för energiprestanda på befintliga lokalbyggnader och krav på installation av solenergiteknik. Dessutom införs det nya begreppet nollutsläppsbyggnad vilket påverkar ett flertal artiklars genomförande. Omarbetningen har tillfört en ökad komplexitet i direktivet då kraven i många fall är av relativt detaljerad art och krav i enskilda artiklar relaterar i större utsträckning till krav i andra artiklar. Avvägningar avseende regleringsnivå och samordning mellan olika författningar har därför varit särskilt viktigt i Boverkets utredningsarbete.

Boverket föreslår att det omarbetade direktivet, avseende ovanstående artiklar, införlivas genom ändringar i plan- och byggförordningen (2011:338), PBF, och i ett efterföljande skede i Boverkets föreskrifter. Kraven på energihushållning och värmeisolering i PBF föreslås utformas så att de direkt kan tillämpas på alla byggnader, det vill säga även för de byggnader som kan undantas från vissa krav enligt direktivet. Sådana undantag kommer tillsammans med den närmare direktivsenliga utformningen av byggreglerna införlivas genom Boverkets föreskrifter.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1275 av den 24 april 2024 om byggnaders energiprestanda (omarbetning), EPBD.

Boverket bedömer att de föreslagna ändringarna i PBF i sig inte innebär någon ändring av kravnivåerna. Ändringarna ger emellertid rättslig grund för kommande reglering i föreskrifter, i vilka kravnivåerna kommer behöva ändras i enlighet med det omarbetade direktivet.

Genom att de direktivsenliga kraven preciseras samlat på föreskriftsnivå bedömer Boverket att förutsättningarna för att tillskapa sammanhållna och enhetliga byggregler avseende krav på byggnaders energihushållning och värmeisolering förbättras. Det skapar förutsättningar för ett ändamålsenligt och samhällsekonomiskt effektivt genomförande av direktivet.

Vissa krav som behöver införas till följd av direktivet är så kallade retroaktiva krav, det vill säga att de gäller för befintliga byggnader. Det förekommer även så kallade följdkrav, det vill säga krav vid ändring av byggnad som ställs på annan del än den del ändringen omfattar. Även avseende dessa delar lämnar Boverket förslag till ändringar i PBF för att ge rättslig grund för kommande reglering i föreskrifter.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till förordning om ändring i plan- och byggförordningen (2011:338)²

Regeringen föreskriver i fråga om plan- och byggförordningen (2011:338)

*dels att 3 kap. 15 § ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 3 kap. 15 § ska utgå,
dels att 1 kap. 3 a §, 3 kap. 14 och 22 §§ och 10 kap. 3 §, ska ha följande lydelse.*

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

3 a §

I denna förordning avses med

energiprestanda: den mängd levererad energi som behövs för uppvärmning, kylning, ventilation, varmvatten och belysning vid ett normalt bruk av en byggnad, undantaget sådan energi från sol, vind, mark, luft eller vatten som alstras och används i byggnaden eller på dess tomt,

klimatskärm: en byggdel bestående av ett eller flera skikt som isolerar det inre av en byggnad från omvärlden när det gäller sådant som temperatur, ljud och fuktighet,

primärenergi: energi som inte har genomgått någon omvandling, och

system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning: ett system som är driftskompatibelt med anslutna installationssystem och anordningar i byggnaden och omfattar alla produkter, all programvara och allt tekniskt underhåll som kan stödja en energieffektiv, ekonomisk och säker drift av byggnadens installationssystem genom automatisk styrning och genom att underlätta den manuella hanteringen av byggnadens installationssystem och som fortlöpande övervakar, registrerar, analyserar och gör det möjligt att

I denna förordning avses med klimatskärm *de delar av en byggnad som avskiljer dess inomhusmiljö från utomhusmiljön.*

² Förslag till ändring av 3 kap. 22 § och 10 kap. 3 § PBF lämnas även i Boverkets rapport 2025:8 Hållbar mobilitet – Delrapport uppdrag inom EPBD.

Nuvarande lydelse

anpassa energianvändningen samt fastställer riktmärken för energieffektivitet, upptäcker effektivitetsförluster, informerar om möjligheter till förbättrad energieffektivitet och möjliggör kommunikation.

*Föreslagen lydelse***3 kap.****14 §**

För att uppfylla det krav på energihushållning och värmeisolering som anges i 8 kap. 4 § första stycket 6 plan- och bygglagen (2010:900) ska en byggnad

1. ha en mycket hög energiprestanda där den energi som tillförs i mycket hög grad kommer från förnybara energikällor (nära-nollenergi-byggnad) uttryckt som primärenergi beräknad med en viktningssfaktor per energibärare som ska bidra till teknisk-neutralitet mellan hållbara uppvärmningssystem som inte är fossilbränslebaserade,

2. ha särskilt goda egenskaper när det gäller hushållning med el, och

3. vara utrustad med en klimatskärm som säkerställer god värmeisolering.

1. ha mycket goda egenskaper när det gäller energihushållning, där den energi som tillförs i mycket hög grad kommer från fossilfria källor,

2. ha särskilt goda egenskaper när det gäller hushållning med el,

3. ha särskilt goda egenskaper när det gäller klimatskärmens värmeisolerande förmåga, och

4. ha särskilt goda egenskaper när det gäller tekniska installationers effektivitet

Första stycket gäller dock inte byggnader som är avsedda för totalförsvaret eller som annars är av betydelse för Sveriges säkerhet och för vilka det finns särskilda skäl för undantag från kraven.

Särskilda krav avseende system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning i nya och redan uppförda byggnader

15 §

För att uppfylla det krav på energihushållning och värmeisolering som anges i 8 kap. 4 § första stycket 6 plan- och bygglagen (2010:900) ska andra byggnader än bostadshus vara utrustade med ett system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning, om byggnadens

1. uppvärmningssystem eller kombinerade rumsuppvärmningssystem och ventilationssystem har en nominell effekt på över 290 kilowatt, eller

Nuvarande lydelse

2. luftkonditioneringssystem eller kombinerade luftkonditioneringssystem och ventilationssystem har en nominell effekt på över 290 kilowatt.

Första stycket gäller dock inte byggnader som är avsedda för totalförsvaret eller som annars är av betydelse för Sveriges säkerhet. Kravet enligt första stycket ska annars alltid uppfyllas.

*Föreslagen lydelse***22 §**

Det som sägs om att uppfylla kraven på tekniska egenskaper i 8 kap. 5 § plan- och bygglagen (2010:900) ska gälla för uppfyllandet av egenskapskraven i 7–10, 13, 14 och 16–20 b §§ detta kapitel.

De krav som gäller bredbandsanslutning i 8 kap. 4 § första stycket 10 plan- och bygglagen och 20 a § detta kapitel behöver dock inte uppfyllas vid annan ändring av en byggnad än ombyggnad.

De krav som gäller laddning av elfordon i 8 kap. 4 § första stycket 11 plan- och bygglagen och 20 b § detta kapitel behöver inte uppfyllas vid annan ändring av en byggnad än

1. ombyggnad som omfattar byggnadens elektriska infrastruktur i fall då parkeringen är belägen i byggnaden, och

2. ombyggnad som sker i samband med att ändringsåtgärder vidtas på parkeringen i fall då parkeringen är belägen på tomten till byggnaden.

De krav som gäller energihushållning och värmeisolering enligt 8 kap. 4 § första stycket 6 plan- och bygglagen och 14 § detta kapitel ska uppfyllas vid ombyggnad när detta behövs till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen.

De krav som gäller energihushållning och värmeisolering enligt 8 kap. 4 § första stycket 6 plan- och bygglagen och 14 § detta kapitel ska alltid uppfyllas i fråga om andra byggnader än bostadshus när detta behövs till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen.

10 kap.**3 §**

Boverket får meddela de föreskrifter som behövs för tillämpningen av bestämmelserna om

1. egenskapskrav avseende bärförmåga, stadga och beständighet i 3 kap. 7 §,

2. egenskapskrav avseende säkerhet i händelse av brand i 3 kap. 8 §,

10 kap.

- 3. egenskapskrav avseende skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö i 3 kap. 9 §,
- 4. egenskapskrav avseende säkerhet vid användning i 3 kap. 10 §,
- 5. särskilda säkerhetskrav avseende redan uppförda byggnader i 3 kap. 11 och 12 §§,
- 6. egenskapskrav avseende skydd mot buller i 3 kap. 13 §,
- 7. egenskapskrav avseende energi- 7. egenskapskrav avseende ener-
hushållning och värmeisolering i gihushållning och värmeisolering i
3 kap. 14 och 15 §§, 3 kap. 14 §,
- 8. egenskapskrav avseende lämplighet för det avsedda ändamålet i 3 kap. 17 §,
- 9. egenskapskrav avseende tillgänglighet och användbarhet i 8 kap. 4 § första stycket 8 plan- och bygglagen (2010:900) och 3 kap. 18 och 19 §§,
- 10. egenskapskrav avseende hushållning med vatten i 3 kap. 20 §,
- 11. egenskapskrav avseende hushållning med avfall i 8 kap. 4 § första stycket 9 plan- och bygglagen,
- 12. egenskapskrav avseende bredbandsanslutning i 3 kap. 20 a §,
- 13. egenskapskrav avseende laddning av elfordon i 3 kap. 20 b och 20 c §§, och
- 14. genomförande av egenskapskraven vid senare tidpunkt i 3 kap. 21 §.

Denna förordning träder i kraft den 29 maj 2026.

2 Inledning och läsanvisningar

2.1 Bakgrund

Omarbetningen av direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda (EPBD) har genomförts som en del av det så kallade 55 %-paketet.³

55 %-paketet är ett av flera politikområden inom den europeiska gröna given och syftar till att uppdatera EU-rätten så att den följer EU:s klimatmål till 2030, att minska nettoutsläppen av växthusgaser inom EU med minst 55 procent jämfört med 1990.⁴

Det omarbetade direktivet, Europaparlamentets och Rådets direktiv (EU) 2024/1275 av den 24 april 2024 om byggnaders energiprestanda, trädde i kraft den 28 maj 2024. Medlemsstaterna ska enligt artikel 35 i det omarbetade direktivet sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa artiklarna 1, 2 och 3, 5–29 och 32 samt bilagorna I, II och III och V–IX senast den 29 maj 2026. Lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa artikel 17.15⁵ i det omarbetade direktivet ska sättas i kraft senast den 1 januari 2025. Det tidigare direktivet 2010/31/EU upphör enligt artikel 36 i det omarbetade direktivet att gälla från och med den 30 maj 2026.⁶

55 %-paketet har omfattat omarbetning av ett flertal förordningar och direktiv, förutom EPBD bland annat direktivet om energieffektivitet (EED), direktivet om förnybar energi (RED) och direktivet för EU:s system för handel med utsläppsrätter (EU-ETS).⁷

Boverket har hittills (februari 2025) fått fem regeringsuppdrag relaterade till genomförandet av det omarbetade EPBD:

³ EU-parlamentet, genomförandefiler, 2021/0426(COD), Energy performance of buildings. [Procedure File: 2021/0426\(COD\)](#) | [Legislative Observatory](#) | [European Parliament](#) Hämtat 2025-02-21.

⁴ Europeiska rådet, Politikområden, 55%-paketet. [55 %-paketet – EU:s plan för en grön omställning - Consilium](#) Hämtat 2025-02-21.

⁵ Artikel 17.15: Från och med den 1 januari 2025 får medlemsstaterna inte tillhandahålla några ekonomiska incitament för installation av fristående värmepannor som drivs med fossila bränslen, med undantag för dem som valts ut för investering före 2025, i enlighet med förordning (EU) 2021/241, artikel 7.1 h i tredje strecksatsen i förordning (EU) 2021/1058 och artikel 73 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2115.

⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1275 av den 24 april 2024 om byggnaders energiprestanda. [Europaparlamentets och rådets direktiv \(EU\) 2024/1275 av den 24 april 2024 om byggnaders energiprestanda \(omarbetning\) \(Text av betydelse för EES\)](#) Hämtat 2025-02-21.

⁷ EU-parlamentet, Legislative Train Schedule, Fit for 55. [Carriages preview](#) | [Legislative Train Schedule](#) Hämtat 2025-02-21.

- Uppdrag att genomföra en översyn av systemet med energideklarationer enligt direktivet om byggnaders energiprestanda (KN2024/01303), slutredovisas senast den 15 december 2025.
- Uppdrag att fastställa metoder och definitioner enligt direktivet om byggnaders energiprestanda (KN2024/01304), slutredovisas senast den 1 juni 2025.
- Uppdrag att ta fram underlag för genomförandet av krav inom solenergi i direktivet om byggnaders energiprestanda (KN2024/01373), slutredovisas senast den 1 juni 2025.
- Uppdrag att ta fram underlag för genomförandet av krav inom hållbar mobilitet i direktivet om byggnaders energiprestanda (KN2024/01374), slutredovisas senast den 1 juni 2025.
- Uppdrag till Boverket att ta fram underlag till den nationella byggnadsrenoveringsplanen enligt direktivet om byggnaders energiprestanda (KN2024/02516), slutredovisas senast den 1 oktober 2026.

2.2 Beskrivning av uppdragen

Denna rapport omfattar den andra delredovisningen i uppdraget från regeringen att fastställa metoder och definitioner enligt direktivet om byggnaders energiprestanda (KN2024/01304) samt den första delredovisningen i uppdraget att ta fram underlag för genomförandet av krav inom solenergi i direktivet om byggnaders energiprestanda (KN2024/01373). Uppdragen framgår av bilaga 11 respektive bilaga 12.

Denna delredovisning omfattar förslag på författningsändringar för genomförande av följande artiklar i det omarbetade EPBD:

- artikel 2 Definitioner
- artikel 4 Antagande av en metod för beräkning av byggnaders energiprestanda
- artikel 5 Fastställande av minimikrav avseende energiprestanda
- artikel 6 Beräkning av kostnadsoptimala nivåer för minimikrav avseende energiprestanda
- delar av artikel 7 Nya byggnader
- artikel 8 Befintliga byggnader
- delar av artikel 9 Minimistandarder för energiprestanda för lokalbyggnader och utvecklingsbanor för progressiv renovering av bostadsbyggnadsbeståndet
- artikel 10 Solenergi i byggnader
- artikel 11 Nollutsläppsbyggnader

- artikel 13 Byggnadens installationssystem.

Inom uppdraget att fastställa metoder och definitioner enligt direktivet om byggnaders energiprestanda (KN2024/01304) gjordes en första delredovisning till regeringen i oktober 2024 genom rapporten Preliminära beräkningar av gränsvärden för energiprestanda i befintliga lokalbyggnader.⁸

Båda uppdragen ska slutredovisas till Regeringskansliet senast den 1 juni 2025.

2.3 Avgränsningar

Denna delredovisning omfattar förslag på ändringar på lag- och förordningsnivå som Boverket bedömer behövs för genomförandet av de artiklar i EPBD som uppdragen omfattar (se avsnitt 2.2). Utredning av dessa artiklar har därmed gjorts utifrån om sådana författningsändringar behövs. Andra ändringar i det omarbetade direktivet, där bedömningen är att de kan hanteras på föreskriftsnivå, har inte utretts närmare inom denna delredovisning.

Ändringarna i direktivets bilaga I, Gemensam allmän ram för beräkning av byggnaders energiprestanda, har utretts enbart i förhållande till de artiklar som omfattas av dessa två uppdrag. Behovet av eventuella ändringar i reglerna om energideklaration i byggnader kopplade till beräkningen av byggnaders energiprestanda utreds inom ramen för Uppdrag att genomföra en översyn av systemet med energideklarationer enligt direktivet om byggnader energiprestanda (KN2024/01303).

Vad gäller definitionerna i artikel 2 har endast de definitioner som ingår i övriga artiklar som dessa två uppdrag omfattar analyserats närmare. Det innebär att behovet av att införa definitioner som används i andra artiklar analyseras närmare inom respektive regeringsuppdrag kopplade till införlivandet av EPBD. Det gäller även de artiklar som tas om hand inom de regeringsuppdrag som Statens energimyndighet (Energimyndigheten) har fått, kopplade till EPBD.

Boverket har nyligen tagit fram nya byggregler som gäller från och med den 1 juli 2025. Nya föreskrifter om energihushållning har emellertid avvaktats med eftersom de ska samordnas med införlivandet av det omarbetade direktivet. Eftersom de nya byggreglerna enbart innebär ändringar i föreskrift sker även samordningen enbart på föreskriftsnivå och får därmed ingen påverkan på författningsförslagen inom denna delredovisning.

⁸ [Preliminära beräkningar av gränsvärden för energiprestanda i befintliga lokalbyggnader - Boverket](#) Hämtat 2025-02-21.

2.4 Genomförandet av utredningen

Ändringar i det omarbetade direktivet har analyserats i förhållande till hur det tidigare direktivet har införlivats i de svenska byggreglerna. Behovet av ändringar på lag- och förordningsnivå har på så sätt identifierats. Centralt i utredningen har varit vilken regleringsnivå som är lämplig för att införliva det omarbetade direktivet, liksom målet att i så stor utsträckning som möjligt ha samma regleringsnivå för reglerna om byggnaders energihushållning och värmeisolering.

Energimyndigheten har bistått med underlag och kunskap. Riksantikvarieämbetet har lämnat synpunkter under genomförandet.

2.5 Läsanvisningar

I kapitel 3 beskrivs de ändrade och nya kraven som införts genom omarbetningen av EPBD i de artiklar som denna redovisning omfattar.

I kapitel 4 beskrivs nuvarande regler inom PBL, PBF, BBR och BEN med koppling till EPBD⁹.

Problembeskrivningen i kapitel 5 kopplar ihop ändringarna i det omarbetade direktivet med nuvarande regler och identifierar var det finns behov av ändringar för att införliva det omarbetade direktivet.

Alternativa lösningar för att införa de ändringar som identifierats diskuteras övergripande i kapitel 6.

Boverkets förslag till författningsändringar på lag- och förordningsnivå beskrivs närmare i kapitel 7.

I kapitel 8 görs en bedömning av vilka konsekvenser som författningsförslaget medför.

I kapitel 10 beskrivs övergripande behovet av föreskrifter till följd av Boverkets författningsförslag på lag- och förordningsnivå.

Författningskommentarer ges i kapitel 11.

⁹ Se avsnitt 2.6 Begrepp/ordlista.

2.6 Begrepp/ordlista

PBL	Plan- och bygglagen (2010:900)
PBF	Plan-och byggförordningen (2011:338)
BBR	Boverkets byggregler (2011:6) föreskrifter och allmänna råd
BEN	Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2016:12) om fastställande av byggnadens energianvändning vid normalt brukande och ett normalår
LED	Lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader
BED	Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2007:4) om energideklaration för byggnader
Omarbetade EPBD	Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1275 av den 24 april 2024 om byggnaders energiprestanda
Tidigare EPBD	Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/844 av den 30 maj 2018 om ändring av direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda och av direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet
RED	Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413
EED	Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955 (omarbetning)
MEPS	Minimistandarder för energiprestanda
BACS	Building Automation and Control Systems (system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning)

Livscykel-GWP

En indikator som kvantifierar en byggnads bidrag till den globala uppvärmningspotentialen under hela dess livscykel.

3 Ändringar i EPBD, aktuella artiklar

I detta avsnitt beskrivs vilka ändringar som gjorts genom omarbetningen av direktivet i de artiklar som omfattas av uppdragen i denna rapport. Ändringarna granskas närmare i relation till nu gällande regler i problembeskrivningen, se avsnitt 5.

3.1 Artikel 2 Definitioner

Artikel 2 i direktivet innehåller definitioner som är relevanta för olika artiklar i direktivet. Knappt hälften av definitionerna i tidigare EPBD är oförändrade i det omarbetade EPBD, en definition har utgått och resterande har justerats. Det är framför allt fråga om smärre justeringar för att ytterligare specificera definitionen eller byta ett begrepp i definitionen till ett snarlikt begrepp. Det har tillkommit 44 definitioner i det omarbetade direktivet. Merparten av dessa definierar begrepp som tillkommit vid omarbetningen av direktivet.

Boverkets bedömning är att det framför allt är de definitioner som tillkommit i det omarbetade direktivet som behöver utredas i förhållande till gällande byggregler men i vissa fall kan även befintliga definitioner behöva införas eller justeras. Behovet av ändringar beror på hur införlivandet av respektive artikel genomförs. Därför bör relevanta definitioner från artikel 2 utredas närmare inom respektive artikel och därmed respektive regeringsuppdrag.

Bilaga 1 till denna rapport innehåller tabeller där skillnaderna i definitioner mellan det tidigare och omarbetade EPBD framgår.

3.2 Artikel 4 Antagande av en metod för beräkning av byggnaders energiprestanda

Artikel 4 i det omarbetade EPBD ställer krav på medlemsstaterna att anta en metod för beräkning av byggnaders energiprestanda. Motsvarande krav i det tidigare direktivet finns i artikel 3. I artikel 3 finns en hänvisning till bilaga I i direktivet där den gemensamma allmänna ramen för beräkning av byggnaders energiprestanda beskrivs närmare.

Omarbetade artikel 4 är i princip oförändrad jämfört med tidigare artikel 3. Det som har ändrats genom omarbetningen är en skrivning om att ”Kommissionen ska ta fram en vägledning om beräkningen av energiprestanda för transparenta byggnadselement som ingår i klimatskalet och om beaktandet av omgivningsenergi” (se bilaga 2 till denna rapport, tabell 3). En sådan vägledning kan komma att ge stöd åt medlemsstaterna, men bör inte föranleda något behov av att ändra de nationella reglerna.

Däremot är bilaga I i direktivet som artikel 4 i det omarbetade direktivet hänvisar till ändrad. Bilagan omfattar en ram för beräkning av byggnaders energiprestanda vilket bland annat inkluderar användning av uppmätta värden, fastställande och användning av viktningsfaktorer respektive primärenergifaktorer, systemgräns för energiprestanda, hur energiprestandan ska uttryckas och hur beräkningarna ska gå till i olika avseenden. Ett stort antal ändringar är gjorda i direktivets bilaga I (se bilaga 2 till denna rapport, tabell 4).

3.3 Artikel 5 Fastställande av minimikrav avseende energiprestanda

Artikel 5 i det omarbetade direktivet ställer krav på medlemsstaterna att fastställa minimikrav avseende energiprestanda för byggnader och byggnadselement som ingår i klimatskalet. Motsvarande krav i det tidigare direktivet finns i artikel 4. Omarbetade artikel 5 är i stort oförändrad jämfört med tidigare artikel 4, både vad gäller nya och befintliga byggnader och enskilda byggnadselement (se bilaga 3 till denna rapport). Energiprestandan ska fortfarande beräknas enligt den metod som anges i omarbetade artikel 4 och kostnadsoptimala nivåer avseende energiprestanda ska fortfarande beräknas enligt den ram som anges i omarbetade artikel 6. Däremot sker vissa förändringar avseende ambitionsnivå och möjligheterna till undantag. I tidigare EPBD anges att syftet med minimikraven är att uppnå kostnadsoptimala nivåer. I det omarbetade direktivet har detta ändrats till ”åtminstone kostnadsoptimala nivåer och, när så är relevant, striktare referensvärden såsom krav på nära-nollenergibyggnader och krav på nollutsläppsbyggnader”. Tillägget av ”åtminstone” innebär att vissa minimikrav nu enligt direktivet kan behöva sättas till striktare värden än kostnadsoptimala nivåer. Detta förstärks av att tidigare skrivning ”En medlemsstat ska inte vara skyldig att fastställa minimikrav för energiprestanda som inte är kostnadseffektiva...” har tagits bort. Resten av tillägget med koppling till krav på nära-nollenergibyggnader och krav på nollutsläppsbyggnader har att göra med att krav på nya och befintliga byggnader ställs i andra artiklar i det omarbetade direktivet (artikel 7 och artikel 8), vilket kan påverka hur minimikraven avseende energiprestanda ska fastställas.

Ytterligare en ändring är att byggnader som är officiellt skyddade för att bevara kulturvärden inte längre helt får undantas då minimikrav fastställs, men att kraven får anpassas. Utöver detta framgår att vissa byggnader som ägs av Försvarmakten eller statliga myndigheter och som tjänar nationella försvarssyften nu får undantas från minimikrav.

3.4 Artikel 6 Beräkning av kostnadsoptimala nivåer för minimikrav avseende energiprestanda

Artikel 6 i det omarbetade direktivet ställer krav på medlemsstater att beräkna kostnadsoptimala nivåer för minimikraven avseende energiprestanda. Beräkningarna och resultatet av dem ska rapporteras till EU-kommissionen. Motsvarande krav i det tidigare direktivet finns i artikel 5.

Omarbetade artikel 6 har jämfört med tidigare artikel 5 ändrats genom att det specificeras hur stora avvikelser som är tillåtna mellan beräknade kostnadsoptimala nivåer för minimikrav och de i medlemsstatens gällande minimikraven för energiprestanda samt hur lång tid medlemsstaten har på sig att rätta till otillåtna avvikelser. Vidare ställs krav på EU-kommissionen att se över beräkningsmetoden i den tillhörande delegerade akten, det tydliggörs att medlemsstaterna får beakta livscykel-GWP vid beräkningarna och det ställs krav på vilken mall som medlemsstaterna ska använda vid rapportering till EU-kommissionen (se bilaga 4 till denna rapport).

Skrivningar om tillåten avvikelse mellan beräkningarna och de gällande minimikraven har funnits även tidigare, men bara som en skälsats, dels i tidigare EPBD, dels i den delegerade förordningen som styr beräkningsmetoden. Kravet vid avvikelse i nuvarande delegerad förordning är mer tillåtande än i det omarbetade direktivet, även om avvikelsen på 15 procent som tillåts i sig inte är ändrad utan framför allt förtydligad. 15-procentsgränsen används redan idag vid rapportering av kostnadsoptimala nivåer till EU-kommissionen.

Kommande ändringar i den delegerade akten kan påverka hur kostnadsoptimala nivåer för energiprestanda ska beräknas och hur avvikelser ska hanteras. Den nya beräkningsmetoden ska användas från och med nästa rapportering till EU-kommissionen, vilket är 2028.

3.5 Artikel 7 Nya byggnader

Artikel 7 i det omarbetade direktivet anger att medlemsstaterna ska säkerställa att nya byggnader har vissa egenskaper. Motsvarande krav i det tidigare direktivet finns i artikel 6 och delvis även i artikel 9.

Omarbetade artikel 7 omfattar krav på medlemsstaterna att säkerställa att nya byggnader är nollutsläppsbyggnader från vissa specificerade år, 2028 för nya byggnader som ägs av offentliga organ och 2030 för alla nya byggnader. Artikeln innehåller en hänvisning till artikel 11 som i sin tur anger vilka egenskaper en nollutsläppsbyggnad ska ha (se avsnitt 3.9). Motsvarande krav i tidigare direktiv är att nya byggnader ska vara nära-nollenergibyggnader. Detta anges dock inte i tidigare artikel 6, utan i stället i tidigare artikel 9 som anger vilka egenskaper en nära-

nollenergibyggnad ska ha. Den främsta skillnaden är därmed vilka krav som det omarbetade direktivet ställer på en nollutsläppsbyggnad i förhållande till tidigare krav på en nära-nollenergibyggnad. Utöver detta ska medlemsstaterna enligt omarbetade artikel 7 för nya byggnader beakta frågor om optimal inomhusmiljö, klimatanpassning med mera, liksom koldioxidupptag i samband med koldioxidlagring i eller på byggnader. Omarbetade artikel 7 ställer också krav på att offentliga organ som hyr en ny byggnad som de inte äger ska sträva efter att den byggnaden ska vara en nollutsläppsbyggnad.

Omarbetade artikel 7 innehåller även relativt stora omarbetningar jämfört med tidigare artikel 6 i det avseende att det nu ställs krav på beräkning av livscykel-GWP för nya byggnader och att medlemsstaterna ska utarbeta en färdplan för införandet av gränsvärden för total kumulativ livscykel-GWP för alla nya byggnader och fastställa mål för nya byggnader från och med 2030. EU-kommissionen ska fastställa en unionsram för beräkningen av livscykel GWP. Kraven kopplade till livscykel-GWP (punkterna 7.2, 7.3, delar av 7.4 samt 7.5 och 7.6) ingår inte i uppdrag som omfattas av denna rapport. De av dessa punkter som ställer krav på medlemsstaterna tas om hand inom ramen för uppdraget till Boverket att ta fram underlag till den nationella byggnadsrenoveringsplanen enligt direktivet om byggnaders energiprestanda (KN2024/02516).

Ändringarna för de delar av artikel 7 som omfattas av denna delredovisning (punkterna 7.1, delar av 7.4, och 7.6) granskas närmare i relation till nu gällande regler i problembeskrivningen, se avsnitt 5.5.

3.6 Artikel 8 Befintliga byggnader

Artikel 8 i det omarbetade direktivet anger att medlemsstaterna ska säkerställa att befintliga byggnader som renoveras har vissa egenskaper. Motsvarande krav i det tidigare direktivet finns i artikel 7.

Omarbetade artikel 8 jämfört med tidigare artikel 7 är i princip oförändrad vad gäller de första två punkterna. Kravet i artikel 8.1 är att byggnader som genomgår en större renovering ska uppfylla minimikraven avseende energiprestanda (som fastställts i enlighet med artikel 5), i den mån det är tekniskt, funktionellt och ekonomiskt genomförbart. Motsvarande gäller även för enskilda byggnadselement. Kravet i artikel 8.2 är att då byggnadselement som i betydande grad påverkar klimatskalets energiprestanda utrustas med nya delar eller byts ut, ska dessa uppfylla minimikraven avseende enskilda byggnadsdelar, i den mån det är tekniskt, funktionellt och ekonomiskt genomförbart. Kravet i artikel 8.2 gäller dock för alla befintliga byggnader, till skillnad från kravet i artikel 8.1 som endast gäller för byggnader som genomgår en större renovering.

Eftersom artikel 5 endast omfattar minimikrav avseende energiprestanda, omfattar kraven på befintliga byggnader som genomgår en större

renovering i omarbetade artikel 8 också endast krav på byggnadens energiprestanda och inte på andra egenskaper. Detsamma gäller för byggnader där enskilda byggnadselement i klimatskalet byts ut.

Det som är nytt är att medlemsstaterna enligt omarbetade artikel 8 för befintliga byggnader som genomgår en större renovering, i likhet med nya byggnader, ska ta hänsyn till frågor om optimal inomhusmiljö, klimatanpassning med mera. Befintliga byggnader som genomgår en större renovering ska även ta hänsyn till avlägsnande av farliga ämnen, inklusive asbest, och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. (Se bilaga 6 till denna rapport.)

3.7 Artikel 9 Minimistandarder för energiprestanda för lokalbyggnader och utvecklingsbanor för progressiv renovering av bostadsbyggnadsbeståndet

Artikel 9 i det omarbetade direktivet innehåller nya krav på att medlemsstaterna ska säkerställa energieffektivisering av det befintliga byggnadsbeståndet. Motsvarande krav återfinns inte i det tidigare direktivet. Kraven på energieffektivisering ser olika ut för lokalbyggnader och för bostadsbyggnader. Artikeln i sin helhet finns att läsa i bilaga 7 till denna rapport.

För lokalbyggnader gäller enligt artikel 9.1 att medlemsstaterna ska fastställa minimistandarder för energiprestanda (MEPS), som befintliga lokalbyggnader med vissa undantag ska uppnå till vissa årtal fram till och med 2050. Medlemsstaterna får undanta vissa kategorier av byggnader från MEPS, i enlighet med artikel 9.6. Medlemsstaterna får också under vissa premisser undanta enskilda lokalbyggnader från att uppfylla gränsvärdena för MEPS, men då ska motsvarande förbättringar av energiprestandan uppnås i andra delar av lokalbyggnadsbeståndet.

För bostadsbyggnader gäller enligt artikel 9.2 att medlemsstaterna ska säkerställa att den genomsnittliga primärenergianvändningen i hela bostadsbyggnadsbeståndet minskar till satta mål för 2030 och 2035 samt att medlemsstaterna ska fastställa målvärden för senare år fram till och med 2050. Merparten av effektiviseringen ska ske i den sämre delen av bostadsbyggnadsbeståndet. De medlemsstater som kommit långt i omställningen till fossilfri energianvändning i byggnader får justera målen för 2030 och 2035 baserat på en linjär minskning från 2020 fram till 2050.

Medlemsstaterna får enligt artikel 9.3 fastställa ytterligare indikatorer för icke-förnybar och förnybar primärenergianvändning, och för driftsrelaterade växthusgasutsläpp för både lokalbyggnader och bostadsbyggnader.

Enligt artikel 9.4 ska medlemsstaterna stödja efterlevnaden av MEPS genom ett antal obligatoriska specificerade åtgärder, bland annat genom att

tillhandahålla ekonomiska åtgärder och tekniskt stöd samt vidta andra nödvändiga åtgärder för att säkerställa genomförandet av MEPS.

Direktivet ställer också genom artikel 9.5 krav på medlemsstaterna att säkerställa att en byggnad som renoveras för att uppfylla ett MEPS-krav uppfyller minimikraven avseende energiprestanda för byggnadselement och, vid större renovering, minimikraven avseende energiprestanda för befintliga byggnader.

Enligt artikel 9.7 ska medlemsstaterna säkerställa att energiprestandakraven för lokalbyggnader och bostadsbyggnader som anges i artikel 9.1 och 9.2 genomförs genom tillsyn och sanktioner.

Uppdrag som ingår i denna rapport omfattar punkterna 9.1–9.3 och 9.5–9.7. Punkten 9.4 (stödjande åtgärder för efterlevnaden av minimistandarder) tas om hand inom ramen för Uppdrag till Statens energimyndighet om styrmedel och finansiering för att genomföra direktivet om byggnaders energiprestanda (KN2024/02515). Ändringar för de delar av artikel 9 som omfattas av denna delredovisning granskas närmare i relation till nu gällande regler i problembeskrivningen, se avsnitt 5.7.

3.8 Artikel 10 Solenergi i byggnader

Artikel 10 i det omarbetade direktivet ställer krav på medlemsstaterna att säkerställa solenergi i byggnader, motsvarande krav återfinns inte i tidigare direktiv.

Enligt artikel 10.1 ska medlemsstaterna säkerställa att alla nya byggnader konstrueras så att deras solenergiproducerande potential optimeras för att möjliggöra en efterföljande kostnadseffektiv installation av solenergiteknik. Medlemsstaterna ska enligt artikel 10.3 säkerställa utbyggnaden av lämpliga solenergiinstallationer för vissa byggnader och takförsedda bilparkerings under vissa förutsättningar. Kraven på lämpliga solenergiinstallationer gäller från vissa specificerade år och får införas gradvis enligt angivna slutdatum som sträcker sig fram till utgången av 2030.

Medlemsstaterna ska enligt artikel 10.4 ta fram nationella kriterier för genomförandet av kraven vilket innebär att medlemsstaterna får medge undantag från kraven och artikeln innehåller utrymme för tolkning av vad som avses med lämplig solenergiinstallation för olika byggnadskategorier.

Enligt artikel 10.4 ska även medlemsstaterna inkludera politiska strategier och åtgärder för utbyggnaden av lämpliga solenergiinstallationer på alla byggnader i sin nationella byggnadsrenoveringsplan vilket tas om hand inom ramen för Uppdrag till Boverket att ta fram underlag till den nationella byggnadsrenoveringsplanen enligt direktivet om byggnaders energiprestanda (KN2024/02516).

Vidare ställer artikel 10.2 krav på förenklat tillståndsförfarande för installation av solenergiutrustning och förfarandet för nätanslutning efter enkel anmälan.

Medlemsstaterna ska enligt artikel 10.5 inrätta ett ramverk för administrativa, tekniska och finansiella åtgärder för att stödja utbyggnaden av solenergi i byggnader.

Omarbetade artikel 10 finns i sin helhet i bilaga 8 till denna rapport.

3.9 Artikel 11 Nollutsläppsbyggnader

Artikel 11 i det omarbetade direktivet fastställer vilka egenskaper en nollutsläppsbyggnad ska ha. Detta ges dels genom den definitionen i omarbetade artikel 2.2, dels av de kriterier som anges i artikel 11.

Definitionen säger att en nollutsläppsbyggnad är en byggnad med mycket hög energiprestanda, bestämd i enlighet med det omarbetade direktivets bilaga I, som kräver noll eller mycket lite energi, producerar noll koldioxidutsläpp på plats från fossila bränslen och producerar noll eller mycket lite driftsrelaterade växthusgasutsläpp, i enlighet med artikel 11. Enligt artikel 11 ska en nollutsläppsbyggnad vidare erbjuda kapacitet att reagera på externa signaler och då anpassa byggnadens energianvändning, produktion av energi eller energilagring, om det är ekonomiskt och tekniskt genomförbart. Energiefterfrågan ska överensstämma med ett maximalt gränsvärde som ska fastställas utifrån vissa bestämmelser i artikel 11.2–3, och får anpassas för befintliga byggnader enligt 11.4. Vidare anger artikel 11.5 att medlemsstaterna ska säkerställa att de driftsrelaterade växthusgasutsläppen från en nollutsläppsbyggnad överensstämmer med ett gränsvärde som fastställs i den nationella byggnadsrenoveringsplanen. Även detta gränsvärde får fastställas till olika nivåer för nya och renoverade byggnader. Vilken typ av energi som får användas i en ny eller renoverad nollutsläppsbyggnad regleras genom artikel 11.7. Omarbetade artikel 11 finns i sin helhet i bilaga 9 till denna rapport.

Omarbetade artikel 11 har koppling till de egenskaper som direktivet kräver att nya byggnader ska ha genom att artikel 7 anger att medlemsstaterna ska säkerställa att nya byggnader är nollutsläppsbyggnader i enlighet med artikel 11 (se avsnitt 3.5).

Motsvarande krav som artikel 11 ställer återfinns inte i tidigare direktiv. Kraven kan i viss utsträckning jämföras med artikel 9 i tidigare direktiv som ställer krav på vilka egenskaper en nära-nollenergibyggnad ska ha i relation till de krav som direktivet ställer på nya respektive befintliga byggnader. Kraven på nollutsläppsbyggnader i omarbetade artikel 11 är emellertid mer omfattande än kraven på nära-nollenergibyggnader i tidigare artikel 9.

3.10 Artikel 13 Byggnadens installationssystem

Artikel 13 i det omarbetade direktivet ersätter delar av tidigare artikel 8 samt delar av tidigare artikel 14 och 15. Elektromobilitet har lyfts över i en ny artikel 14 och smart beredskap i en ny artikel 15. Omarbetade artikel 13 innehåller olika krav på byggnaders installationssystem, både i nya, renoverade och befintliga byggnader (se bilaga 10 till denna rapport). Generellt sett blir kraven på byggnaders installationssystem nu både fler och mer detaljerade än tidigare, och breddas även avseende vilka byggnader som ska träffas. Kraven är olika för olika byggnadskategorier, respektive vid nybyggnad, ändring och retroaktivt, och gäller från olika tidpunkter. Detta innebär att det införs en ökad komplexitet då kraven i artikeln börjar angränsa till krav i andra artiklar, så som i artikel 7, 8 och 11. När artikel 13 utreds närmare bör detta beaktas så att diskrepanser och dubbelregleringar undviks, och möjliga synergivärden kan tas till vara.

De övergripande kraven på installationssystemens energieffektivitet kvarstår med vissa mindre justeringar och tillägg, bland annat att systemkraven som ställs minst ska motsvara de kostnadsoptimala nivåerna. Detta gäller liksom idag (tidigare artikel 8) för nya installationssystem och för befintliga installationssystem som byts ut eller uppgraderas. Omarbetade artikel 13 anger utöver det som gäller idag att medlemsstaterna får fastställa särskilda systemkrav för byggnadens installationssystem för att underlätta en effektiv installation och drift av lågtempererade uppvärmningssystem i nya eller renoverade byggnader.

Kraven på fastighetsstyrning och fastighetsautomation i befintliga lokalbyggnader utökas jämfört med tidigare artikel 14. Redan idag gäller att lokalbyggnader som har en installerad effekt på över 290 kW för rumsuppvärmning och ventilation ska utrustade med system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning senast den 1 januari 2025. I det omarbetade direktivet finns ett tillägg som innebär att tröskeln avseende vilka lokalbyggnader som ska uppfylla kraven sänks från 290 kW till 70 kW från och med 2030.

Även kraven för vilka funktioner som systemen för fastighetsstyrning och fastighetsautomation ska fylla utökas i det omarbetade direktivet till att senast den 29 maj 2026 även omfatta övervakning av kvaliteten på inomhusmiljön. Övriga funktioner som systemen ska fylla gäller redan idag (se bilaga 10, artikel 13.10).

Nya krav ställs även avseende automatisk belysningsstyrning och inomhusmiljön i byggnader. Både att krav ska fastställas för genomförandet av lämpliga normer för kvalitet på inomhusmiljön, och i vissa fall även krav på övervakning och reglering av inomhusluftens kvalitet.

Det tillkommer även att medlemsstaterna ska sträva efter en utfasning av fossileldade värmepannor i byggnadsbeståndet.

Vissa andra krav, så som självreglerande anordningar för reglering av rumstemperatur och bedömning av energiprestanda vid installation, kvarstår i det omarbetade direktivet. Vissa mindre ändringar är gjorda i flertalet av de kvarstående bestämmelserna.

4 Beskrivning av nuvarande regler kopplade till artiklarna

Artiklarna 4–8 (se avsnitt 3.2–3.6) i det omarbetade EPBD motsvaras av artiklarna 3–7 i det tidigare direktivet och dessa har införlivats genom reglering på lag-, förordnings- och föreskriftsnivå. Inom ramen för detta regeringsuppdrag beskrivs här endast den reglering som finns inom PBL, PBF, BBR och BEN. Denna reglering är emellertid inte endast ett införlivande av direktivet utan innehåller även bestämmelser som tillkommit utifrån nationella överväganden. Övergripande kan det nationella införlivandet av direktivet beskrivas som att bestämmelserna i PBL och PBF lägger grunden för den mer precisa och i stor utsträckning direktivrelaterade regleringen i BBR. Regleringen i 3 kap. 14 § PBF är emellertid i hög grad kopplad till direktivet och 15 § utgör ett direkt införlivande av vissa krav ur direktivet.

Vissa aspekter av artiklarna har även införlivats genom LED med tillhörande författningar.

Beskrivningen nedan fokuserar på den direkta regleringen av kraven på energihushållning och värmeisolering med utgångspunkt i 8 kap. 4 § första stycket 6 PBL. Beskrivningen är heller inte uttömmande. De för denna reglering förekommande definitioner i författningarna omfattas inte av beskrivningen annat än då det bedömts vara särskilt befogat. Definitionerna i det omarbetade EPBD behandlas även i avsnitt 5.1.

4.1 Regler på lagnivå – PBL

4.1.1 Byggnadsverks tekniska egenskaper

I 8 kap. 4 § första stycket 6 PBL regleras att ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper (s.k. tekniska egenskapskrav) som är väsentliga i fråga om energihushållning och värmeisolering. Vidare reglerar paragrafens andra stycke att vad som krävs för att ett byggnadsverk ska anses uppfylla de tekniska egenskapskraven i första stycket framgår av föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 2 §.

Kravet på energihushållning och värmeisolering gäller alltså för byggnadsverk vilket i 1 kap. 4 § PBL definieras som en byggnad eller annan anläggning. Det är emellertid endast för byggnader som kravet är tillämpligt. Vidare definieras byggnad som en varaktig konstruktion som består av tak eller av tak och väggar och som är varaktigt placerad på mark eller helt eller delvis under mark eller är varaktigt placerad på en viss plats i vatten samt är avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den. Både det tidigare och det omarbetade direktivet definierar emellertid byggnad som en takförsedd konstruktion med väggar, för vilken

energi används för att påverka inomhusklimatet, och direktivets tillämpningsområde är avgränsat till denna definition. Den diskrepans som finns mellan definitionerna i PBL och direktivet diskuteras vidare under avsnitt 5.1.

4.1.2 Uppfyllandet av egenskapskraven

Enligt 8 kap. 5 § första stycket PBL ska de tekniska egenskapskraven i 8 kap. 4 § uppfyllas vid nybyggnad, ombyggnad och annan ändring av byggnad än ombyggnad. Kraven ska också uppfyllas på så sätt att de med normalt underhåll kan antas komma att fortsätta att vara uppfyllda under en ekonomiskt rimlig livslängd. I paragrafens andra stycke regleras att de krav som ska uppfyllas vid tillämpningen av första stycket är de krav som gäller när uppförandet eller ändringen görs. Andra stycket reglerar även att kraven, om inte annat följer av föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 2 §, ska uppfyllas på så sätt att de:

1. vid nybyggnad uppfylls för hela byggnaden,
2. vid ombyggnad uppfylls för hela byggnaden eller, om detta inte är rimligt, den betydande och avgränsbara del av byggnaden som påtagligt förnyas genom ombyggnaden, och
3. vid annan ändring av en byggnad än ombyggnad uppfylls i fråga om ändringen.

Ett undantag från bestämmelsen att de tekniska egenskapskraven enbart ska uppfyllas vid nybyggnad, ombyggnad och annan ändring av byggnad än ombyggnad utgörs av att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att kraven på energihushållning och värmeisolering alltid ska uppfyllas i fråga om andra byggnader än bostadshus när detta behövs till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen, se avsnitt 4.1.3.

I 8 kap. 7 § PBL regleras vidare att vid ändring eller flyttning av en byggnad får de tekniska egenskapskraven anpassas och avsteg från kraven göras med hänsyn till ändringens omfattning eller flyttningens syfte samt med hänsyn till byggnadens förutsättningar och till bestämmelserna om varsamhet och förbud mot förvanskning i 8 kap. Detta gäller emellertid inte i fråga om krav som alltid ska uppfyllas enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 2 § 4.

Att en åtgärd utgör en ombyggnad påverkar vilken del av byggnaden det går att ställa krav på, men innebär i sig ingen kravhöjning. Att ombyggnad är en ändring framgår av definitionen av PBL:s definition av ombyggnad. Det är alltså kraven vid ändring som ska tillämpas på hela byggnaden. När kravnivån vid ändring ska fastslås så ska hänsyn tas till bland annat byggnadens förutsättningar och ändringens omfattning. Utifrån detta konstateras det i Boverkets rapport 2021:19 Översyn av ombyggnad i PBL Förslag till en förtydligad reglering s.42 ”Med den

utformning som reglerna om ombyggnad har fått, är det tveksamt om det vid ombyggnad går att ställa längre gående krav avseende energihushållning än vad som går att ställa utifrån kraven på ändrad del.”

Enligt 8 kap 8 § PBL får kraven även anpassas och avsteg från kraven göras för en byggåtgärd som inte kräver bygglov eller anmälan. Inte heller här gäller detta i fråga om krav som alltid ska uppfyllas enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 2 § 4 PBL.

4.1.3 Bemyndiganden

Enligt 16 kap. 2 § 3 PBL får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddela föreskrifter om vad som krävs för att ett byggnadsverk ska anses uppfylla kravet på energihushållning och värmeisolering i 8 kap. 4 § 6. I 16 kap. 2 § 5 PBL regleras att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer även får meddela föreskrifter om att vissa krav trots 8 kap. 2 och 5 §§ eller vid tillämpning av 8 kap. 7 och 8 §§ inte behöver uppfyllas vid nybyggnad, ombyggnad eller annan ändring av en byggnad,

Enligt 16 kap. 2 § 6 PBL får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddela föreskrifter om att kraven på energihushållning och värmeisolering trots 8 kap. 5 § alltid ska uppfyllas i fråga om andra byggnader än bostadshus när detta behövs till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen.

4.2 Regler på förordningsnivå PBF

4.2.1 Egenskapskrav avseende energihushållning och värmeisolering

I 3 kap. 14 § första stycket PBF regleras den ena delen av vad som krävs för att uppfylla det krav på energihushållning och värmeisolering som anges i 8 kap. 4 § första stycket 6 PBL. En byggnad ska:

1. ha en mycket hög energiprestanda där den energi som tillförs i mycket hög grad kommer från förnybara energikällor (nära-nollenergibyggnad) uttryckt som primärenergi beräknad med en viktningsfaktor per energibärare som ska bidra till teknikneutralitet mellan hållbara uppvärmningssystem som inte är fossilbränslebaserade,
2. ha särskilt goda egenskaper när det gäller hushållning med el, och
3. vara utrustad med en klimatskärm som säkerställer god värmeisolering.

I 14 § andra stycket samma kapitel regleras att dessa krav inte gäller byggnader som är avsedda för totalförsvaret eller som annars är av betydelse för Sveriges säkerhet och för vilka det finns särskilda skäl för undantag från kraven. För sådana byggnader kvarstår emellertid kravet i 8 kap. 4 § första stycket 6 PBL på att ett byggnadsverk ska ha de tekniska

egenskaper som är väsentliga i fråga om energihushållning och värmeisolering.

4.2.2 Särskilda krav avseende system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning i nya och redan uppförda byggnader

I 3 kap. 15 § första stycket PBF regleras den andra delen av vad som idag krävs för att uppfylla det krav på energihushållning och värmeisolering som anges i 8 kap. 4 § första stycket 6 PBL. Andra byggnader än bostadshus ska vara utrustade med ett system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning, om byggnadens

1. uppvärmningssystem eller kombinerade rumsuppvärmningssystem och ventilationssystem har en nominell effekt på över 290 kilowatt, eller
2. luftkonditioneringssystem eller kombinerade luftkonditioneringssystem och ventilationssystem har en nominell effekt på över 290 kilowatt.

I 15 § andra stycket samma kapitel regleras att dessa krav inte gäller byggnader som är avsedda för totalförsvaret eller som annars är av betydelse för Sveriges säkerhet. I samma stycke regleras även att kravet enligt första stycket annars alltid ska uppfyllas, det vill säga att kravet gäller såväl nya som redan uppförda byggnader.

4.2.3 Uppfyllandet av egenskapskraven

I 3 kap. 22 § PBF regleras att det som sägs om att uppfylla de tekniska egenskapskraven i 8 kap. 5 § PBL ska gälla för uppfyllandet av kravet på energihushållning och värmeisolering i 3 kap. 14 § PBF. Det innebär att kravet som utgångspunkt ska uppfyllas vid nybyggnad, ombyggnad och annan ändring av byggnad än ombyggnad, se vidare avsnitt 4.1.2 ovan. Det särskilda kravet avseende system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning i nya och redan uppförda byggnader i 3 kap. 15 § PBF omfattas inte av 22 § då det alltid ska uppfyllas.

4.2.4 Bemyndiganden

Boverket får enligt 10 kap. 3 § 7 PBF meddela de föreskrifter som behövs för tillämpningen av bestämmelserna om egenskapskrav avseende energihushållning och värmeisolering samt de särskilda kraven avseende system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning i nya och redan uppförda byggnader i 3 kap. 14 och 15 §§ PBF.

Enligt 10 kap. 4 § PBF får Boverket även meddela de föreskrifter som behövs för tillämpningen av bestämmelserna om uppfyllandet av egenskapskraven i 8 kap. 5 § PBL och 3 kap. 22 § PBF.

4.3 Regler på föreskriftsnivå – BBR och BEN

Boverkets bemyndigande att meddela de föreskrifter som behövs för tillämpningen av bestämmelserna om egenskapskrav avseende energihushållning och värmeisolering har använts för BBR och BEN.

4.3.1 BBR

Avsnitt 9 i BBR innehåller föreskrifter och allmänna råd till 3 kap. 14 § PBF, det vill säga till egenskapskraven avseende energihushållning och värmeisolering. Avsnitt 9:9 innehåller också föreskrifter och allmänna råd till 8 kap. 7 § PBL. Till de särskilda kraven avseende system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning i nya och redan uppförda byggnader i 3 kap. 15 § PBF har Boverket inte meddelat tillämpningsföreskrifter.

Även avsnitt 1 i BBR innehåller föreskrifter som är av betydelse för tillämpningen av kraven i PBL och PBF. Av särskild betydelse för egenskapskraven avseende energihushållning och värmeisolering är bland annat avsnitt 1:21 om mindre avvikelse samt avsnitt 1:2235 som preciserar i vilken utsträckning det vid ändring av byggnad är möjligt att anpassa de kravnivåer för energihushållning och värmeisolering som gäller vid uppförande av byggnad.

Avsnitt 9:1 BBR reglerar att byggnader ska vara utformade så att energianvändningen begränsas genom låga värmeförluster, lågt kylbehov, effektiv värme- och kylanvändning och effektiv elanvändning. I avsnitt 9:11 begränsas tillämpningsområdet för BBR:s regler om energihushållning och värmeisolering. Reglerna gäller alla byggnader med undantag för

- växthus eller motsvarande byggnader som inte skulle kunna användas för sitt ändamål om dessa krav behövde uppfyllas,
- bostadshus som används eller är avsedda för användning antingen mindre än fyra månader per år eller under en begränsad del av året motsvarande en energianvändning som beräknas vara mindre än 25 procent av vad som skulle vara fallet vid helårsanvändning,
- byggnader där inget behov av uppvärmning eller komfortkyla finns under större delen av året, och
- byggnader där inget utrymme avses värmas till mer än 10 °C och där behovet av energi för komfortkyla, tappvarmvatten och byggnadens fastighetsenergi är lågt.

Vidare behöver kraven i avsnitten 9:2 BBR (se nedan) inte uppfyllas för byggnader där värmetillskottet från industriella processer inom byggnaden täcker större delen av uppvärmningsbehovet. Detta ska visas genom särskild utredning.

Det är av särskild vikt att iaktta att begränsningen av tillämpningsområdet endast gäller för regleringen i BBR. Kraven på energihushållning och värmeisolering i 8 kap. 4 § första stycket 6 PBL och 3 kap. 14 § första stycket PBF gäller fortsatt alla byggnader (bortsett från undantaget i 14 § andra stycket, se ovan). Det finns heller inget bemyndigande för Boverket att undanta byggnader från dessa krav i PBL och PBF. Att 3 kap. 14 § första stycket PBF gäller alla byggnader kan vålla vissa tillämpningsproblem då begrepp som **energiprestanda**, **nära-nollenergibyggnad** samt **viktningssfaktor** regleras närmare först i BBR., se avsnitt 4.3.1. Byggnader som undantas från denna reglering i BBR ska alltså bedömas utifrån dessa skrivningar och begrepp utan tillämpningsföreskrifter.

I avsnitt 9:2 BBR regleras att byggnader ska vara utformade så att primärenergitalet, den installerade eleffekten för uppvärmning, klimatskärmens genomsnittliga luftläckage, och den genomsnittliga värmegenomgångskoefficienten för de byggnadsdelar som omsluter byggnaden, högst uppgår till vissa angivna värden. Primärenergital är ett värde som beskriver byggnadens energiprestanda vilket är ett centralt begrepp i artiklarna 4–8 EPBD. Vid fastställande av talet ska hänsyn tas till så kallade viktningssfaktorer och byggnadens geografiska läge, se vidare om viktningssfaktorerna under rapportens avsnitt 5.2. Byggnadens primärenergital ska enligt avsnitt 9:25 BBR verifieras. Vid verifieringen ska energianvändning fastställas enligt BEN, se avsnitt 4.3.2 nedan.

Avsnitt 9:5–9:7 BBR reglerar krav på byggnadens installationssystem. Installationer för värme och kyla i byggnader ska vara utformade så att de ger god verkningsgrad under normal drift och behovet av kylning ska minimeras genom bygg- och installationstekniska åtgärder. Vidare ska byggnader ha styr- och reglersystem för att kunna upprätthålla god energieffektivitet. Värme-, kyl- och luftbehandlingsinstallationer ska förses med automatiskt verkande reglerutrustning så att tillförsel av värme och kyla regleras efter effektbehov i förhållande till ute- och inneklimatet samt byggnadens avsedda användning. Byggnadstekniska installationer som kräver elenergi såsom ventilation, fast installerad belysning, elvärmare, cirkulationspumpar och motorer ska utformas så att effektbehovet begränsas och energin används effektivt. Byggnaders energianvändning ska kontinuerligt kunna följas upp genom ett mätsystem. Mätsystemet ska kunna avläsas så att byggnadens energianvändning för önskad tidsperiod kan fastställas.

I avsnitt 9:9 BBR regleras att vid ändring av byggnader ska dessa vara utformade så att energianvändningen begränsas genom låga värmeförluster, lågt kylbehov, effektiv värme- och kylanvändning och effektiv elanvändning. Kraven på energihushållning ska tillämpas så att de övriga tekniska egenskapskraven kan tillgodoses och så att byggnadens kulturvärden inte skadas och att de arkitektoniska och estetiska värdena kan tas tillvara. Ändring av byggnader får heller inte medföra att energieffektiviteten

försämrats, om det inte finns synnerliga skäl. Dock får energieffektiviteten försämrats om byggnaden efter ändring ändå uppfyller kraven vid nybyggnad. Ändringsreglerna omfattar vidare särskilda krav på klimatskärm, ventilationssystem, värme- och kylinstallationer, effektiv elanvändning och mätsystem för energianvändning.

4.3.2 BEN

Enligt 1 kap. 1 § BEN innehåller författningen föreskrifter och allmänna råd till 8 kap. 4 § PBL och 3 kap. 14 § PBF, det vill säga till egenskapskraven avseende energihushållning och värmeisolering. De särskilda kraven avseende system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning i nya och redan uppförda byggnader i 15 § samma kapitel omfattas emellertid, i likhet med som för BBR, inte av BEN. BEN innehåller även föreskrifter och allmänna råd till 3 och 9 §§ lagen om energideklaration för byggnader och 7 § förordningen (2006:1592) om energideklaration för byggnader, vilket inte behandlas vidare i denna beskrivning. BEN innehåller föreskrifter om fastställande av byggnadens energianvändning knutet till normalt brukande och för ett normalår, dels vid beräkning, dels utifrån uppmätt energianvändning. Föreskrifterna ska enligt 1 kap. 2 § BEN tillämpas vid verifiering av byggnadens primärenergital enligt BBR, se avsnitt 4.3.1 ovan.

BEN reglerar i 2 kap. fastställandet av byggnadens energianvändning genom beräkning och i 3 kap. fastställandet av byggnadens energianvändning genom mätning och normalisering. Byggnadens energianvändning används sedan för fastställande av en byggnads energiprestanda uttryckt som primärenergital.

5 Problembeskrivning

Detta avsnitt innehåller en analys av vilka direktivsändringar inom de två föreliggande uppdragen som Boverket bedömer föranleder ett behov av ändring i PBL eller PBF. Vilka alternativ som finns för hur dessa ändringar kan genomföras, och vad Boverket föreslår i detta avseende, diskuteras vidare i efterföljande avsnitt. Vissa artiklar innehåller bestämmelser som kan ha betydelse vid införlivandet av andra artiklar än de som ingår i de två föreliggande regeringsuppdragen. I denna problembeskrivning görs noteringar där det uppenbarligen kan finnas sådana kopplingar, vilket då får utredas i samband med utredning av införlivandet av respektive artikel, inom respektive regeringsuppdrag på respektive myndighet.

5.1 Artikel 2 Definitioner

Boverkets samlade bedömning är att inga ändringar behövs i PBL eller PBF som direkt följd av ändringarna i artikel 2. Behov kan emellertid uppstå vid införlivande av respektive artikel, vilket då hanteras under respektive artikels problembeskrivning.

Direktivet innehåller ett definierat begrepp som har en övergripande relevans för samtliga delar av direktivet och dess införlivande, nämligen **byggnad**. Definitionen har ändrats men det bedöms enbart vara i redaktionell bemärkelse i sammanhanget. Det är emellertid viktigt att belysa att det finns en betydande skillnad i definitionen i direktivet och i PBL vilket behöver beaktas vid införlivandet. Definitionen är i direktivet avgränsad till de byggnader som använder energi för att påverka inomhusmiljön, medan det i PBL inte finns motsvarande avgränsning. Detta innebär att alla krav som ställs i direktivet inte ska gälla alla byggnader i svensk mening utan enbart de som använder energi i ovanstående syfte. Denna avgränsning i tillämpningsområde gäller samtliga nationella regelverk som berörs och behöver därmed beaktas genomgående i införlivandet, och på såväl lag- och förordningsnivå som på föreskriftsnivå. Detta bör därför särskilt beaktas genomgående i de regeringsuppdrag som kopplar till genomförandet av det omarbetade direktivet.

I gällande PBL används inga ytterligare av de begrepp som definieras i direktivet, varför Boverket bedömer att ingen ändring behövs i lagen som en direkt följd av ändringarna i artikel 2.

De begrepp från direktivet som definieras i PBF är

- energiprestanda
- klimatskärm (klimatskal i direktivet)
- primärenergi
- system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning

Av dessa är det enbart definitionen av **energiprestanda** som är ändrad i EPBD, och dessa ändringar bedöms som redaktionella i sammanhanget. En harmonisering i linje med dessa ändringar kan övervägas men bedöms inte vara nödvändig.

Definitionen av **system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning** i PBF innehåller utöver själva definitionen från direktivet även vilka funktioner systemet ska ha. I det omarbetade direktivet är dessa funktioner reglerat genom artikel 13 och ett eventuellt behov att ändra definitionen till följd av ändringar i den artikeln utreds därför närmare i avsnitt 5.10.

Utöver de begrepp som definieras i PBF används även begreppen *energi från förnybara energikällor* och *nära-nollenergibyggning* utan att definieras närmare. Vissa ändringar är gjorda i definitionerna av dessa i direktivet men ändringarna bedöms vara redaktionella i sammanhanget.

För varje bestämmelse i respektive artikel som ska införlivas kan det finnas ett behov att införa ytterligare begrepp och definitioner från direktivet. För de artiklar som ingår i föreliggande regeringsuppdrag utreds behovet av ändringar i PBL och PBF under problembeskrivningen för respektive artikel.

5.2 Artikel 4 (inklusive bilaga I) Antagande av en metod för beräkning av byggnaders energiprestanda

Boverkets bedömning är att inga ändringar behövs i PBL eller PBF som direkt följd av ändringarna i artikel 4.

Det tidigare direktivets bilaga I har huvudsakligen införlivats på föreskriftsnivå i svensk rätt, se avsnitt 4.3. Inom PBL-systemet är det enbart fastställande och användning av viktningsfaktorer som regleras på en högre regleringsnivå. Enligt PBF ska energiprestandan uttryckas som primärenergi och beräknas med en viktningsfaktor per energibärare som ska bidra till teknikneutralitet mellan hållbara uppvärmningssystem som inte är fossilbränslebaserade. Bestämmelsen har sin grund i regeringens skrivelse till Riksdagen (2018/19:152) om byggnaders energiprestanda. I skrivelsen redogjorde den dåvarande regeringen för sin syn på

systemgränsen för byggnaders energiprestanda. Regeringen gjorde vidare bedömningen att byggreglerna på ett kostnadseffektivt sätt ska bidra till teknikneutrala val av hållbara, dvs. icke-fossilbränslebaserade uppvärmningssystem, långsiktigt energieffektiva byggnader med bra klimatskärm och en effektiv elanvändning i uppvärmningen samt att reglerna ska beakta effektutmaningen. Baserat på detta tog Boverket fram en metodik för fastställande av viktningsfaktorer, vilka sedan infördes i BBR 2020.¹⁰

Sammantaget gör Boverket bedömningen att viktningsfaktorer även fortsättningsvis kan användas utifrån de principer som ligger till grund för nu gällande viktningsfaktorer, och att ändringarna i direktivets bilaga I därmed inte föranleder ett behov av ändring i PBF i detta avseende.

Det finns även en del ändringar kring beräkningen av energiprestanda. Detta regleras främst på föreskriftsnivå och därför bedöms ändringarna i direktivets bilaga I inte föranleda något behov av ändring i PBF. Däremot behöver ändringarna utredas på föreskriftsnivå vilket diskuteras vidare i avsnitt 10.1.

Eventuella behov av ändring i lag och förordning inom regelverket för energideklarationer till följd av ändringarna i direktivets bilaga I utreds inom ramen för uppdraget att genomföra en översyn av systemet med energideklarationer enligt direktivet om byggnader energiprestanda (KN2024/01303).

5.3 Artikel 5 Fastställande av minimikrav avseende energiprestanda

Boverkets bedömning är att inga ändringar behövs i PBL eller PBF som direkt följd av ändringarna i artikel 5.

I artikel 5 är det hanteringen av undantag som huvudsakligen innehåller substantiella ändringar. I nu gällande regler är det enbart försvarsundantaget som regleras på förordningsnivå, övrigt ligger i föreskrifter. Gällande undantagen i artikel 5 ska noteras att de inte är tillämpliga genomgående i direktivet utan enbart för de krav som berörs av artikel 5.

Den tidigare möjligheten att undanta officiellt skyddade byggnader ersätts med en möjlighet att vid behov anpassa kravnivåerna för dem, i den mån det annars skulle medföra oacceptabla förändringar av deras särdrag eller utseende. I 8 kap. 13 § PBL finns ett förvanskningsförbud som ska tillämpas på såväl enskilda byggnader som särskilt värdefulla bebyggelseområden. Hänsynskravet enligt 2 kap. 6 § PBL ska också tillämpas vid planläggning och bygglov. Denna reglering bedöms stämma väl överens

¹⁰ Boverkets konsekvensutredning BFS 2020:4, BBR 29.

med möjligheterna som ges av det omarbetade direktivet avseende justering av kravnivåer för officiellt skyddade byggnader. Boverket bedömer därför att ändringarna i direktivet i detta avseende inte kräver ändringar i lag och förordning. Däremot bör frågan hanteras med omsorg vid utformning av därtill hörande tillämpningsföreskrifter. I detta regeringsuppdrag ingår även att särskilt beakta riksdagens tillkännagivande om uppförande av timmerhus och andra skyddsvärda byggnadstyper vilket också bedöms lämpligt att utreda i detta sammanhang.

Artikel 5 innehåller också till skillnad från tidigare direktiv en möjlighet att undanta vissa försvarsbyggnader från energiprestandakraven för nya byggnader. Det gäller ”Byggnader som ägs av Försvarsmakten eller statliga myndigheter och som tjänar nationella försvarssyften, med undantag för inkvarteringsbyggnader för enskilda eller kontorsbyggnader för Försvarsmakten och annan personal som är anställd av de nationella försvarsmyndigheterna.” I gällande PBF finns ett undantag från kraven för byggnader som är avsedda för totalförsvaret eller som annars är av betydelse för Sveriges säkerhet och för vilka det finns särskilda skäl för undantag från kraven, se avsnitt 4.2.1. I prop. 2019/20:81 s.24 görs bedömningen att i fråga om byggnader av betydelse för Sveriges säkerhet kan undantag från de tekniska egenskapskraven på energihushållning och värmeisolering baseras på artikel 4.2 i fördraget om Europeiska unionen¹¹. Boverket bedömer att den nya möjligheten i direktivet att undanta vissa försvarsbyggnader inte föranleder ändring i PBF.

Möjligheten att skilja mellan nya och befintliga byggnader när minimikrav fastställs enligt artikel 5.1 kan vara särskilt intressant att diskutera vidare i förhållande till ändringsreglerna beroende på hur gränsvärdena för nollutsläppsbyggnader hanteras. Detta bedöms emellertid kunna hanteras på föreskriftsnivå och diskuteras därför vidare under avsnitt 10 om behov av föreskrifter.

¹¹ Lissabonfördraget [EUR-Lex - C2007/306/01 - EN - EUR-Lex](#) Hämtat 2025-02-21.

5.4 Artikel 6 Beräkning av kostnadsoptimala nivåer för minimikrav avseende energiprestanda

Boverkets bedömning är att inga ändringar behövs i PBL eller PBF som direkt följd av ändringarna i artikel 6.

Artikel 6 reglerar hur medlemsstaterna ska beräkna kostnadsoptimala nivåer för minimikrav avseende energiprestanda. Ändringarna i artikeln rör främst den översyn kommissionen ska göra av den delegerade akten för beräkning av kostnadsoptimala nivåer. Resultatet av översynen kan komma att påverka hur kostnadsoptimala nivåer för energiprestanda ska beräknas från och med nästa rapportering till kommissionen, vilket är 2028. Det innebär att minimikraven kan komma att behöva justeras efter rapporteringen. Eftersom nivåerna regleras på föreskriftsnivå bedömer Boverket att det inte finns något behov av ändring i PBL eller PBF i detta avseende.

5.5 Artikel 7 Nya byggnader

Boverkets bedömning är att ändring i PBF måste ske för införande av krav på att nya byggnader ska vara nollutsläppsbyggnader. Inga ändringar bedöms behöva göras i PBL i detta avseende.

Kraven på energihushållning och värmeisolering i PBL bedöms vara så generellt formulerade att ändringarna i artikel 7 inte föranleder något behov av ändring i lagen till följd av dem.

Artikeln kräver att alla nya byggnader ska vara nollutsläppsbyggnader i enlighet med artikel 11 från och med 2028 om de ägs av offentliga organ respektive 2030 för övriga byggnader. Fram till dess ska alla nya byggnader vara nära-nollenergibyggnader, alltså motsvarande de minimikrav som är reglerade i gällande PBF med tillhörande gränsvärden i BBR. Till följd av ändringarna i artikel 7 bedömer Boverket därför att det nya kravet på nollutsläppsbyggnad måste införas med angivna årtal för ikraftträdande, och samordnas med kravet på nära-nollenergibyggnad som ska gälla fram till dess. Av artikel 7.4 framgår att kraven inte behöver tillämpas för byggnader som vid datumet för ikraftträdande redan har lämnat in bygglovsansökan, vilket är i linje med regleringen i gällande BBR, se avsnitt 9. Även om ikraftträdandet av de nya kraven ligger några år fram i tiden behöver reglerna införlivas senast den 29 maj 2026. Därför bedömer Boverket att ändringen i artikel 7 föranleder ett behov av ändring i PBF i detta avseende. Hur definitionen för nollutsläppsbyggnader och kriterierna som ska uppfyllas ska hanteras behandlas vidare under avsnitt 5.9 och 10.

Offentliga organ som avser nyttja ny byggnad ska även sträva efter att den ska vara en nollutsläppsbyggnad redan den 29 maj 2026. Detta bedömer Boverket inte föranleder ett behov av ändring i PBL eller PBF.

Det införs även nya krav på medlemsstaterna att ta hänsyn till frågor som rör kvalitet på inomhusmiljön, klimatanpassning, brandsäkerhet, risker kopplade till intensiv seismisk aktivitet och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Begreppet inomhusmiljö introduceras och definieras i artikel 2.66. Det tillkommer även ett krav på medlemsstaterna att beakta frågor om koldioxidupptag i samband med koldioxidlagring i eller på byggnader. Boverket bedömer att dessa krav inte föranleder ett behov av ändring i PBL eller PBF.

Möjligheten att medge undantag regleras genom artikel 5 och beskrivs därför närmare under avsnitt 5.3.

5.6 Artikel 8 Befintliga byggnader

Boverkets bedömning är inga ändringar behövs i PBL eller PBF som direkt följd av ändringarna i artikel 8.

Ändringarna i artikel 8 är små och bedöms inte föranleda ett behov av ändringar i PBL eller PBF.

5.7 Artikel 9 Minimistandarder för energiprestanda för lokalbyggnader och utvecklingsbanor för progressiv renovering av bostadsbyggnadsbeståndet

Boverkets bedömning är att ändring i PBF måste ske för införande av krav på MEPS i befintliga lokalbyggnader. Inga ändringar bedöms behöva göras i PBL i detta avseende.

Som konstateras i avsnitt 3.7 är det införandet av MEPS i artikel 9 som kan föranleda ett direkt behov av ändringar i lag och förordning. Vilka kravnivåer som ska uppnås vid vilka årtal behöver införas i reglerna. Motsvarande kravnivåer för nya byggnader finns idag på föreskriftsnivå. Kravens utformning, regleringsnivå och möjliga undantag, liksom det eventuella behovet av tillämpningsföreskrifter, behöver utredas vidare.

Hur beräkningen av gränsvärdena till 2030 och 2033 ska göras är särskilt definierat i artikel 9.1. Preliminära beräkningar redovisades inom ramen för detta regeringsuppdrag den 15 oktober 2024 (se avsnitt 2.2). I den

rapporten¹² redogörs för vissa preliminära bedömningar, till exempel att kraven bör differentieras i olika lokaltyper. Slutliga bedömningar behöver göras och nivåerna utifrån detta behöver beräknas slutligt och införas i byggreglerna.

Enligt avsnitt 4.1.4 framgår att regeringen redan idag har bemyndigande att ställa krav på befintliga lokalbyggnader när så behövs till följd av medlemskapet i EU. Bemyndigandet i PBL tillkom vid genomförandet av det tidigare direktivets krav på fastighetsautomation och fastighetsstyrning, kraven är därefter reglerade i 3 kap 15 § PBF, tillämpningsföreskrifter finns inte till dessa krav. Bemyndigandet i PBL begränsas emellertid inte till dessa specifika bestämmelser utan omfattar alla krav på energihushållning och värmeisolering. Därmed bedömer Boverket att det ryms inom regeringens befintliga bemyndigande att även ställa krav på energiprestanda i befintliga lokalbyggnader, och ändring i PBL behövs därmed inte, se avsnitt 4.1.3 och 7.1.3.1.

Systemet för tillsyn och sanktioner inom nu gällande PBL-system bedöms i dagsläget vara tillräckligt för att uppfylla kravet på detta i artikel 9.7.

Punkt 5 avseende uppfyllande av kraven enligt artikel 8 vid genomförandet av åtgärder till följd av MEPS bedöms uppfyllas genom gällande utformning av ändringsreglerna, därför behövs inga ändringar i detta avseende, se avsnitt 4.1.2 och 4.3.1.

5.8 Artikel 10 Solenergi i byggnader

Boverkets bedömning är att ändring i PBF måste ske för införande av krav på solenergi. Inga ändringar bedöms behöva göras i PBL i detta avseende.

I artikel 10 av det omarbetade direktivet ställs direkta krav på medlemsstaterna att bland annat optimera nya byggnaders solenergiproducerande potential och att säkerställa utbyggnaden av lämpliga solenergiinstallationer på byggnader och vissa takförsedda bilparkeringar. I nu gällande direktiv finns ingen artikel med motsvarande krav. Solenergi nämns endast som en form av förnybar energikälla. I nuvarande svensk reglering finns således inga direkta krav på solenergiinstallationer på byggnader. Solenergi på en byggnad eller på dess tomt kan dock subtraheras vid beräkning av en byggnads energianvändning. På så sätt kan solenergi på

¹² Boverkets rapport Preliminära beräkningar av gränsvärden för energiprestanda i befintliga lokalbyggnader – Delredovisning i regeringsuppdrag att fastställa metoder och definitioner enligt direktivet om byggnaders energiprestanda. Dnr 3894/2024. [Preliminära beräkningar av gränsvärden för energiprestanda i befintliga lokalbyggnader - Boverket](#) Hämtat 2025-02-21.

byggnaden eller komplementbyggnader bidra till att uppfylla krav om energihushållning som regleras i nuvarande lagstiftning.

PBL innehåller krav på energihushållning och värmeisolering. Enligt 2 kap. 5 och 6 §§ PBL är energihushållning ett allmänt intresse. I 8 kap 4 § första stycket 6 PBL specificeras att ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om energihushållning och värmeisolering.

I PBF regleras egenskapskrav gällande energihushållning, värmeisolering och användandet av förnybara energikällor i 3 kap 14 § första stycket 1, där det står att en byggnad ska ha en mycket hög energiprestanda där den energi som tillförs i mycket hög grad kommer från förnybara energikällor samt i 3 kap 14 § första stycket 2, där det står att en byggnad ska ha särskilt goda egenskaper när det gäller hushållning med el.

I BBR, avsnitt 9 om energihushållning och värmeisolering, regleras att solenergi som placerats på byggnaden eller tomten får subtraheras från energiprestandavärdet. Detta gör att vi i dagsläget kan ta hänsyn till solenergi.

Som följd av bestämmelserna i PBL och PBF om energihushållning som beskrivs ovan föreslås ingen förändring på lagnivå. Vissa revideringar behöver dock ske i PBF som följd av de nya kraven om solenergi i direktivet.

En översiktlig beskrivning av vad föreskrifterna behöver reglera finns i avsnitt 10.

I det omarbetade direktivet ställs även krav på inrättande av ett ramverk i enlighet med artikel 10.5. Ramverket ska inkludera administrativa, tekniska och/eller finansiella åtgärder för att stödja utbyggnad av solenergi. Boverket har kartlagt vilka offentliga stöd som finns tillgängliga och behövs för en sådan utbyggnad. Bedömningen är att inrättandet av ett ramverk i nuläget inte föranleder några ändringar i PBL och PBF.

Vidare ställer artikel 10.2 i det omarbetade direktivet krav på förenklat tillståndsförfarande för installation av solenergiutrustning och förfarandet för nätanslutning efter enkel anmälan. Kraven innebär hänvisningar till artikel 16 d och 17 i RED. Artikel 16 d bereds inom Regeringskansliet och artikel 17 bedöms vara uppfyllt genom bestämmelserna i 4 kap. ellagen (1997:857). Införandet av RED bedöms till fullo bidra till uppfyllandet av artikel 10.2 och hanteras därför inte inom detta uppdrag.

5.9 Artikel 11 Nollutsläppsbyggnader

Boverkets bedömning är att inga ändringar behövs i PBL eller PBF som direkt följd av ändringarna i artikel 11. Behov kan emellertid uppstå vid

införlivande av respektive artikel där begreppet används, vilket då hantearas under respektive artikels problembeskrivning.

Begreppet nollutsläppsbyggnad behöver införas i byggreglerna med de tillhörande kriterier som beskrivs i artikel 11. Krav på att nya byggnader ska uppfylla dessa kriterier från vissa specifika år regleras genom artikel 7 och beskrivs närmare under avsnitt 5.5. Artikel 11 föranleder i sig inget behov av ändring i PBL eller PBF.

Begreppet nollutsläppsbyggnad är centralt för det omarbetade direktivet och dess övergripande mål. Därmed kan även införlivandet av begreppet och kriterierna i svensk rätt bli viktiga för införlivandet som helhet. Genomförandet av artikel 11 får också påverkan på genomförandet av många andra artiklar, även sådana som inte omfattas av denna konsekvensutredning. Därför bör frågan utredas utifrån ett helhetsperspektiv och med särskilt fokus på ändamålsenlighet. Energideklarationerna kommer exempelvis innehålla information om en byggnad är en nollutsläppsbyggnad i enlighet med omarbetade artikel 19, vilket utreds vidare inom ramen för uppdraget att genomföra en översyn av systemet med energideklarationer enligt direktivet om byggnader energiprestanda (KN2024/01303).

Beroende på hur och när respektive artikel införlivas i svensk rätt, och i vilka författningar begreppet införs, behöver definitionen införas där så krävs. Liksom hanteringen av övriga definitioner är det viktigt att det hanteras på ett sammanhängande och stringent sätt så att diskrepanser och otydligheter undviks. Avvägningar avseende regleringsnivå och samordning mellan olika regelverk blir särskilt viktigt då de kriterier som ska uppfyllas av en nollutsläppsbyggnad är av relativt detaljerad art.

Behovet av föreskrifter kopplade till artikel 11 behandlas vidare under avsnitt 10.8.

5.10 Artikel 13 Byggnadens installationssystem

Boverkets bedömning är att flertalet ändringar i PBF måste ske för införande av dels ändrade krav på BACS, dels nya följdkrav på installationssystem vid större renovering. Inga ändringar bedöms behöva göras i PBL i detta avseende.

Idag finns all reglering av BACS i 3 kap. 15 § PBF. Övriga direktivkrav på installationssystem inklusive styr- och reglerteknik i nya byggnader och vid ändring regleras endast genom generella formuleringar i 3 kap. 14 § PBF och är mer precist införlivat i BBR.

Kraven på BACS i 3 kap. 15 § PBF behöver anpassas till det omarbetade direktivets artikel 13. Antal byggnader som omfattas utökas, dels genom

att en byggnads nominella effekt för luftkonditionering ska inkluderas i tröskelvärde, dels genom att tröskelvärde sänks från 2029. Det införs även från införlivandedatumet en ytterligare funktion som systemet ska kunna fylla, nämligen att övervaka kvaliteten på inomhusmiljön.

Det införs även ett nytt krav på styr- och reglerteknik med vissa definierade funktioner i nya bostadsbyggnader och de som genomgår större renovering. Enfamiljshus får undantas av medlemsstaterna. Vissa krav på styr- och reglerteknik i nya bostadsbyggnader finns redan idag i BBR. Det omarbetade direktivets utökade krav skulle kunna motivera ett förtydligat krav i PBF avseende effektiviteten i byggnaders installationssystem. I övrigt bedöms kraven lämpligast regleras i Boverkets föreskrifter.

För bostadsbyggnader som genomgår större renovering bedömer Boverket att det rör sig om ett krav som kan gå utöver krav på ändrad del, det vill säga följdkrav. Boverket bedömer att regeringen i PBL har bemyndigande att ställa sådana följdkrav och dessa behöver införas i PBF, tillsammans med eventuella bemyndiganden till Boverket, se vidare avsnitt 7.1.3.2. Hur kravet ska utformas, vad som ska regleras på vilken regleringsnivå och hur det ska samverka med andra närliggande krav behöver utredas närmare. Kraven ska gälla om det är genomförbart, vilket innebär även behöver tolkas och införlivas. Hur större renovering ska tolkas i detta sammanhang och införlivas på ett ändamålsenligt sätt behöver utredas.

Genom artikel 13.4 krävs av medlemsstaterna att fastställa krav för att genomföra lämpliga normer för kvalitet på inomhusmiljön i byggnader för att upprätthålla ett hälsosamt inomhusklimat. Detta bedömer Boverket preliminärt redan uppfyllt genom dagens byggregler avseende hygien, hälsa och miljö.¹³

I övriga delar bedöms ändringarna i artikel 13 kunna tas om hand på föreskriftsnivå.

¹³ Boverkets byggregler (2011:6) – föreskrifter och allmänna råd. Från och med den 1 juli Boverkets föreskrifter (2024:8) om skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö samt hushållning med vatten och avfall.

6 Alternativa lösningar

I följande avsnitt beskrivs på en övergripande nivå varför gällande författningar inte räcker för att genomföra det omarbetade EPBD samt olika alternativ för att införliva direktivet.

6.1 Nollalternativet

Boverket bedömer att vare sig det omarbetade EPBD eller regeringsuppdragen i fråga ger utrymme för att inte lämna författningsförslag avseende direktivets införlivande. Följande delar av direktivet bedöms kräva författningsändringar inom ramen för denna delredovisning:

- Artikel 7 – PBF: införande av ZEB.
- Artikel 9 – PBF: införande av MEPS.
- Artikel 10 – PBF: införande av krav på solenergi.
- Artikel 13 – PBF: ändrade krav BACS, nya följdkrav vid större renovering.

Se avsnitt 5 för en mer utförlig beskrivning av vilka ändringar i det omarbetade direktivet som kräver ändringar i PBL eller PBF.

6.2 Alternativ 1

Det omarbetade EPBD införlivas inom ramen för denna delredovisning genom författningsändringar i PBF och i ett efterföljande skede i Boverkets föreskrifter. I denna lösning utformas kraven på energihushållning och värmeisolering i PBF så att de blir direkt tillämpliga på alla byggnader, det vill säga även för de byggnader som kan undantas från vissa krav enligt direktivet. Den tillämpliga omfattningen av kraven i PBF hålls i princip oförändrad i förhållande till gällande reglering. Den mer preciserade regleringen om särskilda krav avseende system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning i nya och redan uppförda byggnader utgår emellertid från PBF och kan därigenom samordnas med övriga krav på byggnaders installationssystem i Boverkets föreskrifter.

De preciserade krav och de möjliga undantag från dessa som följer av direktivet regleras genom denna lösning uteslutande i Boverkets föreskrifter. Kraven i PBF utformas också för att ge rättslig grund för Boverket att i föreskrifter kunna reglera de mer preciserade kraven. Det särskilda undantaget för byggnader som är avsedda för totalförsvaret eller som annars är av betydelse för Sveriges säkerhet enligt gällande reglering i PBF ändras inte.

Med denna lösning kan den reglering av krav på energihushållning och värmeisolering som följer av direktivet hållas samlad på en

regleringsnivå Boverkets föreskrifter. Detta ger förutsättningar att också utforma en enhetlig reglering.

6.3 Alternativ 2

Det omarbetade EPBD införlivas genom en mer preciserad reglering i såväl PBF som Boverkets föreskrifter, eventuellt även i PBL beroende på i vilken utsträckning regeringen ser anledning att låta riksdagen ta ställning till behovet och omfattningen av reglering. Det är särskilt de tillkommande retroaktiva kraven på MEPS, se avsnitt 5.7, som skulle kunna bedömas vara så pass långtgående att föreskrifter om dessa krav bör meddelas genom lag. Enligt Boverkets bedömning är detta emellertid endast en politisk och inte en rättslig problematik. Den rättsliga grunden för att bemyndiga en förvaltningsmyndighet att meddela föreskrifter om till exempel retroaktiva krav följer av 8 kap. 3 och 10 §§ regeringsformen. Se vidare om regeringens och Boverkets gällande bemyndiganden i avsnitt 4.1.3 och 4.2.4. Direktivet innehåller även andra retroaktiva krav, se avsnitt 7.1.3.1.

Den främsta nackdelen med en mer preciserad reglering på lag- och förordningsnivå är att möjligheten att utforma en samlad och enhetlig reglering försämras. Att på förordningsnivå samla all den detaljreglering som direktivet kräver bedöms av Boverket vara olämpligt.

6.4 Boverket föreslår alternativ 1

Boverket bedömer att regleringen av de mer preciserade och detaljerade kraven på energihushållning och värmeisolering som följer av direktivet bör samlas på en och samma regleringsnivå och att detta bör göras i Boverkets föreskrifter. En sådan lösning enligt alternativ 1 ger också möjlighet att regleringsmässigt hålla isär de krav som bör kunna ställas på alla byggnader från de krav som endast ska gälla de byggnader som inte kan undantas enligt direktivet. Den bemyndigandestruktur som redan är gällande för Boverkets rätt att meddela föreskrifter i ämnet, även avseende retroaktiva krav på lokalbyggnader, talar också för alternativ 1.

6.4.1 Förslaget i förhållande till EU-direktivet

Det omarbetade direktivet medför att nya krav på energihushållning och värmeisolering i byggnader behöver införas i svensk rätt samt att ett flertal befintliga krav och beräkningsmetoder för kravnivåernas fastställande behöver ändras. Den reglering enligt alternativ 1 som Boverket föreslår innehåller i sig inte något av detta utan alla krav på byggnader och beräkningsmetoder som följer av direktivet föreslås införas i Boverkets föreskrifter.

Boverkets förslag till ändringar i PBF bedöms ta hand om samtliga direktivsändringar som identifierats inom denna delredovisning, främst genom

att den detaljerade regleringen för införlivandet flyttas till föreskriftsnivå med tillhörande bemyndiganden, se vidare avsnitt 7.

6.4.2 Åtgärder för att begränsa kostnader

I det omarbetade direktivet finns det många relativt detaljerade krav avseende byggnaders energiprestanda. För att kraven ska kunna genomföras i svensk lagstiftning och för att byggherrar och byggnadsägare ska ges en god förutsägbarhet behövs preciseringar av direktivets krav. Som tidigare beskrivits bedömer Boverket att den mest lämpliga regleringsnivån för sådana detaljerade regler är genom föreskrifter. Det stämmer väl överens med PBL-systemets utformning i övrigt där sådan precisering av krav ofta finns på föreskriftsnivå. Se till exempel nuvarande regler om energihushållning i BBR. Det skapar även goda förutsättningar för att utforma alla regeländringar som följer av det omarbetade EPBD på ett likriktat sätt. Processuellt bedöms det vara mer kostnadseffektivt att förvalta regler i föreskrift än i lag eller förordning.

Boverket bedömer att den valda lösningen minimerar kostnader för både företag, stat, kommun och andra berörda, givet det syfte som ska uppnås med förslaget.

7 Förslag till ändrade regler på lag- och förordningsnivå

Detta avsnitt beskriver Boverkets förslag till ändringar i PBF. Boverket bedömer att ändringarna i direktivet inte föranleder några ändringar i PBL inom ramen för de två föreliggande regeringsuppdragen, varför inga ändringar föreslås där.

7.1 Bestämmelserna om de tekniska egenskapskraven på energihushållning och värmeisolering i PBF omarbetas

De ändringar i PBF som Boverket bedömer krävas för genomförandet av det omarbetade direktivet innefattar bestämmelser om egenskapskraven i 3 kap. 14 § samt om uppfyllandet av dessa krav i kapitlets 22 §.

7.1.1 3 kap 14 § Egenskapskrav avseende energihushållning och värmeisolering

Boverket föreslår ändring av 3 kap 14 § första stycket PBF enligt följande kursivering.

För att uppfylla det krav på energihushållning och värmeisolering som anges i 8 kap. 4 § första stycket 6 plan- och bygglagen (2010:900) ska en byggnad

1. ha mycket goda egenskaper när det gäller energihushållning, där den energi som tillförs i mycket hög grad kommer från fossilfria källor,
2. ha särskilt goda egenskaper när det gäller hushållning med el,
3. ha särskilt goda egenskaper när det gäller klimatskärmens värmeisolerande förmåga, och
4. ha särskilt goda egenskaper när det gäller tekniska installationers effektivitet.

Det omarbetade EPBD artikel 7 kräver att nya byggnader som ägs av offentliga organ ska vara nollutsläppsbyggnader från och med den 1 januari 2028. Från och med den 1 januari 2030 ska alla nya byggnader vara nollutsläppsbyggnader. Då gällande 14 § första stycke 1 talar om nära-nollenergibyggnader behöver paragrafen ändras. Punkt 1 är även i övrigt utformad efter de minimikrav avseende energiprestanda som regleras i direktivet trots att dess tillämpningsområde gäller alla byggnader. EPBD-kraven regleras närmare i BBR och där finns undantag för vissa byggnader, se avsnitt 4.3.1. Detta ger enligt Boverkets bedömning skäl till att formulera om punkt 1. Motsvarande skäl till omformulering följer också av

direktivets artikel 8 som behandlar krav vid ändring av byggnad, se avsnitt 4.2.3.

Direktivets artikel 10 ställer nya krav på solenergi i byggnader vilket kan hanteras genom en omformulerad 14 § eftersom solenergi som alstras på plats ingår i beräkningen av energiprestanda enligt gällande bestämmelser, det vill säga vid bedömningen av en byggnads energihushållningsegenskaper. Även gällande reglering i 14 § om att den energi som tillförs en byggnad i mycket hög grad ska komma från förnybara energikällor visar på att solenergi är en del av en byggnads energihushållning enligt gällande rätt.

Boverket bedömer även att begreppet förnybara energikällor bör utgå ur 14 § och ersättas med att energi ska komma från fossilfria källor. I gällande 14 § regleras redan att primärenergien ska beräknas med en viktningssfaktor per energibärare som ska bidra till teknikneutralitet mellan hållbara uppvärmningssystem som inte är fossilbränslebaserade. Även det nya centrala begreppet nollutsläppsbyggnad i direktivet är baserat på att sådana byggnader inte orsakar några koldioxidutsläpp på plats från fossila bränslen, jfr artikel 2 och 11. Ändringen bedöms ge möjlighet att i föreskrift ställa krav på både nära-nollenergibyggnad och nollutsläppsbyggnad i enlighet med direktivet.

Boverket ser även skäl till att i 14 § tydliggöra att klimatskärmens värmeisolerande förmåga utgör en särskilt viktig del av en byggnads energihushållning, så som gällande paragraf hanterar hushållning med el. Det bör även tydliggöras att byggnader ska ha särskilt goda egenskaper när det gäller tekniska installationers effektivitet och att även detta ingår i begreppet energihushållning vilket redan framgår av gällande BBR. Detta bör även omfatta de system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning, vilka ingår i den gällande 15 §, i linje med förslaget att kraven på energihushållning och värmeisolering som följer av direktivet bör samlas på en och samma regleringsnivå, se avsnitt 6.4. Att en byggnad ska ha särskilt goda egenskaper när det gäller tekniska installationers effektivitet innefattar också att uppvärmningssystemet ska vara hållbart i enlighet med gällande 14 §.

Med den föreslagna utformningen av 14 § bedömer Boverket att den direkt kan tillämpas på alla byggnader utan att medföra någon ändring av kravnivån samtidigt som den ger rättslig grund för den kommande reglering i föreskrifter som behövs för direktivets införlivande.

7.1.2 3 kap 15 § Särskilda krav avseende system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning i nya och redan uppförda byggnader

Boverket föreslår att 3 kap 15 § PBF upphävs samt att följdändring görs i Boverkets bemyndigande i 10 kap. 3 § 7 PBF.

EPBD artikel 13 ställer krav på byggnaders installationssystem. Sådana krav har i gällande PBF införlivats genom 15 § och till viss del genom 14 §, se avsnitt 7.1.1 samt i BBR, se avsnitt 4.3.1 (Krav på värme-, kyl- och luftbehandlingsinstallationer). Boverket bedömer att 15 § bör upphävas och att kraven på installationssystem i stället samlas i BBR samt att det i 14 § tydliggörs att byggnader ska ha särskilt goda egenskaper när det gäller tekniska installationers effektivitet. Se vidare i författningskommentaren till 14 §. Se även avsnitt 5.10.

Som följd av att 15 § föreslås upphävas behöver den paragrafen utgå från bemyndigandet i 10 kap. 3 § 7 enligt vilken Boverket får meddela föreskrifter för tillämpningen av bestämmelserna om egenskapskrav avseende energihushållning och värmeisolering.

7.1.3 3 kap 22 § Uppfyllandet av egenskapskraven

Boverket föreslår två nya stycken i 3 kap 22 § PBF enligt följande.

Krav enligt 8 kap. 4 § första stycket 6 och 11 plan- och bygglagen och 14 och 20 b §§ detta kapitel ska uppfyllas vid ombyggnad när detta behövs till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen.

Krav enligt 8 kap. 4 § första stycket 6 och 11 plan- och bygglagen och 14 och 20 b §§ detta kapitel ska alltid uppfyllas i fråga om andra byggnader än bostadshus när detta behövs till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen.

7.1.3.1 Retroaktiva krav

Det omarbetade EPBD artikel 9 ställer krav på energiprestanda i befintliga lokalbyggnader (MEPS), det vill säga retroaktiva krav, se avsnitt 5.7. I artikel 10 finns retroaktiva krav om solenergi i offentliga byggnader, se avsnitt 5.8. I artikel 13 finns även ett retroaktivt krav avseende system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning i lokalbyggnader, se avsnitt 3.10 samt om hur gällande krav införlivats i avsnitt 4.2.2.

Eftersom 14 § enligt ovan föreslås omfatta de retroaktiva kraven från gällande 15 § samt även kommer omfatta de nya retroaktiva MEPS-kraven och kraven på solenergi behöver bestämmelserna om uppfyllandet av kraven ändras.

Gällande 22 § första stycket PBF reglerar att kraven på energihushållning och värmeisolering i 14 § ska uppfyllas vid nybyggnad, ombyggnad och annan ändring av en byggnad än ombyggnad. Regeringen har emellertid bemyndigande att meddela föreskrifter om retroaktiva krav på lokalbyggnader när detta behövs till följd av EPBD, se avsnitt 4.1.3. Boverket bedömer att 22 § bör ändras så att det regleras att vissa krav på energihushållning och värmeisolering enligt 14 § alltid ska uppfyllas av lokalbyggnader när detta behövs till följd av EPBD. Se vidare under författningskommentaren.

7.1.3.2 Följkrav

EPBD artikel 10 och 13 innehåller bestämmelser om att krav på solenergi i byggnader samt vissa krav på byggnaders installationssystem ska uppfyllas när en byggnad genomgår en ”större renovering”

Definitionen av begreppet ”större renovering” är oförändrad i förhållande till det tidigare direktivet och anges i artikel 2.22 som en renovering av en byggnad där:

- a) totalkostnaden för renoveringen av klimatskalet eller byggnadens installationssystem överstiger 25 procent av byggnadens värde, exklusive värdet av den mark där byggnaden är belägen, eller
- b) mer än 25 procent av klimatskalets yta renoveras.

Begreppet ”större renoveringar” förekommer inte i svensk bygglagstiftning. Där förekommer i stället begreppet ”ombyggnad”, vilket i 1 kap. 4 § PBL definieras som ”ändring av en byggnad som innebär att hela byggnaden eller en betydande och avgränsbar del av byggnaden påtagligt förnyas”. Vid införandet av de nu gällande kraven på laddning av elfordon i 3 kap. 22 § tredje stycket PBF ersattes begreppet ”större renovering” med begreppet ”ombyggnad” för att ansluta till det begrepp som redan används i svensk rätt. Så har även gjorts vid andra direktivgenomföranden, exempelvis vid genomförandet av EU:s utbyggnadsdirektiv och kraven på bredbandsanslutning i 8 kap. 4 § första stycket 10 PBL och 3 kap. 20 a § PBF. Begreppet ”omfattande renoveringsprojekt” ersattes här av ombyggnadsbegreppet. Jämför 8 kap. 5 § PBL och 3 kap. 22 § PBF.

Boverket bedömer att det underlättar rättstillämpningen om befintliga begrepp används i så stor utsträckning som möjligt och finner inte skäl att frångå ombyggnadsbegreppet för kraven på solenergi i byggnader och kraven på byggnaders installationssystem. Vad som sägs i artiklarna 10 och 13 om krav vid större renoveringar bör alltså aktualiseras vid ombyggnad.

Detta föregriper emellertid inte utredning av hur begreppet ska hanteras i de andra artiklar i direktivet där begreppet större renovering används, och

ska därmed inte anses vara styrande för hur bestämmelserna i dessa artiklar bör införlivas i svensk rätt.

Att vissa krav ska uppfyllas när en byggnad genomgår en ombyggnad medför att det behöver finnas rättslig grund att ställa krav på annat än ändrad del vid ändring av byggnad, så kallade följdkrav. Sådana krav behöver kunna uppfyllas av såväl lokal- som bostadsbyggnader och Boverket bedömer att det i 3 kap. 22 § bör regleras att dessa krav ska uppfyllas vid ombyggnad när detta behövs till följd av EPBD. Regeringens bemyndigande för en sådan reglering finns enligt Boverkets bedömning i 16 kap. 2 § 4 PBL jämförd med 8 kap. 5 § andra stycket samma lag. Se även avsnitt 4.1.2 och 4.2.3. Se vidare under författningskommentaren.

I detta sammanhang bör de förslag om ändring av PBL som lämnades i Boverkets rapport 2021:19 Översyn av ombyggnad i PBL, uppmärksammas eftersom det där föreslås att följdkrav inte ska ställas avseende energihushållning. Behovet av att kunna ställa sådana följdkrav till följd av EPBD bör därför beaktas vid den fortsatta beredningen inom Regeringskansliet.

7.1.4 Definitioner

Boverket föreslår följande ändring av 1 kap. 3 a § PBF. Definitionerna av energiprestanda, primärenergi och system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning utgår. Definitionen av klimatskärm ändras till ”de delar av en byggnad som avskiljer dess inomhusmiljö från utomhusmiljön”.

Den föreslagna omformuleringen av 14 § enligt ovan, se även författningskommentaren till 14 §, medför att de EPBD-relaterade begreppen **energiprestanda** och **primärenergi** utgår. Det föreslagna upphävandet av 15 § medför att även begreppet **system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning** utgår. Definitionerna av dessa begrepp bör enligt Boverkets bedömning därför utgå ur PBF.

Boverket bedömer även att definitionen av **klimatskärm** bör förenklas och harmoniseras med definitionen av motsvarande begrepp klimatskal i direktivets artikel 2.15: **De integrerade delar av en byggnad som skiljer dess interiör från utomhusmiljön**. Vissa språkliga justeringar föreslås emellertid för att anpassa formuleringen till svenskt språkbruk.

7.1.5 Ikraftträdande

Boverket föreslår att förordningen träder i kraft den 29 maj 2026.

Omarbetade EPBD artikel 35 anger att de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa bland annat artiklarna som detta regeringsuppdrag omfattar samt direktivets bilaga I ska sättas i kraft senast

den 29 maj 2026. Förordningen bör därför träda i kraft detta datum. De ändringar som förslås bedöms inte skärpa kraven varför övergångsbestämmelser heller inte bedöms behövas. För de mer preciserade kraven i Boverkets föreskrifter kan behovet av övergångsbestämmelser däremot aktualiseras. Se vidare under avsnitt 9.

8 Bedömning av konsekvenser av de föreslagna reglerna

Konsekvensbeskrivningen är avgränsad till en bedömning av konsekvenser som följer av författningsförslaget som beskrivs i avsnitt 7. En konsekvensutredning bör göras i proportion till ett förslags eller besluts omfattning och effekter.¹⁴ Eftersom författningsförslaget inte innehåller några förändringar i vilka faktiska krav som en byggnad ska uppfylla eller krav på hur någon berörd aktör ska agera är konsekvenserna för de som berörs marginella. För de som berörs, till exempel en byggherre, saknar det betydelse om de krav som föreslås i den här utredningen ställs på lag-, förordning- eller föreskriftsnivå.

Boverket kommer att göra en fullständig konsekvensutredning för det fall direktivets krav införlivas genom föreskrifter.

8.1 Vilka avsedda effekter uppnås?

Författningsförslaget bedöms vara det mest ändamålsenliga sättet att på lag- och förordningsnivå skapa en grund för att införliva det omarbetade direktivet. Skälet är att en regleringsmodell där detaljerade regler läggs i föreskrift skapar goda förutsättningar för att utforma alla regeländringar som följer av det omarbetade direktivet på ett likriktat sätt. Processuellt bedöms det vara mer kostnadseffektivt att förvalta regler i föreskrift än i lag eller förordning.

8.2 Begränsning av kostnader givet målet som ska uppnås

Syftet med förslaget är att skapa en grund för att kunna genomföra direktivet på det mest ändamålsenliga sättet som är möjligt. Det innebär ett likriktat regelsystem som bör underlätta tillämpningen för bland annat byggherrar och tillsynsmyndigheter. Förslaget är förvaltningsmässigt också mer kostnadseffektivt än den alternativa lösningen. Boverkets bedömning är därför att författningsförslaget inte orsakar högre kostnader för företag, stat, kommun och andra berörda, givet det syfte som ska uppnås med förslaget, än en lösning där en större andel av den nödvändiga regleringen hade gjorts på förordningsnivå.

8.3 Aktörer som påverkas

Aktörer som äger en byggnad eller låter uppföra en byggnad som omfattas av de föreslagna kraven påverkas eftersom de har ansvar för att byggnaden uppfyller kraven i författningsförslagen. Det är framför allt företag

¹⁴ [Förordningen](#) (2024:183) om konsekvensutredningar

men det är även till exempel kommuner, regioner, bostadsrättsföreningar, stiftelser och ideella föreningar.

I en vidare bemärkelse påverkas även till exempel företag som är fastighetsförvaltare, byggnadsentreprenörer, installatörer av installationstekniska system och potentiellt även leverantörer och tillverkare av byggprodukter. Även boende och användare av byggnader berörs.

Sammantaget kommer det omarbetade direktivet att direkt eller indirekt påverka stora delar av samhällsbyggnadssektorn¹⁵. En fullständig redogörelse och beräkning görs när Boverkets föreskrifter tas fram eftersom utformningen av föreskrifterna kommer att styra vilka aktörer som faktiskt berörs.

8.4 Konsekvenser för företag och andra organisationer som uppför eller äger byggnader

8.4.1 Allmänna konsekvenser för företag

Företag som uppför, ändrar och i vissa fall äger byggnader berörs av författningsförslagen. Kraven är avgränsade till byggnader som använder energi för att påverka inomhusmiljön vilket innebär att det finns företag och organisationer i gruppen som inte berörs. Författningsförslaget innebär att de som berörs får delvis nya krav att uppfylla. De kommer att behöva informera sig om förändringarna i bygglagstiftningen.

8.4.2 Kostnader och intäkter för företag

Författningsförslagen innebär ingen påverkan vad gäller kostnader och intäkter. De nya, högre kraven i det omarbetade direktivet kommer, enligt förslag, att införlivas genom ändringar i Boverkets föreskrifter, som även kommer att omfatta retroaktiva krav i vissa befintliga byggnader. Det kommer att innebära bland annat högre investeringskostnader för de aktörer som träffas men också i vissa fall minskade driftkostnader och högre intäkter, till exempel från solexförsäljning. Den faktiska kravnivån kommer att fastställas i Boverkets föreskrifter. Vid utformningen av föreskrifterna kommer monetarisering och lönsamhetsbedömningar göras som ett underlag till hur direktivets bestämmelser ska införlivas.

8.4.3 Andra relevanta konsekvenser

Nya krav i byggreglerna innebär alltid en viss börda för de som ska uppfylla kraven i form av informationsbehov, administration och vad gäller direktivets krav i vissa delar även investeringskostnader och

¹⁵ Se sammanställning av aktörer som kan påverkas i Boverkets konsekvensutredning till Boverkets föreskrifter (2024:8) om skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö samt hushållning med vatten och avfall, dnr 29/2022. https://info.boverket.se/BFS2024-8/dok/BFS2024-8_Konsekvensutredning.pdf Hämtat 2025-02-21.

driftkostnader. Olika typer av företag och organisationer kan ha olika förutsättningar att hantera en ökad regelbörda. Höjda krav bör kunna motiveras med samhällsnyttor som är större än kostnaderna för de som ska uppfylla kraven.

Det är viktigt att kraven så långt möjligt givet direktivets krav anpassas så att konsekvenserna för olika typer av aktörer kan minimeras. Boverket kommer att utforma föreskrifterna så att risken för olönsamma åtgärder minimeras med bivillkoret att direktivets krav måste uppfyllas.

8.5 Konsekvenser för enskilda och hushåll

Enskilda och hushåll som inte äger byggnaden de bor i har inte ansvar för att krav på energihushållning eller andra egenskapskrav uppfylls. De påverkas däremot indirekt genom att de kan få nytta av direktivets höjda krav som kommer att preciseras i föreskrift, till exempel där de bor eller i byggnader som de arbetar i. Höjda krav kan även tänkas leda till höjda boendekostnader, till exempel i en byggnad som renoveras som följd av kraven men som inte annars hade renoverats. En analys och beskrivning av konsekvenser görs när Boverket tar fram de föreskrifter som kommer att precisera kravnivån och som är nödvändiga för att införliva direktivet.

8.6 Konsekvenser för ideella organisationer

Enligt regeringsuppdraget ska konsekvenser för aktörer i civilsamhället särskilt beaktas. Det kan vara organisationer som till exempel äger byggnader för idrott, andakt eller bygdegårdar. Enligt uppgift till Boverket kan det handla om ca 14 000 byggnader som potentiellt kan påverkas. Boverket kommer att beakta ideella fastighetsägares och brukares särskilda förutsättningar i det vidare utredningsarbetet.

8.7 Konsekvenser för kommuner och regioner

En kommun eller region berörs dels som byggherre och byggnadsägare, dels som myndighetsutövare. Påverkan som byggherre är densamma som för företag. När en kommun eller region äger byggnader som omfattas av kraven påverkas den på samma sätt som andra fastighetsägare, till exempel företag och bostadsrättsföreningar, se avsnitt 8.4.

För en kommun blir påverkan densamma oavsett var i regelhierarkin direktivets bestämmelser placeras. En fullständig analys och beskrivning av konsekvenser görs när Boverket tar fram de föreskrifter som kommer att precisera kravnivån och som är nödvändiga för att införliva direktivet.

Författningsförslagen i denna delredovisning påverkar inte den kommunala självstyrelsen.

8.8 Konsekvenser för staten

Författningsförslaget innebär att en stor andel av direktivets bestämmelser genomförs av Boverket på föreskriftsnivå. Boverkets nuvarande föreskrifter inom energihushållning med flera kommer att behöva omarbetas. Det är ett merarbete men föreskrifter hade behövts även med en regleringsstruktur där en större andel regler hade lagts i lag och förordning varför det valet inte har någon större betydelse för Boverket. För staten är det på sikt troligen mer kostnadseffektivt att större andel bestämmelser finns på lägre nivå eftersom förfarandet med att skapa eller ändra regler i föreskrift är enklare än att göra det i lag eller förordning. Direktivet har hittills omarbetats flera gånger sedan det trädde i kraft 2003 och med allt högre politiska miljö- och klimatmål kan det blir fler omarbetningar.

En logisk följd av författningsförslagen är att kravnivån, i de artiklar den kan anpassas, bestäms av Boverket utifrån bland annat bestämmelser som finns i konsekvensutredningsförordningen 9 och 10 §§.

När staten äger byggnader som omfattas av kraven påverkas den på samma sätt som andra fastighetsägare, till exempel företag och bostadsrättsföreningar, se avsnitt 8.4

8.9 Konsekvenser för miljön

Författningsförslaget innebär i sig ingen miljöpåverkan. Valet av regleringsnivå bör inte ha någon påverkan på olika aktörers beteende eller beslut, till exempel val mellan olika tekniker, eller val mellan olika investeringar, som kan ha såväl positiv som negativ miljöpåverkan.

Ett övergripande syfte med direktivet är att styra mot mindre energianvändning och indirekt även mindre klimatpåverkan. Vad effekten blir i Sverige beror på hur direktivets bestämmelser implementeras. Valet av regleringsmodell innebär att potentiella miljöeffekter får bedömas när föreskrifterna utformas.

8.10 Bedömning av samhällsekonomisk effektivitet

Valet av regleringsmodell, enligt förslaget, bedöms inte ha någon väsentlig samhällsekonomisk betydelse. Modellen skapar dock goda förutsättningar för att skapa ett sammanhängande och likriktat regelsystem vilket bör underlätta tillämpningen för byggherrar och tillsynsmyndigheter. Detta bedöms bidra till regeringens önskemål om ett ändamålsenligt och samhällsekonomiskt effektivt genomförande av direktivet.

Graden av samhällsekonomisk effektivitet avgörs i praktiken av de preciseringar som behöver göras av direktivets, i vissa delar, opreciserade krav. Dessa val görs i utformningen av föreskriftema och samhällsekonomiska effekter kommer att beaktas i den utredningen.

Eftersom valet av styrmedel, genom antagandet av direktivet redan är gjort, kommer Boverkets arbete främst handla om att genomföra direktivets bestämmelser på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt.

8.11 Utvärdering av konsekvenser

En samlad utvärderingsplan kommer att göras när samtliga ändringar som följer av direktivet är implementerade i svensk lagstiftning. Valet av regleringsmodell, enligt förslaget, innebär att de materiella kraven kommer att regleras i Boverkets föreskrifter. En plan för utvärdering av reglerna och dess konsekvenser kommer att tas fram under arbetet med föreskrifterna som Boverket kommer genomföra 2025.

9 Särskild hänsyn vad gäller tidpunkt för ikraftträdande

Ändringarna i PBF föreslås träda i kraft den 29 maj 2026, se avsnitt 7.1.5. För att hantera pågående projektering av byggarbeten bedömer Boverket att särskilda övergångsbestämmelser kommer att krävas i Boverkets föreskrifter. I gällande BBR finns för kraven på energihushållning bestämmelser om att äldre bestämmelser får tillämpas på till exempel arbeten som kräver bygglov och ansökan om bygglov kommer in till kommunen före ett visst datum. EPBD artikel 7.4 ger rättslig grund för en sådan hantering.

Vissa av kraven på energiprestanda, solenergi och installationssystem ska enligt direktivet sättas i kraft vid ett flertal olika datum, se avsnitt 3, vilket kommer behöva regleras i Boverkets föreskrifter. Boverket bedömer att särskilda informationsinsatser kommer att behövas i detta avseende.

10 Behov av föreskrifter

I detta avsnitt beskrivs det behov av tillämpningsföreskrifter som identifierats i utredningen. Vissa preliminära bedömningar görs av Boverket för att ge en överblick över vad författningsförslagen i denna rapport i förlängningen kan komma att innebära, utan att föregå det pågående utredningsarbetet. Likaså ska det inte ses som en uttömmande lista av vad som kan komma att behöva ändras i Boverkets föreskrifter. Behov av ytterligare ändringar i eller tillägg till föreskrifterna kan komma att identifieras under det vidare utredningsarbetet.

10.1 Artikel 4 samt bilaga I, Antagande av en metod för beräkning av byggnaders energiprestanda

Det omarbetade direktivets bilaga I innehåller ett större antal ändringar som behöver analyseras närmare när tillämpningsföreskrifterna ska utformas. Ändringarna kan både föranleda ändringar i och tillägg till nu gällande nationella regler. Även regelstrukturen behöver nogt övervägas då reglerna kan komma att tillämpas i flera olika regelverk och en samlande författning med sådana gemensamma författningselement kan därför övervägas.

Boverkets bedömning är som beskrivs i avsnitt 5.2 att viktningsfaktorer även fortsättningsvis kan användas utifrån de principer som ligger till grund för nu gällande viktningsfaktorer. Den preliminära bedömningen är att värdena på viktningsfaktorer i nu gällande byggregler därmed kan behållas.

Boverkets preliminära bedömning är att ändringarna avseende normalisering och användning av uppmätta värden i direktivets bilaga I kan kräva att vissa ändringar görs avseende normalisering av energiprestanda, särskilt i lokalbyggnader. Boverket tog under 2023 fram ett preliminärt förslag på bland annat en indelning av lokalbyggnaderna i ett antal lokalkategorier, och att en definierad kategoritypisk användning för de olika kategorierna ska avspeglas när energiprestandan fastställs. Förslaget skickades på riktad remiss till vissa aktörer i sektorn i november 2023.¹⁶ Boverkets preliminära bedömning som redogjordes för i den delredovisning som lämnades inom detta regeringsuppdrag den 15 oktober 2024 var att förslaget ligger mer i linje med de nya formuleringarna i direktivet än nu gällande regler för fastställande av energiprestanda i lokalbyggnader.¹⁷

¹⁶ Boverkets rapport ”Riktad remiss – Avstämning inför framtagande av förslag till nya föreskrifter om energihushållning. Dnr 5942/2021.

¹⁷ [Preliminära beräkningar av gränsvärden för energiprestanda i befintliga lokalbyggnader - Boverket](#) Hämtat 2025-02-21

Denna fråga behöver emellertid utredas vidare i det kommande arbetet med tillämpningsföreskrifterna.

10.2 Artikel 5 Fastställande av minimikrav avseende energiprestanda

Vid utformning av föreskrifterna behöver möjligheterna till undantag enligt artikel 5 utredas. Vilka undantag som får göras skiljer sig mellan de olika kraven i direktivet, vilket behöver samordnas på ett tydligt och ändamålsenligt sätt i föreskrifterna.

Särskilt hanteringen av skyddade byggnader behöver beaktas, se avsnitt 5.3 och 10.8. Riksdagens tillkännagivande om uppförande av timmerhus och andra skyddsvärda byggnadstyper bör kunna beaktas genom att utforma reglerna så att kraven på klimatskärmens isolerförmåga kan anpassas i förekommande fall. Hur en sådan möjlighet till anpassning kan utformas i reglerna behöver utredas närmare.

Möjligheten att skilja mellan nya och befintliga byggnader när minimikrav fastställs enligt artikel 5.1 kan vara särskilt intressant att diskutera vidare. Både särskilda nivåer för befintliga nära-nollenergibyggnader och nollutsläppsbyggnader kan vara relevant att överväga att införa i regelverken, till exempel i ändringsreglerna. Vad detta skulle innebära och hur det kan relatera till diskussionen som förs om gränsvärden för nollemissionsbyggnader under avsnitt 10.8 behöver utredas närmare.

10.3 Artikel 6 Beräkning av kostnadsoptimala nivåer för minimikrav avseende energiprestanda

Boverkets preliminära bedömning är att ändringarna i artikel 6 i dagsläget inte föranleder ett behov av ändringar i föreskrifter.

10.4 Artikel 7 Nya byggnader

I föreskrifterna behöver kraven på att nya byggnader från vissa datum ska vara nollutsläppsbyggnader föras in, tillsammans med tillhörande definitioner och kriterier. Se vidare under avsnitt 10.8 om nollutsläppsbyggnader. Det måste även framgå att nya byggnader fram till dessa datum ska vara nära-nollenergibyggnader.

10.5 Artikel 8 Befintliga byggnader

Det bedöms inte finnas ett särskilt behov av ytterligare tillämpningsföreskrifter till följd av ändringarna i artikel 8.

10.6 Artikel 9 Minimistandarder för energiprestanda för lokalbyggnader och

utvecklingsbanor för progressiv renovering av bostadsbyggnads-beståndet

Kravnivåer på energiprestanda som ska uppnås i lokalbyggnader vid olika datum behöver fastställas i föreskrifterna, för respektive lokalkategori. Huruvida det enbart är nivåerna för 2030 och 2033 som ska införas redan vid införlivandedatumet eller om det även gäller nivåer för 2040 och 2050 kvarstår att utreda. Tillämpningsområde och möjlighet till både generella och individuella undantag behöver utredas och regleras. Även hur eventuella anpassningar av kravnivån kan relatera till gränsvärdena för nollutsläppsbyggnader, i relation till den diskussion som förs under avsnitt 10.8.

Boverkets preliminära bedömning är att de retroaktiva kraven bör samordnas med motsvarande krav för nya byggnader och vid ändring. Likaså behöver det i föreskrifterna ske en ändamålsenlig samordning med övriga retroaktiva krav från direktivet.

10.7 Artikel 10 Solenergi i byggnader

Artikel 10 innehåller krav som behöver analyseras närmare vid utformningen av Boverkets föreskrifter. I föreskrifterna finns behov att beskriva vilka byggnader som omfattas av kraven i artikel 10 i det omarbetade direktivet. Boverket ser även behov av att utreda vilka byggnader som är möjliga att undanta och vilka definitioner som behöver beskrivas i föreskrifter.

För alla nya byggnader gäller enligt artikel 10.1 att de ska konstrueras så att deras solenergiproducerande potential optimeras så att en efterföljande kostnadseffektiv installation är möjlig. Enligt Boverket menas med denna skrivning att förberedelse för framtida solenergiteknik ska beaktas redan i projekteringen. Hur kraven på optimering kan utformas i föreskrifterna behöver utredas vidare. Boverket har för avsikt att i föreskrifterna utveckla vad som avses med solenergiproducerande potential och vilka undantag som är tillämpliga.

Enligt artikel 10.3a ska medlemsstaterna säkerställa utbyggnaden av lämpliga solenergianläggningar på alla nya offentliga byggnader och nya lokalbyggnader under vissa förutsättningar. Nya bostadsbyggnader och nya takförsedda bilparkeringar som angränsar fysiskt till en byggnad ska också förses med lämpliga solenergiinstallationer. Dessa byggnadstyper omfattas av kriterierna tekniskt lämpligt och ekonomiskt och funktionellt genomförbart. Boverket ser behov av att utreda hur kraven på nya byggnader kan utformas i föreskrifterna.

Boverket har för avsikt att utveckla vad som avses med lämplig solenergiinstallation. Boverket ser också behov av att utreda hur kriterierna för genomförbarhet enligt artikel 10.3 och 10.4 ska utformas. Det handlar om

att precisera begreppen ”tekniskt lämpligt”, ”ekonomiskt genomförbart” och ”funktionellt genomförbart”.

För befintliga offentliga byggnader och lokalbyggnader införs också krav på att dessa ska förses med lämpliga solenergiinstallationer. När det gäller befintliga lokalbyggnader utlöses kravet på lämplig solenergiinstallation av någon form av åtgärd. Det kan avse ombyggnad eller en åtgärd som kräver lov eller anmälan och som omfattar byggnadsrenovering, tak- eller installationsarbete. Även här kan kriterierna tekniskt lämpligt och ekonomiskt och funktionellt genomförbart användas. Boverket ser behov av att utreda hur kraven på befintliga byggnader kan utformas i föreskrifterna.

Boverket avser även utreda om det är möjligt att undanta specifika typer av byggnader, som nämns i artikel 10.4. Det skulle kunna vara byggnader där det inte är lämpligt och inte kan motiveras att ställa krav med avseende på utvinning av solenergi mot bakgrund av direktivets övergripande syfte som bland annat handlar om att minska energianvändningen i byggnader och därigenom minska utsläppen av växthusgaser (skäl 3 i direktivet).

I artikel 10.2 sker bland annat en hänvisning till artikel 16 d RED. Enligt artikel 16 d 1 andra stycket i det direktivet får medlemsstaterna undanta vissa områden eller konstruktioner från tillämpningen av första stycket i syfte att skydda det kulturella eller historiska arvet eller nationella försvarsintressen, eller av säkerhetsskäl. Artikel 16 d första stycket avser tillståndsförfarandet för installation av solenergiutrustning. Byggnader som är avsedda för totalförsvaret eller annars av betydelse för Sveriges säkerhet kommer även fortsättningsvis att undantas om det finns särskilda skäl enligt 3 kap. 14 § PBF. När det gäller särskilt värdefulla byggnader har Boverket samrått med Riksantikvarieämbetet som har lämnat synpunkter på vilka byggnadskategorier som bör undantas. Boverket har för avsikt att i föreskriftsarbetet utreda om det finns stöd för att undanta dessa byggnadskategorier och i så fall med vilken omfattning de kan undantas.

10.8 Artikel 11 Nollutsläppsbyggnader

Kriterier för nollutsläppsbyggnader kommer behöva regleras närmare i föreskrifter. Som beskrivs i avsnitt 3.9 omfattar dessa kriterier både gränsvärden för energiefterfrågan och övriga kriterier, vilka beskrivs närmare i avsnitt 3.9. Gränsvärdena för energiefterfrågan diskuteras något fördjupat i detta avsnitt. Hur de övriga kriterierna kan utformas i svensk rätt, på ett ändamålsenligt sätt utifrån svenska förutsättningar, kvarstår att utreda och berörs därför inte närmare i denna rapport.

Omarbetningen av direktivet syftar till att bidra till att minska nettoutsläppen av växthusgaser inom EU. För svensk del har

energianvändningen i byggnadsbestånden i hög utsträckning redan uppnått en utfasning av fossila utsläpp, och energieffektivisering i det svenska byggnadsbeståndet kommer därför inte leda till en direkt minskning av fossila utsläpp. Detta skiljer oss från många andra medlemsstater inom EU där en energibesparing ofta är synonymt med en direkt minskad användning av fossila bränslen. Utöver detta behöver en konvertering till fjärrvärme och värmepumpar göras inom många medlemsstater, vilket underlättas markant om energibehoven först minskar.

Energieffektivisering i svenska byggnadsbeståndet kan emellertid bidra till ett robust energisystem och omställningen till fossilfrihet i övriga sektorer. Inte minst kopplat till eleffektfrågan och elektrifiering inom transport och industri, liksom att en minskad användning av biomassa i fjärrvärmeproduktionen kan ersätta fossila bränslen där elektrifiering inte är möjlig. Energieffektivisering kan även minska behovet av utbyggnad av energisystemet, liksom viss resursanvändning och andra negativa miljöeffekter. Vissa energieffektiviseringsåtgärder kan även vara fastighetsekonomiskt och samhällsekonomiskt lönsamma, särskilt i byggnader där renoveringsbehov redan föreligger. Renoveringsåtgärder kräver emellertid även resurser och byggmaterial som i sig kan ha orsakat fossila utsläpp. Det är därför viktigt att identifiera en nivå på energieffektivisering som är väl avvägd så att dessa utsläpp inte ökar i en omotiverad utsträckning.

Mot bakgrund av detta bedömer Boverket att det är särskilt viktigt att kriterierna för energiprestanda i nollutsläppsbyggnader utformas med stor omsorg, och med ambitionen att så väl som möjligt avspegla den verklighet i vilken begreppet ska tillämpas. På så sätt bedöms goda förutsättningar kunna skapas för effektiv styrning mot en samhällsekonomiskt lönsam nivå på energieffektivisering i byggnadsbeståndet, samtidigt som risken för att fastighetsekonomiskt olönsamma åtgärder måste genomföras av hushåll och företag minimeras. Detta oberoende av vilken typ av styrmedel som används vilket även kan ge viss stabilitet över tid.

Artikel 11.2–4 behandlar kriterierna för energiprestanda. Här beskrivs Boverkets tolkning av innebörden av relevanta delar av direktivets formuleringar i en svensk kontext.

Gränsvärden för nollutsläppsbyggnaders energiprestanda ska fastställas i syfte att nå minst de kostnadsoptimala nivåer som senast rapporterats i enlighet med direktivet. Vidare ska gränsvärdena vara minst tio procent skarpare än de nationella nivåerna på nära-nollenergibyggnader som gällde vid det omarbetade direktivets ikraftträdande, vilket för nya byggnader motsvarar de nu gällande minimikraven på energiprestanda i Boverkets Byggregler. Gränsvärdena för nollutsläppsbyggnader får enligt artikel 11 anpassas till vad som är kostnadsoptimalt för befintliga byggnader. Enbart om särskilda gränsvärden för befintliga nära-nollenergibyggnader redan finns definierade i nationell rätt behöver gränsvärdena

för nollutsläppsbyggnader sätts tio procent skarpare än dessa. Eftersom det i de svenska byggreglerna enbart finns gränsvärden för nya byggnader innebär detta att det är möjligt för Sverige att fastställa nya gränsvärden för nollutsläppsbyggnader i det befintliga beståndet, så länge de förhåller sig till den senaste rapporteringen av kostnadsoptimala nivåer. Boverket bedömer preliminärt även att det finns utrymme i direktivet att göra ytterligare differentieringar av byggnadskategorierna för att uppnå en högre grad av träffsäkerhet. Vidare tydliggörs med de nya formuleringarna i artikel 5.2 att kraven på bland annat nollutsläppsbyggnader i viss utsträckning får anpassas för byggnader med kulturvärden, dvs byggnader med officiellt skydd på nationell, regional eller lokal nivå, som en del av en utvald miljö, eller på grund av deras särskilda arkitektoniska eller historiska värde se vidare under avsnitt 5.3.

Sammantaget innebär detta relativt stor flexibilitet för Sverige avseende hur gränsvärdena för energiprestanda i befintliga nollutsläppsbyggnader kan fastställas, vilket i enlighet med resonemangen ovan bör nyttjas i syfte att nå så verklighetsanpassade och avvägda nivåer på energiprestanda som möjligt. För att uppnå detta måste förutsättningarna i det enskilda fallet beaktas eftersom förutsättningarna kraftigt skiljer sig åt från byggnad till byggnad, på grund av variationer i till exempel byggteknik, renoveringsbehov, kulturvärden och eventuella tekniska begränsningar. Ett angreppssätt skulle kunna vara att införa en ytterligare uppdelning av byggnadskategorierna baserat på ett antal olika parametrar eller egenskaper hos byggnaden. Ett sådant resonemang leder emellertid snabbt till en hög grad av komplexitet medan träffsäkerheten ändå blir tämligen bristfällig. En annan tänkbar lösning är att det fastställs en specifik nivå inom respektive kategori för befintliga byggnader, men att det även ges möjlighet att definiera en enskild befintlig byggnad som en nollutsläppsbyggnad om det kan påvisas att det inte finns fler lönsamma åtgärder som är genomförbara, givet att även övriga kriterier för en nollutsläppsbyggnad är uppfyllda. Genomförbarheten kan då bedömas med hänsyn till de individuella förutsättningar som påverkar möjligheten till ytterligare energieffektiviseringsåtgärder, så som kulturvärden, krav på varsamhet och förbud mot förvanskning, samt övriga eventuella tekniska begränsningar som kan göra att en viss åtgärd inte går att genomföra. Särskilt anpassade eller varsamma åtgärder kan övervägas vid kulturvärden. Även kvarvarande livslängd hos olika byggdelar och installationer kan vägas in vilket är gynnsamt både ur ett ekonomiskt och ett bredare hållbarhetsperspektiv. Denna lösning skulle inte per automatik innebära att en anpassad nivå på energiprestanda måste beräknas i förväg, vilket snarare blir en fråga att utreda vidare inom olika styrmedel så som energideklaration, byggnadsrenoveringspass och i ändringsreglerna i Boverkets föreskrifter om energihushållning. I stället är det bara frågan om denna anpassade nivå redan är uppfylld som besvaras. Det är emellertid rimligt att anta att det redan finns incitament att få kännedom vilka åtgärder som kan vidtas

i en viss byggnad vid olika situationer, och vilken kombination av åtgärder som är den mest lönsamma, med det byggnadsspecifika behovet av varsamhet beaktat. Till exempel inför en förestående renovering eller fastighetsköp.

De i Sverige formellt skyddade byggnaderna, till exempel byggnadsminnen enligt 3 kap. 1 § kulturmiljölagen (1988:950), statliga byggnadsminnen enligt 2 § förordningen (2013:558) om statliga byggnadsminnen, särskilt värdefulla byggnader enligt 8 kap. 13 § plan- och bygglagen samt andra kulturhistoriskt värdefulla byggnader, behöver hanteras så att krav inte medför oacceptabla förändringar av dessa byggnaders särdrag eller utseende. Både Boverkets och Riksantikvarieämbetets bedömning är därför att gränsvärdet för energiprestanda i nollutsläppsbyggnader måste anpassas i dessa byggnader för att ta hänsyn till de byggnadsspecifika förutsättningarna, så att även dessa byggnader i förekommande fall kan definieras som nollutsläppsbyggnader. Lösningen ovan bedöms kunna uppnå just detta.

Att möjliggöra en sådan bedömning som beskrivs här behöver utredas närmare i förhållande till behovet av närmare föreskrifter om förfarandet inom olika styrmedel, liksom vilken vägledning som kan vara lämplig att ge. Detta både för att ge stöd till den som ska utföra bedömningen och för att säkerställa rättssäkerheten. Bland annat kan det vara lämpligt att utreda vilka åtgärder som minst måste ha bedömts, bland annat i relation till kraven på energiexperten att lämna kostnadseffektiva åtgärdsförslag, och under vilka förutsättningar detta krav enligt direktivet får frångås. Även hur genomförbarheten ska bedömas i relation till kulturvärden, krav på varsamhet och förbud mot förvanskning kan behöva utredas vidare. Hur beräkning av kostnadseffektivitet ska göras i enskilda fall bör också utredas närmare, vid behov både i fastighetsekonomiska och samhällsekonomiska termer. Hur lönsamheten ska beräknas i förhållande till verklig respektive normaliserad energianvändning kan även diskuteras närmare. Likaså vad metoden kan innebära i relation till de osäkerheter som kan vara kopplade till fastställande av energiprestanda, särskilt mot bakgrund av den utökade normalisering som beskrivs i avsnitt 10.1. Detta då bedömningen sker direkt baserat på åtgärdernas genomförbarhet och lönsamhet där sådana osäkerheter inte får genomslag.

Precis som att gränsvärden baserade på rapporteringen av kostnadsoptimala nivåer kan ändras över tid kan även vad som är genomförbart respektive lönsamt i enskilda byggnader ändras. Dels kan ett renoveringsbehov ha uppstått i någon del av byggnaden eller nya tekniker introducerats på marknaden, dels kan åtgärds kostnader och energiprisprognoser ha förändrats. Detta bör beaktas vid utformningen av de styrmedel där det fastställs om en byggnad är en nollutsläppsbyggnad. Eftersom detta gäller även för de fasta gränsvärdena bedöms det emellertid inte vara en fråga som särskiljer sig för den aktuella lösningen.

Boverkets preliminära bedömning är att lösningen har potential att kunna bidra till ett ändamålsenligt genomförande av det omarbetade direktivet, med hänsyn till det omfattande arbete Sverige redan gjort när det gäller byggnaders energianvändning och klimatutsläpp. Det möjliggörs att alla byggnader faktiskt kan omvandlas till nollutsläppsbyggnader utan att kostnadsdrivande åtgärder måste genomföras genom att det inte sätts orimligt skarpa gränsvärden, samtidigt som att systemet inte urvattnas av för slappa nivåer. Andelen nollutsläppsbyggnader i Sverige blir vidare relevant i förhållande till den energieffektiviseringspotential som kvarstår att adressera och fokus kan lättare läggas på var den verkliga potentialen finns när olika styrmedel ska utformas. På så sätt skapas även bättre förutsättningar att synliggöra och adressera onödiga kostnader som drabbar både byggnadsägare, energisystemet och samhällsekonomin i övrigt genom ineffektiv fastighetsförvaltning avseende energi. Samtidigt driver det inte på en energieffektivisering som går utöver vad som är kostnadseffektivt.

Hur stor andel nollutsläppsbyggnader som kommer uppnås till 2050 i Sverige beror på flera olika saker. Bland annat hur vi definierar och beräknar målen närmare inom våra olika regeringsuppdrag kopplade till införlivandet, och vilka styrmedel som regering och riksdag sen väljer att införa vid olika tidpunkter. Frågorna utreds vidare i Boverkets regeringsuppdrag om byggnadsrenoveringsplan (KN2024/02516) respektive Energimyndighetens regeringsuppdrag om styrmedel och finansiering (KN2024/02515).

Att det synliggörs vilka befintliga byggnader som är nollutsläppsbyggnader, tillika när den verkliga energieffektiviseringspotentialen är uppnådd, kan få betydelse i många olika sammanhang, både för enskilda byggnadsägare eller andra intressenter, och på nationell nivå. På nationell nivå till exempel i förhållande till EU-taxonomin och den nationella kapitalmarknaden, nationella energisparbeting enligt EED, uppföljning av de långsiktiga energi- och klimatmålen, och vid framtida förhandlingar inom EU. På byggnadsnivå kan synliggörandet av uppfyllande av kriterierna för nollutsläppsbyggnad också ha betydelse inom EU-taxonomin och möjligheten till gröna bolån, liksom vid uthyrning, förvärv eller försäljning av en byggnad. Även för finansieringsinstitut kan det ha stor betydelse i förhållande till redovisning i enlighet EU-taxonomin.

Det kan även vara relevant att utreda hur andra krav i direktivet lämpligen införlivas i relation till bedömningen av åtgärderna i nollutsläppsbyggnader. Till exempel kraven på energieffektivisering i befintliga lokalbyggnader i artikel 9 och krav på installation av solenergiteknik i artikel 10. Detta för att identifiera eventuella möjligheter till synergieffekter och en ändamålsenlig samordning mellan de olika styrmedel som följer av införlivandet, särskilt om det kan minska behovet av olika regler kring bedömning av genomförbarhet och lönsamhet. Det är även tänkbart att

behovet av att tillämpa både generella och individuella undantag kan minska i de olika regelverken, om man utformar styrmedlen så att de på ett ändamålsenligt sätt kopplar till kriterierna för nollutsläppsbyggnader.

10.9 Artikel 13 Byggnadens installationssystem

Ändringarna i artikel 13 är som framgår av denna rapport omfattande. Förslaget att huvudsakligen precisera dessa krav i föreskrift innebär att det krävs en relativt omfattande omarbetning av kraven på byggnaders installationssystem i föreskrifterna. Boverket bedömer preliminärt att det finns goda förutsättningar för att utforma föreskrifterna på ett ändamålsenligt och sammanhängande sätt där harmoniseringen med formuleringarna i direktivet blir tydlig.

Enligt direktivet ska systemkrav ställas på byggnaders installationssystem vid typiska eller genomsnittliga driftförhållanden, motsvarande minst de kostnadsoptimala nivåerna. I den remiss som beskrivs i avsnitt 10.1 föreslog Boverket att kravet på installerad eleffekt ska revideras, bland annat att kravet ska ställas vid dimensionerande vinterutetemperatur och kategoritypisk användning i stället för på installerad eleffekt för uppvärmning vid verklig/avsedd användning.¹⁸ Ändringen skulle på så sätt möjliggöra att kravnivåerna kan sättas utifrån de kostnadsoptimala nivåerna. Därmed bedöms eleffektkravet preliminärt kunna utgöra just ett sådant systemkrav som är utformat på det sätt direktivet kräver. Vidare bedöms att den nya utformningen på eleffektkravet skulle bli mer träffsäkert och bättre bidra till en effektivare eleffektanvändning, och därigenom ett robust och leveranssäkert energisystem.

Hur kraven på BACS kan utformas i föreskrifterna utifrån det omarbetade direktivet behöver utredas vidare. Flertalet nya krav på mätning och styrning av energianvändning och inomhusmiljö har även tillkommit i det omarbetade direktivet, liksom krav på automatisk belysningsreglering. Hur dessa krav kan utformas i föreskrifterna behöver också utredas vidare. Kraven är olika för olika byggnadskategorier, respektive vid nybyggnad, ändring och retroaktivt. Det finns även kopplingar till kraven på inspektion som hanteras inom det parallellt pågående regeringsuppdraget om systemet för energideklarationer (KN2024/01303). Vid framtagandet av föreskrifter bedöms det vara av stor vikt att alla dessa krav på byggnaders installationssystem formuleras på ett tydligt sammanhängande sätt för att minska onödiga kostnader för fastighetsägare. Likaså behöver möjliga undantag utredas utifrån hur de kan utformas på ett stringent och ändamålsenligt sätt i föreskrifterna.

¹⁸ Boverkets rapport ”Riktad remiss – Avstämning inför framtagande av förslag till nya föreskrifter om energihushållning. Dnr 5942/2021.

11 Författningskommentar

11.1 Förslag till förordning om ändring i plan- och byggförordningen (2011:338)

1 kap. Innehåll och definitioner

3 a § I denna förordning avses med klimatskärm *de delar av en byggnad som avskiljer dess inomhusmiljö från utomhusmiljön*

Paragrafen innehåller en definition av begreppet klimatskärm.

Ändringen avser att förenkla definitionen och få den att bättre harmonisera med definitionen av motsvarande begrepp klimatskal i direktivets artikel 2.15.

Paragrafen ändras också i det att definitionerna av energiprestanda och primärenergi utgår då dessa begrepp inte längre föreslås ingå i 3 kap.

14 §. Även definitionen av system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning utgår då detta begrepp endast används i 3 kap. 15 § som föreslås upphävas.

Närmare överväganden finns i avsnitt 7.1.4.

3 kap. Krav på byggnadsverk

14 §

För att uppfylla det krav på energihushållning och värmeisolering som anges i 8 kap. 4 § första stycket 6 plan- och bygglagen (2010:900) ska en byggnad

1. *ha mycket goda egenskaper när det gäller energihushållning, där den energi som tillförs i mycket hög grad kommer från fossilfria källor,*
2. *ha särskilt goda egenskaper när det gäller hushållning med el,*
3. *ha särskilt goda egenskaper när det gäller klimatskärmens värmeisolerande förmåga, och*
4. *ha särskilt goda egenskaper när det gäller tekniska installationers effektivitet*

Första stycket gäller dock inte byggnader som är avsedda för totalförsvar eller som annars är av betydelse för Sveriges säkerhet och för vilka det finns särskilda skäl för undantag från kraven.

Paragrafen innehåller bestämmelser om krav på en byggnad för att uppfylla det krav på energihushållning och värmeisolering som finns i 8 kap. 4 § första stycket 6 PBL. Begreppet energihushållning innefattar också solenergi vilket det även gör i gällande byggregler.

Ändringen i *första stycket 1* avser att täcka in direktivets omarbetade krav på energihushållning och värmeisolering för att möjliggöra de preciserade krav som enligt bemyndigandet i 10 kap. 3 § 7 får meddelas av Boverket. De i paragrafen ändrade kraven är emellertid också utformade för att kunna uppfyllas av alla byggnader, det vill säga även av de byggnader som i Boverkets föreskrifter, i förekommande fall, undantas från de preciserade kraven.

Begreppet energihushållning som finns i 8 kap. 4 § första stycket 6 PBL införs genom ändringen i paragrafen samtidigt som begreppen energiprestanda, nära-nollenergibyggnad, viktningsfaktor och teknikneutralitet tas bort. Dessa senare begrepp utgör fortsatt grundläggande element vid en direktivsenlig bedömning av en byggnads energihushållning men de kan inte tillämpas för alla byggnader utan närmare precisering. Skrivningen om teknikneutralitet mellan hållbara uppvärmningssystem är även den borttagen då den under denna punkt inte ger någon mening när övriga begrepp tas bort. Att en byggnad ska ha hållbara uppvärmningssystem följer emellertid av den nya punkt 4 enligt nedan.

Paragrafen ändras också i det att kraven på att den energi som tillförs en byggnad i mycket hög grad kommer från förnybara energikällor utgår och ersätts med att energin ska komma från fossilfria källor.

Ändringen i *punkt 3* avser att likrikta formuleringen med punkt 2 och att i förhållande till omformuleringen av punkt 1 tydliggöra att hushållning med el och klimatskärmens värmeisolerande förmåga utgör särskilt viktiga delar av en byggnads energihushållning.

Den nya *punkt 4* om tekniska installationers effektivitet formuleras på samma sätt som punkt 2 och 3 utifrån samma skäl. Punkt 4 avser också att omfatta de system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning vilka ingår i den 15 § som föreslås upphävas men även andra tekniska installationer som har betydelse för en byggnads energihushållning.

De sammantagna ändringarna av paragrafen avser inte att ändra kravnivån på de byggnader för vilka regleringen blir direkt tillämplig för.

Närmare överväganden finns i avsnitt 7.1.1.

22 §

Det som sägs om att uppfylla kraven på tekniska egenskaper i 8 kap. 5 § plan- och bygglagen (2010:900) ska gälla för uppfyllandet av egenskapskraven i 7–10, 13, 14 och 16–20 b §§ detta kapitel.

De krav som gäller bredbandsanslutning i 8 kap. 4 § första stycket 10 plan- och bygglagen och 20 a § detta kapitel behöver dock inte uppfyllas vid annan ändring av en byggnad än ombyggnad.

De krav som gäller laddning av elfordon i 8 kap. 4 § första stycket 11 plan- och bygglagen och 20 b § detta kapitel behöver inte uppfyllas vid annan ändring av en byggnad än

1. ombyggnad som omfattar byggnadens elektriska infrastruktur i fall då parkeringen är belägen i byggnaden, och
2. ombyggnad som sker i samband med att ändringsåtgärder vidtas på parkeringen i fall då parkeringen är belägen på tomten till byggnaden.

De krav som gäller energihushållning och värmeisolering enligt 8 kap. 4 § första stycket 6 plan- och bygglagen och 14 § detta kapitel ska uppfyllas vid ombyggnad när detta behövs till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen.

De krav som gäller energihushållning och värmeisolering enligt 8 kap. 4 § första stycket 6 plan- och bygglagen och 14 § detta kapitel ska alltid uppfyllas i fråga om andra byggnader än bostadshus när detta behövs till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppfyllandet av egenskapskraven i 3 kap, bland annat för 14 §. Grundregeln är att det som sägs om att uppfylla kraven på tekniska egenskaper i 8 kap. 5 § PBL ska gälla, det vill säga kraven ska uppfyllas vid nybyggnad, ombyggnad och annan ändring av byggnad än ombyggnad, se vidare i avsnitt 4.1.2.

Det nya *fyärde stycket* avser att reglera att vissa krav på energihushållning och värmeisolering enligt 14 § ska uppfyllas vid ombyggnad när detta behövs till följd av EPBD. De krav som omfattas är så kallade följdkrav, det vill säga krav på annat än ändrad del. Bestämmelsen kan inte tillämpas utan tillämpningsföreskrifter och Boverket får i enlighet med bemyndigande i 10 kap. 4 § PBF meddela de föreskrifter som behövs i detta avseende.

Det nya *femte stycket* avser att reglera att vissa krav på energihushållning och värmeisolering enligt 14 § alltid ska uppfyllas av lokalbyggnader när detta behövs till följd av EPBD, så kallade retroaktiva krav. Bestämmelsen kan inte tillämpas utan tillämpningsföreskrifter och Boverket får i

enlighet med bemyndigande i 10 kap. 4 § PBF meddela de föreskrifter som behövs i detta avseende.

Närmare överväganden finns i avsnitt 7.1.3.

10 kap. Bemyndiganden

3 §

Boverket får meddela de föreskrifter som behövs för tillämpningen av bestämmelserna om

1. egenskapskrav avseende bärförmåga, stadga och beständighet i 3 kap. 7 §,
2. egenskapskrav avseende säkerhet i händelse av brand i 3 kap. 8 §,
3. egenskapskrav avseende skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö i 3 kap. 9 §,
4. egenskapskrav avseende säkerhet vid användning i 3 kap. 10 §,
5. särskilda säkerhetskrav avseende redan uppförda byggnader i 3 kap. 11 och 12 §§,
6. egenskapskrav avseende skydd mot buller i 3 kap. 13 §,
7. egenskapskrav avseende energihushållning och värmeisolering i 3 kap. 14 §,
8. egenskapskrav avseende lämplighet för det avsedda ändamålet i 3 kap. 17 §,
9. egenskapskrav avseende tillgänglighet och användbarhet i 8 kap. 4 § första stycket 8 plan- och bygglagen (2010:900) och 3 kap. 18 och 19 §§,
10. egenskapskrav avseende hushållning med vatten i 3 kap. 20 §,
11. egenskapskrav avseende hushållning med avfall i 8 kap. 4 § första stycket 9 plan- och bygglagen,
12. egenskapskrav avseende bredbandsanslutning i 3 kap. 20 a §,
13. egenskapskrav avseende laddning av elfordon i 3 kap. 20 b och 20 c §§, och
14. genomförande av egenskapskraven vid senare tidpunkt i 3 kap. 21 §.

Paragrafen innehåller bemyndiganden för Boverket att meddela föreskrifter för tillämpningen av bestämmelserna om egenskapskrav avseende energihushållning och värmeisolering i 3 kap. 14 §.

Ändringen innebär att bemyndigandet i *punkt 7* att meddela föreskrifter för tillämpningen av bestämmelserna om egenskapskrav avseende energihushållning och värmeisolering i 3 kap. 15 § utgår, detta eftersom den paragrafen föreslås upphävas.

Närmare överväganden finns i avsnitt 7.1.3.2.

Ikraftträdandebestämmelser

Denna förordning träder i kraft den 29 maj 2026.

Ikraftträdandetidpunkten överensstämmer med den tid inom vilken de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa berörda bestämmelser i direktivet ska vara genomförda.

Bilaga 1 – Skillnader i definitioner mellan det tidigare och omarbetade EPBD.

I tabell 1 redovisas definitioner i tidigare EPBD och i det omarbetade EPBD. I tabell 2 redovisas de definitioner som tillkommit i det omarbetade EPBD.

Tabell 1: Definitioner i tidigare och omarbetade EPBD. Ändringar och tillägg i befintliga definitioner redovisas med kursiv text.

Tidigare EPBD	Omarbetade EPBD
1. byggnad: en takförsedd konstruktion med väggar, för vilken energi används för att påverka <i>inomhusklimatet</i> ,	1. byggnad: en takförsedd konstruktion med väggar, för vilken energi används för att påverka <i>inomhusmiljön</i> .
2. nära-nollenergibyggnad: en byggnad som har mycket hög energiprestanda, som bestäms i enlighet med bilaga I. <i>Nära noll-mängden eller den mycket låga mängden energi som krävs bör i mycket hög grad tillföras i form av energi från förnybara energikällor, inklusive energi från förnybara energikällor som produceras på plats, eller i närheten,</i>	3. nära-nollenergibyggnad: en byggnad med mycket hög energiprestanda, <i>bestämd</i> i enlighet med bilaga I <i>och som inte är sämre än den kostnadsoptimala nivå för 2023 som rapporteras av medlemsstaterna enligt artikel 6.2, och där den försumbara eller mycket låga mängden energi som behövs i mycket hög grad tillföras i form av energi från förnybara energikällor, inklusive energi från förnybara energikällor som produceras på plats, eller energi från förnybara energikällor i närheten.</i>
3. byggnadens installationssystem: teknisk utrustning för rumsuppvärmning, rumskylning, ventilation, varmvatten för hushållsbruk, fast belysning, fastighetsautomation och <i>tillhörande reglering</i> , platsbaserad elproduktion, <i>eller en kombination därav</i> , inklusive sådana system som utnyttjar energi från förnybara energikällor, <i>i en byggnad eller en byggnadsenhet,</i>	6. byggnadens installationssystem: teknisk utrustning <i>i en byggnad eller en byggnadsenhet</i> för rumsuppvärmning, rumskylning, ventilation, varmvatten för hushållsbruk, fast belysning, fastighetsautomation och <i>fastighetsstyrning</i> , platsbaserad produktion av <i>förnybar energi</i> och lagring av energi, eller en kombination därav, inklusive sådana system som utnyttjar energi från förnybara energikällor.
3a. system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning: ett system som omfattar alla produkter, all programvara och allt tekniskt underhåll som kan stödja en energieffektiv, ekonomisk och säker drift av byggnadens installationssystem genom automatisk styrning och genom att underlätta den manuella hanteringen av byggnadens installationssystem,	7. system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning: ett system som omfattar alla produkter, all programvara och allt tekniskt underhåll som kan stödja en energieffektiv, ekonomisk och säker drift av byggnadens installationssystem genom automatisk styrning och genom att underlätta den manuella hanteringen av byggnadens installationssystem.
4. en byggnads energiprestanda: den beräknade eller uppmätta energimängd som behövs för att uppfylla <i>det energibehov</i> som är <i>knutet</i> till normalt bruk av byggnaden, vilket <i>bland annat</i> inbegriper energi	8. en byggnads energiprestanda: den beräknade eller uppmätta energimängd som behövs för att uppfylla <i>energiefterfrågan</i> som är <i>knuten</i> till normalt bruk av byggnaden, vilket inbegriper energi som

Tidigare EPBD	Omarbetade EPBD
som används för uppvärmning, kylning, ventilation, <i>varmvatten</i> och belysning,	används för uppvärmning, kylning, ventilation, <i>varmvatten för hushållsbruk</i> och belysning.
5. primärenergi: energi från förnybara och icke-förnybara energikällor som inte har genomgått någon omvandling,	9. primärenergi: energi från förnybara och icke-förnybara energikällor som inte har genomgått någon omvandling.
6. energi från förnybara energikällor: energi från förnybara, icke-fossila energikällor, <i>nämligen</i> vindenergi, solenergi, <i>aerotermisk energi (luftvärme)</i> , <i>geotermisk energi</i> , <i>hydrotermisk energi (vattenvärme)</i> och <i>havsenergi</i> , vattenkraft, biomassa, deponigas, gas från avloppsreningsverk samt biogas,	14. energi från förnybara energikällor: energi från förnybara, icke-fossila energikällor, <i>det vill säga</i> vindenergi, solenergi (<i>termisk solenergi och fotovoltaisk solenergi</i>) och geotermisk energi, <i>osmotisk energi</i> , <i>omgivningsenergi</i> , <i>tidvattensenergi</i> , <i>vågenergi</i> och <i>annan havsenergi</i> , vattenkraft, biomassa, deponigas, gas från avloppsreningsverk samt biogas.
7. klimatskal: de integrerade delar av en byggnad som skiljer dess interiör från utomhusmiljön,	15. klimatskal: de integrerade delar av en byggnad som skiljer dess interiör från utomhusmiljön.
8. byggnadsenhet: en del, våning eller lägenhet inom en byggnad som är konstruerad eller ombyggd för att användas som en separat enhet,	16. byggnadsenhet: en del, våning eller lägenhet inom en byggnad som är konstruerad eller ombyggd för att användas som en separat enhet.
9. byggnadselement: ett byggnadsinstallationssystem eller en komponent i klimatskalet,	17. byggnadselement: en byggnadsinstallationssystem eller en komponent i klimatskalet.
10. större renovering: renovering av en byggnad där a) totalkostnaden för renoveringen av klimatskalet eller byggnadens installationssystem överstiger 25 % av byggnadens värde, exklusive värdet av den mark där byggnaden är belägen, eller b) mer än 25 % av klimatskalets yta renoveras. Medlemsstaterna får välja om de vill tillämpa alternativ a eller b,	22. större renovering: renovering av en byggnad där a) totalkostnaden för renoveringen av klimatskalet eller byggnadens installationssystem överstiger 25 % av byggnadens värde, exklusive värdet av den mark där byggnaden är belägen, eller b) mer än 25 % av klimatskalets yta renoveras. Medlemsstaterna får välja om de vill tillämpa alternativ a eller b.
11. europeisk standard: standard som antagits av Europeiska standardiseringskommittén, Europeiska kommittén för elektroteknisk standardisering eller Europeiska institutet för telekommunikationsstandarder och som gjorts tillgänglig för allmänt bruk,	29. europeisk standard: standard som antagits av Europeiska standardiseringskommittén, Europeiska kommittén för elektroteknisk standardisering eller Europeiska institutet för telekommunikationsstandarder och som gjorts tillgänglig för allmänt bruk.
12. energicertifikat: ett certifikat, som erkänns av en medlemsstat eller en juridisk person som har utsetts av denna stat, vilket anger <i>energiprestanda för en byggnad eller en byggnadsenhet</i> , beräknad i enlighet med en metod som antas <i>i enlighet med artikel 3</i> ,	30. energicertifikat: ett certifikat, som erkänns av en medlemsstat eller en juridisk person som har utsetts av denna stat, vilket anger <i>en byggnads eller en byggnadsenhets energiprestanda</i> , beräknad i enlighet med en metod som antas <i>enligt artikel 4</i> .

Tidigare EPBD	Omarbetade EPBD
13. kraftvärme: samtidig framställning i en och samma process av värmeenergi och elektrisk <i>och/eller</i> mekanisk energi, 14. kostnadsoptimal nivå: den energiprestandanivå som leder till den lägsta kostnaden under den beräknade ekonomiska livscykeln, där a) <i>den lägsta kostnaden bestäms med beaktande av energirelaterade investeringskostnader, kostnader för underhåll och drift (inklusive energikostnader och sparande, berörd byggnadskategori, inkomst från producerad energi), i tillämpliga fall, och kostnader för bortskaffande, i tillämpliga fall, samt</i> b) den beräknade ekonomiska livscykeln bestäms av varje medlemsstat. <i>Den avser den återstående beräknade ekonomiska livscykeln för en byggnad när kraven på energiprestanda fastställs för byggnaden som helhet, eller den beräknade ekonomiska livscykeln för ett byggnadselement när kraven på energiprestanda fastställs för byggnadselement.</i> Den kostnadsoptimala nivån ska ligga inom värdena på de prestandanivåer där <u>nyttokostnadsanalysen</u> beräknad över den beräknade ekonomiska livscykeln är positiv,	31. kraftvärme: samtidig framställning i en och samma process av värmeenergi och elektrisk <i>eller</i> mekanisk energi. 32. kostnadsoptimal nivå: den energiprestandanivå som leder till den lägsta kostnaden under den beräknade ekonomiska livscykeln, där a) <i>den lägsta kostnaden bestäms med beaktande av</i> i) <i>den aktuella byggnadens kategori och användning,</i> ii) <i>energirelaterade investeringskostnader på grundval av officiella prognoser,</i> iii) <i>kostnader för underhåll och drift, inklusive energikostnader med beaktande av kostnaden för utsläppsrätter för växthusgasar,</i> iv) <i>externa miljö- och hälsoeffekter till följd av energianvändning,</i> v) <i>inkomst från producerad energi på plats, i tillämpliga fall,</i> vi) <i>kostnader för avfallshantering, i tillämpliga fall, och</i> b) den beräknade ekonomiska livscykeln bestäms av varje medlemsstat <i>och avser den återstående beräknade ekonomiska livscykeln för en byggnad när kraven på energiprestanda fastställs för byggnaden som helhet, eller den beräknade ekonomiska livscykeln för ett byggnadselement när kraven på energiprestanda fastställs för byggnadselement.</i> Den kostnadsoptimala nivån ska ligga inom värdena på de prestandanivåer där <i>kostnads-nyttanalysen</i> beräknad över den beräknade ekonomiska livscykeln är positiv.
15. luftkonditioneringssystem: en kombination av de komponenter som krävs för att åstadkomma en form av behandling av inomhusluft, i vilken temperaturen kan kontrolleras eller sänkas,	42. luftkonditioneringssystem: en kombination av de komponenter som krävs för att åstadkomma en form av behandling av inomhusluft, i vilken temperaturen kan kontrolleras eller sänkas.
15a. uppvärmningssystem: en kombination av de komponenter som krävs för att åstadkomma en form av behandling av inomhusluft, i vilken temperaturen höjs,	43. uppvärmningssystem: en kombination av de komponenter som krävs för att åstadkomma en form av behandling av inomhusluft, i vilken temperaturen höjs.
15b. värmegenerator: den del av ett uppvärmningssystem som genererar nyttig värme genom en eller flera av följande processer: a) Förbränning av bränslen i t.ex. en värmepanna.	45. värmegenerator: den del av ett uppvärmningssystem som genererar nyttig värme <i>för användningsområden som identifieras i bilaga I</i>, genom en eller flera av följande processer: a) Förbränning av bränslen i t.ex. en värmepanna.

Tidigare EPBD	Omarbetade EPBD
b) Jouleeffekt i värmeelement med elektriska motstånd. c) Värmeupptagning från en värmekälla i form av omgivningsluft, ventilationsfrånluft, vatten eller mark med hjälp av en värmepump,	b) Jouleeffekt i värmeelement med elektriska motstånd. c) Värmeupptagning från en värmekälla i form av omgivningsluft, ventilationsfrånluft, vatten eller mark med hjälp av en värmepump.
15c. avtal om energiprestanda: avtal om energiprestanda enligt definitionen i <i>artikel 27.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU (1)</i> ,	47. avtal om energiprestanda: avtal om energiprestanda enligt definitionen i artikel 2.33 i direktiv (EU) 2023/1791.
16. värmepanna: kombination av hölje och brännare som är konstruerad för att till vätskor överföra den värme som uppkommer vid förbränningen,	48. värmepanna: kombination av hölje och brännare som är konstruerad för att till vätskor överföra den värme som uppkommer vid förbränningen.
17. nominell effekt: den maximala värmeeffekt, uttryckt i kW, som tillverkaren fastställt och garanterar vid kontinuerlig drift om de av tillverkaren angivna verkningsgraderna respekteras,	49. nominell effekt: den maximala värmeeffekt, uttryckt i kW, som tillverkaren fastställt och garanterar vid kontinuerlig drift om de av tillverkaren angivna verkningsgraderna respekteras.
18. värmepump: en maskin, anordning eller installation som överför värme från den naturliga omgivningen, som luft, vatten eller jord och levererar värmen till byggnader eller industritillämpningar genom att vända det naturliga värmeflödet så att det flyter från en lägre till en högre temperatur. För reversibla värmepumpar kan den även flytta värme från byggnaden till den naturliga omgivningen,	Definitionen har inte tagits med i det omarbetade direktivet.
19. fjärrvärme eller fjärrkyla: distribution av värmeenergi i form av ånga, hetvatten eller kylda vätskor från en central produktionskälla, via ett nät, till ett flertal byggnader eller anläggningar i syfte att värma eller kyla ner utrymmen eller processer,	50. fjärrvärme eller fjärrkyla: distribution av värmeenergi i form av ånga, hetvatten eller kylda vätskor från en central <i>eller decentraliserad</i> produktionskälla, via ett nät, till ett flertal byggnader eller anläggningar i syfte att värma eller kyla ner utrymmen eller processer.
20. enskilt mikrosystem: <i>mikrosystem enligt definitionen i artikel 2.27 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG (2).</i>	36. enskilt mikrosystem: <i>varje system med en förbrukning på mindre än 500 GWh under 2022, där det inte finns någon koppling till andra system.</i>

Tabell 2: Definitioner som tillkommit i det omarbetade EPBD.

Nya definitioner i omarbetade EPBD
2. nollutsläppsbyggnad: en byggnad med mycket hög energiprestanda, bestämd i enlighet med bilaga I, som kräver noll eller mycket lite energi, producerar noll koldioxidutsläpp på plats från fossila bränslen och producerar noll eller mycket lite driftsrelaterade växthusgasutsläpp, i enlighet med artikel 11.
4. minimistandarder för energiprestanda: regler som innebär att befintliga byggnader ska uppfylla krav avseende energiprestanda som en del av en omfattande renoveringsplan för ett byggnadsbestånd eller vid en tröskelpunkt på marknaden såsom försäljning, uthyrning, donation eller ändring av ändamål i fastighetsregistret under en tidsperiod eller senast en angiven dag, och därigenom leder till renovering av befintliga byggnader.
5. offentliga organ: offentliga organ enligt definitionen i artikel 2.12 i direktiv (EU) 2023/1791.
10. uppmätt: mätt med en relevant anordning, såsom en energimätare, en effektmätare, en anordning för mätning och övervakning av effekt eller en elmätare.
11. primärenergifaktor för icke-förnybar energi: en indikator som beräknas genom att dividera primärenergi från icke-förnybara källor för en viss energibärare, inklusive levererad energi och beräknade energiomkostnader för leverans till användningspunkterna, med den levererade energin.
12. primärenergifaktor för förnybar energi: en indikator som beräknas genom att dividera primärenergi från förnybara källor från en energikälla på plats, i närheten eller på avstånd som levereras via en viss energibärare, inklusive levererad energi och beräknade energiomkostnader för leverans till användningspunkterna, med den levererade energin.
13. total primärenergifaktor: summan av primärenergifaktorena för förnybar energi och icke-förnybar energi, för en viss energibärare.
18. bostadsbyggnad eller bostadsbyggnadsenhet: ett eller flera rum i en permanent byggnad eller en strukturellt avskild del av en byggnad som är utformad för ett privathushålls åretruntboende.
19. renoveringspass: en individuellt anpassad plan för totalrenovering av en viss byggnad i ett maximalt antal steg som avsevärt kommer att förbättra dess energiprestanda.
20. totalrenovering: en renovering som är i linje med principen om energieffektivitet först, som fokuserar på viktiga byggnadselement och som omvandlar en byggnad eller en byggnadsenhet a) till en nära-nollenergibygnad före den 1 januari 2030, b) till en nollutsläppsbyggnad från och med den 1 januari 2030.
21. stegvis totalrenovering: en totalrenovering som utförs i ett maximalt antal steg som anges i ett renoveringspass.
23. driftsrelaterade växthusgasutsläpp: växthusgasutsläpp som beror på energianvändning för byggnadens installationssystem under användning och drift av byggnaden.
24. växthusgasutsläpp under hela livscykeln: växthusgasutsläpp som uppstår under en byggnads hela livscykel, inbegripet tillverkning och transport av byggprodukter, byggplatsverksamhet, användning av energi i byggnaden och utbyte av byggprodukter samt rivning, transport och hantering av avfall och återanvändning, materialåtervinning och slutligt bortskaffande av detta.
25. global uppvärmningspotential under hela livscykeln eller livscykel-GWP: en indikator som kvantifierar en byggnads bidrag till den globala uppvärmningspotentialen under hela dess livscykel.
26. delade incitament: delade incitament enligt definitionen i artikel 2.54 i direktiv (EU) 2023/1791.
27. energifattigdom: energifattigdom enligt definitionen i artikel 2.52 i direktiv (EU) 2023/1791.

Nya definitioner i omarbetade EPBD
28. sårbara hushåll: hushåll som lever i energifattigdom eller hushåll, inbegripet hushåll med lägre medelinkomst, som är särskilt utsatta för höga energikostnader och saknar medel för att renovera den byggnad de bor i.
33. laddningspunkt: en laddningspunkt enligt definitionen i artikel 2.48 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1804 (27).
34. förinstallerad kabeldragning: alla åtgärder som är nödvändiga för att möjliggöra installation av laddningspunkter, inbegripet dataöverföring, kablar, kabelvägar och, vid behov, elmätare.
35. takförsedd bilparkering: en takförsedd konstruktion med minst tre bilparkeringsplatser, som inte använder energi för att påverka inomhusmiljön.
37. smart laddning: smart laddning enligt definitionen i artikel 2.14m i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 (28).
38. dubbelriktad laddning: dubbelriktad laddning enligt definitionen i artikel 2.11 i förordning (EU) 2023/1804.
39. standarder för hypoteksportföljer: mekanismer som ger hypotekslånggivare incitament att bestämma en riktning för att öka medianvärdet för energiprestanda hos de byggnader som omfattas av hypotekslån fram till 2030 och 2050 i en portfölj och uppmuntra potentiella kunder att förbättra sina fastigheters energiprestanda i linje med unionens ambition att minska koldioxidutsläppen och relevanta mål vad gäller byggnaders energianvändning, med utgångspunkt i kriterierna för att fastställa miljömässigt hållbara ekonomiska verksamheter enligt artikel 3 i förordning (EU) 2020/852.
40. finansiellt "pay-as-you-save"-system: ett lånesystem som uteslutande är avsett för förbättringar av energiprestanda, där det vid utformningen av systemet fastställs en korrelation mellan återbetalningarna av lånet och de uppnådda energibesparingarna, varvid även andra ekonomiska faktorer beaktas, såsom indexering av energikostnaderna, räntesatser, ökat tillgångsvärde och återfinansiering av lån.
41. digital byggnadsloggbok: en gemensam databas för alla relevanta byggnadsdata, inklusive data som rör energiprestanda, i form av t.ex. energicertifikat, renoveringspass och indikatorer för smarthetsberedskap, samt data rörande livscykel-GWP, som underlättar välgrundat beslutsfattande och informationsutbyte inom byggsektorn och bland byggnadsägare och boende, finansinstitut och offentliga organ.
44. ventilationssystem: byggnadens installationssystem som tillför utomhusluft naturligt eller mekaniskt till ett utrymme.
46. kylgenerator: del av ett luftkonditioneringssystem som genererar användbar kyla för tillämpningsområden identifierade i bilaga I.
51. användbar golvyta: den golvyta i en byggnad som behövs som parameter för att kvantifiera specifika användningsvillkor som uttrycks per enhet golvyta och för tillämpningen av förenklingarna och reglerna för zonindelning och tilldelning eller ändrad tilldelning.
52. referensgolvyta: den golvyta som används som referensmått för bedömning av en byggnads energiprestanda, beräknad som summan av de användbara golvytorna i de utrymmen inom klimatskalet som anges för bedömningen av energiprestanda.
53. bedömningsgräns: den gräns där levererad och exporterad energi mäts eller beräknas.
54. på plats: i eller på en viss byggnad eller på den mark där byggnaden är belägen.

Nya definitioner i omarbetade EPBD
55. energi från förnybara energikällor som produceras i närheten: energi från förnybara energikällor som produceras i ett lokal- eller närområde kring en viss byggnad och som uppfyller samtliga följande villkor: a) Den kan distribueras och användas endast inom detta lokal- eller närområde genom ett särskilt distributionsnät. b) Den gör det möjligt att beräkna en specifik primärenergifaktor som gäller endast för den energi från förnybara energikällor som produceras inom detta lokal- eller närområde. c) Den kan användas på plats genom en särskild anslutning till energiproduktionskällan, och denna anslutning kräver särskild utrustning för säker försörjning och mätning av energi för egenanvändning i den bedömda byggnaden.
56. tjänster relaterade till byggnaders energiprestanda eller EPB-tjänster: de tjänster, t.ex. uppvärmning, kylning, ventilation, varmvatten för hushållsbruk och belysning, vars energianvändning beaktas vid beräkningen av byggnaders energiprestanda.
57. energibehov: den energi som behöver levereras till, eller extraheras från, ett konditionerat utrymme för att upprätthålla avsedda förhållanden i utrymmet under en viss tidsperiod, utan beaktande av bristande effektivitet i byggnadens installationssystem.
58. energianvändning: energitillförsel till en byggnads installationssystem som tillhandahåller en EPB-tjänst för att tillgodose ett energibehov.
59. egenanvändning: användning av energi från förnybara energikällor som produceras på plats eller energi från förnybara energikällor som produceras i närheten av tekniska system på plats för EPB-tjänster.
60. annan användning på plats: energi som används på plats för andra ändamål än EPB-tjänster, inbegripet apparater, diverse elutrustning och systemstödjande laster eller laddningspunkter för elektromobilitet.
61. beräkningsintervall: det diskreta tidsintervall som används för beräkning av energiprestanda.
62. levererad energi: energi, uttryckt per energibärare, som levereras till byggnadens installationssystem genom bedömningsgränsen, för att tillgodose de behov som beaktas eller för att producera den exporterade energin.
63. exporterad energi: den andel förnybar energi som exporteras till energinätet i stället för att användas på plats för egenanvändning eller annan användning på plats, uttryckt per energibärare och per primärenergifaktor.
64. cykelparkeringsplats: ett särskilt utrymme för att parkera minst en cykel.
65. bilparkering som angränsar fysiskt till en byggnad: en bilparkering som är avsedd för boende, besökare eller arbetstagare i en byggnad och som är belägen inom byggnadens fastighetsområde eller i dess omedelbara närhet.
66. kvalitet på inomhusmiljön: resultatet av en bedömning av de förhållanden inuti en byggnad som påverkar de boendes hälsa och välbefinnande, på grundval av parametrar rörande temperatur, fuktighet, ventilationsgrad och förekomst av föroreningar.

Bilaga 2 – Artikel 4 inklusive bilaga I, ändringar

I tabell 3 jämförs artikel 3 i tidigare direktiv med artikel 4 i det omarbetade direktivet. I tabell 4 jämförs bilaga I i tidigare direktiv med bilaga I i det omarbetade direktivet.

Tabell 3: Jämförelse av omarbetade EPBD artikel 4 med tidigare EPBD artikel 3. Ändringar och tillägg redovisas med kursiv text.

Tidigare EPBD – artikel 3	Omarbetade EPBD – artikel 4
Antagande av en metod för beräkning av byggnaders energiprestanda	Antagande av en metod för beräkning av byggnaders energiprestanda
Medlemsstaterna ska tillämpa en metod för beräkning av byggnaders energiprestanda i enlighet med den gemensam allmänna ramen i bilaga I.	Medlemsstaterna ska tillämpa en metod för beräkning av byggnaders energiprestanda i enlighet med den gemensamma allmänna ramen i bilaga I.
Denna metod ska antas på nationell eller regional nivå.	Denna metod ska antas på nationell eller regional nivå. <i>Kommissionen ska utfärda vägledning om beräkningen av energiprestanda för transparenta byggnadselement som ingår i klimatskalet och om beaktandet av omgivningsenergi.</i>

Tabell 4: Jämförelse av omarbetade EPBD bilaga I med tidigare EPBD bilaga I. Ändringar och tillägg redovisas med kursiv text.

Tidigare EPBD – bilaga I	Omarbetade EPBD – bilaga I
Gemensam allmän ram för beräkning av byggnaders energiprestanda (som det hänvisas till i artikel 3)	Gemensam allmän ram för beräkning av byggnaders energiprestanda (som det hänvisas till i artikel 4)
1. En byggnads energiprestanda ska fastställas på grundval av den beräknade eller <i>faktiska</i> energianvändningen och återspegla normal energianvändning för rumsuppvärmning, rumskylning, varmvatten för hushållsbruk, ventilation och fast belysning samt för andra installationssystem.	1. En byggnads energiprestanda ska fastställas på grundval av den beräknade eller <i>uppmätta energianvändningen</i> och återspegla normal energianvändning för rumsuppvärmning, rumskylning, varmvatten för hushållsbruk, ventilation och fast belysning samt för andra <i>delar av en byggnads</i> installationssystem. <i>Medlemsstaterna ska säkerställa att den normala energianvändningen är representativ för faktiska driftsförhållanden för varje relevant byggnadstyp och återspeglar det normala användarbeteendet. Där det är möjligt ska normal energianvändning</i>
En byggnads energiprestanda ska uttryckas med en numerisk indikator för primärenergianvändning i kWh/(m ² /år) både för certifieringen av energiprestanda och efterlevnaden av minimikraven avseende energiprestanda. Den	

Tidigare EPBD – bilaga I	Omarbetade EPBD – bilaga I
metod som används för beräkningen av en byggnads energiprestanda ska vara klar och tydlig och öppen för innovation. Medlemsstaterna ska beskriva sin nationella beräkningsmetod <i>i enlighet med de nationella bilagorna till de övergripande standarder</i>, nämligen ISO 52000–1, 52003–1, 52010–1, 52016–1, och 52018–1, <i>som utvecklats inom ramen för Europeiska standardiseringskommitténs (CEN) mandat M/480</i>. Denna bestämmelse utgör inte en rättslig kodifiering av dessa standarder.	<i>och normalt användarbeteende baseras på tillgängliga nationella statistiska uppgifter, byggregler och uppmätta data.</i> <i>När uppmätt energianvändning utgör grunden för beräkning av byggnaders energiprestanda ska beräkningsmetoden kunna identifiera inverkan av användarbeteendet och lokalklimatet, vilket inte ska återspeglas i beräkningsresultatet. Mätning av energianvändningen för beräkning av byggnaders energiprestanda ska avläsas minst en gång i månaden och ska göra åtskillnad mellan olika energibärare.</i> <i>Medlemsstaterna får använda uppmätt energianvändning under normala driftförhållanden för att verifiera att den beräknade energianvändningen är korrekt och för att möjliggöra jämförelse mellan beräknad och faktisk prestanda. Den uppmätta energianvändningen för verifiering och jämförelse får baseras på månadsvisa avläsningar.</i>
	En byggnads energiprestanda ska uttryckas med en numerisk indikator för primärenergianvändning <i>per enhet av referensgolvyta per år, kWh/(m²*år)</i> både för certifieringen av energiprestanda och för efterlevnaden av minimikraven avseende energiprestanda. Den metod som används för beräkningen av en byggnads energiprestanda ska vara klar och tydlig och öppen för innovation. Medlemsstaterna ska beskriva sin nationella beräkningsmetod <i>på grundval av bilaga A till de grundläggande europeiska standarderna om byggnaders energiprestanda</i>, nämligen (EN) ISO 52000–1, (EN) ISO 52003–1, (EN) ISO 52010–1, (EN) ISO 52016–1, (EN) ISO 52018–1, (EN) ISO 52120–1, EN 16798–1 och EN 17423 eller dokument som ersätter dessa. Denna bestämmelse utgör inte en rättslig kodifiering av dessa standarder. <i>När byggnader försörjs via fjärrvärme- eller fjärrkylsystem ska</i>

Tidigare EPBD – bilaga I	Omarbetade EPBD – bilaga I
	<i>medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att fördelarna med en sådan försörjning erkänns och redovisas i beräkningsmetoden, särskilt andelen förnybar energi, genom individuellt certifierade eller erkända primärenergifaktorer.</i>
2. Energibehoven för rumsuppvärmning, rumskylning, varmvatten för hushållsbruk, ventilation, belysning och andra installationssystem ska beräknas för att optimera hälsa, inomhusluftkvalitet och komfort, enligt vad som definieras av medlemsstaterna på nationell eller regional nivå. Beräkningen av primärenergi ska baseras på primärenergi- eller viktningsskatorer per energibärare, <i>vilka kan baseras på nationella, regionala eller lokala viktade års- och eventuellt även säsongs- eller månadsmedelvärden eller på mer specifik information som görs tillgänglig för enskilda fjärrvärmenät.</i> Medlemsstaterna ska fastställa primärenergi- eller viktningsskatorer. <i>Vid tillämpningen av dessa faktorer på beräkningen av energiprestanda ska medlemsstaterna säkerställa att optimal energiprestanda för klimatskalet eftersträvas.</i> <i>Vid beräkningarna av primärenergifaktorer för beräkning av byggnaders energiprestanda får medlemsstaterna beakta energi från förnybara energikällor som levereras genom energibäraren och energi från förnybara energikällor som produceras och används på plats, förutsatt att detta tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt.</i>	2. Energibehoven och energianvändningen för rumsuppvärmning, rumskylning, varmvatten för hushållsbruk, ventilation, belysning och andra delar av en byggnads installationssystem ska beräknas baserat på månadsintervall, timintervall eller kortare för att ta hänsyn till varierande förhållanden som avsevärt påverkar systemets drift och prestanda och inomhusförhållandena, samt för att optimera hälsa, inomhusluftkvalitet, <i>inbegripet</i> komfort, enligt vad som definieras av medlemsstaterna på nationell eller regional nivå. <i>När produktspecifika bestämmelser för energirelaterade produkter som antagits enligt direktiv 2009/125/EG innehåller specifika produktinformationskrav för beräkning av energiprestanda och livscykel-GWP enligt det här direktivet, ska nationella beräkningsmetoder inte kräva ytterligare information.</i> Beräkningen av primärenergi ska baseras på regelbundet uppdaterade och framåtblickande primärenergifaktorer (uppdelat på icke-förnybar, förnybar och total) eller viktningsskatorer per energibärare, <i>vilka ska erkännas av de nationella myndigheterna, och med beaktande av den förväntade energimixen på grundval av den nationella energi- och klimatplanen. Primärenergifaktorer eller viktningsskatorerna får baseras på nationella, regionala eller lokala uppgifter.</i> <i>Primärenergifaktorer eller viktningsskatorer får fastställas på års-, säsongs-, månads-, dygns- eller timbasis eller baserat på mer specifik information som görs tillgänglig för enskilda fjärrvärmenät.</i> Medlemsstaterna ska fastställa primärenergi- eller viktningsskatorer. <i>De val</i>

Tidigare EPBD – bilaga I	Omarbetade EPBD – bilaga I
	<i>som gjorts och datakällorna ska rapporteras i enlighet med EN 17423 eller något annat dokument som ersätter det. Medlemsstaterna får välja en genomsnittlig primärenergifaktor för el i unionen som fastställts enligt direktiv (EU) 2023/1791 i stället för en primärenergifaktor som återspeglar elmixen i landet.</i>
2a. För att uttrycka en byggnads energiprestanda <i>får</i> medlemsstaterna fastställa ytterligare numeriska indikatorer för den totala icke-förnybara och förnybara primärenergianvändningen samt för växthusgasutsläpp som produceras i CO ₂ eq/(m ² /år).	3. För att uttrycka en byggnads energiprestanda <i>ska</i> medlemsstaterna fastställa ytterligare numeriska indikatorer för den totala icke-förnybara och förnybara primärenergianvändningen samt för <i>driftsrelaterade</i> växthusgasutsläpp som produceras i <u>kg</u> CO ₂ eq/(m ² *år).
3. Metoden ska fastställas med beaktande av åtminstone följande faktorer: a) Följande faktiska termiska egenskaper hos byggnaden inbegripet dess mellanväggar: i) Termisk kapacitet. ii) Isolering. iii) Passiv uppvärmning. iv) Kylelement. v) Koldbryggor. b) Värmeanläggningar och <i>varmvattenförsörjning</i> , inbegripet deras isoleringsegenskaper. c) Luftkonditioneringsanläggningar. d) Naturlig och mekanisk ventilation, vilket kan inbegripa lufttätet. e) Inbyggda belysningsinstallationer (huvudsakligen i den sektor som inte är avsedd för bostadsändamål). f) Utformning, placering och orientering av byggnaden, inklusive utomhusklimat. g) Passiva solvärmesystem och solskydd. h) Förhållanden avseende inomhusklimatet, inklusive planerat inomhusklimat. i) Internlaster.	4. Metoden ska fastställas med beaktande av åtminstone följande faktorer: a) Följande faktiska termiska egenskaper hos byggnaden inbegripet dess mellanväggar: i) Termisk kapacitet. ii) Isolering. iii) Passiv uppvärmning. iv) Kylelement. v) Koldbryggor. b) Värmeanläggningar och <i>tappvarmvattenförsörjning</i> , inbegripet deras isoleringsegenskaper. <i>c) Kapaciteten hos installerad platsbaserad produktion av förnybar energi och lagring av energi.</i> d) Luftkonditioneringsanläggningar e) Naturlig och mekanisk ventilation, vilket kan inbegripa lufttätet <i>och värmeåtervinning.</i> f) Inbyggda belysningsinstallationer (huvudsakligen i den sektor som inte är avsedd för bostadsändamål). g) Utformning, placering och orientering av byggnaden, inklusive utomhusklimat. h) Passiva solvärmesystem och solskydd. i) Förhållanden avseende inomhusklimatet, inklusive planerat inomhusklimat. j) Internlaster. <i>k) System för fastighetsautomation och fastighetsstyrning och deras kapacitet för övervakning, kontroll och optimering av energiprestanda.</i>

Tidigare EPBD – bilaga I	Omarbetade EPBD – bilaga I
4. Positiv påverkan av följande aspekter ska beaktas: a) Lokal solexponering, aktiva <i>solvärmesystem</i> och andra värme- eller elsystem som baseras på energi från förnybara energikällor. b) El från kraftvärme. c) Fjärr-/närvarmesystem och fjärr-/närkylsystem. d) Naturligt ljus.	5. Positiv påverkan av följande aspekter ska beaktas: a) Lokal solexponering, aktiva <i>solenergisystem</i> och andra värme- eller elsystem som baseras på energi från förnybara energikällor. b) El från kraftvärme. c) Fjärr-/närvarmesystem och fjärr-/närkylsystem. d) Naturligt ljus. e) <i>Ellagringssystem</i>. f) <i>Värmelagringssystem</i>.
5. I syfte att användas i beräkningen bör byggnader delas in i följande kategorier: a) Enfamiljshus av olika typer. b) Flerfamiljshus. c) Kontor. d) Utbildningsanstalter. e) Sjukhus. f) Hotell och restauranger. g) Idrottsanläggningar. h) Byggnader för parti- och detaljhandel. i) Andra typer av energianvändande byggnader.	6. I syfte att användas i beräkningen bör byggnader delas in i följande kategorier: a) Enfamiljshus av olika typer. b) Flerfamiljshus. c) Kontor. d) Utbildningsanstalter. e) Sjukhus. f) Hotell och restauranger. g) Idrottsanläggningar. h) Byggnader för parti- och detaljhandel. i) Andra typer av energianvändande byggnader.

Bilaga 3 – Artikel 5, ändringar

Tabell 5: Jämförelse av omarbetade EPBD artikel 5 med tidigare EPBD artikel 4. Ändringar och tillägg redovisas med kursiv text.

Tidigare EPBD – artikel 4	Omarbetade EPBD – artikel 5
Fastställande av minimikrav avseende energiprestanda	Fastställande av minimikrav avseende energiprestanda
1. Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att se till att minimikrav avseende byggnaders eller byggnadsenheters energiprestanda fastställs i avsikt att uppnå kostnadsoptimala nivåer. Energiprestandan ska beräknas i enlighet med den metod som avses i <i>artikel 3</i>. De kostnadsoptimala nivåerna ska beräknas enligt ramen för jämförbara metoder som avses i <i>artikel 5, när ramen införs</i>. Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att se till att minimikrav avseende energiprestanda fastställs för byggnadselement som ingår i klimatskalet och som i betydande grad påverkar klimatskalets energiprestanda, när de byts ut eller utrustas med nya delar, i syfte att nå kostnadsoptimala nivåer. Medlemsstaterna får, när de fastställer dessa krav, skilja mellan nya och befintliga byggnader och mellan olika kategorier av byggnader. Dessa krav ska ta hänsyn till <i>allmänna förhållanden när det gäller inomhusklimatet</i> för att undvika möjliga negativa effekter såsom otillfredsställande ventilation liksom till lokala förhållanden och till byggnadens avsedda användning och ålder. <i>En medlemsstat ska inte vara skyldig att fastställa minikrav för energiprestanda som inte är kostnadseffektiva med hänsyn till den skattade ekonomiska livslängden.</i>	1. Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att se till att minimikrav avseende byggnaders eller byggnadsenheters energiprestanda fastställs i avsikt att uppnå åtminstone kostnadsoptimala nivåer <i>och, när så är relevant, striktare referensvärden såsom krav på nära-nollenergibyggnader och krav på nollutsläppsbyggnader</i>. Energiprestandan ska beräknas i enlighet med den metod som avses i <i>artikel 4</i>. De kostnadsoptimala nivåerna ska beräknas i enlighet med den ram för jämförbara metoder som avses i <i>artikel 6</i>. Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att se till att minimikrav avseende energiprestanda fastställs för byggnadselement som ingår i klimatskalet och som i betydande grad påverkar klimatskalets energiprestanda, när de byts ut eller utrustas med nya delar, i syfte att nå åtminstone kostnadsoptimala nivåer. <i>Medlemsstaterna får fastställa kraven för byggnadselement på en nivå som underlättar en effektiv installation av lågtempererade uppvärmningssystem i renoverade byggnader.</i> Medlemsstaterna får, när de fastställer dessa krav, skilja mellan nya och befintliga byggnader och mellan olika kategorier av byggnader. Dessa krav ska ta hänsyn till <i>en optimal kvalitet på inomhusmiljön</i> för att undvika möjliga negativa effekter såsom otillfredsställande ventilation liksom till lokala förhållanden och till byggnadens avsedda användning och ålder.

Tidigare EPBD – artikel 4	Omarbetade EPBD – artikel 5
<i>Minimikraven för energiprestanda ska ses över med jämna mellanrum som inte får överstiga fem år, och ska vid behov uppdateras för att återspegla den tekniska utvecklingen inom bygg- och fastighetssektorn.</i>	<i>Medlemsstaterna ska se över sina minimikrav för energiprestanda med jämna mellanrum som inte får överstiga fem år, och ska vid behov uppdatera dem för att återspegla den tekniska utvecklingen inom byggnadssektorn, resultaten av beräkningen av kostnadsoptimala nivåer enligt artikel 6 samt uppdaterade nationella energi- och klimatmål och strategier på energi- och klimatområdet.</i>
	<i>2. Medlemsstaterna får anpassa de krav som avses i punkt 1 för byggnader med officiellt skydd, på nationell, regional eller lokal nivå, som del av en utvald miljö, eller på grund av deras särskilda arkitektoniska eller historiska värde, i den mån överensstämmelse med vissa krav skulle medföra oacceptabla förändringar av deras särdrag eller utseende.</i>
2. Medlemsstaterna får besluta att inte fastställa eller tillämpa de krav som avses i punkt 1 på följande kategorier av byggnader: a) Byggnader med officiellt skydd som del av en utvald miljö, eller på grund av deras särskilda arkitektoniska eller historiska värde, i den mån överensstämmelse med vissa minimikrav avseende energiprestanda skulle medföra oacceptabla förändringar av deras särdrag eller utseende. b) Byggnader som används för andakt och religiös verksamhet. c) Tillfälliga byggnader som ska användas två år eller kortare tid, industrianläggningar, verkstäder och jordbruksbyggnader med <i>lågt energibehov som inte är avsedda som bostäder</i> samt jordbruksbyggnader som inte är avsedda som bostäder och som används inom en sektor som omfattas av ett nationellt sektorsavtal om energiprestanda. d) <i>Bostadshus</i> som används eller är avsedda för användning antingen mindre än fyra månader per år eller under en begränsad del av året motsvarande en energianvändning som beräknas vara mindre än 25 % av vad som skulle vara fallet vid helårsanvändning.	3. Medlemsstaterna får besluta att inte fastställa eller tillämpa de krav som avses i punkt 1 på följande kategorier av byggnader: a) Byggnader som ägs av Försvarsmakten eller statliga myndigheter och som tjänar nationella försvarssyften, med undantag för inkvarteringsbyggnader för enskilda eller kontorsbyggnader för Försvarsmakten och annan personal som är anställd av de nationella försvarsmyndigheterna. b) Byggnader som används för andakt och religiös verksamhet. c) Tillfälliga byggnader som ska användas två år eller kortare tid, industrianläggningar, verkstäder och jordbruksbyggnader med <i>låg energiefterfrågan som inte är bostäder</i> samt jordbruksbyggnader som inte är avsedda som bostäder och som används inom en sektor som omfattas av ett nationellt sektorsavtal om energiprestanda. d) <i>Bostadsbyggnader</i> som används eller är avsedda för användning antingen mindre än fyra månader per år eller under en begränsad del av året motsvarande en energianvändning som beräknas vara mindre än 25 % av vad som skulle vara fallet vid helårsanvändning. e) Fristående byggnader med en total användbar golvyta på mindre än 50 m².

Tidigare EPBD – artikel 4	Omarbetade EPBD – artikel 5
e) Fristående byggnader med en total användbar golvyta på mindre än 50 m ² .	

Bilaga 4 – Artikel 6, ändringar

Tabell 6: Jämförelse av omarbetade EPBD artikel 6 med tidigare EPBD artikel 5. Ändringar och tillägg redovisas med kursiv text.

Tidigare EPBD – artikel 5	Omarbetade EPBD – artikel 6
Beräkning av kostnadsoptimala nivåer för minimikrav avseende energiprestanda	Beräkning av kostnadsoptimala nivåer för minimikrav avseende energiprestanda
1. Kommissionen <i>ska genom delegerade akter i enlighet med artiklarna 23, 24 och 25 senast den 30 juni 2011 fastställa</i> en ram för jämförbara metoder för beräkning av kostnadsoptimala nivåer för minimikrav avseende energiprestanda för byggnader och byggnadselement.	1. Kommissionen <i>ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 32 för att komplettera detta direktiv angående inrättande och översyn av</i> en ram för jämförbara metoder för beräkning av kostnadsoptimala nivåer för minimikrav avseende energiprestanda för byggnader och byggnadselement. <i>Senast den 30 juni 2025 ska kommissionen se över ramen för jämförbara metoder för beräkning av kostnadsoptimala nivåer för minimikrav avseende energiprestanda i nya byggnader och befintliga byggnader som genomgår större renovering och för enskilda byggnadselement. Dessa nivåer ska överensstämma med de nationella vägar som fastställs i de energi- och klimatplaner som har överlämnas till kommissionen enligt artikel 14 i förordning (EU) 2018/1999.</i>
Ramen för jämförbara metoder ska fastställas i enlighet med bilaga III och göra åtskillnad mellan nya och befintliga byggnader och mellan olika kategorier av byggnader.	Ramen för jämförbara metoder ska fastställas i enlighet med bilaga VII och göra åtskillnad mellan nya och befintliga byggnader och mellan olika kategorier av byggnader.
2. Medlemsstater ska beräkna kostnadsoptimala nivåer för minimikrav avseende energiprestanda med hjälp av ramen för jämförbara metoder som fastställts i enlighet med punkt 1 och relevanta parametrar, exempelvis klimatförhållanden och energiinfrastrukturens praktiska tillgänglighet, och jämföra resultaten av denna beräkning med gällande minimikrav avseende energiprestanda.	2. Medlemsstater ska beräkna kostnadsoptimala nivåer för minimikrav avseende energiprestanda med hjälp av ramen för jämförbara metoder som fastställts i enlighet med punkt 1 och relevanta parametrar, exempelvis klimatförhållanden och energiinfrastrukturens praktiska tillgänglighet, och jämföra resultaten av denna beräkning med gällande minimikrav avseende energiprestanda. <i>Vid beräkningen av kostnadsoptimala nivåer för minimikrav avseende energiprestanda får medlemsstaterna beakta livscykel-GWP.</i>

Tidigare EPBD – artikel 5	Omarbetade EPBD – artikel 6
Medlemsstaterna ska rapportera till kommissionen alla indata och antaganden som använts för <i>dess</i> beräkningar samt resultaten av dessa beräkningar. ► M2 _____ ◀ Medlemsstaterna ska överlämna dessa rapporter till kommissionen med jämna mellanrum som inte får överstiga fem år. <i>Den första rapporten ska överlämnas senast den 30 juni 2012.</i>	Medlemsstaterna ska rapportera till kommissionen alla indata och antaganden som använts för <i>beräkningarna</i> av <i>kostnadsoptimala nivåer för minimikrav avseende energiprestanda</i> samt resultaten av dessa beräkningar. <i>Medlemsstaterna ska använda mallen i bilaga III till kommissionens delegerade förordning (EU) nr 244/2012 ⁽²⁹⁾.</i> Medlemsstaterna ska <i>uppdatera och</i> överlämna dessa rapporter till kommissionen med jämna mellanrum som inte får överstiga fem år. <i>Den första rapporten som bygger på den reviderade ram för metoder som avses i punkt 1 i denna artikel ska överlämnas senast den 30 juni 2028.</i>
3. <i>Ifall resultaten av jämförelsen som utförts i enlighet med punkt 2 visar att de gällande minimikraven avseende energiprestanda är betydligt mindre energieffektiva än kostnadsoptimala nivåer för minimikrav avseende energiprestanda ska den berörda medlemsstaten skriftligen för kommissionen motivera denna skillnad i den rapport som avses i punkt 2; i den utsträckning skillnaden inte kan motiveras, ska motiveringen åtföljas av en plan innehållande lämpliga åtgärder för att betydligt minska skillnaden senast vid tidpunkten för den översyn av kraven avseende energiprestanda som avses i artikel 4.1.</i>	
4. <i>Kommissionen ska offentliggöra en rapport om medlemsstaternas framsteg när det gäller att uppnå kostnadsoptimala nivåer för minimikrav avseende energiprestanda.</i>	

Bilaga 5 – Artikel 7, ändringar

Tabell 2: Jämförelse av omarbetade EPBD artikel 7 med tidigare EPBD artikel 6. Ändringar och tillägg redovisas med kursiv text.

Tidigare EPBD – artikel 6	Omarbetade EPBD – artikel 7
Nya byggnader	Nya byggnader
1. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att nya byggnader motsvarar de minimikrav avseende energiprestanda som fastställs i enlighet med artikel 4.	1. Medlemsstaterna ska säkerställa att nya byggnader är nollutsläppsbyggnader i enlighet med artikel 11 enligt följande: a) Från och med den 1 januari 2028, nya byggnader som ägs av offentliga organ. b) Från och med den 1 januari 2030, alla nya byggnader. Fram till dess att kraven i första stycket blir tillämpliga ska medlemsstaterna säkerställa att alla nya byggnader är åtminstone nära-nollenergibyggnader och motsvarar de minimikrav avseende energiprestanda som fastställs i enlighet med artikel 5. Om offentliga organ avser att nyttja en ny byggnad som de inte äger ska de sträva efter att den byggnaden ska vara en nollutsläppsbyggnad.
2. Innan nya byggnader uppförs ska medlemsstaterna säkerställa att hänsyn tas till huruvida det är tekniskt, miljömässigt och ekonomiskt genomförbart att använda högeffektiva alternativa system, om sådana finns att tillgå.	2. Medlemsstaterna ska säkerställa att livscykel-GWP beräknas i enlighet med bilaga III och redovisas i byggnadens energicertifikat a) från och med den 1 januari 2028 för alla nya byggnader med en användbar golvyta som är större än 1 000 m², b) från och med den 1 januari 2030 för alla nya byggnader.
	3. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 32 för att ändra bilaga III för att fastställa en unionsram för den nationella beräkningen av livscykel-GWP i syfte att uppnå klimatneutralitet. En första sådan delegerad akt ska antas senast den 31 december 2025.
	4. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa punkterna 1 och 2 på byggnader för vilka bygglovsansökningar eller motsvarande ansökningar, inbegripet för ändrad användning, redan har

Tidigare EPBD – artikel 6	Omarbetade EPBD – artikel 7
	lämnats in vid datumen enligt punkterna 1 och 2.
	5. Medlemsstaterna ska senast den 1 januari 2027 offentliggöra och till kommissionen anmäla en färdplan med närmare uppgifter om införandet av gränsvärden för total kumulativ livscykel-GWP för alla nya byggnader och fastställa mål för nya byggnader från och med 2030, med beaktande av en progressiv nedåtgående trend, samt högsta gränsvärden, specificerat för olika klimatzoner och byggnadstyper. Dessa högsta gränsvärden ska överensstämma med unionens mål att uppnå klimatneutralitet. Kommissionen ska utfärda vägledning, utbyta dokumentation om befintlig nationell politik och erbjuda tekniskt stöd till medlemsstaterna på deras begäran.
	6. Medlemsstaterna ska för nya byggnader beakta frågor om optimal kvalitet på inomhusmiljön, klimatanpassning, brandsäkerhet, risker kopplade till intensiv seismisk aktivitet och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Medlemsstaterna ska också beakta koldioxidupptag i samband med koldioxidlagring i eller på byggnader.

Bilaga 6 – Artikel 8, ändringar

Tabell 3: Jämförelse av omarbetade EPBD artikel 8 med tidigare EPBD artikel 7. Ändringar och tillägg redovisas med kursiv text.

Tidigare EPBD – artikel 7	Omarbetade EPBD – artikel 8
Befintliga byggnader	Befintliga byggnader
Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att, när byggnader genomgår en större renovering, energiprestanda för byggnaden eller den renoverade delen av denna förbättras så att de uppfyller minimikrav avseende energiprestanda som ska fastställas i enlighet med <i>artikel 4</i> , i den mån det är tekniskt, funktionellt och ekonomiskt genomförbart.	1. Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att, när byggnader genomgår en större renovering, energiprestandan för byggnaden eller den renoverade delen av denna förbättras så att de uppfyller minimikrav avseende energiprestanda som ska fastställas i enlighet med <i>artikel 5</i> , i den mån det är tekniskt, funktionellt och ekonomiskt genomförbart.
Kraven ska tillämpas på den renoverade byggnaden eller den renoverade byggnadsenheten i dess helhet. Kraven får dessutom, eller alternativt, tillämpas på de renoverade byggnadselementen.	Kraven ska tillämpas på den renoverade byggnaden eller den renoverade byggnadsenheten i dess helhet. Kraven får dessutom, eller alternativt, tillämpas på de renoverade byggnadselementen.
Medlemsstaterna ska dessutom vidta nödvändiga åtgärder för att <i>se till</i> att energiprestanda för ett byggnadselement som utgör en del av ett klimatskal och som i betydande grad påverkar klimatskalets energiprestanda, när detta byggnadselement utrustas med nya delar eller byts ut, uppfyller minimikraven avseende energiprestanda, i den mån det är tekniskt, funktionellt och ekonomiskt genomförbart.	2. Medlemsstaterna ska dessutom vidta nödvändiga åtgärder för att <i>säkerställa</i> att energiprestandan för ett byggnadselement som utgör en del av ett klimatskal och som i betydande grad påverkar klimatskalets energiprestanda, när detta byggnadselement utrustas med nya delar eller byts ut, uppfyller minimikraven avseende energiprestanda, i den mån det är tekniskt, funktionellt och ekonomiskt genomförbart.
<i>Medlemsstaterna ska fastställa dessa minimikrav avseende energiprestanda i enlighet med artikel 4.</i>	
Avseende byggnader som genomgår större renoveringar <i>ska medlemsstaterna främja</i> högeffektiva alternativa system, i den mån detta är tekniskt, funktionellt och ekonomiskt genomförbart, och ta hänsyn till frågor som rör <i>hälsosamma inomhusklimatförhållanden, brandsäkerhet och risker i samband med intensiv seismisk aktivitet.</i>	3. <i>Medlemsstaterna ska, när det gäller</i> byggnader som genomgår större renovering, <i>uppmuntra</i> högeffektiva alternativa system, i den mån detta är tekniskt, funktionellt och ekonomiskt genomförbart. <i>Medlemsstaterna ska, när det gäller</i> byggnader som genomgår en större renovering, ta hänsyn till frågor som rör <i>kvalitet på inomhusmiljön, klimatanpassning, brandsäkerhet, och risker i samband med intensiv seismisk aktivitet, avlägsnande av farliga ämnen, inklusive asbest, och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.</i>

Bilaga 7 – Artikel 9 (EU) 2024/1275

Artikel 9

Minimistandarder för energiprestanda för lokalbyggnader och utvecklingsbanor för progressiv renovering av bostadsbyggnadsbeståndet

1. Medlemsstaterna ska fastställa minimistandarder för energiprestanda för lokalbyggnader som säkerställer att dessa inte överskrider de gränsvärden för energiprestanda som avses i tredje stycket, uttryckt med en numerisk indikator för primär eller slutlig energianvändning i kWh/(m²*år), senast vid de datum som anges i femte stycket.

Gränsvärdena för energiprestanda ska fastställas på grundval av lokalbyggnadsbeståndet den 1 januari 2020, grundat på tillgänglig information och när så är lämpligt på statistiskt urval. Medlemsstaterna ska från referensscenariot undanta lokalbyggnader som de undantar enligt punkt 6.

Varje medlemsstat ska fastställa ett gränsvärde för energiprestanda så att 16 % av dess nationella byggnadsbestånd ligger över detta gränsvärde (gränsvärdet på 16 %). Varje medlemsstat ska även fastställa ett gränsvärde för energiprestanda så att 26 % av dess nationella byggnadsbestånd ligger över detta gränsvärde (gränsvärdet på 26 %). Medlemsstaterna får fastställa gränsvärdena för energiprestanda för hela det nationella bostadsbyggnadsbeståndet eller per typ och kategori av byggnader.

Medlemsstaterna får fastställa gränsvärdena på en nivå som motsvarar en viss energiklass, förutsatt att de överensstämmer med tredje stycket.

Minimistandarderna för energiprestanda ska åtminstone säkerställa att alla lokalbyggnader ligger under

- a) gränsvärdet på 16 % från och med 2030, och
- b) gränsvärdet på 26 % från och med 2033.

Enskilda lokalbyggnaders överensstämmelse med gränsvärdena ska kontrolleras på grundval av energicertifikat, eller där så är lämpligt på andra tillgängliga sätt.

I den färdplan som avses i artikel 3.1 b ska medlemsstaterna fastställa specifika tidsramar inom vilka lokalbyggnader ska överensstämma med lägre gränsvärden för energiprestanda senast 2040 och 2050, i linje med planen för omvandling av det nationella byggnadsbeståndet till nollutsläppsbyggnader.

Medlemsstaterna får fastställa och offentliggöra kriterier för att undanta enskilda lokalbyggnader från kraven i denna punkt mot bakgrund av den förväntade framtida användningen av byggnaden, vid allvarliga

svårigheter eller vid en ogynnsam kostnads-nyttoanalys. Alla sådana kriterier ska vara tydliga, exakta och strikta och säkerställa likvärdig behandling mellan lokalbyggnader. När medlemsstaterna fastställer dessa kriterier ska de möjliggöra en förhandsbedömning av den potentiella andelen lokalbyggnader som omfattas och undvika att ett oproportionellt stort antal lokalbyggnader undantas. Medlemsstaterna ska också rapportera kriterierna som en del av de nationella byggnadsrenoveringsplaner som de lämnar in till kommissionen enligt artikel 3.

Om medlemsstaterna fastställer kriterier för undantag enligt åttonde stycket ska de uppnå motsvarande förbättringar av energiprestandan i andra delar av lokalbyggnadsbeståndet.

Om den övergripande renovering som krävs för att uppnå de gränsvärden för energiprestanda som anges i denna punkt har en ogynnsam kostnads-nyttoanalys för en viss lokalbyggnad, ska medlemsstaterna kräva att det avseende den lokalbyggnaden genomförs åtminstone de enskilda renoveringsåtgärder som har en gynnsam kostnads-nyttoanalys.

I den mån det nationella lokalbyggnadsbeståndet, eller en del av det, allvarligt skadas av en naturkatastrof får en medlemsstat tillfälligt justera gränsvärdet för energiprestanda så att energirenoveringen av skadade lokalbyggnader ersätter energirenoveringen av andra lokalbyggnader med sämst prestanda, samtidigt som det säkerställs att en liknande procentandel av lokalbyggnadsbeståndet genomgår energirenovering. I sådana fall ska medlemsstaten rapportera justeringen och dess beräknade varaktighet i sin nationella byggnadsrenoveringsplan.

2. Senast den 29 maj 2026 ska varje medlemsstat fastställa en nationell utvecklingsbana för en progressiv renovering av bostadsbyggnadsbeståndet i linje med den nationella färdplanen och de mål för 2030, 2040 och 2050 som ingår i medlemsstatens nationella byggnadsrenoveringsplan och med syftet att omvandla det nationella byggnadsbeståndet till nollutsläppsbyggnader senast 2050. Den nationella utvecklingsbanan för en progressiv renovering av bostadsbyggnadsbeståndet ska uttryckas som en minskning av den genomsnittliga primärenergianvändningen i kWh/(m² *år) i hela bostadsbyggnadsbeståndet under perioden 2020–2050, och det antal bostadsbyggnader och bostadsbyggnadsenheter eller den golvyta som årligen ska renoveras ska anges, inbegripet antal eller golvyta för 43 % av de bostadsbyggnader och bostadsbyggnadsenheter som har sämst prestanda.

Medlemsstaterna ska säkerställa att den genomsnittliga primärenergianvändningen i kWh/(m² *år) i hela bostadsbyggnadsbeståndet

- a) minskar med minst 16 % jämfört med 2020 fram till 2030,
- b) minskar med minst 20–22 % jämfört med 2020 fram till 2035,

c) senast 2040, och därefter vart femte år, motsvarar eller är lägre än det nationellt fastställda värde som härleds från en progressiv minskning av den genomsnittliga primärenergianvändningen under perioden 2030–2050 i linje med omvandlingen av bostadsbyggnadsbeståndet till ett byggnadsbestånd med nollutsläpp.

Medlemsstaterna ska säkerställa att minst 55 % av minskningen av den genomsnittliga primärenergianvändning som avses i tredje stycket uppnås genom renovering av 43 % av bostadsbyggnaderna med sämst prestanda. Medlemsstaterna får räkna med den minskning av den genomsnittliga primärenergianvändningen som uppnås genom renovering av byggnader som drabbats av naturkatastrofer såsom jordbävningar och översvämningar i den andel som uppnås genom renovering av 43 % av bostadsbyggnaderna med sämst prestanda.

I sina renoveringsinsatser för att uppnå den erforderliga minskningen av den genomsnittliga primärenergianvändningen för hela bostadsbyggnadsbeståndet ska medlemsstaterna införa åtgärder såsom minimistandarder för energiprestanda, tekniskt stöd och finansiella stödåtgärder.

Medlemsstaterna får i sina renoveringsinsatser inte undanta bostadsbyggnader eller bostadsbyggnadsenheter avsedda för uthyrning på ett oproportionellt sätt.

Medlemsstaterna ska i de nationella byggnadsrenoveringsplanerna rapportera den metod som använts och de data som samlats in för att uppskatta de värden som avses i andra och tredje styckena. Som en del av bedömningen av de nationella byggnadsrenoveringsplanerna ska kommissionen övervaka uppnåendet av de värden som avses i andra och tredje styckena, inbegripet antalet byggnader och byggnadsenheter eller golvyta i 43 % av bostadsbyggnader med sämst prestanda, och vid behov utfärda rekommendationer. Dessa rekommendationer får inbegripa en mer omfattande användning av minimistandarder för energiprestanda.

Den nationella utvecklingsbanan för en progressiv renovering av bostadsbyggnadsbeståndet ska som referens ha uppgifter om det nationella bostadsbyggnadsbeståndet, i lämpliga fall grundade på statistiskt urval och energicertifikat.

Om den genomsnittliga fossila andelen av energianvändningen i bostadsbyggnader är lägre än 15 % får medlemsstaterna justera nivåerna i tredje stycket a och b för att säkerställa att den genomsnittliga primärenergianvändningen i kWh/(m² *år) för hela bostadsbyggnadsbeståndet senast 2030, och därefter vart femte år, motsvarar eller är lägre än ett nationellt fastställt värde som härleds från en linjär minskning av den genomsnittliga primärenergianvändningen från och med 2020 till och med 2050 i linje med omvandlingen av bostadsbyggnadsbeståndet till ett byggnadsbestånd med nollutsläpp.

3. Utöver den primärenergianvändning som avses i punkterna 1 och 2 i denna artikel får medlemsstaterna fastställa ytterligare indikatorer för icke-förnybar och förnybar primärenergianvändning, och för driftsrelaterade växthusgasutsläpp som genereras i $\text{kg CO}_2 \text{ eq}/(\text{m}^2 \cdot \text{år})$. För att säkerställa en minskning av driftsrelaterade växthusgasutsläpp ska minimistandarderna för energiprestanda beakta artikel 15a.1 i direktiv (EU) 2018/2001.

4. I enlighet med artikel 17 ska medlemsstaterna stödja efterlevnaden av minimistandarder för energiprestanda genom samtliga följande åtgärder:

- a) Tillhandahålla lämpliga ekonomiska åtgärder, särskilt sådana som riktar sig till sårbara hushåll, människor som drabbats av energifattigdom eller, i tillämpliga fall, som bor i subventionerade bostäder, i enlighet med artikel 24 i direktiv (EU) 2023/1791.
- b) Tillhandahålla tekniskt stöd, bland annat genom gemensamma kontaktpunkter, med ett särskilt fokus på sårbara hushåll och, i tillämpliga fall, människor som bor i subventionerade bostäder, i enlighet med artikel 24 i direktiv (EU) 2023/1791.
- c) Utforma integrerade finansieringssystem som skapar incitament för totalrenoveringar och stegvisa totalrenoveringar, enligt artikel 17.
- d) Undanröja icke-ekonomiska hinder, inklusive delade incitament.
- e) Övervaka sociala konsekvenser, särskilt för de mest sårbara hushållen.

5. Om en byggnad renoveras för att uppfylla en minimistandard för energiprestanda ska medlemsstaterna säkerställa efterlevnad av minimikraven avseende energiprestanda för byggnadselement enligt artikel 5 och, vid större renovering, minimikraven avseende energiprestanda för befintliga byggnader enligt artikel 8.

6. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa de minimistandarder för energiprestanda som avses i punkterna 1 och 2 på följande kategorier av byggnader:

- a) Byggnader med officiellt skydd som del av en utvald miljö, eller på grund av deras särskilda arkitektoniska eller historiska värde, eller andra kulturarvsbyggnader, i den mån överensstämmelse med standarderna skulle medföra oacceptabla förändringar av deras särdrag eller utseende, eller om en renovering av dem inte är tekniskt eller ekonomiskt genomförbar.
- b) Byggnader som används för andakt och religiös verksamhet.
- c) Tillfälliga byggnader som ska användas två år eller kortare tid, industrianläggningar, verkstäder och jordbruksbyggnader med låg energiefterfrågan som inte är bostäder samt jordbruksbyggnader som inte är

avsedda som bostäder och som används inom en sektor som omfattas av ett nationellt sektorsavtal om energiprestanda.

d) Bostadsbyggnader som används eller är avsedda för användning antingen mindre än fyra månader per år eller under en begränsad del av året motsvarande en energianvändning som beräknas vara mindre än 25 % av vad som skulle vara fallet vid helårsanvändning.

e) Fristående byggnader med en total användbar golvyta på mindre än 50 m².

f) Byggnader som ägs av Försvarsmakten eller centrala myndigheter och som tjänar nationella försvarssyften, med undantag för inkvarteringsbyggnader för enskilda eller kontorsbyggnader för Försvarsmakten och annan personal som är anställd av de nationella försvarsmyndigheterna.

7. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa genomförandet av de minimistandarder för energiprestanda som avses i punkterna 1 och 2 i denna artikel, inbegripet lämpliga övervakningsmekanismer och sanktioner i enlighet med artikel 34.

När medlemsstaterna fastställer regler om sanktioner ska de beakta bostadsägares ekonomiska situation och tillgång till lämpligt finansiellt stöd, särskilt när det gäller sårbara hushåll.

8. Senast den 31 mars 2025 ska kommissionen, till stöd för genomförandet av detta direktiv och med vederbörligt beaktande av subsidiaritetsprincipen, lägga fram en analys, särskilt gällande

a) effektiviteten i, lämpligheten av nivån för, det faktiska utnyttjandet av beloppet för och typer av instrument som använts gällande strukturfonder och unionens ramprogram, inbegripet finansiering från Europeiska investeringsbanken, för att öka energieffektiviteten i byggnader, framför allt i bostäder,

b) effektiviteten i, lämpligheten av nivån för och typerna av instrument och typer av åtgärder som använts gällande medel från offentliga finansieringsinstitutioner,

c) samordningen av unionens finansiering och nationell finansiering och andra typer av åtgärder som kan fungera som en hävstång för att stimulera investeringar i byggnaders energiprestanda och lämpligheten av sådana medel för att uppnå unionens mål.

På grundval av denna analys ska kommissionen lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet om finansieringsinstrumentens effektivitet och lämplighet när det gäller att förbättra byggnaders energiprestanda, särskilt byggnader med sämst prestanda.

Bilaga 8 – Artikel 10 (EU) 2024/1275

Artikel 10

Solenergi i byggnader

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att alla nya byggnader konstrueras så att deras solenergiproducerande potential optimeras, baserat på solinstrålningen på platsen, och därmed möjliggör en efterföljande kostnadseffektiv installation av solenergiteknik.

2. Det tillståndsförfarande för installation av solenergiutrustning som fastställs i artikel 16d i direktiv (EU) 2018/2001 och förfarandet för nätnanslutning efter enkel anmälan som fastställs i artikel 17 i det direktivet ska tillämpas på installation av solenergiutrustning på byggnader.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa utbyggnaden av lämpliga solenergiinstallationer, om detta är tekniskt lämpligt och ekonomiskt och funktionellt genomförbart, enligt följande:

a) Senast den 31 december 2026 på alla nya offentliga byggnader och lokalbyggnader med en användbar golvyta på över 250 m²,

b) på alla befintliga offentliga byggnader med en användbar golvyta på över:

i) 2 000 m² senast den 31 december 2027,

ii) 750 m² senast den 31 december 2028,

iii) 250 m², senast den 31 december 2030,

c) senast den 31 december 2027 på befintliga lokalbyggnader med en användbar golvyta på över 500 m², om byggnaden genomgår en större renovering eller en åtgärd som kräver administrativt tillstånd för byggnadsrenoveringar, takarbeten eller installation av en byggnads installationssystem,

d) senast den 31 december 2029 på alla nya bostadsbyggnader, och

e) senast den 31 december 2029 på alla nya takförsedda bilparkeringar som angränsar fysiskt till en byggnad.

Medlemsstaterna ska i sina nationella byggnadsrenoveringsplaner enligt artikel 3 inkludera politiska strategier och åtgärder för utbyggnaden av lämpliga solenergiinstallationer på alla byggnader.

4. Medlemsstaterna ska fastställa, och ge allmänheten tillgång till, kriterier på nationell nivå för det praktiska genomförandet av de skyldigheter som fastställs i denna artikel, och för de möjliga undantag från dessa skyldigheter för specifika typer av byggnader, med beaktande av

principen om teknikneutralitet med avseende på teknik som inte producerar några utsläpp på plats och i enlighet med solenergiinstallationernas bedömda tekniska och ekonomiska potential och egenskaperna hos de byggnader som omfattas av denna skyldighet. Medlemsstaterna ska också beakta strukturell integritet, gröna tak samt vinds- och takisolering, när så är lämpligt.

För att uppnå målen i denna artikel och beakta frågor som rör elnätets stabilitet ska medlemsstaterna låta relevanta intressenter delta i fastställandet av de kriterier som avses i första stycket i denna punkt.

Vid införlivandet av de skyldigheterna i första stycket i punkt 3 får en medlemsstat använda mätning av byggnaders byggnadsarea i stället för byggnaders användbara golvyta, förutsatt att medlemsstaten visar att detta leder till en motsvarande mängd installerad kapacitet för lämpliga solenergiinstallationer på byggnader.

5. Medlemsstaterna ska inrätta ett ramverk som tillhandahåller de administrativa, tekniska och finansiella åtgärder som krävs för att stödja utbyggnaden av solenergi i byggnader, inbegripet i kombination med byggnadens installationssystem eller effektiva fjärrvärmesystem.

Bilaga 9 – Artikel 11 (EU) 2024/1275

Artikel 11

Nollutsläppsbyggnader

1. En nollutsläppsbyggnad får inte orsaka några koldioxidutsläpp på plats från fossila bränslen. En nollutsläppsbyggnad ska, om det är ekonomiskt och tekniskt genomförbart, erbjuda kapacitet att reagera på externa signaler och då anpassa byggnadens energianvändning, produktion av energi eller energilagring.

2. Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att en nollutsläppsbyggnads energiefterfrågan överensstämmer med ett maximalt gränsvärde.

Medlemsstaterna ska fastställa gränsvärdet för en nollutsläppsbyggnads energiefterfrågan i syfte att nå åtminstone de kostnadsoptimala nivåer som fastställts i den senaste nationella rapporten om kostnadsoptimala nivåer enligt artikel 6. Medlemsstaterna ska revidera gränsvärdet varje gång de kostnadsoptimala nivåerna revideras.

3. Gränsvärdet för en nollutsläppsbyggnadsenergiefterfrågan ska vara minst 10 % lägre än det gränsvärde för total primärenergianvändning som fastställts på medlemsstatsnivå för nära-nollenergibyggnader den 28 maj 2024.

4. Medlemsstaterna får anpassa gränsvärdet för en nollutsläppsbyggnads energiefterfrågan för renoverade byggnader, samtidigt som de iakttar respektive bestämmelser om kostnadsoptimala nivåer och, om gränsvärden för renoverade nära-nollenergibyggnader har fastställts, kraven i punkt 3.

5. Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de driftsrelaterade växthusgasutsläppen från en nollutsläppsbyggnad överensstämmer med ett gränsvärde som fastställs av medlemsstaterna i deras nationella byggnadsrenoveringsplaner. Gränsvärdet får fastställas till olika nivåer för nya och renoverade byggnader.

6. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om sina gränsvärden, inbegripet en beskrivning av beräkningsmetoden per byggnadstyp och relevant beteckning för utomhusklimat, i enlighet med bilaga I. Kommissionen ska se över gränsvärdena och vid behov rekommendera att de anpassas.

7. Medlemsstaterna ska säkerställa att den totala årliga primärenergianvändningen i en ny eller renoverad nollutsläppsbyggnad täcks av

a) energi från förnybara energikällor som produceras på plats eller i närheten och som uppfyller de kriterier som fastställs i artikel 7 i direktiv (EU) 2018/2001,

- b) energi från förnybara källor från en gemenskap för förnybar energi i den mening som avses i artikel 22 i direktiv (EU) 2018/2001,
- c) energi från ett effektivt system för fjärrvärme och fjärrkyla i enlighet med artikel 26.1 i direktiv (EU) 2023/1791, eller
- d) energi från koldioxidfria källor.

Om det inte är tekniskt eller ekonomiskt genomförbart att uppfylla kraven i denna punkt får den totala årliga primärenergianvändningen också täckas av annan energi från nätet som uppfyller kriterier som fastställts på nationell nivå.

Bilaga 10 – Artikel 13 (EU) 2024/1275

Artikel 13 i omarbetade EPBD innehåller delvis punkter som i det tidigare EPBD återfinns i artikel 8, 14 och 15. Nedan följer tabell 8 med jämförelser mellan punkterna i de olika artiklarna. Efter tabellen med jämförelser följer även en tabell 9 som redovisar de punkter i artikel 13 (omarbeteade EPBD) som är nya.

Tabell 8: Jämförelse mellan artikel 8 i tidigare EPBD och artikel 13 i omarbetade EPBD. Ändringar är markerade med kursiv text.

Tidigare EPBD – Artikel 8	Omarbetade EPBD – Artikel 13
Byggnadens installationssystem, <i>elektromobilitet och indikator för smart beredskap</i>	Byggnadens installationssystem
1. För att optimera byggnadens installationssystems energianvändning ska medlemsstaterna fastställa systemkrav avseende <i>totala energiprestanda</i>, korrekt installation samt lämplig dimensionering, justering och kontroll för byggnadens installationssystem som är installerade i befintliga byggnader. <i>Medlemsstaterna får även tillämpa dessa systemkrav på nya byggnader.</i> Systemkrav ska fastställas för nya installationssystem, <i>för installationssystem som byts ut och för installationssystem som utrustas med nya delar</i>, och ska tillämpas i den mån det är tekniskt, ekonomiskt och funktionellt genomförbart.	1. För att optimera byggnadens installationssystems energianvändning ska medlemsstaterna fastställa systemkrav, <i>med hjälp av energibesparande teknik</i>, avseende <i>total energiprestanda</i>, korrekt installation samt lämplig dimensionering, justering och kontroll <i>och, när så är lämpligt, hydronisk instyckering av byggnadens installationssystem</i>, som är installerade i <i>nya eller befintliga byggnader. När medlemsstaterna fastställer kraven ska de ta hänsyn till projekteringsförutsättningar och typiska eller genomsnittliga driftsförhållanden.</i> Systemkrav ska fastställas för nya installationssystem <i>och för utbyte och uppgradering av befintliga installationssystem</i>, och ska tillämpas i den mån det är tekniskt, ekonomiskt och funktionellt genomförbart.

	<i>Medlemsstaterna får fastställa krav avseende växthusgasutsläpp från värmegeneratorer, avseende typen av bränsle som de använder eller avseende den minimiandel förnybar energi som används för uppvärmning på byggnadsnivå, förutsatt att kraven inte utgör ett omotiverat marknadshinder.</i> <i>Medlemsstaterna ska säkerställa att de krav som de fastställer för byggnaders installationssystem minst motsvarar de senaste kostnadsoptimala nivåerna.</i>
<i>Om det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart ska medlemsstaterna kräva att nya byggnader utrustas med självreglerande anordningar för separat reglering av rumstemperaturen i varje rum eller, om det är motiverat, i en angiven uppvärmd zon av byggnadsenheten. I befintliga byggnader ska installation av sådana självreglerande anordningar erfordras när värmegeneratorer byts ut, om detta är tekniskt och ekonomiskt genomförbart.</i>	<i>3. Medlemsstaterna ska kräva att nya byggnader, om det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart, utrustas med självreglerande anordningar för separat reglering av rumstemperaturen i varje rum eller, om det är motiverat, i en angiven uppvärmd eller kyld zon av byggnadsenheten och, när så är lämpligt, med hydronisk injustering. Installation av sådana självreglerande anordningar och, när så är lämpligt, hydronisk injustering i befintliga byggnader ska krävas när värme- eller kylgeneratorer byts ut, om detta är tekniskt och ekonomiskt genomförbart.</i>
<i>9. Medlemsstaterna ska säkerställa att installation, utbyte eller uppgradering av ett installationssystem innebär att den totala energiprestandan för den ändrade delen, och i förekommande fall, för hela det ändrade systemet bedöms. Resultaten av denna bedömning ska dokumenteras och överlämnas till fastighetsägaren, så att informationen förblir tillgänglig och kan användas för kontroll av efterlevnaden av de minimikrav som fastställs enligt punkt 1 i denna artikel och för utfärdande av energicertifikat. Utan att det påverkar artikel 12 ska medlemsstaterna besluta huruvida det är nödvändigt att utfärda ett nytt energicertifikat.</i>	<i>6. Medlemsstaterna ska, när en byggnads installationssystem installeras, säkerställa att den totala energiprestandan för den ändrade delen, och i förekommande fall, för hela det ändrade systemet bedöms. Resultaten av denna bedömning ska dokumenteras och överlämnas till byggnadsägaren, så att informationen förblir tillgänglig och kan användas för verifiering av uppfyllelse av de minimikrav som fastställs enligt punkt 1 och för utfärdande av energicertifikat.</i>

	<i>Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att energiprestandan för byggnaders installationssystem optimeras när de utrustas med nya delar eller byts ut.</i> <i>Medlemsstaterna ska främja energilagring för förnybar energi i byggnader.</i> <i>Medlemsstaterna får införa nya incitament och ny finansiering för att uppmuntra övergången från fossilbränslebaserade uppvärmnings- och kylsystem till uppvärmnings- och kylsystem som inte är fossilbränslebaserade</i>
--	---

Tabell 9: Jämförelse mellan artikel 14 i tidigare EPBD och artikel 13 i omarbetade EPBD. Ändringar är markerade med kursiv text.

Tidigare EPBD – Artikel 14	Omarbetade EPBD – Artikel 13
<i>Inspektion av uppvärmningssystem</i>	<i>Byggnadens installationssystem</i>
4. Medlemsstaterna ska fastställa krav för att, om detta är tekniskt och ekonomiskt genomförbart, säkerställa att <i>byggnader som inte är avsedda för bostäder och vars uppvärmningssystem eller kombinerade rumsuppvärmnings- och ventilationssystem har en nominell effekt på över 290 kW senast 2025 är utrustade</i> med system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning.	9. Medlemsstaterna ska fastställa krav för att, om detta är tekniskt och ekonomiskt genomförbart, säkerställa att <i>lokalbyggnader utrustas</i> med system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning, <i>enligt följande</i>: a) <i>Senast den 31 december 2024: lokalbyggnader som har en nominell effekt för uppvärmningssystem, luftkonditioneringsystem, system för kombinerad rumsuppvärmning och ventilation eller system för kombinerad luftkonditionerings- och ventilation på över 290 kW.</i> b) <i>Senast den 31 december 2029: lokalbyggnader som har en nominell effekt för uppvärmningssystem, luftkonditioneringsystem, system för kombinerad rumsuppvärmning och ventilation eller system för kombinerad luftkonditionerings- och ventilation på över 70 kW.</i>
Systemen för fastighetsautomation och fastighetsstyrning ska kunna fylla följande funktioner: a) Fortlöpande övervaka, registrera, analysera och göra det möjligt att anpassa energianvändningen. b) Fastställa riktmärken för en byggnads energieffektivitet, upptäcka effektivitetsförluster i byggnadens installationssystem och informera den person som är ansvarig för anläggningarna eller för den tekniska fastighetsförvaltningen om möjligheter till förbättrad energieffektivitet. c) Möjliggöra kommunikation med anslutna installationssystem i byggnaden och med andra anordningar inuti byggnaden, och vara <i>driftskompatibla</i> med installationssystem i byggnaden som är baserade på olika typer av äganderättsligt skyddad teknik, <i>som</i> omfattar olika produkter och <i>som</i> kommer från olika tillverkare.	10. Systemen för fastighetsautomation och fastighetsstyrning ska kunna fylla följande funktioner: a) Fortlöpande övervaka, registrera, analysera och göra det möjligt att anpassa energianvändningen. b) Fastställa riktmärken för en byggnads energieffektivitet, upptäcka effektivitetsförluster i byggnadens installationssystem och informera den person som är ansvarig för anläggningarna eller för den tekniska fastighetsförvaltningen om möjligheter till förbättrad energieffektivitet. c) Möjliggöra kommunikation med anslutna installationssystem i byggnaden och med andra anordningar inuti byggnaden, och vara <i>interoperabla</i> med installationssystem i byggnaden som är baserade på olika typer av äganderättsligt skyddad teknik, omfattar olika produkter och kommer från olika tillverkare. d) <i>Senast den 29 maj 2026, övervaka kvaliteten på inomhusmiljön.</i>

Tidigare EPBD – Artikel 14	Omarbetade EPBD – Artikel 13
5. Medlemsstaterna <i>får</i> fastställa krav för att säkerställa att <i>bostadshus</i> är utrustade med a) en funktion för kontinuerlig elektronisk övervakning som mäter systemets effektivitet och informerar byggnadens ägare eller förvaltare <i>när effektiviteten sjunker väsentligt</i> och när systemet kräver service, <i>och</i> b) effektiva regleringsfunktioner för att säkerställa optimal produktion, distribution, lagring och användning av energi.	11. Medlemsstaterna <i>ska</i> fastställa krav för att, <i>om detta är tekniskt, ekonomiskt och funktionellt genomförbart</i>, säkerställa att <i>nya bostadsbyggnader och bostadsbyggnader som genomgår större renoveringar från och med den 29 maj 2026</i> är utrustade med <i>följande</i>: a) En funktion för kontinuerlig elektronisk övervakning som mäter systemets effektivitet och informerar byggnadens ägare eller förvaltare <i>vid en betydande variation</i> och när systemet kräver service. b) Effektiva regleringsfunktioner för att säkerställa optimal produktion, distribution, lagring och användning av energi <i>samt, i tillämpliga fall, hydronisk injustering.</i> c) <i>Kapacitet att reagera på externa signaler och anpassa energianvändningen.</i> <i>Medlemsstaterna får undanta enfamiljshus som genomgår större renoveringar från de krav som fastställs i denna punkt om installationskostnaderna är större än nyttan.</i>

Tabell 10: Jämförelse mellan artikel 15 i tidigare EPBD och artikel 13 i omarbetade EPBD. Ändringar är markerade med kursiv text.

Tidigare EPBD – Artikel 15	Omarbetade EPBD – Artikel 13
<i>Inspektion av luftkonditioneringssystem</i>	<i>Byggnadens installationssystem</i>
4. Medlemsstaterna ska fastställa krav för att, om detta är tekniskt och ekonomiskt genomförbart, säkerställa att <i>byggnader som inte är avsedda för bostäder och vars luftkonditioneringssystem eller kombinerade luftkonditionerings- och ventilationssystem har en nominell effekt på över 290 kW senast 2025 är utrustade</i> med system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning.	9. Medlemsstaterna ska fastställa krav för att, om detta är tekniskt och ekonomiskt genomförbart, säkerställa att <i>lokalbyggnader utrustas</i> med system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning, <i>enligt följande:</i> a) <i>Senast den 31 december 2024: lokalbyggnader som har en nominell effekt för uppvärmningssystem, luftkonditioneringssystem, system för kombinerad rumsuppvärmning och ventilation eller system för kombinerad luftkonditionering och ventilation på över 290 kW.</i> b) <i>Senast den 31 december 2029: lokalbyggnader som har en nominell effekt för uppvärmningssystem, luftkonditioneringssystem, system för kombinerad rumsuppvärmning och ventilation eller system för kombinerad luftkonditionering och ventilation på över 70 kW.</i>
Systemen för fastighetsautomation och fastighetsstyrning ska kunna fylla följande funktioner: a) Fortlöpande övervaka, registrera, analysera och göra det möjligt att anpassa energianvändningen. b) Fastställa riktmärken för en byggnads energieffektivitet, upptäcka effektivitetsförluster i byggnadens installationssystem och informera den person som är ansvarig för anläggningarna eller för den tekniska fastighetsförvaltningen om möjligheter till förbättrad energieffektivitet. c) Möjliggöra kommunikation med anslutna installationssystem i byggnaden och med andra anordningar inuti byggnaden, och vara <i>driftskompatibla</i> med installationssystem i byggnaden som är baserade på olika typer av äganderättsligt skyddad teknik, omfattar olika produkter och kommer från olika tillverkare.	10. Systemen för fastighetsautomation och fastighetsstyrning ska kunna fylla följande funktioner: a) Fortlöpande övervaka, registrera, analysera och göra det möjligt att anpassa energianvändningen. b) Fastställa riktmärken för en byggnads energieffektivitet, upptäcka effektivitetsförluster i byggnadens installationssystem och informera den person som är ansvarig för anläggningarna eller för den tekniska fastighetsförvaltningen om möjligheter till förbättrad energieffektivitet. c) Möjliggöra kommunikation med anslutna installationssystem i byggnaden och med andra anordningar inuti byggnaden, och vara <i>interoperabla</i> med installationssystem i byggnaden som är baserade på olika typer av äganderättsligt skyddad teknik, omfattar olika produkter och kommer från olika tillverkare. d) <i>Senast den 29 maj 2026, övervaka kvaliteten på inomhusmiljön.</i>

Tidigare EPBD – Artikel 15	Omarbetade EPBD – Artikel 13
5. Medlemsstaterna får fastställa krav för att säkerställa att bostadshus är utrustade med a) en funktion för kontinuerlig elektronisk övervakning som mäter systemets effektivitet och informerar byggnadens ägare eller förvaltare <i>när effektiviteten sjunker väsentligt</i> och när systemet kräver service, <i>och</i> b) effektiva regleringsfunktioner för att säkerställa optimal produktion, distribution, lagring och användning av energi.	11. Medlemsstaterna <i>ska</i> fastställa krav för att, <i>om detta är tekniskt, ekonomiskt och funktionellt genomförbart</i>, säkerställa att <i>nya bostadsbyggnader och bostadsbyggnader som genomgår större renoveringar från och med den 29 maj 2026</i> är utrustade med <i>följande</i>: a) En funktion för kontinuerlig elektronisk övervakning som mäter systemets effektivitet och informerar byggnadens ägare eller förvaltare <i>vid en betydande variation</i> och när systemet kräver service. b) Effektiva regleringsfunktioner för att säkerställa optimal produktion, distribution, lagring och användning av energi <i>samt, i tillämpliga fall, hydronisk injustering.</i> c) <i>Kapacitet att reagera på externa signaler och anpassa energianvändningen.</i> <i>Medlemsstaterna får undanta enfamiljshus som genomgår större renoveringar från de krav som fastställs i denna punkt om installationskostnaderna är större än nyttan.</i>

Tabell 11: Nya punkter som tillkommit i artikel 13 i omarbetade EPBD.

Nya punkter i artikel 13 – Omarbetade EPBD
Byggnadens installationssystem
2. Medlemsstaterna får fastställa särskilda systemkrav för byggnadens installationssystem för att underlätta en effektiv installation och drift av lågtempererade uppvärmningssystem i nya eller renoverade byggnader.
4. Medlemsstaterna ska fastställa krav för genomförandet av lämpliga normer för kvalitet på inomhusmiljön i byggnader för att upprätthålla ett hälsosamt inomhusklimat.
5. Medlemsstaterna ska kräva att lokalbyggnader som är nollutsläppsbyggnader förses med mät- och kontrollanordningar för övervakning och reglering av inomhusluftens kvalitet. I befintliga lokalbyggnader ska installation av sådana anordningar krävas, där det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart, när en byggnad genomgår en större renovering. Medlemsstaterna får kräva att sådana anordningar installeras i bostadsbyggnader.
7. Medlemsstaterna ska sträva efter att ersätta fristående värmepannor som drivs med fossila bränslen i befintliga byggnader för att de ska vara i linje med de nationella planerna för utfasning av värmepannor för fossila bränslen.

Nya punkter i artikel 13 – Omarbetade EPBD

8. Kommissionen ska utfärda vägledning om vad som betraktas som en värme-panna för fossila bränslen.

12. Medlemsstaterna ska fastställa krav för att, om det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart, säkerställa att lokalbyggnader vars uppvärmningssystem, luftkonditioneringssystem, system för kombinerad rumsuppvärmning och ventilation eller system för kombinerad luftkonditionering och ventilation har en nominell effekt:

a) på över 290 kW, senast den 31 december 2027 är utrustade med automatisk belysningsreglering.

b) på över 70 kW, senast den 31 december 2029 är utrustade med automatisk belysningsreglering

Den automatiska belysningsregleringen ska ha en lämplig zonindelning och vara kapabel till närvarodetektering.

Bilaga 11 – Uppdrag att fastställa metoder och definitioner enligt direktivet om byggnaders energiprestanda

Regeringen

Regeringsbeslut

I 6

2024-06-13
KN2024/01304

Klimat- och näringslivsdepartementet

Boverket
Box 534
371 23 KARLSKRONA

Uppdrag att fastställa metoder och definitioner enligt direktivet om byggnaders energiprestanda

Regeringens beslut

Regeringen ger Boverket i uppdrag att ta fram vissa underlag för Sveriges genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1275 av den 24 april 2024 om byggnaders energiprestanda (omarbetning) (EPBD). Uppdraget avser genomförande av artikel 2 ”Definitioner”, artikel 4 ”Antagande av en metod för beräkning av byggnaders energiprestanda”, artikel 5 ”Fastställande av minimikrav avseende energiprestanda”, artikel 6 ”Beräkning av kostnadsoptimala nivåer för minimikrav avseende energiprestanda”, artikel 7 ”Nya byggnader”, artikel 8 ”Befintliga byggnader”, artikel 11 ”Nollutsläppsbyggnader”, artikel 13 ”Byggnadens installationssystem” och delar av artikel 9 ”Minimistandarder för energiprestanda för lokalbyggnader och utvecklingsbanor för progressiv renovering av bostadsbyggnadsbeståndet”.

Boverket ska:

1. analysera och vid behov föreslå ändringar baserat på de definitioner som framgår av artikel 2.1–2.66,
2. analysera och lämna förslag på metod för beräkning av byggnaders energiprestanda i enlighet med artikel 4 och bilaga I,
3. analysera och lämna förslag på genomförande av artikel 5.1–5.3 om fastställande av minimikrav avseende energiprestanda,

Telefonväxel: 08-405 10 00
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: kn.registrator@regeringskansliet.se

Boverket bör vid utförandet av uppdraget sträva efter ökad nordisk harmonisering av regelverk på byggområdet, i enlighet med Nordiska ministerrådets deklaration från den 27 juni 2023.

Boverket ska i uppdraget använda möjligheten att göra olika beräkningar och kravställningar för nya respektive befintliga byggnader samt för olika kategorier av byggnader, enligt artikel 5 och 11.

I uppdraget ingår inte att identifiera och föreslå lämpliga styrmedel för genomförande av artikel 9.1 och 9.2 eller att ta fram slutgiltiga underlag till den nationella byggnadsrenoveringsplanen.

Boverket ska säkerställa att förslagen på en övergripande nivå bidrar till en ändamålsenlig och samhällsekonomiskt effektiv implementering av direktivet. Om myndighetens förslag innebär offentliga finansiella kostnader ska förslag till finansiering lämnas. En konsekvensutredning ska göras för att minimera risken för att olönsamma åtgärder behöver genomföras av hushåll och företag, se förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar. Myndigheten ska även beakta ideella fastighetsägares och brukares särskilda förutsättningar samt vikten av ett robust och leveranssäkert energisystem.

Boverket ska så tidigt som möjligt och senast den 15 oktober 2024 lämna en delredovisning med preliminära beräkningar avseende basscenariot för 2020 och nivåer av renovering till 2030 och 2033 för olika lokalbyggnader samt om möjligt preliminära intervall för renoveringsnivåerna för 2030 och 2035 gällande bostadsbyggnader. Om möjligt ska Boverket också redovisa preliminära beräkningar av energiprestanda för att uppnå kriteriet för nollutsläppsbyggnad till 2050. I de fall som beräkningarna beror på ej fastställda uppgifter eller undantag kan det vara lämpligt att redovisa flera känslighetsfall.

Boverket ska senast den 1 mars 2025 lämna en delredovisning som innehåller underlag med förslag på lämpliga författningsändringar, inklusive en konsekvensbeskrivning. Senast den 1 juni 2025 ska myndigheten slutredovisa uppdraget. Redovisningarna ska lämnas till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet).

Skälen för regeringens beslut

Den 28 maj 2024 trädde Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1275 av den 24 april 2024 om byggnaders energiprestanda (omarbetning) (EPBD) i kraft. Direktivet är en del 55-procentpaketet, som syftar till att EU senast år 2050 ska nå klimatneutralitet.

Bakgrunden till direktivet är att byggnader på unionsnivå idag står för 40 % av den energi som används och 36 % av de energirelaterade direkta och indirekta växthusgasutsläppen och att energiförbättrande renovering av byggnader är därför viktigt för att minska EU:s energianvändning, klimatutsläpp och beroende av gasimport. Direktivet är också en del av genomförandet av ”renoveringsvågen” från 2020, som bland annat syftar till att fördubbla energirenoveringstakten fram till 2030.

I EPBD fastställs bland annat ett mål till 2050 att hela byggnadsbeståndet ska uppnå nollutsläppsbyggnadskriterierna. Det fastslås också krav på medlemsländerna att säkerställa en viss renovering av befintliga lokal- och bostadsbyggnader till 2030 och framåt. Utöver krav på renoveringar av byggnader så innehåller direktivet också särskilda bestämmelser om solenergi, laddinfrastruktur, energiklassning, energideklarationer, gemensamma kontaktpunkter, renoveringspass, smarthetsindikatorer för byggnader, finansiering och kompetensförsörjning.

Regeringen har i sin proposition om energipolitikens långsiktiga inriktning (prop. 2023/24:105) framhållit att en effektiv användning av energiresurser bidrar till ett hållbart samhälle och konkurrenskraft. Effektiv energianvändning bidrar också till lägre energikostnader, vilket stärker företagets konkurrenskraft och minskar konsumenternas sårbarhet för höga energipriser. Utöver sänkta kostnader för enskilda hushåll och företag kan effektiviseringar även ge effekt på systemnivå, inte minst på elmarknaden där priset sätts av produktionen med högst marginalkostnad.

Regeringen avser att se över målet för energieffektivisering i syfte att tydligare främja en samhällsekonomiskt effektiv användning av energi och ett effektivt nyttjande av energisystemet som bidrar till den gröna omställningen. Genomförandet av nya EU-direktiv, som EPBD, kommer att utgöra en grund för översynen av målet.

På regeringens vägnar

Handwritten signature of Ebba Busch in blue ink.

Ebba Busch

Handwritten signature of Tobias Walla in blue ink.

Tobias Walla

Kopia till

Finansdepartementet/BA, SFÖ och KO
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet /BB, SPN, US och SMF
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
Boverket
Statens energimyndighet
Konjunkturinstitutet
Sveriges Kommuner och Regioner

6 (6)

Bilaga 12 – Uppdrag att ta fram underlag för genomförandet av krav inom solenergi i direktivet i byggnaders energiprestanda

Regeringen

Regeringsbeslut

17

2024-06-20
KN2024/01373

Klimat- och näringslivsdepartementet

Boverket
Box 534
371 23 Karlskrona

Uppdrag att ta fram underlag för genomförandet av krav inom solenergi i direktivet om byggnaders energiprestanda

Regeringens beslut

Regeringen ger Boverket i uppdrag att ta fram vissa underlag för Sveriges genomförande av artikel 10 ”Solenergi i byggnader” i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1275 av den 24 april 2024 om byggnaders energiprestanda (omarbetning).

Boverket ska:

1. analysera och lämna förslag på genomförande av artikel 10.1 om krav för att optimera nya byggnaders solenergipotential,
2. analysera och, vid behov, lämna förslag på genomförande av artikel 10.2 om tillståndsförfarande för installation av solenergiutrustning på byggnader,
3. analysera och lämna förslag på genomförande av artikel 10.3 om att säkerställa utbyggnaden av lämpliga solenergiinstallationer,
4. analysera och lämna förslag till kriterier på nationell nivå för det praktiska genomförandet av kraven och förslag på undantag från kraven för olika byggnadstyper, i enlighet med första och andra styckena i artikel 10.4,
5. lämna förslag på vilket ytmått som ska användas för kraven, i enlighet med tredje stycket i artikel 10.4,

Telefonväxel: 08-405 10 00
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: kn.registrator@regeringskansliet.se

6. analysera och, vid behov, lämna förslag på inrättande av ett ramverk i enlighet med artikel 10.5, som inkluderar administrativa, tekniska och/eller finansiella åtgärder för att stödja en utbyggnad av solenergi i byggnader i linje med direktivets kravnivåer, och
7. lämna nödvändiga författningsförslag.

Närmare om uppdraget

Genomförandet av uppdraget ska ske i samverkan med Statens energimyndighet (Energimyndigheten), vilket innebär att Energimyndigheten löpande ska hållas uppdaterad och vid behov bidra med relevant sakkunskap.

Punkterna i uppdraget är sammankopplade på så sätt att kriterierna och undantagsmöjligheterna som tas fram enligt punkt 4 har bäring på kraven i både punkt 1 och punkt 3.

I punkt 1 ovan ingår att ta hänsyn till olika byggnaders förutsättningar och deras lokalisering. Vid bedömningen av vad som är optimal potential bör hänsyn tas till vad som är optimalt ur ett energisystem respektive användarperspektiv. Denna bedömning bör bygga på underlag som tas fram av Energimyndigheten.

När det gäller punkt 3 ingår i uppdraget att lämna förslag på hur uttrycket ”lämplig solenergiinstallation” bör tolkas i artikel 10.3. Dessutom ingår det att ta fram förslag på hur undantagsmöjligheten om teknisk lämplighet och ekonomisk och funktionell genomförbarhet ska tolkas i artikeln.

I uppdraget ingår, kopplat till punkt 4 ovan, att ta fram kriterier för det praktiska genomförandet av kraven och förslag på undantag för olika byggnadstyper. I detta arbete ska principen om teknikneutralitet beaktas, vilket bör tolkas som att det ska vara möjligt att göra en bedömning av vad som är en rimlig utbyggnad av solenergi med beaktande av effekter på energisystemet. Krav som ställs för byggnader ska alltså inte ge oacceptabel negativ påverkan på investeringar och drift av andra utsläppsfria kraftslag. Därtill ska den bedömda tekniska och ekonomiska potentialen och byggnaders egenskaper beaktas. Därefter bör en potentialberäkning göras för relevanta byggnadstyper, för att med detta som utgångspunkt specificera kriterier och undantag som ger en lämplig nivå på utbyggnaden av solenergiinstallationer på byggnader i Sverige. Kriterierna och undantagen

bör användas bl.a. för att anpassa kraven för byggnader eller inom bebyggelseområden som är särskilt värdefulla utifrån historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt samt för byggnader i områden som omfattas av vissa riksintressen, särskilt riksintressen för totalförsvaret, med tillhörande påverkansområden,. Särskild hänsyn bör även tas till elektromagnetisk störningskänslighet.

När det gäller val av ytmått i punkt 5 ska Boverket ta hänsyn till vilket val som ger lägst kravbörda. När det gäller punkt 6 bör analysen av ett eventuellt ramverk för solenergi bygga på underlag från Energimyndigheten.

I uppdraget ingår också att inhämta synpunkter från relevanta intressenter för att få bra underlag vid framtagandet av kriterier för det praktiska genomförandet, i enlighet med artikel 10.4.

Boverket ska hålla sig informerat om och beakta pågående arbete i Regeringskansliet inom plan- och byggområdet samt pågående uppdrag och utredningar med relevans för uppdraget, särskilt Elmarknadsutredningen (KN 2024:02) och uppdrag i Elsäkerhetsverkets regleringsbrev om elektromagnetisk kompatibilitet (EMC).

När det gäller förslag som avser kulturhistoriskt värdefulla byggnader och bebyggelseområden ska Boverket inhämta synpunkter från Riksantikvarieämbetet.

Boverket ska utforma förslagen så att de på en övergripande nivå bidrar till ett ändamålsenligt och samhällsekonomiskt effektivt genomförande av direktivet. Om myndighetens förslag innebär offentliga finansiella kostnader ska förslag till finansiering lämnas. En konsekvensutredning ska göras för att minimera risken för att olönsamma åtgärder behöver genomföras av hushåll och företag, se förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar. Myndigheten ska även beakta särskilda förutsättningar hos ideella organisationer som äger eller använder byggnader samt vikten av ett robust och leveranssäkert energisystem.

Boverket ska löpande informera Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet och Landsbygds- och infrastrukturdepartementet) om hur arbetet med uppdraget fortskrider.

att bestämmelserna om solenergi i byggnader inte betraktas som en unionsnorm.

Artikeln syftar också till att möjliggöra för installation av solenergiteknik i ett senare skede, genom att nya byggnader utformas för att produktion av sol- eller solvärme ska optimeras och att installation av solenergiteknik ska kunna göras utan kostsamma ingrepp i byggnadskonstruktionen. Vad som är optimalt behöver utgå från användarens behov och energisystemets förutsättningar. Det kan exempelvis vara önskvärt att inte skapa för höga effekttoppar mitt på dagen, då höga effekttoppar kan ge utmaningar avseende elnätscapacitet och negativa elpriser.

På regeringens vägnar

Ebba Busch

Tobias Walla

Kopia till

Finansdepartementet/BA, SFÖ och KO,
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet /BB, SPN, US och SMF
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
Boverket
Statens energimyndighet
Konjunkturinstitutet
Sveriges Kommuner och Regioner

5 (5)

Översyn av systemet med energideklARATIONER

Förslag på författningsändringar, delredo-
visning av regeringsuppdrag

Titel: Översyn av systemet med energideklarationer
Rapportnummer: 2025:6
Utgivare: Boverket, februari 2025
ISBN pdf: 978-91-89581-78-4
Processnummer: 3.4.1
Diarienummer: 3895/2024

Förord

Regeringen har gett Boverket i uppdrag att genomföra en översyn av systemet med energideklARATIONER enligt direktivet om byggnaders energiprestanda (KN2024/01303).

Denna rapport utgör en delredovisning i uppdraget och omfattar förslag på ändringar på lag- och förordningsnivå för att genomföra de artiklar i det omarbetade direktivet som ingår i detta uppdrag.

Anette Löfgren har varit uppdragsägare och Emma Hermansson har samordnat arbetet med regeringsuppdrag till Boverket kopplade till direktivet om byggnaders energiprestanda. I detta uppdrag har Thomas Johansson varit projektledare.

Karlskrona februari 2025

Anders Sjelvgren
generaldirektör

Innehållsförteckning

Sammanfattning	6
1 Författningsförslag	9
1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader	9
1.2 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2006:1592) om energideklaration för byggnader	15
2 Inledning och läsanvisningar	22
2.1 Bakgrund	22
2.2 Beskrivning av uppdraget	23
2.3 Avgränsningar	23
2.4 Genomförandet av utredningen	24
2.5 Läsanvisningar	24
2.6 Begrepp/ordlista	24
3 Energideklaration	26
3.1 Upprättande av energideklaration	26
3.2 Uppvisande av energideklaration	30
3.3 Utökat innehåll i energideklarationen	35
3.4 Energiklassning	38
3.5 Förenklad uppdatering av energideklaration	45
3.6 Platsbesök vid upprättande av en energideklaration	48
3.7 Förslaget i förhållande till EU-direktivet	51
3.8 Behov av föreskrifter	51
4 Inspektioner	53
4.1 Nulägesbeskrivning	53
4.2 Problembeskrivning	56
4.3 Alternativa lösningar och förslag	61
4.4 Förslaget i förhållande till EU-direktivet	63
4.5 Behov av föreskrifter	63
5 Energirenoveringsplan	64
5.1 Nulägesbeskrivning	64
5.2 Problembeskrivning	65
5.3 Alternativa lösningar och förslag	66
5.4 Förslaget i förhållande till EU-direktivet	67
5.5 Behov av föreskrifter	67
6 Datautbyte och databaser	68
6.1 Nulägesbeskrivning	68
6.2 Problembeskrivning	69
6.3 Alternativa lösningar och förslag	70
6.4 Förslaget i förhållande till EU-direktivet	72
6.5 Behov av föreskrifter	72
7 Oberoende kontrollsystem	73
7.1 Nulägesbeskrivning	73
7.2 Problembeskrivning	75
7.3 Alternativa lösningar och förslag	76
7.4 Förslaget i förhållande till EU-direktivet	77
7.5 Behov av föreskrifter	77
8 Bedömning av konsekvenser av de föreslagna reglerna	78
8.1 Vilka avsedda effekter uppnås?	78
8.2 Aktörer som påverkas	78
8.3 Konsekvenser för företag	78
8.4 Konsekvenser för den certifierade energiexperten	82
8.5 Konsekvenser för enskilda hushåll	82

8.6	Konsekvenser för ideella organisationer	83
8.7	Konsekvenser för kommuner och regioner	83
8.8	Konsekvenser för staten	83
8.9	Konsekvenser för miljön	84
8.10	Bedömning av samhällsekonomisk effektivitet	84
8.11	Särskild hänsyn vad gäller tidpunkt för ikraftträdande	84
8.12	Utvärdering av konsekvenser	84
9	Författningskommentar	85
9.1	Förslag till lag (2006:985) om energideklaration för byggnader 85	
9.2	Förslag till förordning (2006:1592) om energideklaration för byggnader	94
	Bilaga 1 Regeringsuppdraget	102

Sammanfattning

Uppdragets omfattning

Denna rapport omfattar den första delredovisningen i uppdraget från regeringen att genomföra en översyn av systemet med energideklARATIONER enligt direktivet om byggnaders energiprestanda (KN2024/01303).

I denna delredovisning lämnas förslag på författningsändringar för genomförande av följande artiklar i det omarbetade Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1275 av den 24 april 2024 om byggnaders energiprestanda (omarbetning) (EPBD), artikel 12 ”Renoveringspass”, artikel 16 ”Datautbyte”, artikel 19 ”Energicertifikat”, artikel 20 ”Utfärdande av energicertifikat”, artikel 21 ”Uppvisande av energicertifikat”, artikel 22 ”Databaser för byggnaders energiprestanda”, artikel 23 ”Inspektioner”, artikel 24 ”Rapporter om inspektion av värme-, ventilations- och luftkonditioneringssystem”, artikel 25 ”Oberoende experter” samt artikel 27 ”Oberoende kontrollsystem”.

Dessutom har de rekommendationer och slutsatser som Riksrevisionen tog upp i rapporten ”Systemet med energideklARATIONER — tydligt syfte men oklart mål” (RiR 2021:21) beaktats.

Boverkets förslag

De författningsändringar i lag- och förordning som föreslås i denna rapport kan sammanfattas nedan.

EnergideklARATIONER

- Nytt krav på att byggnadsägare ska upprätta en energideklARATION vid en ombyggnad som innefattar en betydande del av klimatskärmen.
- Nytt krav att det även ska finnas en energideklARATION när byggnadens ägs eller används av ett offentligt organ och ofta besöks av allmänheten.
- En regel införs som gör det möjligt för byggnadsägare att genomföra en förenklad uppdatering av energideklARATIONEN utan att dess giltighetstid påverkas.
- Krav på att energideklARATIONEN ska innehålla nya uppgifter, bland andra om byggnadens energianvändning och dess installationer. Rekommendationer som lämnas i energideklARATIONEN ska också innehålla uppgift om hur byggnadens driftrelaterade växthusgasutsläpp kan minskas och en uppskattning av energibesparingen.
- Nytt krav på att när en byggnad bjuds ut till uthyrning eller försäljning ska ägaren av byggnaden eller säljaren se till att uppgift om

byggnadens energiprestanda som finns i energideklarationen anges vid annonsering.

- Utformningen på energiklassningen av byggnader regleras även fortsättningsvis i Boverkets föreskrifter.

Inspektioner

- Nytt krav i det omarbetade direktivet på intervall för inspektioner av uppvärmnings-, ventilations-, och luftkonditioneringssystem. De ska utföras med ett intervall om fem år om den nominella effekten är över 70 kilowatt och med tre år om den nominella effekten är över 290 kilowatt. Möjlighet till ett förenklat förfarande föreslås för en bättre samordning mellan giltighetstider för energideklarationer och andra kontrollsysteem.

Energirenoveringsplaner

- Det svenska namnet för renoveringspass föreslås vara energirenoveringsplan.
- En regel införs om att byggnadsägare frivilligt kan upprätta en energirenoveringsplan för byggnaden. Om det görs så ska den göras av en certifierad energiexpert.
- Nytt krav på vad en energirenoveringsplan ska innehålla.

Datautbyte och databas

- Nytt krav på att Boverket ska föra register över energirenoveringsplaner och indikatorer för smarthetsberedskap som har lämnats till verket (utöver den skyldighet som Boverket har idag avseende energideklarationer och inspektionsprotokoll).
- Regel om att Boverket får medge direktåtkomst till energideklarationsregistret till kommunal energi- och klimatrådgivning.
- Regel om att Boverket ska publicera information om andelen byggnader i byggnadsbeståndet som har giltig energideklaration på sin webbplats, minst två gånger per år.
- Regel om att Boverket ska överföra information från energideklarationsregistret till EU:s observatorium för byggnadsbeståndet minst en gång per år.

Oberoende kontrollsysteem

- Nya krav om oberoende kontrollsysteem för energideklarationer som ersätter de nuvarande lydelserna om validitetskontroll.
- Nytt krav om att Boverket ska inrätta ett oberoende kontrollsysteem för energirenoveringsplaner och för inspektionsprotokoll för inspektioner av värme-, ventilations- och luftkonditioneringssystem.

Övergripande konsekvenser av förslaget

De aktörer som det ställs krav på i lag och förordning om energideklarationer är byggherrar, fastighetsägare, säljare av byggnader och certifierade energiexperter. Men energideklarationerna har ett tydligt konsumentperspektiv och därför är det många fler som kommer i kontakt med dem.

Ändringarna som föreslås kommer medföra ökade kostnader som i slutändan drabbar byggnadsägaren. Byggnadsägaren kommer att få en större mängd användbar information i energideklarationerna som kan vara till fördel i olika sammanhang, till exempel vid förhandling om låneräntor med kreditinstitut. En del lättnader kommer också att införas till gagn för byggnadsägaren, bland annat ett förenklat förfarande för uppdatering av energideklarationer, inspektioner och energirenoveringsplaner.

De nya kraven innebär också att uppföljning och kontroll av energideklarationssystemet stärks. Ansvaret för det föreslås läggas på Boverket men även certifieringsorganen kommer få ta ett ökat ansvar. Även om kraven följer av direktivet så har också Riksrevisionen pekat på detta problem i den granskning som myndigheten gjorde av energideklarationssystemet 2021. Denna utökade uppgift innebär även kostnader för staten.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader

Enligt riksdagens beslut föreskrivs i fråga om lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader

dels att 3, 5, 8, 9, 10, 12, 13 och 16 §§ samt rubriken närmast före 10 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 4 a, 6 c, 7 a, 9 a §§ samt två nya rubriker närmast före 7 a och 9 a §§ av följande lydelse,

dels att 8 a § ska upphävas,

dels att rubriken närmast före 8 a § ska utgå.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

I denna lag avses med

energiprestanda: den mängd energi som behöver användas i en byggnad för att uppfylla de behov som är knutna till ett normalt bruk av byggnaden under ett år,

kylgenerator: del av ett luftkonditioneringsystem som genererar användbar kyla som ingår i byggnadens energianvändning.

luftkonditioneringsystem: ett system för att åstadkomma en form av behandling av inomhusluft, genom vilken temperaturen kan kontrolleras eller sänkas,

nominell effekt: den maximala värmeeffekt, uttryckt i kilowatt, som tillverkaren fastställt och garanterar vid kontinuerlig drift om de av tillverkaren angivna verkningsgraderna respekteras,

livscykel-GWP: en indikator som kvantifierar en byggnads bidrag till den globala uppvärmningspotentialen under hela dess livscykel,

offentliga organ: statliga, regionala och kommunala myndigheter,

uppvärmningssystem: ett system för att åstadkomma en form av behandling av inomhusluft genom vilken temperaturen kan höjas, och

värmegenerator: den del av ett uppvärmningssystem som genererar värme genom en eller flera av följande processer:

1. förbränning av bränsle,

2. jouleffekt i värmeelement med elektriska motstånd, eller

3. värmeupptagning med hjälp av en värmepump från en värmekälla i form av omgivningsluft, ventilationsfrånluft, vatten eller mark.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om vad som avses med nominell effekt och värmegenerator.

4 a §

Den som för egen räkning utför eller låter utföra en ombyggnad som innefattar en betydande del av byggnadens klimatskärm ska se till att en energideklaration upprättas för byggnaden.

5 §

Den som äger en byggnad ska se till att det alltid finns en energideklaration upprättad för byggnaden om

1. en total användbar golvyta på över 250 kvadratmeter ofta besöks av allmänheten,
1. byggnaden ägs av ett offentligt organ och ofta besöks av allmänheten, *eller*
2. byggnaden eller en del av byggnaden upplåts med nyttjanderätt,

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om beräkning av total användbar golvarea.

6 c §

På byggnadsägarens begäran kan en förenklad uppdatering göras av en energideklaration utan att dess giltighetstid påverkas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om förenklad uppdatering av en energideklaration.

Energirenoveringsplan**7 a §**

Den som äger en byggnad kan låta upprätta en energirenoveringsplan för byggnaden. En energirenoveringsplan får upprättas i samband med en energideklaration.

8 §

Innan en energideklaration upprättas för en befintlig byggnad ska den som äger byggnaden se till att byggnaden besiktas på plats.

Innan en energideklaration *eller en energirenoveringsplan* upprättas för en befintlig byggnad ska den som äger byggnaden se till att byggnaden besiktas på plats.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om besiktning enligt första stycket och om undantag från kravet på sådan besiktning vid upprättandet av en energideklaration.

Inspektion av uppvärmnings- och luftkonditioneringssystem i byggnader som ska energideklareras

8 a §

Om en byggnad ska energideklareras enligt 5 § och byggnaden har ett

uppvärmnings- eller luftkonditioneringsystem, ska byggnadens ägare se till att systemets tillgängliga delar inspekteras innan energideklarationen upprättas, om systemet är

1. ett uppvärmningssystem eller ett kombinerat rumsuppvärmnings- och ventilationssystem med en nominell effekt på rumsuppvärmning på över 70 kilowatt, eller

2. ett luftkonditioneringsystem eller ett kombinerat luftkonditionerings- och ventilationssystem med en nominell effekt på över 70 kilowatt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om inspektion enligt första och andra stycket och om undantag från kravet på sådan inspektion.

9 §

I en energideklaration ska det anges

1. en uppgift om byggnadens energiprestanda,
2. om obligatorisk funktionskontroll av ventilationssystemet har utförts i byggnaden,
3. om radonmätning har utförts i byggnaden,
4. om byggnadens energiprestanda kan förbättras med beaktande av en god inomhusmiljö och, om så är fallet, rekommendationer om kostnadseffektiva åtgärder för att förbättra byggnadens energiprestanda, och
4. om byggnadens energiprestanda kan förbättras med beaktande av en god inomhusmiljö och, om så är fallet, rekommendationer om kostnadseffektiva åtgärder för att förbättra byggnadens energiprestanda *och minska byggnadens driftsrelaterade växthusgasutsläpp samt hur kvaliteten på inomhusmiljön kan förbättras, och*
5. referensvärden, som gör det möjligt för konsumenter att bedöma byggnadens energiprestanda och att jämföra byggnadens energiprestanda med andra byggnaders.

I fall som avses i 8 a § ska energideklarationen även innehålla

1. en bedömning av värmegenerators eller luftkonditioneringssystemets verkningsgrad och storlek i förhållande till byggnadens uppvärmnings- eller kylbehov,

2. rekommendationer om kostnadseffektiva åtgärder för att förbättra systemets energiprestanda.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur en byggnads energiprestanda enligt första stycket 1 ska fastställas, om vilka referensvärden som ska användas enligt första

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur en byggnads energiprestanda enligt första stycket 1 ska fastställas, om vilka referensvärden som ska användas enligt första

stycket 5 och om vilka ytterligare uppgifter som ska lämnas i deklarationen.

stycket 5 och om vilka ytterligare uppgifter som ska lämnas i deklarationen *enligt de krav och åtaganden som gäller till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen.*

Energirenoveringsplanens innehåll

9 a §

När en energirenoveringsplan upprättas i samband med en energideklaration ska energirenoveringsplanen ersätta de rekommendationer om kostnadseffektiva åtgärder som ska finnas i en energideklaration enligt 9 § första stycket 4.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas i en energirenoveringsplan enligt de krav och åtaganden som gäller till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen.

Inspektion av uppvärmnings- och luftkonditioneringssystem

Inspektion av uppvärmnings-, ventilations- och luftkonditioneringssystem

10 §

Om det i en byggnad som inte ska energideklareras enligt 5 § finns ett sådant system som anges i 8 a § första stycket, ska byggnadens ägare se till att systemets tillgängliga delar inspekteras minst vart tionde år och att det till följd av det upprättas ett inspektionsprotokoll. Protokollet ska innehålla de uppgifter som anges i 9 § andra stycket.

Om en byggnad har ett uppvärmnings-, ventilations- och luftkonditioneringssystem, inbegripet kombinationer av dessa, med en nominell effekt på över 70 kilowatt, ska byggnadens ägare se till att systemets tillgängliga delar inspekteras och att det till följd av det upprättas ett inspektionsprotokoll. Systemets nominella effekt ska baseras på summan av värmegeneratorernas, kylgeneratorernas och ventilationssystemets nominella effekter.

Byggnadens ägare ska se till att systemets tillgängliga delar inspekteras minst vart tredje år om den nominella effekten överstiger 290 kilowatt och minst vart femte år om den nominella effekten överstiger 70 kilowatt.

En inspektion som ska utföras tre eller fem år efter den senaste inspektionen kan utföras genom en förenklad inspektion. För en redan utförd inspektion kan i vissa fall ett förenklat förfarande tillämpas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om kraven

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om krav

i första stycket, om undantag från dessa krav och om vilka uppgifter som ska lämnas i protokollet.

på inspektion, undantag från dessa krav och om vilka uppgifter som ska lämnas i protokollet.

12 §

Den som ska se till att det enligt 4, 5 eller 6 § finns en energideklARATION upprättad eller att ett system inspekteras enligt 10 § ska utse en oberoende expert som

1. gör en besiktning och en inspektion enligt 8 och 8 a §§ eller en inspektion enligt 10 §,

2. upprättar en energideklARATION eller ett inspektionsprotokoll, och

3. för över deklARATIONEN eller protokollet elektroniskt till Boverket.

Den som ska se till att det enligt 4, 4 a, 5, eller 6 §§ finns en energideklARATION upprättad eller att ett system inspekteras enligt 10 § ska utse en oberoende *certifierad energiexpert*. *En byggnadsägare som vill låta upprätta en energirenoveringsplan enligt 7 a § ska göra det genom att utse en oberoende certifierad energiexpert.*

Energiexperten ska i de fall som nämns i första stycket

1. göra en besiktning enligt 8 § *eller* en inspektion enligt 10 §,

2. upprätta en energideklARATION, *en energirenoveringsplan* eller ett inspektionsprotokoll, och

3. föra över deklARATIONEN, *energirenoveringsplanen* eller protokollet elektroniskt till Boverket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka krav på sakkunskap och oberoende som ska ställas på en oberoende expert.

13 §

Den som äger en byggnad ska se till att den energideklARATION som har upprättats för byggnaden

1. visas på en för allmänheten väl synlig och framträdande plats i byggnaden, om det gäller en sådan byggnad som avses i 5 § första stycket 1, eller på en väl synlig plats i byggnaden, om det gäller en sådan byggnad som avses i 5 § första stycket 2,

2. visas för en presumtiv nyttjanderättshavare om det gäller en sådan byggnad som avses i 5 § första stycket 2 eller för en spekulant om det gäller en sådan byggnad som avses i 6 §,

3. överlämnas till en ny nyttjanderättshavare om det gäller en sådan byggnad som avses i 5 § första stycket 2 eller till en ny ägare om det gäller en sådan byggnad som avses i 6 §.

I de fall en nyttjanderätt säljs ska säljaren av nyttjanderätten, i stället för ägaren till byggnaden, se till att energideklARATIONEN visas och överlämnas enligt första stycket 2 och 3.

Om det finns en energideklARATION när en byggnad, en del av en byggnad eller en andel i en byggnad bjuds ut till uthyrning eller försäljning, ska den som äger byggnaden eller, i de fall som avses i andra stycket, säljaren, se till att den uppgift om byggnadens energiprestanda som finns i energideklARATIONEN anges vid annonsering.

När en byggnad, en del av en byggnad eller en andel i en byggnad bjuds ut till uthyrning eller försäljning, ska den som äger byggnaden eller, i de fall som avses i andra stycket, säljaren, se till att den uppgift om byggnadens energiprestanda som finns i energideklARATIONEN anges vid annonsering.

16 §

Boverket ska föra ett register över de energideklarationer och inspektionsprotokoll som har lämnats till verket enligt 12 § (energideklarationsregistret).

Boverket ska föra ett register över de energideklarationer, inspektionsprotokoll, *energirenoveringsplaner och indikatorer för smarthetsberedskap* som har lämnats till verket enligt 12 § (energideklarationsregistret).

Denna lag träder i kraft den 29 maj 2026.

1.2 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2006:1592) om energideklaration för byggnader

Enligt regeringens beslut föreskrivs i fråga om förordningen (2006:1592) om energideklaration för byggnader

dels att 7 a, 8, 8 a, 11 a, 12, 17 och 19 §§ och rubrikerna närmast före 8 a och 19 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas sex nya paragrafer, 7 b, 7 c, 8 b, 18 a, 18 b och 19 a §§, samt närmast före 7 c och 8 b §§ två nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 a §

Utöver vad som framgår av 9 § första stycket lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader, ska det i en energideklaration anges en uppgift om

- 1. byggnadens energiklass,*
- 2. primärenergianvändning uttryckt i kWh/(m² och år),*
- 3. byggnadens energianvändning uttryckt i kWh/(m² och år),*
- 4. förnybar energi som produceras på plats i procent av energianvändningen,*
- 5. byggnadens driftsrelaterade växthusgasutsläpp och, om tillgängligt, livscykel-GWP,*
- 6. byggnadens energianvändning och primärenergianvändning uttryckt i kWh eller MWh, per år,*
- 7. produktion av förnybar energi i kWh eller MWh,*
- 8. byggnadens energibehov,*
- 9. byggnaden har kapacitet att reagera på externa signaler och kunna anpassa energianvändningen,*
- 10. i tillämpliga fall en uppgift om värmedistributionssystemet i byggnaden kan fungera vid låga eller effektivare temperaturnivåer.*

De rekommendationer som enligt 9 § första stycket 4 lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader lämnas i en energideklaration ska vara av betydelse för den aktuella byggnaden, tekniskt genomförbara och inkludera åtgärder på klimatskärm eller installationssystem med eller utan samband med ändring eller ombyggnad.

Av rekommendationerna ska det framgå uppgift om hur byggnadens driftsrelaterade växthusgasutsläpp kan minskas och en uppskattning av energibesparingen.

Energideklarationen ska innehålla uppgifter om var det finns ytterligare information om de rekommenderade åtgärderna och vad som krävs för att genomföra dem samt om beräkningen av rekommendationernas kostnadseffektivitet.

Energideklarationen ska innehålla uppgifter om var det finns ytterligare information om de rekommenderade åtgärderna och vad som krävs för att genomföra dem samt om beräkningen av rekommendationernas kostnadseffektivitet. *Det ska även framgå kontaktuppgifter till den gemensamma kontaktpunkten för byggnaders energiprestanda, för rådgivning om renovering.*

7 b §

En förenklad uppdatering av en energideklaration enligt 6 c § lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader får ske om endast enskilda element uppgraderas genom enskilda åtgärder. Boverket får meddela närmare föreskrifter om förenklad uppdatering av en energideklaration.

Energirenoveringsplan

7 c §

I en energirenoveringsplan ska det anges

- 1. byggnadens nuvarande energiprestanda,*
- 2. en färdplan med etapper för en stegvis renovering av byggnaden,*
- 3. en uppgift om minimikrav för byggnaders energiprestanda och regler om utfasning av fossila bränslen,*
- 4. en uppgift om etappernas ordningsföljd och innehåll inför en stegvis totalrenovering,*
- 5. en uppgift om möjligheten till anslutning för fjärrvärme och fjärrkyla,*
- 6. en uppgift om andel beräknad förnybar energi efter renoveringen,*
- 7. allmän information om alternativ för att förbättra byggprodukternas cirkularitet och minska deras växthusgasutsläpp under hela livscykeln, hälsa och komfort, inomhusmiljö samt byggnadens förbättrade klimatanpassningsförmåga,*
- 8. en uppgift om var byggnadsägaren kan hitta mer information om finansiering, teknisk rådgivning och rådgivningstjänster.*

Etapperna i en energirenoveringsplan ska innehålla information om

- 1. vilka renoveringsåtgärder som ingår i etappen och relevanta alternativ för den teknik, de metoder och de material som bör användas,*
 - 2. de uppskattade energibesparingarna i primär och levererad energi uttryckta i kWh och i procentuell förbättring jämfört med energianvändningen före etappen,*
 - 3. de beräknade kostnaderna för att genomföra etappen,*
 - 4. uppskattad minskning av driftrelaterade växthusgasutsläpp,*
 - 5. de beräknade besparingarna i form av minskade energikostnader, med en tydlig information om de uppskattade energikostnader som använts vid beräkningen,*
 - 6. den uppskattade energiklassen som bedöms uppnås efter slutförandet av etappen.*
- Boverket får meddela föreskrifter om vilka ytterligare uppgifter som ska lämnas i en energirenoveringsplan.*

8 §

Boverket får meddela föreskrifter om

1. vad som avses med nominell effekt och värmegenerator enligt 3 § lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader,
2. när en energideklaration enligt 4 § samma lag senast ska vara upprättad,
3. beräkning av total användbar golvarea enligt 5 § första stycket 1 samma lag,
4. vilka referensvärden som ska användas enligt 9 § första stycket 5 samma lag, *och*
5. vilka referensvärden som ska användas enligt 9 § första stycket 5 samma lag *och om energiklassning av byggnader,*
5. rekommendationer och undantag från att lämna rekommendationer, *och*
6. vilka uppgifter som utöver de uppgifter som anges i 9 § samma lag ska anges i en energideklaration.

Innan Boverket meddelar föreskrifter om referensvärden med stöd av första stycket 4 ska verket ge Statens energimyndighet tillfälle att yttra sig.

Undantag från skyldigheten att inspektera vissa uppvärmnings- och luftkonditioneringssystem

Skyldigheterna enligt 8 a och 10 §§ lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader gäller inte

1. om de system som anges i *dess* paragrafer omfattas av ett avtal om energiprestanda som kan anses ha

Undantag från skyldigheten att inspektera vissa uppvärmnings-, ventilations- och luftkonditioneringssystem

8 a §

Skyldigheten enligt 10 § lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader gäller inte

1. om de system som anges i *denna* paragraf omfattas av ett avtal om energiprestanda som kan anses ha

motsvarande effekt som en inspektion enligt samma *paragrafer*,

2. byggnader som har ett sådant system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning som avses i 1 kap. 3 a § plan- och byggförordningen (2011:338),

3. bostadshus som är utrustade med en funktion för kontinuerlig elektronisk övervakning som mäter systemets effektivitet, har effektiva regleringsfunktioner och lämnar information när effektiviteten sjunker väsentligt och när systemet kräver service, och

4. byggnader som är avsedda för totalförsvaret eller som annars är av betydelse för Sveriges säkerhet.

Boverket får meddela ytterligare föreskrifter om undantagen i första stycket.

motsvarande effekt som en inspektion enligt samma *paragraf*,

2. byggnader som har ett system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning,

I de fall en inspektion har utförts före att denna förordning har trätt i kraft kan vid nästa inspektionstillfälle ett förenklat förfarande tillämpas. En inspektion som är utförd efter att denna förordning trätt i kraft kan vid nästa inspektionstillfälle utföras genom en förenklad inspektion om följande är uppfyllt

1. ingen ändring av värme- eller kylgeneratorer är gjord och energibehovet är oförändrat,

2. en obligatorisk ventilationskontroll är utförd och gällande,

3. redovisning av om tidigare åtgärdsförslag är genomförda eller ej,

4. ingen påtaglig ökning av energianvändningen har skett sedan den senaste inspektionen.

Boverket får meddela ytterligare föreskrifter om undantagen i första stycket och om förenklat förfarande samt förenklad inspektion i andra stycket.

Inspektion av vissa uppvärmnings-, ventilations- och luftkonditionerings-system

8 b § *Ett inspektionsprotokoll ska innehålla minst följande uppgifter*

1. en bedömning av värme- och kylgeneratorernas eller generatorernas och huvudkomponenternas verkningsgrad och storlek i förhållande till byggnadens uppvärmnings- eller kylbehov,

2. i tillämpliga fall en bedömning om systemet kan fungera med effektivare temperaturinställningar för vattenbaserade system med säkerställande av en säker drift,

3. i tillämpliga fall en bedömning av möjligheten att minska användningen av fossil energi, och

4. rekommendationer om kostnads-effektiva åtgärder för att förbättra systemets energiprestanda.

11 a §

Boverket ska föra ett register över dem som har certifierats enligt 10 § för att upprätta energideklarationer.

Boverket ska föra ett register över dem som har certifierats enligt 10 § för att upprätta energideklarationer. *Boverket ska hålla detta register tillgängligt på sin webbplats.*

12 §

Den energideklaration som ska visas enligt 13 § första stycket 1 lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader får sammanfattas och visas utan sådana rekommendationer som avses i 9 § första stycket 4 samma lag.

Energideklarationens sammanfattning ska minst innehålla de uppgifter som finns under 7 a § första stycket 1 - 5 denna förordning.

Boverket får meddela föreskrifter om

1. hur en sådan energideklaration får sammanfattas, och
2. placering av en energideklaration eller en sammanfattning av en energideklaration som har upprättats för en sådan byggnad som avses i 5 § första stycket 2 lagen om energideklaration för byggnader.

Om kraven på sammanfattningens utformning har ändrats genom nya föreskrifter som har meddelats med stöd av andra stycket 1, får Boverket på begäran av byggnadens ägare ta fram en ny sammanfattning med utgångspunkt från uppgifterna i en befintlig energideklaration.

17 §

Boverket får i det enskilda fallet medge direktåtkomst till energideklarationsregistret för

1. den eller de kommunala nämnder som fullgör kommunens uppgifter inom plan- och byggväsendet, om det sker för det ändamål som anges i 18 § 4 lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader,

2. kommuners verksamhet enligt förordningen (2016:385) om bidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning,

3. Statens energimyndighet,
4. oberoende experter för sökningar på byggnader som omfattas av deras uppdrag, och
5. byggnadsägare, för sökningar på byggnader som de äger.

18 a §

Boverket ska publicera information om andelen byggnader i byggnadsbeståndet som har giltig energideklaration på sin webbplats. Denna information ska uppdateras minst två gånger per år.

**Tillsyn och kontroll av energideklara-
tioner**

Boverket ska varje år göra en *validitetskontroll* av uppgifter som använts för upprättandet av energideklara-
tioner och av de resultat som angivits i energideklarationen.

*Validitetskontrollen ska baseras på ett underlag som består av minst en procent av statistiskt relevanta energideklara-
tioner som har upprättats under ett år. Energideklarationerna ska vara slumpvis utvalda.*

18 b §

Boverket ska överföra informationen i energideklarationsregistret till EU:s observatorium för byggnadsbeståndet minst en gång per år.

**Tillsyn och kontroll av energidekla-
rationer, energirenoveringsplaner
och inspektionsrapporter****19 §**

Boverket ska varje år göra en *kontroll* av energideklara-
tioner.

Boverket ska ge en definition av vad som anses vara en giltig energidekla-
ration. Definitionen av en giltig ener-
gideklara-
tion ska säkerställa följande:

1. En validitetskontroll av indata som använts för upprättandet av energideklara-
tioner och de resultat som anges i energideklarationen.
2. Beräkningarnas giltighet.
3. En maximal avvikelser för en byggnads energiprestanda.
4. Minsta antal element som avviker från normal- eller standardvärden.

Det oberoende kontrollsystemet ska säkerställa minst 90 procent giltiga upprättade energideklara-
tioner med en statistisk konfidensgrad på 95 procent för den utvärderade perioden som inte får överstiga ett år. Boverket ska vidta förebyggande och reaktiva åtgärder för att säkerställa kvaliteten på den övergripande ramen för energidekla-
ration.

Kvalitetsnivån och konfidensnivån hos det oberoende kontrollsystemet för energideklara-
tion ska mätas med hjälp av slumpmässigt urval och ska beakta alla element som anges i definitionen av en giltig energideklara-
tion. Giltig-
heten hos indata ska verifieras med in-
formation från den oberoende exper-
ten.

Giltigheten hos indata ska verifieras genom besök på plats, som om lämpligt får genomföras virtuellt, i minst 10 procent av de energideklara-
tioner som ingår i det slumpmässiga urval som används för att bedöma systemets övergripande kvalitet.

19 a §

Boverket ska ha ett oberoende kontrollsystem för energirenoveringsplaner och inspektionsprotokoll för inspektioner av uppvärmnings-, ventilations- och luftkonditioneringssystem.

Denna förordning träder i kraft den 29 maj 2026.

2 Inledning och läsanvisningar

2.1 Bakgrund

Omarbetningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/31/EU av den 19 maj 2010 om byggnaders energiprestanda (EPBD) har genomförts som en del av det så kallade 55 %-paketet.¹ 55 %-paketet är ett av flera politikområden inom den europeiska gröna given och syftar till att uppdatera EU-lagstiftningen så att den följer EU:s klimatmål till 2030, att minska nettoutsläppen av växthusgaser inom EU med minst 55 procent jämfört med 1990.²

Det omarbetade direktivet, Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1275 av den 24 april 2024 om byggnaders energiprestanda (omarbeting), trädde i kraft den 28 maj 2024. Medlemsstaterna ska enligt artikel 35 i det nya direktivet sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa artiklarna 1, 2 och 3, 5–29 och 32 samt bilagorna I, II och III och V–IX senast den 29 maj 2026. Lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa artikel 17.15³ om ekonomiska incitament till fristående värmepannor som drivs med fossila bränslen i det omarbetade direktivet ska sättas i kraft senast den 1 januari 2025. Det tidigare direktivet 2010/31/EU upphör enligt artikel 36 i det omarbetade direktivet att gälla från och med den 30 maj 2026.⁴

55%-paketet har omfattat omarbetning av ett flertal förordningar och direktiv, förutom EPBD bland annat direktivet om energieffektivitet (EED), direktivet om förnybar energi (RED) och direktivet för EU:s system för handel med utsläppsrätter (EU-ETS).⁵

Boverket har hittills (februari 2025) fått fem regeringsuppdrag relaterade till genomförandet av det omarbetade EPBD:

- Uppdrag att genomföra en översyn av systemet med energideklarerationer enligt direktivet om byggnaders energiprestanda (KN2024/01303).
- Uppdrag att fastställa metoder och definitioner enligt direktivet om byggnaders energiprestanda (KN2024/01304).

¹ EU-parlamentet, genomförandefiler, 2021/0426(COD), Energy performance of buildings. [Procedure File: 2021/0426\(COD\) | Legislative Observatory | European Parliament](#). Hämtad 2025-02-20.

² Europeiska rådet, Politikområden, 55%-paketet. [55 %-paketet – EU:s plan för en grön omställning - Consilium](#). Hämtad 2025-02-20.

³ Artikel 17.15 EPBD.

⁴ Artikel 36 EPBD.

⁵ EU-parlamentet, Legislative Train Schedule, Fit for 55. [Carriages preview | Legislative Train Schedule](#). Hämtad 2025-02-20.

- Uppdrag att ta fram underlag för genomförandet av krav inom sole-nergi i direktivet om byggnaders energiprestanda (KN2024/01373).
- Uppdrag att ta fram underlag för genomförandet av krav inom hållbar mobilitet i direktivet om byggnaders energiprestanda (KN2024/01374).
- Uppdrag till Boverket att ta fram underlag till den nationella byggnadsrenoveringsplanen enligt direktivet om byggnaders energiprestanda (KN2024/02516).

2.2 Beskrivning av uppdraget

Denna rapport omfattar den första delredovisningen i uppdraget från regeringen att genomföra en översyn av systemet med energideklARATIONER enligt EPBD (KN2024/01303), se bilaga 1.

I denna delredovisning lämnas förslag på författningsändringar för genomförande av följande artiklar i det omarbetade EPBD:

- Artikel 12 ”Renoveringspass”,
- Artikel 16 ”Datautbyte”,
- Artikel 19 ”Energicertifikat”,
- Artikel 20 ”Utfärdande av energicertifikat”,
- Artikel 21 ”Uppvisande av energicertifikat”,
- Artikel 22 ”Databaser för byggnaders energiprestanda”,
- Artikel 23 ”Inspektioner”,
- Artikel 24 ”Rapporter om inspektion av värme-, ventilations- och luftkonditioneringssystem”,
- Artikel 25 ”Oberoende experter” samt
- Artikel 27 ”Oberoende kontrollsystem”.

Dessutom har de rekommendationer och slutsatser som Riksrevisionen tog upp i rapporten ”Systemet med energideklARATIONER — tydligt syfte men oklart mål” (RiR 2021:21) beaktats.

Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 december 2025.

2.3 Avgränsningar

Denna delredovisning omfattar de förslag på ändringar på lag- och förordningsnivå som Boverket bedömer behövs för genomförandet av de artiklar som uppdragen omfattar (se avsnitt 2.2).

Utredning av artiklarna har gjorts utifrån om det krävs ändringar i lag eller förordning för att artiklarna ska kunna genomföras. Andra ändringar,

där bedömningen är att de kan hanteras på föreskriftsnivå, har inte utretts närmare i denna delredovisning.

2.4 Genomförandet av utredningen

En arbetsgrupp med jurister, ingenjörer, nationalekonomer och projektledare har arbetat med uppdragen. Representanter från Energimyndigheten har bistått med underlag och kunskap.

Dialog har förts med externa aktörer som till exempel Energimyndighetens nätverk Besmå, Bebo och Belok, banksektorn, certifierade energiexperter, Swedac och certifieringsorgan. Mötena har skett både genom enskilda möten och genom återkommande möten i referensgrupper.

2.5 Läsanvisningar

Rapporten är indelad på följande sätt.

Avsnitt 1 innehåller författningsförslag på lag- och förordningsnivå

Avsnitt 2 innehåller inledning med bakgrund, uppdraget, avgränsningar, genomförande, läsanvisningar och ordlista.

Avsnitt 3 beskriver ändringar i det omarbetade direktivet och Boverkets förslag på genomförande som rör energideklarationerna.

Avsnitt 4 beskriver ändringar i det omarbetade direktivet och Boverkets förslag på genomförande som rör inspektioner.

Avsnitt 5 beskriver ändringar i det omarbetade direktivet och Boverkets förslag på genomförande som rör energirenoveringsplan.

Avsnitt 6 beskriver ändringar i det omarbetade direktivet och Boverkets förslag på genomförande som rör datautbyte och databaser.

Avsnitt 7 beskriver ändringar i det omarbetade direktivet och Boverkets förslag på genomförande som rör oberoende kontrollsystem.

Avsnitt 8 beskriver konsekvenserna av Boverkets förslag.

Avsnitt 9 innehåller författningskommentarer.

Bilaga 1 Regeringsbeslut 2024-06-13, Uppdrag att genomföra en översyn av systemet med energideklaration enligt direktivet om byggnaders energiprestanda (KN2024/01303)

2.6 Begrepp/ordlista

BACS Building Automation and Control Systems

BED Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2007:4) om energideklaration för byggnader

BEN	Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2016:12) om fastställande av byggnadens energianvändning vid normalt brukande och ett normalår
BBR	Boverkets byggregler (2011:6) – föreskrifter och allmänna råd
CEX	Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2007:5) för certifiering av energiexpert
EED	Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955 (omarbetning)
EPBD	Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1275 av den 24 april 2024 om byggnaders energiprestanda (omarbetning).
EPBD 2018	Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/844 av den 30 maj 2018 om ändring av direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda och av direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet
EPBD 2010	Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/31/EU av den 19 maj 2010 om byggnaders energiprestanda (omarbetning).
EPBD 2002	Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/91/EG av den 16 december 2002 om byggnaders energiprestanda.
FED	Förordningen (2006:1592) om energideklaration för byggnader
GDPR	Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning)
LED	Lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader
OVK	Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:16) om funktionskontroll av ventilationssystem och certifiering av sakkunniga funktionskontrollanter
PBF	Plan- och byggförordningen (2011:338)
PBL	Plan- och bygglagen (2010:900)

3 Energideklaration

I följande avsnitt beskrivs ändringar i det omarbetade direktivet och Boverkets förslags på genomförande som rör upprättande och uppvisande av en energideklaration, krav på utökat innehåll, energiklassning, förenklad uppdatering av energideklaration, samt platsbesök vid upprättande av energideklaration.

3.1 Upprättande av energideklaration

Boverkets förslag: I det omarbetade direktivet har det genomförts ändringar som påverkar i vilka fall en energideklaration ska upprättas. Ändringarna i EPBD innebär att en energideklaration ska upprättas vid större renovering och när ett hyreskontrakt förnyas.

Det tidigare kravet att en energideklaration ska upprättas för byggnader där en total användbar golvyta på över 250 kvadratmeter nyttjas av en offentlig myndighet och ofta besöks av allmänheten, har ersatts av ett krav på att en deklaration ska upprättas för befintliga byggnader som ägs eller nyttjas av offentliga organ.

Boverket förslår att begreppet ombyggnad används i stället för direktivets begrepp större renovering. Boverket förslår att det i 4 a § lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader införs att den som låter utföra en ombyggnad som innefattar en betydande del av byggnadens klimatskärm ska se till att en energideklaration upprättas för byggnaden. Boverket bedömer att det inte behövs någon särskild regel för när hyreskontrakt förnyas, utan dessa fall bör redan omfattas av dagens reglering om krav på deklaration vid nyttjanderätter.

Boverket föreslår också en ändring i lagens 5 § första stycket 1, att den som äger en byggnad ska se till att det alltid finns en energideklaration upprättad för byggnaden om byggnaden ägs av ett offentligt organ och som ofta besöks av allmänheten.

3.1.1 Nulägesbeskrivning

I dagens bestämmelser finns skyldigheten för byggnadsägaren att upprätta en deklaration i lagens 4–6 §§. Skyldigheten att upprätta en deklaration gäller för den som uppför eller låter uppföra en byggnad. Skyldigheten gäller även den som äger en byggnad som har en total användbar golvyta över 250 kvadratmeter och som ofta besöks av allmänheten. Vidare gäller skyldigheten att energideklarera även för den som äger en byggnad som upplåts, helt eller delvis, med nyttjanderätt, till exempel ett flerbostadshus med hyreslägenheter. Skyldigheten att deklarerat inträder också innan en byggnad eller en andel av en byggnad säljs.

Enligt lagens 7 § har regeringen bemyndigats att få meddela föreskrifter om undantag från dessa skyldigheter. Regeringen har med detta stöd reglerat i förordningens 2 § vilka byggnader som är undantagna från att deklarerat. Regeringen har i sin tur delegerat rätten att ta fram närmare föreskrifter om undantagen till Boverket, enligt 5 § i förordningen. Boverket har meddelat föreskrifter om undantagen för industrianläggningar och verkstäder och för nya byggnader, vilket framgår av 3 § och 6 § Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2007:4) om energideklarationer för byggnader.

3.1.2 Problembeskrivning

I det omarbetade direktivet framgår att medlemsstaterna ska se till att ett digitalt energicertifikat utfärdas för byggnader eller byggnadsenheter när de uppförs, har genomgått en större renovering, säljs eller hyrs ut till en ny hyresgäst eller för vilka ett hyreskontrakt förnyas. Det framgår också att energicertifikat ska utfärdas för byggnader som ägs eller nyttjas av offentliga organ.⁶

Krav på energideklaration vid större renovering

Skyldighet att upprätta en energideklaration för den som uppför, äger, säljer eller hyr ut sin byggnad finns i dag reglerad i lagen. Kravet att upprätta en energideklaration vid renovering är nytt och är kopplat till begreppet ”större renovering”. Vad som anses vara en större renovering finns definierat i artikel 2.22 och anger att det är en renovering där antingen totalkostnaden för renoveringen av klimatskalet eller byggnadens installationssystem överstiger 25 procent av byggnadens värde, exklusive värdet av den mark där byggnaden är belägen, eller där mer än 25 procent av klimatskalets yta renoveras.⁷ Medlemsstaterna får välja vilket av de två alternativen som man vill tillämpa.

Begreppet större renovering har tidigare översatts till ombyggnad i enlighet med PBL.⁸ Exempelvis i reglerna om individuell mätning och debitering, där det bland annat anges i 8 § förordningen (2022:336) om energimätning för byggnader att den som utför en ombyggnad av ett flerbostadshus som innefattar installation av tappvarmvatten eller en väsentlig ändring av befintliga installationer av tappvarmvatten är skyldig att installera mätare.

⁶ Artikel 20.1. a och b EPBD.

⁷ I svenska byggbestämmelser används i stället begreppet ”klimatskärm”. Enligt 1 kap. 3 a § plan- och byggförordningen (2011:338) definieras det som en byggdel bestående av ett eller flera skikt som isolerar det inre av en byggnad från omvärlden när det gäller sådant som temperatur, ljud och fuktighet.

⁸ Prop. 2013/14:174, s 130.

Energideklaration ska visas och överlämnas när hyreskontrakt förnyas

Av artikel 20.1.a framgår bland annat att ett energicertifikat ska utfärdas för byggnader för vilka ett hyreskontrakt förnyas. Det är ett nytt tillägg i artikeln som i princip varit oförändrad sedan första direktivet 2002, i den delen av kravet som avser när byggnader hyrs ut. Avgränsningen till hyreskontrakt i artikeln gör att det främst bör vara aktuellt i fallen när man hyr ett bostadshus, en hyreslägenhet eller en lokal. Normalt sett löper ett hyresavtal på tills någon av parterna säger upp avtalet. Vid lokalhyra kan det finnas tidsbestämda kontrakt och som sedan förnyas. Men av artikel 20.1 b andra stycket framgår också att detta krav inte gäller i det fall det redan finns ett giltigt energicertifikat utfärdat.

I den svenska lagstiftningen har man valt att låta begreppet nyttjanderätt styra skyldigheten att energideklarera, vilket är ett vidare begrepp än direktivets formulering ”hyrs ut”. Det motiverades i förarbetena till lagen med:

”Enligt EG-direktivet skall energideklarationer göras tillgängliga när byggnader ”hyrs ut”. De konsument- och brukarintressen som systemet skall tillgodose bör även omfatta andra upplåtelser av nyttjanderätt, som har stora likheter med hyra.”⁹

Energideklaration för byggnader som ägs eller nyttjas av offentliga organ

Enligt artikel 20.1.b ska energicertifikat utfärdas för byggnader som ägs eller nyttjas av offentliga organ. Direktivets definition av offentliga organ i artikel 2.5 anger att begreppet har samma betydelse enligt definitionen i artikel 2.12 i direktivet om energieffektivitet (EU) 2023/1791 (EED). Där definieras offentliga organ som ”nationella, regionala eller lokala myndigheter och enheter som direkt finansieras och administreras av dessa myndigheter men som inte är av industriell eller kommersiell karaktär”.

I EPBD från 2002 anges i artikel 7.3 att en deklaration ska upprättas för byggnader som har ”total användbar golvyta på över 1 000 kvadratmeter och som inhyser offentliga myndigheter och institutioner som tillhandahåller offentliga tjänster för ett stort antal personer och därför ofta besöks av dessa personer”. I EPBD från 2010 och 2018 artikel 12.1.b anges att deklaration ska upprättas för byggnader där en total användbar golvyta på över 500 kvadratmeter utnyttjas av en offentlig myndighet och ofta besöks av allmänheten. Den 9 juli 2015 kom detta tröskelvärde på 500 kvadratmeter sänkas till 250 kvadratmeter. I förarbetena till 5 § lagen anger regeringen att man frångått direktivets ordalydelse och utvidgat begreppet ”offentlig myndighet” till att omfatta ”specialfastigheter” med stöd i stället av direktivets huvudsyfte.¹⁰ Begreppet specialfastigheter hämtade man från 2 kap. 2 § fastighetstaxeringslagens (1979:1152) och

⁹ Prop. 2005/06:145, s. 71 f.

¹⁰ Prop. 2011/12:120 s. 38.

konsekvensen blev att betydligt fler byggnader kom att omfattas av kravet än vad artikeln egentligen avsåg, se utförligare resonemang om bakgrunden under avsnitt 3.2.2.

Att det ska gälla sådana byggnader som ofta besöks av allmänheten framgår inte direkt av det omarbetade direktivet, artikel 20.1.b, vilket det gjorde i de tidigare direktiven, men av skälsats 69 kan detta syfte utläsas.

3.1.3 Alternativa lösningar och förslag

Energideklaration vid större renovering kopplas till begreppet ombyggnad

Med ombyggnad avses i PBL en ändring av en byggnad som innebär att hela byggnaden eller en betydande och avgränsbar del av byggnaden påtagligt förnyas.¹¹ Ombyggnad enligt PBL är en så stor ändring av en byggnad att det vore rimligt att anta att det även borde inbegripa direktivets definition av större renovering. Det underlättar även rättstillämpningen om redan befintliga termer används i så stor utsträckning som möjligt.

Om det i undantagsfall skulle finnas något fall där en ombyggnad utförs och som inte skulle omfatta en stor del av klimatskärmen, är det lämpligt att koppla kravet på att ombyggnaden även ska innefatta en betydande del av byggnadens klimatskärm.

Boverket föreslår därför att den som utför eller låter utföra en ombyggnad som innefattar en betydande del av klimatskärmen ska upprätta en energideklaration för byggnaden.

Kravet på energideklaration när hyreskontraktet förnyas bedöms inte leda till att nuvarande regler behöver ändras

Nuvarande regler anger att den som äger en byggnad som upplåts med nyttjanderätt, normalt sett flerbostadshus med hyreslägenheter eller bostadsrätter, är skyldig att upprätta en energideklaration. I de fall det redan finns en deklARATION upprättad för byggnaden, anser Boverket det inte finns rimliga skäl att upprätta en ny deklARATION varje gång ett hyreskontrakt förnyas.

Boverket föreslår att det inte behövs någon särskild regel för när hyreskontrakt förnyas, utan dessa fall bör redan omfattas av dagens reglering om krav på deklARATION vid nyttjanderätter.

Direktivets krav på offentliga organ införs i de svenska reglerna

Ett alternativ när tröskelvärdet på 250 kvadratmeter försvinner kan vara att ändra i dagens reglering så att alla byggnadsägare med byggnader som ofta besöks av allmänheten skulle omfattas av krav på att upprätta en deklARATION. Det skulle bli fler byggnader än i dag som i praktiken skulle

¹¹ 1 kap. 4 § PBL.

behöva energideklareras. Samtidigt behålls i så fall den nuvarande strukturen och ligger i linje motivuttalanden och bedömningar som regeringen har gjort tidigare.

Ett annat alternativ är att skyldigheten att deklarerat omfattar alla byggnader som ägs eller nyttjas av offentliga organ och som ofta besöks av allmänhet. Vilket innebär att det blir färre byggnader än idag som skulle behöva energideklareras. Det ändrar i och för sig den nuvarande strukturen, men följer direktivets ordalydelse och syfte.

Av artikel 20.1.b framgår även att det handlar om alla byggnader som ägs och *nyttjas* av offentliga organ. Boverket har svårt att se vilka dessa andra situationer av nyttjande skulle vara som inte redan omfattas av dagens krav på byggnader som upplåts med nyttjanderätt.¹² Det är därför rimligt att det räcker i denna del av kravet att endast behöva ställa krav på ägande.

Mot den bakgrunden föreslår Boverket att en energideklaration ska upprättas för byggnader som ägs av offentliga organ och ofta besöks av allmänheten.

3.2 Uppvisande av energideklaration

Boverkets förslag: Nuvarande krav i 5 § punkt 1 i lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader anger att en energideklaration ska upprättas om byggnaden har en total användbar golvyta på över 250 kvadratmeter som ofta besöks av allmänheten. Detta föreslås ändras till att det alltid ska finnas en energideklaration upprättad för byggnaden om byggnaden ägs av ett offentligt organ och som ofta besöks av allmänheten (se avsnitt 3.1 Upprättande av energideklaration).

Detta krav är knutet till kravet på uppvisande av energideklaration enligt lagen 13 § första stycket 1, som anger att den som äger en byggnad ska se till att den energideklaration som har upprättats för byggnaden visas på en för allmänheten väl synlig och framträdande plats i byggnaden, om det gäller en sådan byggnad som avses i 5 § första stycket 1. Boverket föreslår att denna lydelse i 13 § i lagen förblir oförändrad. Boverket föreslår därmed att kravet på uppvisande av energideklaration ska gälla för och avgränsas till byggnader som ägs av offentliga organ och ofta besöks av allmänheten.

3.2.1 Nulägesbeskrivning

Av 13 § 1 stycke 1 lagen om energideklaration för byggnader framgår att den som äger en byggnad ska se till att den energideklaration som senast

¹² 5 § 2 LED.

har upprättats för byggnaden visas på en för allmänheten väl synlig och framträdande plats, när det gäller en sådan byggnad där en total användbar golvyta på över 250 kvadratmeter i byggnaden ofta besöks av allmänheten¹³. Energideklarationen ska visas på en väl synlig plats i byggnaden om det rör sig om byggnader där hela byggnaden eller en del av den upplåts med nyttjanderätt¹⁴. Denna bestämmelse motsvarar artikel 13 i EPBD från 2010¹⁵.

Av 13 a § lagen om energideklaration för byggnader framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om bestämmelserna i 13 §. Av 12 § förordningen om energideklaration för byggnader framgår att den energideklaration som ska visas enligt 13 § första stycket 1 lagen om energideklaration för byggnader får sammanfattas. Förordningen innehåller bemyndigande för Boverket att meddela föreskrifter om hur en energideklaration får sammanfattas, samt om placering av en energideklaration eller en sammanfattning av en energideklaration som har upprättats för en sådan byggnad som avses i 5 § 1 stycke 2 lagen om energideklaration för byggnader.¹⁶ Av samma förordning framgår att Boverket även får meddela föreskrifter om hur uppgifter om en byggnads energiprestanda ska anges vid annonsering.¹⁷

Boverket har lämnat föreskrifter om uppvisande av energideklaration i Boverkets föreskrifter om ändring i Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2007:4) om energideklaration för byggnader (BED). Denna föreskrift innehåller regler om uppvisande av sammanfattningen av en energideklaration¹⁸, samt om annonsering¹⁹.

3.2.2 Problembeskrivning

Av artikel 21.1 i det omarbetade direktivet framgår att en energideklaration ska visas på en framträdande plats som är klart synlig för allmänheten om en byggnad för vilken en energideklaration har utfärdats i enlighet med direktivets artikel 20.1 nyttjas av offentliga organ och ofta besöks av allmänheten. Av artikel 21.2 i det omarbetade direktivet framgår att en energideklaration ska visas på en framträdande och klart synlig plats i en lokalbyggnad för vilken en energideklaration har utfärdats i enlighet med artikel 20.1. Enligt direktivets artikel 2.5 är begreppet ”offentliga organ” synonymt med definitionen av offentliga organ enligt definitionen i artikel 2.12 i direktivet om energieffektivitet (EU) 2023/1791 (EED). Offentliga organ definieras där som ”nationella, regionala eller lokala

¹³ 5 § 1 LED.

¹⁴ 5 § 2 LED.

¹⁵ Artikel 13 EPBD 2010.

¹⁶ 12 § 2 stycket FED.

¹⁷ 12 a § 2 stycket FED.

¹⁸ 14–15 §§ BED.

¹⁹ 8 b § BED.

myndigheter och enheter som direkt finansieras och administreras av dessa myndigheter men som inte är av industriell eller kommersiell karaktär”.²⁰

Kravet på byggnader som ofta besöks av allmänheten har i svensk rätt inte begränsats till offentliga byggnader

Bestämmelsen i artikel 21.1 i det omarbetade direktivet innebär en skillnad mot den motsvarande bestämmelse i 13 § stycke 1 lagen om energideklaration för byggnader. Det nuvarande svenska regelverket innehåller ingen bestämmelse om att kravet att visa en energideklaration på en framträdande plats som är klart synlig för allmänheten endast skulle omfatta byggnader som nyttjas av offentliga organ.

Direktivets formulering avseende offentliga organ är dock inte ny, utan återfinns i såväl 2010 års direktiv²¹ som 2002 års direktiv²². I de ursprungliga förarbetena till den svenska energideklarationslagstiftningen uttalades följande:

”Offentliga tjänster kan sägas motsvara de verksamheter som bedrivs i den offentliga förvaltningen i statliga, kommunala och landstingskommunala förvaltningsmyndigheter. I en vidare bemärkelse kan det sägas motsvara verksamhet som tillhandahålls medborgarna genom ett statligt eller kommunalt organ. I det här sammanhanget måste dock innebörden av offentliga tjänster begränsas på så sätt att det har en anknytning till en byggnad som ofta besöks av allmänheten. En avgränsning som har sin utgångspunkt i 2 kap. 2 § fastighetstaxeringslagens (1979:1152) indelning i så kallade specialbyggnader är därför lämplig. Avgörande för indelningen i sådana byggnader är inte främst vem som äger byggnaden, utan det är byggnadens allmännyttiga ändamål och användning som är styrande.”

Användningen av uttrycket specialbyggnad innebär att det är lätt att slå fast vilka byggnader som omfattas av deklarationsskyldigheten, eftersom det följer av Skatteverkets beslut. De specialbyggnader som bör omfattas av deklarationsskyldigheten är i huvudsak kommunikationsbyggnader som används för allmänna kommunikationsändamål, vårdbyggnader, bad-, sport- och idrottsanläggningar, skolbyggnader, kulturbyggnader och vissa allmänna byggnader, det vill säga byggnader som tillhör staten, kommun eller annan menighet och som används för bland annat allmän styrelse, förvaltning, rättsvård och ordning.”²³

I förarbetena till den omarbetning av lagen om energideklaration för byggnader som gjordes i samband med 2010 års EPBD uttalades följande: ”När det gäller direktivets krav på att medlemsstaterna ska se till

²⁰ Artikel 2.12 EED.

²¹ Artikel 12.1 EPBD 2010.

²² Artikel 7.3 EPBD 2002.

²³ Prop. 2005/06:145 s. 70 f.

att en energideklaration ”upprättas” för byggnader där en total användbar golvyta på över 500 kvadratmeter utnyttjas av en offentlig myndighet och ofta besöks av allmänheten finns, enligt regeringens uppfattning, två möjliga alternativ vid genomförandet. Det ena är att införa ett sådant krav och begränsa det till byggnader som utnyttjas av en offentlig myndighet. Det skulle innebära att en energideklaration alltid skulle finnas och visas i sådana byggnader medan en energideklaration av byggnader som är av samma typ men som inte utnyttjas av en offentlig myndighet endast skulle behöva finnas och visas vid försäljning. Det andra alternativet är att alla byggnader med en golvyta på över 500 kvadratmeter som ofta besöks av allmänheten ska omfattas av samma krav, det vill säga att det alltid ska finnas en energideklaration och att den ska visas på en för allmänheten väl synlig plats oavsett om byggnaden utnyttjas av en offentlig myndighet eller inte. Det förstnämnda alternativet har stöd i direktivets ordalydelse. Det sistnämnda alternativet stöds av ett av direktivets huvudsyften som är att information om byggnaders energiprestanda ska spridas på ett bättre sätt. Exempelvis anges i direktivets skälavsnitt (skäl 24) att byggnader som inhyser offentliga myndigheter och byggnader som allmänheten ofta besöker bör föregå med gott exempel genom att man där visar att hänsyn har tagits till miljö- och energifaktorer och att energideklarationer därför bör upprättas för sådana byggnader med jämna mellanrum. Som exempel på byggnader som ska omfattas av kraven anges affärer, köpcentrum, snabbköp, restauranger, teatrar, banker och hotell.”²⁴

Vidare anfördes i förarbetena att: ”Enligt regeringens uppfattning bör energideklarationens informationsspridande roll förstärkas ytterligare och ge incitament för ägarna till en byggnad att föregå med gott exempel. Regeringen väljer därför att gå längre än direktivet kräver och föreslår att byggnader med en golvyta på över 500 kvadratmeter som ofta besöks av allmänheten alltid ska ha en energideklaration som visas på en för allmänheten väl synlig plats i byggnaden oavsett om byggnaden utnyttjas av en offentlig myndighet eller inte. Det kan vidare konstateras att det i direktivet anges uttryckligen att de krav som ställs är minimikrav som inte ska hindra någon medlemsstat från att behålla eller införa strängare åtgärder förutsatt att dessa är förenliga med fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och förutsatt att de anmäls till kommissionen. Något hinder i direktivet för den lösning som regeringen väljer att föreslå finns alltså inte.”²⁵

3.2.3 Alternativa lösningar och förslag

Ovan under avsnitt 3.1 har föreslagits att den nuvarande bestämmelsen i 5 § punkt 1 lagen om energideklaration för byggnader om att energideklaration ska finnas upprättad för en byggnad där en total användbar

²⁴ Prop. 2011/12:120 s. 37 f.

²⁵ Prop. 2011/12:120 s. 38.

golvarea på över 250 kvadratmeter i byggnaden ofta besöks av allmänheten ändras, så att denna bestämmelse i stället endast avser byggnader som ägs av offentliga organ och ofta besöks av allmänheten.

Detta krav är knutet till kravet på uppvisande av energideklaration enligt lagens 13 §, punkt 1: Den som äger en byggnad ska se till att den energideklaration som har upprättats för byggnaden visas på en för allmänheten väl synlig och framträdande plats i byggnaden, om det gäller en sådan byggnad som avses i 5 § första stycket 1. Boverket föreslår att denna lydelse i 13 § i lagen förblir oförändrad. Boverket föreslår därmed att kravet på uppvisande av energideklaration ska gälla för och avgränsas till byggnader som ägs av offentliga organ och ofta besöks av allmänheten.

Alternativet till den ovan i **Fel! Hittar inte referensskälla.** föreslagna ändringen avseende 5 § 1 lagen om energideklaration för byggnader är att, i likhet med de resonemang som framfördes i prop. 2011/2012:120, låta den svenska lagstiftningen gå längre än direktivets ordalydelse avseende offentliga organ. Det omarbetade direktivet innehåller liksom 2010 års EPBD en bestämmelse om att kraven i direktivet är minimikrav, som inte hindrar medlemsstaterna från att behålla eller införa strängare åtgärder, förutsatt att sådana åtgärder är förenliga med unionsrätten. Dessa åtgärder ska anmälas till kommissionen.²⁶ De resonemang som framfördes i prop. 2011/12:120 avseende 2010 års EPBD bör kunna appliceras även på artikel 21 i det omarbetade direktivet. En motsvarande tolkning skulle därför innebära att den nuvarande strukturen bibehålls.

Detta hade inneburit att ett större antal byggnader än idag hade varit skyldiga att energideklareras, då samtliga byggnader som ofta besöks av allmänheten i så fall hade omfattats av kravet och inte endast byggnader där en total användbar golvarea på över 250 kvadratmeter i byggnaden ofta besöks av allmänheten.

²⁶ Artikel 1.3 EPBD.

3.3 Utökat innehåll i energideklarationen

Boverkets förslag: I det omarbetade direktivet specificeras nu vilka uppgifter som ska ingå i en energideklaration i betydligt större utsträckning än tidigare. Det har även tillkommit nya uppgifter som ska anges i samband med att rekommendationer ges i deklarationen.

Boverket föreslår därför bland annat ändringar i 9 § i lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader om att rekommendationer nu även innefattar att minska byggnadens driftsrelaterade växthusgasutsläpp samt hur kvaliteten på inomhusmiljön kan förbättras. Vilka uppgifter som ska ingå i energideklarationen föreslås huvudsakligen specificeras i 7 a § i förordningen (2006:1592) om energideklaration. I förordningens 12 § anges vidare vilka av dessa uppgifter som ska framgå direkt i energideklarationens sammanfattning.

3.3.1 Nulägesbeskrivning

I det tidigare direktivet (EPBD 2010/31/EU) ställdes vissa grundläggande krav på vilka uppgifter som skulle ingå i en energideklaration.²⁷ Deklarationen skulle innehålla uppgift om byggnadens energiprestanda samt referensvärden, så som minimikrav på energiprestanda. Direktivet angav, som upplysning, att energideklaration också kunde innehålla ytterligare information om energianvändningen och om andelen energi från förnybara energikällor. Det ställdes också krav gällande rekommendationer för hur energiprestandan kan förbättras kostnadseffektivt.

De direkta kraven på innehållet som ställdes genom det tidigare direktivet var relativt begränsade och specificerades inte i närmare detalj. Samtidigt, då energideklarationen behöver och bör innehålla fler uppgifter än vad som direkt följde av direktivet för att tjäna sitt syfte, har Sverige ställt mer detaljerade krav i sina nationella regler.

I lagen om energideklaration ställs, utöver att deklarationen ska innehålla uppgift om byggnadens energiprestanda, referensvärden och rekommendationer, även krav på att det i energideklarationen ska anges om obligatorisk ventilationskontroll och radonmätning har utförts i byggnaden.²⁸ Likaså ska vissa särskilda uppgifter om värme- och luftkonditionerings-system anges i de fall byggnaden som deklarerats innehåller sådana inspektionspliktiga system. I förordningen om energideklaration anges vidare att byggnadens uppvärmningsformer, eventuella kylsystem och annan energianvändning ska redovisas.²⁹ I förordningen ges Boverket bemyndigande att meddela närmare föreskrifter om hur en byggnads

²⁷ Artikel 11 EPBD 2010.

²⁸ 9 § LED.

²⁹ 7 § FED.

energiprestanda ska fastställas och anges, vilka referensvärden som ska användas, och vilka uppgifter som utöver de som följer av lagen ska anges i en energideklaration.³⁰ Boverket får även meddela föreskrifter om hur en energideklaration ska sammanfattas.³¹

I Boverkets föreskrifter om energideklaration fastställs att energiklassning av byggnader ska användas som ett referensvärde.³² Likaså fastställs hur sammanfattningen ska utformas och vad den ska innehålla.³³ I föreskrifterna anges även att energideklarationen ska innehålla de uppgifter som följer av Boverkets elektroniska formulär för energideklaration.³⁴

3.3.2 Problembeskrivning

Det är i formuläret för energideklaration som de uppgifter deklarationen ska innehålla specificeras närmare, utifrån vad som anges i lagen och förordningen. Utifrån det bemyndigande som Boverket har, har uppgifter så som energiklass och andra typer av referensvärden angetts sedan länge, likaså olika mått på energianvändningen, både totalt för byggnaden men också uppdelat på olika användningsområden och energibärare, med mera.

De uppgifter som det omarbetade direktivet nu specificerar ska ingå i en energideklaration återfinns huvudsakligen i direktivets artikel 19 och bilaga V. Direktivet ställer exempelvis ett direkt krav på att byggnader ska energiklassas, vilket inte har varit fallet tidigare. Det anges nu också fler exempel på referensvärden som är relevanta att ange i energideklarationen, som kopplar till nya krav i andra artiklar i direktivet, såsom minimistandarder för energiprestanda och krav för nollutsläppsbyggnader. I tabell 1 nedan ges en sammanfattning av de uppgifter direktivet nu ställer krav på att energideklarationen ska innehålla.

Tabell 1. Sammanfattning av de uppgifter EPBD nu ställer krav på att energideklarationen ska innehålla.

Uppgifter på förstasidan (sammanfattningen)	Uppgifter i övrigt, som ska finnas med i energideklarationen
Energiklass	Årlig primär och slutlig energianvändning (kWh eller MWh)
Årlig primärenergianvändning^a (kWh/m² och år)	Produktion av förnybar energi, huvudsaklig energibärare, och typ av förnybar energikälla (kWh eller MWh)
Slutlig energianvändning^b (kWh/m² och år)	Energibehov (kWh/m ² och år) ^c

³⁰ 8 § FED.

³¹ 12 § FED.

³² 7 § BED.

³³ 8 a § BED.

³⁴ 8 § BED.

Uppgifter på förstasidan (sammanfattningen)	Uppgifter i övrigt, som ska finnas med i energideklarationen
Förnybar energi som produceras på plats (procent av energianvändningen)	Uppgift om byggnaden kan reagera på externa signaler och anpassa energianvändningen
Driftsrelaterade växthusgasutsläpp (kg CO₂/m² och år) och värdet för livscykel-GWP, om tillgängligt	Uppgift om värmedistributionssystemet kan fungera vid låga eller effektivare temperaturnivåer, i tillämpliga fall
	Kontaktuppgifter till en gemensam kontaktpunkt för rådgivning om renovering, och, i förekommande fall, information om finansiella stödalternativ

^a Energi som inte genomgått någon omvandling

^b Levererad energi till byggnaden

^c Energi som behöver tillföras eller bortföras **från** ett utrymme för att upprätthålla avsedd temperatur och liknande, till exempel uppvärmning

Värdet för livscykel-GWP, som ska anges på första-sidan om tillgängligt, är kopplat till artikel 7.2 i det omarbetade direktivet. Livscykel-GWP är en indikator som kvantifierar en byggnads bidrag till den globala uppvärmningspotentialen under hela dess livscykel.³⁵ I artikel 7.2 anges att medlemsstaterna ska säkerställa att livscykel-GWP beräknas för nya byggnader i enlighet med direktivets bilaga III, och att resultatet ska redovisas i byggnadens energideklaration. I bilaga III anges i sin tur att livscykel-GWP ska kommuniceras som en numerisk indikator för varje livscykelskede. Kommissionen ska senast 31 december anta en delegerad akt för att fastställa en unionsram för beräkningen av GWP.³⁶ Boverket bedömer att den delegerade akten kommer påverka hur livscykel-GWP kommer att redovisas i energideklarationen framöver.

Även kraven på rekommendationerna har ändrats i vissa delar. Det görs nu en koppling till energiklass A: Energideklarationen ska innehålla rekommendationer om hur byggnaden kan förbättras kostnadseffektivt och hur kvaliteten på inomhusmiljön kan förbättras, när byggnaden har en sämre energiklass än klass A.³⁷ Värt att notera är att formuleringen om förbättring av inomhusmiljön också är ny.³⁸ Definitionen av kvalitet på inomhusmiljön är: resultatet av en bedömning av de förhållanden inuti en byggnad som påverkar de boendes hälsa och välbefinnande, på grundval av parametrar rörande temperatur, fuktighet, ventilationsgrad och förekomst av föroreningar. I många fall bör rekommendationer som leder till förbättrad energiprestanda samtidigt också kunna leda till förbättrad inomhusmiljökvalitet, så som isoleringsåtgärder och styr- och

³⁵ Artikel 2.25, EPBD.

³⁶ Artikel 7.3, EPBD.

³⁷ Artikel 19.5 EPBD.

³⁸ Artikel 2.66 EPBD.

reglertekniska åtgärder som kan förbättra den termiska komforten. Utöver detta anges i EPBD att rekommendationerna ska innehålla:

- En uppskattning av minskningen av driftsrelaterade växthusgasutsläpp.
- En bedömning av om värme-, ventilations- och luftkonditionerings-system och varmvattensystem för hushåll kan anpassas för drift vid effektivare temperaturinställningar.
- En bedömning av värme- eller luftkonditioneringsystemets återstående livslängd, och i förekommande fall ange möjliga alternativ för utbyte.

Flera av de uppgifter som EPBD nu specificerar finns inte med i energideklarationen idag.

3.3.3 Alternativa lösningar och förslag

För att uppfylla det omarbetade direktivet behöver ändringar göras i de svenska reglerna. Då de uppgifter som energideklarationen ska innehålla idag regleras på samtliga nivåer i reglerna föranleder det ändrade direktivet i denna del ändringar både på lag-, förordnings-, och föreskriftsnivå. Det kommer även leda till att Boverkets elektroniska formulär för energideklaration kommer behöva ändras.

Uppgifterna som ska ingå i deklARATIONEN beskrivs relativt detaljerat i direktivets bilaga V. Det anges exempelvis i vilken enhet olika uppgifter om energianvändningen ska uttryckas i. På grund av detaljeringsgraden bedömer Boverket att det är lämpligt att reglera innehållet huvudsakligen på förordningsnivå, genom 7 a § i förordningen. Alternativet hade varit att utöka lagens 9 § som idag reglerar innehållet i energideklarationen.

Boverket bedömer att direktivets ordalydelser som rör de utökade uppgifterna som ska anges i deklARATIONEN i hög grad kan införlivas direkt i de svenska reglerna. Det finns dock vissa uppgifter där en anpassning av begreppen har gjorts för att bättre överensstämja med de begrepp och definitioner som tillämpas i Sverige. Ett exempel är direktivets begrepp ”slutlig energianvändning” som har ersatts med ”byggnadens energianvändning”.

3.4 Energiklassning

I följande avsnitt beskrivs Boverkets förslag på hur det omarbetade direktivets krav på energiklassning av byggnader kan införlivas i reglerna om energideklaration för byggnader.

Boverkets förslag: Det omarbetade direktivet ställer krav på att byggnader ska energiklassas på en sluten skala från A till G. Klass A ska motsvara nollutsläppsbyggnader och klass G ska motsvara byggnader med allra sämst prestanda. Skalan kan kompletteras med ytterligare särskilt angivna klasser, nämligen A0 och A+.

Boverket föreslår att energiklassningens utformning regleras i Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2007:4) om energideklaration för byggnader, BED. Energiklassningen regleras redan idag i 7 och 7 a §§ i BED. Denna reglering baseras på att energideklarationen enligt nuvarande lag om energideklaration ska innehålla referensvärden som gör det möjligt att jämföra byggnaders energiprestanda med varandra. Boverket föreslår ett förtydligande i 8 § i förordningen (2006:1592) om energideklaration som lyfter fram energiklassningen i förhållande till andra typer av referensvärden, mot bakgrund av direktivets explicita krav på att byggnader nu ska energiklassas.

3.4.1 Nulägesbeskrivning

Klassning av byggnader, på en skala från A till G, har tillämpats i energideklarationerna sedan 2014. Nuvarande klassning tar sin utgångspunkt i kravet på högsta tillåtna primärenergital i byggreglerna.³⁹ Gränsen mellan energiklass C och D motsvarar kravet vid uppförande av en ny byggnaden. Varje energiklass uttrycks sedan som ett intervall, en procentuell andel av kravet för nya byggnader.⁴⁰ Varje klass står därmed för ett visst intervall i kilowattimmar per kvadratmeter och år.

Reglerna som ligger till grund för energiklassningen återfinns idag på lag-, förordnings- och föreskriftsnivå. I lagen anges att det i en energideklaration ska anges referensvärden som gör det möjligt för konsumenter att bedöma byggnadens energiprestanda och att jämföra byggnadens energiprestanda med andra byggnaders energiprestanda.⁴¹

I förordningen ges Boverket bemyndigande att meddela föreskrifter om vilka referensvärden som ska användas i energideklarationen.⁴² Boverket föreskriver att som referensvärde ska anges en klassning som utgår från de krav på primärenergital som vid var tid gäller vid uppförandet av en ny byggnad enligt Boverkets byggregler (2011:6) – föreskrifter och allmänna råd.⁴³ Klassningen ska ske på en skala från A till G.⁴⁴

³⁹ Avsnitt 9 BBR.

⁴⁰ 7 a § BED.

⁴¹ 9 §, p.5 LED.

⁴² 8 § första stycket 4 FED.

⁴³ 7 § BED.

⁴⁴ 7 a § BED.

3.4.2 Problembeskrivning

Det tidigare direktivet har inte ställt krav på medlemsstaterna att byggnader ska energiklassas, och därmed inte heller hur det ska göras. Det omarbetade direktivet anger i artikel 19 att byggnader ska klassas på en slutna skala med endast bokstäverna A–G.⁴⁵ Bokstaven A ska motsvara nollutsläppsbyggnader och bokstaven G ska motsvara byggnader med allra sämst prestanda i det nationella byggnadsbeståndet vid tidpunkten för införandet av skalan. Medlemsstater som den 29 maj 2026 redan betecknar nollutsläppsbyggnader som "A0" får fortsätta att använda denna beteckning i stället för klass A. Medlemsstaterna ska säkerställa att de återstående klasserna (B–F, eller när A0 används, A–F) har en lämplig fördelning av energiprestandaindikatorer bland energiklasserna.

Enligt samma artikel får medlemsstaterna införa en energiklass A+, som motsvarar byggnader med ett gränsvärde för energiefterfrågan som är minst 20 procent lägre än gränsvärdet för nollutsläppsbyggnader, och som årligen genererar mer förnybar energi på plats än deras totala årliga primärenergiefterfrågan. När det gäller befintliga byggnader som har renoverats till klass A+ ska medlemsstaterna säkerställa att livscykel-GWP uppskattas och redovisas i byggnadens energideklaration.

I Sveriges nuvarande skala motsvarar klass C kraven vid uppförande av nya byggnader. Det omarbetade direktivet ställer krav på att alla nya byggnader ska vara nollutsläppsbyggnader från och med 2030, och att nollutsläppsbyggnader ska ges energiklassen A.⁴⁶ Följden blir att Sverige behöver ändra den nuvarande energiklassningen.

3.4.3 Alternativa lösningar och förslag

Vissa förutsättningar är givna vid utformningen av den nya energiklassningen. Enbart bokstäverna A–G ska användas, och klass A ska motsvara nollutsläppsbyggnader.

Klass A och kriterier för en nollutsläppsbyggnad

En nollutsläppsbyggnad ska enligt det omarbetade direktivet uppfylla flera andra kriterier än en mycket hög energiprestanda.⁴⁷ En sådan byggnad får exempelvis inte medföra några koldioxidutsläpp på plats från fossila bränslen och den ska ha kapacitet att reagera på externa signaler och då anpassa energianvändningen. Med tanke på att fler kriterier än enbart en viss energiprestanda måste uppfyllas kan det leda till, i det bästa segmentet av byggnadsbeståndet, att två byggnader kan ha en energiprestandanivå som båda motsvarar en nollutsläppsbyggnad, där den ena också

⁴⁵ Artikel 19.2 EPBD.

⁴⁶ Nya byggnader som ägs av offentliga organ ska vara det från och med den 1 januari 2028.

⁴⁷ Artikel 2.2 och artikel 11, EPBD.

uppfyller övriga kriterier medan den andra inte gör det. I detta fall skulle den förstnämnda byggnaden få klass A medan den andra får klass B.

Det omarbetade direktivet ställer krav på att nya byggnader ska vara nollutsläppsbyggnader till 2030.⁴⁸ Direktivet innehåller inget motsvarande krav för befintliga byggnader som renoveras. Medlemsstaterna får anpassa gränsvärdet för en nollutsläppsbyggnads energiefterfrågan för renoverade byggnader.⁴⁹ Detta talar för att lydelsen i artikel 19.2 kan förstås som att klass A i energiklassningens skala står för nya nollutsläppsbyggnader. Detta, tillsammans med att klass G ska stå för de byggnader med allra sämst energiprestanda i beståndet, innebär att klass A och klass G avspeglar de yttre ändarna på en skala som representerar hela byggnadsbeståndet.

I samband med upprättandet av energideklarationen och energiklassningen av en byggnad skulle energiexperten kunna bedöma om de övriga kriterierna som ingår i definitionen av en nollutsläppsbyggnad uppfylls eller inte, alltså även för byggnader som har en energiprestanda som motsvarar klass B till G. Det skulle omfatta att bedöma om det används fossila bränslen på plats, om byggnaden kan reagera på externa signaler, med mera. Sverige kan på så sätt, tillsammans med annan statistik över hur växthusgasutsläppen förändras över tid i byggnadsbeståndet, följa upp och redovisa hur utvecklingen går i Sverige, sett till det långsiktiga målet om noll utsläpp till 2050.

Frågeställningar vid utformningen av energiklassningen

Boverket föreslår att energiklassningen regleras på motsvarande sätt som idag, nämligen i föreskriften BED. Utifrån det skulle frågan om energiklassningens utformningen närmare utredas inom ramen för Boverkets kommande föreskriftsarbete. Nedan ges en övergripande beskrivning av frågor som Boverket behöver ta ställning till och närmare utreda vid framtagandet av föreskrifter.

- Bör en energiklass A0 införas?⁵⁰
- Bör en energiklass A+ införas?
- Vad är en ”lämplig fördelning” (direktivets lydelse) av klasserna A–G? Och vad är en lämplig gräns för klass G, för att beteckna det segment som kan anses tillhöra de ”med allra sämst prestanda” (direktivets lydelse) i byggnadsbeståndet?

⁴⁸ Nya byggnader som ägs av offentliga organ ska vara det från och med den 1 januari 2028.

⁴⁹ Artikel 11, punkt 4 EPBD.

⁵⁰ A0 skulle kunna införas om klassen införs före den 29 maj 2026.

Överväganden kring energiklassen A0

Idag bestäms energiprestandan som respektive energiklass står för i relation till det krav på högsta tillåtna primärenergital som gäller vid uppförande av en ny byggnad, vid tidpunkten för energideklarationens upprättande. Det gör att intervallerna ändras vid varje ändring av energihushållningskraven. Följden har blivit att energiklassningen har olika versioner, från en tidsperiod till en annan, då olika krav har gällt i byggreglerna. Ur ett konsumentperspektiv är det problematiskt eftersom det försvårar jämförbarheten. Nu när energiklassningen som en följd av direktivsändringarna behöver ändras bör samtidigt utformningen på skalan ändras för att åtgärda denna problematik. En skala bör införas där energiklasserna står för fasta energiprestandaintervaller som inte förändras över tid.

Om kravnivån för nya nollutsläppsbyggnader ändras, och om det samtidigt skulle innebära att energiprestandanivån för klass A måste ändras, så leder det till att målet med en fast skala inte uppnås. Boverket har i en tidigare utredning om energiklassningen visat att om klass A sätts till kravnivån för nya byggnader och klass G står för de allra sämsta, så leder det till att en relativt hög andel byggnader i beståndet hamnar i klass A och B.⁵¹ Det innebär att förändringar i denna del av skalan, även om det enbart berör de två bästa klasserna skulle få relativt stor påverkan. Frågan är av betydelse eftersom minimikrav på energiprestanda ska ses över minst vart femte år och vid behov uppdateras, bland annat utifrån resultaten från beräkningar av kostnadsoptimala nivåer.⁵² Det går alltså inte att utgå från minimikraven vid uppförande av nya byggnader, som står för energiprestandanivån för nya nollutsläppsbyggnader, kommer vara oförändrade över tid.

Ett skäl till att införa klassen A0 vore att använda den beteckningen som en särskild energiklass för just nollutsläppsbyggnader, fristående från den fasta skalan från A–G. Det skulle medföra att skalan för klasserna A–G skulle kunna hållas oförändrade även om energiprestandanivån för nollutsläppsbyggnader skulle revideras i byggreglerna. Boverket bedömer dock att det omarbetade direktivet inte kräver att klass A uppdateras varje gång de kostnadsoptimala nivåerna uppdateras.

Ett annat skäl till att överväga att införa A0 vore om differentierade gränsvärden för befintliga nollutsläppsbyggnader skulle införas, som skulle skilja sig från energiprestandanivåerna för nya byggnader. Om Sverige skulle vilja införa en och samma beteckning på byggnader i dessa fall, då skulle klassen A0 kunna ha den funktionen. Det skulle innebära

⁵¹ Uppdrag att utreda och vid behov genomföra ändringar i regelverket för energideklarationer (KN2023/03047).

⁵² Artikel 5.1 och 11.2 EPBD.

att en befintlig byggnad som uppfyller kriterierna för nollutsläppsbyggnad får energiklassen A0.

Överväganden kring energiklassen A+

Då energiklass C i nuvarande skala motsvarar kravet på högsta tillåtna primärenergital i byggreglerna så har klasserna A och B bidragit till incitament att bygga bättre än samhällets minimikrav. Kommande krav på nollutsläppsbyggnader ska precis som för nuvarande krav utgå från vad som är en kostnadsoptimal energiprestandanivå. Det vill säga, nivån kommer sannolikt inte när kraven på nya nollutsläppsbyggnader introduceras i reglerna för byggande att skilja sig nämnvärt från nuvarande nivåer. Även om det omarbetade direktivet ställer kravet att dessa nivåer ska vara minst 10 procent skarpare än nuvarande nivåer så förändras inte förutsättningarna för att bygga bättre relativt nybyggnadskraven särskilt mycket.⁵³

Mot den bakgrunden vore det aktuellt att införa klassen A+, som det omarbetade direktivet medger att medlemsstaterna kan införa som komplement till skalan A–G. Direktivet ställer dock upp tre särskilda kriterier för klassen A+. Se avsnitt 3.4.2. Det första är oproblematiskt och har en utformning som är lämplig mot bakgrund av vad som skrivits ovan: kriteriet att energianvändningen minst ska vara 20 procent lägre än gränsvärdet för nollutsläppsbyggnader. Det andra kriteriet däremot, att byggnaden årligen ska generera mer förnybar energi på plats än den totala årliga primärenergianvändningen, bedöms kunna riskera att leda till icke önskvärda effekter. Boverket bedömer att uppfyllandet av kriteriet framför allt skulle ske genom solenergiproduktion. Eftersom byggnaders förutsättningar för solenergiproduktion skiljer sig åt, så kommer det uppstå olika förutsättningar att uppfylla detta kriterium. Det påverkas exempelvis av individuella byggnaders utformning och orientering men också av geografiskt läge i landet.

Boverket bedömer, när det gäller det tredje kriteriet att byggnadens livscykel-GWP ska uppskattas (beräknas) för en byggnad som renoverats, att det i sådana fall borde samordnas med de befintliga reglerna för klimatdeklaration. Boverket har tidigare lämnat författningsförslag om krav på klimatdeklaration vid ändring av befintliga byggnader (annat än tillbyggnad) till regeringen.⁵⁴ Att samordna lydelserna i det omarbetade direktivet för klass A+ med det förslaget bedöms inte kunna hanteras inom ramen för implementeringen av EPBD.

⁵³ Artikel 11.3 EPBD.

⁵⁴ Gränsvärde för byggnaders klimatpåverkan och en utökad klimatdeklaration (2023:20, Boverket).

Energiprestandaintervaller för energiklasserna B-F och gränsen för klass G

Det omarbetade direktivet reglerar inte närmare hur gränserna för klass B till G ska sättas. Det uttrycks enbart att klasserna B–F ska ha en ”lämplig fördelning” och att bokstaven G ska motsvara de med ”allra sämst prestanda” i byggnadsbeståndet vid tidpunkten för införandet av skalan. Medlemsstaterna är alltså fria att utforma skalan på det sätt man anser vara lämpligt. Det finns olika sätt att göra detta på.

Energiprestandaintervallen mellan B och F skulle kunna fördelas jämnt, eller på annat sätt. En jämn fördelning var ett alternativ som fördes fram både av Rådet och EU-parlamentet under förhandlingarna vid omarbetningen av direktivet. Om ett annat alternativ skulle väljas, då skulle intervallens storlek exempelvis kunna baseras på de metoder som beskrivs i standarden, Byggnaders energiprestanda – Indikatorer, krav och certifiering, SS-EN ISO 52003-1:2017.⁵⁵

Även när det gäller gränsen för klass G finns flera alternativ. Gränsen skulle exempelvis kunna fastställas med ambitionen att samma andel byggnader som idag har klass G också ska ha det vid introduktionen av den nya skalan. Det skulle leda till att andelen i klass G, precis som är fallet idag, skulle skilja sig åt mellan olika byggnadskategorier. Ett annat angreppssätt vore att fastställa en gräns som är densamma för samtliga byggnadskategorier. Det vill säga, som innebära att samma procentuella andel hamnar i klass G. Hur stor den andelen bör vara behöver analyseras närmare. Under förhandlingarna av det omarbetade direktivet gav både Kommissionen och EU-parlamentet uttryck för att cirka 15 procent kan vara en lämplig andel. Att det omarbetade direktivet understryker att klass G ska omfatta de med ”allra” sämst prestanda pekar mot att andelen bör vara relativt liten. Ett ytterligare angreppssätt vore att sträva efter att harmonisera klassgränsen för G med krav i andra delar av direktivet. Särskilt relevant vore då kraven som rör minimistandarder för byggnaders energiprestanda.⁵⁶ Sådana samordningsmöjligheter skulle även kunna finnas avseende klasserna E och F.

Flera olika aspekter behöver beaktas när klassgränser för B–G fastställs. Det kan röra frågor om harmonisering med förslag och rekommendationer som Kommissionen förmedlar. Likaså hur olika alternativa utformningar kan komma att påverka incitamenten för energieffektivisering, vilket påverkas av hur byggnadsbeståndet, uppdelat i olika byggnadskategorier, skulle fördelas i de olika klasserna utifrån olika alternativ. En annan aspekt som kan behöva beaktas är storleken på förändringen jämfört med klassningen enligt nuvarande skala.

⁵⁵ Byggnaders energiprestanda - Indikatorer, krav och certifiering - Del 1: Allmänna riktlinjer och tillämpning på total energiprestanda (SS-EN ISO 52003-1:2017).

⁵⁶ Artikel 9 EPBD.

3.5 Förenklad uppdatering av energideklaration

Boverkets förslag: I det omarbetade direktivet fastställs att medlemsstaterna ska tillgängliggöra förenklade förfaranden för uppdatering av energideklarationerna. Det ska tillgängliggöras om endast enskilda åtgärder genomförs (uppgradering av enskilda element), men också om åtgärder som exempelvis anges i ett renoveringspass genomförs.

Boverket föreslår i en paragraf 6 c § lagen (2006:985) om energideklaration om byggnader att en förenklad uppdatering kan göras på byggnadsägarens begäran, utan att giltighetstiden påverkas. I en ny 7 b § i förordningen (2006:1592) om energideklaration av byggnader anges vidare att en förenklad uppdatering får ske om endast enskilda element uppgraderas genom enskilda åtgärder. Boverket bedömer att den lydelsen också ger stöd för en förenklad uppdatering för mer omfattande åtgärder. Boverket föreslår också att Boverket får meddela närmare föreskrifter om förenklad uppdatering av en energideklaration.

3.5.1 Nulägesbeskrivning

Enligt artikel 19.14 i det omarbetade direktivet ska medlemsstaterna tillgängliggöra förenklade förfaranden för uppdatering av en energideklaration om endast enskilda element uppgraderas genom enskilda åtgärder eller fristående åtgärder.⁵⁷ Syftet är att främja uppdatering av energideklarationen när endast begränsade förändringar görs i en byggnad. Artikelnen anger också att förenklade förfaranden ska tillgängliggöras om åtgärder som anges i ett renoveringspass genomförs.⁵⁸

Möjligheten till ett förenklat förfarande för uppdatering i direktivets mening finns inte i Sverige idag.

3.5.2 Problembeskrivning

Syftet med en förenklad uppdatering är att byggnadsägaren genom en förenklad procedur ska få ett kvitto på resultatet av genomförda åtgärder och erhålla en energideklaration som visar byggnadens aktuella status. Uppdateringen kan omfatta byggnadens energiprestanda och energiklass, utsläpp av växthusgaser, förnybar energiproduktion på plats, och andra uppgifter som ingår i deklarationen. Det ligger i sakens natur att en förenklad uppdatering bör innebära betydligt lägre kostnader för byggnadsägaren jämfört med att upprätta en helt ny energideklaration. Samtidigt

⁵⁷ Artikel 19.14 EPBD.

⁵⁸ Artikel 19.14 EPBD anger även att sådana förenklade förfaranden ska tillgängliggöras om en digital tvilling av en byggnad, andra certifierade metoder eller data från certifierade verktyg för fastställande av en byggnads energiprestanda används.

behöver den förenklade proceduren säkerställa tillräckligt god kvalitet på den uppdaterade energideklarationen. Det blir en avvägning mellan kostnader och tillräcklig noggrannhet.

Krav vid upprättande av en ny energideklaration innefattar bland annat att deklarationen ska upprättas av en oberoende certifierad expert, att det ska föregås av ett besök på plats (som om lämpligt får genomföras virtuellt med visuella kontroller) och att energideklarationen ska innehålla rekommendationer om byggnaden har en sämre energiklass än A. Boverket bedömer att direktivets lydelse i artikel 19.14 ger medlemsstaterna utrymme och flexibilitet gällande hur uppdateringen utförs.

Boverket bedömer att en uppdatering inte behöver omfatta alla uppgifter i en energideklaration, utan att det kan omfatta och fokusera på just de uppgifter som påverkas av de delar av byggnaden som har ändrats (alltså på de genomförda åtgärderna). Inte heller bör uppdateringen behöva innebära att energiexperten ska ge nya rekommendationer även om byggnadens energiklass är sämre än klass A (se vidare avsnitt 3.3 Utökat innehåll i energideklarationen). Energideklarationens status och funktion förändras inte i och med uppdateringen, som exempelvis konsumentupplysning. Därför bör den förenklade uppdateringen utföras av en certifierad oberoende energiexpert, precis som vid upprättandet av en ny.

Kontroll och verifiering av genomförda åtgärder och förbättrad energiprestanda kommer behöva genomföras på ett eller annat sätt av energiexperten vid en uppdatering. Ett platsbesök kan utgöra en betydelsefull del av verifieringen. Detta är ett fall där det vore relevant att tillämpa ett virtuellt platsbesök för att begränsa kostnaderna och samtidigt främja en tillräcklig kvalitet.

Utifrån ovanstående behöver flera processmässiga och tekniska frågor beaktas vid utformningen av den förenklade uppdateringen, exempelvis:

- Bör processen för uppdatering i samband med en enskild åtgärd skilja sig från om ett paket av åtgärder har genomförts?
- Hur ska en kontroll och verifiering av genomförda åtgärder och energibesparing göras?
- Bör en förenklad uppdatering omfatta ett platsbesök (virtuellt) eller inte?
- Vilka uppgifter ska uppdateras i energideklarationen?

3.5.3 Alternativa lösningar och förslag

Nedan ges två övergripande exempel på utformning av en förenklad uppdatering.

Förenklad uppdatering, utan platsbesök

Byggnadsägaren verifierar uppgifter om genomförda åtgärder och energianvändning till energiexperten genom lämplig dokumentation. Det kan innefatta energistatistik, verifikat från den som utförde åtgärden, fotodokumentation, med mera. Detta skulle kunna vara ett alternativ exempelvis om den ursprungliga energideklarationen upprättades av samme energiexpert som nu ska genomföra uppdateringen, och om det rör sig om enskilda åtgärder av enklare slag.

Förenklad uppdatering, med virtuellt platsbesök

Byggnadsägarens uppgifter om genomförda åtgärder och energianvändning verifieras genom både lämplig dokumentation och genom ett virtuellt platsbesök. Det virtuella platsbesöket kan fokusera på de delar av byggnaden som ändrats. Detta alternativ skulle kunna vara relevant både om enskilda enklare åtgärder har genomförts eller ett paket av åtgärder.

Påverkan på giltighetstiden

Energideklarationens giltighetstid är tio år. Hur bör giltighetstiden hanteras i samband med en förenklad uppdatering?

Med den beskrivning på utformning som ges ovan, som innefattar flera förenklingar, skulle följden bli om en energideklaration förlängdes med en ny tio års period, att en allt större andel i energideklarationsregistret över tid skulle vara baserade på detta förenklade förfarande. Ett sådant tillvägagångssätt bedöms inte överensstämma med det omarbetade direktivets krav som gäller vid upprättande av en ny energideklaration. Exempelvis avseende kravet på att rekommendationer ska ges om byggnadens energiklass är sämre än klass A. Inte heller med ett förenklat förfarande där enbart vissa uppgifter uppdateras.

Ett alternativ vore möjligtvis att en energideklarations giltighetstid skulle kunna förlängas, men inte med så mycket som tio år, utan med en annan tidsperiod. Det skulle exempelvis kunna vara fem år, och kombineras med att en sådan förlängning enbart skulle kunna ske vid ett tillfälle. Utöver att en sådan lösning skulle skapa komplexitet, både systemmässigt och kommunikativt, bedöms inte heller det uppfylla direktivets krav (under förutsättningen att proceduren utformas på ett sätt som medför en betydande förenkling).

Boverket bedömer sammantaget att energideklarationens giltighetstid inte bör förändras i samband med en uppdatering, eftersom det bedöms skulle kräva en process som i stort sett motsvarar upprättandet av en ny energideklaration.

Förslag

Boverket föreslår en 6 c § i lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader som slår fast att en förenklad uppdatering kan göras på byggnadsägarens begäran, utan att giltighetstiden påverkas. I en ny 7 b § i

förordningen (2006:1592) om energideklaration för byggnader anges vidare att en förenklad uppdatering får ske om endast enskilda element uppgaderas genom enskilda åtgärder. Boverket bedömer att den lydelsen också ger stöd för en förenklad uppdatering för mer omfattande åtgärder. Boverket föreslår också att Boverket får meddela närmare föreskrifter om förenklad uppdatering av en energideklaration. Detta med tanke på de mer detaljerade frågor som behöver utredas närmare, som exemplifieras ovan, och som kan ge upphov till ett behov av kompletterande föreskrifter.

Boverket ansvarar för det nationella registret och den digitala lösning där energiexperten registrerar och upprättar en energideklaration. Ett förenklat förfarande kommer tillhandahållas via de befintliga systemen.

3.6 Platsbesök vid upprättande av en energideklaration

Boverkets förslag: I det omarbetade direktivet ställs för första gången ett uttryckligt krav på att en energideklaration ska upprättas baserat på ett platsbesök. Platsbesöket får, om så är lämpligt, genomföras virtuellt med visuella kontroller.

Boverket bedömer att nuvarande undantag från besiktning i 6 § i förordningen (2006:1592) om energideklaration för byggnader även fortsättningsvis kan tillämpas. Boverket bedömer också att nuvarande 5 a § i förordningen ger Boverket ett bemyndigande att meddela närmare föreskrifter om virtuella platsbesök. Det kan vara aktuellt att föreskriva om under vilka förutsättningar virtuella platsbesök kan tillämpas.

3.6.1 Nulägesbeskrivning

Det ursprungliga direktivet om byggnaders energiprestanda från 2002 innehöll inga krav på att ett besök på plats skulle föregå upprättandet av en energideklaration.⁵⁹ När systemet för energideklaration introducerades i Sverige 2006 infördes dock ett krav i lagen om energideklaration för byggnader att upprättandet av en deklARATION skulle föregås av en besiktning. Detta krav gällde dock inte samtliga fall. I förordningen om energideklaration specificerades att detta krav gällde i de fall deklARATIONEN skulle innehålla rekommendationer för att förbättra byggnadens energiprestanda. Boverkets föreskrifter om energideklaration specificerade sedan krav som rörde omfattningen på besiktningen i dessa fall.⁶⁰ I ett allmänt råd angavs också att energiexperten, i de fall denne bedömde att det

⁵⁹ Artikel 7 EPBD 2002.

⁶⁰ 4 § och 4 a § BED.

inte fanns kostnadseffektiva åtgärder i den omfattning som gjorde en besiktning motiverad, att den oberoende experten då i stället kunde ge generella råd om effektivisering, anpassade till den aktuella byggnadskategorin.⁶¹

År 2010 omarbetades EPBD, men inte heller då infördes krav på platsbesök i direktivet.⁶² Emellertid genomfördes i anslutning till implementeringen av det omarbetade direktivet ändringar i det svenska regelverket avseende reglerna om besiktning. Genom en ändring i förordningen om energideklaration genomfördes en principiell förändring av besiktningskravet.⁶³ Kravet blev nu att besiktning skulle gälla som huvudregel. Det var nu inte längre kopplat till huruvida energideklarationen skulle innehålla rekommendationer eller inte. Samtidigt specificerades vissa särskilda undantagsfall. I samband med det ändrades Boverkets föreskrifter och anpassades till dessa nya regler.⁶⁴

Denna struktur för reglerna gäller än idag, och de specifika undantagen är fortfarande i hög grad desamma, även om de har ändrats i vissa delar sedan dess. I 8 § lagen om energideklaration för byggnader ställs det grundläggande kravet på att den som äger en befintlig byggnad ska se till att byggnaden besiktas på plats innan en energideklaration upprättas. I 6 § förordning om energideklaration för byggnader anges de nuvarande undantagen. Av denna bestämmelses första stycke följer att energideklaration får upprättas utan besiktning, om:

1. byggnaden är ett enbostadshus och har liknande utformning, storlek och energiegenskaper som en annan byggnad som har besiktats och överensstämmelsen garanteras av den oberoende experten,
2. energideklarationen avser en del av en byggnad som har samma utformning, storlek och energiegenskaper som en annan del av byggnaden och den delen har besiktats,
3. byggnaden är ny eller har dokumenterat god energiprestanda, eller
4. den som upprättar energideklarationen bedömer att kostnaden för besiktningen kommer att motsvara minst hälften av försäljningspriset för byggnaden.

Av 6 § 3 stycket förordningen om energideklaration för byggnader följer att Boverket får meddela ytterligare föreskrifter om undantag från kravet på besiktning.

⁶¹ 4 § BED.

⁶² Artikel 11 EPBD 2010.

⁶³ 5 a § och 6 § FED.

⁶⁴ Boverket föreskrifter och allmänna råd (2007:4) om energideklaration för byggnader, i dess lydelse enligt BFS 2012:9.

3.6.2 Problembeskrivning

I och med omarbetningen av direktivet 2024 ställs nu för första gången ett uttryckligt krav på platsbesök i direktivet. I direktivets artikel 19.4 anges att medlemsstaterna ska säkerställa att en energideklaration utfärdas av en oberoende expert på grundval av ett besök på plats. Platsbesöket får om så är lämpligt genomföras virtuellt med visuella kontroller.

Som nämnts ovan har Sverige tillämpat ett strikt besiktningskrav sedan 2012, men detta har inte baserats på ett direkt krav i EPBD utan har motiverats av andra skäl.⁶⁵ Det omarbetade direktivet specificerar inte några möjliga undantag från besök på plats direkt i artikel 19.4. Därför uppstår frågan om nuvarande undantag från besiktning enligt 6 § i förordningen även fortsättningsvis kan tillämpas eller inte. Likaså väcks frågan under vilka förutsättningar som virtuella platsbesök kan tillämpas och hur de bör utföras.

3.6.3 Alternativa lösningar och förslag

Även om artikel 19.4 inte direkt medger undantag från besiktning så är två av de nuvarande undantagen baserade på lydelser i andra delar av det omarbetade direktivet, som Boverket bedömer fortfarande är tillämpliga:

- Artikel 19.11 anger att ”utfärdande av certifikat för byggnadsenheter får grunda sig på a) en gemensam certifiering för hela byggnaden, eller, b) bedömningen av en annan representativ byggnadsenhet med samma energirelevanta egenskaper i samma byggnad.”
- Artikel 19.12 anger att ”utfärdande av certifikat för enfamiljshus får grunda sig på bedömningen av en annan representativ byggnad med liknande utformning och storlek och med liknande egenskaper i fråga om faktisk energiprestanda om sådan överensstämmelse kan garanteras av den expert som utfärdar energicertifikatet.”

Artiklarna 19.11 och 19.12 bedöms kunna ligga till grund för undantagen enligt punkterna 1 och 2 i 6 § förordning om energideklaration för byggnader, enligt ovan. Boverket bedömer dessutom att det är rimligt att behålla undantagen enligt punkt 3 och 4 i förordningen om energideklaration. Punkt 3 anger att en byggnad kan undantas besiktning om den är ny eller har dokumenterat god energiprestanda. Detta har innebörden, vilket tydliggörs i Boverkets föreskrifter, BED, en energiprestanda som uppfyller kravet på energiprestanda som ställs i energihushållningskraven vid uppförande av en ny byggnad.⁶⁶ Besiktning är särskilt relevant när energiexperten ska ge rekommendationer om förbättringar. Enligt artikel 19.5 i det omarbetade direktivet ska rekommendationer ges om byggnaden har en sämre energiklass än A. Klass A ska motsvara nollutsläppsbyggnader

⁶⁵ Prop. 2011/12:120, s. 56 ff.

⁶⁶ 4 a § BED.

enligt artikel 19.2 om energiklassning. Nya byggnader ska vara nollutsläppsbyggnader från och med 2030 enligt artikel 7.1. Eftersom direktivet därmed inte ställer krav på att rekommendationer ska ges om en byggnad uppfyller kraven som gäller vid uppförande av en ny byggnad, tillsammans med att besiktning är särskilt relevant i samband med att sådana ges, så bedömer Boverket att det är rimligt att behålla denna undantagsmöjlighet från kravet på besiktning.

Punkt 4 i förordningen om energideklaration bedöms inte tillämpas i särskilt många fall. Artikel 19.4 i det omarbetade direktivet säger att medlemsstaterna ska säkerställa att energideklarationer är ekonomiskt överkomliga. Fall då besiktningskostnaden överskrider halva försäljningspriset bör kunna undantas baserat på att kostnaden då blir oproportionerligt stor.

Föreskrifter om besiktning av byggnader

Enligt 5 a § i förordningen om energideklaration får Boverket meddela föreskrifter om besiktning av byggnader. Det omarbetade direktivet anger att virtuella platsbesök med visuella kontroller kan få genomföras om så är lämpligt.

Boverket bedömer att det finns ett behov av att reglera dels hur ett virtuellt platsbesök ska gå till, dels under vilka förutsättningar som en energideklaration får upprättas baserat på ett virtuellt platsbesök. Boverket bedömer att detta lämpligen regleras i Boverkets föreskrifter, BED. Likaså att nuvarande bemyndigande enligt 5 § i förordningen om energideklaration för byggnader ger Boverket möjlighet att meddela närmare föreskrifter om virtuella platsbesök.

3.7 Förslaget i förhållande till EU-direktivet

Boverket bedömer att förslagen enligt ovanstående avsnitt om energideklaration, som rör upprättande och uppvisande av energideklaration, utökat innehåll, energiklassning, förenklad uppdatering av energideklaration, och platsbesök, inte går utöver det omarbetade direktivets miniminivå.

3.8 Behov av föreskrifter

Boverkets förslag innebär att kraven på lag- och förordningsnivå i flera delar behöver kompletteras med föreskrifter. Utifrån Boverkets förslag kommer energiklassningens utformning behöva fastställas i Boverkets föreskrifter om energideklarationer. Detsamma gäller när och hur en förenklad uppdatering av energideklarationen kan utföras och när virtuella platsbesök kan tillämpas.

Ett nytt krav i det omarbetade direktivet, som nämns ovan under avsnitt 3.3 om utökat innehåll i energideklarationen, rör att rekommendationer ska ges om byggnaden har en sämre energiklass än A. Boverket bedömer

att det är lämpligt att införa detta krav i Boverkets föreskrifter om energideklarationer med tanke på förslaget att energiklassningen också föreslås regleras just i Boverkets föreskrifter.

Varken regeringen eller Boverket har något bemyndigande att ta fram föreskrifter om skyldigheten att energideklarera. Däremot finns ett bemyndigande både för regeringen och Boverket när det gäller att meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten. Boverket bedömer att det inte finns något behov att utöka föreskriftsrätten för Boverket inom detta område.

Boverkets nuvarande föreskrifter avseende tillgång till energideklaration (se ovan 3.2.1) innehåller inte någon bestämmelse av vilka byggnader som träffas av kravet i 13 § lagen om energideklaration för byggnader. Giltigheten av dessa föreskrifter bedöms inte påverkas av de föreslagna ändringarna i lagen.

4 Inspektioner

Krav på inspektioner av uppvärmnings-, komfortkylesystem och sådana system kombinerade med ventilationssystem med en nominell effekt på minst 70 kilowatt infördes i det tidigare direktivet om byggnaders energiprestanda 2018. I Sverige infördes inspektioner i energideklarationssystemet⁶⁷ 2020. Giltighetstiden för en inspektion är då samma som energideklarationens giltighetstid, 10 år.

Boverkets förslag: I det omarbetade direktivet fastställs att inspektioner ska göras med högst tre eller fem års intervall beroende på systemets storlek. Detta innebär möjliga problem med dagens svenska regler där inspektioner ingår i energideklarationer med 10 år giltighetstid.

Boverket föreslår förändring både i lag och förordning. Det viktigaste förslaget till ändring är att inspektionsprotokoll separeras från energideklarationen med hänsyn till de olika tidsintervallen. Boverket föreslår vidare en möjlighet till förenklad uppdatering av inspektionsprotokoll under vissa förutsättningar. Detta bedöms minska risken för retroaktiva krav samt risken för ökad administrativ börda och ökade kostnader. Övriga ändringar i direktivet gällande inspektioner bedöms kunna införas i svenska regler från lag till föreskrifter utan märkbara konsekvenser.

4.1 Nulägesbeskrivning

4.1.1 Ändringar 2024

Följande ändringar gjordes i det omarbetade direktivet 2024 avseende inspektioner. De tidigare artiklarna om inspektion av uppvärmningssystem (artikel 14) och inspektion av luftkonditioneringssystem (artikel 15) har slagits ihop till den nya artikel 23. Lydelserna om styr- och reglersystem har flyttats till ny artikel 13 om byggnadens installationssystem. I övrigt finns följande ändringar.

Effektgränsen för inspektioner är oförändrad 70 kilowatt men är nu summan av de olika systemens nominella effekt, inte ett individuellt systems nominella effekt. Det innebär att fler byggnader kommer att omfattas av inspektionskrav. Det finns för närvarande ingen exakt information om hur många nya byggnader som kommer att omfattas av att summan av systemens nominella effekter avgör om det finns en inspektionsskyldighet.

⁶⁷ 8 a § och 10 § LED, 8 a § och 9 § FED samt 3 a § och 4 b § BED.

Rapporten⁶⁸ till regeringsuppdraget 2019 till Boverket och Energimyndigheten innehåller inte uppgifter om summan av nominell effekt för uppvärmning och komfortkyla. Sannolikt kommer antalet bostadshus som framöver omfattas av inspektionskrav inte att öka eftersom komfortkyla är ovanligt i svenska bostäder.

Inspektionerna omfattar nu även separata ventilationssystem. I det tidigare direktivet skulle ventilationssystemet vara kombinerat med uppvärmnings- eller komfortkylesystemet för att omfattas av inspektionskyldigheten.

Inspektionens omfattning vidgas. Liksom tidigare ska tillgängliga delar av systemen inspekteras, värme- och kylgeneratorernas dimensionering och anpassning till energibehovet bedömas. Nya delar i inspektionerna är att möjligheterna till lägre systemtemperaturer i vattenbaserade system ska bedömas, hydronisk balansering av värmedistributionssystem liksom möjligheterna att ersätta användning av fossil energi. Även en övergripande bedömning av säkerhetsrisker ska göras. Det senare gäller främst system som innehåller förbränning

Medlemsstaterna ska bifoga en analys av systemet med inspektioner i den nationella byggnadsrenoveringsplanen. Samma gäller om medlemsstaten valt den alternativa metoden till inspektioner. Den alternativa metoden innebär att inspektioner ersätts av information med mera till byggnadsägaren. Detta ska ge minst samma effekt som inspektioner.

Inga ändringar gjordes i det omarbetade direktivet 2024 avseende möjligheterna till undantag från inspektioner. De är även framöver om avtal om energiprestanda finns eller om särskilda krav på funktioner i styr- och reglersystemet är uppfyllda.

Boverkets bedömning är att det är de införda tidsintervallen på tre och fem år för inspektioner som kräver störst insatser för att införlivas i svenska regler. Det nya kravet på bedömning av möjligheten att sänka systemtemperaturerna i vattenbaserade system bedöms inte kräva några större insatser. Sveriges erfarenheter av värmepumpar under många år är troligen en god grund att stå på i detta fall. Ett visst stöd med informationsmaterial kan vara nödvändigt. Kontroll av ventilationssystem utförs redan med den obligatoriska ventilationskontrollen. Detta bör kunna samordnas med kravet i det omarbetade direktivet. Direktivets krav på en bedömning av möjligheterna att minska användningen av fossil energi bedöms att inte heller vålla några problem. Sverige har i dag dels en mycket liten individuell användning av fossil energi i byggnadsbeståndet, dels god tillgång till alternativ som värmepumpar och fjärrvärme.

⁶⁸ Inspektion av uppvärmningssystem och luftkonditioneringssystem, Rapport 2019:16, Boverket och Energimyndigheten, [Inspektion av uppvärmningssystem och luftkonditioneringssystem - Boverket](#). Hämtad 2025-02-20.

Bedömningen är att enbart mindre insatser krävs utöver att bedömningarna behöver nämnas i lag, förordning eller föreskrifter.

4.1.2 Nulägesbeskrivning

Antalet byggnader som är aktuella för inspektion enligt det omarbetade direktivet kommer att öka eftersom det är summan av nominell effekt för uppvärmning och komfortkyla som kommer att vara grunden för kravet på inspektioner. Det ökade antalet byggnader bedöms att till allra största delen att vara lokalbyggnader eftersom komfortkyla förekommer i mycket begränsad omfattning i flerbostadshus. Samtidigt kommer system för uppvärmning eller luftkonditionering i lokalbyggnader med en nominell effekt över 290 kilowatt nominell effekt att undantas från inspektionskravet eftersom krav på fastighetsautomation och -styrning infördes i alla dessa byggnader, nya och befintliga, den 1 januari 2025. Kravet finns i 3 kap. 15 § plan och byggförordningen. Observera att gränsen för den nominella effekten för detta krav på fastighetsautomation och -styrning gäller de individuella systemen, inte summan av nominella effekter.

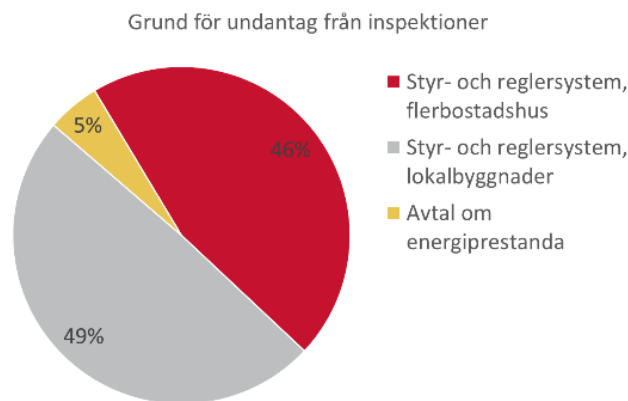
Fram till september 2024 från införandet av inspektioner 2020 hade energideklARATIONER upprättats för 34 100 byggnader som omfattades av krav på inspektioner, det vill säga hade en nominell effekt på mer än 70 kilowatt. Av dessa gjordes inspektioner i 56 procent av fallen. Återstående 44 procent av fallen kunde hävda undantag från inspektioner. Antalet byggnader i olika kategorier visas i tabell 2.

Tabell 2. Fördelning av antal byggnader med utförda inspektioner av uppvärmnings- och luftkonditioneringssystem från införandet av inspektioner till och med september 2024.

	Antal	Inspekterade	Ej inspekterade
Lokalbyggnader	12 953	7 035	5 917
Flerbostadshus	19 943	11 221	8 721
En- och tvåbostadshus	1 197	794	403
Totalt	34 093	19 037	15 056

Skälen till undantag som anges i energideklARATIONEN framgår av diagrammet i figur 1.

Figur 1. Angivna skäl till undantag från inspektioner i energideklARATIONER upprättade efter inspektionernas införande 2020.

Någon uppföljning av inspektionernas effekt på energianvändningen har ännu inte varit möjlig att göra.

4.2 Problembeskrivning

4.2.1 Tre och fem års inspektionsintervall

I det omarbetade direktivet införs en giltighetstid för inspektioner. Vid en sammanlagd nominell effekt på 290 kilowatt eller mer ska inspektioner göras minst vart tredje år och system där den sammanlagda nominella effekten överstiger 70 kilowatt ska inspektioner göras minst var femte år.

I det omarbetade direktivet kan man inte direkt utläsa hur tre och fem års intervaller ska hanteras då inspektioner redan gjorts i enlighet med det tidigare direktivet. Enligt Boverkets bedömning kan detta inte tydligt utläsas i artikel 23.3. Det finns risk att det skulle innebära retroaktiva krav på giltiga energideklARATIONER som innehåller inspektioner. Det är inte tydligt i det omarbetade hur inspektionspliktiga system som inte har inspekterats när det gäller tidpunkten för första inspektionen. Detta skapar möjliga problem med upprepade inspektioner som dels har dålig synkronisering med energideklARATIONERNAS giltighetstid på 10 år, dels innebär höjda kostnader för fastighetsägaren. I avsnittet analyseras två scenarier av hur tre och fem års inspektionsintervall skulle kunna hanteras med nya regler. De två scenarierna är att tidpunkten för inspektioner utgår från tiden då en inspektion gjordes senast samt att tidpunkter för inspektioner av system som inte tidigare inspekterats räknas från det omarbetade direktivets genomförandedatum i maj 2026.

Direktivet ställer även krav i artikel 13 (Byggnadens installationssystem) på byggnadens styr- och reglersystem. Dessa krav medger undantag från inspektioner. Detta reducerar antalet byggnader som omfattas av kraven på inspektioner med tre eller fem års intervall. Artikel 13 i direktivet anger inte att det är summan av de nominella effekterna som avgör kravet

på styr- och reglersystemet. Lydelsen är samma som i det tidigare direktivet där man enbart avsåg det individuella systemet. I tabell 3 visas kraven i artikel 13 och hur de påverkar inspektionsskyldigheten.

Tabell 3. Direktivets krav på byggnaders styr- och reglersystem och sista införandedatum.

Tidpunkt	Byggnader som berörs
31 december 2024	Lokalbyggnader med system med minst 290 kilowatt nominell effekt. Ett tilläggskrav träder i kraft den 29 maj 2026 om övervakning av inomhusmiljön. Dessa byggnader undantas då från inspektionsskyldigheten.
29 maj 2026	Nya bostäder och bostadsbyggnader som genomgår större renoveringar. Dessutom någon form av lastflexibilitet innan liknande krav införs för nollutsläppsbyggnader. Nya bostäder som har en nominell effekt på mer än 70 kilowatt nominell effekt undantas från inspektionsskyldighet. Detta gäller även bostadsbyggnader som genomgår en större renovering.
31 december 2027	Lokalbyggnader med system med minst 290 kilowatt nominell effekt ska ha automatisk belysningsreglering. Bedöms inte påverka inspektioner.
31 december 2029	Lokalbyggnader med system med minst 70 kilowatt nominell effekt. Samma krav som för system med nominell effekt över 290 kilowatt. Inspektionsskyldigheten försvinner från många lokalbyggnader. Krav på automatisk belysningsreglering införs samtidigt.

Från tabell 3 kan utläsas följande avseende inspektioner formulerat som de byggnader som omfattas av inspektionskrav efter ett angivet datum:

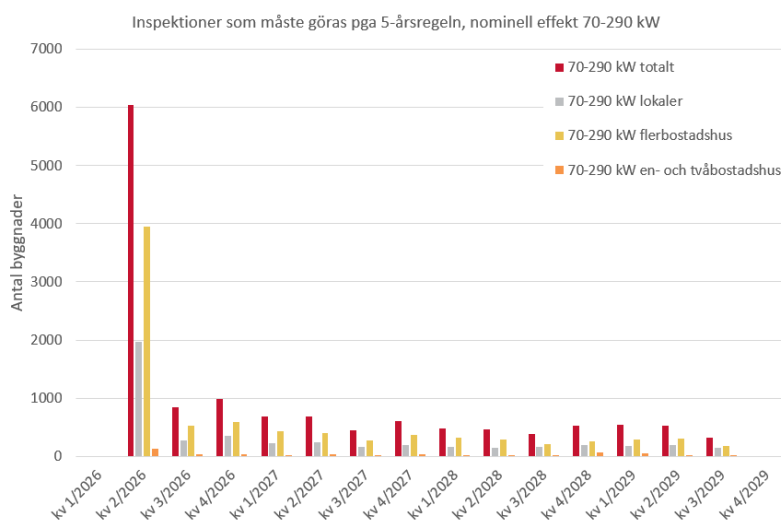
- Från och med den 1 januari 2025 krävs inspektioner där den sammanlagda nominella effekten är mer än 70 kilowatt i bostäder och mellan 70 och 290 kilowatt i lokalbyggnader.
- Från och med den 29 maj 2026 gäller inspektionsskyldighet för lokalbyggnader med en sammanlagd nominell effekt mellan 70 och 290 kilowatt och alla befintliga bostadshus med en sammanlagd nominell effekt över 70 kilowatt undantaget de som är nya och de som genomgår en större renovering.
- Från och med den 1 januari 2030 gäller inspektionsskyldighet enbart befintliga bostäder med en sammanlagd nominell effekt över 70 kilowatt undantaget de som är nya och de som genomgår en större renovering.

4.2.2 Scenario 1: Inspektionsbehov vid direktivets genomförandedatum – byggnader med inspektionsprotokoll

I detta scenario antas att tidpunkten för ny inspektion räknas från den senast utförda inspektionen. Vad skulle det innebära för energideklARATIONER

med inspektioner och separata inspektionsprotokoll med giltighetstiden 10 år? Ett stort antal inspektioner som utförts före den 29 maj 2023 respektive den 29 maj 2021 behöver då omedelbart göras på nytt då de nya reglerna träder i kraft i Sverige för att uppfylla krav på tre respektive fem års intervall mellan inspektioner. Inspektioner gjorda efter dessa datum men före den 29 maj 2026 behöver inte göras direkt då de nya reglerna börjar gälla. Tre och fem års intervaller infaller senare. Kvartalsvisa krav på förnyade inspektioner bedöms bli som följande figurer visar. Uppgifterna är hämtade i Gripen den 30 september 2024 och bygger på angiven nominell effekt och datum för den gällande energideklarationen och inspektionen.

Figur 2. Ackumulerade inspektionskrav på redan energideklarationer upprättade fram till 30 september 2024, nominell effekt 70–290 kilowatt

Figur 3. Ackumulerade inspektionskrav på redan energideklarationer upprättade fram till 30 september 2024, nominell effekt över 290 kilowatt

Figurerna visar tydligt ett stort ackumulerat inspektionsbehov det andra kvartalet 2026 då reglerna i det omarbetade direktivet ska vara införda i Sverige. Ungefär 19 000 byggnader behöver då inspekteras enligt tre- och femårsregeln enligt EU-kommissionens tolkning.

4.2.2.1 Slutsats

Beräkningarna visar att det ställs stora krav på möjligheten att genomföra inspektioner med det antagna scenariot att tidpunkten räknas från senast utförda inspektionen. Det finns ett tydligt behov att finna alternativ som mildrar denna möjliga belastningstopp. Det gäller både möjligheten att i praktiken genomföra inspektioner och för att begränsa kostnaderna och den administrativa bördan för byggnadsägarna.

4.2.3 Scenario 2: Inspektionsbehov vid direktivets genomförandedatum – byggnader utan inspektionsprotokoll

Den första energideklarationen som innehöll en upprättades den 25 maj 2020, 10 dagar efter att ändringarna i lagen om energideklaration för byggnader trädde i kraft. Den 3 juni 2020 upprättades det första separata inspektionsprotokollet. Giltiga energideklarationer som inte innehåller inspektioner men som med dagens regler kräver inspektioner är de som upprättats före den 20 maj 2020. Det kommer alltså att finnas giltiga energideklarationer utan inspektioner fram till ungefär den 20–25 maj 2030. I dessa energideklarationer finns ingen uppgift om den nominella effekten och det finns således inga uppgifter om hur många av dessa energideklarationer som om de upprättades på nytt i dag skulle kräva inspektioner.

70–290 kilowatt nominell effekt

Hur många byggnader med en sammanlagd nominell effekt på 70–290 kilowatt och som har en energideklaration som inte innehåller ett inspektionsprotokoll skulle kunna behöva en inspektion? En inspektion skulle i värsta fall behöva göras senast fem år efter ikraftträdandet. Dock kommer det inte att finnas energideklarationer med en återstående giltighetstid längre än inspektionsintervallet på fem år. Följaktligen blir bedömningen att ingen separat inspektion skulle krävas förrän den aktuella energideklarationen upphör att gälla och behöver förnyas. I detta scenario räknas alltså intervallet från det omarbetade direktivets genomförandedatum i maj 2026.

Minst 290 kilowatt nominell effekt

För byggnader med system med en sammanlagd nominell effekt på minst 290 kilowatt skulle på motsvarande sätt som ovan i värsta fall få krav på inspektioner eller inspektionsprotokoll senast den 29 maj 2029. Lokalbyggnader blir i många fall inte aktuella eftersom de ska vara utrustade med system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning sedan den 1 januari 2025 och som medger undantag för inspektioner. Definition och

krav finns i 1 kap. 3 a § och 3 kap. 15 § plan- och byggförordningen. Det finns dock ingen dokumentation hos byggnadsnämnder eller andra myndigheter om kravet är uppfyllt för enskilda byggnader. Det finns en osäkerhet i hur många byggnader som har en sammanlagd nominell effekt över 290 kilowatt men där det enskilda systemet har mindre än 290 kilowatt nominell effekt och inte omfattas av nu gällande krav på system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning.

Byggnader som blir aktuella för inspektioner enligt treårsintervaller blir större flerbostadshus. Här är uppvärmningssystemets nominella effekt i de allra flesta fall avgörande eftersom komfortkyla är ovanligt i svenska bostäder. Artikel 13.11 i det omarbetade direktivet anger att nya bostadshus och bostadshus som genomgår en större renovering från den 29 maj 2026 ska vara utrustade med kontinuerlig elektronisk övervakning, effektiva regleringsfunktioner och kapacitet att reagera på externa signaler, det vill säga funktioner som medger undantag från inspektioner enligt artikel 23.7 i direktivet. En del byggnader kommer att undantas från inspektionskravet tack vara denna regel. Antalet byggnader kan dock inte uppskattas.

Det går inte att direkt identifiera vilka flerbostadshus som har en nominell effekt över 290 kilowatt och en energideklaration utan inspektioner. Varken arean A_{temp} eller antalet lägenheter ger en pålitlig bild av den nominella effekten. En indikation på hur många bostadshus det gäller kan beräknas från det årliga uppvärmningsbehovet och att anta ett värde för fullasttimmar för uppvärmningssystemet. Ett utdrag ur Gripen med i dag giltiga energideklarationer och som upprättats fram till maj 2020 då inspektioner infördes i energideklarationssystemet är grunden för denna uppskattning. Med ett antagande om 2 100 fullasttimmar för uppvärmningssystemet, vilket är en metod som anges i Boverkets handbok för energideklarationer⁶⁹, och användning av schablonvärden⁷⁰ för värme- och värmepumpars prestanda kan en uppskattning göras av den nominella effekten. Dessa antaganden ger att knappt 2 700 flerbostadshus har system med en nominell effekt över 290 kilowatt. Färre än 10 en- och tvåfamiljshus (rad- och kedjehus) har en nominell effekt över 290 kilowatt. Med ett antagande att det finns en viss överdimensionering av uppvärmningssystem, och att styr- och regler-system som medger undantag är installerade i samma omfattning som i de byggnader där inspektioner gjorts så blir uppskattningen att det finns omkring 2 000 flerbostadshus och en handfull en- och tvåfamiljshus med en nominell effekt på minst 290 kilowatt och där en gällande energideklaration inte innehåller en inspektion.

⁶⁹ [Inspektion av uppvärmnings- och luftkonditioneringssystem - Energideklaration - Boverket](#). Hämtad 2025-02-20.

⁷⁰ 3 kap. 3 § BEN.

Slutsats

Genomgången av byggnader med giltiga energideklarationer utan utförda inspektioner visade att betydligt färre byggnader kunde omfattas av krav på inspektioner i ett scenario där tre- och femårsintervallen inleds vid ett ikraftträdande i maj 2026. Det beror delvis på att en del av byggnaderna kommer att omfattas av krav på styr- och reglersystem inom tre respektive fem år vilket innebär att undantag medges från inspektioner.

4.3 Alternativa lösningar och förslag

De regler som behöver ändras angående inspektioner är i första hand hur tre- och femårsintervallen ska hanteras. Boverket bedömer att det är den svåraste frågan när det gäller inspektioner i det omarbetade direktivet.

En byggnad och dess system omfattas i dag av många olika inspektions- eller besökskrävande redovisningar. Det är exempelvis krav i EPBD som energideklarationer och inspektioner, nationella system som obligatorisk ventilationskontroll OVK och krav från andra direktiv som energikartläggning. Regler där man kan utnyttja resultaten från andra av dessa redovisningar kan leda fram till lättnader i kostnader och administration för byggnadsägaren.

4.3.1 Förslag till inspektionsalternativ

Inspektioner redovisas enligt förslaget i separata inspektionsprotokoll skilda från en energideklaration för att separera giltighetstiderna tre och fem år för inspektioner samt 10 år för en energideklaration. En full inspektion kan dock lämpligen genomföras samtidigt med upprättande av en energideklaration. Boverket föreslår vidare följande metoder för inspektionernas genomförande vid tre respektive fem års intervall. Förslaget är utformat så att negativa konsekvenser i de två beskrivna scenarierna mildras i hög grad.

Ett *förenklat förfarande* kan användas där en inspektion är genomförd före de nya reglernas ikraftträdande 2026. En *förenklad inspektion* kan göras då den första inspektionen görs efter ikraftträdandet 2026. Ett förenklat förfarande bygger på att en inspektion gjorts vid ikraftträdandet och en förenklad inspektion bygger på att en inspektion inte har genomförts vid ikraftträdandet.

Inspektioner i direktivets mening kan delvis tolkas som ett komplement till beräknad energianvändning och energiprestanda i stället för att använda verklig uppmätt energianvändning på det sätt normalt görs i Sverige. I beräkningar av byggnadens energianvändning och energiprestanda förutsätts i någon form idealiserade egenskaper hos värmegeneratorer och andra delar i uppvärmnings-, komfortkyle- eller ventilationssystemet. Inspektioner kan identifiera avvikelser från de prestanda som förutsätts i beräknad energianvändning. Sådana avvikelser kommer även att avspeglas i uppmätt energianvändning.

Förenklad förfarande

Det förenklade förfarandet gäller där en inspektion gjorts innan ikraftträdandet av nya regler 2026 och den aktuella energideklarationen har en fortsatt giltighetstid. Grunden är att en inspektion är gjord och kan kompletteras med riktad information från myndigheter eller motsvarande. Intervallet tre eller fem år ersätts i dessa fall med information. Denna information innehåller de nya delarna i en inspektion såsom möjligheten till drift vid lägre systemtemperaturer och möjligheten till minskad användning av fossil energi. Man ska hålla i minnet att det redan gjorts en inspektion som grund.

Förenklad inspektion

En förenklad inspektion kan göras då en inspektion genomförs efter ikraftträdandet av nya regler 2026. Syftet är att en inspektion som genomförs i samband med upprättandet av en energideklaration ska ges möjlighet att följas av en förenklad inspektion fram till upprättandet av en ny energideklaration. Den administrativa och ekonomiska bördan minskar för byggnadsägaren.

En full första inspektion görs i samband med upprättande av en ny energideklaration efter ikraftträdandet. Vid tidpunkten för en inspektion enligt tre- eller femårsregeln, en förenklad inspektion, gäller exempelvis följande

- Byggnadsägaren intygar vissa uppgifter som kan medge en förenklad uppdatering av en tidigare gjord full inspektion.
- Ingen åtgärd är gjord i klimatskärmen eller värme- eller kylgeneratorerna efter energideklarationens upprättande. En ny bedömning av dimensioneringen och anpassning av systemet till energibehovet är då inte nödvändig enligt direktivets artikel 23.4.
- En annan inspektion eller kontroll är gjord enligt andra system och som omfattar delar av inspektioner enligt EPBD. Ett sådant exempel är obligatorisk ventilationskontroll OVK. EU-kommissionen har meddelat att dubbla kontroller inte behöver göras⁷¹.
- Den uppmätta energianvändningen uppvisar ingen tydlig ökning.

En energiexpert kan även i tillämpliga fall bedöma om styr- och reglersystemet har de funktioner som medger undantag från inspektioner. Byggnadsägaren kan också i tillämpliga fall hänvisas till information om att minska användning av fossil energi och möjligheter till lägre systemtemperaturer. En full inspektion genomförs antingen då

⁷¹ Kommissionens svar på fråga vid EPB (Energy Performance of Buildings) Committee, möte 3–4 december 2024.

energideklarationen ska förnyas i de fall det är nödvändigt enligt direktivet eller då ovanstående kriterier inte är uppfyllda.

4.4 Förslaget i förhållande till EU-direktivet

I lag om energideklaration för byggnader föreslås att 8 a § upphävs. Denna paragraf reglerar inspektioner där protokollet är en del av energideklarationen. Inspektionsprotokollet blir helt fristående från energideklarationen och direktivets krav på inspektionernas tidsintervall kan lösas. Lydelser om inspektionsprotokollets innehåll flyttas till förordningen.

Boverket bedömer att förslagen till förenklat förfarande och förenklad inspektion som tillägg till en full inspektion som görs i samband med upprättande av en ny energideklaration uppfyller direktivets krav på inspektioner där energideklarationer upprättas på uppmätt energianvändning och fastighetsägarens önskemål på en effektiv hantering till en begränsad kostnad. Dubbelarbete och dubbla inspektioner undviks i stor utsträckning. Metoderna blir en kombination av fulla inspektioner kombinerat med uppföljningar där identifierade avvikelser kräver en ny full inspektion. Metoderna har likheter med möjligheterna till uppdatering av energideklarationer enligt artikel 19.14, och till en mindre del av informationsalternativet till fysiska inspektioner enligt direktivets artikel 23.6.

Boverket bedömer att förslag rörande inspektioner inte går utöver det omarbetade direktivets miniminivå.

4.5 Behov av föreskrifter

Boverket bedömer att det inte krävs några omfattande ändringar Boverkets föreskrifter och allmänna råd om energideklaration för byggnader, som reglerar inspektioner. Vissa justeringar avseende hänvisningar till lag och förordning kommer sannolikt att vara nödvändiga. Mindre justeringar av gällande lydelser kan vara nödvändiga.

I dagsläget kan Boverket inte avgöra om några nya lydelser behövs gällande förenklad uppdatering av inspektionsprotokoll.

När det gäller bedömningar av möjligheten till effektivare temperaturinställningar, minskad användning av fossil energi och säkerhetsaspekter så är sådana bedömningar inte avgörande för om andra steg ska tas vid inspektionen. Boverket bedömer att vägledning och information exempelvis i handboken för energideklarationer är tillräckligt för detta.

5 Energirenoveringsplan

I det omarbetade direktivet har det införts en artikel 12 Renoveringspass, med helt nytt innehåll. Boverket föreslår att namnet ”renoveringspass” benämns ”energirenoveringsplan” i de svenska reglerna. Namnet ”energirenoveringsplan” tydliggör att energieffektivisering är fokus och ”plan” signalerar ett långsiktigt arbete med att omvandla byggnaden till en nollutsläppsbyggnad.

Boverkets förslag: I det omarbetade direktivet fastställs att medlemsstaterna ska införa ett system med energirenoveringsplaner. Direktivet ställer inga krav på fastighetsägarna att upprätta en energirenoveringsplan utan detta är frivilligt såvida inte medlemsstaten beslutar att göra det obligatoriskt.

Boverket föreslår att energirenoveringsplanen inte görs obligatorisk utan är frivillig för byggnadsägaren. Boverket föreslår utöver det följande ändringar i lagen (2006:985) om energideklARATIONER för byggnader: en energirenoveringsplanen får upprättas i samband med en energideklARATION (7 a §), byggnaden ska besiktas på plats innan en energirenoveringsplan upprättas (8 §), energirenoveringsplanen ska ersätta rekommendationerna i en energideklARATION när planen upprättas i samband med en deklARATION (9 §), energirenoveringsplanen ska upprättas av en oberoende certifierad energiexpert (12 §), och att Boverket ska föra register över de energirenoveringsplaner som lämnats till verket (16 §). Boverket föreslår dessutom en reglering om vad som ska ingå i en energirenoveringsplan i en ny 7 c § i förordningen (2006:1592) om energideklARATIONER för byggnader.

5.1 Nulägesbeskrivning

I det omarbetade direktivet återfinns det nya kravet på medlemsstaten att införa ett system för energirenoveringsplan i artikel 12. Energirenoveringsplanen är en individuellt anpassad plan för att omvandla en byggnad till en nollutsläppsbyggnad i god tid före 2050. Planen ska innehålla ett antal etapper med åtgärder för att uppnå denna nivå. Etapperna ska ordnas i den optimala ordningsföljden för att underlätta för byggnadsägaren. Planen ska enligt direktivet utfärdas av en kvalificerad eller certifierad expert. Det finns möjlighet att upprätta och utfärda energirenoveringsplanen med energideklARATIONEN. Om en medlemsstat väljer den möjligheten ska, enligt direktivet, energirenoveringsplanen ersätta rekommendationerna i energideklARATIONEN.⁷²

⁷² Artikel 12.3 och 19.6 EPBD.

Enligt det omarbetade direktivet ska energirenoveringsplanen vara frivillig för ägare av byggnader eller byggnadsenheter att utföra, såvida inte medlemsstaten beslutar att göra det obligatoriskt.

5.2 Problembeskrivning

Då direktivet öppnar upp att göra energirenoveringsplanen obligatoriskt har Boverket övervägt den möjligheten. För det första kan det konstateras att en energirenoveringsplan är mer omfattande än en energideklaration. Den grundliga analysen av en byggnad, som energirenoveringsplanen innebär kommer ta längre tid och vara betydligt omfattande jämfört med åtgärdsförslagen i en energideklaration.

Att göra energirenoveringsplanen obligatorisk, även om eventuella undantag från ett sådant krav skulle kunna formuleras, skulle leda till höga kostnader för byggnadsägare. Att införa ett obligatoriskt krav på energirenoveringsplan skulle behöva föregås av en styrmedelsanalys om hur Sverige ska uppnå det långsiktiga målet om noll utsläpp av växthusgaser. Av den anledningen är det inte lämpligt att införa ett obligatoriskt krav på energirenoveringsplaner i nuläget. Därför bör planen tills vidare vara frivillig så att byggnadsägarna kan väga nyttor och kostnader mot varandra i det enskilda fallet.

Under förutsättning att det är den certifierade energiexperten som utfärdar planen, vilket Boverket föreslår (se nedan), så skulle det även uppstå en risk sett till tillgången på energiexperter under de inledande åren.

Även om energirenoveringsplanen är frivillig i reglerna om energideklarerationer så kan krav komma att ställas genom andra regler. Det finns en direkt koppling till direktivet om energieffektivitet⁷³ som ställer krav på att 3 procent av golvytan i byggnader som ägs av offentliga organ ska renoveras varje år till åtminstone till nära-nollenergibygnader eller nollutsläppsbyggnader. Medlemsstaterna får dock tillämpa en alternativ strategi som uppnår samma mängd energibesparingar. Om en medlemsstat gör det ska det säkerställas att energirenoveringsplaner utfärdas i tillämpliga fall.

De frågor Sverige behöver ta ställning till vid införandet av ett system för energirenoveringsplaner är bland annat följande:

- Ska det vara möjligt att utfärda energirenoveringsplanen tillsammans med energideklarationen?
- Vem ska utfärda energirenoveringsplanen?
- Vem ska ansvara för systemet?

⁷³ Artikel 6 EED.

5.3 Alternativa lösningar och förslag

5.3.1 Ska det vara möjligt att utfärda energirenoveringsplanen tillsammans med energideklarationen?

Boverket föreslår att det ska vara möjligt att utfärda energirenoveringsplanen tillsammans med energideklaration.

Energirenoveringsplanen ska innehålla information om nuvarande energiprestanda som är en av de uppgifter som ska redovisas enligt bilaga VIII i det omarbetade direktivet. Om byggnadens energiprestanda inte finns tillgänglig, vilket är en uppgift som fastställs vid upprättandet av energideklarationen, så behöver energiprestandan bestämmas när planerna utfärdas. Eftersom energiprestandan fastställs när energideklarationen görs och är en grundläggande uppgift i en energirenoveringsplan så kan det vara lämpligt att dessa utfärdas vid samma tillfälle.

Den totala kostnaden för energirenoveringsplan och energideklaration kan minskas om dessa upprättas tillsammans.

Ett ytterligare skäl till att dessa bör kunna upprättas tillsammans rör frågan om åtgärdsförslagen. Energirenoveringsplanens åtgärder kommer vara mer omfattande och detaljerade än vad som är fallet med rekommendationerna i energideklarationen. Det innebär att om dessa upprättas separat och åtskilda så kommer rekommendationerna i energideklaration att bli överflödiga. Rekommendationerna i energideklarationen kommer att medföra en onödig kostnad samtidigt som det inte heller tillför ny information. Detta gäller framför allt i de fall samma byggnadsägaren låter upprätta både deklaration och planen.

5.3.2 Vem ska utfärda energirenoveringsplanen?

Boverket föreslår att energirenoveringsplanen utfärdas av den certifierade energiexperten.

Det finns ett system för personcertifiering av energiexperter som infördes för drygt tio år sedan. Dessa certifierade energiexperter utför idag energideklarationer och inspektionsprotokoll. Energiexperternas kompetens har säkerställts genom gällande certifieringsordning. De bedöms redan idag till stora delar ha den kompetens som krävs för att utfärda en energirenoveringsplan. Det finns vissa områden där det kan behövas en utökning av deras kunskaper för att uppfylla de krav som det omarbetade direktivet ställer på de obligatoriska uppgifterna som ska ingå i en energirenoveringsplan. Det skulle därför vara lämpligt att använda den certifieringsordning som finns idag för energirenoveringsplan. Boverket bedömer risken att det skulle uppstå brist på certifierade energiexperter med tanke på detta tillkommande arbetsområde är liten.

Utifrån detta, tillsammans med skälen anges ovan för att låta energirenoveringsplanen upprättas tillsammans med energideklarationen, så gör

Boverket bedömningen att det är den certifierade energiexperten som bör upprätta energirenoveringsplanen.

Alternativet att använda andra kvalificerade experter än certifierade energiexperter skulle innebära att ett nytt system för kvalificering behöver utformas och införas. Eftersom Boverket bedömer att kompetenskraven för att utfärda en energirenoveringsplan minst behöver motsvara de krav som ställs på de certifierade energiexperterna idag så skulle ett sådant system inte ge några fördelar. Det skulle till exempel inte leda till fler experter på marknaden som kan utföra energirenoveringsplan. Boverket bedömer också att det kan bli inkonsekvent att använda olika certifiering- och kvalificeringssystem för de som upprättar energirenoveringspass och energideklarationer.

5.3.3 Vem ska ansvara för systemet?

Boverket har byggt upp och förvaltar idag systemen för energideklaration och inspektioner. Dessa system kan utvecklas till att även omfatta energirenoveringsplanen. Det vore det mest kostnadseffektiva alternativet att Boverket ansvarar för utveckling och förvaltning av systemet för energirenoveringsplaner.

5.4 Förslaget i förhållande till EU-direktivet

Boverket bedömer att förslagen om energirenoveringsplan, som rör samordning med energideklaration, utfärdande av energirenoveringsplan och upprättande av system för energirenoveringsplan inte går utöver det omarbetade direktivets miniminivå.

I Boverkets förslag på ändringar i förordningen om energideklaration för byggnader, 7 c §, andra stycket punkt 3, föreslår Boverket att de beräknade kostnaderna för att genomföra en etapp i en energirenoveringsplan ska ingå. Detta krav följer inte direktivets bilaga VIII. Boverket har stämt av med certifierade energiexperter, som anser att denna uppgift om kostnader för etapperna ska ingå. Att utelämna en uppskattning av kostnaderna för etapperna skulle dessutom kunna leda till att det är svårt för byggnadsägaren att ekonomiskt värdera och planera in de olika etapperna tidsmässigt. Dessutom, med tanke på att energirenoveringsplanen är frivillig, så anser Boverket att denna tillkommande uppgift är motiverad

5.5 Behov av föreskrifter

Boverket bedömer att reglering om energirenoveringsplan bör kompletteras med föreskrifter, och att sådana införs i de nuvarande föreskrifterna om energideklaration. Det behöver göras ändring i Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2007:5) för certifiering av energiexpert och i Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2007:4) om energideklaration för byggnader.

6 Datautbyte och databaser

I det omarbetade direktivet ställs i artikel 16 Datautbyte och artikel 22 Databaser för byggnaders energiprestandakrav på ett ökat datautbyte och åtkomst till data som samlas in.

Boverkets förslag: Det omarbetade direktivet ställer krav på att medlemsstaterna ska säkerställa att inte bara byggnadsägare ges direktåtkomst till uppgifter för sina byggnader utan även hyresgäster och förvaltare. Finansiella institut ska kunna komma åt information för de byggnader som ingår i deras investerings- och utlåningsportföljer. Den data som samlas in ska finnas i en nationell databas och de insamlade uppgifterna ska vara maskinläsbara. Det finns även krav på överföring av uppgifter till EU:s observatorium för byggnadsbeståndet. Ett annat krav är att offentliggöra anonymiserade data som samlas in i den nationella databasen. Denna data ska uppdateras två gånger per år.

Boverket bedömer att direktivets ändringar leder till att vissa ändringar för behöver göras i förordningen (2006:1592) om energideklaration för byggnader. Boverket föreslår i 17 § att även energi- och klimatrådgivningen får direktåtkomst till energideklarationsregistret. Och vidare i 18 a § att Boverket ska publicera information om andelen byggnader i byggnadsbeståndet som har giltig energideklaration på sin webbplats. Denna information ska uppdateras minst två gånger per år. Likaså föreslås en ny 18 b § som anger att Boverket minst en gång per år ska överföra information i energideklarationsregistret till EU:s observatorium för byggnadsbeståndet.

6.1 Nulägesbeskrivning

Byggnadsägaren har genom nuvarande regler möjlighet till direktåtkomst till sina energideklarerade byggnader, enligt förordning (2006:1592) om energideklaration för byggnader 17 §, punkt 4. För byggnadsägare eller ombud med en fullmakt, mäklare, förvaltare eller bostadsrättsinnehavare, finns i dag möjligheten att beställa en befintlig energideklaration och få den skickad till sin e-post. Det finns även möjlighet för alla medborgare, att hämta energideklarationer i sin helhet som allmän handling.

Enligt (2006:1592) om energideklaration för byggnader 18 §, ska Boverket göra vissa uppgifter (basuppgifterna) från energideklarationsregistret tillgängliga via sin webbplats. Boverket erbjuder idag en möjlighet att ta del av basuppgifter i en energideklaration, via webbplatsen boverket.se.⁷⁴

⁷⁴ Boverket (2025). <https://sokenergideklaration.boverket.se/search> Hämtad 2025-02-17.

Basuppgifterna består av: energiklass, energideklarations-ID, energiprestanda (primärenergital), specifik energianvändning (det som tidigare var energiprestanda), om radonmätning och ventilationskontroll är utförda, samt när energideklarationen är utförd. För att hitta energideklarationen så måste kommun och adress eller fastighetsbeteckning anges, för energideklarationen. Företag kan även hämta dessa basuppgifter via ett Application Programming Interface (API).⁷⁵ Det krävs ett avtal för att kunna använda API:et. Det krävs samma sökinformation i API:et som på boverket.se, för att hitta basuppgifter för en viss energideklaration.

Enligt lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader, ska Boverket föra ett register över energideklarationer och inspektioner. Sverige har haft en nationell databas för att samla in information för energideklarationer sen september 2007, databasen innehåller alla uppgifter som ingår i en energideklaration. Det som saknas är de uppmätta värden som den certifierade energiexperterna utgår från, när denne normalisera värdena. Sverige använder uppmätta värden som normaliseras innan uppgifterna för energideklarationen förs in i databasen.

6.2 Problembeskrivning

Det ska enligt det omarbetade direktivet, artikel 22 Databaser för byggnaders energiprestanda, finnas en nationell databas för byggnaders energiprestanda, där byggnaders energiprestanda ska finnas på byggnadsnivå. Denna databas får bestå av flera sammankopplade databaser. Det ska vara möjligt att samla in data från alla relevanta källor relaterade till energideklarationerna, inspektionerna, energirenoveringsplanerna, och den beräknade eller uppmätta energianvändningen i de byggnader som omfattas. Den ska även innehålla indikatorer för smarthetsberedskap.

Det finns även krav på att offentliggöra data som samlas in i den nationella databasen, enligt artikel 22 Databaser. Bland annat ska information om andelen energideklarerade byggnader i förhållande till det totala antalet byggnader redovisas. Även aggregerade eller anonymiserade uppgifter om energiprestanda och energianvändning ska redovisas. Dessa uppgifter ska uppdateras två gånger per år.

Det ska årligen föras över uppgifter från den nationella databasen, till EU:s observatorium för byggnadsbeståndet. De uppgifter som ska föras över ska överensstämma med mallen i kommissionens genomförandetak, som ska antas senast 30 juni 2025.⁷⁶

⁷⁵ API (från engelskans Application Programming Interface) är gränssnitt som på ett ordnat sätt kan hämta eller lämna data. Detta brukar vara en byggsten som gör det möjligt för program att kommunicera med varandra och utväxla information. Svenska applikationsprogrammeringsgränssnitt.

⁷⁶ Artikel 22.6, EPBD.

Enligt artikel 22.2 ska medlemsstaterna säkerställa enkel och kostnadsfri tillgång till den fullständiga energideklarationen för byggnadsägare, hyresgäster och förvaltare samt för finansinstitut när det gäller byggnaderna i deras investerings- och utlåningsportföljer och, med tillstånd från ägaren, även för oberoende experter.

Det ska enligt det omarbetade direktivet säkerställas att lokala myndigheter ska ha tillträde till relevant data, om byggnaders energiprestanda, i sina områden. Vi ser att den funktion som skulle uppfylla direktivets syfte skulle vara energi- och klimatrådgivare (EKR.) Idag finns inget naturligt sätt för att ta del av uppgifter i energideklarationer, för EKR i den kommun/kommuner de bedriver sin rådgivning. Uppgifter i energideklaration skulle ge bättre förutsättningar för att ge en bättre rådgivning, när det gäller byggnaders energianvändning. Det finns dessutom inget enkelt sätt för EKR att bedriva någon proaktiv och uppsökande verksamhet. De är i dag hänvisade till att få energideklarationsuppgifter genom byggnadsägaren.

Idag finns inget naturligt sätt för energi- och klimatrådgivare (EKR) att ta del av uppgifter i energideklarationer, i den kommun/kommuner de bedriver sin rådgivning. Uppgifter i energideklaration skulle ge bättre förutsättningar för att ge en bättre rådgivning, när det gäller byggnaders energianvändning. Det finns dessutom inget enkelt sätt för EKR att bedriva någon proaktiv och uppsökande verksamhet. De är i dag hänvisade till att få energideklarationsuppgifter genom byggnadsägaren.

6.3 Alternativa lösningar och förslag

Byggnadsägare, hyresgäster och förvaltare ska enkelt och kostnadsfritt ha möjlighet att hämta sina energideklarationer, även finansinstitut ska enkelt och kostnadsfritt kunna hämta energideklarationer för byggnader i sina investerings- och utlåningsportföljer.

Det finns idag möjlighet för byggnadsägare att hämta energideklarationer för de byggnader de äger. Byggnadsägaren kan även ge fullmakt till tredje part för sina energideklarationer, genom en digital tjänst. Ansvaret ligger idag på byggnadsägaren att ge tillgång till sina energideklarationer och det finns ingen automatisk tillgång för hyresgäster och förvaltare.

Allmänheten kan hämta energideklarationer i sin helhet, för alla energideklarationer som finns i boverkets register, som allmän handling. Det finns även möjlighet för företag att hämta basuppgifter (EP, klass med mera) via ett API. Därför finns det möjlighet för de uppräknade intressenterna i direktivet att få tillgång till energideklarationen i sin helhet.

Tillgången till energideklarationerna får man via boverkets webbplats boverket.se och för de som vill få en utskriven papperskopia av energideklarationen, så finns den möjligheten också, idag.

Finansinstitut har i dag möjlighet att komma åt basuppgifterna i energideklarationerna, via API:et. De kan begära enskilda energideklarationer som allmän handling, men saknar direktåtkomst till energideklarationsregistret som helhet.

Förslag

Energi- och klimatrådgivningen (EKR) har idag ingen utpekad åtkomst till energideklarationsuppgifter, vilket begränsar möjligheten att utnyttja informationen i energideklarationen, i rådgivningen. Det föreslås därför en ny punkt i 17 § förordningen (2006:1592) om energideklaration för byggnader, vilken syftar till att ge EKR sådan direktåtkomst i enlighet med bestämmelsen i artikel 22.3 i det omarbetade direktivet.

Det finns även krav på att offentliggöra data som samlas in i den nationella databasen, enligt artikel 22 Databaser. Bland annat ska information om andelen energideklarerade byggnader i förhållande till det totala antalet byggnader redovisas. Även aggregerade eller anonymiserade uppgifter om energiprestanda och energianvändning ska redovisas. Dessa uppgifter ska uppdateras två gånger per år. Denna uppgift löses genom ett förslag av tillägget 18 a § i förordningen (2006:1592) om energideklaration för byggnader.

Det finns även krav på överföring till EU:s observatorium för byggnadsbeståndet, enligt mallen i kommissionens genomförandetak, som ska antas senast 30 juni 2025, därav förslag av tillägget 18 b § i förordningen (2006:1592) om energideklaration för byggnader.

Av artikel 16.3 det omarbetade direktivet framgår att inga ytterligare kostnader ska debiteras byggnadsägaren, hyresgästen eller förvaltaren för tillgång till deras data eller för en begäran om att deras data ska göras tillgängliga för tredje part, med förbehåll för befintliga tillämpliga regler och avtal. Medlemsstaterna ska enligt samma bestämmelse ansvara för att fastställa relevanta avgifter för andra berättigade parter tillgång till data. Det framgår vidare av artikel 16.4 att reglerna ska vara förenliga med relevant unionsrätt och att behandling av personuppgifter inom ramen för direktivet ska ske i enlighet med EU:s GDPR-förordning. De krav som ställs upp i artiklarna 16 och 22 det omarbetade direktivet finns redan implementerade i svensk lagstiftning i och med det befintliga energideklarationsregistret och rätten att ta del av allmänna handlingar. Artikel 22.2 fastslår att enkel och kostnadsfri tillgång den fullständiga energideklarationen ska kunna hämtas. Enskilda energideklarationer kan idag hämtas som allmän handling, bland annat via Boverkets webbplats.

En ytterligare utökning av vilka aktörer som ska ges direktåtkomst till energideklarationsregistret i sin helhet än den föreslagna avseende energi- och klimatrådgivare bedöms därför inte nödvändig.

6.4 Förslaget i förhållande till EU-direktivet

Boverket bedömer att förslagen inte går utöver direktivets minimikrav.

6.5 Behov av föreskrifter

Boverkets bedömning är att det inte behövs några ändringar på föreskriftsnivå för att uppfylla kraven i artikel 16 och 22 i det omarbetade direktivet.

7 Oberoende kontrollsystem

Det omarbetade direktivet om byggnaders energiprestanda ställer krav på att oberoende kontrollsystem inrättas för energideklarationer, energirenoveringsplaner, indikatorer för smarthetsberedskap, och inspektionsrapporter om värme-, ventilations- och luftkonditioneringssystem, genom artikel 27. Eftersom det omarbetade direktivet inte ställer krav (ännu) på att indikatorer för smarthetsberedskap ska införas i medlemsstaterna så avhandlas inte det i följande avsnitt.⁷⁷

Boverkets förslag: Det omarbetade direktivet ställer särskilda krav på hur ett kontrollsystem för energideklaration ska utformas, genom bilaga VI. För övriga områden, för energirenoveringsplaner, indikatorer för smarthetsberedskap, och inspektionsrapporter om värme-, ventilations- och luftkonditioneringssystem, gäller att sådana kontrollsystem ska inrättas.

Boverket föreslår att ramarna för det oberoende kontrollsystemet för energideklaration fastställs på förordningsnivå. Boverket föreslår att de nya kraven enligt artikel 27 och bilaga VI ersätter de nuvarande lydelseerna om validitetskontroll i 19 § förordning (2006:1592) om energideklaration för byggnader.

Boverket föreslår även att det i en ny 19 a § i förordningen införs krav på Boverket att inrätta oberoende kontrollsystem för energirenoveringsplaner och för inspektionsprotokoll för inspektioner av värme-, ventilations- och luftkonditioneringssystem.

7.1 Nulägesbeskrivning

7.1.1 Kontrollsystem för energideklarationer

Enligt 19 § i förordningen om energideklaration ska Boverket varje år göra en validitetskontroll av de uppgifter som använts för upprättandet av energideklarationer och av de resultat som angivits i energideklarationen. Validitetskontrollen ska baseras på ett underlag som består av minst en procent av statistiskt relevanta energideklarationer som har upprättats under ett år. De ska vara slumpvis utvalda. Nuvarande reglering i förordningen är i stort sett formulerat ordagrant så som kravet har sett ut i tidigare gällande direktiv.⁷⁸

⁷⁷ Artikel 15 EPBD.

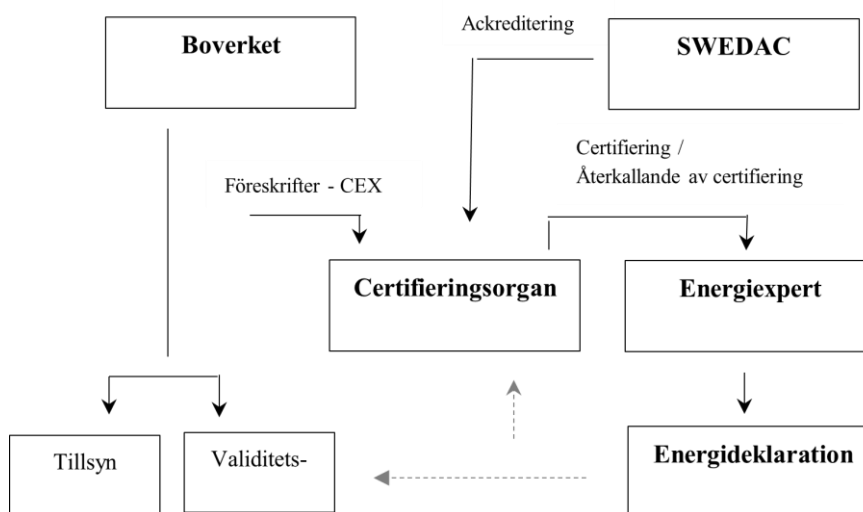
⁷⁸ Artikel 18, bilaga II, punkt 1.a) EPBD 2010.

Boverket utövar tillsyn över att de skyldigheter som följer av reglerna fullgörs.⁷⁹ Det innefattar exempelvis tillsyn över att energideklaration upprättats i de fall det krävs, om uppvisande och överlämnande, att uppgiften om byggnadens energiprestanda anges vid annonsering, och tillsyn över energiexperternas oberoende. Validitetskontrollen är inte att betrakta som en regelrätt tillsynsverksamhet utan avser att mäta kvaliteten på systemnivå.

I 20 § finns ett krav som kopplar till både kontrollen och till tillsynen som säger att energiexperten ska se till att det underlag som verifierar uppgifterna som angivits i energideklarationen sparas i tio år från det att energideklarationen upprättades. Det finns även krav rörande energiexperternas oberoende och sakkunskap, reglerat både i förordningen och i Boverkets föreskrifter.⁸⁰

Följande aktörer har särskilt viktiga roller i systemet för energideklaration: Boverket, Swedac, de ackrediterade certifieringsorganen och de certifierade energiexperterna (CEX). Nedanstående figur 4 illustrerar schematiskt systemets uppbyggnad.

Figur 4. Illustration över de huvudsakliga aktörerna i systemet för energideklaration.

⁷⁹ 1 a § FED.

⁸⁰ 10–11 §§ FED samt 3–11 §§ CEX. I denna föreskrift återfinns krav på utbildning och praktisk erfarenhet, krav på att lämpligheten för uppgiften ska styrkas, krav på särskild kompetens, med mera.

7.1.2 Kontrollsystem för energirenoeringsplaner och inspektionsprotokoll

Reglerna om energideklaration innehåller idag inga krav på inrättandet av kontrollsystem för energirenoeringsplaner och för inspektionsprotokoll för inspektioner av värme-, ventilations- och luftkonditioneringssystem.

7.2 Problembeskrivning

7.2.1 Kontrollsystem för energideklarationer

Kraven i det omarbetade direktivet gällande kontrollsystem för energideklarationer har genomgått relativt stora förändringar.⁸¹ Kraven kan i huvudsak sammanfattas med följande punkter:

- Medlemsstaterna ska ge en tydlig definition av vad som anses vara en giltig energideklaration.⁸²
- Det oberoende kontrollsystemet ska säkerställa minst 90 procent giltiga utfärdade energideklarationer med en statistisk konfidensgrad på 95 procent för den utvärderade perioden som inte får överstiga ett år.
- Kvalitetsnivån och konfidensnivån ska mätas med hjälp av slumpmässigt urval och ska beakta alla element som anges i definitionen av en giltig energideklaration.
- Giltigheten hos indata ska verifieras med information från den oberoende experten.
- Giltigheten hos indata ska verifieras genom besök på plats, som om lämpligt får genomföras virtuellt, i minst 10 procent av de energideklarationer som ingår i det slumpmässiga urval som används för att bedöma systemets övergripande kvalitet.

Boverkets preliminära bedömning är att det årliga slumpmässiga urvalet kommer behöva vara i storleksordningen 200–400 energideklarationer. Det i sin tur skulle innebära att 20–40 platsbesök, fysiska eller virtuella, kommer behöva genomföras varje år.

7.2.2 Kontrollsystem för energirenoeringsplaner och inspektionsprotokoll

Det omarbetade direktivet reglerar inte hur kontrollsystemen ska utformas för energirenoeringsplaner och för inspektionsprotokoll för värme-, ventilations- och luftkonditioneringssystem. Kravet gäller enbart att ett kontrollsystem inrättas. Medlemsstaterna har därmed flexibilitet hur det utformas och genomförs, likaså i vilken omfattning.

⁸¹ Artikel 27 och bilaga VI EPBD.

⁸² Bilaga VI EPBD.

7.3 Alternativa lösningar och förslag

7.3.1 Kontrollsystem för energideklARATIONER

Syftet med kraven på kontrollsystem i det omarbetade direktivet är att mäta och bedöma systemets övergripande kvalitet. Kraven avser inte regelrätt tillsyn, även om direktivet i samma bilaga också beskriver åtgärder som medlemsstaterna kan vidta för att åtgärda otillräcklig kvalitet. Även riktat urval nämns som komplement till det slumpmässiga urvalet som en medlemsstat kan användas sig av för att upptäcka och identifiera energideklARATIONER med dålig kvalitet. Riktade analyser får dock inte enligt direktivet ligga till grund för att bedöma systemets övergripande kvalitet, utan det ska baseras på det slumpmässiga urvalet.

Även om direktivets krav i denna del inte avser regelrätt tillsyn och åtgärder direkt kopplade till tillsynsverksamhet, kan man konstatera att direktivets krav på att 90 procent av de upprättade energideklARATIONER ska vara giltiga, enligt den definition av giltighet som medlemsstaterna ska ta fram, leder till att den kopplingen uppstår. Kravet på att denna kvalitetsnivå ska uppnås kan innebära att en medlemsstat behöver vidta tillsynsåtgärder i syftet att höja kvalitetsnivån, om denna vid en mätning underskrider 90 procent. Det nya kvalitetskravet kan alltså innebära att åtgärder i högre grad än vad som är fallet idag kan behöva vidtas.

Ovanstående väcker frågan om de tillsynsverktyg Boverket har till förfogande för att reagera mot otillräcklig kvalitet är tillräckliga. Boverket bedömer att så är fallet. Boverket kan exempelvis begära in de upplysningar och de handlingar som verket behöver för tillsyn. Energiexperten ska spara det underlag som verifierar uppgifterna som angivits i energideklARATIONEN i tio år.⁸³ Boverkets befogenheter genom nuvarande regler, tillsammans med övriga aktörers roller och de befogenheter som dessa har i systemet, Swedac och Certifieringsorganen (se figur 4), bedöms ha kapacitet och förutsättningar att vidta åtgärder med syfte att höja kvalitetsnivån i systemet.

Boverket har övervägt om de skärpta kraven skulle kunna motivera att delegera kontrollerna, eller delar av dessa, till en annan aktör än Boverket.⁸⁴ Boverkets bedömning är dock att det inte bör vara nödvändigt, utan att myndigheten bör ha goda förutsättningarna att med registerkontroller som bas kunna utföra kontrollerna. Boverket bedömer generellt att den mest kostnadseffektiva lösningen är att bygga vidare på det system som redan finns på plats.

Flera av de krav som följer av direktivet, särskilt de som gäller vad en definition av giltighet ska omfatta, kommer behöva uttolkas och utformas

⁸³ 20 § FED.

⁸⁴ Denna möjlighet följer av artikeln 27.2 EPBD.

kopplat till hur kontrollerna rent praktisk kan och bör utföras i en svensk kontext. Ett annat exempel rör hur energiexperten ska verifiera giltigheten på den indata som använts för upprättandet.

På den operativa nivån, vid själva genomförandet av kontrollerna, bör det finnas utrymme för att över tid förändra och utveckla vilka typer kontroller som görs. Kontrollerna kan behöva anpassas utifrån aktuella behov och status i systemet.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer Boverket att ramarna för kontrollerna bör fastställas på förordningsnivå, och att dessa regler omfattar de krav som direkt följer av det omarbetade direktivet. Boverket ser inget skäl till att reglera det omarbetade direktivets krav på oberoende kontrollsystem för energideklaration på annat sätt än vad som görs idag, och förslår därför att de nya kraven införs och ersätter de nuvarande kraven på validitetskontroll i 19 § i förordningen om energideklaration för byggnader.

7.3.2 Kontrollsystem för energirenoveringsplaner och inspektionsprotokoll

Boverket bedömer att det omarbetade direktivets krav på att inrätta oberoende kontrollsystem för energirenoveringsplaner och inspektionsprotokoll för värme-, ventilations- och luftkonditioneringssystem behöver införas i de svenska reglerna. Boverket bedömer att detta krav inte direkt kan sägas falla inom ramen för det generella tillsynsansvaret. Därför förslår Boverket en ny 19 a § i förordningen om energideklaration som reglerar detta.

7.4 Förslaget i förhållande till EU-direktivet

Boverket bedömer att förslaget rörande oberoende kontrollsystem inte går utöver direktivets miniminivå.

7.5 Behov av föreskrifter

Boverket bedömer att förslaget till reglering i förordningens 19 och 19 a §§ inte behöver kompletteras med föreskrifter.

8 Bedömning av konsekvenser av de föreslagna reglerna

Konsekvensbeskrivningen är strikt avgränsad till en bedömning av konsekvenser som följer av författningsförslaget som beskrivs i avsnitt 1. En konsekvensutredning bör göras i proportion till ett förslags eller besluts omfattning och effekter i enlighet med förordning (2024:183) om konsekvensutredningar. I avsnitt 3–7 ges en beskrivning av det aktuella problemet, konsekvenser som bedöms uppstå om inga åtgärder vidtas, olika alternativ som finns att tillgå och det alternativ som bedöms lämpligast.

Boverket kommer att göra en fullständig konsekvensutredning när direktivets krav införlivas genom myndighetsföreskrifter.

8.1 Vilka avsedda effekter uppnås?

Författningsförslaget bedöms vara det mest ändamålsenliga sättet att på lag och förordningsnivå skapa en grund för att implementera det omarbetade direktivet. Skälet är att en regleringsmodell där detaljerade regler läggs i föreskrift skapar goda förutsättningar för att utforma alla regeländringar som följer av det omarbetade direktivet på ett likriktat sätt. Processuellt bedöms det vara mer kostnadseffektivt att förvalta regler i föreskrift än i lag eller förordning.

8.2 Aktörer som påverkas

De aktörer som det ställs krav på i lag och förordning om energideklarationer är byggherrar, fastighetsägare, säljare av småhus och certifierade energiexperter. Men energideklarationerna har ett tydligt konsumentperspektiv och därför är det många fler som kommer i kontakt med dem.

8.3 Konsekvenser för företag

8.3.1 Allmänna konsekvenser för företag

Det är många företag inom olika branscher som påverkas av reglerna för energideklaration. De som i huvudsak berörs är:

- Företag som utför energideklarationerna
- Byggherrar
- Fastighetsägare
- Byggtreprenörer, beställare och exploatörer, förvaltare samt företag som hyr en byggnad, eller del av den
- Småhustillverkare och producenter av serietillverkade hus
- Mäklarföretag

- Certifieringsorgan och utbildningsföretag

Företag som utför energideklARATIONER

Företag som utför energideklARATIONER finns i spannet en-mans företag till större konsultföretag. Boverket för register över de personer som har certifikat och i dagsläget finns cirka 800 energiexperter. De nya kraven som följer av direktivet innebär en mer omfattande energideklARATION och att det kan vara aktuellt att höja kompetenskraven på energiexperterna.

Bland annat blir det tydligare krav på att rekommendationer som förbättrar energiprestandan måste ges i en energideklARATION (utom för de bästa byggnaderna) och att fler uppgifter som ska registreras i energideklARATIONEN bland annat driftrelaterade växthusgasutsläpp. Det innebär att energiexperten behöver göra grundligare undersökningar och fler beräkningar. Det är rimligt att anta att fler timmar behöver läggas på att upprätta en energideklARATION.

Byggnadsägarna kommer att få möjlighet att göra en förenklad uppdatering av energideklARATIONERNA. Det är rimligt att anta att fastighetsägare som har genomfört åtgärder och har förbättrat energiprestandan eller energiklass vill göra en uppdatering om kostnaden är låg. Det skulle medföra fler uppdrag till den certifierade energiexperten.

Ett system för energirenoveringsplan kommer att införas men blir frivilligt att använda. Efterfrågan på energirenoveringsplaner är svår att bedöma, men sannolikt kommer efterfrågan inte vara så stor inledningsvis. Däremot, om Sverige väljer att tillämpa den alternativa strategin i artikel 6 i direktivet om energieffektivitet, att uppnå en mängd energibesparingar som motsvarar huvudkravet i artikeln, så ska medlemsstaten säkerställa att ett renoveringspass i tillämpliga fall införs för byggnader som utgör minst 3 procent av den totala golvytan i uppvärmda och/eller kylda byggnader som ägs av offentliga organ. För att få upprätta en energirenoveringsplan ska den certifierade energiexperten ha behörighet för det. Det kommer att innebära att nya kunskapskrav kommer att ställas på de certifierade energiexperter som vill utföra energirenoveringsplaner. Dessa energiexperter behöver därför både avsätta tid och ta kostnader för utbildningar. Certifieringsorganen och utbildningsföretag planerar för att det ska vara möjligt att göra den certifieringen i samband med att Boverkets föreskrifter träder i kraft. Sammantaget görs bedömningen att risken för att efterfrågan på att upprätta energirenoveringsplaner skulle leda till brist på energiexperter för att upprätta energideklARATIONER är liten.

Med de nya kraven ska en energideklARATION upprättas då byggnaden genomgår vid ombyggnad som innefattar en betydande del av klimatskärmen.

De nya kraven på inspektion innebär dels att fler byggnader kommer att omfattas och att inspektionerna ska ske med tätare intervaller jämfört

med idag. Omfattningen av inspektionen ökar också något. Men det införs också ett förenklat sätt att upprätta en inspektion om vissa kriterier är uppfyllda. Sammantaget innebär det att efterfrågan av energiexperter som utför en inspektion kommer att öka. På grund av de tätare intervallen kan en topp inträffa då reglerna träder i kraft men bör kunna lindras i och med möjligheten finns att använda ett förenklat förfarande.

Byggnadsägare

Att upprätta en energideklaration vid en omfattande renovering eller ombyggnad är ett nytt krav. Energideklarationen kan då användas för att verifiera att energihushållningskraven i byggreglerna har uppfyllts

Krav på att det ska finnas en energideklaration när byggnaden ägs eller används av ett offentligt organ och ofta besöks av allmänheten samt när hyreskontrakt förnyas innebär endast mindre förändringar eftersom det är få byggnader som omfattas.

Möjligheten att göra en förenklad uppdatering av energideklarationen (utan att dess giltighetstid påverkas) kommer förmodligen att efterfrågas av många fastighetsägare eftersom Boverket har målsättningen att utforma en process för förenklad uppdatering som leder till lägre kostnader jämfört med att upprätta en ny energideklaration. Byggnadsägaren kommer sannolikt att använda en förenklad uppdatering när energieffektiviseringsåtgärder genomförts för att kunna uppvisa en förbättrade energiprestandan och en bättre energiklass, till exempel för kreditinstitut för att få lägre låneränta.

Ett system för energirenoveringsplan kommer att införas men det kommer vara frivilligt för fastighetsägare att upprätta en sådan. De fastighetsägare som väljer att göra en sådan ser en större nytta än vad som motsvaras av kostnaden.

Energideklarationen ska innehålla nya uppgifter, bland annat om byggnadens energianvändning, dess installationer och om växthusgasutsläpp. Det tillför ett mervärde då fastighetsägaren att få ny information som kan vara användbar i olika sammanhang. Däremot kommer sannolikt kostnaden för energideklarationen att öka.

En inspektion av uppvärmnings-, ventilations-, och luftkonditioneringssystem ska utföras med ett intervall om fem år om den nominella effekten är över 70 kilowatt och med tre år om den nominella effekten är över 290 kilowatt. En förenklad metod är tillåten om vissa kriterier är uppfyllda. De tätare intervallen för inspektioner innebär att dessa inte kan samordnas med energideklarationerna. Det innebär också att energiexperten i normalfallet behöver göra fler besök på plats vilket leder till högre kostnader för fastighetsägaren. Även i detta fall fyller möjligheten med den förenklade metoden ett syfte, att inte kräva platsbesök om det inte

behövs, det vill säga om vissa kriterier är uppfyllda, för att på sätt införa denna regel kostnadseffektivt.

Byggentreprenörer, exploatörer, företag som hyr byggnader och förvaltare

För dessa aktörer är utformningen av energiklassningen viktigast. Hur den utformas kommer att regleras i Boverkets föreskrifter.

Småhusproducenter och producenter av serietillverkade hus

För dessa aktörer är utformningen av energiklassningen viktigast. Hur den utformas kommer att regleras i Boverkets föreskrifter. Men också information om byggnaden uppfyller kriterier för nollutsläppsbyggnader kommer att vara viktigt, likaså nivån på utsläpp av växt-husgaser. Denna information kan bland annat användas i företagets hållbarhetsredovisning, attrahera köpare och hyresgäster, ge fördelaktiga räntevillkor men också vara ett kvitto på att fler lönsamma åtgärder inte går att genomföra i byggnaden.

Mäklarföretag

Byggnadsägaren ska säkerställa att en energideklaration är gjord inför en försäljning samt att den visas för spekulanter. Säljaren använder ofta mäklare vid en fastighetsöverlåtelse och därför blir mäklarföretagen en viktig aktör. Uppgift om energiprestanda (eller energiklass) ska också visas vid annonsering. Mäklare kan visa på nyttan av en bra genomförd energideklaration med åtgärdsförslag och att den kan attrahera fler köpare.

Certifieringsorgan och utbildningsföretag

För certifieringsorgan som har till uppgift att certifiera energiexperterna och utbildningsföretag som har till uppgift att ge energiexperterna den kunskap som krävs inför en certifiering innebär de ökade kunskapskraven en fördyrad certifieringsprocess. En problematik är att det bör finnas certifierade energiexperter som har kompetens att utföra de utökade kraven på energideklarationer och energirenoveringsplan vid tidpunkten för reglernas införande. Det innebär att certifieringsorgan och utbildningsföretag måste ha sina system klara i god tid före tidpunkten för reglernas genomförande så att energiexperterna kan certifieras. Men eftersom de kunskapskrav som energiexperten ska ha ställs i Boverkets föreskrifter kommer Boverket att ha en dialog med certifieringsorganen och utbildningsföretagen om kommande krav så att de får tid att förbereda sig och få möjlighet att certifiera experter med de nya kunskapskraven i samband med att reglerna träder i kraft.

De ökade kostnaderna för certifiering och utbildning för energiexperterna överförs slutligen till byggnadsägarna.

8.3.2 Kostnader och intäkter för företag

Avseende beräkning av förslagets kostnader och intäkter kan en sådan utredning först göras då omfattningen av samtliga regler är klart, det vill säga i samband med att förslag på tillämpningsregler i föreskrifter tas fram.

8.4 Konsekvenser för den certifierade energiexperten

Det har skett några förändringar i artikeln om oberoende experter, mellan det tidigare direktivet och det omarbetade direktivet. I artikel 25 Oberoende experter i det omarbetade direktivet så har det skett några tillägg, för vad som ska utföras av oberoende experter, inrättande av energirenoveringsplan, bedömning av smarthetsberedskap och en utökning för inspektionerna att inte bara gälla värmesystem och luftkonditioneringssystem, utan även ventilationssystem.

Experter ska certifieras i enlighet med artikel 28 i direktivet om energieffektivitet (EED) med beaktande av deras kompetens. I artikel 28 Tillgängliga kvalificerings-, ackrediterings- och certifieringssystem i EED finns beskrivet vad som gäller för yrkesverksamma inom energieffektivitetsrelaterade områden. Medlemsländerna ska säkerställa lämplig kompetensnivå och att behovet av yrkesverksamma inom energieffektivitetsrelaterade områden är tillgodosedda. Lämplig kompetensnivå, uppnås antingen genom certifieringssystem eller motsvarande kvalificeringssystem.

8.5 Konsekvenser för enskilda hushåll

8.5.1 Allmänna konsekvenser för enskilda hushåll

Enskilda hushåll kommer påverkas i de fall de måste göra en energideklARATION. Det gäller för småhusägare som ska sälja, hyresvärdar eller för de som ska bygga ett nytt hus. Hur mycket dyrare en energideklARATION blir för dessa aktörer kan beskrivas först i samband med att Boverkets föreskrifter remitteras. Boverket bedömer att cirka 50 000 småhusägare per år gör en energideklARATION.

För enskilda hushåll är framför allt energiklassningen och åtgärdsförslag av betydelse. Men hur energideklARATIONEN ska se ut kommer att se ut regleras i Boverkets föreskrifter.

8.5.2 Kostnader och intäkter för hushållen

En konsekvensbeskrivning i monetära termer kan inte göras om regeländringar på lag och förordningsnivå eftersom reglernas slutliga utformning i hög grad beror på hur kraven i föreskrifter ställs.

8.6 Konsekvenser för ideella organisationer

Enligt regeringsuppdraget ska särskilda förutsättningar hos ideella organisationer som äger eller använder byggnader beaktas. Det kan vara organisationer som till exempel äger byggnader för idrott, andakt eller föreningar som äger bygdegårdar. Enligt uppgift till Boverket kan det handla om cirka 14 000 byggnader som potentiellt kan påverkas. Boverket kommer att ta hänsyn till ideella organisationer när föreskrifterna tas fram.

8.7 Konsekvenser för kommuner och regioner

8.7.1 Allmänna konsekvenser för kommuner och regioner

Kommuner och regioner kommer att påverkas i rollen som fastighetsägare och få ökade kostnader för upprättande av energideklARATIONER, se avsnitt 8.3.1 ovan. EnergideklARATIONER ska också innehålla kontaktuppgifter till gemensamma kontaktpunkter. Dessa kan utgöras av kommunala energi- och klimatrådgivare och därmed ställa ytterligare krav på kommunen.

8.7.2 Förslaget i förhållande till det kommunala självstyret

Inga tillkommande konsekvenser.

8.8 Konsekvenser för staten

8.8.1 Allmänna konsekvenser för staten

Staten kommer att påverkas i rollen som fastighetsägare och få ökade kostnader för upprättande av energideklARATIONER, se avsnitt 8.3.1 ovan.

Boverket kommer att utveckla och underhålla ett IT-system i syfte att säkerställa systemets kvalitet. Dessutom ska energideklARATIONER granskas och platsbesök utföras, i första hand virtuella. En preliminär bedömning är att Boverket behöver granska 200–400 energideklARATIONER per år och utföra 20–40 platsbesök per år.

Swedac är Sveriges nationella ackrediteringsorgan och ansvarar för ackreditering av certifieringsorgan och utövar tillsyn över de ackrediterad certifieringsorganen. En ökad kommunikation mellan Boverket och Swedac i syfte att förbättra kvalitén i systemet med energideklARATIONER kommer initieras. Konsekvenserna för Swedac bedöms emellertid som marginella.

8.8.2 Kostnader och intäkter för staten

Avseende beräkning av förslagets kostnader och intäkter kan en sådan utredning först göras då omfattningen av alla regler är klart, det vill säga i samband med att förslag på tillämpningsregler i föreskrifter tas fram.

8.9 Konsekvenser för miljön

Syftet med ändringarna i systemet med energideklarationerna, följer av syftet med det omarbetade direktivet, att byggnadsbeståndet till 2050 ska nå netto noll utsläpp av växthusgaser. Det kommer därmed att ge positiva konsekvenser för miljön, i synnerhet genom minskade utsläpp av växthusgaser.

8.10 Bedömning av samhällsekonomisk effektivitet

Valet av regleringsmodell bedöms inte ha någon väsentlig samhällsekonomisk betydelse. Modellen skapar dock goda förutsättningar för att skapa ett sammanhängande och likriktat regelsystem vilket bör underlätta tillämpningen för byggherrar och tillsynsmyndigheter. Detta bedöms bidra till regeringens önskemål om ett ändamålsenligt och samhällsekonomiskt effektivt genomförande av direktivet.

Graden av samhällsekonomisk effektivitet avgörs i de preciseringar som behöver göras av direktivets, i vissa delar, opreciserade krav. Dessa val görs i utformningen av föreskrifterna och samhällsekonomiska effekter kommer att beaktas i den utredningen. Eftersom valet av styrmedel, genom antagandet av energiprestandadirektivet redan är gjort, kommer Boverkets arbete främst handla om att implementera direktivets bestämmelser på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt. Det vill säga att utföra implementeringen så att direktivets minimikrav uppnås till lägsta möjliga samhällskostnad, vilket sannolikt inte är samma sak som att styra mot ett samhällsekonomiskt effektivt tillstånd.

8.11 Särskild hänsyn vad gäller tidpunkt för ikraftträdande

8.11.1 Behov av särskilda informationsinsatser

Före det, och i samband med att reglerna träder i kraft kommer det genomföras informationsinsatser för att uppmärksamma de som påverkas av reglerna vilka ändringar som genomförts. Boverkets handbok om energideklarationer kommer också att revideras.

8.12 Utvärdering av konsekvenser

Boverket publicerar årligen en validitetskontroll av energideklarationerna. Denna är inte tillräcklig i förhållande till kraven i det omarbetade direktivet. Boverket kommer att minst en gång per år publicera statistik från energideklarationerna offentligt. Den statistiken kommer att vara mer omfattande än den som görs idag. I det arbetet kommer också konsekvenserna av de ändrade reglerna att utvärderas.

9 Författningskommentar

9.1 Förslag till lag (2006:985) om energideklARATION för byggnader

3 §

I denna lag avses med

energiprestanda: den mängd energi som behöver användas i en byggnad för att uppfylla de behov som är knutna till ett normalt bruk av byggnaden under ett år,

Kylgenerator: del av ett luftkonditioneringssystem som genererar användbar kyla som ingår i byggnadens energianvändning.

luftkonditioneringssystem: ett system för att åstadkomma en form av behandling av inomhusluft, genom vilken temperaturen kan kontrolleras eller sänkas,

nominell effekt: den maximala värmeeffekt, uttryckt i kilowatt, som tillverkaren fastställt och garanterar vid kontinuerlig drift om de av tillverkaren angivna verkningsgraderna respekteras,

Livscykel-GWP: en indikator som kvantifierar en byggnads bidrag till den globala uppvärmningspotentialen under hela dess livscykel,

Offentliga organ: statliga, regionala och kommunala myndigheter,

uppvärmningssystem: ett system för att åstadkomma en form av behandling av inomhusluft genom vilken temperaturen kan höjas, och

värmegenerator: den del av ett uppvärmningssystem som genererar värme genom en eller flera av följande processer:

1. förbränning av bränsle,
2. jouleffekt i värmeelement med elektriska motstånd, eller
3. värmeupptagning med hjälp av en värmepump från en värmekälla i form av omgivningluft, ventilationsfrånluft, vatten eller mark.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om vad som avses med nominell effekt och värmegenerator.

Paragrafen anger definitioner av de begrepp som används i lagen. Termer och uttryck i lagen används även i förordningen enligt 1 § förordningen om energideklARATION för byggnader. Paragrafen har ändrats och tre nya begrepp och deras betydelse har lagts till.

Begreppet kylgenerator är nytt och finns angivet i artikel 2.46 i det omarbetade direktivet. Definitionen anger att det är en del av ett luftkonditioneringssystem som genererar användbar kyla som ingår i byggnadens energianvändning. Kylgeneratoren är ett av de tekniska system som energiexperten ska inspektera enligt direktivets krav.

Begreppet livscykel-GWP har lagts till och avser ett mått på klimatpåverkan i form av växthusgaser från en byggnads hela livscykel. Det ställs krav på att uppgift om byggnadens livscykel-GWP ska lämnas i energideklarationen om den finns tillgänglig.

Definitionen av offentliga organ har tillkommit och finns angiven i artikel 2.5 i det omarbetade direktivet. Denna bestämmelse hänvisar till direktiv (EU) 2023/1791.⁸⁵ Begreppet har tolkats utifrån svenska förhållanden och innefattar statliga, regionala och kommunala myndigheter.

4 a §

Den som för egen räkning utför eller låter utföra en ombyggnad som innefattar en betydande del av byggnadens klimatskärm ska se till att en energideklaration upprättas för byggnaden.

Paragrafen är ny. Direktivet ställer ett krav på om byggnaden har genomgått en större renovering så ska en energideklaration upprättas. Medlemsstaten kan enligt direktivet välja mellan två definitioner av större renovering; antingen att totalkostnaden för renoveringen av klimatskalet eller byggnadens installationssystem överstiger 25 procent av byggnadens värde, exklusive värdet av den mark där byggnaden är belägen, eller att mer än 25 procent av klimatskalets yta renoveras.⁸⁶ I paragrafen anges begreppet ombyggnad och som finns definierat i plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Enligt 1 kap. 4 § PBL är ombyggnad en ändring av en byggnad som innebär att hela byggnaden eller en betydande och avgränsbar del av byggnaden påtagligt förnyas. Genomgår byggnaden en ändring som innebär en ombyggnad och som innefattar en betydande del av klimatskärmen faller kravet ut att byggnadsägaren måste upprätta en energideklaration. Begreppet klimatskärm finns definierat i 1 kap. 3 a § plan- och byggförordningen (2011:338), PBF. Denna bestämmelse anger att klimatskärm är en byggdel bestående av ett eller flera skikt som isolerar det inre av en byggnad från omvärlden när det gäller sådant som temperatur, ljud och fuktighet. Närmare överväganden finns i avsnitt 3.1.

5 §

Den som äger en byggnad ska se till att det alltid finns en energideklaration upprättad för byggnaden om

1. byggnaden ägs av ett offentligt organ och ofta besöks av allmänheten,
2. byggnaden eller en del av byggnaden upplåts med nyttjanderätt.

⁸⁵ Artikel 2.12 EED.

⁸⁶ Artikel 2.22 EPBD.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om beräkning av total användbar golvyta.

Paragrafen är ändrad och skyldigheten att deklarerat inträder när en byggnad ägs av ett offentligt organ och som ofta besöks av allmänheten. Vad som är ett offentligt organ definieras i 3 § och innefattar statliga, regionala och kommunala myndigheter. Av paragrafen framgår också att en energideklaration ska upprättas när byggnaden upplåts med nyttjanderätt. Här finns också ett bemyndigande till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att få meddela närmare föreskrifter om beräkning av total användbar golvyta. Närmare överväganden finns under avsnitt **Fel! Hittar inte referenskälla..**

6 c §

På byggnadsägarens begäran kan en förenklad uppdatering göras av en energideklaration utan att dess giltighetstid påverkas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om förenklad uppdatering av en energideklaration.

Paragrafen är ny och ger en möjlighet för byggnadsägaren att kunna uppdatera sin befintliga energideklaration när en energieffektiviseringsåtgärd har utförts på byggnaden. Det kan exempelvis gälla åtgärder som ingår i de etapperna som finns i byggnadens energirenoveringsplan. En förenklad uppdatering innebär inte att även deklarationens giltighetstid förlängs, utan giltighetstiden gäller tio år från det datum då deklarationen upprättades i sin helhet.

I paragrafens andra stycke finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela närmare föreskrifter om förenklad uppdatering.

Närmare överväganden finns i avsnitt 3.5.

Energirenoveringsplan

7 a §

Den som äger en byggnad kan låta upprätta en energirenoveringsplan för byggnaden. En energirenoveringsplan får upprättas i samband med en energideklaration.

I artikel 2.19 det omarbetade direktivet anges att renoveringspass är en individuellt anpassad plan för totalrenovering av en viss byggnad i maximalt antal steg som avsevärt kommer att förbättra dess energiprestanda. Paragrafen är ny och i förslaget har begreppet renoveringspass översatts till energirenoveringsplan. Paragrafen anger att byggnadsägaren på frivillig väg kan låta upprätta en energirenoveringsplan för byggnaden. Det är

en oberoende certifierad energiexpert som ska upprätta en energirenoveringsplan, vilket framgår av 12 § i förslagen ändring av lagen.

Enligt artikel 12.3 det omarbetade direktivet får medlemsstaterna tillåta att en energirenoveringsplan upprättas och utfärdas tillsammans med energideklarationen. Paragrafens andra mening avser förtydliga att energirenoveringsplanen får upprättas antingen självständigt eller tillsammans med en energideklaration. Närmare överväganden finns i avsnitt 5.

Besiktning av en befintlig byggnad

8 §

Innan en energideklaration *eller en energirenoveringsplan* upprättas för en befintlig byggnad ska den som äger byggnaden se till att byggnaden besiktas på plats.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om besiktning enligt första stycket och om undantag från kravet på sådan besiktning vid upprättandet av en energideklaration.

Paragrafen är ändrad och innefattar, förutom det tidigare besiktningskravet vid upprättandet av en energideklaration, nu även ett motsvarande krav på besiktning av byggnaden när en energirenoveringsplan ska upprättas. Besiktningen ska i båda fallen utföras av en oberoende certifierad energiexpert. Det ges ett bemyndigande till regeringen att få meddela närmare föreskrifter om hur en sådan besiktning kan utföras och vilka undantag från besiktning som får göras när det gäller upprättandet av en energideklaration. Motsvarande undantag från besiktning finns inte för upprättandet av en energirenoveringsplan. Övervägandena finns i avsnitt 3.6.

Inspektion av uppvärmnings- och luftkonditioneringssystem i byggnader som ska energideklareras

8 a §

Om en byggnad ska energideklareras enligt 5 § och byggnaden har ett uppvärmnings- eller luftkonditioneringssystem, ska byggnadens ägare se till att systemets tillgängliga delar inspekteras innan energideklarationen upprättas, om systemet är

1. ett uppvärmningssystem eller ett kombinerat rumsuppvärmnings- och ventilationssystem med en nominell effekt på rumsuppvärmning på över 70 kilowatt, eller

2. ett luftkonditioneringssystem eller ett kombinerat luftkonditionerings- och ventilationssystem med en nominell effekt på över 70 kilowatt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om inspektion enligt första och andra stycket och om undantag från kravet på sådan inspektion.

Paragrafen upphävs på grund av att inspektioner av uppvärmnings- och luftkonditioneringssystem inte längre ska kunna utföras i en energideklaration. Föresättningsvis kommer inspektioner att upprättas i inspektionsprotokoll. Överväganden till ändringen finns i avsnitt 4. Boverket föreslår att föresättningsvis kommer alla inspektioner av uppvärmnings-, ventilations- och luftkonditioneringssystem att upprättas i inspektionsprotokoll. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

Energideklarationens innehåll

9 §

I en energideklaration ska det anges

1. en uppgift om byggnadens energiprestanda,
2. om obligatorisk funktionskontroll av ventilationssystemet har utförts i byggnaden,
3. om radonmätning har utförts i byggnaden,
4. om byggnadens energiprestanda kan förbättras med beaktande av en god inomhusmiljö och, om så är fallet, rekommendationer om kostnads-efektiva åtgärder för att förbättra byggnadens energiprestanda och *minska byggnadens driftsrelaterade växthusgasutsläpp samt hur kvaliteten på inomhusmiljön kan förbättras, och*
5. referensvärden, som gör det möjligt för konsumenter att bedöma byggnadens energiprestanda och att jämföra byggnadens energiprestanda med andra byggnaders.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om hur en byggnads energiprestanda enligt första stycket 1 ska fastställas, vilka referensvärden och energiklasser som ska användas enligt första stycket 5, och hur ytterligare uppgifter ska anges i deklarationen *enligt de krav och åtaganden som gäller till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen*.

Paragrafen har ändrats och innehåller nya uppgifter i 4 om hur rekommendationerna om kostnadseffektiva åtgärder för att minska byggnadens driftsrelaterade växthusgasutsläpp och hur kvaliteten på inomhusmiljön kan förbättras.

Paragrafens andra stycke som gäller inspektioner av uppvärmnings-, ventilations- och luftkonditioneringssystem i byggnader som samtidigt ska energideklareras, föreslås upphävas. Boverkets förslag är i stället för att utföra en inspektion i en energideklaration, ska alla inspektioner utföras i ett inspektionsprotokoll. Förslaget beskrivs närmare i avsnitt 3.3 och 4.

I paragrafens andra stycke finns ett bemyndigande till regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att kunna meddela föreskrifter. Bemyndigandet har ändrats och föreslås omfatta hur en byggnads energiprestanda ska fastställas, vilka referensvärden som ska användas och vilka

ytterligare uppgifter som ska anges i en deklaration enligt de krav och åtaganden som gäller till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen. Närmare överväganden finns i avsnitt 3.

Energirenoveringsplanens innehåll

9 a §

När en energirenoveringsplan upprättas i samband med en energideklaration ska energirenoveringsplanen ersätta de rekommendationer om kostnadseffektiva åtgärder som ska finnas i en energideklaration enligt 9 § första stycket 4.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas i en energirenoveringsplan enligt de krav och åtaganden som gäller till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen.

Paragrafen är ny och anger att i de fall en energirenoveringsplan upprättas i samband med en energideklaration ska åtgärderna i energirenoveringsplanen ersätta de rekommendationer om kostnadseffektiva åtgärder som i vanliga fall annars framgår av deklaration. I paragrafen finns även ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att få meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas i en energirenoveringsplan enligt de krav och åtaganden som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen. Närmare överväganden finns i avsnitt 5.

Inspektion av uppvärmnings-, ventilations och luftkonditioneringssystem

10 §

Om en byggnad har ett uppvärmnings-, ventilations- och luftkonditioneringssystem, inbegripet kombinationer av dessa, med en nominell effekt på över 70 kilowatt, ska byggnadens ägare se till att systemets tillgängliga delar inspekteras och att det till följd av det upprättas ett inspektionsprotokoll. Systemets nominella effekt ska baseras på summan av värmegeneratorernas, kylgeneratorernas och ventilationssystemets nominella effekter.

Byggnadens ägare ska se till att systemets tillgängliga delar inspekteras minst vart tredje år om den nominella effekten överstiger 290 kilowatt och minst vart femte år om den nominella effekten överstiger 70 kilowatt.

En inspektion som ska utföras tre eller fem år efter den senaste inspektionen kan utföras genom en förenklad inspektion. För en redan utförd inspektion kan i vissa fall ett förenklat förfarande tillämpas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om krav på inspektion, undantag från dessa krav och om vilka uppgifter som ska lämnas i protokollet.

Paragrafen har ändrats och anger en skyldighet för byggnadsägare som har en byggnad med uppvärmnings-, ventilations- och luftkonditioneringssystem med en viss nominell effekt att utföra en inspektion av systemen. Systemets nominella effekt utgör den sammanlagda summan av systemens effekt. Paragrafen anger också två tidsintervall för när inspektionen ska utföras. Om den nominella effekten överstiger 290 kilowatt ska inspektion utföras minst vart tredje år och om den nominella effekten överstiger 70 kilowatt ska inspektion i stället utföras minst vart femte år. Vidare anges att de inspektioner som ska utföras efter tre respektive fem år kan få utföras genom en förenklad inspektion och i vissa fall kan redan utförda inspektioner, i stället för att utföra en ny inspektion, omfattas av ett förenklat förfarande. I paragrafens fjärde stycke finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att få meddela föreskrifter om krav på inspektion, undantag från inspektion och vilka uppgifter som ska finnas i ett inspektionsprotokoll. Överväganden finns i avsnitt 4.

Oberoende expert

12 §

Den som ska se till att det enligt 4, 4 a, 5, eller 6 §§ finns en energideklaration upprättad eller att ett system inspekteras enligt 10 § ska utse en oberoende *certifierad energiexpert*. *En byggnadsägare som vill låta upprätta en energirenoveringsplan enligt 7 a § ska göra det genom att utse en oberoende certifierad energiexpert.*

Energiexperten ska i de fall som nämns i första stycket

1. göra en besiktning och en inspektion enligt 8 och 10 §§,
2. upprätta en energideklaration, *en energirenoveringsplan* eller ett inspektionsprotokoll, och
3. föra över deklarationen, *energirenoveringsplanen* eller protokollet elektroniskt till Boverket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka krav på sakkunskap och oberoende som ska ställas på en oberoende expert.

Paragrafen innehåller ett tillägg från tidigare lydelse, vilket syftar till att implementera artikel 12.4 i det omarbetade direktivet⁸⁷, av vilken framgår att en energirenoveringsplan⁸⁸ ska utfärdas av en kvalificerad eller certifierad expert efter ett besök på plats. Paragrafen hänvisar till den föreslagna bestämmelsen i 7 a § om energirenoveringsplan.

⁸⁷ Artikel 12.4 EPBD.

⁸⁸ I direktivet benämnd ”renoveringspass”. För överväganden avseende den svenska benämningen ”energirenoveringsplan”, se avsnitt 5.

Tillgång till energideklarationerna

13 §

Den som äger en byggnad ska se till att den energideklaration som har upprättats för byggnaden

1. visas på en för allmänheten väl synlig och framträdande plats i byggnaden, om det gäller en sådan byggnad som avses i 5 § första stycket 1, eller på en väl synlig plats i byggnaden, om det gäller en sådan byggnad som avses i 5 § första stycket 2,

2. visas för en presumtiv nyttjanderättshavare om det gäller en sådan byggnad som avses i 5 § första stycket 2 eller för en spekulant om det gäller en sådan byggnad som avses i 6 §,

3. överlämnas till en ny nyttjanderättshavare om det gäller en sådan byggnad som avses i 5 § första stycket 2 eller till en ny ägare om det gäller en sådan byggnad som avses i 6 §.

I de fall en nyttjanderätt säljs ska säljaren av nyttjanderätten, i stället för ägaren till byggnaden, se till att energideklarationen visas och överlämnas enligt första stycket 2 och 3.

När en byggnad, en del av en byggnad eller en andel i en byggnad bjuds ut till uthyrning eller försäljning, ska den som äger byggnaden eller, i de fall som avses i andra stycket, säljaren, se till att den uppgift om byggnadens energiprestanda som finns i energideklarationen anges vid annonsering.

Paragrafen motsvarar i sin nuvarande lydelse de krav om uppvisande av energideklaration som ställs i artikel 21 det omarbetade direktivet. Bestämmelsen i första punktens första bisats svarar mot artikel 21.1, medan andra bisatsen svarar mot artikel 21.2.

Paragrafens tredje stycke har ändrats för att uppfylla kravet i artikel 20.4 det omarbetade direktivet. Ändringarna i övrigt är redaktionella. Övervägandena finns i avsnitt 3. **Fel! Hittar inte referensskälla..**

Energideklarationsregister

16 §

Boverket ska föra ett register över de energideklarationer, inspektionsprotokoll, *energirenoveringsplaner och indikatorer för smarthetsberedskap* som har lämnats till verket enligt 12 § (energideklarationsregistret).

Paragrafen innehåller tillägg för att implementera det krav om nationella databaser som ställs i artikel 22.1 i det omarbetade direktivet. Direktivets krav motsvaras till största del av det befintliga energideklarationsregistret, dock med tilläggen att det nu även ska föras register över energirenoveringsplaner och indikatorer för smarthetsberedskap.

Inga ändringar i övrigt avses genom ändringen av bestämmelsen. Närmare överväganden finns i avsnitt 6.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 29 maj 2026.

Ikraftträdandet av lagen överensstämmer med den tid inom vilken kraven i direktivet ska vara genomförda. Några särskilda övergångsbestämmelser införs inte.

9.2 Förslag till förordning (2006:1592) om energideklaration för byggnader

Energideklaration

7 a §

Utöver vad som framgår av 9 § första stycket lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader, ska det i en energideklaration anges en uppgift om

- 1. byggnadens energiklass,*
- 2. primärenergianvändning uttryckt i kWh/(m² och år),*
- 3. byggnadens energianvändning uttryckt i kWh/(m² och år),*
- 4. förnybar energi som produceras på plats i procent av energianvändningen,*
- 5. byggnadens driftsrelaterade växthusgasutsläpp och, om tillgängligt, livscykel-GWP,*
- 6. byggnadens energianvändning och primärenergianvändning uttryckt i kWh eller MWh, per år,*
- 7. produktion av förnybar energi i kWh eller MWh,*
- 8. byggnadens energibehov,*
- 9. byggnaden har kapacitet att reagera på externa signaler och kunna anpassa energianvändningen,*
- 10. i tillämpliga fall en uppgift om värmedistributionssystemet i byggnaden kan fungera vid låga eller effektivare temperaturnivåer.*

De rekommendationer som enligt 9 § första stycket 4 lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader lämnas i en energideklaration ska vara av betydelse för den aktuella byggnaden, tekniskt genomförbara och inkludera åtgärder på klimatskärm eller installationssystem med eller utan samband med ändring eller ombyggnad.

Av rekommendationerna ska det framgå uppgift om hur byggnadens driftsrelaterade växthusgasutsläpp kan minskas och en uppskattning av energibesparingen.

Energideklarationen ska innehålla uppgifter om var det finns ytterligare information om de rekommenderade åtgärderna och vad som krävs för att genomföra dem samt om beräkningen av rekommendationernas kostnads-effektivitet. *Det ska även framgå kontaktuppgifter till den gemensamma kontaktpunkten för byggnaders energiprestanda, för rådgivning om renovering.*

Krav på att fler uppgifter ska redovisas finns i artikel 19.4 i det omarbetade direktivet som hänvisar till mallen för energicertifikat som anges i direktivets bilaga V. De tillkommande uppgifterna är att byggnadens primärenergi, byggnadens energiklass och energianvändning ska anges. Vidare ska även uppgift om hur mycket förnybar energi som producerats på plats i procent av energianvändningen och i kWh eller MWh. Även uppgift om byggnadens växthusgasutsläpp under driften och om det finns

livscykel-GWP tillgänglig för byggnaden ska även den anges. Det ska också anges uppgifter om produktion av förnybar energi och om byggnaden har förmågan att reagera på externa signaler för att därmed kunna anpassa sin energianvändning. I tillämpliga fall ska även uppgift anges om det finns värmedistributionssystemet i byggnaden som kan fungera vid låga eller effektivare temperaturnivåer. Vad gäller de rekommendationer som energiexperten lämnar ska de även innehålla uppgift om hur byggnadens driftrelaterade växthusgasutsläpp kan minskas och en uppskattning av energibesparingen. Vidare ska rekommendationen också innehålla kontaktuppgifter till den gemensamma kontaktpunkten för rådgivning om renovering. Övervägandena finns i avsnitt 3.3.

7 b §

En förenklad uppdatering av en energideklaration enligt 6 c § lagen om energideklaration för byggnader får ske om endast enskilda element uppgraderas genom enskilda åtgärder.

Boverket får meddela närmare föreskrifter om förenklad uppdatering av en energideklaration.

Paragrafen är ny och innebär att om byggnadsägaren väljer att uppdatera sin giltiga deklaration enligt 6 c § i lagen avser den enskilda energieffektiviseringsåtgärder som antingen är fristående eller ingår i en etapp som kan vara en del av en energirenoveringsplan.

Boverket bemyndigas att kunna lämna föreskrifter om på vilket sätt en uppdatering praktiskt ska göras i energideklarationsregistret. Närmare överväganden om förenklad uppdatering av en energideklaration finns i avsnitt 3.5.

Energirenoveringsplan

7 c §

I en energirenoveringsplan ska det anges

- 1. byggnadens nuvarande energiprestanda,*
- 2. en färdplan med etapper för en stegvis renovering av byggnaden,*
- 3. en uppgift om minimikrav för byggnaders energiprestanda och regler om utfasning av fossila bränslen,*
- 4. en uppgift om etappernas ordningsföljd och innehåll inför en stegvis totalrenovering,*
- 5. en uppgift om möjligheten till anslutning för fjärrvärme och fjärrkyla,*
- 6. en uppgift om andel beräknad förnybar energi efter renoveringen,*
- 7. allmän information om alternativ för att förbättra byggprodukternas cirkularitet och minska deras växthusgasutsläpp under hela livscykeln, hälsa och komfort, inomhusmiljö samt byggnadens förbättrade klimatanpassningsförmåga,*

8. en uppgift om var byggnadsägaren kan hitta mer information om finansiering, teknisk rådgivning och rådgivningstjänster.

Etapperna i en energirenoveringsplan ska innehålla information om

1. vilka renoveringsåtgärder som ingår i etappen och relevanta alternativ för den teknik, de metoder och de material som ska användas,

2. de uppskattade energibesparingarna i primär och levererad energi uttryckta i kWh och i procentuell förbättring jämfört med energianvändningen före etappen,

3. de beräknade kostnaderna för att genomföra etappen,

4. uppskattad minskning av driftrelaterade växthusgasutsläpp,

5. de beräknade besparingarna i form av minskade energikostnader, med en tydlig information av de uppskattade energikostnader som använts vid beräkningen,

6. den uppskattade energiklassen som bedöms uppnås efter slutförandet av etappen.

Boverket får meddela föreskrifter om vilka ytterligare uppgifter som ska lämnas i en energirenoveringsplan.

Paragrafen är ny och beskriver vad de olika etapperna i en energirenoveringsplan ska innehålla. Paragrafen avser implementera de krav som anges i Bilaga VIII i det omarbetade direktivet om vad en energirenoveringsplan ska innehålla. I paragrafens tredje stycke ges ett bemyndigande till Boverket att kunna meddela föreskrifter om vilka ytterligare uppgifter som ska framgå i en energirenoveringsplan. Närmare överväganden finns i avsnitt 5.

8 §

Boverket får meddela föreskrifter om

1. vad som avses med nominell effekt och värmegenerator enligt 3 § lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader,

2. när en energideklaration enligt 4 § samma lag senast ska vara upprättad,

3. beräkning av total användbar golvarea enligt 5 § första stycket 1 samma lag,

4. vilka referensvärden som ska användas enligt 9 § första stycket 5 samma lag *och om energiklassning av byggnader,*

5. rekommendationer och undantag från att lämna rekommendationer, och

6. vilka uppgifter som utöver de uppgifter som anges i 9 § samma lag ska anges i en energideklaration.

Innan Boverket meddelar föreskrifter om referensvärden med stöd av första stycket 4 ska verket ge Statens energimyndighet tillfälle att yttra sig.

I paragrafen finns sedan tidigare bemyndiganden för Boverket att kunna meddela föreskrifter om nominell effekt, värmegeneratorer, referensvärden, när en energideklaration senast ska vara upprättad, total användbar golvyta och vilka ytterligare uppgifter som ska ingå i en energideklaration. I fjärde punkten har det lagts till att Boverket får meddela föreskrifter om vilka energiklasser som ska användas enligt 7 a § första stycket 1 i denna förordning. Det har även lagts till en femte punkt som ger Boverket möjlighet att kunna meddela föreskrifter om rekommendationer och undantag från rekommendationer.

Undantag från skyldigheten att inspektera vissa uppvärmnings-, ventilations- och luftkonditioneringssystem

8 a §

Skyldigheten enligt 10 § lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader gäller inte

1. om de system som anges i *denna paragraf* omfattas av ett avtal om energiprestanda som kan anses ha motsvarande effekt som en inspektion enligt samma *paragraf*,

2. byggnader som har ett sådant system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning,

3. bostadshus som är utrustade med en funktion för kontinuerlig elektronisk övervakning som mäter systemets effektivitet, har effektiva regleringsfunktioner och lämnar information när effektiviteteten sjunker väsentligt och när systemet kräver service, och

4. byggnader som är avsedda för totalförsvaret eller som annars är av betydelse för Sveriges säkerhet.

I de fall en inspektion har utförts före att denna förordning har trätt i kraft kan vid nästa inspektionstillfälle ett förenklat förfarande tillämpas. En inspektion som är utförd efter att denna förordning trätt i kraft kan vid nästa inspektionstillfälle utföras genom en förenklad inspektion om följande är uppfyllt

1. *ingen ändring av värme- eller kylgeneratorer är gjord och energibehovet är oförändrat,*

2. *en obligatorisk ventilationskontroll är utförd och gällande,*

3. *redovisning av om tidigare åtgärdsförslag är genomförda eller ej.*

ingen påtaglig ökning av energianvändningen har skett sedan den senaste inspektionen.

Boverket får meddela ytterligare föreskrifter om undantagen i första stycket *och om förenklat förfarande samt förenklad inspektion i andra stycket.*

Paragrafen innehåller undantag från skyldigheten att utföra inspektioner av uppvärmnings-, ventilations- och luftkonditioneringssystem. En formell ändring har gjorts i första stycket där hänvisningen till det föreslagna upphävandet av 8 a § i lagen tas bort och endast hänvisningen till

10 § i lagen finns kvar. Vidare anges också att för giltiga inspektioner som har utförts före ikraftträdandet av förordningen kan ett förenklat förfarande användas när de nya reglerna om inspektionsintervaller träder i kraft. Medan för inspektioner som utförs efter ikraftträdandet av förordningen får en förenklad inspektion under vissa förutsättningar tillämpas vid inspektionsintervallet. Boverket får bemyndigande att kunna meddela närmare föreskrifter om undantag från inspektion och om förenklat förfarande respektive förenklad inspektion. Närmare övervägande om inspektioner finns under avsnitt 4.3.

Inspektion av vissa uppvärmnings-, ventilations- och luftkonditioneringssystem

8 b §

Ett inspektionsprotokoll ska innehålla minst följande uppgifter

- 1. en bedömning av värme- och kylgeneratorns eller generatorernas och huvudkomponenternas verkningsgrad och storlek i förhållande till byggnadens uppvärmnings- eller kylbehov,*
- 2. i tillämpliga fall en bedömning om systemet kan fungera med effektiva temperaturinställningar för vattenbaserade system med säkerställande av en säker drift,*
- 3. i tillämpliga fall en bedömning av möjligheten att minska användningen av fossil energi, och rekommendationer om kostnadseffektiva åtgärder för att förbättra systemets energiprestanda.*

Rubriken och paragrafen är ny. Det anges här vilka uppgifter som minst ska finnas i ett inspektionsprotokoll.

Oberoende experter

11 a §

Boverket ska föra ett register över dem som har certifierats enligt 10 § för att upprätta energideklarationer. *Boverket ska hålla detta register tillgängligt på sin webbplats.*

Paragrafen innehåller en ny bestämmelse, vilken avser implementera artikel 25.2 i det omarbetade direktivet. Närmare överväganden finns i avsnitt 6.3.

Tillgång till energideklarationerna

12 §

Den energideklaration som ska visas enligt 13 § första stycket 1 lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader får sammanfattas och

visas utan sådana rekommendationer som avses i 9 § första stycket 4 samma lag.

Energideklarationens sammanfattning ska minst innehålla de uppgifter som finns under 7 a § första stycket 1 - 5 i denna förordning.

Boverket får meddela föreskrifter om

1. hur en sådan energideklaration får sammanfattas, och
2. placering av en energideklaration eller en sammanfattning av en energideklaration som har upprättats för en sådan byggnad som avses i 5 § första stycket 2 lagen om energideklaration för byggnader.

Om kraven på sammanfattningens utformning har ändrats genom nya föreskrifter som har meddelats med stöd av andra stycket 1, får Boverket på begäran av byggnadens ägare ta fram en ny sammanfattning med utgångspunkt från uppgifterna i en befintlig energideklaration.

Paragrafen innehåller ett nytt stycke, vilket hänvisar till 7 a § första stycket 1 - 5 förordningen om energideklaration för byggnader i dess föreslagna nya lydelse.

Energideklarationsregister

17 §

Boverket får i det enskilda fallet medge direktåtkomst till energideklarationsregistret för

1. den eller de kommunala nämnder som fullgör kommunens uppgifter inom plan- och byggväsendet, om det sker för det ändamål som anges i 18 § 4 lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader,
2. *kommuners verksamhet enligt förordningen (2016:385) om bidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning,*
3. Statens energimyndighet,
4. oberoende experter för sökningar på byggnader som omfattas av deras uppdrag, och
5. byggnadsägare, för sökningar på byggnader som de äger.

Paragrafen har fått en ny bestämmelse, vilken avser att implementera bestämmelsen i artikel 22.3 i det omarbetade direktivet om att säkerställa att lokala myndigheter har tillträde till relevanta data om byggnaders energiprestanda på deras territorium på det sätt som krävs för att underlätta utarbetandet av värme- och kylningsplaner och som omfattar geografiska informationssystem i drift och relaterade databaser. Närmare överväganden finns i avsnitt 6.3.

18 a §

Boverket ska publicera information om andelen byggnader i byggnadsbeståndet som har giltig energideklaration på sin webbplats. Denna information ska uppdateras minst två gånger per år.

Paragrafen, som är ny, avser att implementera bestämmelsen i artikel 22.4 i det omarbetade direktivet, vilken anger att medlemsstaterna ska offentliggöra information om andelen byggnader i det nationella byggnadsbeståndet som omfattas av energideklaration. Denna information till allmänheten ska uppdateras minst två gånger per år. Samma artikel anger även att medlemsstaterna ska offentliggöra aggregerade eller anonymiserade uppgifter om energiprestanda, inbegripet energianvändning och, om dessa uppgifter är tillgängliga, livscykel-GWP för de byggnader som omfattas. Denna bestämmelse bedöms uppfyllas genom förordningens nuvarande 18 §. Artikel 22.4 anger slutligen att medlemsstaterna på begäran ska göra anonymiserad eller aggregerad information tillgänglig för offentliga institutioner och forskningsinstitut såsom nationella statistikinstitut. Denna bestämmelse bedöms uppfyllas genom 18 § lagen om energideklaration för byggnader i dess nuvarande lydelse. Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

18 b §

Boverket ska överföra informationen i energideklarationsregistret till EU:s observatorium för byggnadsbeståndet minst en gång per år.

Paragrafen, som är ny, genomför artikel 22.6 i det omarbetade direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

Tillsyn och kontroll av energideklarationer**19 §**

Boverket ska varje år göra en *kontroll av energideklarationer*. Boverket ska ge en definition av vad som anses vara en giltig energideklaration. Definitionen av en giltig energideklaration ska säkerställa följande:

1. En validitetskontroll av indata som använts för upprättandet av energideklarationer och de resultat som anges i energideklarationen.

2. Beräkningarnas giltighet.

3. En maximal avvikelse för en byggnads energiprestanda.

4. Minsta antal element som avviker från normal- eller standardvärden.

Det oberoende kontrollsystemet ska säkerställa minst 90 procent giltiga upprättade energideklarationer med en statistisk konfidensgrad på 95 procent för den utvärderade perioden som inte får överstiga ett år. Boverket ska vidta förebyggande och reaktiva åtgärder för att säkerställa kvaliteten på den övergripande ramen för energideklaration.

Kvalitetsnivån och konfidensnivån hos det oberoende kontrollsystemet för energideklaration ska mätas med hjälp av slumpmässigt urval och ska beakta alla element som anges i definitionen av en giltig energideklaration. Giltigheten hos indata ska verifieras med information från den oberoende experten.

Giltigheten hos indata ska verifieras genom besök på plats, som om lämpligt får genomföras virtuellt, i minst 10 procent av de energideklarationer som ingår i det slumpmässiga urval som används för att bedöma systemets övergripande kvalitet.

Med anledning av kravet i direktivets artikel 27 och bilaga VI att medlemsstaten ska inrätta ett oberoende kontrollsystem för giltigheten av en energideklaration, har paragrafen ändrats. Tidigare reglerade paragrafen krav på att Boverket ska genomföra en validitetskontroll av energideklarationssystemet varje år. De föreslagna ändringarna av paragrafen innebär utökade krav på Boverket att ha ett oberoende kontrollsystem av energideklarationer. Närmare överväganden finns i avsnitt 7.

19 a §

Boverket ska ha ett oberoende kontrollsystem för energirenoveringsplaner och inspektionsprotokoll för inspektioner av uppvärmnings-, ventilations- och luftkonditioneringssystem.

Paragrafen är ny och innebär att Boverket ska ha ett oberoende kontrollsystem för energirenoveringsplaner och inspektionsprotokoll för inspektioner av uppvärmnings-, ventilations- och luftkonditioneringssystem.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Denna förordning träder i kraft den 29 maj 2026

Ikraftträdandet av förordningen överensstämmer med den tid inom vilken kraven i direktivet ska vara genomförda. Några särskilda övergångsbestämmelser införs inte.

Bilaga 1 Regeringsuppdraget

Regeringen**Regeringsbeslut****I 5**2024-06-13
KN2024/01303**Klimat- och näringslivsdepartementet**Boverket
Box 534
371 23 KARLSKRONA

Uppdrag att genomföra en översyn av systemet med energideklARATIONER enligt direktivet om byggnaders energiprestanda

Regeringens beslut

Regeringen ger Boverket i uppdrag att utreda hur systemet med energideklARATIONER kan utvecklas för att bli ett mer effektivt styrmedel, samt att ta fram vissa underlag för Sveriges genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1275 av den 24 april 2024 om byggnaders energiprestanda (omarbetning) (EPBD). Uppdraget avser genomförande av artikel 12 "Renoveringspass", artikel 16 "Datautbyte", artikel 19 "Energicertifikat", artikel 20 "Utfärdande av energicertifikat", artikel 21 "Uppvisande av energicertifikat", artikel 22 "Databaser för byggnaders energiprestanda", artikel 23 "Inspektioner", artikel 24 "Rapporter om inspektion av värme-, ventilations- och luftkonditioneringssystem", artikel 25 "Oberoende experter" och artikel 27 "Oberoende kontrollsystem".

Boverket ska:

1. utreda hur systemet med energideklARATIONER kan utvecklas dels för att anpassas till det omarbetade direktivet om byggnaders energiprestanda, dels för att på ett effektivt sätt bidra till energieffektiva byggnader med hållbara uppvärmningslösningar,
2. analysera och lämna förslag på genomförande av artiklarna 12.1–12.7, 16.1–16.4, 19.1–19.14, 20.1–20.8, 21.1–21.3, 22.1–22.5, 22.7, 23.1–23.9, 24.1–24.3, 25.1, 25.2 och 27.1–27.3 i EPBD,

Telefonväxel: 08-405 10 00
Webb: www.regeringen.sePostadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: kn.registrator@regeringskansliet.se

3. ta fram förslag på lämpliga it-verktyg för administration och åtkomst av data i energideklarationer och andra relevanta styrmedel,
4. kartlägga om energideklarationerna i dag bidrar till tillräcklig information och rådgivning hos avsedd målgrupp, särskilt småhusägare,
5. ta fram förslag på hur uppföljning kan ske av i vilken mån energideklarationer, särskilt avseende småhus, används för att uppnå energieffektivisering, och
6. lämna nödvändiga författningsförslag.

Närmare om uppdraget

Boverket ska vid genomförandet av uppdraget ta hänsyn till de rekommendationer och slutsatser som Riksrevisionen tar upp i rapporten "Systemet med energideklarationer – tydligt syfte men oklart mål" (RiR 2021:21). Förslag ska lämnas för att energideklarationer ska kunna bli ett mer effektivt styrmedel, som är bättre samordnat med andra styrmedel och som i högre grad bidrar till en samhällsekonomiskt effektiv användning av energi och andra resurser.

Genomförandet av uppdraget ska ske i samverkan med Statens energimyndighet (Energimyndigheten), vilket innebär att Energimyndigheten löpande ska hållas uppdaterad och vid behov bidra med relevant sakkunskap.

I punkt 3 ingår att göra en kartläggning av behovet av nya eller utvecklade it-verktyg och en bedömning av vilka möjliga alternativ som skulle kunna vara aktuella, samt vid behov och efter avstämning med Regeringskansliet påbörja upphandling av it-verktyg. Boverket ska inom uppdraget utreda hur fastighetsägare ska kunna få åtkomst till data från energideklarationer via Lantmäteriets användargränssnitt "Min fastighet". Denna utredning ska ske i samverkan med Lantmäteriet. Boverket ska även beakta möjliga synergier med andra it-verktyg och databaser inom angränsande områden, särskilt kopplat till energi- och klimatrådgivning (EKR), lagen om energikartläggning (EKL) och kravet på att ha energiledningssystem. Boverket ska inom ramen för uppdraget beakta behovet av informationssäkerhet. Dessutom ska Boverket så långt det är möjligt säkerställa att tredjepartsaktörer ska ha möjlighet att bygga tjänster som använder sig av data från systemet.

I punkt 4 ingår att utreda om energideklarationerna i dag ger småhusägarna avsedd information om hur energieffektivisering kan genomföras och om hushållen förses med tillräcklig information och rådgivning.

När det gäller punkt 5 bör Energimyndigheten ta fram underlag för hur uppföljningen ska kunna ske av i vilken mån målgrupperna för energideklarationer nås av och använder informationen för att genomföra energieffektivisering. Detta inkluderar i synnerhet ägare och köpare av småhus.

När det gäller förslag som avser byggnader med formellt skydd som del av en utvald miljö eller på grund av deras särskilda arkitektoniska eller historiska värde, eller andra kulturhistoriskt värdefulla byggnader, ska Boverket inhämta synpunkter från Riksantikvarieämbetet.

Boverket bör även beakta riksdagens tillkännagivande om uppförande av timmerhus och andra skyddsvärda byggnadstyper.

När det gäller artikel 12 om renoveringspass ska Boverket, om det bedöms lämpligt, föreslå hur renoveringspass ska kunna tillhandahållas genom ett digitalt verktyg, exempelvis av en tredjepartsaktör.

Boverket ska inom uppdraget utreda om Sverige bör använda möjligheten i artikel 19.2 att införa klass A0 före den 29 maj 2026, för att kunna använda denna klass för att beteckna nollutsläppsbyggnader och, om så är fallet, lämna nödvändiga förslag.

Boverket ska inom ramen för uppdraget utreda hur indikatorn livscykel-GWP ska redovisas i energideklarationerna, i enlighet med artikel 7 i direktivet.

Boverket ska utforma förslagen så att de på en övergripande nivå bidrar till en ändamålsenlig och samhällsekonomiskt effektiv implementering av direktivet. Om myndighetens förslag innebär offentliga finansiella kostnader ska förslag till finansiering lämnas. Konsekvensutredningen ska göras för att minimera risken för att olönsamma åtgärder behöver genomföras av hushåll och företag, se förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar. Myndigheten ska även beakta särskilda förutsättningar hos ideella organisationer som äger eller använder byggnader samt vikten av ett robust och leveranssäkert energisystem.

Boverket ska senast den 1 mars 2025 lämna en delredovisning som innehåller underlag med förslag på lämpliga författningsändringar, inklusive en konsekvensbeskrivning av förslagen. Senast den 15 september 2025 ska Boverket lämna en delredovisning om möjliga alternativ som finns för genomförande av direktivet, särskilt avseende punkt 3. Senast den 15 december 2025 ska myndigheten slutredovisa uppdraget. Redovisningarna ska lämnas till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet).

Skälen för regeringens beslut

Den 28 maj 2024 trädde Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1275 av den 24 april 2024 om byggnaders energiprestanda (omarbetning) (EPBD) i kraft. Direktivet är en del av 55-procentsspaketet, som syftar till att EU senast år 2050 ska nå klimatneutralitet.

Bakgrunden till direktivet är att byggnader på unionsnivå i dag står för 40 % av den energi som används och 36 % av de energirelaterade direkta och indirekta växthusgasutsläppen och att energiförbättrande renovering av byggnader därför är viktigt för att minska EU:s energianvändning, klimatutsläpp och beroende av gasimport. Direktivet är också en del av genomförandet av ”renoveringsvågen” från 2020, som bland annat syftar till att fördubbla energirenoveringstakten fram till 2030.

I EPBD fastställs bland annat ett mål till 2050 att hela byggnadsbeståndet ska uppnå nollutsläppsbyggnadskriterierna. Det fastslås också krav på medlemsländerna att säkerställa en viss renovering av befintliga lokal- och bostadsbyggnader till 2030 och framåt. Utöver krav på renoveringar av byggnader så innehåller direktivet också särskilda bestämmelser om solenergi, laddinfrastruktur, energiklassning, energideklarationer, gemensamma kontaktpunkter, renoveringspass, smarthetsindikatorer för byggnader, finansiering och kompetensförsörjning.

Regeringen har i sin proposition om energipolitikens långsiktiga inriktning (prop. 2023/24:105) framhållit att en effektiv användning av energiresurser bidrar till ett hållbart samhälle och konkurrenskraft. Effektiv energianvändning bidrar också till lägre energikostnader, vilket stärker företagens konkurrenskraft och minskar konsumenternas sårbarhet för höga energipriser. Utöver sänkta kostnader för enskilda hushåll och företag kan effektiviseringar även ge effekt på systemnivå, inte minst på elmarknaden där priset sätts av produktionen med högst marginalkostnad.

Regeringen avser att se över målet för energieffektivisering i syfte att tydligare främja en samhällsekonomiskt effektiv användning av energi och ett effektivt nyttjande av energisystemet som bidrar till den gröna omställningen. Genomförandet av nya EU-direktiv, som EPBD, kommer att utgöra en grund för översynen av målet.

Riksrevisionen har under 2020 och 2021 granskat systemet med energideklARATIONER av byggnader. Deras slutsats är att energideklARATIONERNA i nuläget har svaga förutsättningar att få enskilda småhusägare att genomföra energieffektiviserande åtgärder. För att åtgärda detta rekommenderar Riksrevisionen att Boverket ges i uppdrag att utreda hur energideklARATIONERNA kan effektiviseras som styrmedel. Riksrevisionen ger även ytterligare rekommendationer till Boverket och till Statens energimyndighet när det gäller informationsgivning och uppföljning.

I propositionen Energipolitikens långsiktiga inriktning (prop. 2023/24:105) gör regeringen bedömningen att systemet med energideklARATIONER bör ses över för att anpassas till EU:s uppdaterade krav enligt EPBD och för att på ett effektivt sätt bidra till energieffektiva byggnader med hållbara uppvärmningslösningar.

Nedan framgår vilka krav det omarbetade direktivet ställer inom respektive artikel.

Enligt artikel 12 om renoveringspass ska medlemsländerna införa ett system som grundar sig på den EU-gemensamma ram som framgår av bilaga VIII. Renoveringspass ska dock vara frivilliga för byggnadsägare, om inte medlemsländerna beslutar annat.

Artikel 16 fastställer att medlemsstaterna ska se till att fastighetsägare och boende ska få ta del av sin data om byggnadssystem. Dessa data ska även kunna göras tillgängliga för tredje part.

Av artikel 19 framgår de nya kraven för energideklARATIONER. I artikeln ställs också krav på de rekommendationer på åtgärder som ska lämnas i samband med energideklARATIONER.

Artikel 20 innehåller krav om utfärdande av energideklARATIONER och om vid vilka tillfällen som de ska kunna visas upp (t.ex. försäljning eller uthyrning).

Artikel 21 tar upp på vilket sätt energideklARATIONER ska visas.

Av artikel 22 framgår kraven för databaser för byggnaders energiprestanda.

Vidare framgår av artikel 25 att medlemsstaterna ska se till att olika certifieringar, bedömningar och inspektioner utförs på ett oberoende sätt av kvalificerade eller certifierade experter.

Artikel 27 ställer krav på att ett oberoende kontrollsystem i enlighet med bilaga VI ska upprättas.

På regeringens vägnar

Ebba Busch

Tobias Walla

Kopia till

Finansdepartementet/BA, SFÖ och KO,
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet /BB, SPN, US och SMF
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
Boverket
Statens energimyndighet
Konjunkturinstitutet
Sveriges Kommuner och Regioner

Boverket

Box 534, 371 23 Karlskrona
Telefon: 0455-35 30 00
Webbplats: www.boverket.se

Hållbar mobilitet

Delrapport uppdrag inom EPBD

Titel: Hållbar mobilitet
Rapportnummer: 2025:8
Utgivare: Boverket, februari 2025
ISBN pdf: 978-91-89581-80-7
Processnummer: 3.4.1
Diarienummer: 4202/2024

Förord

Regeringen har gett Boverket i uppdrag att ta fram underlag för genomförandet av krav inom hållbar mobilitet i direktivet om byggnaders energiprestanda (KN2024/01374).

Denna rapport utgör en delredovisning i uppdraget och omfattar förslag på ändringar på lag- och förordningsnivå för att genomföra kraven inom hållbar mobilitet i det omarbetade direktivet.

Anette Löfgren har varit uppdragsägare och Emma Hermansson har samordnat arbetet med regeringsuppdrag till Boverket kopplade till direktivet om byggnaders energiprestanda.

Karlskrona februari 2025

Anders Sjelvgren
generaldirektör

Innehållsförteckning

Sammanfattning	6
1 Författningsförslag	8
1.1 Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900) ..	8
1.2 Förslag till förordning om ändring i plan- och byggförordningen (2011:338).....	9
2 Inledning	12
2.1 Bakgrund.....	12
2.2 Uppdraget.....	13
2.3 Avgränsningar	15
2.4 Genomförandet av utredningen	16
2.5 Läsanvisningar	16
2.6 Begrepp och definitioner.....	17
2.7 Förkortningar	18
3 Ändringar i omarbetade direktivet	19
3.1 Uppförande och ombyggnad av lokalbyggnader	19
3.2 Retroaktiva krav på lokalbyggnader.....	21
3.3 Uppförande och ombyggnad av bostadsbyggnader	23
3.4 Möjligheter till undantag.....	24
3.5 Tekniska krav på laddinfrastruktur	25
3.6 Stöd till byggnadsägare	26
4 Nuvarande regler om laddinfrastruktur och cykelparkering ..	28
4.1 Plan- och bygglagen	28
4.2 Plan- och byggförordningen.....	29
4.3 Boverkets föreskrifter.....	30
5 Problembeskrivning och alternativa lösningar.....	32
5.1 Beskrivning av nuläge.....	32
5.2 Vad ska uppnås?.....	33
5.3 Varför uppnår nuvarande nationella regler inte målet?.....	33
5.4 Nollalternativet.....	34
5.5 Alternativ 1 – precisering i Boverkets föreskrifter	34
5.6 Alternativ 2 – precisering i förordning.....	34
5.7 Boverket föreslår alternativ 1 – precisering i Boverkets föreskrifter	35
6 Förslag till ändrade regler på lag- och förordningsnivå.....	36
6.1 Reglerna om hållbar mobilitet införs som ett tekniskt egenskapskrav i PBL.....	36
6.2 Uppförande av ny byggnad.....	37
6.3 Ombyggnad.....	37
6.4 Tillsyn och kontroll	38
6.5 Särskilt om regleringsnivå och bemyndiganden	41
6.6 Möjligheter till undantag.....	43
7 Bedömning av konsekvenser av de föreslagna reglerna	45
7.1 Vilka avsedda effekter uppnås?.....	45
7.2 Begränsning av kostnader givet målet som ska uppnås	45
7.3 Aktörer som påverkas.....	46
7.4 Konsekvenser för företag och andra organisationer som uppför eller äger byggnader.....	46
7.5 Konsekvenser för enskilda och hushåll	47
7.6 Konsekvenser för ideella organisationer	47
7.7 Konsekvenser för kommuner och regioner	47
7.8 Konsekvenser för staten	48
7.9 Miljöeffekter.....	49

7.10	Bedömning av samhällsekonomisk effektivitet	49
8	Särskild hänsyn vad gäller tidpunkt för ikraftträdande	50
9	Utvärdering av konsekvenser.....	51
10	Behov av myndighetsföreskrifter	52
10.1	Allmänt	52
10.2	Avgränsningar för kravens tillämpning	52
10.3	Krav på laddinfrastrukturen och cykelparkeringsplatserna ...	55
11	Författningskommentar.....	57
11.1	Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)	57
11.2	Förslag till förordning om ändring i plan- och byggförordningen (2011:338).....	59
	Bilaga 1 Energiprestandadirektivet artikel 14	63
	Bilaga 2: Regeringsuppdraget.....	65

Sammanfattning

Regeringen har gett Boverket i uppdrag att ta fram vissa underlag för Sveriges genomförande av artikel 14 ”Infrastruktur för hållbar mobilitet” i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1275 av den 24 april 2024 om byggnaders energiprestanda (omarbetning), EPBD. I denna rapport, som är en delredovisning av uppdraget, lämnar Boverket förslag på författningsändringar på lag- och förordningsnivå, för att införa kraven i svensk lagstiftning. Delredovisningen innehåller också en konsekvensbeskrivning av författningsförslagen.

Boverket föreslår att det omarbetade direktivets krav på hållbar mobilitet införs som ett tekniskt egenskapskrav i plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Det elfte tekniska egenskapskravet, "laddning av elfordon", i 8 kap. 4 § PBL breddas och ändras till "hållbar mobilitet" för att därmed även innefatta krav på cykelparkeringsplatser enligt artikel 14 i direktivet.

Boverkets förslag innebär en allmänt hållen bestämmelse om egenskapskrav avseende hållbar mobilitet på förordningsnivå, i plan- och byggförordningen (2011:338), PBF. Vilken kravnivå som gäller fastställs, med stöd av bemyndiganden i förordningen, i stället i Boverkets föreskrifter. Vilka närmare krav som ska gälla i fråga om utrustning för laddning av elfordon och cykelparkeringsplatser omfattas därför inte av de nu aktuella förslagen till lag- och förordningsändring utan kommer att följa av Boverkets senare meddelade föreskrifter. Det gällande preciserade retroaktiva kravet på en laddningspunkt för vissa lokalbyggnader föreslås upphävas i PBF för att överföras till Boverkets föreskrifter.

Konsekvensbeskrivningen är strikt avgränsad till en bedömning av konsekvenser som följer av författningsförslaget. Eftersom författningsförslaget inte innehåller några förändringar i vilka faktiska krav som en byggnad ska uppfylla eller krav på hur någon berörd aktör ska agera är konsekvenserna för de som berörs marginella. Boverket kommer att göra en fullständig konsekvensutredning när direktivets krav införlivas genom föreskrifter.

Till skillnad mot ny- och ombyggnadsfallet framgår inte av direktivet för vilka bilparkeringsplatser de retroaktiva kraven ska tillämpas utifrån bilparkeringsplatsernas placering i förhållande till byggnaden. Boverket bedömer att det finns ett utrymme för medlemsstaterna att i den nationella regleringen precisera vilka bilparkeringsplatser som omfattas av de retroaktiva kraven. I rapporten analyseras olika alternativ för införlivande av de retroaktiva kraven genom Boverkets föreskrifter. Kraven enligt det omarbetade direktivet är betydligt mer omfattande än det gällande retroaktiva kravet.

För att minimera risken för olönsamma åtgärder och för ett samhällsekonomiskt effektivt genomförande förordar Boverket att direktivet införas på en miniminivå genom att de tillkommande retroaktiva kraven enbart omfattar byggnader med bilparkeringar i byggnaden.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

Enligt riksdagens beslut föreskrivs i fråga om plan- och bygglagen (2010:900) att 8 kap. 4 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

4 §

Ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om

1. bärförmåga, stadga och beständighet,
2. säkerhet i händelse av brand,
3. skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljön,
4. säkerhet vid användning,
5. skydd mot buller,
6. energihushållning och värmeisolering,
7. lämplighet för det avsedda ändamålet,
8. tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga,
9. hushållning med vatten och avfall,
10. bredbandsanslutning, och
11. laddning av elfordon.

11. hållbar mobilitet.

Vad som krävs för att ett byggnadsverk ska anses uppfylla första stycket framgår av föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 2 §.

Denna lag träder i kraft den 29 maj 2026.

1.2 Förslag till förordning om ändring i plan- och byggförordningen (2011:338)¹

Regeringen föreskriver i fråga om plan- och byggförordningen (2011:338)

dels att 3 kap. 20 c § ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 3 kap 20 c § ska utgå,
dels att 3 kap. 20 b §, 22 § och 10 kap. 3 § samt rubriken närmast före 3 kap 20 b § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

Egenskapskrav avseende laddning av elfordon

Egenskapskrav avseende hållbar mobilitet

20 b §

För att uppfylla det krav på laddning av elfordon som anges i 8 kap. 4 § första stycket 11 plan- och bygglagen (2010:900) ska varje parkeringsplats på parkeringar med fler än tio parkeringsplatser som finns i, eller på tomten till, bostadshus vara utrustad med ledningsinfrastruktur för laddning av elfordon.

Parkeringar med fler än tio parkeringsplatser som finns i, eller på tomten till, andra byggnader än bostadshus ska vara utrustade med minst en laddningspunkt för laddning av elfordon samt ledningsinfrastruktur för sådan laddning till minst en femtedel av parkeringsplatserna.

Första och andra styckena gäller dock endast byggnader för vilka energi används för att påverka inomhusklimatet. Kraven gäller inte byggnader som är avsedda för totalförsvaret eller som annars är av betydelse för Sveriges säkerhet.

För att uppfylla det krav på hållbar mobilitet som anges i 8 kap. 4 § första stycket 11 plan- och bygglagen (2010:900) ska byggnader ha den utrustning för laddning av elfordon och det antal cykelparkeringsplatser som krävs utifrån

1. hur många bilparkeringsplatser byggnaden har,
2. byggnadens användning,
3. lokala förutsättningar för cykelparkering, och
4. möjligheten att nå byggnaden med cykel.

Första stycket gäller inte byggnader som är avsedda för totalförsvaret eller som annars är av betydelse för Sveriges säkerhet.

¹ Förslag till ändring av 3 kap. 22 § och 10 kap. 3 § PBF lämnas även i Boverkets rapport 2025:3 Metoder, definitioner och krav inom solenergi i direktivet om byggnaders energiprestanda – delredovisning, dnr 3894/2024

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***Särskilda krav avseende laddning av elfordon i redan uppförda byggnader****20 c §**

För att uppfylla det krav på laddning av elfordon som anges i 8 kap. 4 § första stycket 11 plan- och bygglagen (2010:900) ska parkeringar med fler än tjugo parkeringsplatser alltid vara utrustade med minst en laddningspunkt för laddning av elfordon, om platserna finns i eller på tomten till en annan byggnad än ett bostadshus och energi används för att påverka inomhusklimatet i byggnaden.

Första stycket gäller inte om byggnaden

1. är avsedd för totalförsvaret eller annars är av betydelse för Sveriges säkerhet, eller

2. ägs och används av en ideell organisation som är ett litet eller medelstort företag i den mening som avses i artikel 2.1 i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikro-företag samt små och medelstora företag.

Med ideell organisation avses även trossamfund och en registrerad organisatorisk del av ett trossamfund i den mening som avses i lagen (1998:1593) om trossamfund.

22 §

Det som sägs om att uppfylla kraven på tekniska egenskaper i 8 kap. 5 § plan- och bygglagen (2010:900) ska gälla för uppfyllandet av egenskapskraven i 7–10, 13, 14 och 16–20 b §§ detta kapitel.

De krav som gäller bredbandsanslutning i 8 kap. 4 § första stycket 10 plan- och bygglagen och 20 a § detta kapitel behöver dock inte uppfyllas vid annan ändring av en byggnad än ombyggnad.

De krav som gäller laddning av elfordon i 8 kap. 4 § första stycket 11 plan- och bygglagen och 20 b § detta kapitel behöver inte uppfyllas vid annan ändring av en byggnad än

1. ombyggnad som omfattar byggnadens elektriska infrastruktur ifall då

De krav som gäller bredbandsanslutning och hållbar mobilitet i 8 kap. 4 § första stycket 10 och 11 plan- och bygglagen och 20 a och 20 b §§ detta kapitel behöver dock inte uppfyllas vid annan ändring av en byggnad än ombyggnad.

De krav som gäller hållbar mobilitet i 8 kap. 4 § första stycket 11 plan- och bygglagen och 20 b § detta kapitel ska uppfyllas vid ombyggnad när detta behövs till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen.

Nuvarande lydelse

parkeringen är belägen i byggnaden, och

2. ombyggnad som sker i samband med att ändringsåtgärder vidtas på parkeringen ifall då parkeringen är belägen på tomten till byggnaden.

Föreslagen lydelse

De krav som gäller hållbar mobilitet i 8 kap. 4 § första stycket 11 plan- och bygglagen och 20 b § detta kapitel ska alltid uppfyllas i fråga om andra byggnader än bostadshus när detta behövs till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen.

10 kap.**3 §**

Boverket får meddela de föreskrifter som behövs för tillämpningen av bestämmelserna om

1. egenskapskrav avseende bärförmåga, stadga och beständighet i 3 kap. 7 §,
2. egenskapskrav avseende säkerhet i händelse av brand i 3 kap. 8 §,
3. egenskapskrav avseende skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö i 3 kap. 9 §,
4. egenskapskrav avseende säkerhet vid användning i 3 kap. 10 §,
5. särskilda säkerhetskrav avseende redan uppförda byggnader i 3 kap. 11 och 12 §§,
6. egenskapskrav avseende skydd mot buller i 3 kap. 13 §,
7. egenskapskrav avseende energihushållning och värmeisolering i 3 kap. 14 och 15 §§,
8. egenskapskrav avseende lämplighet för det avsedda ändamålet i 3 kap. 17 §,
9. egenskapskrav avseende tillgänglighet och användbarhet i 8 kap. 4 § första stycket 8 plan- och bygglagen (2010:900) och 3 kap. 18 och 19 §§,
10. egenskapskrav avseende hushållning med vatten i 3 kap. 20 §,
11. egenskapskrav avseende hushållning med avfall i 8 kap. 4 § första stycket 9 plan- och bygglagen,
12. egenskapskrav avseende bredbandsanslutning i 3 kap. 20 a §,
13. egenskapskrav avseende *laddning av elfordon* i 3 kap. 20 b och 20 c §§, och
14. genomförande av egenskapskraven vid senare tidpunkt i 3 kap. 21 §.

Denna förordning träder i kraft den 29 maj 2026.

2 Inledning

Direktivet om byggnaders energiprestanda (EU) 2024/1275 har omarbetats, vilket föranleder behov av förändringar i svensk lagstiftning. En del av genomförandet är att regeringen har gett Boverket i uppdrag att ta fram underlag till författningsändringar.

2.1 Bakgrund

Omarbetningen av direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda (EPBD) har genomförts som en del av det så kallade 55%-paketet.² 55 %-paketet är ett av flera politikområden inom den europeiska gröna given och syftar till att uppdatera EU-rätten så att den följer EU:s klimatmål till 2030, att minska nettoutsläppen av växthusgaser inom EU med minst 55 procent jämfört med 1990.³

55 %-paketet har omfattat omarbetning av ett flertal förordningar och direktiv, förutom EPBD bland annat direktivet om energieffektivitet (EED)⁴, direktivet om förnybar energi (RED)⁵ och direktivet för EU:s system för handel med utsläppsrätter (EU-ETS)^{6, 7}.

Regeringen har gett Boverket i uppdrag⁸ att ta fram vissa underlag för Sveriges genomförande av artikel 14 ”Infrastruktur för hållbar mobilitet” i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1275 om byggnaders energiprestanda (omarbeting). Det omarbetade direktivet innehåller utökade och fler krav än de som fanns i det tidigare direktivets⁹ krav på elektromobilitet och som trädde i kraft i svensk lagstiftning 2020.

² EU-parlamentet, genomförandefiler, 2021/0426(COD), Energy performance of buildings. [Procedure File: 2021/0426\(COD\) | Legislative Observatory | European Parliament](#). Hämtad 2025-02-20.

³ Europeiska rådet, Politikområden, 55%-paketet. [55 %-paketet – EU:s plan för en grön omställning - Consilium](#). Hämtad 2025-02-20.

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955 (omarbeting).

⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/959 av den 10 maj 2023 om ändring av direktiv 2003/87/EG om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom unionen och beslut (EU) 2015/1814 om upprättande och användning av en reserv för marknadsstabilitet för unionens utsläppshandelssystem.

⁷ EU-parlamentet, Legislative Train Schedule, Fit for 55. [Carriages preview | Legislative Train Schedule](#). Hämtad 2025-02-20.

⁸ Se bilaga 2

⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/31/EU av den 19 maj 2010 om byggnaders energiprestanda. Ändringarna gjordes genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/844 av den 30 maj 2018 om ändring av direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda och av direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet.

Bakgrunden till det omarbetade direktivet är att byggnader på unionsnivå i dag står för 40 procent av den energi som används och 36 procent av de energirelaterade direkta och indirekta växthusgasutsläppen och att energiförbättrande renovering av byggnader därför är viktigt för att minska EU:s energianvändning, klimatutsläpp och beroende av gasimport. Direktivet är en del av genomförandet av ”renoveringsvågen” från 2020, som bland annat syftar till att fördubbla energirenoveringstakten fram till 2030. Som jämförelse kan anges att bygg- och fastighetssektorn i Sverige står för 34 procent av energianvändningen och 22 procent av växthusgasutsläppen.

Riksdagen har beslutat att transportsektorn ska minska utsläppen med 70 procent senast 2030 jämfört med 2010. Regeringen anger i uppdraget att fortsatt elektrifiering av fordonsflottan är viktig för möjligheten att nå ett fossilfritt samhälle. Regeringen anger även att utbyggnaden av laddinfrastruktur bör ske i sådan takt att den bidrar till en snabb elektrifiering av transportsektorn.

2.2 Uppdraget

Boverket ska analysera och lämna förslag på genomförande av kraven i artikeln om hållbar mobilitet samt lämna nödvändiga författningsförslag.

Boverket ska:

1. analysera och lämna förslag på genomförande av krav på laddningspunkter, förberedelse för installation av laddning samt tillhandahållande av cykelparkeringsplatser i artikel 14.1–14.5,
2. analysera och lämna förslag på genomförande av artikel 14.6, om bland annat användande av smart laddning och dubbelriktad laddning,
3. analysera och vid behov lämna förslag för att genomföra artikel 14.7 om tillhandahållande av information m.m.,
4. analysera och vid behov lämna förslag för att genomföra de två sista meningarna i artikel 14.8 om tillgång till tekniskt stöd samt ekonomiska stödsystem,
5. lämna nödvändiga författningsförslag.

Genomförandet av uppdraget ska ske i samverkan med Statens energimyndighet (Energimyndigheten), vilket innebär att Energimyndigheten löpande ska hållas uppdaterad och vid behov bidra med relevant sakkunskap.

När det gäller punkt 2 bör Energimyndigheten ta fram underlag för hur smart laddning, och om det bedöms lämpligt också dubbelriktad laddning, ska kunna säkerställas.

I övrigt ska Boverket inhämta synpunkter i relevanta delar från berörda myndigheter, särskilt Naturvårdsverket.

Boverket ska inom uppdraget ta fram förslag om hur det går att anpassa kraven på antalet cykelparkeringsplatser efter bedömning av lokala myndigheter och med beaktande av lokala särdrag, inbegripet demografiska, geografiska och klimatmässiga förhållanden.

När det gäller kraven på förinstallerad kabeldragning bör Energimyndigheten ta fram underlag om vilka tekniska krav som ska gälla på kabeln för att säkerställa en ändamålsenlig och samhällsekonomiskt effektiv tillämpning av kraven.

Boverket ska utforma förslagen så att de på en övergripande nivå bidrar till ett ändamålsenligt och samhällsekonomiskt effektivt genomförande av direktivet. Om myndighetens förslag innebär offentliga finansiella kostnader ska förslag till finansiering lämnas. En konsekvensutredning ska göras för att minimera risken för att olönsamma åtgärder behöver genomföras av hushåll och företag och för att översiktligt bedöma påverkan på miljön, se förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar. Myndigheten ska även beakta särskilda förutsättningar hos ideella organisationer som äger eller använder byggnader samt vikten av ett robust och leveranssäkert energisystem.

2.2.1 Koppling till andra uppdrag

Boverket ska hålla sig informerad om och beakta:

- Utredningen om elektrifierade transporter (LI 2023:04).¹⁰
- Uppdrag att utreda utökade möjligheter att ladda elbilar hemma (Ju 2024:D)

Boverket har hittills fått fyra andra regeringsuppdrag relaterade till genomförandet av det omarbetade direktivet:

- Uppdrag att genomföra en översyn av systemet med energideklarationer enligt direktivet om byggnaders energiprestanda (KN2024/01303)
- Uppdrag att fastställa metoder och definitioner enligt direktivet om byggnaders energiprestanda (KN2024/01304)
- Uppdrag att ta fram underlag för genomförandet av krav inom solenergi i direktivet om byggnaders energiprestanda (KN2024/01373)

¹⁰ Utredningen om elektrifierade transporter. SOU 2024:97. Mot en effektiv elektrifiering av transportsystemet. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2025/01/sou-202497> Hämtad 2025-02-26.

- Uppdrag till Boverket att ta fram underlag till den nationella byggnadsrenoveringsplanen enligt direktivet om byggnaders energiprestanda (KN2024/02516)

2.2.2 EU-kommissionens vägledning till direktivet

Europeiska kommissionens kommitté för byggnaders energiprestanda arbetar med att ta fram vägledningar till direktivet. Vägledningarna var i februari 2025 ännu inte färdigställda och beslutade vilket inneburit att utredningen inte har kunnat beakta och förhålla sig till dem fullt ut.

2.2.3 Syfte

Syftet med uppdraget är att ta fram förslag på hur direktivets krav på laddinfrastruktur och cykelparkeringsplatser kan införas i svensk lagstiftning. Kraven i direktivet och hur det ska implementeras handlar om en avgränsad del av Sveriges behov av utbyggd laddinfrastruktur – och är kopplat till uppförande av nya byggnader, ombyggnad samt befintliga lokalbyggnader.

2.2.4 Mål

Utredningen ska ge det underlag regeringen behöver så att regler kan införas i svensk lagstiftning som uppfyller de krav som ställs i direktivets artikel 14. Förslagen som lämnas ska utformas så att de på en övergripande nivå bidrar till ett ändamålsenligt och samhällsekonomiskt effektivt genomförande av direktivet. En konsekvensutredning ska göras för att minimera risken för att olönsamma åtgärder behöver genomföras av hushåll och företag och för att översiktligt kunna bedöma påverkan på miljön.

2.3 Avgränsningar

Den här rapporten är en delredovisning som innehåller författningsförslag på lag- och förordningsnivå och konsekvensutredning. Behov av myndighetsföreskrifter beskrivs översiktligt. Analys enligt punkt 2–4 i uppdragsbeskrivningen i avsnitt 2.2 kommer att redovisas i Boverkets slutrapport.

Uppdraget omfattar artikel 14 i energiprestandadirektivet med undantag för följande delar:

- Första delen av punkt 8 som behandlar tillträde till laddning så kallad ”right to charge” ingår i en annan utredning.
- Punkt 9 som handlar om samordning mellan olika typer av gröna strategier.
- Punkt 10 som handlar om vägledning om brandskydd som ligger på EU-kommissionen.

Det ingår inte i uppdraget att analysera behov av laddstationer som behövs för att överbrygga längre körsträckor, till exempel i glesbygden.

2.4 Genomförandet av utredningen

En arbetsgrupp med jurist, ingenjör, nationalekonom och projektledare har arbetat med uppdraget. Representant från Energimyndigheten har bistått med underlag och kunskap.

Utredningen har under arbetets gång haft dialog med kommuner, ideella organisationer och statliga myndigheter i syfte att precisera en nulägesbild och problembeskrivning.

En konsult har på uppdrag av Boverket tagit fram statistiska underlag samt kostnadsberäkningar för att kunna beskriva potentiella konsekvenser för bland annat byggherrar och byggnadsägare vid en minimiimplementering av direktivet. En annan konsult har på uppdrag av Energimyndigheten utrett smart och dubbelriktad laddning samt tekniska krav. Resultatet av analyserna redovisas inte i den här delrapporteringen. Detaljerad konsekvensanalys enligt förordningen om konsekvensutredningar genomförs och redovisas i det författningsförslag till Boverkets föreskrifter som kommer att precisera kraven på hållbar mobilitet som ställs i PBL och PBF. Skälet är att effekter och konsekvenser inte fullt ut kan bedömas förrän bland annat tekniska krav har preciserats i Boverkets föreskrifter.

2.5 Läsanvisningar

Rapporten är indelad på följande sätt.

Avsnitt 1 innehåller författningsförslag på lag- och förordningsnivå.

Avsnitt 2 innehåller inledning med bakgrund, uppdraget, syfte, mål, avgränsningar och definitioner.

Avsnitt 3 beskriver det omarbetade direktivet och förändringarna jämfört med det tidigare direktivet.

Avsnitt 4 beskriver nuvarande regler i plan- och bygglagstiftningen som berör laddinfrastruktur och cykelparkering.

Avsnitt 5 innehåller en problembeskrivning och alternativ att införliva det omarbetade direktivet på lag- och förordningsnivå.

Avsnitt 6 beskriver förslaget till ändrade regler på lag- och förordningsnivå.

Avsnitt 7 innehåller bedömning av konsekvenserna av författningsförslagen på lag- och förordningsnivå.

Avsnitt 8 beskriver särskild hänsyn gällande tidpunkt för ikraftträdande.

Avsnitt 9 innehåller utvärdering av konsekvenserna.

Avsnitt 10 beskriver behov av myndighetsföreskrifter och alternativa lösningar för införlivande av de retroaktiva kraven.

Avsnitt 11 innehåller författningskommentarer.

Bilaga 1 Energiprestandadirektivet artikel 14.

Bilaga 2 Regeringsbeslut 2024-06-20 Uppdrag att ta fram underlag för genomförandet av krav inom hållbar mobilitet i direktivet om byggnaders energiprestanda (KN2024/01374).

2.6 Begrepp och definitioner

- **Byggnad:** Enligt PBL en varaktig konstruktion som består av tak eller av tak och väggar och som är varaktigt placerad på mark eller helt eller delvis under mark eller är varaktigt placerad på en viss plats i vatten samt är avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den. (1 kap. 4 § PBL) Enligt energiprestandadirektivet en takförsedd konstruktion med väggar, för vilken energi används för att påverka inomhusmiljön.
- **Bostadshus:** En byggnad i vilken mer än halva bruttoarean är avsedd för bostäder.
- **Lokalbyggnad:** En byggnad som inte är ett bostadshus.
- **Kontorsbyggnad:** En lokalbyggnad i vilken mer än halva bruttoarean är avsedd för kontorsverksamhet.
- **Offentliga organ:** Nationella, regionala eller lokala myndigheter och enheter som direkt finansieras och administreras av dessa myndigheter men som inte är av industriell eller kommersiell karaktär.
- **Ombyggnad:** Ändring av en byggnad som innebär att hela byggnaden eller en betydande och avgränsbar del av byggnaden påtagligt förnyas. (1 kap. 4 § PBL)
- **Laddinfrastruktur:** Laddinfrastruktur är ett övergripande begrepp för fast utrustning som behövs för laddning av elfordon. Laddinfrastruktur kan delas upp i förberedande ledningsinfrastruktur (tomrör), förinstallerad kabeldragning och laddningspunkter.
- **Ledningsinfrastruktur:** Förberedande system bestående av kanaler, tomrör, kabelstegar eller liknande där kablar till framtida laddningspunkter är framdragna eller enkelt kan dras fram.
- **Laddningspunkt:** Ett fast eller mobilt gränssnitt, via eller utan anslutning till elnät, som möjliggör överföring av el till ett elfordon och som, även om den kan ha ett eller flera anslutningsdon för att passa olika typer av anslutningsdon, kan ladda endast ett elfordon åt gången, och som utesluter anordningar med en uteffekt på högst 3,7 kW vars primära syfte inte är laddning av elfordon.

- **Smart laddning:** En laddningsfunktion där intensiteten på den elektricitet som överförs till batteriet justeras dynamiskt, baserat på information som tas emot genom elektronisk kommunikation.
- **Dubbelriktad laddning:** En smart laddningsfunktion där elflödets riktning kan vändas, så att det går från batteriet till den laddningspunkt som batteriet är anslutet till.
- **Lastbalansering:** System för laddning där laddningshastigheten till de enskilda fordon kan varieras utifrån hur många bilar som laddas samtidigt och deras behov av laddning, i syfte att undvika överbelastning av elsystemet.
- **Parkeringsplats:** Area särskilt avsedd och anpassad för parkering av en personbil eller en lätt lastbil.
- **Cykelparkeringsplats:** Ett särskilt utrymme för att parkera minst en cykel.
- **Elfordon:** Fordon som använder el som huvudsaklig framdrivningskälla. Till elfordon räknas normalt elbilar, laddhybrider och vätgasbilar.
- **Laddfordon:** Elfordon som laddas med energi från elnätet. Till laddfordon räknas normalt elbilar och laddhybrider.

2.7 Förkortningar

PBL	Plan- och bygglagen (2010:900)
PBF	Plan- och byggförordningen (2011:338)
BBR	Boverkets byggregler (2011:6) – föreskrifter och allmänna råd
EPBD	Energy Performance of Buildings Directive Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1275 av den 24 april 2024 om byggnaders energiprestanda
Omarbetade direktivet	Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1275 av den 24 april 2024 om byggnaders energiprestanda
Tidigare direktivet	Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/844 av den 30 maj 2018 om ändring av direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda och av direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet.

3 Ändringar i omarbetade direktivet

I följande avsnitt beskrivs ändringar och krav i det omarbetade direktivet.

3.1 Uppförande och ombyggnad av lokalbyggnader

3.1.1 Krav på laddningspunkter

För lokalbyggnader med fler än fem parkeringsplatser i byggnaden eller på dess tomt ska det finnas minst en laddningspunkt per var femte parkeringsplats, dvs. 20 procent.

3.1.1.1 Särskilda krav för kontor

För kontor med fler än fem parkeringsplatser i byggnadens eller på dess tomt ska det finnas minst en laddningspunkt per varannan parkeringsplats, dvs. 50 procent.

3.1.1.2 Nuvarande krav på laddningspunkter

För lokalbyggnader med fler än tio parkeringsplatser i byggnaden eller på dess tomt ska det finnas minst en laddningspunkt.

3.1.1.3 Jämförelse med nuvarande krav

Det nya direktivet ställer betydligt högre krav. Dels går brytpunkten vid fem parkeringsplatser i stället för tio, dels ställs krav på minst en laddningspunkt per fem bilparkeringsplatser i stället för minst en laddningspunkt i det tidigare direktivet oavsett antalet parkeringsplatser. Även kravet på förberedelse har höjts genom att krav nu ställs på förinstallerad kabeldragning för 50 procent av platserna och tomrör för återstående bilparkeringsplatser.

För kontorsbyggnader blir skillnaden allra störst där dagens krav på en laddningspunkt oavsett antal parkeringsplatser blir att varannan parkeringsplats ska ha en laddningspunkt.

När kraven ska uppfyllas vid ombyggnad motsvarar dagens kriterier på att det dels ska ske en ombyggnad av byggnaden, dels ska parkeringen eller parkeringens elektriska infrastruktur beröras.

3.1.2 Krav på ledningsinfrastruktur

För lokalbyggnader med fler än fem parkeringsplatser i byggnaden eller på dess tomt ska det finnas tomrör eller motsvarande till samtliga parkeringsplatser. För hälften av platserna (50 procent) ska det dessutom finnas framdragna kablar för installation av laddningspunkter för bilar eller andra lättare elfordon. De parkeringsplatser som har en laddningspunkt

bör kunna anses ingå i kravet för att kablar ska finnas framdraget. I praktiken blir fördelningen därmed:

- Färdiga laddningspunkter 20 procent
- Förberedelser med kablar 30 procent
- Förberedelser med tomrör 50 procent

Förinstallerad kabeldragning och tomrör ska vara dimensionerade så att det antal laddningspunkter som krävs kan användas samtidigt och effektivt och, om så är lämpligt, stödja installation av styrsystem för lastbalansering eller laddning, i den mån detta är tekniskt och ekonomiskt genomförbart och motiverat.

3.1.2.1 Särskilda krav för kontor

De parkeringsplatser som har en laddningspunkt bör kunna anses ingå i kravet för att kablar ska finnas framdraget. Då kontor ska ha laddningspunkter till 50 procent av parkeringsplatserna och framdragning av kablar till 50 procent av platserna blir fördelning i praktiken:

- Färdiga laddningspunkter 50 procent
- Förberedelser med enbart kablar 0 procent
- Förberedelser med tomrör 50 procent

3.1.2.2 Nuvarande krav på ledningsinfrastruktur

För lokalbyggnader med fler än tio parkeringsplatser i byggnadens eller på dess tomt ska det finnas tomrör eller motsvarande till 20 procent av parkeringsplatserna.

3.1.2.3 Jämförelse med nuvarande krav

Det nya direktivet ställer betydligt högre krav. Dels går brytpunkten vid fem parkeringsplatser i stället för tio, dels ställs kraven på tomrör och framdragning av kablar på en helt annan nivå än tidigare.

Tillsammans med kravet att samtliga platser med ledningsinfrastruktur (100 procent) ska kunna användas samtidigt kommer kraven på nya lokalbyggnaders elsystem att påverkas i stor omfattning.

När kraven ska uppfyllas vid ombyggnad motsvarar dagens kriterier på att det dels ska ske en ombyggnad, dels ska parkeringen eller parkeringens elektriska infrastruktur beröras.

En skillnad mot det tidigare direktivet är att det inte längre finns möjlighet att göra undantag för små och medelstora företag, något som Sverige hittills inte utnyttjat vid uppförande och ombyggnad.

3.1.3 Krav på cykelparkeringsplatser

För lokalbyggnader med fler än fem parkeringsplatser i byggnaden eller på dess tomt ska det finnas cykelparkeringsplatser som utgör minst 15 procent av den genomsnittliga eller 10 procent av den totala användarkapaciteten, med beaktande av det utrymme som krävs även för cyklar med större dimensioner än standardcyklar.

Medlemsstaterna får anpassa kraven för antalet cykelparkeringsplatser för särskilda kategorier av lokalbyggnader som cyklar vanligtvis inte har tillträde till.

Byggnader som normalt inte kan nås med cykel skulle exempelvis kunna vara bensinstationer och liknande service längs med motorvägar som det i princip inte är möjligt att ta sig till med cykel. Andra exempel skulle kunna vara vissa anläggningar i den svenska fjällvärlden. Undantaget skulle möjligen även kunna tillämpas på byggnader där cykel endast undantagsvis används även om det är möjligt att cykla dit, som större kommersiella flygplatser.

3.1.3.1 Jämförelse med nuvarande krav

Krav på cykelparkeringsplatser finns inte i det tidigare direktivet. I plan- och bygglagen finns däremot krav på att tomter ska ha lämpliga parkeringsmöjligheter för fordon, vilket inkluderar cyklar (Jfr 8 kap. 9 § PBL).

När kraven på cykelparkeringsplatser ska uppfyllas vid ombyggnad motsvarar dagens kriterier vad gäller ledningsinfrastruktur på så sätt att det dels ska ske en ombyggnad av byggnaden, dels ska parkeringen eller parkeringens elektriska infrastruktur beröras.

3.2 Retroaktiva krav på lokalbyggnader

3.2.1 Krav på laddningspunkter och ledningsinfrastruktur

För alla lokalbyggnader med fler än 20 parkeringsplatser ska det den 1 januari 2027 finnas minst en laddningspunkt per var tionde parkeringsplats, dvs. 10 procent.

Alternativt ska det finnas tomrör eller liknande till minst varannan parkeringsplats, dvs. 50 procent.

3.2.1.1 Vilka parkeringsplatser omfattas?

Till skillnad från kraven för nya byggnader och ombyggnad framgår det inte direkt av direktivet för vilka parkeringar det retroaktiva kravet ska tillämpas. I nuvarande svensk reglering har samma avgränsning använts som vid uppförande av byggnader, det vill säga att det retroaktiva kravet ska tillämpas såväl i byggnaden som på byggnadens tomt.

En fortsatt sådan tillämpning skulle leda till mycket omfattande retroaktiva krav för större parkeringar utanför shoppingcenter,

idrottsanläggningar och liknande anläggningar med ett stort antal parkeringsplatser som inte är på allmän plats. Det skulle även få konsekvenser för i vilken omfattning offentliga byggnader, som exempelvis sjukhus, ska ha extra kabeldragning 2033.

Ett alternativ är att i stället enbart tillämpa kravet för parkeringar inne i byggnader då direktivet i grunden är avsett att reglera själva byggnadens energiprestanda. Frågan är dock om en sådan tillämpning är allt för snäv och inte kan anses ligga i linje med direktivets syfte för hållbar mobilitet.

Ett mellanalternativ kan vara att tillämpa kravet såväl inne i byggnaden som på tomten men utifrån vissa kriterier som syftet med parkeringsplatserna, deras närhet till byggnadens elektriska infrastruktur m.m. Nackdelen med en sådan reglering är att den kan bli otydlig och svårt att tillämpa för såväl fastighetsägare som tillsynsmyndigheter och att det inte ligger i linje med definitionen för parkeringar i byggnadens fysiska närhet enligt artikel 2.65 i direktivet.

3.2.1.2 Särskilda krav för offentliga organ

För lokalbyggnader som ägs eller nyttjas av offentliga organ (stat, region, kommun) med fler än tjugo parkeringsplatser ska det finnas framdragna kablar till minst varannan parkeringsplats (50 procent) senast den 1 januari 2033.

De parkeringsplatser som har en laddningspunkt bör kunna anses ingå i kravet för att kablar ska finnas framdraget. En lokalbyggnad som installerat 10 procent laddningspunkter 2027 behöver därmed lägga rör och dra fram kablar till 40 procent av parkeringsplatserna 2033.

Samma princip kan antas gälla för ett kontor som byggts efter 2026 med 50 procent laddningspunkter. Inga tillkommande kablar behöver då dras fram 2033 eftersom kravet redan är uppfyllt.

3.2.1.3 Nuvarande retroaktiva krav

För lokalbyggnader med fler än 20 parkeringsplatser i byggnaden eller på dess tomt ska det finnas minst en laddningspunkt senast den 1 januari 2025.

3.2.1.4 Jämförelse med nuvarande krav

Det nya direktivet ställer betydligt högre retroaktiva krav på laddningspunkter eller förberedelser med kabeldragning. En skillnad är att det går att välja på att antingen installera laddningspunkter eller göra förberedelser med tomrör medan dagens regler endast ställer krav på en laddningspunkt.

En annan stor skillnad mot det tidigare direktivet är att det inte längre finns möjlighet att göra undantag för små och medelstora företag. Detta

kommer särskilt påverka ideella organisationer och trossamfund som idag har undantag från kravet på en laddningspunkt.

3.2.2 Krav på cykelparkeringsplatser

För lokalbyggnader med fler än 20 parkeringsplatser ska det senast den 1 januari 2027 finnas cykelparkeringsplatser som utgör minst 15 procent av den genomsnittliga eller 10 procent av den totala användarkapaciteten, med beaktande av det utrymme som krävs även för cyklar med större dimensioner än standardcyklar.

Medlemsstaterna får anpassa kraven för antalet cykelparkeringsplatser för särskilda kategorier av lokalbyggnader som cyklar vanligtvis inte har tillträde till.

3.2.2.1 Jämförelse med nuvarande krav

Krav på cykelparkeringsplatser finns inte i det tidigare direktivet.

3.3 Uppförande och ombyggnad av bostadsbyggnader

3.3.1 Krav på laddningspunkter

Vid uppförande av bostadshus med fler än tre bilparkeringsplatser ska det finnas minst en laddningspunkt.

Observera att detta krav endast gäller för nya byggnader och inte vid ombyggnad.

3.3.1.1 Jämförelse med nuvarande krav

Krav på laddningspunkt för bostadshus är ett nytt krav som saknar motsvarighet i dagens reglering.

3.3.2 Krav på ledningsinfrastruktur

För bostäder med fler än tre parkeringsplatser i byggnaden eller på dess tomt ska det finnas tomrör eller motsvarande till samtliga parkeringsplatser. För hälften av platserna (50 procent) ska det dessutom finnas framdragna kablar för installation av laddningspunkter för bilar eller andra lättare elfordon.

Förinstallerad kabeldragning och tomrör ska vara dimensionerade så att samtliga parkeringsplatser ska kunna ladda samtidigt.

3.3.2.1 Nuvarande krav på ledningsinfrastruktur

För bostadshus med fler än tio parkeringsplatser i byggnaden eller på dess tomt ska det finnas tomrör eller motsvarande till samtliga parkeringsplatser, dvs. 100 procent.

3.3.2.2 Jämförelse med nuvarande krav

Det nya direktivet ställer högre krav. Dels går brytpunkten vid tre parkeringsplatser i stället för tio, dels ställs kraven på framdragning av kablar till hälften av parkeringsplatserna.

Tillsammans med kravet att samtliga platser med ledningsinfrastruktur (100 procent) ska kunna användas samtidigt kommer kraven på nya bostadsbyggnaders elsystem att påverkas i stor omfattning.

När kraven ska uppfyllas vid ombyggnad motsvarar dagens kriterier på att det dels ska ske en ombyggnad av byggnaden, dels ska parkeringen eller parkeringens elektriska infrastruktur beröras.

3.3.3 Krav på cykelparkeringsplatser

För bostäder med fler än tre parkeringsplatser i byggnadens eller på dess tomt ska det finnas minst två cykelparkeringsplatser per bostadslägenhet.

Medlemsstaterna får anpassa kraven för antalet cykelparkeringsplatser avseende nya bostadsbyggnader och bostadsbyggnader som genomgår ombyggnad, efter en bedömning av lokala myndigheter och med beaktande av lokala särdrag, inbegripet demografiska, geografiska och klimatmässiga förhållanden.

Någon vägledning finns i dagsläget inte publicerad, men demografiska förhållanden bör rimligen kunna tolkas som områden särskilt avsedda för studentbostäder eller äldreboenden med övervägande bostadslägenheter avsedda för en person.

Om det vid ombyggnad inte är möjligt att säkerställa två cykelparkeringsplatser för varje bostadslägenhet ska det finnas så många cykelparkeringsplatser som möjligt.

3.3.3.1 Jämförelse med nuvarande krav

Krav på cykelparkeringsplatser finns inte i det tidigare direktivet. I plan- och bygglagen finns däremot krav på att tomter ska ha lämpliga parkeringsmöjligheter för fordon, vilket inkluderar även cyklar (Jfr. 8 kap. 9 § PBL).

När kraven ska uppfyllas vid ombyggnad för cykelparkering motsvarar dagens kriterier vad gäller ledningsinfrastruktur på så sätt att det dels ska ske en ombyggnad av byggnaden, dels ska parkeringen eller parkeringens elektriska infrastruktur beröras.

3.4 Möjligheter till undantag

I följande stycke beskrivs möjligheterna till undantag på en generell nivå. Vissa punkter har även specifika möjligheter till undantag och anpassning, exempelvis cykelparkering i bostadshus. I de fallen beskrivs undantagsmöjligheten i det avsnittet.

3.4.1 Undantag utifrån elnätets kapacitet

Undantag kan ges för specifika kategorier av byggnader om den efterfrågade laddinfrastrukturen är beroende av enskilda mikrosystem eller om byggnaderna är belägna i de yttersta randområdena¹¹ och det skulle kunna leda till väsentliga problem för driften av det lokala energisystemet och äventyra det lokala nätets stabilitet.

I tillämpningen av tidigare direktiv har Sverige bedömt att dessa typer av mikrosystem är ytterst ovanliga och randområden, så som de definieras av EU, inte förekommer i Sverige, varför undantaget inte har varit aktuellt.

3.4.2 Undantag utifrån kostnaden vid ombyggnad

Om kostnaden för laddinfrastruktur skulle överstiga 10 procent av totalkostnaden för en ombyggnad kan undantag från kraven vid ombyggnad ges.

Mot bakgrund av att Sverige använt definitionen ombyggnad enligt 1 kap. 4 § PBL som kriterium när kravet ska börja tillämpas, så har 10 procent-regeln hittills inte varit aktuell i Sverige. Detta eftersom ombyggnad normalt är förknippat med stora kostnader och kraven i det tidigare direktivet inte är så omfattande. En sådan reglering kan också vara svår att tillämpa och kontrollera.

3.4.3 Nuvarande möjligheter till undantag

Motsvarande undantag är möjliga enligt dagens direktiv, dock skiljer sig kriterierna något, 7 procent av totalkostnaden i stället för 10 procent.

Möjlighet finns även i det tidigare direktivet att göra undantag för små och medelstora företag enligt EU:s definition, vilket saknas i det omarbetade direktivet.

3.4.4 Jämförelse med det tidigare direktivet

Möjligheterna till generella undantag är i princip samma som tidigare. Sverige har hittills bedömt att dessa undantagsmöjligheter inte är aktuella i Sverige.

3.5 Tekniska krav på laddinfrastruktur

3.5.1 Krav på ledningsinfrastruktur

Tomrör och framdragna kablar för framtida laddningspunkter ska utformas så de har kapacitet för samtidig laddning av samtliga parkeringsplatser.

¹¹ Med de yttersta randområdena avses vissa särskilt utpekade områden, som exempelvis Azorerna, Madeira och Kanarieöarna. (Jfr. artikel 349 EUF-fördraget.)

3.5.1.1 Nuvarande krav på ledningsinfrastruktur

I nuvarande regler ställs inga detaljkrav på ledningsinfrastrukturens utformning.

3.5.1.2 Jämförelse med nuvarande krav

Kravet att samtliga platser med ledningsinfrastruktur ska kunna användas samtidigt kommer att påverka nya byggnaders elsystem i stor omfattning.

När kraven ska uppfyllas vid ombyggnad motsvarar dagens kriterier på att det dels ska ske en ombyggnad av byggnaden, dels ska parkeringen eller parkeringens elektriska infrastruktur beröras.

3.5.2 Krav på laddningspunkter

Laddningspunkter ska kunna använda så kallad smart laddning och om så är lämpligt, dubbelriktad laddning. De ska även drivas på grundval av allmänt tillgängliga och icke-diskriminerande kommunikationsprotokoll och kommunikationsstandarder, på ett interoperabelt sätt.

Operatörer för allmänheten inte tillgängliga laddningspunkter ska uppmuntras att driva dem likt kommersiella laddningspunkter med avseende på information om pris m.m.

3.5.2.1 Nuvarande krav på laddningspunkter

I nuvarande krav på laddningspunkter anges enbart att de ska följa tillämpliga standarder enligt AFIR-direktivet.¹² I praktiken har det inneburit att krav ställs på laddare med anslutning av typ2/combo 2 för växelström respektive likström.

3.5.2.2 Jämförelse med nuvarande krav

Det nya direktivet ställer betydligt högre och mer detaljerade krav på hur laddningsplatser ska utformas och deras tekniska kapacitet.

Å andra sidan är vissa krav som dubbelriktad laddning uttryckt som att det ska kunna ske om så är lämpligt vilket kan vara svårt att definiera och reglera i tvingande regler. Detsamma gäller kravet att uppmuntra icke publika laddoperatörer att driva sina laddningspunkter i likhet med publika vad det gäller att informera om pris m.m.

3.6 Stöd till byggnadsägare

När det gäller bostadsbyggnader ska medlemsstaterna överväga att införa ekonomiska stödsystem för installation av laddningsstationer, förinstallerad kabeldragning eller tomrör för parkeringsplatser i proportion till det antal lätta motorfordon med batterieldrift som är registrerade på deras

¹² Upphävt genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1804 om utbyggnad av infrastruktur för alternativa drivmedel och om upphävande av direktiv 2014/94/EU.

territorium. Medlemsstaterna ska också säkerställa att det finns tillgång till tekniskt stöd för byggnadsägare och hyresgäster som vill installera laddningspunkter och cykelparkeringsplatser.

3.6.1 Nuvarande stödsystem

De befintliga stöd som finns för att bygga ut laddinfrastruktur för elfordon är följande:

Naturvårdsverket

- Laddning för boende och anställda (Ladda bilen, bygga laddstationer för boende i flerbostadshus och anställda (AC-laddning).
- Laddning för allmänheten (Klimatklivet).
- Laddinfrastruktur i verksamheter (Klimatklivet, åtgärden inte uppfyller förutsättning för bidrag från Ladda bilen).

Energimyndigheten

- Regionala elektrifieringspiloter (tungta fordon).

Trafikverket

- Stöd till snabbladdningsstationer för elfordon (publika laddstationer för lätta fordon längs vägnät med gles utbyggnad av laddstationer).

Skatteverket

- Grön teknik (avdrag för grön teknik, privatpersoner icke-publik laddinfrastruktur).

4 Nuvarande regler om laddinfrastruktur och cykelparkering

I detta avsnitt beskrivs gällande regler i plan- och bygglagstiftningen som berör laddinfrastruktur och cykelparkering/förvaring.

4.1 Plan- och bygglagen

4.1.1 Krav på tekniska egenskaper, utformning och tomter

I 8 kap. 4 § första stycket 11 PBL anges krav på att byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om laddning av elfordon. Vad som krävs för att ett byggnadsverk ska anses uppfylla kravet framgår av föreskrifter som meddelats med stöd av bemyndigande i lagen.

I 8 kap. 1 § 1 och 4 § första stycket 7 PBL finns övergripande utformnings- och tekniska egenskapskrav på att byggnader ska vara lämpliga för ändamålet.

Kraven i 8 kap. 1 § och 4 § PBL ska uppfyllas vid nybyggnad, ombyggnad och annan ändring av byggnad, om inte annat följer av föreskrifter som meddelats med stöd av bemyndigande i lagen, 8 kap. 2 och 5 §§ PBL.

I 8 kap. 7 § PBL anges att vid ändring eller flyttning av en byggnad får utformningskraven och de tekniska egenskapskraven anpassas och avsteg från kraven göras med hänsyn till ändringens omfattning eller flyttningens syfte samt med hänsyn till byggnadens förutsättningar och till bestämmelserna om varsamhet och förbud mot förvanskning i 8 kap. PBL.

I 8 kap. 9 § PBL anges krav på obebyggda tomter som ska bebyggas. Tomten ska bland annat ordnas så att det på tomten eller i närheten av den i skäligen utsträckning finns lämpligt utrymme för parkering av fordon. Enligt lagen (2011:559) om vägtrafikdefinitioner räknas även cyklar som fordon. Det som gäller i fråga om utrymme för parkering ska i skäligen utsträckning också tillämpas om tomten är bebyggd, 8 kap. 10 § PBL. Om ändringar av en byggnad som kräver lov eller åtgärder som kräver anmälan sker på en bebyggd tomt ska kraven i 8 kap. 9 § PBL tillämpas i den utsträckning som är skäligen med hänsyn till kostnaderna för arbetet och tomtens särskilda egenskaper, 8 kap. 11 § PBL.

4.1.2 Bemyndiganden

Enligt bemyndigande i 16 kap. 2 § 3 PBL får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bland annat meddela föreskrifter om

vad som krävs för att ett byggnadsverk ska anses uppfylla kraven på lämplighet för ändamålet och laddning av elfordon i 8 kap. 1 och 4 §§ PBL. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om att vissa krav trots 8 kap. 2 och 5 §§ eller vid tillämpning av 8 kap. 7 och 8 §§ PBL inte behöver uppfyllas vid nybyggnad, ombyggnad eller annan ändring av en byggnad, 16 kap. 2 § 5 PBL.

Enligt 16 kap. 2 § 7 PBL får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om att kraven på laddning av elfordon trots 8 kap. 5 § PBL alltid ska uppfyllas i fråga om andra byggnader än bostadshus.

4.2 Plan- och byggförordningen

4.2.1 Krav på laddinfrastruktur vid nybyggnad och ombyggnad

I 3 kap. 20 b § PBF preciseras det övergripande kravet på laddning av elfordon i PBL.

Krav gäller för bostadshus med parkeringar med fler än tio parkeringsplatser som finns i, eller på tomten till byggnaden. Varje parkeringsplats ska vara utrustad med ledningsinfrastruktur för laddning av elfordon.

Krav gäller också för lokalbyggnader med parkeringar med fler än tio parkeringsplatser som finns i, eller på tomten till byggnaden. Parkeringen ska vara utrustad med minst en laddningspunkt för laddning av elfordon samt ledningsinfrastruktur för sådan laddning till minst en femtedel av parkeringsplatserna.

Kraven på laddinfrastruktur gäller vid nybyggnad och vid särskilt angivna ombyggnadsfall, 3 kap. 22 § PBF. I de fall då parkeringen är belägen i byggnaden gäller kraven vid ombyggnad som omfattar byggnadens elektriska infrastruktur. I de fall då parkeringen är belägen på tomten till byggnaden gäller kraven vid ombyggnad som sker i samband med att ändringsåtgärder vidtas på parkeringen.

Kraven gäller endast för byggnader för vilka energi används för att påverka inomhusklimatet. Byggnader avsedda för totalförsvaret eller som annars är av betydelse för Sveriges säkerhet undantas från kraven.

4.2.2 Retroaktivt krav på laddinfrastruktur för lokalbyggnader

I 3 kap. 20 c § PBF anges krav på befintliga lokalbyggnader med parkeringar med fler än tjugo parkeringsplatser som finns i, eller på tomten till byggnaden. Parkeringen ska vara utrustad med minst en laddningspunkt för laddning av elfordon. Kravet trädde i kraft den 1 januari 2025.

Kravet gäller inte byggnader som ägs och används av en ideell organisation, trossamfund eller registrerad organisatorisk del av ett trossamfund som är ett litet eller medelstort företag i den mening som avses i artikel 2.1 i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag. Även det retroaktiva kravet är avgränsat till att gälla byggnader för vilka energi används för att påverka inomhusklimatet. Byggnader avsedda för totalförsvaret eller som annars är av betydelse för Sveriges säkerhet är också undantagna från kravet.

4.2.3 Krav på förvaring i bostäder

I 3 kap. 1 § och 17 § PBF anges utformnings- och egenskapskrav avseende bostäders lämplighet för det avsedda ändamålet. Bestämmelserna anger vilka funktioner som ska finnas i en bostad. Bostäder ska bland annat i skäligen utsträckning ha avskiljbara utrymmen för förvaring.

4.2.4 Bemyndiganden

Boverket får enligt 10 kap. 1 och 3 §§ PBF meddela de föreskrifter som behövs för tillämpningen av bestämmelserna utformningskrav avseende lämplighet i 3 kap. 1 § PBF, egenskapskrav avseende lämplighet för det avsedda ändamålet i 3 kap. 17 § PBF och egenskapskrav avseende laddning av elfordon i 3 kap. 20 b och 20 c §§ PBF.

4.3 Boverkets föreskrifter

4.3.1 Boverkets föreskrifter och allmänna råd om utrustning för laddning av elfordon

Boverket har gett ut föreskrifter och allmänna råd om sådan fast utrustning för laddning av elfordon som omfattas av kraven i 3 kap 20 b och 20 c §§ PBF, Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2021:2) om utrustning för laddning av elfordon. I författningen finns bestämmelser om vad som vid tillämpning av bestämmelserna i PBF avses med bostadshus och parkeringsplats. Vidare finns bestämmelser med tekniska krav på laddningspunkter, krav på uttag eller anslutningsdon, samt bestämmelser om placering och utformning av laddningspunkter för att dessa ska vara lättåtkomliga och användbara. Det finns också krav på dimensionering av ledningsinfrastruktur och allmänna råd om hur kravet på ledningsinfrastruktur kan uppfyllas.

4.3.2 Boverkets föreskrifter om bostäders lämplighet för sitt ändamål

Boverkets föreskrifter (2024:11) om bostäders lämplighet för sitt ändamål anger bland annat preciserade krav om bostadsfunktionen förvaring. Föreskrifterna träder i kraft den 1 juli 2025 och ersätter bestämmelser om bostadsutformning i BBR. Äldre bestämmelser i BBR får tillämpas under en övergångsperiod fram till den sista juni 2026.

I 2 kap. 6 § i föreskrifterna finns regler om förvaring av sådant som är avsett att kunna användas dagligen och som är skrymmande. Exempel på sådant som ska kunna förvaras kan vara cyklar, barnvagnar, rollatorer och rullstolar. Det ska kunna förvaras i ett rum som kan vara placerat utanför bostaden.¹³ Rummet kan delas av flera bostäder. Det ställs krav på att rummet ska vara dimensionerat för de bostäder som delar funktionen, men regleringen anger inte något mått på minsta antal cyklar per bostadslägenhet.

¹³ Rum: ett utrymme i en byggnad, som kan beträdas och är avgränsat på alla sidor av golv, väggar och tak. 1 kap. 5 § Boverkets föreskrifter om bostäders lämplighet för sitt ändamål.

5 Problembeskrivning och alternativa lösningar

I följande avsnitt beskrivs varför nuvarande svenska regler inte uppfyller det omarbetade direktivet samt olika alternativ för att införliva direktivets krav och hur laddinfrastrukturen skulle förändras utan anpassningar till direktivet.

5.1 Beskrivning av nuläge

Investeringar i laddinfrastruktur i byggnader genomförs kontinuerligt. Dels som följd av fri vilja, dels för att möta marknadens efterfrågan, dels som följd av de krav som finns i svensk lagstiftning. Efterfrågan påverkas av de styrmedel som syftar till att påverka människors och företags val av fordonstyp, främst skatter på bensen och diesel. Efterfrågan på laddinfrastruktur påverkas indirekt även av utsläppskrav på fordonstillverkarens produktportfölj eftersom sådana krav påverkar tillverkarnas incitament att skifta försäljning från förbränningsfordon till laddfordon.

Boverket har inte uppgifter om hur mycket laddinfrastruktur som skulle installeras i byggnader utan kraven i det omarbetade direktivet. Sannolikt skulle dock en betydande mängd laddinfrastruktur installeras även utan direktivets utökade krav, som följd av faktorerna som har nämnts.

Det omarbetade direktivet bedöms framför allt påverka installationstakten vid byggnader där det inte finns fastighetsekonomisk lönsamhet för investeringar i laddinfrastruktur eller av annat skäl saknas möjlighet eller vilja att investera.¹⁴ Tvingande regler kan därför driva fram investeringar i byggnader där det i nuläget inte finns lönsamhet för sådana investeringar. Det gäller såväl förberedelse av byggnader som installation av laddningspunkter. Direktivet kan även bidra till att tidigarelägga investeringar som kanske skulle göras vid ett senare tillfälle än vad direktivet kräver.

När föregående direktivs krav på laddinfrastruktur utreddes 2019 genomförde Boverket branschdialoger.¹⁵ De visade att när investeringar väl görs så är det vanligt att fastighetsägare installerar och förbereder något mer än samhällskravens miniminivå eftersom det är kostnadseffektivt att till exempel installera mer än en laddningspunkt när man ändå måste göra kabeldragning för att uppfylla kravet på minst en laddningspunkt. Man kan därför förutsätta att det finns byggnader som redan nu uppfyller de högre krav som följer av det omarbetade direktivet.

¹⁴ Lönsamhet för laddinfrastruktur beror i hög grad på belägningsgraden på en laddningspunkt och den varierar bland annat med byggnadens geografiska läge.

¹⁵ Boverket (2019). Nya krav på laddinfrastruktur för laddfordon. Rapport 2019:15.

Slutsatsen är att utbyggnad av laddinfrastruktur görs även utan det omarbetade direktivets krav men Boverket bedömer att direktivet kommer bidra till att framför allt fastighetsekonomiskt olönsamma investeringar genomförs. En delmängd av investeringarna kan dock vara samhällsekonomiskt lönsamma om värdet av möjlig utsläppsminskning är större än investeringskostnaden.¹⁶ Direktivet kommer troligen att leda till mer laddinfrastruktur, åtminstone vid tidpunkterna när kraven ska ha trätt i kraft, än vad som hade varit fallet utan direktivets höjda krav. Direktivet kan därför antas bidra till elektrifieringen av transportsektorn och därmed miljönytta.

5.2 Vad ska uppnås?

Det omarbetade direktivet innehåller utökade och även nya krav jämfört med föregående direktiv. Bland annat krävs det fler laddningspunkter och mer förberedelse med kabeldragning och tomrör. Krav på cykelparkeringsplatser är helt nytt. Befintliga regler i PBL, PBF och Boverkets föreskrifter behöver därför anpassas för att uppfylla direktivets krav på Sverige.

Regeringens uppdrag till Boverket anger bland annat att Boverket ska ta fram förslag om hur det går att anpassa kraven på antalet cykelparkeringsplatser.¹⁷ Alla förslag som lämnas ska bidra till ett samhällsekonomiskt effektivt genomförande och direktivet och risken för olönsamma investeringar för hushåll och företag ska minimeras.

Målet med utredningen är att lämna underlag och författningsslag på hur artikel 14 kan genomföras i svensk lagstiftning så att direktivets krav på hållbar mobilitet uppfylls.

5.3 Varför uppnår nuvarande nationella regler inte målet?

Direktivet anger att medlemsstater ska säkerställa att kraven för nya byggnader och vid ombyggnad i artikel 14.1 och 14.4 uppfylls senast den 29 maj 2026. De retroaktiva kraven i artikel 14.2 ska uppfyllas senast den 1 januari 2027 respektive den 1 januari 2033. Boverket bedömer att det krävs bestämmelser i svensk lagstiftning utöver de som redan finns, för att säkerställa att det omarbetade direktivets krav uppfylls.

¹⁶ En analys finns i Boverkets rapport ”Konsekvenser av ändrade kravnivåer för laddinfrastruktur”, 2020:18.

¹⁷ Ett sådant förslag kommer att tas fram i arbetet med Boverkets föreskrifter till hållbar mobilitet.

5.4 Nollalternativet

Som följd av medlemskap i EU behöver EU-direktiv införlivas i medlemsstaternas lagstiftning. Utrymmet är därför starkt begränsat för att inte införliva ett direktivs bestämmelser.

Nollalternativet är att de krav på laddinfrastruktur och cykelparkeringsplatser som nu finns i svenska byggregler inte förändras, det vill säga att de ändrade och nya krav som följer med det omarbetade direktivet inte införs i svensk lagstiftning.

En uppenbar konsekvens är att Sveriges skyldigheter till följd av EU-medlemskapet inte skulle uppfyllas. Det skulle kunna leda till ett överträdelseärende.

Andra effekter är att de investeringskostnader, driftkostnader och administrativa kostnader som ökade krav på byggnader för med sig inte skulle uppstå. Därutöver är det troligt att delar av den utbyggnad av laddinfrastruktur i byggnader som direktivets krav kan antas leda till, inte kommer att ske i samma takt om kraven inte införs. Det skulle kunna leda till något långsammare elektrifiering av transportsektorn och därför att positiva miljöeffekter av elektrifiering senareläggas.

5.5 Alternativ 1 – precisering i Boverkets föreskrifter

Alternativ 1 innebär att det omarbetade direktivets förändrade grundkrav om hållbar mobilitet införs som ett egenskapskrav i PBL och PBF och ersätter det nuvarande egenskapskravet om laddning av elfordon. Motivet är att det nuvarande egenskapskravet behöver anpassas till att direktivet ställer krav på cykelparkeringsplatser, något som inte finns i föregående direktiv. Alternativ 1 innebär vidare att direktivets detaljerade krav, till exempel när krav på laddinfrastruktur och cykelparkeringsplatser utlöses samt tekniska krav på laddningspunkter och kablar regleras i Boverkets föreskrifter.

5.6 Alternativ 2 – precisering i förordning

Alternativ 2 innebär att stora delar av det omarbetade direktivets förändrade krav och nya krav införs genom ändring i PBF. Bland annat införs bestämmelser om när krav utlöses och bestämmelser om möjliga undantag. En nackdel med alternativet är att det blir en betydligt mer omfattande reglering i PBF än vad det är i nuvarande förordning som följd av att det omarbetade direktivet innehåller betydligt fler krav än vad det tidigare direktivet innehåller.

5.7 Boverket föreslår alternativ 1 – precisering i Boverkets föreskrifter

Det omarbetade direktivet innehåller relativt detaljerade krav på medlemsstaterna. För att kraven ska kunna genomföras i svensk lagstiftning och för att byggherrar och byggnadsägare ska ha en god förutsägbarhet behövs preciseringar av direktivets krav. Boverket bedömer att den mest lämpliga regleringsnivån för sådana relativt detaljerade regler är myndighetsföreskrifter. Det stämmer väl överens med PBL-systemets utformning där detaljregler ofta finns på föreskriftsnivå. Se till exempel nuvarande regler om energihushållning i BBR. Det skapar även goda förutsättningar för att utforma alla regeländringar som följer av det omarbetade EPBD på ett likriktat och sammanhängande sätt. Processuellt bedöms det vara mer kostnadseffektivt att förvalta regler i föreskrift än i lag eller förordning. En positiv sidoeffekt är att till Boverkets föreskrifter finns det författningskommentarer och i de flesta fall en konsekvensutredning, något som inte alltid är fallet när det gäller förordningar.

6 Förslag till ändrade regler på lag- och förordningsnivå

I följande avsnitt beskrivs Boverkets förslag till ändrade regler på lag- och förordningsnivå.

6.1 Reglerna om hållbar mobilitet införs som ett tekniskt egenskapskrav i PBL

Direktivets krav på hållbar mobilitet är krav riktat mot byggnader. Kraven gäller för nya byggnader och vid större renovering av byggnader. För lokalbyggnader anges retroaktiva krav. Gällande krav på laddning av elfordon är införlivade som ett tekniskt egenskapskrav i PBL.

I det omarbetade direktivet tillkommer, utöver krav på laddinfrastruktur, krav på visst antal cykelparkeringsplatser för både bostads- och lokalbyggnader och för lokalbyggnader även retroaktiva krav. Regler om utrymme för cyklar finns i plan- och bygglagstiftningen idag dels som tomtkrav i 8 kap. 9 § 4 PBL, dels som utformningskrav om bostäders lämplighet för det avsedda ändamålet genom en precisering i byggreglerna av vad som innefattas i bostadsfunktionen förvaring.¹⁸ Kraven anger ingen skarp nivå till antalet cykelparkeringsplatser.

Krav på cykelparkeringsplatser är visserligen av en annan karaktär än övriga tekniska egenskapskrav i 8 kap. 4 § PBL. Det handlar i grund och botten om ett krav på yta, vilket i normalfallet prövas i bygglovet. Det gäller exempelvis tomtkraven i 8 kap. 9 § PBL och utformningskraven i 8 kap. 1 § 1 och 3 samma lag om lämplighet för sitt ändamål och tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Boverket finner dock att övervägande skäl talar för att välja samma författningstekniska lösning som för kraven på laddinfrastruktur. Krav som berör yta, kopplat till tillgänglighet och användbarhet samt lämplighet för sitt ändamål, fanns med som tekniska egenskapskrav enligt den numera upphävda lagen (1994:847) om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk, m.m. och prövades inte i bygglov enligt äldre plan- och bygglagen (1987:10), ÄPBL. Jfr. 8 kap. 11–12 §§ ÄPBL. Det är därför inte helt främmande att ha ett krav som berör yta som ett tekniskt egenskapskrav, sett till hur det såg ut enligt tidigare lagstiftning, även ifall det i normalfallet inte ser ut så idag i PBL. Direktivets krav på

¹⁸ Kravet avser rum för förvaring av cyklar, barnvagnar, utomhusrullstolar, rollatorer och liknande (avsnitt 3:23 BBR). De nya föreskrifterna om bostäders lämplighet för ändamålet anger krav på rum för skrymmande föremål för dagligt bruk. Rummet ska vara dimensionerat för de bostäder som delar funktionen. Se 2 kap. 6 § Boverkets föreskrifter om bostäders lämplighet för sitt ändamål. Föreskrifterna träder i kraft den 1 juli 2025.

hållbar mobilitet utgår från byggnaden i sig, både i de delar de avser parkeringar i själva byggnaderna och i de delar som avser parkeringar i anslutning till byggnaderna. Samma förutsättningar, som utlöser krav på laddinfrastruktur, byggnader med bilparkering med visst antal platser, utlöser också krav på cykelparkeringsplatser. Det är därför ändamålsenligt med en sammanhållen reglering i PBL, PBF och anslutande föreskrifter om både laddinfrastruktur och cykelparkeringsplatser.

6.2 Uppförande av ny byggnad

En följd av att kraven på laddinfrastruktur och cykelparkeringsplatser införs som tekniska egenskapskrav är att kraven gäller vid nybyggnad (8 kap. 5 § första stycket 1 PBL). Begreppet nybyggnad definieras i 1 kap. 4 § PBL som ”uppförande av en ny byggnad eller flyttning av en tidigare uppförd byggnad till en ny plats”. I direktivet anges krav på hållbar mobilitet för nya lokalbyggnader och nya bostadsbyggnader. Direktivets lydelse synes inte omfatta fall då befintliga byggnader flyttas. Gällande krav på laddinfrastruktur i PBL och PBF gäller vid nybyggnad och således även vid flyttning. Författningsförslaget innebär att de preciserade kraven på laddinfrastruktur och cykelparkeringsplatser anges i Boverkets föreskrifter som en del av Boverkets övriga byggregler. Se avsnitt 6.5.2. Tillämpningsområdet för Boverkets byggregler är i övrigt uppförande av nya byggnader och inkluderar således inte flyttning. Att göra en motsvarande avgränsning i Boverkets föreskrifter om hållbar mobilitet bedöms vara förenligt med direktivet.

6.3 Ombyggnad

Kraven på laddinfrastruktur och cykelparkeringsplatser för lokal- och bostadsbyggnader i artikel 14.1 och 14.4 i direktivet gäller även om byggnaden genomgår en större renovering. Begreppet ”större renovering” definieras i artikel 2.22 som ”renovering av en byggnad där:

- a) totalkostnaden för renoveringen av klimatskalet eller byggnadens installationssystem överstiger 25 procent av byggnadens värde, exklusive värdet av den mark där byggnaden är belägen, eller
- b) mer än 25 procent av klimatskalets yta renoveras.

Definitionen överensstämmer med hur begreppet definierades i det tidigare direktivet.

Begreppet ”större renoveringar” förekommer inte i svensk bygglagstiftning. Där förekommer i stället begreppet ”ombyggnad”, vilket i 1 kap. 4 § PBL definieras som ”ändring av en byggnad som innebär att hela byggnaden eller en betydande och avgränsbar del av byggnaden påtagligt förnyas”. Vid införandet av de nu gällande kraven på laddinfrastruktur i plan- och bygglagstiftningen ersattes begreppet ”större renovering” med begreppet ”ombyggnad” för att ansluta till det begrepp som redan

används i svensk rätt. Så har även gjorts vid andra direktivgenomföranden, exempelvis vid genomförandet av EU:s utbyggnadsdirektiv och kraven på bredbandsanslutning i 8 kap. 4 § första stycket 10 PBL och 3 kap. 20 a § PBF. Begreppet "omfattande renoveringsprojekt" ersattes här av ombyggnadsbegreppet. Jämför 8 kap. 5 § PBL och 3 kap. 22 § PBF.

Boverket anser att det underlättar rättstillämpningen om befintliga begrepp används i så stor utsträckning som möjligt och finner inte skäl att frångå ombyggnadsbegreppet specifikt för kraven på hållbar mobilitet. Vad som sägs i artikel 14.1 och 14.4 i direktivet om krav vid större renoveringar bör alltså aktualiseras vid ombyggnad.

Kraven på hållbar mobilitet gäller för sådana ombyggnadsfall som i anges i artikel 14.1 andra stycket a) och b) och artikel 14.4 tredje stycket a) och b) i direktivet och kan innebära krav på åtgärder utanför ändrad del av byggnaden. I gällande reglering preciseras detta i 3 kap. 22 § tredje stycket PBF. I 3 kap. 22 § tredje stycket PBF i författningsförslaget anges i stället att kraven på hållbar mobilitet ska uppfyllas vid ombyggnad när detta behövs till följd av direktivet. Regeringens bemyndigande för en sådan reglering finns enligt Boverkets bedömning i 16 kap. 2 § 4 jämförd med 8 kap. 5 § andra stycket PBL.

6.4 Tillsyn och kontroll

Enligt förslaget i denna rapport införs direktivets krav på hållbar mobilitet, dvs. krav på laddinfrastruktur och cykelparkeringsplatser, som ett tekniskt egenskapskrav i PBL.

Kraven kommer att gälla dels för nya byggnader och vid ombyggnad, dels som retroaktiva krav. För nya byggnader och för byggnader som genomgår ombyggnad ansvarar byggherren för att kraven uppfylls, och byggnadens ägare ska se till att de retroaktiva kraven uppfylls.

Som tekniska egenskapskrav på byggnader kommer kraven på laddinfrastruktur och cykelparkeringsplatser att omfattas av kontroll under byggprocessen i form av byggnadsnämndens bedömning inför startbeskedet vid uppförande av ny byggnad och ombyggnad. För åtgärder som kräver bygglov eller anmälan gäller att de enligt 10 kap. 3 § PBL inte får påbörjas förrän kommunens byggnadsnämnd har lämnat startbesked. En förutsättning för att startbesked ska få ges är enligt 10 kap. 23 § samma lag att åtgärden kan antas komma att uppfylla de krav som gäller enligt den lagen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. I dessa fall utövar det allmänna således en viss kontroll av de tekniska egenskapskravens efterlevnad i samband med att byggåtgärder utförs. Den som utan att ha fått startbesked påbörjar en åtgärd som kräver startbesked kan åläggas att betala en byggsanktionsavgift (Jfr. 11 kap. 51 § PBL och 9 kap. PBF).

De retroaktiva kraven på laddinfrastruktur och cykelparkeringsplatser, som börjar gälla 2027, kommer att gälla för befintliga byggnader, och ska alltså uppfyllas oberoende av om ändring av byggnaden sker eller inte. Boverket ser ingen anledning att föreskriva att tillsynen av de retroaktiva kraven ska ligga på någon annan myndighet än byggnadsnämnden. I likhet med vad som gäller för befintligt retroaktivt krav på en laddningspunkt för vissa lokalbyggnader, kommer det således enligt 11 kap. 5 § PBL att bli en uppgift för byggnadsnämnden att utöva tillsyn över att de nya retroaktiva kraven på laddinfrastruktur och cykelparkeringsplatser efterlevs för befintliga byggnader.

Av 11 kap. 5 § PBL följer att byggnadsnämnden ska ingripa med tillsynsåtgärder så snart det finns anledning att anta att någon inte har följt en bestämmelse i PBL eller i regler som grundas på den lagen. Ett tillsynsåtgärde kan aktualiseras efter en anmälan utifrån eller på byggnadsnämndens eget initiativ. För att vidta åtgärder när brister har upptäckts har byggnadsnämnden olika ingripandemöjligheter som finns angivna i 11 kap. PBL. Dessa åtgärder kan till exempel innebära åtgärds- eller rättelseförelägganden, som kan förenas med vite.

6.4.1 Förhållandet mellan tomt- och utformningskrav i PBL och direktivets krav på cykelparkeringsplatser

I lovprocessen prövas kraven på obebyggda tomter som ska bebyggas enligt 8 kap. 9 § PBL (Jfr. 9 kap. 30–31 §§ PBL). I samband med denna prövning tar byggnadsnämnden bland annat ställning till att det på tomten eller i närheten av den i skälig utsträckning finns lämpligt utrymme för parkering, lastning och lossning av fordon (Jfr. 8 kap. 9 § 4 PBL). Enligt 2 § lagen om vägtrafikdefinitioner räknas cyklar som ett fordon. Om det inte finns tillräckliga utrymmen för att ordna både friyta och parkering, anges det också i PBL att man i första hand ska ordna friyta (Jfr. 8 kap. 9 § andra stycket).

Direktivets krav på cykelparkeringsplatser utgår från byggnaden i sig, både i de delar de avser bilparkeringar i själva byggnaden och i de delar som avser bilparkeringar i anslutning till byggnaden. De krav som ställs på cykelparkeringsplatser i 8 kap. 9 § PBL utgår i stället från tomten, inte byggnaden i sig. Dock gäller tomtkraven för tomter som ska bebyggas, dvs. förses med en eller flera byggnader. Det finns därmed ett visst samband mellan tomtkraven i 8 kap. 9 § PBL och direktivets krav på cykelparkeringsplatser. Men kraven har olika utgångslägen, vilket är en av anledningarna till att Boverket föreslår att direktivets krav på cykelparkeringsplatser införs som ett tekniskt egenskapskrav i 8 kap. 4 § PBL och inte som ett krav kopplat till tomt i 8 kap. 9 § PBL.

De cykelparkeringsplatser som krävs enligt 8 kap. 9 § PBL kan enligt den bestämmelsen antingen anordnas på tomten eller i närheten av tomten. Enligt definitionen av tomt i 1 kap. 4 § PBL avses med tomt sådan mark

som är avsedd för en eller flera byggnader och sådan mark som ligger i direkt anslutning till byggnaderna och behövs för att byggnaderna ska kunna användas för avsett ändamål. Om cykelparkeringsplatserna anordnas på tomten så innebär det då att de anordnas antingen utanför byggnaden på tomten eller i byggnaden som ligger på tomten. Tomtkraven enligt 8 kap. 9 § PBL innebär därmed inte att cykelparkeringsplatserna måste vara placerade utanför byggnaden för att kraven ska vara uppfyllda.

Vad gäller kraven på cykelparkeringsplatser i direktivet ställs det inte några särskilda krav på var cykelparkeringsplatserna ska placeras för att kraven ska vara uppfyllda. Enligt Boverkets uppfattning kan därmed de cykelparkeringsplatser som krävs enligt direktivet placeras antingen i byggnaden eller på marken utanför byggnaden inom dess tomt.

Detta innebär att även ifall kraven på tomt enligt 8 kap. 9 § PBL och kraven på byggnader enligt direktivet har olika utgångspunkter så är lösningarna för att uppfylla kraven lika i den meningen att de cykelparkeringsplatser som krävs för att uppfylla båda kraven antingen kan placeras i byggnaden eller utanför byggnaden inom dess tomt.

Men eftersom tomtkraven och direktivskraven har olika utgångspunkter så är frågan om det innebär att det ställs dubbla krav på cykelparkeringsplatser för att båda kraven ska vara uppfyllda? Till exempel att det då skulle krävas att ett flerbostadshus som uppförs på en obebyggd tomt ska ha minst två cykelparkeringsplatser per bostadslägenhet för att uppfylla tomtkraven och minst två cykelparkeringsplatser per bostadslägenhet för att uppfylla direktivskraven, vilket då sammanlagt innebär att varje bostadslägenhet behöver ha minst fyra cykelparkeringsplatser för att uppfylla båda kraven.

Utifrån hur kraven i direktivet är ställda så är det dock Boverkets uppfattning att direktivet inte ställer några utökade krav på att det ska anordnas fler cykelparkeringsplatser än de som redan har anordnats, eller ska anordnas, med stöd av tomtkraven. Det betyder att om det enligt tomtkraven krävs att ett flerbostadshus ska ha minst två cykelparkeringsplatser per bostadslägenhet så har också kravet enligt direktivet uppfyllts eftersom det inte ställer något högre krav på att det ska finnas fler cykelparkeringsplatser för varje bostadslägenhet än just två stycken.

Skillnaden mellan kraven i direktivet och kraven på tomt blir dock i det fall det ställs lägre krav på cykelparkeringsplatser i antingen direktivet eller i tomtkravet. Om det till exempel ställs krav på att anordna en cykelparkeringsplats per bostadslägenhet, för att uppfylla tomtkravet, så innebär detta att det krävs ytterligare en cykelparkeringsplats per bostadslägenhet, för att uppfylla direktivkravet, så att det sammanlagt finns två cykelparkeringsplatser per bostadslägenhet.

I lovprocessen prövas också utformningskravet på att en byggnad ska vara lämpligt för sitt ändamål enligt 8 kap. 1 § PBL. För byggnader som innehåller bostäder ska dessa vara projekterade och utförda på ett sådant sätt att bostäderna i skäligen utsträckning har avskiljbara utrymmen för sömn och vila, samvaro, matlagning, måltider, hygien och förvaring enligt 3 kap. 1 § PBF. Detta krav på bostäder är sedan preciserat i avsnitt 3:2 BBR om bostadsutformning. I avsnitt 3:23 BBR finns en särskild regel om att det i bostadslägenhetens närhet ska finnas ”rum för förvaring av barnvagnar, cyklar, utomhusrullstolar, rollatorer och liknande samt utrymme för postboxar”.¹⁹ Det krav som ställs i BBR på att det ska finnas ett rum för förvaring av bland annat cyklar är inte i sig ett direkt krav på att det ska finnas parkeringsplatser för cyklar. Men att det finns ett rum för förvaring av cyklar utesluter inte att det också kan användas som en plats för parkering av cyklar. I likhet med vad Boverket ovan har beskrivit om kravet på cykelparkeringsplatser utifrån tomtkravet så anser Boverket att om ett rum för förvaring av cyklar i en byggnad också används som en parkeringsplats för cyklar, så innebär det att direktivets krav på cykelparkeringsplatser är uppfyllda, om det går att få plats med minst två cyklar per bostadslägenhet i rummet.

6.5 Särskilt om regleringsnivå och bemyndiganden

6.5.1 Övergripande krav i PBL och PBF

Boverket föreslår att det elfte tekniska egenskapskravet, "laddning av elfordon", i 8 kap. 4 § PBL breddas och ändras till "hållbar mobilitet" för att därmed även innefatta krav på cykelparkering enligt artikel 14 i direktivet. De föreskrifter som behövs för att genomföra de krav som följer av artikel 14 i direktivet kan meddelas med stöd av de befintliga bemyndigandena i 16 kap. 2 § PBL och kräver således inget nytt bemyndigande.

Gällande regler om laddning av elfordon på förordningsnivå, i PBF, preciserar bland annat vilket antal parkeringsplatser som utlöser krav och vilken utrustning som krävs vid nybyggnad, ombyggnad och retroaktivt för befintliga lokalbyggnader. En motsvarande reglering i PBF med utgångspunkt i det nya direktivets krav skulle innebära en relativt omfattande reglering på förordningsnivå som till sin detaljeringsgrad skulle skilja sig från övriga krav på byggnadsverk i 3 kap. PBF. Boverket föreslår därför att endast en allmänt hållen reglering anges på förordningsnivå. Den valda regleringsmodellen innebär att PBF hålls på en generell

¹⁹ I den nya författningen, Boverket föreskrifter om bostäders lämplighet för sitt ändamål, som börjar gälla den 1 juli 2025 så finns motsvarande krav i 2 kap. 6 § och uttryckt som ”Rum för förvaring av skrymmande föremål för dagligt bruk, får placeras utanför bostaden och får delas av flera bostäder. Rummet ska vara dimensionerat för de bostäder som delar funktionen”.

och likriktad nivå. Förslaget avseende kravet på hållbar mobilitet ligger också i linje med det förslag till reglering på förordningsnivå som lämnas i Boverkets andra EPBD-uppdrag om metoder och definitioner samt krav på solenergi.²⁰

Enligt förslaget preciseras i 3 kap. 20 b § PBF att kravet på hållbar mobilitet avser utrustning för laddning av elfordon och cykelparkeringsplatser och att kraven är beroende av ett antal kriterier, bland annat antalet bilparkeringsplatser och byggnadens användning. Bestämmelsen kan inte tillämpas utan tillämpningsföreskrifter och Boverket får i enlighet med bemyndigande i 10 kap. 3 § 13 PBF meddela de föreskrifter som behövs i detta avseende.

Byggnader som är avsedda för totalförsvaret eller som annars är av betydelse för Sveriges säkerhet undantas från kraven. Ett sådant undantag finns i gällande bestämmelser i PBF om laddning av elfordon. Undantaget har sin grund i artikel 4.2 i fördraget om Europeiska unionen. (3 kap. 20 b § andra stycket PBF i författningsförslaget.)

Vidare preciseras i 3 kap. 22 § PBF i författningsförslaget att krav på hållbar mobilitet ska uppfyllas vid nybyggnad och endast vid sådana ändringar som är ombyggnad i PBL:s mening. Vid ombyggnad ska kraven uppfyllas när detta behövs till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen., dvs. i de särskilda ombyggnadsfall som i anges i artikel 14.1 andra stycket a) och b) och artikel 14.4 tredje stycket a) och b) i direktivet. Boverket får i enlighet med bemyndigande i 10 kap. 4 § PBF meddela de föreskrifter som behövs i detta avseende.

Kraven är retroaktiva för lokalbyggnader när detta behövs till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen, dvs. i den uträkning som det krävs enligt artikel 14.2 i direktivet. (3 kap. 22 § fjärde stycket PBF i författningsförslaget.). Boverket får i enlighet med bemyndigande i 10 kap. 3 § 13 och 4 § PBF meddela de föreskrifter som behövs i detta avseende.

6.5.2 De preciserade kraven anges i Boverkets föreskrifter

Förslaget innebär att det i Boverkets föreskrifter behöver preciseras vilka byggnader som omfattas av kraven, undantag från kraven och vad som krävs för att uppfylla kraven. I detta innefattas de förutsättningar och avgränsningar för kravens tillämpning som följer av direktivet. Det handlar bland annat om den generella avgränsning för tillämpningen som i direktivet anges till byggnader för vilka energi används för att påverka

²⁰ Boverkets rapport 2025:3 Metoder, definitioner och krav inom solenergi i direktivet om byggnaders energiprestanda – delredovisning, dnr 3894/2024.

inomhusmiljön.²¹ Boverkets föreskrifter behöver också innehålla preciseringar av det antal bilparkeringsplatser som utlöser krav, vilka bilparkeringsplatser som omfattas av krav vid uppförande och ombyggnad ("fysiskt angränsar till byggnaden") respektive retroaktivt samt precisering av vid vilka ombyggnadsfall kraven ska uppfyllas²². Vidare innebär förslaget att det i Boverkets föreskrifter behöver regleras vilken laddinfrastruktur som krävs och hur mycket samt hur många cykelparkeringsplatser som krävs.

6.5.3 Det gällande retroaktiva kravet

Förslaget får också till följd att det nu gällande retroaktiva kravet på en laddningspunkt för lokalbyggnader med fler än tjugo parkeringsplatser i byggnaden eller på tomten, som trädde i kraft den 1 januari 2025, får överföras till och i stället regleras i Boverkets föreskrifter. Boverket bedömer att kravet behöver finnas kvar oförändrat även efter det att kraven i det omarbetade direktivet börjat tillämpas. Det kan inte ersättas av de nya retroaktiva kraven för lokalbyggnader. De nya skarpare retroaktiva kraven behöver inte innebära krav på någon laddningspunkt. Kraven innebär att man i stället kan välja att ha ledningsinfrastruktur, tomrör, till hälften av platserna. De gällande och nya retroaktiva kraven är heller inte överlappande avseende vilka bilparkeringar som omfattas av krav.

6.6 Möjligheter till undantag

6.6.1 Undantag utifrån elnätets kapacitet

Undantaget enligt artikel 14.5 a) i det omarbetade direktivet kan endast tillämpas om byggnaderna är belägna i de yttersta randområdena eller om den nödvändiga laddinfrastrukturen är beroende av enskilda mikrosystem. Med de yttersta randområdena avses vissa särskilt utpekade områden, som exempelvis Azorema, Madeira och Kanarieöarna. (Jfr. artikel 349 EUF-fördraget.) Undantaget skulle därmed inte kunna åberopas på andra platser i Europa. Enskilda mikrosystem, dvs. områden med lokala energisystem som inte är sammankopplade med det svenska elnätet, är ytterst ovanliga i Sverige. Boverket bedömer därför att undantaget enligt artikel 14.5 a) i det omarbetade direktivet inte behöver eller bör tillämpas i svensk lagstiftning.

²¹ Avgränsningen ligger i direktivets definition av byggnadsbegreppet i artikel 2.1, vilken skiljer sig från PBL:s definition av byggnad enligt 1 kap. 4 § PBL.

²² Ombyggnadsfall som i anges i artikel 14.1 andra stycket a) och b) och artikel 14.4 tredje stycket a) och b) i direktivet.

6.6.2 Undantag utifrån kostnaden vid ombyggnad

Artikel 14.5 b) i det omarbetade direktivet medger undantag för fall då kostnaderna för laddnings- och ledningsinstallationer överstiger 10 procent av den totala kostnaden för en ”större renovering” av byggnaden.

I samband med införlivande av kraven på laddinfrastruktur enligt det tidigare direktivet bedömde Boverket att undantaget inte behövde eller borde införas i svensk lagstiftning. Utifrån innebörden av begreppet ombyggnad bedömde Boverket att kraven på laddinfrastruktur sällan skulle komma att överskrida 7 procent av ombyggnadskostnaden.²³ Det omarbetade direktivet ställer betydligt högre krav på laddningsinfrastruktur. Boverket får mot denna bakgrund överväga om undantagsmöjligheten bör utnyttjas. Enligt den föreslagna regleringsmodellen med en allmänt hållen reglering i PBF görs preciseringar av vilka ombyggnadsfall som omfattas av krav på hållbar mobilitet i Boverkets föreskrifter.

²³ Boverket (2019). Nya krav på laddinfrastruktur för laddfordon. Rapport 2019:15. s. 37 ff.

7 Bedömning av konsekvenser av de föreslagna reglerna

Konsekvensbeskrivningen är avgränsad till en bedömning av konsekvenser som följer av författningsförslaget som beskrivs i avsnitt 6. En konsekvensutredning bör göras i proportion till ett förslags eller besluts omfattning och effekter.²⁴ Eftersom författningsförslaget inte innehåller några förändringar i vilka faktiska krav som en byggnad ska uppfylla eller krav på hur någon berörd aktör ska agera är konsekvenserna för de som berörs marginella. För de som berörs, till exempel en byggherre, saknar det betydelse om de krav som föreslås i den här utredningen ställs på lag-, förordnings- eller föreskriftsnivå.

Boverket kommer att göra en fullständig konsekvensutredning när direktivets krav införlivas, enligt förslaget, genom föreskrifter.

7.1 Vilka avsedda effekter uppnås?

Författningsförslaget bedöms vara det mest ändamålsenliga sättet att på lag- och förordningsnivå skapa en grund för att implementera det omarbetade direktivet. Skälet är att en regleringsmodell där detaljerade regler läggs i föreskrift skapar goda förutsättningar för att utforma alla regeländringar som följer av det omarbetade direktivet på ett likriktat sätt. Processuellt bedöms det vara mer kostnadseffektivt att förvalta regler i föreskrift än i lag eller förordning.

7.2 Begränsning av kostnader givet målet som ska uppnås

Syftet med förslaget är att skapa en grund för att kunna implementera direktivet på det mest ändamålsenliga sättet som är möjligt. Det innebär ett likriktat regelsystem som bör underlätta tillämpningen för bland annat byggherrar och tillsynsmyndigheter. Förslaget är förvaltningsmässigt också mer kostnadseffektivt än den alternativa lösningen som beskrivs i avsnitt 5.6. Boverkets bedömning är därför att författningsförslaget inte orsakar högre kostnader för företag, stat, kommun och andra berörda, givet det syfte som ska uppnås med förslaget, än en lösning där en större andel av den nödvändiga regleringen hade gjorts på förordningsnivå.

²⁴ Förordning (2024:183) om konsekvensutredningar.

7.3 Aktörer som påverkas

Aktörer som äger en byggnad eller låter uppföra en byggnad som omfattas av de föreslagna kraven påverkas eftersom de har ansvar för att byggnaden uppfyller kraven i författningsförslagen. Det är framför allt företag men det är även till exempel kommuner, regioner, bostadsrättsföreningar, stiftelser och ideella föreningar.

I en vidare bemärkelse påverkas även till exempel företag inom fastighetsförvaltning, byggnadsentreprenad, installatörer av laddinfrastruktur och potentiellt även leverantörer och tillverkare av laddinfrastruktur. Även boende och användare av byggnader påverkas, särskilt de som har användning för laddningspunkter och cykelparkeringsplatser.

Sammantaget kommer det omarbetade direktivet att direkt eller indirekt påverka stora delar av samhällsbyggnadssektorn²⁵. En fullständig redogörelse och beräkning görs när Boverkets föreskrifter tas fram eftersom utformningen av föreskrifterna kommer att styra vilka aktörer som faktiskt berörs.

7.4 Konsekvenser för företag och andra organisationer som uppför eller äger byggnader

7.4.1 Allmänna konsekvenser för företag

Företag som uppför, ändrar och i vissa fall äger byggnader berörs av krav på hållbar mobilitet. Kraven är avgränsade till byggnader som använder energi för att påverka inomhusmiljön vilket innebär att det finns företag och organisationer i gruppen som inte berörs. Författningsförslaget innebär att de som berörs får delvis nya krav att uppfylla. De kommer att behöva informera sig om förändringarna i bygglagstiftningen.

7.4.2 Kostnader och intäkter för företag

Författningsförslagen innebär ingen påverkan vad gäller kostnader och intäkter. De nya, högre kraven i det omarbetade direktivet kommer, enligt förslaget, att införlivas genom ändringar i Boverkets föreskrifter, som även kommer att omfatta retroaktiva krav i vissa befintliga byggnader. Det kommer att innebära högre investeringskostnader för de aktörer som träffas men också i vissa fall högre intäkter från till exempel uthyrning av laddplatser. Den faktiska kravnivån kommer att fastställas i Boverkets föreskrifter. Vid utformningen av föreskrifterna kommer monetarisering

²⁵ Se sammanställning av aktörer som kan påverkas i Boverkets konsekvensutredning till BFS 2024:8 – Boverkets föreskrifter om skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö samt hushållning med vatten och avfall.

och lönsamhetsbedömningar göras som ett underlag till hur direktivets bestämmelser ska införlivas.

7.4.3 Andra relevanta konsekvenser

Nya krav i bygglagstiftningen innebär alltid en viss börda för de som ska uppfylla kraven i form av informationsbehov, administration och vad gäller krav på hållbar mobilitet även investeringskostnader och driftkostnader. Olika typer av företag och organisationer kan ha olika förutsättningar att hantera en ökad regelbörda. Höjda krav bör kunna motiveras med samhällsnyttor som är större än kostnaderna för de som ska uppfylla kraven.

Det är viktigt att kraven så långt möjligt givet direktivets krav anpassas så att konsekvenserna för olika typer av aktörer kan minimeras. Boverket kommer att utforma föreskrifterna så att risken för olönsamma åtgärder minimeras med bivillkoret att direktivets krav måste uppfyllas.

7.5 Konsekvenser för enskilda och hushåll

Enskilda och hushåll har inte ansvar för att kraven på hållbar mobilitet uppfylls. De påverkas däremot indirekt genom att de kan få nytta av direktivets höjda krav på bland annat laddningspunkter och cykelparkeringsplatser. En analys och beskrivning av konsekvenser görs när Boverket tar fram de föreskrifter som kommer att precisera kravnivån och som är nödvändiga för att införliva direktivet.

7.6 Konsekvenser för ideella organisationer

Enligt regeringsuppdraget ska konsekvenser för aktörer i civilsamhället särskilt beaktas. Det kan vara organisationer som till exempel äger byggnader för idrott, andakt eller föreningar som äger bygdegårdar. Enligt uppgift till Boverket kan det handla om ca 14 000 byggnader som potentiellt kan påverkas. Boverket kommer att ta hänsyn till ideella organisationer när precisering av kravnivån görs i föreskrifterna. Det är framför allt i utformningen av de retroaktiva kraven för lokalbyggnader som tolkning av direktivet kan ha betydelse. I avsnitt 10 finns en översiktlig bedömning av hur ett sådant krav kan utformas och potentiella konsekvenser av olika alternativ.

7.7 Konsekvenser för kommuner och regioner

En kommun berörs dels om den är byggherre och byggnadsägare, dels som myndighetsutövare. Påverkan som byggherre är densamma som för företag, se avsnitt 7.4. Även regioner berörs i egenskap av byggherre och byggnadsägare.

För en kommun som myndighetsutövare blir påverkan densamma oavsett var i regelhierarkin direktivets bestämmelser placeras. En fullständig

analys och beskrivning av konsekvenser görs när Boverket, enligt förslaget, tar fram de föreskrifter som kommer att precisera kravnivån och som är nödvändiga för att införliva direktivet.

7.7.1 Allmänna konsekvenser för kommuner och regioner

Sedan 2021 finns det ett tekniskt egenskapskrav på laddning av elfordon. Nuvarande förslag är i huvudsak en utökning av befintliga krav och påverkar därför endast marginellt kommunernas myndighetsutövning och tidsåtgång för beredning jämfört med nuvarande regler.

Nytt är kraven på cykelparkeringsplatser och att byggnadsnämnden i vissa fall kan bedöma om undantag från krav på att bland annat nya bostadsbyggnader ska ha två cykelparkeringsplatser per lägenhet. Eventuellt kommer viss vägledning om detta kunna tillhandahållas vilket i så fall skulle kunna underlätta kommunernas arbete.

Kommunernas byggnadsnämnder behöver informera sig om de nya kravnivåerna och att det nu även kommer att finnas krav på cykelparkeringsplatser i vissa fall. Personalen behöver känna till reglerna så att de kan tillämpa dem i myndighetsutövningen samt kunna utföra sitt informationsuppdrag gentemot företag och allmänhet. Detta ingår i de tillstånds- och tillsynsprocesser som redan finns.

I den utsträckning en kommun har informationsmaterial om byggande och byggregler, till exempel på en webbplats, behöver det uppdateras i enlighet med de nya reglerna.

7.7.2 Förslaget i förhållande till den kommunala självstyrelsen

Författningsförslaget påverkar inte den kommunala självstyrelsen.

7.8 Konsekvenser för staten

Författningsförslaget innebär att en stor andel av direktivets bestämmelser genomförs av Boverket på föreskriftsnivå. Boverkets nuvarande föreskrifter och allmänna råd (2021:2) om utrustning för laddning av elfordon kommer att behöva omarbetas. Det är ett merarbete men föreskrifter hade i någon utsträckning behövts även med en regleringsstruktur där en större andel regler hade lagts i lag och förordning varför det valet inte har någon större betydelse för Boverket. För staten är det på sikt troligen mer kostnadseffektivt att större andel bestämmelser finns på lägre nivå eftersom förfarandet med att skapa eller ändra regler i föreskrift är enklare än att göra det i lag eller förordning. Energiprestandadirektivet har omarbetats flera gånger sedan det trädde i kraft 2003 och med allt högre politiska miljö- och klimatmål kan det blir fler omarbetningar.

En logisk följd av författningsförslagen är att kravnivån, i de fall den kan anpassas, bestäms av Boverket utifrån bland annat bestämmelser som finns i 9 och 10 §§ förordningen om konsekvensutredningar.

När staten äger byggnader som omfattas av kraven påverkas den på samma sätt som andra fastighetsägare, till exempel företag och bostadsrättsföreningar.

7.9 Miljöeffekter

Författningsförslaget innebär i sig ingen miljöpåverkan. Valet av regleringsnivå bör inte ha någon påverkan på olika aktörers beteende och beslut, till exempel val mellan olika tekniker, eller val mellan olika investeringar, som kan ha såväl positiv som negativ miljöpåverkan.

Det övergripande syftet med krav på hållbar mobilitet är att sänka utsläppen från transportsektorn, dels genom att underlätta användning av laddfordon, dels genom att öka tillgången på cykelparkeringsplatser. Givet att användarna av de byggnader som träffas ändrar sina vanor vad gäller mobilitet kommer direktivet troligen leda till positiva miljöeffekter, till exempel minskning av utsläpp av växthusgaser och luftföroreningar. Det behöver inte betyda att det är ett kostnadseffektivt styrmedel för att nå transportsektorns utsläppsmål. Miljöeffekter kommer att analyseras närmare i arbetet med föreskrifterna.

7.10 Bedömning av samhällsekonomisk effektivitet

Valet av regleringsmodell bedöms inte ha någon väsentlig samhällsekonomisk betydelse. Modellen skapar dock goda förutsättningar för att skapa ett sammanhängande och likriktat regelsystem vilket bör underlätta tillämpningen för byggherrar och tillsynsmyndigheter. Detta bedöms bidra till regeringens önskemål om ett ändamålsenligt och samhällsekonomiskt effektivt genomförande av direktivet.

Graden av samhällsekonomisk effektivitet avgörs i de preciseringar som behöver göras av direktivets, i vissa delar, opreciserade krav. Dessa val görs i utformningen av föreskrifterna och samhällsekonomiska effekter kommer att beaktas i den utredningen. Eftersom valet av styrmedel, genom antagandet av energiprestandadirektivet redan är gjort, kommer Boverkets arbete främst handla om att implementera direktivets bestämmelser på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt. Det vill säga att utföra implementeringen så att direktivets minimikrav uppnås till lägsta möjliga samhällskostnad, vilket sannolikt inte är samma sak som att välja ett styrmedel som styr mot ett samhällsekonomiskt effektivt tillstånd.

8 Särskild hänsyn vad gäller tidpunkt för ikraftträdande

Artikel 35 i direktivet anger att kraven på hållbar mobilitet i artikel 14 ska vara genomförda senast den 29 maj 2026.

Lag- och förordningsändringen som genomför kraven på laddinfrastruktur och cykelparkeringsplatser föreslås därför träda i kraft vid detta datum. Till skillnad mot det tidigare direktivet²⁶ innehåller det omarbetade direktivet inte någon bestämmelse om att medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa kraven på hållbar mobilitet om bygglovsansökan eller anmälan gjorts före ett visst datum. Någon sådan övergångsbestämmelse föreslås därför inte.

De retroaktiva krav för lokalbyggnader som följer av artikel 14.2 ska enligt direktivet gälla senast den 1 januari 2027²⁷. Det retroaktiva kravet på förinstallerad kabeldragning som gäller för byggnader som ägs eller nyttjas av offentliga organ ska gälla senast den 1 januari 2033. Enligt förslaget preciseras de retroaktiva kraven i Boverkets föreskrifter och ikraftträdandetidpunkten för dessa krav kommer således att regleras i dessa föreskrifter.

²⁶ Jämför artikel 8.6 i det tidigare direktivet, Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/31/EU av den 19 maj 2010 om byggnaders energiprestanda: ”6. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa punkterna 2, 3 och 5 på specifika kategorier av byggnader om a) med beaktande av punkterna 2 och 5, bygglovsansökningar eller motsvarande ansökningar har lämnats in senast den 10 mars 2021.” Jämför också artikel 7.4 i det omarbetade energiprestandadirektivet.

²⁷ Möjlighet finns att i vissa fall skjuta upp genomförandet av dessa krav till den 1 januari 2029. Jfr. artikel 14.2 tredje stycket.

9 Utvärdering av konsekvenser

En samlad utvärderingsplan kommer att göras när artikel 14 och övriga artiklar i direktivet som har förändrats är implementerade i svensk lagstiftning. Valet av regleringsmodell i förslaget innebär att de materiella kraven kommer att regleras i Boverkets föreskrifter. En plan för utvärdering av reglerna och dess konsekvenser kommer att tas fram under arbetet med föreskrifterna som Boverket kommer genomföra 2025.

10 Behov av myndighetsföreskrifter

I avsnittet ges en översiktlig beskrivning av behovet av myndighetsföreskrifter för att uppfylla direktivets krav på medlemsstaterna. Eftersom det inte är formella förslag till regeringen tillämpas inte förordningen om konsekvensutredningar fullt ut i denna del. En särskild konsekvensutredning enligt förordningen kommer att tas fram inför Boverkets remiss och beslut om sådana föreskrifter.

10.1 Allmänt

Författningsförslaget innebär att det på förordningsnivå, i PBF, endast anges övergripande krav på laddinfrastruktur och cykelparkeringsplatser för byggnader. Detta skiljer sig från gällande reglering i PBF av egenskapskrav avseende laddning av elfordon. Den gällande regleringen anger vilka byggnader som omfattas av krav vid nybyggnad, ombyggnad samt retroaktivt, och vilken utrustning för laddning av elfordon som då ska finnas och hur mycket. Som framgår av avsnitt 4.3.1 innehåller Boverkets gällande föreskrifter om utrustning för laddning av elfordon i huvudsak endast krav på själva utrustningen.

Den valda regleringsmodellen i författningsförslaget innebär att den detaljerade retroaktiva bestämmelsen i 3 kap. 20 c § PBF, som har sin grund i det tidigare energiprestandadirektivet, upphävs i förordningen. Boverket bedömer dock att kravet bör finnas kvar och att bestämmelsen oförändrad bör överföras till Boverkets föreskrifter. Se avsnitt 6.5.3.

Enligt 10 kap. 3 § 13 PBF i författningsförslaget ges Boverket bemyndigande att meddela de föreskrifter som behövs för tillämpningen av bestämmelsen i 3 kap. 20 b § PBF om egenskapskrav avseende hållbar mobilitet.

10.2 Avgränsningar för kravens tillämpning

Författningsförslaget med övergripande krav på förordningsnivå innebär att det i Boverkets föreskrifter behöver preciseras vilka byggnader som omfattas av kraven och när kraven ska tillämpas. Det handlar om reglering av de avgränsningar som följer av direktivet, exempelvis

- att kraven endast omfattar byggnader för vilka energi används för att påverka inomhusmiljön
- det antal bilparkeringsplatser som utlöser krav för bostadshus och lokalbyggnader vid uppförande och ombyggnad samt för lokalbyggnader retroaktivt

- vilka bilparkeringsplatser som omfattas av krav vid uppförande och ombyggnad ("angränsar fysiskt till byggnaden") och retroaktivt. Se nedan i avsnitt 10.2.1.
- undantag från krav på cykelparkering för vissa byggnader som man inte anländer till med cykel (lokalbyggnader) och med hänsyn till lokala särdrag (bostadshus)
- avgränsning i tillämpning till vissa ombyggnadsfall.

Det kan också finnas behov av preciseringar av vad som avses med kontorsbyggnader eller byggnader som ägs eller nyttjas av offentliga organ²⁸.

10.2.1 Tillämpning av de retroaktiva kraven

I direktivet framgår tydligt att kraven vid uppförande av byggnader och vid ombyggnad ska tillämpas i såväl byggnaden som i byggnadens närhet (på tomten). För de retroaktiva kraven finns däremot ingen sådan precisering om bilparkeringsens placering i förhållande till byggnaden.

Mot bakgrund av att de retroaktiva kraven för 2027 och 2033 är betydligt mer omfattande än de för 2025 torde en snäv precisering av de retroaktiva kraven vara mest rationellt ur ett svenskt perspektiv. Boverket förordar därför att de tillkommande retroaktiva kraven införs på en miniminivå, nedan benämnt alternativ 1.

Boverket analyserar tre alternativa lösningar för implementering av de retroaktiva kraven.

10.2.1.1 Alternativ 1 Retroaktiva krav på vissa byggnader

Direktivets miniminivå införlivas i svensk lagstiftning genom att lokalbyggnader som har fler än 20 parkeringsplatser inne i byggnaden ska försees med laddningspunkter på 10 procent av parkeringsplatserna eller förberedas med 50 procent. Detta ligger i linje med regeringsuppdragets inriktning på att kostnader för företag och enskilda ska minimeras, samt att risk för olönsamma åtgärder ska minimeras, särskilt för ideella organisationer. Det minskar även risken för att omfattande åtgärder görs som inte är ekonomiskt försvarbara eller miljömässigt motiverade.

En tydlig avgränsning gör också reglerna enklare att tillämpa för den enskilde och underlättar byggnadsnämndernas tillsynsarbete. En nackdel är dock att avgränsningen skiljer sig mot kraven vid uppförande av nya byggnader och hur det retroaktiva kravet från 2025 har införlivats i Sverige, vilket kan göra det svårt att hålla reda på när tomten omfattas av

²⁸ Artikel 2.12 direktiv (EU) 2023/1791: *offentliga organ*: nationella, regionala eller lokala myndigheter och enheter som direkt finansieras och administreras av dessa myndigheter men som inte är av industriell eller kommersiell karaktär.

krav eller inte. Det kan även ifrågasättas om en sådan implementering är allt för snäv för att ligga i linje med direktivets syfte för hållbar mobilitet.

Alternativ 1 leder till att uppskattningsvis 8000–13000 byggnader kommer att omfattas av kraven och leda till 350–600 miljoner kr i investeringskostnad.²⁹

10.2.1.2 Alternativ 2 Retroaktiva krav som omfattar vissa byggnader och deras tomt

Direktivet tolkas som att lokalbyggnader som har fler än 20 parkeringsplatser i byggnaden och på tomten, det vill säga fysiskt nära angränsande till byggnaden, ska förses med laddningspunkter på 10 procent av parkeringsplatserna eller förberedas med 50 procent. Detta ligger i linje med hur kraven ska tillämpas vid uppförande av byggnader och hur Sverige införlivat det tidigare direktivet.

Det innebär att avsevärt fler byggnader omfattas av kraven eftersom parkering på tomt är mycket vanligare än parkering inne i byggnader. Alternativet innebär att det skulle installeras betydligt fler laddningspunkter och mer förberedelser skulle göras men också väsentligt högre total investeringskostnad.

Alternativ 2 leder till att uppskattningsvis 29000–43000 byggnader kommer att omfattas av kraven och leda till 4,2–8 miljarder kr i investeringskostnad.³⁰ Alternativet kommer troligen leda till laddningspunkter som är företagsekonomiskt olönsamma eftersom belägningsgraden på en del av platserna kommer att vara för låg.

10.2.1.3 Alternativ 3 Retroaktiva krav som omfattar vissa byggnader och delar av deras tomt

Ett mellanting mellan alternativ 1 och 2 är att ställa retroaktiva krav på parkeringsplatser så väl i byggnaden som på dess tomt, fast utifrån vissa fastställda kriterier. Exempelvis att parkeringsplatserna ska vara avsedda för de som nyttjar byggnaden permanent och undantag görs för större korttidsparkeringar för kunder eller gäster till exempelvis handelsområden eller idrottsarenor.

Detta alternativ blir då inte lika ekonomiskt betungande för fastighetsägarna som att samtliga parkeringsplatser ska ingå i underlaget för vilka åtgärder som ska vidtas. En sådan tolkning ligger mer i linje med övriga

²⁹ Beräknat på att laddningspunkter väljs. Beräkningen bygger på att dessa byggnader redan har minst en laddningspunkt som följd av nuvarande krav samt antagandet att byggnaderna har 30 bilparkeringsplatser. Det innebär att de ska ha ytterligare två laddningspunkter som följd av det omarbetade direktivet.

³⁰ Beräknat på att laddningspunkter väljs. Beräkningen bygger på att dessa byggnader redan har minst en laddningspunkt som följd av nuvarande krav samt antagandet att byggnaderna har 30 bilparkeringsplatser. Det innebär att de ska ha ytterligare två laddningspunkter som följd av det omarbetade direktivet.

delar av direktivets tillämpning där krav ställs på parkeringsplatser i byggnadens närhet. Dock följer den inte fullt ut definitionen för parkeringar i byggnadens fysiska närhet enligt artikel 2.65 i direktivet som innefattar även besökare till byggnaden. En annan nackdel med en sådan reglering är att den kan bli otydlig avseende vilka parkeringsplatser som omfattas och därmed svår att tillämpa för såväl fastighetsägare som tillsynsmyndigheter.

Investeringskostnad för alternativ 3 har inte varit möjligt att beräkna men kan förutsättas ligga någonstans mellan alternativ 1 och 3. Risken för olönsamma åtgärder är högre än i alternativ 1.

10.3 Krav på laddinfrastrukturen och cykelparkeringsplatserna

Boverkets föreskrifter behöver ange tekniska krav på själva laddinfrastrukturen. I direktivet anges krav på att laddningspunkter kan använda smart laddning och, om så är lämpligt, dubbelriktad laddning. Det anges också krav på att förinstallerad kabeldragning och tomrör är dimensionerade så att det antal laddningspunkter som krävs kan användas samtidigt och effektivt och, om så är lämpligt, stödja installation av ett system för styrsystem för lastbalansering eller laddning.

Det kan också behöva preciseras vad som avses med cykelparkering. Direktivet anger bland annat att även det utrymme som krävs för cyklar med större dimensioner än standardcyklar ska beaktas.

Direktivet medger att kraven för cykelparkeringsplatser i lokalbyggnader kan ställas baserat på byggnadens genomsnittliga användarkapacitet eller baserat på den totala användarkapaciteten. Boverket behöver precisera hur beräkningen av antalet cykelparkeringsplatser får göras. Det finns flera sätt att beräkna den genomsnittliga användarkapaciteten. För framför allt byggnader med stor personkapacitet kan val av beräkningsmetod få stor betydelse för hur många cykelparkeringsplatser som måste tillhandahållas vilket medför utrymmesmässiga och ekonomiska effekter. Det kommer att beaktas i val av beräkningsmetod.

Direktivet medger även att kraven för antalet cykelparkeringsplatser får anpassas för särskilda kategorier av lokalbyggnader som cyklar vanligtvis inte har tillträde till. Boverket behöver analysera hur sådan anpassning ska få göras. Beroende på hur anpassningsmöjligheten utformas kan det särskilt för byggnader med stor personkapacitet få stor betydelse för hur många cykelparkeringsplatser som behöver tillhandahållas. Exempel på sådana byggnader är köpcentrum, arenor och flygplatser. Boverket behöver hitta ett sätt som medger en lämplig anpassningsmöjlighet. Utan en möjlighet till anpassning kan det bli långtgående konsekvenser vad gäller praktisk möjlighet och kostnader för att tillhandahålla stora mängder

cykelparkeringsplatser på till exempel arenor med stor personkapacitet men som används sällan.

11 Författningskommentar

11.1 Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

8 kap.

4 §

Ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om

1. bärförmåga, stadga och beständighet,
2. säkerhet i händelse av brand,
3. skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljön,
4. säkerhet vid användning,
5. skydd mot buller,
6. energihushållning och värmeisolering,
7. lämplighet för det avsedda ändamålet,
8. tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga,
9. hushållning med vatten och avfall,
10. bredbandsanslutning, och
11. hållbar mobilitet.

Vad som krävs för att ett byggnadsverk ska anses uppfylla första stycket framgår av föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 2 §.

Paragrafens första stycke, som innehåller en uppräkningslista av de tekniska egenskapskraven på byggnadsverk, ändras på så sätt att kravet i punkt 11 laddning av elfordon byts ut till hållbar mobilitet.

Krav på hållbar mobilitet innefattar krav på dels laddinfrastruktur, dvs. fast utrustning som behövs för laddning av laddfordon, dels cykelparkeringsplatser enligt artikel 14 i det omarbetade direktivet.

Vad som krävs för att ett byggnadsverk ska anses uppfylla kravet framgår enligt andra stycket av de föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 2 § PBL. Av den bestämmelsen framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela sådana föreskrifter. De föreskrifter som behövs för att genomföra de krav som följer av artikel 14 i direktivet kan meddelas med stöd av de befintliga bemyndigandena i 16 kap. 2 § 3–5 och 7 PBL och kräver således inget nytt bemyndigande.

De tekniska egenskapskraven i 8 kap. 4 § gäller för alla byggnadsverk, dvs. både byggnader och andra anläggningar. Det är dock inte avsikten att kravet i fråga om hållbar mobilitet ska gälla alla byggnadsverk utan endast i den utsträckning som följer av de föreskrifter som kommer att meddelas av regeringen eller i Boverkets föreskrifter med stöd av bemyndigande i PBF.

Närmare överväganden finns i avsnitt 6.1 och 6.5.1.

Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 29 maj 2026.

Lagen träder i kraft den 29 maj 2026. Ikraftträdandetidpunkten överensstämmer med den tid inom vilken kraven i artikel 14.1 och 14.4 i direktivet ska vara genomförda enligt artikel 35 i direktivet.

Närmare överväganden finns i avsnitt 8.

11.2 Förslag till förordning om ändring i plan- och byggförordningen (2011:338)

3 kap.

Egenskapskrav avseende hållbar mobilitet

20 b §

För att uppfylla det krav på hållbar mobilitet som anges i 8 kap. 4 § första stycket 11 plan- och bygglagen (2010:900) ska byggnader ha den utrustning för laddning av elfordon och det antal cykelparkeringsplatser som krävs utifrån

1. hur många bilparkeringsplatser byggnaden har,
2. byggnadens användning,
3. lokala förutsättningar för cykelparkering, och
4. möjligheten att nå byggnaden med cykel.

Första stycket gäller inte byggnader som är avsedda för totalförsvaret eller som annars är av betydelse för Sveriges säkerhet.

Paragrafen ändras för att genomföra de krav på laddinfrastruktur och cykelparkeringsplatser som följer av artikel 14.1, 14.2 och 14.4 i det omarbetade energiprestandadirektivet. Bestämmelsen innefattar således krav inte endast vid nybyggnad och ändring av byggnad, utan även retroaktiva krav för befintliga byggnader. Jämför föreslagen ny lydelse av 3 kap.

22 § fjärde stycket PBF. Rubriken närmast före paragrafen ändras till att avse egenskapskrav avseende hållbar mobilitet för att även innefatta direktivets nya krav på cykelparkeringsplatser. Enligt artikel 2.64 i direktivet avses med cykelparkeringsplats ett särskilt utrymme för att parkera minst en cykel.

Paragrafen innebär en allmänt hållen reglering av egenskapskravet i PBF utan de preciseringar som finns i nuvarande reglering av det antal bilparkeringsplatser som utlöser krav på laddinfrastruktur och den utrustning som krävs för bostadshus respektive lokalbyggnader. I linje med denna regleringsmodell innebär författningsförslaget därför även att det preciserade retroaktiva kravet i 3 kap. 20 c § PBF upphävs. Boverket får med stöd av 10 kap. 3 § 13 PBF meddela föreskrifter om vilka byggnader som omfattas av kraven, både vid uppförande och ombyggnad och för befintliga byggnader, och vad som krävs för att byggnaderna ska uppfylla kraven.

Punkten 1–4 i paragrafens första stycke ger uttryck för de avgränsningar i kravens tillämpning som följer av direktivet. Kraven på utrustning för laddning av elfordon och cykelparkeringsplatser gäller för byggnader som har en bilparkering. I direktivet anges det minsta antal bilparkeringsplatser som utlöser kraven. Kraven i direktivet är vidare beroende av byggnadens användning. Olika krav anges för bostadsbyggnader och lokalbyggnader med specifika krav för kontorsbyggnader och byggnader som ägs eller nyttjas av offentliga organ. Direktivet medger vidare

anpassning av antalet cykelparkeringsplatser för särskilda kategorier lokalbyggnader som cyklar vanligtvis inte har tillträde till och för bostadsbyggnader utifrån lokala särdrag.

Paragrafens andra stycke anger ett undantag från kraven för byggnader som är avsedda för totalförsvaret eller som annars är av betydelse för Sveriges säkerhet. Undantaget har sin grund i artikel 4.2 i fördraget om Europeiska unionen och motsvarande undantag finns i gällande reglering med krav på laddinfrastruktur.

Närmare överväganden finns i avsnitt 6.5.

22 §

Det som sägs om att uppfylla kraven på tekniska egenskaper i 8 kap. 5 § plan- och bygglagen (2010:900) ska gälla för uppfyllandet av egenskapskraven i 7–10, 13, 14 och 16–20 b §§ detta kapitel.

De krav som gäller bredbandsanslutning och hållbar mobilitet i 8 kap. 4 § första stycket 10 och 11 plan- och bygglagen och 20 a och 20 b §§ detta kapitel behöver dock inte uppfyllas vid annan ändring av en byggnad än ombyggnad.

De krav som gäller hållbar mobilitet i 8 kap. 4 § första stycket 11 plan- och bygglagen och 20 b § detta kapitel ska uppfyllas vid ombyggnad när detta behövs till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen.

De krav som gäller hållbar mobilitet i 8 kap. 4 § första stycket 11 plan- och bygglagen och 20 b § detta kapitel ska alltid uppfyllas i fråga om andra byggnader än bostadshus när detta behövs till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när de tekniska egenskapskraven ska uppfyllas. I paragrafens andra stycke görs ett tillägg som innebär att kraven på laddinfrastruktur och cykelparkeringsplatser inte behöver uppfyllas vid alla slags ändringar av byggnad utan endast vid ombyggnad. Begreppet ombyggnad definieras i 1 kap. 4 § PBL.

Av paragrafens tredje stycke följer att kraven på laddinfrastruktur och cykelparkeringsplatser ska uppfyllas endast i vissa fall av ombyggnad, om det följer av energiprestandadirektivet som ska införlivas i svensk rätt. I artikel 14.1 andra stycket och 14.4 tredje stycket i direktivet föreskrivs om kravens tillämpning vid ombyggnad. Ändringen innebär att dessa preciseringar av vilka ombyggnadsfall som utlöser krav inte längre anges på förordningsnivå. Boverket får i enlighet med bemyndigande i 10 kap. 4 § PBF meddela de föreskrifter som behövs i detta avseende.

I paragrafens fjärde stycke anges att kraven på laddinfrastruktur och cykelparkeringsplatser i 8 kap. 4 § första stycket 11 och 20 b § PBF även har retroaktiv tillämpning om det behövs till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen, dvs. om det följer av energiprestandadirektivet. Boverket får i enlighet med bemyndigande i 10 kap. 3 § 13 och 4 § PBF meddela de föreskrifter som behövs i detta avseende.

Närmare överväganden finns i avsnitt 6.3 och 6.5.

10 kap.

3 §

Boverket får meddela de föreskrifter som behövs för tillämpningen av bestämmelserna om

1. egenskapskrav avseende bärförmåga, stadga och beständighet i 3 kap. 7 §,
2. egenskapskrav avseende säkerhet i händelse av brand i 3 kap. 8 §,
3. egenskapskrav avseende skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö i 3 kap. 9 §,
4. egenskapskrav avseende säkerhet vid användning i 3 kap. 10 §,
5. särskilda säkerhetskrav avseende redan uppförda byggnader i 3 kap. 11 och 12 §§,
6. egenskapskrav avseende skydd mot buller i 3 kap. 13 §,
7. egenskapskrav avseende energihushållning och värmeisolering i 3 kap. 14 och 15 §§,
8. egenskapskrav avseende lämplighet för det avsedda ändamålet i 3 kap. 17 §,
9. egenskapskrav avseende tillgänglighet och användbarhet i 8 kap. 4 § första stycket 8 plan- och bygglagen (2010:900) och 3 kap. 18 och 19 §§,
10. egenskapskrav avseende hushållning med vatten i 3 kap. 20 §,
11. egenskapskrav avseende hushållning med avfall i 8 kap. 4 § första stycket 9 plan- och bygglagen,
12. egenskapskrav avseende bredbandsanslutning i 3 kap. 20 a §,
13. egenskapskrav avseende hållbar mobilitet i 3 kap. 20 b §, och
14. genomförande av egenskapskraven vid senare tidpunkt i 3 kap. 21 §.

Paragrafen, som innehåller bemyndiganden för Boverket att meddela föreskrifter, ändras på så sätt att punkt 13 utökas till att omfatta hållbar mobilitet och de föreskrifter som behövs för tillämpningen av bestämmelserna om egenskapskrav i 3 kap. 20 b § PBF. Boverket får således möjlighet att meddela föreskrifter även om cykelparkeringsplatser.

Genom regleringen i 3 kap. 22 § fjärde stycket PBF innefattar bemyndigandet även retroaktiva krav på lokalbyggnader i enlighet med kraven i energiprestandadirektivet.

Ikraftträdandebestämmelse

Denna förordning träder i kraft den 29 maj 2026.

Förordningsändringen med krav på laddinfrastruktur och cykelparkeringsplatser träder i kraft den 29 maj 2026. Ikraftträdandetidpunkten överensstämmer med den tid inom vilken kraven i artikel 14 i direktivet ska vara genomförda. Några särskilda övergångsbestämmelser införs inte.

För de retroaktiva krav för lokalbyggnader som följer av artikel 14.2 anges i direktivet att de ska gälla senast den 1 januari 2027. Det retroaktiva kravet på förinstallerad kabeldragning som gäller för byggnader som ägs eller nyttjas av offentliga organ ska gälla senast den 1 januari 2033.

De retroaktiva kraven preciseras i Boverkets föreskrifter och ikraftträdandetidpunkten för dessa krav kommer att regleras i Boverkets föreskrifter.

Närmare överväganden finns i avsnitt 8.

Bilaga 1

Energiprestandadirektivet

artikel 14

Artikel 14

Infrastruktur för hållbar mobilitet

1. När det gäller nya lokalbyggnader med fler än fem bilparkeringsplatser och lokalbyggnader som genomgår större renovering, med fler än fem bilparkeringsplatser, ska medlemsstaterna säkerställa

- a) installationen av minst en laddningspunkt per fem bilparkeringsplatser,
- b) förinstallerad kabeldragning för minst 50 % av bilparkeringsplatserna och tomrör, dvs. kanaler för elektriska kablar, för de återstående bilparkeringsplatserna för att i ett senare skede möjliggöra installation av laddningspunkter för elfordon, eldrivna cyklar och andra fordonstyper i kategori L, och
- c) tillhandahållandet av cykelparkeringsplatser som utgör minst 15 % av den genomsnittliga eller 10 % av den totala användarkapaciteten i lokalbyggnader, med beaktande av det utrymme som krävs även för cyklar med större dimensioner än standardcyklar,

Första stycket ska endast tillämpas om

- a) bilparkeringen är belägen inuti i byggnaden, och renoveringsåtgärderna, vid större renoveringar, innefattar bilparkeringen eller byggnadens elektriska infrastruktur, eller
- b) bilparkeringen angränsar fysiskt till byggnaden, och renoveringsåtgärderna, vid större renoveringar, innefattar bilparkeringen eller bilparkeringens elektriska infrastruktur.

Medlemsstaterna ska säkerställa att förinstallerad kabeldragning och tomrör som avses i första stycket b är dimensionerade så att det antal laddningspunkter som krävs kan användas samtidigt och effektivt och, om så är lämpligt, stödja installation av ett system för styrsystem för lastbalansering eller laddning, i den mån detta är tekniskt och ekonomiskt genomförbart och motiverat.

Genom undantag från första stycket a ska medlemsstaterna, för nya kontorsbyggnader och kontorsbyggnader som genomgår en större renovering och som har fler än fem parkeringsplatser, säkerställa att det installeras minst en laddningspunkt per två parkeringsplatser.

2. När det gäller alla lokalbyggnader och som har fler än 20 bilparkeringsplatser ska medlemsstaterna senast den 1 januari 2027 säkerställa

- a) installation av minst en laddningspunkt per tio bilparkeringsplatser, eller tomrör, dvs. kanaler för elektriska kablar, för minst 50 % av bilparkeringsplatserna, för att i ett senare skede möjliggöra installation av laddningspunkter för elfordon, och
- b) tillhandahållande av cykelparkeringsplatser som utgör minst 15 % av den genomsnittliga eller 10 % av den totala användarkapaciteten i byggnaden och med det utrymme som krävs även för cyklar med större dimensioner än standardcyklar.

När det gäller byggnader som ägs eller nyttjas av offentliga organ ska medlemsstaterna säkerställa förinstallerad kabeldragning för minst 50 % av bilparkeringsplatserna senast den 1 januari 2033.

Medlemsstaterna får skjuta upp genomförandet av detta krav till den 1 januari 2029 för alla lokalbyggnader och som har renoverats under de två år som föregår den 28 maj 2024 i syfte att efterleva de nationella krav som fastställes i enlighet med artikel 8.3 i direktiv 2010/31/EU.

3. Medlemsstaterna får anpassa kraven för antalet cykelparkeringsplatser enligt punkterna 1 och 2 för särskilda kategorier av lokalbyggnader och som cyklar vanligtvis inte har tillträde till.

4. När det gäller nya bostadsbyggnader med fler än tre bilparkeringsplatser och bostadsbyggnader som genomgår en större renovering, med fler än tre bilparkeringsplatser, ska medlemsstaterna säkerställa

a) förinstallerad kabeldragning för minst 50 % av bilparkeringsplatserna och tomrör, dvs. kanaler för elektriska kablar, för de återstående bilparkeringsplatserna för att i ett senare skede möjliggöra installation av laddningspunkter för elfordon, eldrivna cyklar och andra fordonstyper i kategori L,

b) tillhandahållande av minst två cykelparkeringsplatser för varje bostadsbyggnadsenhet.

När det gäller nya bostadsbyggnader med fler än tre bilparkeringsplatser ska medlemsstaterna även säkerställa installation av minst en laddningspunkt.

Första och andra styckena ska tillämpas om

a) bilparkeringen är belägen inuti byggnaden, och renoveringsåtgärderna, vid större renoveringar, innefattar bilparkeringen eller byggnadens elektriska infrastruktur,

b) bilparkeringen angränsar fysiskt till byggnaden, och renoveringsåtgärderna, vid större renoveringar, innefattar bilparkeringen eller bilparkeringens elektriska infrastruktur.

Genom undantag från första stycket får medlemsstaterna, efter en bedömning av lokala myndigheter och med beaktande av lokala särdrag, inbegripet demografiska, geografiska och klimatmässiga förhållanden, anpassa kraven för antalet cykelparkeringsplatser.

Medlemsstaterna ska säkerställa att förinstallerad kabeldragning som avses i första stycket a är dimensionerad för att möjliggöra samtidig användning av laddningspunkter på alla parkeringsplatser. Om det vid en större renovering inte är möjligt att säkerställa två cykelparkeringsplatser för varje bostadsbyggnadsenhet ska medlemsstaterna säkerställa så många cykelparkeringsplatser som möjligt.

5. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa punkterna 1, 2 och 4 i denna artikel på specifika kategorier av byggnader om

a) den nödvändiga laddinfrastrukturen är beroende av enskilda mikrosystem eller byggnaderna är belägna i de yttersta randområdena i den mening som avses i artikel 349 EUF-fördraget, om detta skulle leda till väsentliga problem för driften av det lokala energisystemet och äventyra det lokala nätets stabilitet, eller

b) kostnaderna för laddnings- och ledningsinstallationer överstiger minst 10 % av den totala kostnaden för den större renoveringen av byggnaden.

6. Medlemsstaterna ska säkerställa att de laddningspunkter som avses i punkterna 1, 2 och 4 i denna artikel kan använda smart laddning och, om så är lämpligt, dubbelriktad laddning, och att de drivs på grundval av allmänt tillgängliga och icke-diskriminerande kommunikationsprotokoll och kommunikationsstandarder, på ett interoperabelt sätt och i överensstämmelse med eventuella Europeiska standarder och delegerade akter som antas enligt artikel 21.2 och 21.3 i förordning (EU) 2023/1804.

7. Medlemsstaterna ska uppmuntra operatörer av för allmänheten inte tillgängliga laddningspunkter att driva dem i enlighet med artikel 5.4 i förordning (EU) 2023/1804, i tillämpliga fall.

8. Medlemsstaterna ska föreskriva åtgärder för att förenkla, rationalisera och påskynda förfarandet för installationen av laddningspunkter i nya och befintliga bostadsbyggnader och lokalbyggnader, särskilt i delägarföreningar, och undanröja eventuella regulatoriska hinder, bland annat tillstånds- och godkännandeförfaranden vid offentliga myndigheter, utan att det påverkar medlemsstaternas äganderätt och hyreslagstiftning. Medlemsstaterna ska undanröja hinder för installation av laddningspunkter i bostadsbyggnader med parkeringsplatser, särskilt kravet på att få tillstånd från hyresvärd eller delägare för en privat laddningspunkt för eget bruk. En begäran från hyresgäster eller delägare om tillåtelse att installera laddinfrastruktur på en parkeringsplats får nekas endast om det finns allvarliga och berättigade skäl till detta.

Utan att det påverkar medlemsstaternas äganderätt och hyreslagstiftning ska medlemsstaterna bedöma administrativa hinder gällande ansökningar om installation av en laddningspunkt i ett flerfamiljshus i en hyres- eller delägarförening.

Medlemsstaterna ska säkerställa att det finns tillgång till tekniskt stöd för byggnadsägare och hyresgäster som vill installera laddningspunkter och cykelparkeringsplatser.

När det gäller bostadsbyggnader ska medlemsstaterna överväga att införa stödsystem för installation av laddningsstationer, förinstallerad kabeldragning eller tomrör för parkeringsplatser i proportion till det antal lätta motorfordon som batterieldrift som är registrerade på deras territorium.

9. Medlemsstaterna ska säkerställa samstämmighet mellan strategier för byggnader, aktiv och grön mobilitet, klimat, energi, biologisk mångfald samt stadsplanering.

10. Senast den 31 december 2025 ska kommissionen offentliggöra vägledning om brandsäkerhet på bilparkeringar.

Bilaga 2: Regeringsuppdraget

Regeringen

Regeringsbeslut

18

2024-06-20
KN2024/01374

Klimat- och näringslivsdepartementet

Boverket
Box 534
371 23 Karlskrona

Uppdrag att ta fram underlag för genomförandet av krav inom hållbar mobilitet i direktivet om byggnaders energiprestanda

Regeringens beslut

Regeringen ger Boverket i uppdrag att ta fram vissa underlag för Sveriges genomförande av artikel 14 ”Infrastruktur för hållbar mobilitet” i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1275 av den 24 april 2024 om byggnaders energiprestanda (omarbetning).

Boverket ska:

1. analysera och lämna förslag på genomförande av krav på laddningspunkter, förberedelse för installation av laddning samt tillhandahållande av cykelparkeringsplatser i artikel 14.1–14.5,
2. analysera och lämna förslag på genomförande av artikel 14.6, om bland annat användande av smart laddning och dubbelriktad laddning,
3. analysera och vid behov lämna förslag för att genomföra artikel 14.7 om tillhandahållande av information m.m.,
4. analysera och vid behov lämna förslag för att genomföra de två sista meningarna i artikel 14.8 om tillgång till tekniskt stöd samt ekonomiska stödssystem, och
5. lämna nödvändiga författningsförslag.

Telefonväxel: 08-405 10 00
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: kn.registrator@regeringskansliet.se

Närmare om uppdraget

Genomförandet av uppdraget ska ske i samverkan med Statens energimyndighet (Energimyndigheten), vilket innebär att Energimyndigheten löpande ska hållas uppdaterad och vid behov bidra med relevant sakkunskap.

När det gäller punkt 2 bör Energimyndigheten ta fram underlag för hur smart laddning, och om det bedöms lämpligt också dubbelriktad laddning, ska kunna säkerställas. I övrigt ska Boverket inhämta synpunkter i relevanta delar från berörda myndigheter, särskilt Naturvårdsverket.

Boverket ska inom uppdraget ta fram förslag om hur det går att anpassa kraven på antalet cykelparkeringsplatser efter bedömning av lokala myndigheter och med beaktande av lokala särdrag, inbegripet demografiska, geografiska och klimatmässiga förhållanden.

När det gäller kraven på förinstallerad kabeldragning bör Energimyndigheten ta fram underlag om vilka tekniska krav som ska gälla på kabeln för att säkerställa en ändamålsenlig och samhällsekonomiskt effektiv tillämpning av kraven.

I uppdraget ingår inte att utreda frågan om tillträde till laddning (eng: "right-to-charge") enligt artikel 14.8.

Boverket ska hålla sig informerad om och beakta pågående utredningar, särskilt Utredningen om elektrifierade transporter (LI 2023:04).

Boverket ska utforma förslagen så att de på en övergripande nivå bidrar till ett ändamålsenligt och samhällsekonomiskt effektivt genomförande av direktivet. Om myndighetens förslag innebär offentliga finansiella kostnader ska förslag till finansiering lämnas. En konsekvensutredning ska göras för att minimera risken för att olönsamma åtgärder behöver genomföras av hushåll och företag och för att översiktligt bedöma påverkan på miljön, se förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar. Myndigheten ska även beakta särskilda förutsättningar hos ideella organisationer som äger eller använder byggnader samt vikten av ett robust och leveranssäkert energisystem.

Boverket ska löpande informera Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet och Landsbygds- och infrastrukturdepartementet) om hur arbetet med uppdraget fortskrider.

Boverket ska senast den 1 mars 2025 lämna en delredovisning som innehåller underlag med förslag på lämpliga författningsändringar, inklusive konsekvensbeskrivning. Senast den 1 juni 2025 ska myndigheten slutredovisa uppdraget. Redovisningarna ska lämnas till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet).

Skälen för regeringens beslut

Den 28 maj 2024 trädde Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1275 av den 24 april 2024 om byggnaders energiprestanda (omarbetning) (EPBD) i kraft. Direktivet är en del av 55-procentpaketet, som syftar till att EU senast år 2050 ska nå klimatneutralitet.

Bakgrunden till direktivet är att byggnader på unionsnivå i dag står för 40 % av den energi som används och 36 % av de energirelaterade direkta och indirekta växthusgasutsläppen och att energiförbättrande renovering av byggnader därför är viktigt för att minska EU:s energianvändning, klimatutsläpp och beroende av gasimport. Direktivet är också en del av genomförandet av ”renoveringsvågen” från 2020, som bland annat syftar till att fördubbla energirenoveringstakten fram till 2030.

I EPBD fastställs bland annat ett mål till 2050 att hela byggnadsbeståndet ska uppnå nollutsläppsbyggnadskriterierna. Det fastslås också krav på medlemsländerna att säkerställa en viss renovering av befintliga lokal- och bostadsbyggnader till 2030 och framåt. Utöver krav på renoveringar av byggnader så innehåller direktivet också särskilda bestämmelser om solenergi, laddinfrastruktur, energiklassning, energideklarationer, gemensamma kontaktpunkter, renoveringspass, smarthetsindikatorer för byggnader, finansiering och kompetensförsörjning.

Den fortsatta elektrifieringen av fordonsflottan är viktig för möjligheten att nå ett fossilfritt samhälle. Regeringen anser att utbyggnaden av laddinfrastruktur bör ske i sådan takt att den bidrar till en snabb elektrifiering av transportsektorn.

Artikel 14 i EPBD syftar till att stödja utbyggnaden av laddinfrastruktur på bilparkeringar vid bostadsbyggnader och lokalbyggnader. Medlemsstaterna ska också sträva efter att undanröja hinder, såsom delade incitament och administrativa svårigheter, som enskilda ägare upplever när de försöker installera laddningspunkter. Artikel 14 syftar även till att underlätta för en snabb utbyggnad av laddningspunkter genom att ställa krav på förinstallerad kabeldragning och tomrör. Syftet är dessutom att möjliggöra för smart laddning och dubbelriktad laddning, som kan bli viktigt för att underlätta för integreringen av laddinfrastruktur i elsystemet.

Dessutom syftar artikel 14 till att underlätta för en övergång till aktiv mobilitet, såsom cykling, genom krav på tillhandahållande av cykelparkeringsplatser vid bostadsbyggnader och lokalbyggnader i proportion till byggnadens användarkapacitet.

På regeringens vägnar

Ebba Busch

Tobias Walla

Kopia till

Finansdepartementet/BA, SFÖ och KO,
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet/BB, SPN, US och SMF
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
Boverket
Statens energimyndighet
Naturvårdsverket
Trafikverket
Konjunkturinstitutet
Sveriges Kommuner och Regioner

Boverket

Box 534, 371 23 Karlskrona
Telefon: 0455-35 30 00
Webbplats: www.boverket.se

Här kommer ett förslag till remissyttrande över Boverkets delrapport "*Hållbar mobilitet*" (Rapport 2025:8). Yttrandet fokuserar på innehållet, och vad som är bra och kartlägger där det finns förbättringspotential.

Sammanfattande bedömning

Boverkets delrapport utgör ett välstrukturerat och tydligt underlag för hur artikel 14 i det omarbetade energiprestandadirektivet (EPBD) kan införas i svensk rätt. Att hållbar mobilitet införs som ett tekniskt egenskapskrav i plan- och bygglagen (PBL) är positivt och speglar ett modernt synsätt på mobilitetslösningar i bebyggd miljö. Att föreskrifterna delegeras till Boverket skapar flexibilitet för anpassning över tid.

Samtidigt lämnas många viktiga detaljer till senare föreskrifter, vilket försvårar en fullständig konsekvensbedömning. Detta riskerar att leda till osäkerhet för byggaktörer, kommuner och fastighetsägare. Detta medför också att det finns flera områden där förslaget kan förtydligas och förstärkas för att säkerställa ett effektivt genomförande.

Positiva delar i rapporten

Integrering i PBL/PBF

Att samla krav på hållbar mobilitet under ett gemensamt egenskapskrav i PBL (8 kap. 4 §) och att bredda nuvarande krav på elbilsladdning till att inkludera cykelparkering är en bra utveckling. Det ger ett mer heltäckande synsätt och att det satsas desto mer på hållbar mobilitet.

Rätt ambitionsnivå i lagtexten

Att huvuddragen regleras i lag och förordning, men detaljregleringen hänvisas till Boverkets föreskrifter, ger flexibilitet för framtida teknikutveckling utan att kräva ny lagstiftning.

Konsekvensbedömningens försiktighet

Det är positivt att Boverket tydligt avgränsar konsekvensbeskrivningen till lag- och förordningsnivå och flaggar för en mer detaljerad analys i samband med föreskrifterna. Detta visar på en noggrann metodik som kommer genomföras.

Analys av retroaktiva krav

En nyanserad genomgång görs av olika tolkningsmöjligheter för vilka parkeringsplatser som omfattas av retroaktiva krav. Att Boverket föreslår en miniminivå (endast parkeringar i byggnaden) är en rimlig avvägning för att undvika oproportionerliga kostnader.

Förbättringsförslag

Tydliggör kommande föreskrifter

Inkludera en preliminär redovisning av vilka nivåer på krav som kan förväntas i Boverkets föreskrifter, t.ex. antal laddpunkter, cykelplatser samt teknisk standard för laddinfrastruktur. Detta skulle möjliggöra mer väsentliga yttranden från berörda aktörer.

Förtydliga retroaktiva krav

Specificera mer exakt vilka parkeringsplatser som omfattas (i byggnad, på tomt eller båda) för att undvika tolkningsproblem och osäkerhet i tillämpning.

Förbättra miljöeffektanalysen

Utveckla bedömningen av hur åtgärderna förväntas bidra till klimatmålen och minskade utsläpp särskilt i transportsektorn, inklusive elbilars och cyklingens roll i transportsektorns omställning.

Beakta små aktörers förutsättningar

Utred behovet av stöd eller lättnader för små och medelstora företag samt ideella organisationer när undantagsmöjligheterna tas bort.

Förankra smart och dubbelriktad laddning

Beskriv hur sådana tekniska krav praktiskt kan tillämpas, särskilt med avseende på kostnad, tillgänglig teknik och behov av vägledning till fastighetsägare.

Slutsats

Boverkets rapport är en viktig grund för att stärka den hållbara mobiliteten i bebyggd miljö. Den är väl genomarbetad vad gäller struktur och lagteknisk förankring. Dock behöver innehållet kompletteras med konkretiseringar och klargöranden innan man fullt ut kan ta ställning till förslagets proportionalitet och genomförbarhet.

De ovanstående förslagen som presenteras bör dock beaktas i det fortsatta arbetet för att öka tydligheten och minska risken för framtida rättstillämpningsproblem. Eslövs kommun ser fram emot att ta del av Boverkets kommande föreskrifter i frågan och deltar gärna i fortsatt dialog.

Synpunkter på Boverkets rapporter om genomförandet av direktivet om byggnaders energiprestanda (*Rapporter 2025:3, 2025:6 och 2025:8*)

Delrapporterna omfattar:

- *Metoder, definitioner och krav inom solenergi i direktivet om byggnaders energiprestanda* (Rapport 2025:3)
- *Översyn av systemet med energideklarationer* (Rapport 2025:6)
- *Hållbar mobilitet* (Rapport 2025:8)

Tydligare vägledning

Det är positivt med energi- och utsläppskrav för byggnader, då bostäder står för en betydande del av Sveriges totala energianvändning. Dock krävs tydligare vägledning från Boverket för att byggaktörer, fastighetsägare och kommuner ska förstå när och hur de omfattas av kraven. Boverkets förslag hålls överlag på en övergripande nivå, där de flesta delar av direktivet föreslås genomföras på föreskriftsnivå. Det finns en risk att detta leder till att nödvändiga politiska beslut uteblir i flera centrala frågor, såsom val av systemgränser, teknikneutralitet för uppvärmningslösningar och utformningen av energirenoveringskrav.

Definition av lämplighet

Vissa krav uttrycks som att de ska genomföras "om lämpligt", vilket kan vara svårt att definiera och reglera i tvingande regler. Detta gäller exempelvis krav på solenergianläggningar och dubbelriktad laddning. Boverket behöver tydligare konkretisera vad som avses med "lämpligt". Det bör även utredas om särskilda gränsvärden kan tillämpas beroende på byggnadstyp – för energideklarationer, solenergianläggningar och hållbar mobilitet.

Effektbrist och nätanslutning

Det är viktigt att ta höjd för rådande effektproblematik och de långa ledtiderna för nätanslutningar vid installation av solenergianläggningar och laddinfrastruktur. Dessa faktorer kan påverka möjligheten att uppfylla kraven i praktiken.

Inspektioner

Ett nytt krav föreslås kring inspektioner av uppvärmnings-, ventilations- och luftkonditioneringssystem. Dessa ska utföras med fem års intervall om den nominella effekten överstiger 70 kilowatt, och med tre års intervall om effekten överstiger 290 kilowatt. Det är angeläget att beakta det ökade resursbehovet som dessa inspektioner medför, för att säkerställa att förslaget får faktisk genomslagskraft.

Energiklassning

Det är välkommet att Boverket föreslår att byggnaders faktiska energibehov framöver ska redovisas i energideklarationerna samt att byggnader ska uppfylla särskilt höga krav på klimatskärmens värmeisolerande egenskaper. Ett naturligt nästa steg vore att införa värmeförlusttal som ett nytt energikrav i kommande föreskrifter.

Översynen av energideklarationssystemet föreslår att deklARATIONerna ska innehålla mer och ny information, bland annat om byggnadens energirelaterade växthusgasutsläpp samt en ny energirenoveringsplan – vilket är positivt. Vidare föreslås att energiklassificeringen (A–G) harmoniseras med övriga EU, vilket kan leda till omklassning av många byggnader. Det är viktigt att säkerställa att denna omklassningsprocess fungerar smidigt.

Register

Det är positivt att Boverket ska föra register över energirenoveringsplaner och indikatorer för smarthetsberedskap. Att kommunal energi- och klimatrådgivning får direktåtkomst till energideklarationsregistret är också välkommet, då det underlättar rådgivningen och möjliggör mer effektivt uppsökande arbete för energieffektivisering.

Uppföljning

Uppföljningen av föreskrifterna behöver förtydligas, liksom konsekvenserna av att föreskrifterna inte följs. En tydlig ansvarsfördelning och uppföljningsstruktur är avgörande för att säkerställa efterlevnad.

2025-06-13
Irene Hrimfei
0413-621 95
irene.hrimfei@eslov.se

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Tjänsteskrivelse. Yttrande över vägplan för anläggning av gång- och cykelväg på fastigheten ESLÖV 53:4, Eslöv

Förslag till beslut

- Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden lämnar förvaltningens förslag som sitt.
- Paragrafen justeras omedelbart.

Beslutsunderlag

2025-06-12 Remiss, begäran om yttrande angående detaljplan
2025-06-12 Bilaga, PM berörd detaljplan

Redogörelse för ärendet

Miljö och samhällsbyggnadsnämnden har mottagit Trafikverket Södra regionens förslag till en vägplan för anläggning av gång- och cykelväg längs väg 17. Denna gång- och cykelväg ska gå från Trollenäs och in till befintlig gång- och cykelväg i Eslöv och har beskrivits i begäran om yttrande och i tillhörande bilaga och har ärendenummer TRV 2023/14915 hos Trafikverket.

Den planerade gång- och cykelvägen ligger på fastigheten Eslöv 53:4 vilken täcker större delen av gatumarken i Eslöv tätort, strax nordöst om fastigheten Slätten 1. För området precis där sammankopplingen ska ske gäller detaljplan E280 "Detaljplan för bostadsbebyggelse i nordvästa Eslöv" vilken heter 1285-P06/244 hos Lantmäteriet. Detaljplanen fick laga kraft den 24 januari 2006.

I detaljplanen finns den befintliga gång- och cykelvägen reglerad och dess sträckning är fram till plangräns mot Trollenäsvägen/Väg 1265.

Med information från Trafikverket med flygfoto och urklipp från plankarta i deras PM gör avdelningen bedömningen att anslutning till förlängning av gång- och cykelväg inte strider mot detaljplanen i fråga. Anslutningen sker i planområdesgräns och fortsätter med samma linje för gång- och cykelväg som reglerats i detaljplanen även därefter utanför planområdet. Av dessa anledningar har avdelningen ingen erinran att avge över vägplansförslaget.

Beslutet skickas till

Trafikverket Södra regionen

emelie.elander@trafikverket.se

Ärendenummer
TRV 2023/14915
Motpartens ärendenummer

Dokumentdatum
2025-06-10

Konfidentialitetsnivå
1 Ej Känslig

Mottagare
Byggnadsnämnden
Eslövs kommun
241 80 Eslöv

Kopia till
Diariet

Miljö och Samhällsbyggnad i Eslöv
2025 -06- 12
Dnr

Begäran om yttrande angående detaljplan

Trafikverket Södra regionen upprättar ett förslag till vägplan för anläggning av gång- och cykelväg längs väg 17 från Trollenäs och in till befintlig gång- och cykelväg i Eslöv.

Planläggningsarbetet pågår och visar att den tänkta vägplanen kommer att beröra gällande detaljplan.

Inom område med detaljplan får inte väg byggas i strid mot detaljplanen. Om syftet med detaljplanen inte motverkas, får dock mindre avvikelser göras (14 § väglagen).

Överensstämmelse med detaljplanen

För detaljplan 1285-PO6/244 gör Trafikverket tolkningen att vägplanen stämmer överens med detaljplanen, se bifogat PM. Vi önskar byggnadsnämndens yttrande i frågan, det vill säga byggnadsnämndens bedömning och skäl till denna, utifrån reglerna i 14 § väglagen och 2 kap. 6 § miljöbalken.

Trafikverket emotser byggnadsnämndens svar senast 2025-06-24.

Med vänlig hälsning

Emelie Elander, Markförhandlare

emelie.elander@trafikverket.se
Direkt: 010-123 89 30

Adress:
Att: Emelie Elander
Trafikverket
Box 366
201 23 Malmö

Ärendenummer
TRV 2023/14915
Motpartens ärendenummer

Dokumentdatum
2025-06-10

Bilagor:

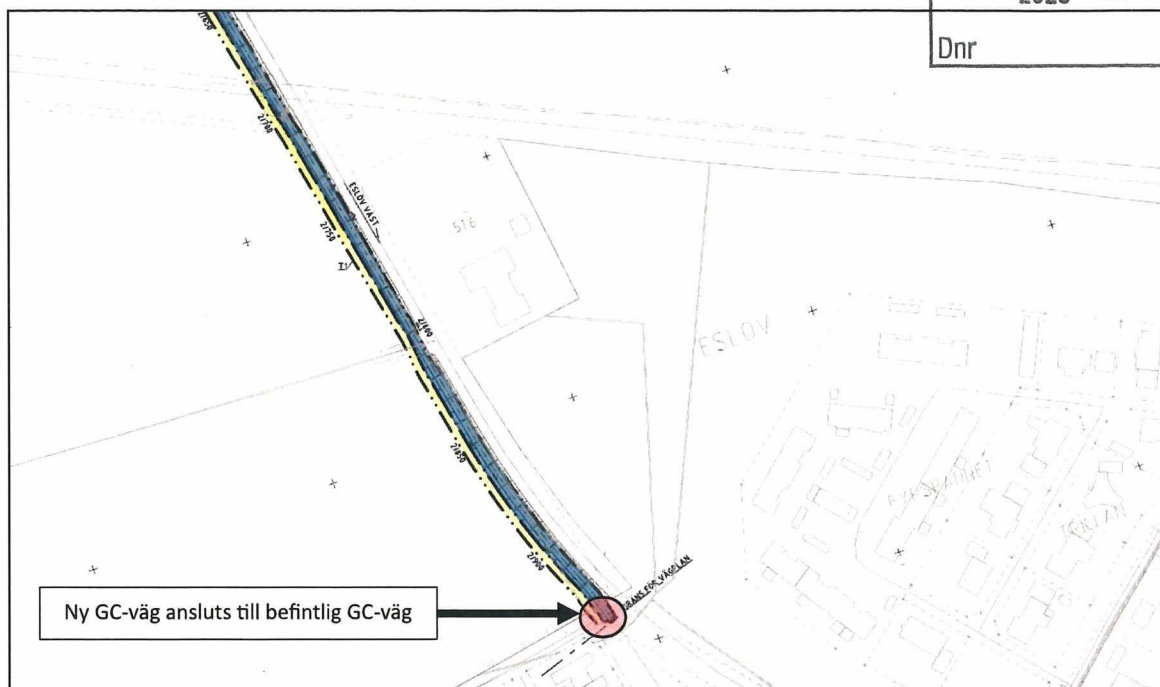
- PM berörd detaljplan

Dokumentegenskaper, Ärendenummer TRV 2023/14915, Motpartens ärendenummer {Motpartens ärendenummer}, Dokumentdatum 2025-06-10, Dokumenttyp BREV.
Konfidentialitetsnivå: {Konfidentialitetsnivå}

Ovanstående textfält är endast avsett att läsas digitalt och får ej tas bort. Det innehåller uppgifter från sidhuvudet och gör att dokumentets egenskaper blir tillgängliga enligt Lag (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service.

2025 -06- 12

Dnr

Figur 1 - Utklipp från plankarta där ny GC-väg illustreras

Figur 2 - Ortofoto

Initiativärende om likabehandling vid byggsanktionsavgift

Bakgrund:

Miljö och samhällsbyggnadsnämnden i Eslövs kommun har tidigare haft två snarlika fall av otillåtna ridhallsbyggnader, Roslöv 1:14 (juni 2022) samt Berga 2:12 (september 2023).

I bägge fallen har det beslutats om byggsanktionsavgift, för Roslöv 1:14 strax över 800 000kr och Berga 2:12 strax över 1 000 000kr.

Den styrande majoriteten i nämnden valde att halvera sanktionsavgiften för Roslöv 1:14 med motiveringen ”att sanktionsavgiften är orimligt hög och sänks till hälften.” Detta gjorde man inte i fallet Berga 2:12.

Motivering:

Även om lagen om byggsanktionsavgifter är tvingande i vissa delar finns det tolkningsutrymme kring praxis, proportionalitet och rättssäkerhet.

En översyn kan bidra till att säkerställa att kommunen agerar likvärdigt och med tydlig kommunikation till medborgarna.

Hade det funnits en likabehandling av medborgarna hade Berga 2:12 även hon fått en halvering av sin byggsanktionsavgift.

Förslag till beslut:

Jag/vi föreslår att nämnden beslutar att:

- Införa en likabehandling vid byggsanktionsavgift.
- I arbetet särskilt belysa hur information till fastighetsägare kan förbättras för att förebygga överträdelser.

/

Kent Björk, SD

Joaqim Johansson, SD